T. C.
MİLLÎ EĞİTİM BAKANLIĞI

DOKUZUNCU

MİLLÎ EĞİTİM ŞÛRASI

24 Haziran - 4 Temmuz 1974

(TIPKI BASIM)

ÖNERİLER
RAPORLAR
KARARLAR
Uygulamaya konulan
ESASLAR

1830
379.1

DOKUZUNCU
MİLLÎ EĞİTİM ŞÛRASI

DOKUZUNCU
MİLLÎ EĞİTİM ŞÛRASI

T. C.
MİLLÎ EĞİTİM BAKANLIĞI

DOKUZUNCU

MİLLÎ EĞİTİM ŞÛRASI

24 Haziran - 4 Temmuz 1974

(TIPKI BASIM)

T. C.
MİLLİ EĞİTİM BAKANLIĞI
Yayımlar Dairesi Başkanlığı
Kütüphanesi

Demirbaş No:	Tasnif No:
989	

2171/13

ÖNERİLER
RAPORLAR
KARARLAR
Uygulamaya konulan
ESASLAR

Millî Eğitim Basımevi — İstanbul 1991

MİLLÎ EĞİTİM BAKANLIĞI YAYINLARI ..... : 2316
TANITICI YAYINLAR DİZİSİ ..... : 61

91.34.Y.0002.923

Millî Eğitim Bakanlığı Yayımlar Dairesi Başkanlığının 19.10.1990 tarih ve 8544 sayılı emriyle ikinci defa 3.000 adet basılmıştır.

ÖNSÖZ

Dokuzuncu Millî Eğitim Şûrası toplumumuzda çeşitli alanlarda "reform" ihtiyacının doğduğu ve bu yönde çalışmaların hızlandığı bir dönemde toplanmıştır.

Eğitim sistemimizin, süratle gelişen Türk toplumunun ihtiyaçlarına, bireylerin ilgi ve yeteneklerine, bilim ve teknolojideki yeniliklere cevap verecek; planlı kalkınmanın hedeflerine uygun olarak eğitim-üretim-insangücü ilişkilerini gözetecek; bireyler arasında imkân ve fırsat eşitliğini ve bölgeler arasındaki dengeli kalkınmayı ve sosyal adaleti gerçekleştirecek; eğitimin her kademesinde öğrencilerin iş hayatına ve üst öğrenime hazırlanmalarını sağlayacak şekilde düzenlenmesi amacıyla yapılan çalışmalar IX. Millî Eğitim Şûrası ile yeni, hızlandırıcı ve uygulamaya yönelik bir aşamaya ulaşmıştır.

"Millî Eğitim Sistemimizin Bütünüğü İçinde Programlar ve Öğrenci Akışını Düzenleyen Kurallar" konusunun ele alındığı bu Şûrada getirilen yeniliklerin özünü "yöneltme" teşkil etmektedir.

Bu yenilikler özellikle eğitim düzenimizin ağırlığını taşıyan temel eğitimin ikinci kademesi ile ortaöğretimde verimi arttırıcı bir nitelik taşımaktadır. Nitekim temel eğitimde "eleyici" yönü ağır basan ortaokul kalkmakta, bunun yerini, öğrencileri yetenekleri ölçüsünde, mümkün olduğu kadar yetiştirerek onlara temel bir eğitim sağlamayı amaçlayan bir okul tipi almaktadır. Böylece ortaokul üstünde birbirine kapalı dikey kuruluşlardan oluşan, yüksek öğretim önüne öğrenci yığan ve başarısız sayılan öğrencileri eleyen ortaöğretim sistemi yerine öğrencileri ilgi, istidat ve yeteneklerine ve toplum ihtiyaçlarına göre yüksek öğretimin çeşitli öğretim alanlarına veya çalışma hayatının çeşitli alanlarına yönelten ve aralarında yatay ve dikey geçiş yollarını açık tutan değişik programlardan oluşmuş bir sistem getirilmektedir.

Programlar ve Öğrenci Akışını Düzenleyen Kurallar konusunda, yeni kararlara giderken hazırlanan ön taslak, eğitim sistemi ile ilgili çeşitli grupların, özellikle bilim ve kültür kuruluşları yetkilileri ile basın ve meslek kamu oyunun görüş ve eleştirilerine açık tutulmuş, geniş ölçüde tartışılmasına imkân verilmiştir.

Bu doküman, "Millî Eğitim Sistemimizin Bütünlüğü İçinde Programlar ve Öğrenci Akışını Düzenleyen Kurallar" konusunda yapılan çalışmaları bir sıraya göre kapsayacak şekilde tertip edilmiştir.

İÇİNDEKİLER

Sayfa

Önsöz III

Cumhurbaşkanı Fahri S. Korutürk'ün IX. Millî Eğitim Şûrasını Açış Konuşması 1

Millî Eğitim Bakanı Mustafa Üstündağ'ın IX. Millî Eğitim Şûrasının Açılışında Yaptığı Konuşma 3

Başbakan Bülent Ecevit'in IX. Millî Eğitim Şûrası Kapanış Konuşması . . . 12

Millî Eğitim Bakanı Mustafa Üstündağ'ın IX. Millî Eğitim Şûrasının Kapanışında Yaptığı Konuşma 22

M. Rauf İnan'ın IX. Millî Eğitim Şûrasının Kapanışında Yaptığı Konuşma . . 27

Prof. Dr. Oktay Sinanoğlu'nun IX. Millî Eğitim Şûrasının Kapanışında Yaptığı Konuşma 31

BÖLÜM: I

Millî Eğitim Sistemimizin Bütünlüğü İçinde Programlar ve Öğrenci Akışını Düzenleyen Kurallar Üzerinde IX. Millî Eğitim Şûrasının İncelemesine Sunulan Öneriler 35

BÖLÜM: II

Genel Kurul Raporu 249

BÖLÜM: III

IX. Millî Eğitim Şûrası Kararları 271

BÖLÜM: IV

Şûra Gündemi 330

Şûra Üyelerinin Listesi 311

Şûra Üyelerine Sunulan Araştırmalar ve Diğer Yayınlar 345

BÖLÜM: V

IX. Millî Eğitim Şûrası Kararları Uyarınca 1974 - 1975 Öğretim Yılında Uygulamaya Konulan Esaslar 351

BÖLÜM: VI

IX. Millî Eğitim Şûrası Kararları Uyarınca Geliştirilmek Üzere 1974 - 1975 Öğretim Yılında Uygulamaya Konulan Yönetmelik Taslakları 397

Ortaokul Yönetmelik Taslağı 400

Ortaöğretimde Ders Geçme ve Kredi Düzeni İle İlgili Yönetmelik Taslağı 446

CUMHURBAŞKANI SAYIN FAHRİ S. KORUTÜRK'ÜN IX. MİLLÎ EĞİTİM ŞÛRASINI AÇIŞ KONUŞMASI

(24 Haziran 1974)

Sayın Başkan, Millî Eğitim Şûrasının Değerli Üyeleri, Sayın Konuklar,

Çağdaş uygarlık seviyesine ulaşmak ve bu düzeyin üstüne çıkmak azminde ve kararında olan Türk toplumu, bu kararda olan diğer ülkelerde olduğu gibi önünde çözülmesi gerekli birçok çetin sorunlarla karşı karşıyadır. Biz, millî eğitim davasını ve Türk Gençliğinin yetiştirilmesi hususunu bu problemlerin en başında ve en önemlisi addediyoruz.

Cumhuriyet idaresi, Hükümetlere, bu yolda ışık tutacak en yetkili organlardan en yetkili şahsiyetlerden kurulu bir Eğitim Şûrası teşkil etmek düşüncesiyle hareket etmiş ve bunu yasalara bağlamış bulunmaktadır. Nitekim bugüne kadar Milli Eğitim Şûraları Hükümetlerimizin millî eğitim politikasına rehberlik için pek çok önemli kararlar almış bulunmaktadır.

Her sene toplanması bu yasanın gereği olduğu halde 1970 senesinden beri çeşitli nedenlerle toplanamamış olan Milli Şûramızın, bu sene Hükümetin ve Milli Eğitim Bakanı ile camiasının gayret ve takdire şayan olan mesaisi ile huzurlarınızda toplanmış olduğunu görmüş olmaktan büyük bir bahtiyarlık duyuyorum.

Dünyada toplum şartları, ülkemizde toplum şartları süratle değişmektedir. Bu itibarla Türk toplumu olarak bizim de milli eğitim davamızı ve Türk Gençliğinin yetiştirilmesi yolundaki metotlarımızı kendi kendimize incelemek, kontrol etmek vazifemizdir. Çeşitli vesilelerle ifade ettiğim gibi ve memnuniyetle kaydedeyim ki hemen hemen bütün siyasi parti mensuplarımızın ve siyaset adamlarımızın da ifade ettikleri gibi Türkiye'de hürriyetçi demokratik parlamenter sistem ve açık rejim devlet idaresi anlayışımıza açık hakim bulunmaktadır. Bu anlayış içerisinde bütün problemlerimizi kamu oyu önünde, basın dilinde ve elinde serbestçe eleştirmek bahtiyarlığına sahip olduğumuzu ifade etmeliyim. Nitekim bu defa Millî Eğitim Bakanlığı tarafından ortaya konu-

lan düşünceler kıymetli yetkililer tarafından önerilerle, eleştirilerle kamu oyu önünde ve basın elinde memleket yararına oluşturulacak şekilde çalışılacaktır.

Çalışmalarımıza süratle geçmemiz için ben sözlerimi burada keseceğim. Millî Eğitim Bakanlığının burada ileri sürülecek önerileri ve eleştirileri memleket yararına değerlendireceğinden hiç şüphem yoktur. Bu inanışla IX. Millî Eğitim Şûrasını açıyor ve hepinize başarılar diliyor, saygılar sunuyorum.

MİLLÎ EĞİTİM BAKANI SAYIN MUSTAFA ÜSTÜNDAĞ'IN IX. MİLLÎ EĞİTİM ŞÛRASININ AÇILIŞINDA YAPTIĞI KONUŞMA
(24 Haziran 1974)

Sayın Cumhurbaşkanım,

Yüksek huzurlarınızda idrak etmekten gurur duyduğumuz bu açılış oturumunda, Sayın Bakanları, Parlamenterleri, IX. Millî Eğitim Şûrasının Değerli Üyelerini, Seçkin Davetlilerimizi ve ilgili Bakanlık ve Kuruluşları temsilen Şûraya katılan Müşahitleri, TRT. ve Basın Mensuplarını, Millî Eğitim Bakanı ve IX. Millî Eğitim Şûrası Başkanı olarak selâmlamanın mutluluğu içindeyim.

Bu münasebetle IX. Millî Eğitim Şûrasına sunduğumuz önerilerin hazırlanmasında büyük ilgi ve yardımlarını gördüğümüz üniversite, akademi ve yüksek okullara; Devlet Plânlama Teşkilâtına, Türkiye Bilimsel ve Teknik Araştırma Kurumuna, Fen Projesi Bilimsel Komisyonuna, meslek kuruluşlarına, bölge toplantılarına katılan vali ve millî eğitim müdürleri ile her derece ve türdeki okul yönetici ve öğretmenlerine; çeşitli haber, yazı ve eleştirileri ile kamuoyunun hazırlanmasına ve önerilerin geliştirilmesine yardımcı olan basınımıza ve TRT. Kurumuna, Millî Eğitim Şûrasının her türlü hazırlık çalışmalarını, bilimsel esaslara uygun olarak yoğun ve yaygın bir çalışma sonucunda başarı ile yürüten, başta Talim ve Terbiye Kurulu Başkanı olmak üzere, Kurul Üye ve Müşavirlerine ve Şûra Genel Sekreterliği elemanlarına teşekkür etmeyi borç bilirim.

Bugüne kadar, 1939, 1943, 1946, 1949, 1953, 1957, 1962 ve 1970 yıllarında olmak üzere Cumhuriyet döneminde 8 Millî Eğitim Şûrası toplanmış, millî eğitim sistemimizle ilgili çeşitli konularda çalışmalar yapmıştır.

24 Haziran - 4 Temmuz 1974 tarihleri arasında çalışmalarını sürdürecek olan IX. Millî Eğitim Şûrasında da genel olarak, "Millî Eğitim Sisteminin Bütünlüğü İçinde Programlar ve Öğrenci Akışını Düzenleyen Kurallar" üzerinde hazırlanan öneriler incelenecektir.

Şûrada incelenmek üzere hazırlanan Ön Taslak, Tebliğler Dergisinda yüzbin nüsha bastırılarak önceden bütün eğitim kurumlarımıza, ilgili bakanlıklara, kurum ve kişilere, parlamenterlere, basına ve kamuoyuna özellikle eğitim sistemimizin en önemli unsuru olan öğretmenlerimize sunulmuş ve görüşlerini bildirmeleri istenmiştir. Bu arada Van, Trabzon, İstanbul, Sivas, Konya ve İzmir'de bölge toplantıları yapılmıştır.

Her ilden, millî eğitim müdürünün başkanlığında çeşitli derece ve türdeki eğitim kurumlarımızın temsilcilerinin katıldıkları bölge toplantılarında Müsteşarlar, Talim ve Terbiye Kurulu Başkanı ve kurul temsilcileri ile ilgili genel müdürler hazır bulunmuşlardır. Her ilin getirdiği raporların incelendiği bu bölge toplantılarında, Ön Taslak genellikle olumlu karşılanmış ve taslaktaki öneriler üzerinde yapılması yararlı olacak değişiklikler, bölge raporları olarak saptanmıştır.

Yine bu illerde, öğretmenlerimizin geniş ölçüde katılmasıyle düzenlenen toplantılarda, meslek kuruluşları temsilcilerinin Ön Taslak hakkındaki görüşleri, dilek ve temennileri de alınmıştır.

Aynı zamanda üniversitelerimizin, akademilerimizin, yüksek okullarımızın ve diğer ilgili kuruluş ve kişilerin Ön Taslak hakkındaki raporları da Bakanlığımıza gelmiş; ayrıca basında çıkan yazılar da derlenmiştir.

Bütün bu görüşler ve eleştiriler, Talim ve Terbiye Kurulumuzca değerlendirilerek Ön Taslak gözden geçirilmiş ve gerekli değişiklikler yapılmış ve yeniden bastırılan temel çalışma dokümanı IX. Millî Eğitim Şûrası Üyelerine sunulmuştur.

Yoğun ve yaygın bir şekilde yürütülen bu ön hazırlık çalışmaları ile Şûraya sunulan önerilerin, her derece ve türdeki okullarımızın yönetici ve öğretmenleriyle olduğu gibi, Bakanlık dışındaki ilgili kuruluş ve kişilerle de tartışma ve bunlar üzerinde daha olumlu ve gerçekçi kararlara ulaşma olanağı yaratılmağa çalışılmıştır. Bu durumda, IX. Millî Eğitim Şûrasının geniş ölçüde öğretmen ve yöneticinin katılmasiyle çalışmalara başladığını söylemek gerçeğin ifadesi olur kanısındayım.

Mevcut eğitim sistemimiz, ciddî sorunlarla karşı karşıyadır. Millî eğitim sistemimizin en yüksek düzeyde bilimsel kuruluşu olan millî eğitim şûralarının, her yıl toplanarak, toplumumuzun ihtiyaçlarına cevap verecek biçimde eğitim sistemimizi geliştirme çalışmalarını yapmasının gerekliliğine inanıyorum.

Şûra çalışmalarına başlarken, eğitim sistemimizin mevcut durumuna kısaca bakmakta yarar vardır.

İlköğretim: 1973 - 1974 öğretim yılında 37.145'i köylerde, 4.080'i şehirlerde bulunan 41.225'i ilkokulda, 5.400.000 çocuğumuz öğrenim görmüş ve 160.000 öğretmen görev yapmıştır.

İlköğretimin, 7 - 12 yaş çağ nüfusu için, 1971 - 1972 öğretim yılında % 100 gerçekleşmesi planlanmışsa da, yıllara göre öngörülen yatırım ödeneklerinin ayrılamaması nedeniyle bu hedefe ulaşılamamıştır.

222 Sayılı İlköğretim ve Eğitim Kanunu, her yıl devlet gelirlerinin % 3'ünün ilköğretime ayrılmasını öngörmesine rağmen, I. ve II. Beş Yıllık Kalkınma Planları döneminde öngörülen yatırım ödenekleri ile ayrılabilen yatırım ödenekleri arasında 1,5 milyar TL. dolayında noksanlık olmuştur.

Bu dönemlerde ilköğretim alanında karşılaşılan en büyük sorun, bina yapımı ile öğretmen yetiştirme arasında bir paralelliğin kurulamayışı olmuştur. Bugün, kent okullarının % 50'sinden fazlasında ikili ve üçlü öğretim yapılmaktadır. İkili öğretim normal sayılsa bile üçlü öğretimin kesin olarak ortadan kaldırılması gerekmektedir.

Normal yeni kayıt artışının gerektirdiği kapasite yanında harap okulların yenilenmesi, kalabalık okulların normal şartlara dönüştürülmesi, geçici binalı okulların yeni okul binalarına kavuşturulması ve üçlü öğretimin önlenmesi için toplam 61.000 dersliğe ihtiyaç vardır. Bu sayıya ayrıca nüfus artışı için her yıl 5.000 dersliğin daha eklenmesi gerekmektedir. Halbuki geçmiş yıllarda ilköğretimde yıllar itibariyle yapılan derslik sayısı 3.500 dolaylarında kalmıştır. Bu yıl, ilk defa 5.000'in üzerinde derslik yapımına gidilmektedir.

İlköğretim çağında bulunan 785.000 çocuğumuzun okuldan yoksun bulunduğu 1973 - 1974 öğretim yılında okullaşma oranı, % 90 dolaylarındadır.

Son duruma göre mevcut 36.294 köyümüzün 32.933'ü ilkokula kavuşturulmuş olup 3.361 köyümüz okuldan yoksun bulunmaktadır.

1973 - 1974 öğretim yılında ilkokul mezunlarının ortaöğretimin birinci devresine geçişi % 50 dolaylarındadır. Bu oran kentlerdeki okullardan mezun öğrenciler için % 75'e varmaktadır. Bu durum bize, fırsat eşitliği yönünden, kırsal bölgedeki çocuklarımızın üst öğrenime geçiş olanaklarının sınırlı olduğunu göstermektedir.

Genel Ortaöğretim: Bugün ortaokullarımızın sayısı 99'u özel olmak üzere 2.550'dir. Bu okullarımızda 1973 - 1974 öğretim yılında 1.119.921

öğrenci öğrenim görmüştür. Çağ nüfusuna göre okullaşma oranı % 36,8 olmuştur.

Ortaöğretim sistemimizin bugün üzerinde en çok durulan konusu ortaöğretim II. devre okullarıdır. Bugün sayıları 636'ya ulaşan resmî liselerimizde 287.818 öğrenci öğrenim görmüştür.

Mevcut eğitim sistemi, daha çok lise yolundan, yüksek öğretim önüne öğrenci yığan bir düzende çalışmakta; ortaöğretim kademesinde hayata ve iş alanlarına hazırlama ve yöneltme görevini yerine getirememektedir.

Genel ortaöğretimde de I. ve II. Beş Yıllık Plan dönemlerinde, bütçelerle alınabilen yatırım ödenekleri, planda öngörülenden 1.255.209.000 TL. eksik kalmıştır. Eksik yatırımlar nedeniyle, fiziki kapasitenin yaratılamamasına rağmen, planda bu kesim için öngörülen öğrenci sayısına ulaşılmış olması, okul niteliğini taşımayan binalarda verimsiz öğretime, sınıf mevcutlarının kabarmasına yol açmış ve bu durum, eğitim-öğretimin niteliğini olumsuz yönde etkilemiştir.

Ortaöğretimde öğretmen sorunu henüz çözümlenememiş, geniş çapta ücretli öğretmenlerden yararlanılması, öğretimin niteliğini bozan diğer bir etken olmuştur.

Bu kesimde 1973 - 1974 öğretim yılında normal ve verimli bir öğretim için 40.355 öğretmene daha ihtiyaç vardır. Eğer tedbir alınmazsa bu ihtiyaç gittikçe artacaktır.

Laboratuvarlarla, ders araç ve gereçleri yetersizliği eğitim ve öğretimin verimini azaltan bir diğer önemli etkendir.

Şûralarda, üzerinde çok durulmasına ve hazırlıklar yapılmasına rağmen, bu dönemde hayata hazırlayıcı program uygulamalarına başlanamamış ve bu okullarımızın bir üst öğrenime hazırlayıcı yapısı değiştirilememiştir.

Yılların üst üste gelen ihmalleri ve çağımızın hızla değişen koşulları karşısında ortaöğretim sistemimiz bugünkü duruma gelmiştir. Esasen yüksek öğretim önünde öğrenci yığılmasının ana sebebi bu kademedeki sistem bozukluğudur.

Genel ortaöğretimin birinci devresinde sınıfta kalma oranı % 22,5, ikinci devrede bu oran % 24'tür. 1973 malî yılı bütçesine göre yapılan hesaplamalar, bu kesimde bir öğrencinin devlete 1317 liraya maloldüğunu göstermektedir. Bu maliyet üzerinden sınıfta kalma nedeniyle dev-

let bütçesi, yalnız ortaokul ve liselerde, bir yılda 354 milyon TL. kayba uğramaktadır. Buna, ailenin bir öğrenciye yaptığı yıllık masraf da eklenince yıllık kaybın çok daha büyük miktarlara ulaştığı kolayca tahmin edilebilir.

1973 - 1974 öğretim yılında ülkemizde 16 - 18 yaş çağ nüfusunun okullaşma oranı % 21'dir. Bu oran, 1967 - 1968 öğretim yılında, Belçika'da % 77, İtalya ve Hollanda'da % 70, Federal Almanya'da % 59, Fransa'da % 50 olmuştur.

Meslekî ve Teknik Öğretim: Kalkınma Planlarında ortaöğretim kesimindeki öğrencilerin meslekî ve teknik öğretime kaydırılması öngörüldüğü halde uygulamalar bu hedefe ulaşılmasını sağlayamamıştır. Liselerimiz halen prestijini koruyan kurumlar olmaya devam etmektedirler.

Kalkınmamızın gerektirdiği orta seviyedeki insangücünü yetiştirmek ve gençlerimizi belli meslek, bilgi ve becerileriyle donatarak hayata hazırlamak ve yüksek öğretim önündeki yığılmaları önlemek, meslekî ve teknik öğretimin plan hedefleri yönünde geliştirilmesine bağlı bulunmaktadır.

Meslekî ve teknik öğretimde yapılacak yatırımların değerlendirilmesi geniş ölçüde eksikliği görülen öğretmen ihtiyacının tamamlanmasına bağlıdır. Bu nedenle meslekî ve teknik okullara öğretmen yetiştiren kurumlarda kapasite arttırmak ve gece öğretimine geçmek suretiyle ihtiyacın karşılanması için gerekli bütün tedbirlerin alınmasına zaruret vardır.

Öğretmen Yetiştirme: Halen faaliyette bulunan 89 öğretmen okulunun I. ve II. devresinde 38.608 yatılı, 24.466 gündüzlü olmak üzere toplam 63.074 öğrenci bulunmaktadır.

1975 - 1976 öğretim yılından itibaren, öğretmen yetiştirme işi, lise üstünde 2 yıllık yüksek öğretimle sağlanacaktır. Bu yenileşme ve gelişmenin ışığı altında, mevcut ilkokul öğretmenlerimizin mektupla öğretim, yaz okulları ve hizmet için eğitim yolu ile öğrenim durumlarının yüksek öğretim düzeyine getirilmesi amacıyla gerekli tedbirler alınmaktadır.

Yüksek Öğretim: Üniversiteler, akademiler ve yüksek okullardan oluşan yüksek öğretim sistemimizde 1973 - 1974 öğretim yılında 195.000 öğrenci, 11.407 öğretim üyesi, üye yardımcısı ve öğretmen mevcuttur.

1973 - 1974 öğretim yılına göre 19 - 22 yaş çağ nüfusunun okullaşma oranı % 6,8'dir. 1966 - 1967 öğretim yılında bu oran Lüksenburg'da % 23, İtalya ve Hollanda'da % 14, Fransa'da % 13, Belçika ve Federal Almanya'da % 10, ABD'de % 45 olmuştur.

1974 yılı bütçesi ile Milli Eğitime ayrılan toplam ödenek 15.737.000.000 TL. dır. Bunun % 29'u üniversite, akademi ve yüksek okullara ayrılmıştır.

1973 - 1974 öğretim yılında ilkokuldan üniversiteye kadar, milli eğitim sistemimizdeki öğrenci sayısı 7 milyon 69 bin olmuştur. Yüksek öğretimdeki öğrenci sayısının, toplam öğrenci sayısına oranı % 2,75'tir.

I. ve II. Beş Yıllık Plan dönemlerinde yıllara göre milli eğitim bütçesinin ortalama, % 20'si üniversitelerimize ayrılmıştır. Bu dönemlerde üniversitelerimize yapılan 2 milyar 750 milyon TL. yatırımla sağlanan fiziki yapı artışı % 307 olmuştur. Yine aynı dönemlerde öğretim elemanı sayısı, 3.200'den 9.600'e ulaşmış ve artış oranı % 300 olmuştur.

Buna karşılık bu dönemlerde üniversitelere, yılda kaydedilen öğrenci sayısı 12.567'den 14.000'e ulaşmış ve ancak % 5'lik bir artış sağlanmıştır.

Bir üniversitemizin senatosunca, kendi üniversitesi için yaptırılan bilimsel bir kapasite araştırması, bu üniversite fakültelerinin kapasitelerinden ortalama % 24 oranında yararlanıldığını ve kullanılmayan kapasitenin % 76 olduğunu ortaya koymuştur.

Araştırmanın yapıldığı bu üniversitede bugün 12.000 olan öğrenci mevcudunun 40.000'e çıkarılabileceğini de bir üniversite öğretim üyesi basında açıklamakta ve diğer üniversitelerde yapılacak bir kapasite araştırmasının ortaya koyacağı sonuçların, Türk toplumunu, maddi ve beşeri kaynakların sınırsız israfı karşısında dehşete düşüreceğini belirtmektedir.

Geçen yıl yüksek öğretime girmek isteyen 120 bin lise ve dengi okul mezununun ancak 36 binine yer bulunabilmiş, diğerleri dışarıda bırakılmıştır. Yüksek öğretim önünde yığılma sorunu, ciddî olarak büyümekte ve genişlemektedir. Bu sorunun asıl çözümü, kaynağında, yani ortaöğretimde olacaktır.

IX. Milli Eğitim Şûrasından, yüksek öğretim önünde birikim olarak kendini gösteren, çok ciddî bir görünüm arzeden bu sosyal soruna köklü bazı çözüm yolları getirmesi beklenmektedir.

Kısa bir süre önce göreve gelmeme rağmen IX. Milli Eğitim Şûrasını toplamakta acele edişimin gerçek nedeni, yüksek öğretim önünde gelişen birikim sorununa Şûranın, ülkemiz koşullarına en uygun çözüm yollarını bularak Milli Eğitim Bakanlığımıza bu alanda yön vermesini sağlamaktır.

Bu Şûrada alınacak kararlarla, eğitim sistemimizin bütünlüğü içerisinde, yüksek öğretim sorununa getirilecek köklü çözüm 3 - 4 yıl gibi belli bir zaman alacaktır. Ancak, yüksek öğretim önündeki mevcut birikime âcil tedbirler de aramak zorundayız.

Bu konuda önümüzdeki öğretim yılı için üniversitelere, akademilere ve Milli Eğitim Bakanlığına büyük görevler düşmektedir. Bazı üniversite ve akademilerimizin kapasite artışı yaratma yönündeki çaba ve hizmetlerine özellikle teşekkür etmek isterim.

Milli Eğitim Bakanlığı olarak DPT. ile gerekli işbirliği içerisinde yaptığımız çalışmalar sonucunda insangücü ihtiyacı olan dallarda gece öğretimi, paralel öğretim, TV. ve mektupla öğretim yollarından yararlanarak 65 bin öğrencilik bir kapasite yaratılması yolunda gerekli hazırlıklara geçmiş bulunuyoruz. Üniversiteler ve akademilerimizin yaratacakları kapasite ile birlikte 100 - 105 bin dolaylarında gencimiz için hazırlanacak bu olanaklarla önümüzdeki yıl, yüksek öğretime geçmek isteyen lise mezunlarının açıkta kalmamasına çalışılmaktadır. Bu çalışmalarımıza, özerk üniversite ve akademilerimizin, kapasitelerini artırarak yardımcı olmalarını diliyorum.

Şûrada tartışılarak karara bağlanacak önerilerden en önemli bazılarının esaslarını aşağıda özet olarak vermek isterim.

Mevcut eğitim sistemimiz, daha çok lise yolundan yüksek öğretim önüne öğrenci yığan bir düzenle çalışmakta, bu yolda başarısız sayılanı elemekte, ortaöğretim kademesinde hayata ve iş alanlarına hazırlama ve yöneltme görevini yerine getirememektedir. Üniversite önündeki bu yığılmayı yüzbinlerce çocuk için bütün yurtta birkaç saatlik bir imtihanla beklenen şekilde düzene koymanın mümkün olmadığında, artık kimsenin şüphesi kalmamıştır. Bu meselenin çözümlenebilmesi için eğitim sistemimizin, özellikle ortaöğretim kademesinde, bir yandan öğrencilerin istek ve kabiliyetlerine, diğer yandan toplumun ihtiyaçlarına cevap verecek şekilde yeniden düzenlenmesi gerekmektedir.

Bu amaçla yapılan çalışmalarla ortaokulun, öğrencilerini çalışma hayatına veya üst öğrenime hazırlayan bir temel eğitim kurumu olarak ye-

niden düzenlenmesi işi ele alınmıştır. Program ve öğrenci akışı düzeni bakımından, belli bir programı yerine getirmekle görevli olan ve bu yolla başarısız sayılan öğrencileri sınıfta bırakma ve belge verme suretiyle okulun dışında bırakan "Eleyici" ortaokulun yerini her öğrenciye ortak genel kültür veren temel dersler ile çevreye, okula ve öğrencilere göre farklı özel dersleri kapsayan, çocuğa göre esnek bir programla, öğrencileri çalışma hayatına ve üst öğretime hazırlayan bir temel eğitim kurumu alacaktır. Daha açık bir deyişle, ortaokul kademesinde hedef, bugünkü gibi her çocuktan programa dahil 13 dersin her birini ve her yıl mutlaka başarmasını istemek değil, fakat öğrencileri 3 yıl içinde kabiliyetleri ölçüsünde mümkün olduğu kadar yetiştirerek onlara temel bir eğitim sağlamak olacaktır. Bu amaçla ortaokul programı, genel kültür veren ortak dersleri ve iş hayatına yönelten seçmeli dersleri veya meslek derslerini kapsayacak şekilde yeniden hazırlanacaktır. Meslek okullarının ilkokula dayalı olan birinci devrelerinde seçmeli dersler yerine meslek dersleri konulacaktır.

Genellikle birbirlerine kapalı dikey kuruluşlardan oluşan daha çok lise yolundan yüksek öğretim önüne öğrenci yığan ve başarısız sayılan öğrencileri eleyen bugünkü ortaöğretim sisteminin, öğrencileri ilgi, istidat ve kabiliyetlerine ve toplum ihtiyaçlarına göre yüksek öğretimin çeşitli temel öğretim alanlarına hazırlayan ve aralarında dikey ve yatay geçiş yolları açık olan çeşitli programlardan oluşmuş bir sistem bütünlüğü içinde yeniden düzenlenmesi önerilmektedir. Ortaöğretim, yüksek öğretime hazırlayan programlar, hayata ve iş alanlarına hazırlayan programları kapsayacak, öğrenciler, istek ve kabiliyetlerine göre ders geçme ve kredi düzeni içinde bu programlara yönelerek yetişme olanağını bulacaklar ve yüksek öğretime hazırlayan programlar ile hem mesleğe hem de yüksek öğretime hazırlayan programları bitiren öğrenciler yetiştirildikleri yönde üniversitelere, akademilere ve yüksek okullara girmek için aday olma hakkını kazanacaklardır. Böylece ortaöğretim ile yüksek öğretim arasındaki normal geçiş kanalları kurulmuş ve bugünkü kopukluk giderilmiş olacaktır. Ortaöğretimde, yüksek öğretime yönelik programları başaranlar imtihansız olarak yüksek öğretime girebileceklerdir.

Hangi fakülte, akademi ve yüksek okullara, hangi programları bitirenlerin, nasıl girecekleri, ilgili kurullarca kararlaştırılarak önceden ilân edilecektir. Giriş şartlarının tespitinde ve uygulamada Millî Eğitim Bakanlığı ile ilgili kuruluşlar arasında işbirliği yapılacaktır. Yani, öğrenciler girmek istedikleri yüksek öğrenime ulaşabilmek için, bütün ümitlerini, sadece yüksek öğretim önünde yüzbinlerce aday için bütün yurtta

2 - 3 saat içinde yapılan merkezî bir yarışma sınavına bağlamayacaklar, fakat ortaokuldan itibaren uygulanacak yöneltme düzeni ile ortaöğrenimleri sırasında hangi programları, hangi düzeyde başarmakla yükümlü olduklarını bileceklerdir. Kısaca, yöneltme, sadece bir noktada yapılmayacak, bütün ortaokul ve ortaöğretim süresi içinde gelişerek oluşacaktır. yöneltme düzeninin esasını, ortak dersler, özel dersler ve seçmeli dersler ile öğrencilere her bakımdan yardıma hazır olan rehberlik hizmetleri teşkil edecektir.

Eğitim sistemimizin içinde bulunduğu zorlukları çözmek, şûralarda alınan kararların başarıyla uygulamaya konulmasını sağlamak, eğitim sistemimizin ana unsuru olan öğretmenlerimizin inançlı, istekli ve bilinçli olarak görevlerini yapmalarına bağlıdır.

Toplumumuzda, kalkınmamız için gerekli nitelik ve sayıda insangücü hazırlamak görevini yüklenen öğretmenin başarıyla çalışabilmesi, görevinde etkin olabilmesi onun gerekli huzur ve güvene kavuşturulmasına bağlıdır. Öğretmenin başarısı toplumumuzun başarısı olacaktır.

Bu nedenle öğretmenlerimizin maddi yönden yeterli olanaklara kavuşturulması için tedbirlerin alınması gerekmektedir.

Atatürk ilkeleri doğrultusunda, yurdumuzun en ücra köşelerinde, zor koşullar içinde hizmet veren öğretmenlerimize sağlanacak huzur ve güven, ülkemize de huzur ve güven getirecektir.

Tüm yöneticiler olarak görevimiz, gelecek kuşaklarımızı toplumumuzun isterlerine uygun biçimde yetiştirme görevini yüklenmiş olan öğretmenlerimize engel olmak ve onlarla uğraşmak değil, onlara yardımcı olmaktır.

Milli Eğitim Şûrası çalışmalarını, eğitim sistemimizin geleceği bakımından önemli görmekte, şûraların alacağı kararların uygulama alanına konulmasını Milli Eğitim Bakanlığının önemli görevlerinden biri saymaktayım.

Bu duygu ve anlayışla, Şûrada alınacak kararların yurdumuz ve ulusumuza hayırlı olmasını diler, başta, toplantımıza mümtaz kişiliğiyle onur veren Sayın Cumhurbaşkanımıza, bakan arkadaşlarıma ve parlamenterlerimize, kahraman ordumuzun mümtaz kumandanlarına Şûranın değerli üye ve gözlemcilerine; basın, ajans ve TRT. mensuplarına, sayın konuklarımıza, alınacak kararları uygulayacak tüm öğretmen ve yöneticilerimize yürekten saygılar sunarım.

BAŞBAKAN SAYIN BÜLENT ECEVİT'İN IX. MİLLÎ EĞİTİM ŞÛRASI KAPANIŞ KONUŞMASI
(4 Temmuz 1974)

Sayın Başkan, IX. Milli Eğitim Şûrasının Değerli Üyeleri, Değerli Öğretmenler, Eğitimciler, Sayın Gözlemciler, Sayın Konuklar, Sevgili Öğrenciler, Değerli Basın, Radyo ve Televizyon Temsilcileri, sizleri içten saygılarla selâmlarım.

Ankara dışında görevde bulunduğum için IX. Milli Eğitim Şûrasının açılışına katılma olanağını bulamadığımdan çok üzgündüm, fakat hiç değilse kapanış toplantısında bulunabildiğim için çok mutluyum. Değerli Millî Eğitim Bakanımız Mustafa Üstündağ, 10 gün yoğun bir program içinde geçen çalışmalarınızın seyrini ve sonuçlarını bana ayrıntılarıyla anlattı. Ayrıca bugünkü konuşmalardan da bu konuda geniş bilgiler almış bulunuyoruz. Şunu sevinçle ve kıvançla görmüş ve öğrenmiş bulunuyorum ki IX. Milli Eğitim Şûrası, Hükümetimizin eğitim alanında, özellikle üstünde durduğu temel bazı konularla ilgilenmiştir ve bu konularda Hükümetin sorunları çözme çabasına yardımcı olacak ışığı tutmuştur, yolu göstermiştir.

Biz, başta eğitim sorunları olmak üzere, her alanda öğretmenlerin ve eğiticilerin düşüncelerine, bilgilerine daima öncelikle önem vereceğiz ve vermekteyiz. Şimdiye kadar sadece kamu yönetimi kadrosu içinde veya siyasal kadrolar içinde üzerine eğilinen birçok soruları, o konuların, o sorunların uzmanları olan eğitimcilerle, öğretim görevlileriyle birlikte ele almaktayız. Onların düşüncelerinden yararlanmaktayız ve bu bizim görevimizi yapmamızı büyük ölçüde kolaylaştırmaktadır. Hükümet olarak birçok konularda böyle davranırken elbette özellikle eğitim sorunlarına çözüm aradığımız sırada eğitimcilerin, öğretmenlerin görüşlerinden, serbestçe belirtilecek düşüncelerinden yararlanmayı ödev biliyoruz.

Öğretmenlerimizin toplumda her zaman bazı sıkıntıları olmuştur, bazı güçlükleri olmuştur. Kendi kişisel yaşamlarıyla ilgili güçlüklerinden söz etmiyorum. Öğretmenlerimiz kendi kişisel güçlüklerini, sıkıntılarını hiçbir zaman büyük mesele yapmamışlardır. Sadece topluma karşı ödevlerini yerine getirmeye çalışırken, karşılaştıkları güçlükler, engeller, sı-

kıntılar kendilerini üzmüştür. Bu güçlükleri, engelleri, sıkıntıları, Hükümet olarak azaltmayı ödev bileceğiz, ama bu sıkıntıları, güçlükleri bütünüyle kaldıramayız. Çünkü bu güçlükleri, engelleri, sıkıntıları kaldırmak Hükümetten de önce Hükümetlerden, siyasal güçlerden önce öğretmenlerin kendilerine düşer. Çünkü öğretmen öncüdür. Özellikle Türk toplumunda öğretmen, geleneksel olarak öncü güçlerin en ön safında yer alır. Öncülerin değişmez bir kaderi vardır. Öncüler yol açarlar, öncüler engel aşarlar. Yol açanların, engel aşanların her aşamada, her atılımda güçlüklerle karşılaşmaları, engellerle karşılaşmaları doğaldır. Biz Hükümet olarak ve siyasal güç olarak onlara bu engel aşma, yol açma ödevlerinde eğer biraz yardımcı olabilirsek, güç katabilirsek bundan kıvanç duyacağız.

Benim, değerli öğretmenlerimiz ve eğitimcilerimiz izin verirlerse, bir siyaset adamı olarak yaşamımın tecrübelerinden edindiğim bir gözlemi sizlere sunmak isterim. Öncülerin karşılaştıkları engelleri aşabilmeleri için başvurabilecekleri başlıca güç kaynağı bence kendi cesaretlerinden önce, Hükümetlerin siyasal güçlerin yardımından önce, halkın kendisi olmalıdır. Öncüler halkla bütünleştikleri oranda öncülük ödevlerini rahat yaparlar. Türkiye'de Atatürk devrimlerinin de, insanı özgürlüğe hazırlayan Atatürk devrimlerinin de kaçınılmaz sonucu olan gerçek demokrasiye geçildiğinden beri öğretmenlerimiz için halkla bütünleşmek kolaylaşmıştır ve bu yönde öğretmenler büyük aşamalar yapmıştır. Halkla bütünleşmenin yolu nedir? Öğretmen halkla bütünleşirken elbette temel görevini hiçbir zaman unutmayacaktır, o da öğretmektir. Ama halkla bütünleşmek, yalnız halka birşeyler öğreterek olmaz. Halkla bütünleşmek, aynı zamanda halktan öğrenerek de olur.

Halkın tarihten gelen ve tıpkı öğretmenin yaşamında olduğu gibi yaşam güçlüklerden gelen bir bilgi birikimi vardır, bir bilgi hazinesi vardır. O hazineden yararlanmayan hiç bir bilgi, o toplum için bir değer taşımaz. Biraz önce çok yararlanarak dinlediğim değerli bilim adamı Sayın Prof. Oktay Sinanoğlu'nun belirttiği gibi bilim yaparken de, o toplumun gerçeklerini gözönünde tutmamız gerekir. Öğretmenin, öğretmekten ayrılamayan demokratik bir toplumda, ayrılmaması gereken bir ödevi de doğrudan doğruya öğretim konuları içine giren konuların dışında da topluma bir şeyler anlatmasıdır. Fakat topluma sadece bir şeyler anlatarak da toplumla bütünleşilemez, topluma aslında bir şeyler anlatılamaz, toplumla ancak anlaşılır. Topluma bir şeyler anlatılır, toplumdan bir şeyler alınır ve öylece öncü, toplumla anlaştıkça toplumla bütünleşir. Toplumla bu yoldan bütünleşen bir öğretmeni, bir öncüyü ise hiç bir güç ezemez.

Değerli Millî Eğitim Bakanımızdan aldığım bilgiler bana şunu gösteriyor ki, IX. Millî Eğitim Şûrasında eğitimde sosyal adaleti sağlamak bakımından büyük önem taşıyan olanak eşitliklerini artırıcı bazı araştırmalar, çalışmalar da yapılmıştır ve öneriler getirilmiştir. Buna hükümet olarak çok önem veriyoruz. Kişi olarak çok önem veriyorum. Şuna inanıyorum ki bir toplum, eğitimde, ulusal eğitimde sosyal adalet sağlayamazsa başka ekonomik, sosyal, ne tedbirler alınırsa alınsın, o toplumda sosyal adalet gerçekleşemez. Neden gerçekleşemez? Çünkü eğitimde yeni yeni yetişen insanların yaşamlarının başlangıcında sosyal adalet sağlanamamışsa, bazı insanlar yarışa geç başlarlar ve ömürleri boyunca daha ayrıcalıklı kimselerle, yarışa daha önce başlıyabilmiş kimselerle aralarındaki açıklığı kapatamazlar. Bu bakımdan eğitimde sosyal adalet, toplumda sosyal adaletin temel koşuludur, ilk koşuludur. Eğitimde sosyal adaletse olanak eşitliğiyle sağlanır. Sosyal adalet düşüncesine en uzak kimseler bile fırsat eşitliğinden söz ederler. Fırsat eşitliği sözü biraz adaletsizliğe alışmış toplumların, kendilerini avutmak için ortaya attıkları bir sözdür. Olanak eşitliği olmadan fırsat eşitliği hiç bir anlam taşımaz.

Sayın Üyeler, Değerli Konuklar,

Hükümet programını okumuş olanların görmüş olacağı gibi Hükümetimiz, yüksek öğrenim kurumları önündeki yığılmaya çözüm bulmayı, yüksek öğrenim kurumları önündeki tıkanıklığı mümkün olan süratle açmayı temel ödevlerinden biri olarak işe başlamıştır. Çünkü bu sorunu çözmedikçe gençlik sorununu çözmüş olamayacağını, eğitim sorununu çözmüş olamayacağını, dolayısıyle toplum sorunlarını çözmüş olamıyacağını görmüştür. Fakat biz yüksek öğrenim kurumları önündeki yığılmayı ve tıkanıklığı sadece kapının önünde alınacak veya kapının içinde alınacak tedbirlerle çözebileceğimizi düşünmüyoruz. Bu bakımdan kendi kendimizi aldatmıyoruz. Gerçi önümüzdeki ders yılına başlarken Hükümet olarak verdiğimiz sözü, olanaklar ölçüsünde yerine getirebilme çabasıyla başlangıçta belki biraz yüzeysel tedbirler almak zorunda kalacağız. Çünkü bir yığılmayı devralmış durumdayız. Bazı umutlar vererek topluma göreve başladık. Onun için şimdiden yüksek öğrenim kurumları önündeki yığılmayı, tıkanıklığı bir ölçüde olsun açmamız lâzım. Henüz temeleinen tedbirler almağa vaktimiz olmadığını herkes biliyor. O bakımdan şimdilik önümüzdeki ders yılına girerken belki bir ölçüde, bir anlamda yüzeysel sayılabilecek ama birer deneme değerini de taşıyacak tedbirlerle işe başlayacağız. Fakat bununla yetinmeyeceğiz. Biliyoruz ki, yüksek öğrenim sorununu çözmenin, daha doğrusu yüksek öğrenim kapıların-

daki yığılma, tıkanma sorununu çözmenin, kaynağa inmekten başka yolu yoktur. Yani sorunu ortaöğrenimdeki kaynağından ele alarak çözmeye çalışacağız. Sevinerek ve kıvançla öğrenmiş bulunuyorum ki, IX. Millî Eğitim Şûrası, özellikle bu yönde Hükümetimize ışık tutucu bazı değerli çözüm önerileri getirmiştir. Bunun için değerli Şûra üyelerine, delegelerine şükranlarımı sunuyorum.

Sorunu kaynağında çözebilmenin temel koşullarından biri, eğitimin, eğitim düzeninin kendi içinde uyumlu bir bütün olmasını sağlamaktır. Şunu, zannederim hepimiz biliyoruz ki, Türkiye'de planlı dönemde bile maalesef eğitim kendi içinde tutarlı, uyumlu bir bütün olamamıştır. Bir benzetme yapmak gerekirse ortaöğretimin çarklarıyla yüksek öğretimin çarkları birbirine uymamaktadır. O yüzden de her yıl onbinlerce genç, o biribirine uymayan çarkların arasında ezilmekte, kırılmakta sağa sola savrulmaktadır. Bizim temel görevlerimizden biri o çarkların dişlilerini biribiriyle uyumlu işler duruma getirmektir.

Öyle anlıyorum ki Millî Eğitim Şûrası, bu bakımdan Hükümete gerçekten yol gösteren, ışık tutan öneriler getirmiştir. Eğitim düzeninin kendi içinde uyumlu bir bütün olması da elbette yetmez. Çükü eğitimi bir bütün olarak uyumlu bir duruma getirsek bile eğitimi toplumun bütünü içinde değerlendirmemiz gerekir. Onun için eğitimin üretimle de bütünleşmesi gerekir ve bunun, elbette planlı kalkınma kavramını benimsediğimize göre, bir plan içinde olması gerekir. Şimdiye kadar Türkiye'de bu da başarılamamıştır.

Kalkınma planlarımız, genellikle tutarlı sayılabilecek, doğru sayılabilecek hedefler, hattâ yöntemler göstermiştir. Ama eğitim düzenimiz, o hedeflere, o yöntemlere uyarlanamamıştır. Bu yüzden aralarında bir uyum olamamıştır. Eğitim düzenimizin yetiştirdiği gençlerle, insanlarla toplumun üretim bakımından daha çok, daha hızlı, üretim bakımından ihtiyaç duyduğu insan gücü arasında büyük ayrılıklar, tutarsızlıklar vardır. Çoğu kez ikisi birbirini bulamamaktadır. Bunu da giderici çözümler, bu uyumsuzluğu da giderici çözümler aramaktayız. Gene Millî Eğitim Şûrasının bu konuda da bize ışık tutan öneriler getirdiğini kıvançla görüyorum. Bu da yetmez. Çünkü üretim, toplum yaşamının, özellikle çağımızda, önemli bir unsurdur. Ama nihayet yaşamın bir unsuru bundan ibarettir. O halde eğitimin yalnız kendi içinde uyumlu bir bütün olması yetmez. Eğitimin yaşamla da insan yaşamıyla, toplum yaşamıyla da bütünleşmesi gerekir.

Bir çocuğu bir genci eğitmek, bir anlamda onun yaşamını biçimlendirmek demektir. En azından onun yaşamını yönlendirmek demektir.

Burada çok tehlikeli bir durum vardır. Çünkü genellikle çocuğun yaşamına yön verenler, biçimlendirenler o çocuğun kendisinden başkaları olur. Çocuğun yaşamına başkaları yön verir. Bu, bir ölçünün ötesinde önlenemez. Çağımızın özgürlük ortamında özellikle demokratik toplumlarda, çocuklarda erken yaştan analarının babalarının da kabul edeceği kadar aklı erer duruma geldikleri halde, gene de ya içinde bulundukları yaşam koşulları ya da aileleri veya Sayın Millî Eğitim Bakanımızın biraz önce belirttiği gibi iki üç saatlik testler, sınavlar genel olarak onun yaşamına, onun kendi özgür iradesi dışında yön veriyor, biçim veriyor. Bu, büyük bir haksızlıktır. Bu haksızlık nasıl giderilebilir? Bu haksızlığın giderilebilmesi de eğitim sisteminin, düzeninin içinde yol değiştirebilme olanaklarını, kapılarını çocuklarımız, gençlerimiz için daima açık tutmaktır. Hiç bir zaman eğitim bakımından bir çocuk için iş işten geçmiş olmamalıdır. Falan bilim dalında eğitime başlamış olan bir çocuk veya genç, kendi yaşamına başka bir yön veya biçim vermek istediği zaman o yönü, o biçimi değiştirebilme olanağına sahip olmalıdır. Gene Sayın Millî Eğitim Bakanımızdan öğrendiğime göre, eğitim düzeninin kendi içinde hazırlayıcı kurslarla, sınavlarla, öğretim programlarıyla çocukları, gençleri bir öğrenim dalından, bir meslek dalından, başka dala, başka yola, başka raya geçirebilmenin olanakları da sağlanmıştır. Bu, sosyal adalet açısından olsun, insanların kendi yaşam çizgilerini kendi başlarına çizebilme özgürlüğü bakımından olsun, Türk toplumu için çok ileri bir aşama olacaktır. Bu, bizim Hükümet olarak benimsediğimiz, eğitimle ilgili temel ilkelerden biridir. Bu konuda da bize yardımcı olduğunuz, yol gösterdiğiniz için teşekkür ederim. Bir insanı yaşamında güçlüklerle, engellerle karşı karşıya bırakacak olan eğitim ne kadar geçersizse, bir insanın yaşamının, gereğince ve gönlünce eğitim görmesine el vermemesi de o kadar adaletsizdir. Onun için bu şekilde başlangıçta yapılan yanlışlıkları, o çocuğun, o insanın yaşamı boyunca sürecek yanlışlıklar olmaktan çıkarmak büyük önem taşımaktadır.

Eğitim başlayıp biten bir şey değildir, özellikle çağımızda hiç öyle değildir. Çünkü çağımızda bilim, teknoloji büyük bir hızla değişmektedir. ve bu yıl alınan diploma bir yıl, iki yıl içinde bilimsel açıdan bir değer aşınmasına uğramaktadır. O bakımdan bir toplum için geçerli olan eğitim, çocuğun bir yaşında başlayıp, gencin bir yaşında biten eğitimi değildir. Yaşam boyunca sürecek olan sürekli eğitimdir. Bir bakıma yaşamla iç içe geçmiş, yaşamla bütünleşen eğitimdir. Eğitimi böyle sürekli duruma getirebilmenin başlıca koşullarından biri de bence bilgi ve yeteneğin tek ölçeği olarak diplomayı görmekten vazgeçmektir. Birçok uygar uluslar, ekonomik bakımdan, sanayi bakımından gelişmiş uluslar, as-

lında diplomalıların bilgileri sayesinde o aşamaya vardıkları halde, ilerledikçe diplomaya bir ölçünün üstünde önem vermenin geçersizliğini de kabul etmişler ve diploma sahibi olmayı, yaşam çizgisinde, alanında ilerliyebilmenin vaz geçilmez koşullarından biri olmaktan çıkarmışlardır. Bu yolda da çok cesaretli bir adım attığınızı kıvançla görüyorum. Sokaktaki bir sanayi çarşısındaki formel eğitim görmemiş bir ustabaşıyı öğretici olarak okulun, eğitim kurumlarının içine, kürsünün başına getirebilmeyi öneren bir çözümü bize getirmiş bulunuyorsunuz. Bir Hükümet kendi başına Türkiye'de böyle bir kararı alacak kadar cesareti kolay kolay gösteremezdi. Fakat Milli Eğitim Şûrası bize bu cesareti katmış oluyor. Onun için özellikle teşekkür ediyorum. Bu sözlerimle diploma sahibi olmanın önemini asla küçümsemiş olmuyorum. Benim dikkati çekmek istediğim tehlike şudur. Bilginin, bilimin, teknolojinin, sürekli olarak değiştiği, ilerlediği, kendi kendini yenilediği çağımızda eğitim açısından en büyük tehlike, öğrendiği ile yetinmektir. Diploma bu bakımdan tehlikeli bir şeydir. Eğer bu tehlikeyi gözönünde tutarsa diploma sahipleri, mesele yok, diploma sahibi olmak son derece de faydalı bir şeydir. Ama eğer diploma sahibi olmak, o gence, o insana, o diplomayı alabilmek için öğrendikleriyle yetinme duygusunu verirse, o diploma hiç bir işe yaramaz. Çağımızda toplum olarak ilerliyebilmenin de, bilimde ilerliyebilmenin de temel şartı, bildiğiyle yetinmemektir. Kendi kendisiyle yetinmemektir. Onun için yalnız bilim alanında değil, kamu yöneticiliğinde de diploma, yükselebilmenin tek ölçeği olmaktan çıkarılmalıdır. Bu konuda şimdiden Hükümet olarak, bazı cesur adımlar atmış olmakla övünebiliriz.

Üniversite mezunu olmayan kamu görevlileri veya öğretmenler için sürekli eğitim ilkemize uygun olarak meslek içinde sağlanacak eğitimle en üst düzeye, birinci dereceye kadar çıkabilme kapısı açılmış olmaktadır. Sürekli eğitim şu bakımdan da gereklidir. Biraz önce belirttiğimi herhalde hepinizin de kabul edeceği gibi, çağımızda belli bir zamana kadar, bir ana kadar öğrenilen bilgi süratle yetersiz kalıyor. Oysa yetersiz eğitim bence hiç eğitilmemiş olmaktan daha kötüdür. Çünkü hiç eğitilmemiş olan insan, aslında gene de bir bakıma eğitilmiş insandır. Çünkü onu doğa eğitmiştir, onu yaşamı eğitmiştir, yaşam tecrübesi, görgüsü eğitmiştir. Ve bu bir ölçüde değerli bir eğitimdir. Ama formel eğitime geçince, insan, süratle doğanın kendisine öğrettiklerini, yaşam görgüsünün kendisine öğrettiklerini unutmaya başlar, onları geride bırakır. Bir boşluk meydana gelir, yetersiz eğitim o boşluğu dolduramaz, insan açıkta kalır. Onun için bir kez doğanın ve yaşamın verdiği eğitimden insanları formel eğitime geçirmeye kalktık mı büyük bir sorumluluk almışız de-

mektir. Onu ya tam eğitmeliyiz, sonuna kadar eğitmeliyiz yahut yaşam okulunun içinde bırakmalıyız, doğa okulunun içinde bırakmalıyız. Hiç değilse kendi kendine yeten eğitim içinde onu, kişiliğini bölmeden yaşama olanağı içinde bırakmalıyız. Eğer eğitmeye başlıyorsak ömrü boyunca eğitim olanaklarını, sürekli eğitim olanaklarını ona sağlamalıyız.

Özetleyecek olursak edindiğim izlenim o ki, Şûra, Hükümet olarak bizim tam istediğimiz konularda bize ışık tutmuştur. Eğitimin kendi içinde bütünlüğü sağlamak, uyumsuzlukları ve tutarsızlıkları gidermek bakımından, bir daldan bir dala geçişi, bir raydan bir raya geçişi kolaylaştırmak bakımından, eğitimle üretimi bütünleştirmek bakımından, eğitimle yaşamı ve toplumu bütünleştirmek bakımından ve eğitimde olanaksızlıkları azaltmak bakımından gerçekten çok yararlı çözümler ortaya sürülmüştür, öne sürülmüştür.

Sözlerimin başında yüksek öğrenim kurumları önündeki yığılmanın, tıkanıklığın, büyük bir sorun olduğunu, bunu kaynakta çözmeye çalışacağımızı belirtmiştim. Fakat elbette yalnız kaynakta çözmek yetmez, yüksek öğrenim kurumlarının kendi içinde de çözmek gerekir. Şu bilinen acı da olsa, bilinen bir gerçektir ki, son yıllarda yüksek öğrenim kurumlarına ayrılan maddi kaynaktaki artışlar, yüksek öğretim kurumlarının kapasiteleri arasındaki artış birbiriyle orantılı değildir. Kapasite artışı, yüksek öğrenim kurumlarının kaynak artışından çok çok gerilerde kalmaktadır. Biz Hükümet olarak bu sorunun üzerine daha göreve başladığımız günlerde eğildik, değerli üniversite rektörlerimizi ve başka yüksek öğretim kurumlarımızın değerli yöneticilerini bir araya getirdik. Lütfettiler, bizimle iki toplantı yaptılar. Ve şükranla belirtmeliyim ki büyük bir iyi niyetle yüksek öğretim kurumlarının kapasitelerini arttırma yolunda girişimlere geçtiler. Bu arada Sayın Milli Eğitim Bakanımızdan sevinerek öğrenmiş bulunuyorum ki, dün Üniversitelerarası Kurul, kapasite araştırması için özel bir komite kurmuş bulunuyor. Bunu da özel bir şükranla karşıladığımı belirtmeyi ödev biliyorum.

Sayın Üyeler, Değerli Konuklar,

Hükümet olarak gene yüksek öğrenim sorununu çözerken, sürekli ve yaygın eğitim sorununu da çözerken modern eğitim teknolojisinin sağladığı olanaklardan çok daha geniş ölçüde yararlanmak kararındayız. Az gelişmiş veya gelişme halindeki toplumlar için çağın en ileri teknoloji aşamasından yararlanabilmek her zaman kolay değildir. Fakat bu kolaylığın bulunduğu alanlarda o olanağı derhal kullanmak gerekir. Çün-

kü o, az gelişmiş veya gelişme halindeki toplumların gelişmiş toplumlarla aralarındaki normal olarak asırlar boyunca kapatılamayacak mesafeyi kapatabilmek için nadir ele geçen fırsatlardan biridir. Eğer belli bir alanda toplumumuzun gelişmişlik düzeyi ileri toplumlara oranla çok geride olsa bile, belli bir alanda modern teknolojinin sağladığı olanakları, kendi toplumumuza uygulamak kolaylığına sahipsek, o kolaylığı derhal ve tereddütsüz değerlendirmeliyiz.

Biz şu kanıya vardık ki, modern eğitim teknolojisi olanaklarını, Türkiye'de, bu olanakları oluşturmuş ülkelerden bile daha geniş ölçüde değerlendirebilecek durumdayız. O bakımdan bu yıl önümüzdeki ders yılı başından itibaren, daha doğrusu bazı, riskli de olsa, cesaretli atılımlar yapmak kararındayız. Yüksek öğrenim sorununu, hiç değilse bir bölümünü modern eğitim teknolojisi olanaklarından, o arada video teyipli, video kasetli televizyonlardan ve aynı zamanda yazışma sisteminden yararlanarak da karşılamak kararındayız. Burada elde edeceğimiz başarıya göre eğitimi mekân, yapı sınırlamasından kurtarma yolunda, eğitimi bütün topluma yayma, açma yolunda büyük aşama yapacağız. Bir ara Türk ulusu, Türkiye Cumhuriyeti, Köy Enstitüleriyle dünyaya örnek olmuştu. Şimdi de öyle umuyorum ki, değerli eğitimcilerimizin yardımlarıyla, değerli üniversitelerimizin yardımlarıyla, modern eğitim teknolojisinden yüksek öğrenimde ve sürekli öğretimde yaygın olarak yararlanmak bakımından da Türkiye dünyaya örnek olacaktır.

Hızla kalkınmak ve sanayileşmek zorunda olan bir toplumuz. Onun için eğitimle üretimi bütünleştirirken elbette meslek eğitimine, teknik eğitime öncelik vereceğiz. Bunun yanısıra işletmecilik eğitimine ve Hükümetimizin büyük umut bağladığı kooperatifçilik alanında gerekli yetişmiş insan gücünü sağlıyabilmek için de kooperatifçilik eğitimine büyük önem vereceğiz. Ancak meslek öğretimine, teknik öğretime, işletmecilik öğretimine, kooperatifçilik öğretimine gereken önceliği ve ağırlığı verirken kuru insan yetiştirmemeğe de özellikle dikkat etmek zorundayız.

Sayın Üyeler ve Değerli Konuklar,

Kuru insan yetiştirmenin tehlikesi şudur. Bir insan yaptığı işi çok iyi bilebilir. Bir teknik adam bir makinayı çok iyi kullanabilir. Ama çağımız, makinayı insandan daha iyi kullanan makinalar da yapıyor. O halde biz insanın yüceliğini, makinayı kulanabilmekten daha öte bir yerlerde aramak zorundayız. O daima makinayı yaratabilen insan, insana daha yüce ve daha yüceltici bir yaşam yolunu evvelâ kendi hayalinde, düşün-

de canlandırıp sonra o yolu açabilen insan olarak yetişmelidir. Onun içindir ki özellikle teknik alanda yetişen insanların, eğer kendilerini kapıp koyuverirlerse, biraz kuru yetişmeleri tehlikesi bulunduğunu, öğrenim dallarının niteliği dolayısıyla bu tehlikenin bulunduğunu göz önünde tutarak bu tehlikeye karşı da dikkatli olmalıyız. Bir yandan Sayın Milli Eğitim Bakanımız Üstündağ'ın çok haklı olarak belirttiği gibi araştırmacılığı teşvik etmeliyiz. Sayın Prof. Sinanoğlu'nun belirttiği gibi bilimsel düşünce yeteneğini geliştirmeliyiz; bir yandan da insan yaşamını manevî bakımdan zenginleştirecek kültürü en kuru teknik dallarda bile yetiştirdiğimiz çocuğa daha çocukluk yaşında vermeliyiz. Bu, manevî bilimlerle olur, sanat kültürüyle olur, edebiyat kültürüyle olur. Çeşitli dallarda eğitilmekle olur, fakat her halde insanın işinden başka bir de manevî yaşamı olduğunu ve eğitimin de toplumları daha adaletli kılabilmenin de temel amacının, ereğinin insanın kendi kişiliğini serbestçe geliştirebilmesi olduğunu unutmamalıyız. Bunun için gerekli eğitimle de insanları donatmalıyız. Bilimsel düşünce içinde yetişmek, bilimsel düşünceye, düşünce disiplinine girmek, bilimi öğrenmekten çok daha yararlı bir şeydir. Bilimin yetersiz kaldığı yerde bilimsel düşünce alışkanlığı ve disiplini imdada yetişir. Değerli eğitimci Sayın Rauf İnan çok güzel bir söz nakletti demin konuşmasında. Demiş ki bir düşünür kişi, "Tanrı bana salt gerçeği mi gerçeği aramayı mı istersin dese, salt gerçeği istemem, aramayı isterim" demiş. Bu söz bence şu bakımdan da ayrıca doğrudur. Bir kere salt gerçek bulunabilir mi bulunamaz mı? İnsan aklı tarafından ne zaman bulunur? Bu bir yana, en büyük tehlike insan düşüncesi için salt düşünceyi kesin, reddedilmez, nihaî bilimsel gerçeği, salt gerçeği bulduğu sanısına kapılmasıdır. Bu, bilimsel düşüncenin bilimsel düşünce disiplinin büyük düşmanıdır. Bu, aynı zamanda demokrasinin de özgürlüğün de en büyük düşmanıdır. Ne zaman dikta rejimi gelir, bir topluma ne zamanki toplumu yönetmeye hevesli bazı insanlar "benim bu toplum sorunları için düşündüğüm çözümler en doğru çözümlerdir, gerçeğin ta kendisidir" diye kendi kendilerini inandırırlarsa, hem kendilerine ama kendilerinden de çok topluma yazık etmiş olurlar. Bilimsel düşünce onun için biraz da, hattâ biraz değil bir hayli kuşkuculuğu da gerektirir. Ben gazeteci olduğum yıllarda kuşkuculuğun önemini belirten bir yazı yazmıştım. Dünyanın hücumuna uğramıştım. İnanmak çok daha güzeldir. Ama inanma hakkını kendimizde bulabilmek için onu bir sıkı dokulu kuşku süzgecinden geçirmek zorundayız. Eğer kuşkuculuk olmasaydı dünya ilerleyemezdi. Ama gerekli olan kuşkuculuk karamsar kuşkuculuk değildir, insanı karamsar yapan kuşkuculuk değildir, bilimsel kuşkuculuktur. Eğer insanlar kuşkucu olursa bir toplumda, o toplum hem bilim alanında, teknik alanında iler-

ler, hem demokrasi alanında ilerler. Çünkü demokrasiyi yaşatabilmenin gereği nedir, temel koşulu nedir? Bir insanın kendi düşüncesinin en doğru, tek doğru olduğuna inanmayacak kadar olsun kuşkucu olabilmesi. Eğer hepimiz kendi kendimize kendi düşüncemize karşı bilimsel anlamda kuşkucu olabilirsek karşımızdakinin o anda kabul edemediğimiz düşüncesine de saygılı olabiliriz, o zaman birbirimizi daha iyi anlıyabiliriz. Birbirimizin düşüncesine karşı daha saygılı ve anlayışlı olabiliriz ve milletçe benimsediğimiz özgürlükcü demokratik rejim içinde daha mutlu yaşıyabiliriz. Hepinize başarılar dilerim, saygılar sunarım.

MİLLÎ EĞİTİM BAKANI SAYIN MUSTAFA ÜSTÜNDAĞ'IN IX. MİLLÎ EĞİTİM ŞÛRASININ KAPANIŞINDA YAPTIĞI KONUŞMA
(4 Temmuz 1974)

Sayın Başbakanım,

Değerli huzurlarımızda yapılmasından gurur duyduğumuz bu kapanış oturumunda, Sayın Bakanları, Parlamenterleri, Sayın Kumandanları, IX. Millî Eğitim Şûrasının Değerli Üyelerini, Seçkin Davetlilerimizi ve ilgili Bakanlık ve kuruluşları temsilen Şûraya katılan Müşahitleri, TRT ve Basın Mensuplarını, Milli Eğitim Bakanı ve IX. Milli Eğitim Şûrası Başkanı olarak selâmlarım.

24 haziran - 4 temmuz 1974 tarihleri arasında çalışmalarını sürdüren IX. Millî Eğitim Şûrası "Milli Eğitim Sisteminin Bütünlüğü İçinde Programlar ve Öğrenci Akışını Düzenliyen Kurallar" ile ilgili öneriler üzerindeki görüşmelerini tamamlamış bulunmaktadır.

24 haziran günü çalışmalarına başlayan IX. Millî Eğitim Şûrasının ilk iki gününde 16 saat süren genel görüşmelerde 48 üye ve gözlemci söz almışlar, Bakanlıkça Şûraya sunulan rapor üzerinde görüşlerini açıklıkla ortaya koymuşlardır. 28 haziran dan 3 temmuza kadar 7 gün aralıksız süren komisyon çalışmalarına zaman zaman geceleri de devam edilmiş 1200'ün üzerinde söz alan üye ve gözlemciler görüşmeler sırasında 400 den fazla önerge vererek kararların oluşturulmasına katkıda bulunmuşlardır. 3 temmuz günü öğleden sonra komisyonlardan gelen raporlar Şûra Genel Kurulunda görüşülerek kararlara bağlanmıştır. 4 temmuz öğleden önce Şûra üyeleri millî eğitim sistemimizle ilgili dilek ve temennilerini açıklamışlardır. Bugün, büyük bir gayret ve titizlikle değerli çalışmalarını sonuçlandırmış olan IX. Millî Eğitim Şûrasının değerli üyelerine ve gözlemcilerine yüksek huzurlarınızda yürekten teşekkürlerimi sunmayı bir borç bilirim.

Sayın Başbakanım,

IX. Millî Eğitim Şûrasının eğitim sistemimize getirdiklerini kısaca özetlemek isterim:

Mevcut eğitim sistemimiz daha çok lise yolundan yüksek öğretim önüne öğrenci yığan bir sistemle çalışmakta, bu yolda başarısız olanı ele-

mekte, ortaöğretim kademesinde hayata ve iş alanlarına hazırlama görevini yerine getirememektedir. Bunun sonucu olarak üniversitelerin önündeki yığılmaların bir sınavla düzene koymaya çalışılması fırsat eşitliğini büyük ölçüde tahrip etmekte, haksızlıkları artırmakta ve yüksek öğretim önündeki birikim sorununu büyütmektedir.

IX. Milli Eğitim Şûrasının aldığı kararlarla ortaöğretimde öğrencilerin yeteneklerine göre ders geçme ve kredi sistemi içerisinde çeşitli programlara yönelmeleri sağlanarak ortaöğretimle yüksek öğretim arasındaki normal geçiş kanalları kurulacak, böylece, öğrenciler mevcut sistemde olduğu gibi girmek istedikleri yüksek öğrenime ulaşabilmek için, bütün ümitlerini, üç saat içinde yapılan merkezi bir yarışma sınavına bağlamıyacaklar, fakat ortaokuldan itibaren uygulanacak yöneltme düzeni ile ortaöğrenimleri sırasında hangi programları, hangi düzeyde başarmakla yükümlü olduklarını bileceklerdir.

Yöneltme düzeninin esasını ortak dersler, özel dersler ve seçmeli dersler ile öğrencilere her bakımdan yardıma hazır olan rehberlik hizmetleri teşkil edecektir.

Bu yöneltme sistemi ekonomik, sosyal ve kültürel farklılıklardan doğan eşitsizlikleri azaltıcı ve öğrenci yeteneklerini geliştirici olacaktır. Pek çok faydasız konularla şişirilmiş çok sayıda ders programını yerine getirmekle görevli olan sistemin bozukluğu nedeni ile öğrencilerin % 50'den fazlasını sınıfta bırakma ve belge verme suretiyle okulun dışında bırakan bugünkü "eleyici" ortaokulun yerini her öğrenciye ortak genel kültür veren temel dersler ile çevreye, okula ve öğrencilere göre farklı özel dersleri kapsayan, ders sayısı azaltılmış, çocuğa göre sadeleştirilmiş esnek programlarla öğrencileri çalışma hayatına ve üst öğrenime hazırlayan ortaokulların yaratılmasına gidilmesi, çocuklarımızı karşılaştıkları problemleri çözebilecek yetenek ve davranışları kazanmış insanlar olarak yetiştirmek için ezbere bilgiler vermek yerine öğrencilerin temel kavramları kolayca anlamalarına, yorumlamalarına ve uygulayabilmelerine imkân veren problem çözme yetenek ve davranışları ile bilimsel düşünme alışkanlığı kazandıran, araştırma yapmayı, birlikte iş görmeyi, karşılıklı konuşma, tartışma ve anlatmayı teşvik eden çalışmalara geniş ölçüde yer veren uygulmaların eğitim sistemimize tüm etkinliğiyle getirilmesi kararlaştırılmıştır.

Eğitim sistemimizin ortaokul ve ortaöğretim kademelerindeki çocuklarımızın üretime katkıda bulunacak şekilde yetiştirilmelerini sağlayacak mesleki ve seçmeli derslere önem verilmesi, bu derslerin programlarının

bilimsel metotlara göre geliştirilmesi ile ilgili ilkeler tespit edilmiştir. Sınıfta yapılacak meslek ve işle ilgili çalışmalarda o bölgede bulunan ehliyetli elemanların usta öğretici olarak okul yöneticilerince sınıfa alınabilmeleri, okul - sanayi ilişkilerini geliştirmek ve öğrencileri gerçek iş hayatına hazırlamak amacıyle, öğrencilerin sanayi ve iş yerlerinde çalışabilmeleri ve bu çalışmalarının meslek ve seçmeli dersler olarak değerlendirilmesi ile ilgili Şûrada kabul edilen esaslar eğitim sistemimizle üretim sistemimiz arasındaki gerçekçi ilişkinin gelişmesini sağlayarak mevcut tüketici eğitim düzeninden daha üretici bir eğitim düzenine geçmemize yardımcı olacaktır.

Bu Şûrada bütünlemeye kalan öğrenciler için en az 30 gün süren teksifi bir yetiştirme programı düzenleme sistemi getirilmekte, böylece mevcut sistemde olanakları olanların çocuklarına kurs aldırabilmeleri, olanakları yeterli olmayanların ise çocuklarına kurs aldıramamalarından doğan eğitim düzenindeki adaletsizliklerin kısmen de olsa giderilmesi sağlanmaktadır.

Ortaöğretimde uygulanacak her türlü programdan, diğer bir programa yatay ve dikey geçiş olanakları sağlanacak, böylece öğrenimde hiç kimsenin önünün tıkanmaması ilkesi gerçekleştirilecektir.

Sayın Başbakanım,

IX. Milli Eğitim Şûrası kararlarına uygun olarak çocuklarımızı yeteneklerine göre yöneltici, üretici ve topluma başarılı olarak kazandırıcı bir eğitim sistemine geçiş denemelerine Millî Eğitim Bakanlığı olarak önümüzdeki ders yılında başlanacaktır.

Ülkemiz koşullarına ve gerçeklerine uygun olarak eğitim sistemimizi geliştirme çabalarımız Anayasanın çerçevesi içerisinde olacaktır. Bu çalışmalarımızda Atatürk'ün ilkelerinden ve bilimsellikten asla taviz verilmeyecektir.

Tüm çalışmalarımızda tenkitlere ve eleştirilere açık olacağız ve bunlardan yararlanılmasını bileceğiz. Toplumun sorunlarını eğitim sisteminin yöneticileri olarak, dikkatle takip edecek ve eğitim sistemimizin gelişen toplumumuzun gerisinde kalmadan toplumumuz ihtiyaçlarına cevap verecek bir düzeyde gelişmesi sağlanmaya çalışılacaktır.

Şûrada alınan değerli kararların başarı ile uygulamaya konulmasında en önemli rol eğitim sistemimizin temel unsuru olan öğretmene düşmektedir. Öğretmenlerimizin zor koşullar içinde ülke düzeyinde Atatürk

devrimleri ve ilkeleri etrafında milli eğitimimizin amaçlarını gerçekleştirme yolundaki büyük gayretlerinin bilinci içindeyiz. Kalkınmamızın ihtiyacı olan gerekli sayıda ve nitelikte insan unsurunu hazırlama, gelecek kuşaklarımızın imarı görevi ile yükümlü olan öğretmenlerimize toplum olarak gerekli saygıyı göstermemizin önemine huzurunuzda değinmek isterim. Toplumumuzun başarısı büyük ölçüde öğretmenlerimizin başarısına, öğretmenlerimizin başarısı da huzur ve güven içinde istekle çalışmalarına bağlı olacaktır. Öğretmene huzur ve güven getirme yönünde alacağımız tüm tedbirler toplumumuzun da huzur ve güvene kavuşmasına yardımcı olacaktır.

Öğretmenin özlük haklarını yeterli düzeye çıkarmak için bütçeye getirilecek yükün cari masraf olarak nitelemenin ötesinde eğitimimize ve dolayısiyle ekonomimize önemli bir yatırım olarak görülmesinin gereğine inanıyorum.

Sayın Başbakanım,

IX. Millî Eğitim Şûrasının aldığı kararların uygulamaya konulmasını Millî Eğitim Bakanlığının önemli görevlerinden biri saymaktayım. Şûrada alınmış olan kararların ulusumuza hayırlı olmasını dilerim.

Cumhurbaşkanımız Sayın Fahri Korutürk'ün Şûramızın açılış toplantısını onurlandırarak bizlere değerli direktifleri ile önderlik etmeleri ve son gecemizde Devlet Tiyatrosunda Şûra üyelerimizi onurlandırmaları IX. Millî Eğitim Şûrasına büyük bir anlam kazandırmıştır. Kendilerine IX. Millî Eğitim Şûramızın sonsuz saygılarını sunuyorum.

IX. Milli Eğitim Şûrasının açılışında görevle dışarıda bulunan, kapanışında toplantımıza onur veren, öğretmen sevgisiyle dolu olan, eğitim sistemimizin ülke koşullarına göre geliştirilmesinde en büyük desteğimiz olan Başbakanımız Sayın Bülent Ecevit'e IX. Milli Eğitim Şûrasının saygılarını sunarım.

Şûranın başarısını, Şûra üyelerinin her birinin, bu arada, komisyon başkanlarının ve raportörlerinin ve Genel Kurul Başkanlık Divanındaki arkadaşlarımın bilgi, tecrübe inanç ve hizmet aşkı dolu değerli katkılarına borçlu olduğumuzu belirtirken Milli Eğitim Bakanı ve IX. Milli Eğitim Şûrası Başkanı olarak eşsiz bir gurur duyuyorum.

Bu başarıda Şûra çalışmaları için Hacettepe Üniversitemizin bütün imkânlarını hizmete açan Sayın Rektör Prof. Dr. İhsan Doğramacı'ya teşekkürlerimizi sunuyorum.

Aynı şekilde, Şûra üyelerimizin, günlük çalışmalarının ağırlığını kısmen de olsa gidermek, birbirleriyle daha yakından tanışmalarına ve Başkentimizin kültür ve sanat çalışmalarını görebilmelerine imkân vermek amacıyla Şûra çalışmaları süresince özel programlar düzenleyen Sayın Gençlik ve Spor Bakanına, Başbakanlık Kültür Müsteşarlığına, Devlet Tiyatroları ve Devlet Opera ve Balesi Genel Müdürlüklerine, Ankara'daki üniversitelerimizin değerli rektörlerine, MTA Enstitüsü Genel Müdürlüğüne, Anadolu Medeniyetleri Müzesi Müdürlüğüne, Otelcilik ve Turizm Okulu Müdürlüğüne, teknik öğretim kurumları müdürlerine teşekkürlerimi arz ederim.

Gerek ön hazırlıkları ve gerekse buradaki çalışmaları sırasında IX. Milli Eğitim Şûrasının düzenlenmesi ve yürütülmesi yolundaki değerli çalışmaları için Talim ve Terbiye Kurulu Başkanına, bütün Kurul üyelerine, Şûra Genel Sekreterine ve yardımcılarına takdirlerimi ifade etmeyi görev sayarım.

Şûra kapanış toplantımıza onur veren Bakan arkadaşlarıma, parlamenterlerimize, kahraman ordumuzun mümtaz kumandanlarına basın, ajans ve TRT mensuplarına, sayın konuklarımıza, alınacak kararları uygulayacak tüm öğretmen ve yöneticilerimize yürekten saygılarımı sunarım.

EMEKLİ ÖĞRETMEN RAUF İNAN'IN IX. MİLLÎ EĞİTİM ŞÛRASININ KAPANIŞINDA YAPTIĞI KONUŞMA

Pek Sayın Genç Başbakanım, Pek Sayın Bakanım, Sayın Şûra Yönetim Kurulu Üyeleri, Sayın Yasama Meclisleri Üyeleri, Sayın Üyeler, Şûranın Değerli Üyeleri, Gözlemcileri ve Konukları.

Şûranın en yaşlı üyesi olmam, üyeleri adına, bu kapanış konuşmasını yapmak mutluluğunu ve onurunu bana vermiş oldu. Bunu gelecek günlerimde, yaşamımın en tatlı, en güzel anılarından biri olarak saklayacağım. Bu olanağı bana verenlere teşekkür duygumu belirtmek gönül borcumdur.

Sözlerime, yeni Türk devletinin kurucusu Mustafa Kemal Paşa'nın (O zaman Mustafa Kemal Paşa idi) tam 54 yıl önce ulusumuzun en tehlikeli günlerinde Türk öğretmenlerine verdiği birinci ödevi, onun dediklerini anarak başlayacağım. Çünkü, dünya tarihinde hiçbir stratej, hiçbir düşünür, hiçbir devrimci ve hiçbir devlet kurucusu, onun eğitime ve öğretmene verdiği ölçüde değer vermek büyüklüğüne erememiştir. Onun bize, o günkü seslenişini burada anıyorum. Şimdiye dek izlenen eğitim ve öğretim yöntemlerinin ulusumuzun çöküşünde, tarihinde önemli bir etken olduğu kanısındayım. Onun için, bir ulusal eğitim programından söz ederken eski dönemin yanlış inançlarından ve doğal niteliklerimizle hiç ilgisi olmayan yabancı düşünürlerden, doğudan ve batıdan gelen tüm etkilerden tamamiyle uzak, ulusal seviye ve tarihimizle ilişkili bir ekin, bir kültür amaçlıyorum. Çünkü, ulusal davalarımızın tam gelişmesi, ancak böyle bir ekinle sağlanabilir. Gelişi güzel yabancı bir ekini, şimdiye dek izlenen yabancı ekinlerin yıkıcı sonuçlarını inceleyelim ve devam edelim. Bugünkü ile birlikte şu son 35 yıl içinde sayısı dokuzu bulan millî eğitim şûralarının hepsi de, Atatürk'ün o gün Türk öğretmeninden istediği ulusal eğitimi, örgütleri, kuruluşları, yöntemleri ve programları ile arama ve araştırma amacında çalışmıştır. Geçmiş tüm özgür girişimler de bu amaçtadır. IX. Millî Eğitim Şûrası, kimi gün gecelere dek çalışarak, on günkü, on gün süren yoğun çalışmalarının her adımında bu amacı gütmüştür. Öyle sanıyorum ki ona, o amaca çok yaklaşan bir düzeyde varmış ve bir geçiş hazırlamıştır. Bu Şûrada kendilerini gösteren değerli eğitim bilimcilerimiz, onların kadrosu, Milli Eğitimimizin övülmeye değer

başarısı olmuştur. Anımsadığıma göre, düşünür Montaigne şöyle diyor: "Tanrı bir elinde, gerçek, salt gerçek, bir elinde gerçeği araştırma, bana sorsa "Hangisini istersin?" dese, ben ona şu cevabı verirdim: Salt gerçek, senin ululuğuna yakışır, bana, gerçeği araştırmayı ver." Bugün bizim için de salt gerçek araştırma eğitimdir. Batı, son yüzyıllarda olağan değil, olağanüstü bir gelişme ile bugünkü düzeyine ve gücüne varmıştır. Bu olağanüstü gelişme onun bulduğu, bir sır, bir giz iledir. Bu giz, toplumu ve bireyi geliştiren ondaki gizli güçleri ortaya çıkaran eğitimdir. Arkadaşlar, vatan topraklarımız, dünyada geçmiş budunların gömüldüğü, ekinlerin saklandığı tek dünya bölgesidir. İnsanlık ve uluslar artık geçici olmanın, yok olmamanın gizini bulmuşlardır. Bu da sürekli gelişmeyi sağlamak ile yok olmayı önleyen eğitimdir.

Benim yaşım, insanlığın, bin yıllar boyu geçmiş olan, sağlamış olan, sağlanmış olan, başarılarının daha çoğunu yaşamıştır. Son 60 yıl içinde insanlık geçmiş bin yıllardan daha çok başarılar sağlamıştır. Gelecek 30 yıl içinde de bugüne kadar geçmiş bin yıllardan daha çok gelişmelerinin sağlandığını sizler yaşayacaksınız. Bunu sağlayan eğitim, bilim ve fendir. Bize bunu ilk anlatan, yine bu devletin kurucusu Atatürk'tür. Yurdumuz olan bu topraklar ve bu topraklardaki tarih, ulusumuza evrensel ödevler vermiştir. Dünya tarihinde Türk ulusu, bu evrensel ödevi iki kez özellikle sağlamıştır. Bu topraklara yerleştiği yüzyıllarda batıdan gelen ordulara karşı tüm doğuyu, Asya uluslarını beş yüzyıl sonraki Amerika yerlileri gibi yok olmaktan kurtarmıştır. Yüzyılımızın başında da Ulusal Kurtuluş Savaşı ile ve devrimleri ile siyasal sömürgeciliği ortadan kaldırmıştır. Böylece, insanlığa örnek olmak ve örnek olmak ödevini yüklenmiştir. Bunu, Atatürk'ün çoşkuyla istediği, son günlerine dek üzerinde durduğu eğitimle, ulusal eğitimle başaracaktır. Ulusal eğitim, ulusun Türk ulusunun gerçeklerine ve gereksinmelerine en uygun olanı, onu en kısa sürede en çok geliştiren eğitimdir. Bir eğitim ve iş devleti ve ekin devleti olma yıllarında Cumhuriyetimiz, bunu 25 yılda başarı ile sağlamıştır. Bu eğitimledir ki ulusumuz, demokrasiyi bütün gerekleri ve düzeyi ile gerçekleştirecek, kendi bireylerini, yurttaşlarını olduğu gibi dünyanın gelişmekte olan uluslarını bilinçlendirerek Atatürkçülüğü ile toplumsal, tutumsal ve ekinsel sömürgeciliği de kapitalizmin emperyalizmini de ortadan kaldıracak.

Bu yönde uluslara önder olmak yükümlülüğünü, ona geçmişi vermektedir. Gelecek yıllardaki, eğitim şûraları, çalışmaları ve kararları ile, ulusumuza getirecekleri eğitim atılımları ile bu yükümlülüğü başarma yollarını hazırlayacaklardır. Bu şûralara katılan biz üyeler de, gerçekte

bu yükümlülüğün bir bölümünü üstenmiş bulunuyoruz. Yurdun her yanından toplanıp şûraya gelmiş bizler, kendi çevrelerimize döndüğümüz zaman şûradaki tüm arkadaşları çalışmalarındaki coşkuları, gönüllerindeki sevgi ve saygıları ve duyguları oralara götüreceğimiz gibi, bu yükümlülüğün bilincini de götürmek ödevindeyiz. Öyle sanıyorum ki, bu da ödevlerin en güzelidir. IX. Millî Eğitim Şûrasının bir özelliği ve önemli bir özelliği olmuştur. Bu da, Devlet Başkanımızın, çok sevilen Devlet Başkanımızın söylevleriyle bu şûraya kattıkları önem ve değer, onun yanında kısa sürede büyük öğretmen kitlelerinin sevgi ve güvenini kazanan bir bakanın, bir başkanın bulunmasıdır. Şûranın ilk iki gününde genel kurul toplantısındaki bir millî eğitim bakanına çok yakışan hoş görülü ve tatlı başkanlığı, tüm şûra çalışmalarını etkiledi. On günlük çalışmalar bu tatlı hava içinde geçti. Komisyon başkanlarının grup yöneticilerinin tutumları da bunu tamamladı. Onlara teşekkür duygularımı dile getirirken, tüm üyelerimizin de duygularını belirtmiş olduğuma inanıyorum.

Başkanları, üyeleri ve görevlileri ile eğitim ve öğretim kurumumuzun, Bakanlık yetkililerinin yaptıkları hazırlıklar, Şûranın incelenmesine sunulan önerilerin başlangıcındaki içtenlikli ve açık yürekli açıklamalar ve öz eleştiriler, getirdikleri kimi yeni öneriler, değerli yeni öneriler övülmeye ve teşekküre değer. Onlara teşekkür ederim.

Şûranın çalışmaları elbetteki eksiksiz, kusursuz olmamıştır. Bunu Sayın Bakanımız da demin söylediler. Olmaması da insanları daha iyiye, daha yetkinliğe, daha mükemmele koşturan, atan en güçlü bir etken olarak, bu bakımdan olumludur da. Bu şûranın çalışmalarına içtenlikle katılan tüm üyeler ve gözlemciler, hepimiz birbirimize karşı sevgi duyguları yanında teşekkür duyguları da kazanmışızdır. Bizler de birbirimize teşekkür ederiz, arkadaşlar.

Yasama meclislerimizden bir arkadaşımız, başından sonuna kadar bizim çalışmalarımızı izlemiştir. Onu da burada saygı ile anarım. Kokteyleri, çeşitli girişmeleri ile çalışma saatleri dışında bizi birbirimize yaklaştıran Sayın Bakanlara, Rektörlerimize, Müsteşarlarımıza, üç akşam sanat gösterileri ile unutulmaz saatler yaşatan sanatçılarımıza gönlümüzde derin teşekkür duyguları taşıyorum. Onlara teşekkürümüzü burada dile getirirken sizlerin duygularınızı da değerlendirmiş olduğumu sanıyorum. Demin bize bu rahat çalışmayı sağlayan, üniversiteye de, Hacettepe Üniversitesi'ne de teşekkürü arkadaşlarım bir öneri olarak sunmuşlardı.

Gelecek yıllar boyunca akıp giden çalışmalar, girişimler, atılımlar arasında gelip geçecek şûralara, özellikle X. Millî Eğitim Şûrasına onların kurucularına, üyelerine hepimizin başarı dileklerini ve selâmlarını ulaştırmalarını, başkanlığımızın yöneticilerine rica ederim. En yaşlı arkadaşınız olarak hepinizi Türk ulusal eğitimine adadığınız varlığınızdan dolayı kutlar, bu varlığınıza büyük başarılar diler, mesleğimde yaşadığım mutlulukları sizlerin de yaşamanızı ayrıca diler, hepinize içten saygılarımı ve sevgilerimi sunarım, arkadaşlar.

Prof. Dr. OKTAY SİNANOĞLU'NUN IX. MİLLÎ EĞİTİM ŞÛRASININ KAPANIŞINDA YAPTIĞI KONUŞMA

Sayın Başbakanım, Sayın Şûra Başkanı, Saygıdeğer Şûra Üyeleri, Değerli meslektaşlarım, —ve öyle sanıyorum ki burada bazı öğrenciler de bulunuyor, onun için onlara da — Sevgili Öğrenciler;

Türk eğitim sorunlarının görüşülüp ileri adımlar atıldığı, ayrıca Türk ulusunun geleceğini, uygar uluslar arasında ilerde alacağı şerefli yeri, en şerefli yeri, Türk toplumunun ve ulusunun mutluluğunu, benliğini derinden ilgilendiren milli eğitim sorunları üzerinde canla başla çalışmış olan IX. Eğitim Şûrasına katılıp onların bu çalışmalarını yakından izlemek mutluluğunu bana verdiği için sayın Bakanımız Üstündağ'a teşekkürlerimi sunarım.

Uzun yıllardır, yurt içinden ve dışından bilim yoluyle, eğitim yoluyle Türk ulusuna hizmet etmeği en baştaki görevi sayan bir Türk bilimcisi olarak Şûranın çalışmaları ve eğitim sorunlarımız üzerindeki düşünce ve izlenimlerimi size kısaca arzetmeğe çalışacağım.

Hepimiz birleşiyoruz ki, Türk devriminin amacı, Türk toplumuna uyabilen, önce kendi toplumuna yararlı olma özlemi duyan gençler yetiştirmektir. Türk kültürü içinde ve müspet bilim yoluyle çağdaş uygarlık düzeyine erişmek, millî eğitimimizin başlıca amaçlarındandır. Ayrıca, her daldaki egemenlerimiz, mühendislerimiz, iş yöneticilerimiz, öğretmenlerimiz kuşkusuz kendi dallarında çalışmalarda, yurtlar arası ilişkilerde bulunacaklardır. Uluslararası çapta, bilimde, teknikte, gelişmelerden yararlanacaklardır. Eğitimimizde bu da önemli bir yer almaktadır. Eğitimimizin amaçları içinde müspet bilim yoluyle yürümek, müspet bilimleri vermek önemli bir yer aldığına göre, müspet bilimden ne anlıyoruz, bir bilimci olarak size bu konuda görüşlerimi sunuyorum.

Müspet bilim, bir matematik kitabı, bir fizik kitabı içinde yazılmış olanları öğrenmekle kalmayıp müspet bilim sorunlarını kendi kendine ortaya çıkarmak, sorunları tanımlamak, sorunlara kendisi çözüm yolları bulmak demektir. Eğitimin en önemli bir amacı, kendi sorunlarını kendisi bulup tanımlama, çözümünü arama güvencesini bir gence vermektir. Bu açıdan da, müspet bilimin bu tanımından da bakıldığı zaman, bu

Şûrayı, eğitim sorunlarını şuradan buradan çözüp aramak şeklinde değil de, kendi sorunlarımızı kendimiz tanımlayarak, kendi sorunlarımıza, kendimiz kendi gereklerimize göre çözümler arayıp bularak, bu şekilde çalışmış olması yönünden de, müspet bilim yoluyle, bilimsel görüyorum. Bu yönden de, bu açıdan da Şûrayı bir Türk bilimcisi olarak kutlamak isterim. Eğitim amaçlarımız içinde, Türk kültürünü vermek, Türk kültürü içinde çağdaşlaşmak ve aynı zamanda müspet bilim yolunda bulunmak en önemli iki ilke olarak bulunmaktadır. Acaba müspet bilimle Türk kültürü içinde kalmak kavramları arasında bir çelişki var mıdır? Şu bakımdan soruyorum: Türk kültürü ulusal bir kavramdır. Müspet bilimin ise uluslararası ve evrensel olduğu söylenir. Bunların arasında ben hiçbir ilişki görmüyorum. Çünkü müspet bilimlerin yöntemleri evrenseldir. Müspet bilimin yöntemleri uluslararasıdır. Fakat, müspet bilimin ereği, amaçları, kişiseldir, toplumsaldır, ulusaldır. Bugün bir Amerikan fiziği vardır, bir Fransız kimyası, Fransız moleküler görevlisi vardır. Bu ayırımı yaptıran yöntemler aynı olduğu halde ayrı olan bu ulusların kendilerine seçmiş oldukları ereklerdir. Amerika'nın müspet bilimde ereği uzaya gitmek olabilir. Fransa'nın ereği deniz diplerini incelemek olabilir. Bizim müspet bilimimiz de, kendi toplumumuz ve Türk ulusu için olacaktır. Ereklerimizi biz seçeceğiz, müspet bilim yolundaki bu ereklerimizin başında bence müspet bilim yoluyle, eğitimde, eğitim yoluyle gençlere, kişilerimize bağımsız bir düşünceyi kendi sorunlarına kendisi çözüm arama alışkanlıklarını, yeteneklerini vermektedir. Çünkü, bağımsızlığın, her anlamı ile bağımsızlığın, kişinin bağımsızlığının, kişinin ve bir toplumun haysiyetinin ve bağımsızlığının en önemli bir yolu, müspet bilim düşüncesidir. Çünkü, biz bu kalıbı, kalıpsal düşünmeyi kabul etmeyip her sorunu kendimiz müspet bilim yöntemleriyle tanımlamaya çalıştığımızı belirlemeye çalışıp ona göre çözümler arayıp bulursak, zaten bağımsız düşünceye kişi olarak da, ulus olarak da erişmiş oluruz.

Zaten, müspet bilimde de bir fizikçi dediğimiz zaman, iyi bir kimyacı dediğimiz zaman uluslararası bilim adamından anlaşılan budur. Çünkü, iyisinin de, kötüsünün de; o düzeye gelmiş olan bir bilimcinin iyisinin de, kötütüsünün de kullandığı yöntemler aynıdır. Bu yöntemleri bilmektedirler. Bunların iyisi ve kötüsü arasındaki ayırım, doğrudan doğruya kendi sorunlarını kendi dallarında ortaya çıkartıp koymaları ve kendi çözümlerini aramaları esasından gelmektedir. Yani, temel bilimin içinde bile, müspet bilimlerin içinde bile bir kalabalığın, bir ulusun ereklerine göre tayin edilmiş müspet bilim araştırmalarını takip edenler olduğu gibi, kendi dalında önemli yeri, sorunları arayıp bulup kendi başına,

icabında yıllarca tek kalmak ihtimalini göze alarak, yürümek isteyenler de bulunmaktadır. Müspet bilimi bu açıdan aldığımız zaman Türk kültürü içinde çağdaşlaşmak kavramının ne olduğunu çok iyi görüyoruz. Türk kültürü ile müspet bilim amaçları, eğitimde bu iki amaç arasında çelişki olmadığını gayet iyi görüyoruz. Çünkü, bizim ulusumuz için müspet bilimi kullanmamızı sağlayacak ereklerimizi çizecek, yine bizim kültürümüzdür, benliğimizdir. Müspet bilimin yöntemleri evrenseldir; fakat bu, bağımsız düşünce içinde şu veya bu yabancı ekolün hattâ fizikte, hattâ kimyada takip edilmesi değildir. Kendi ulusal ereklerimizin, kendi ulusal araştırma ekollerimizin kurulması için bağımsız düşüncenin olması gerekmektedir. Bu Türk kültürü ile müspet bilim arasındaki bağıntıyı çok sıkı bir şekilde kurmak içinse Atatürk'ün önemle üzerinde durduğu Türk dili konusu vardır. Çünkü müspet bilimcilerin de, eğitimcilerin de kendi ulusal ulus içindeki bilimsel meslekten bağıntıları yanında bir de uluslararası ilişkileri olacaktır; fakat bu birincisi, ereklerimizin tayini yolunda da son derece önemlidir. Bu açıdan Atatürk'ün daha 1924'te milli eğitimin ne demek olduğunu bildiğinde de hiçbir tereddüt kalmamalıdır. Bir de eğitimin millîliği esas olduktan sonra, bunun lisanını, usulünü, vasatını da millî yapmak zarureti münakaşa edilemez. Bu Şûranın bence bir bilimci gözüyle bahsettiğim açıdan en önemli başarısı da, 20 yıldır Türkiye'de pek sözü edilmeyen, Atatürk'ün üzerinde ısrarla durduğu eğitimin ve bilim dilinin Türkiye'de Türkçe olması konusunun görüşülmüş olmasıdır. Bu açıdan, bir dilek sahibi ve bir Türk bilimcisi olarak, bir temenni ile bu konuşmaya son vereceğim. Atatürk'ün yolunda ve Türk bilim dilinin gelişmesi için, büyük çabalar sarfetmiş ve bu konuda sözlükler hazırlamağa kadar varmış çabalarımız arasında dış ülkelerde de bu konuyu incelemiş bir bilimci olarak dilerim ki, eğitimimizin bu hızlı ve mutlu gelişme yıllarında eğitim dilimizin tümü ile Türkçe olması esası, yabancı dillerin ayrıca ek olarak ikinci dil olarak kuvvetle öğretilmesi esası, hiçbir zaman gözden kaçırılmayacaktır. Önümüzdeki yıllarda, Türk toplumunun, Türk biliminin, Türk eğitiminin hep birlikte çabalarımızla ileriye doğru büyük bir hızla gideceğine ve uluslararası ortamda da çok üstün, en şerefli bir düzeye ulaşacağına, ulaşacağımıza sonsuz bir inancım var. Bu Şûradaki gözlemlerim de bu konudaki inancımı daha da kuvvetlendirmiştir. Hepinize candan teşekkür ederim.

BÖLÜM I

Millî Eğitim Sistemimizin Bütünlüğü İçinde

PROGRAMLAR VE ÖĞRENCİ AKIŞINI DÜZENLEYEN KURALLAR

Üzerinde

IX. MİLLÎ EĞİTİM ŞÛRASININ İNCELEMESİNE SUNULAN ÖNERİLER

T. C.
MİLLİ EĞİTİM BAKANLIĞI
Talim ve Terbiye Dairesi
Başkanlığı

Sayı :
Konu :

ANKARA

İX. Millî Eğitim Şûrası'nın Sayın Üyeleri,

"Millî Eğitim Sistemimizin Bütünlüğü İçinde Programlar ve Öğrenci Akışını Düzenleyen Kurallar" üzerinde 24 Haziran - 4 Temmuz 1974 tarihleri arasında toplanacak olan IX. Millî Eğitim Şûrası'na sunulmak üzere Talim ve Terbiye Kurulumuzca hazırlanan önerileri, bu temel çalışma dokümanı içinde incelemenize sunuyorum.

Millî Eğitim sistemimizin, değerli çalışmalarınızla Türk toplumunun ekonomik, sosyal ve kültürel kalkınmasını destekleyecek ve hızlandıracak şekilde geliştirileceğine inanıyor, bu inançla Şûranıza en içten duygularla başarılar diliyorum.

M. Üstündağ

Mustafa Üstündağ
Millî Eğitim Bakanı

T. C.
MİLLÎ EĞİTİM BAKANLIĞI
Talim ve Terbiye Dairesi

Sayı : 373	Konu : Millî Eğitim Şûrasına sunulacak
Tarihi : 18.6.1974	Temel Çalışma Dökümanı
Önceki Kararın sayısı : 317	
Önceki Kararın tarihi : 6.5.1974	

"Millî Eğitim Sistemimizin Bütünlüğü İçinde Programlar ve Öğrenci Akışını Düzenleyen Kurallar" konusunda Kurulumuzca IX. Millî Eğitim Şûrasının incelemesine sunulmak üzere "ön taslak" halinde hazırlanan ve bu öntaslağın 69. paragrafı uyarınca Tebliğler Dergisinde yayımlanarak meslek ve kamu oyunun eleştirisine açık tutulan "Temel Çalışma Dökümanı"nın, derlenen görüşler ışığında, yeniden düzenlenen ekli örneğine göre bastırılması suretiyle IX. Millî Eğitim Şûrası'nın incelemesine sunulması uygun görülerek durumun Makamın onayına arzı kararlaştı.

Başkan	Üye	Üye	Üye	Üye
Z. Baloğlu	Â. Ölmezoğlu	C. Alpman	F. Oğuzkan	M. N. Aşkın
Üye	Üye	Üye	Üye	
A. Demirtaş	R. Özalp	Y. Konnolu	A. Nişancı	
Üye	Üye	Üye	Üye	Üye
H. İ. Cengiz	K. Güçlüol	N. Seçkin	Ş. Soyhal	S. Günay

Uygundur.
18 / VI /1974
Milli Eğitim Bakanı

H.A.
A.A.
R.S.

Dosya sayısı : .....

Aslının aynıdır.
/ /197

Tek veya son sahife

MİLLÎ EĞİTİM SİSTEMİNİN BÜTÜNLÜĞÜ İÇİNDE PROGRAMLAR VE ÖĞRENCİ AKIŞINI DÜZENLEYEN KURALLAR

üzerinde

IX. MİLLÎ EĞİTİM ŞÛRASININ İNCELENMESİNE SUNULAN ÖNERİLER

GİRİŞ :

(1) Millî eğitim, toplumun ve ferdin sosyal gelişmesini ve ekonomik kalkınmasını destekleyen, hızlandıran, millî kültür değerlerini geliştiren ve millî birlik ve bütünlüğü sağlayan en etkili araçtır. Kalkınma, eğitim sisteminin toplumun diğer sistemleriyle uyumu ölçüsünde başarı ve hız kazanır. Aynı şekilde eğitim gelişmesi de, eğitim sistemini oluşturan alt sistemlerin hem birbirleriyle hem de toplumun diğer sosyal ve ekonomik şartlarıyla tutarlılığı ölçüsünde başarılı ve hızlı olur. Bu nedenle, eğitim sistemini oluşturan temel unsurları, bir sistem bütünlüğü içinde ele almak ve düzenlemek zorunlu olmaktadır.

(2) Millî eğitim sistemini oluşturan başlıca unsurlar sırası ile şu başlıklar altında toplanabilir:

1. Genel amaçlar ve temel ilkeler,
2. Eğitim sisteminin genel yapısı,
3. Programlar,
4. Öğrenci akışını düzenleyen kurallar,
5. Öğretmenler ve yöneticiler,
6. Okul, aile ve çevre bütünleşmesi,
7. Okul yapıları,
8. Merkez ve taşra örgütü,
9. Okullaşma hedefleri ve finansman kaynakları.

(3) Bu unsurlar birbirleriyle içiçedir. Gerçekten,

— Anayasa düzeni içinde Türk toplumunun ve Türk vatandaşlarının istek ve ihtiyaçları, millî eğitimimizin genel amaçlarını;

— Bunların sosyal devlet ilkelerine göre gerçekleştirilmesinde gözetilecek esaslar, millî eğitimin temel ilkelerini;
— Genel amaçları temel ilkelere uygun olarak gerçekleştirecek eğitim sistemimizin genel yapısı, eğitim kademelerini ve her kademeyi oluşturan eğitim kurumlarının amaç ve görevlerini;
— Eğitim kurumlarının amaç ve görevleri, programları;
— Eğitim sisteminin genel yapısı içinde öğrenci akışını ayarlayan kurallar, ölçme ve değerlendirme düzenini;
— Eğitim, öğretim, yönetim ve denetim görevleri, sistemin en başta gelen unsuru olan öğretmenlik mesleğini;
— Okul, aile ve çevre bütünleşmesi, eğitim ve öğretimin her bakımdan etkinliğini;
— Eğitim kurumlarının optimal büyüklükte kurulması ve verimli şekilde işletilmesi, okul yapı ve tesisleri ile bunların standartlarını;
— Eğitim hizmetlerinin Devlet adına düzenlenmesi ve yürütülmesi görev ve sorumluluğu, Millî Eğitim Bakanlığı merkez ve taşra örgütünü;
— Okullaşma hedefleri ise, finansman kaynakları ölçüsünde, yukarıdaki unsurların tümünü birden etkilemektedir. Biri diğerini oluşturan ve birbirleriyle geçişli olan bu unsurların, Uzun Dönemli Kalkınma Stratejisi ve Beş Yıllık Kalkınma Planları içinde yer alan kalkınma hedeflerine uygun olarak, birbirleriyle tutarlı bir şekilde işler durumda düzenlenmesi, eğitim planlamasını zorunlu kılmaktadır. Türk vatandaşları arasında imkân ve fırsat eşitliği ve bölgeler arası dengeli kalkınma ve sosyal adalet ilkelerine uygun olarak eğitimin gelişmesi ve bütün yurdumuza yayılması; meslek kademeleri ile eğitim kademeleri arasında uyum sağlanması, kalkınma için gerekli sayıda ve nitelikte insan gücünün yetiştirilmesi; bunları gerçekleştirecek finansman kaynaklarının öngörülmesi ve sonuç olarak dengeli bir eğitim düzeninin kurulması ancak bu yolla mümkün olacaktır.

(4) Bu görüş ve anlayışladır ki bugüne kadar yapılan çalışmalarda millî eğitimimizin temel sorunları, çeşitli bilimsel inceleme ve araştırmalardan yararlanılarak ortaya konmuş ve Türk eğitim sisteminin yeniden düzenlenmesinde gözetilecek esaslar, genel amaç ve temel ilkelerden başlayarak, okul öncesinden yüksek öğretimin sonuna kadar yukarıda belirtilen sistem bütünlüğü içerisinde tespit olunmuştur. Gelecek çalışmaların bu esaslar çerçevesinde düzenleneceği tabiidir.

(5) Bu nedenledir ki, IX. Milli Eğitim Şûrasına sunulan konular belirli alanlarla sınırlı olmakla birlikte, önerilerin, bu dokümanda, sistemin bütünlüğü içinde Şûra üyelerinin incelemelerine sunulması zorunlu görülmüş ve doküman bu görüşle hazırlanmıştır.

(6) Doküman başlıca üç kısmı kapsamaktadır. Birinci kısımda önerilerin genel gerekçesi verilmektedir. Bu kısımda programlar ile öğrenci akışını düzenleyen kuralların bütün olarak incelenmesi zorunluluğu belirtilmekte ve önerilerin gerekçesi, sıra ile onbir başlık altında açıklanmaktadır.

(7) İkinci kısımda, programlar ve öğrenci akışını düzenleyen kurallar ile ilgili öneriler, Türk eğitim sisteminin bütünlüğü içinde on bölüm halinde takdim edilmektedir.

(8) Birinci bölüm, Türk eğitim sistemini düzenleyen genel esaslar başlığı altında, genel amaçlara ve temel ilkelere ayrılmıştır. Milli Eğitim Temel Kanunundan aynen alınan bu esaslar, önerilerin temel dayanağını teşkil etmektedir.

(9) "Türk Eğitim Sisteminin Genel Yapısı ve Programlar" başlığını taşıyan ikinci bölümde, sistemin genel yapısı ve çeşitli eğitim kademelerinin özel amaç ve görevleri, Milli Eğitim Temel Kanununa ve VIII. Milli Eğitim Şûrası kararlarına uygun olarak verilmekte ve bunlara dayalı olarak hazırlanan:

— Temel eğitim programının genel nitelikleri, ortaokul programına giren dersler, yeni ders dağıtım çizelgesi ön taslağı,

— Ortaöğretimin çeşitli programlarında ortak dersler, özel dersler, seçmeli dersler, ders dağıtım çizelgeleri ön taslakları,

— Ortaöğretimde yıllık ders çeşidi sayısının azaltılması ve derslerin teksifi olarak okutulması ile ilgili esaslar, öneriler olarak belirtilmek suretiyle, Şûranın incelemesine sunulmaktadır.

(10) Üçüncü bölümde "Türk Eğitim Sistemi İçinde Öğrenci Akışını Düzenleyen Kurallar" şu yedi alt bölümde sıralanmaktadır:

A. Öğrenci başarısının ölçülmesi ve değerlendirilmesi ile ilgili genel esaslar;

B. Öğrencinin bir dersten yıllık başarısının değerlendirilmesi;

C. Temel eğitimde öğrencinin bütün derslerden başarısının değerlendirilmesi;

D. Ortaöğretimde sınıf geçme yerine ders geçme ve kredi düzeni;

E. Sınıf mevcutları ve sınıfı iki gruba ayırma düzeni;
F. Rehberlik çalışmaları;
G. Eğitsel çalışmalar.
Bu bölümlerden sonra, sırası ile,
Dördüncü bölümde "Yüksek Öğretim",
Beşinci bölümde "Yaygın Eğitim",
Altıncı bölümde "Öğretmenlik Mesleği",
Yedinci bölümde "Okul Yapı ve Tesisleri",
Sekizinci bölümde "Eğitim Araç ve Gereçleri",
Dokuzuncu bölümde "Eğitim ve Öğretim Alanındaki Görev ve Sorumluluk",
Onuncu bölümde "Okullaşma Hedefleri" genel çizgiler halinde belirtilmektedir.

(11) Bu bölümlerin hepsinin bir Şûrada incelenmesi, toplantılara ayrılan zamanın sınırlı olması nedeniyle mümkün olmayacağından, bu defa ağırlık, konuların birbirlerini etkileme sırasına uyularak, ikinci ve üçüncü bölümlerde yer alan "Programlar" ve "Öğrenci Akışını Düzenleyen Kurallar" a verilmiştir. Nitekim, bu iki konunun IX. Şûraya getirilmesi VIII. Şûrada da karara bağlanmıştı. Aynı gerekçe ile, X. Milli Eğitim Şûrası da "öğretmenlik" konusuna ayrılacaktır.

(12) İncelenmesinden de görüleceği üzere, programlar ve öğrenci akışını düzenleyen kurallar ile ilgili önerilerden bir kısmının uygulanması, bazı ön şartların yerine getirilmesine bağlıdır. Yani, uygulamanın planlanması ve aşamalı olarak gerçekleştirilmesi gerekmektedir. Üçüncü kısım bu amaçla hazırlanmıştır.

(13) Üçüncü kısımda, 1974 - 1975 öğretim yılında yapılacak uygulamalar, İkinci kısımdaki düzene göre, öneriler halinde sıralanmıştır. Bu önerilerden de, programlar ve öğrenci akışını düzenleyen kurallar ile ilgili olanları incelenerek karara bağlanacaktır.

(14) IX. Milli Eğitim Şûrasının incelemesine sunulan öneriler, işte bu genel çerçeve içinde hazırlanmış bulunmaktadır.

BİRİNCİ KISIM

GENEL GEREKÇE

TEMEL EĞİTİM VE ORTAÖĞRETİMDE PROGRAMLAR İLE ÖĞRENCİ AKIŞINI DÜZENLEYEN KURALLARIN, BÜTÜN OLARAK, ELE ALINMASI ZORUNLUDUR

(15) Milli Eğitimimizin, bir sistem bütünlüğü içinde, yeniden düzenlenmesi ile ilgili genel esaslar, Milli Eğitim Temel Kanunu hükümlerine ve VIII. Milli Eğitim Şûrası kararlarına dayalı olarak, ilgili bölümlerde belirtilmiştir. Bu hükümler çerçevesinde, bu defa da, "programlar" ve "öğrenci akış düzeni" aynı sistem bütünlüğü içinde ele alınmış; bunların genel amaçlar ve temel ilkeler ile her kademedeki örgün ve yaygın eğitim türleri için çizilen özel amaçları gerçekleştirecek şekilde gözden geçirilmesinde veya yenileştirilmesinde gözetilecek esaslar, çeşitli inceleme ve araştırmalardan yararlanılarak tespit edilmiş; böylece, okul öncesinden yüksek öğretime kadar her kademeyi ve kademelerarası ilişkileri oluşturan esasları, bir bütünlük içinde inceleme imkânı sağlanmıştır. Temel eğitim ve ortaöğretim kurumları ile öğretmen yetiştiren kurumların programlarını oluşturan derslerin çeşitleri, yıllık ve haftalık ders dağıtım çizelgeleri ve sistem içerisinde öğrenci akışını düzenleyen kurallar, bu amaçla hazırlanmış ve öneriler halinde, Şûranın incelemesine sunulmuştur. Böylelikle, IX. Milli Eğitim Şûrası, eğitim tarihimizde, programlar ile sistem içinde öğrenci akışını düzenleyen kuralların bir bütünlük içinde ele alındığı ve eğitim sistemimizde Türk toplumunun ve Türk vatandaşlarının ihtiyaçlarına cevap veren köklü değişikliklerin uygulamaya konması ile ilgili kararların verildiği bir Şûra olacaktır. Şûra gündemi bu genel gerekçe ile hazırlanmıştır.

(16) Programların ve öğrenci akışını düzenleyen kuralların yenileştirilmesini veya gözden geçirilmesini zorunlu kılan başlıca sebepler aşağıda sıralanmıştır.

I — HAYATA VE MESLEĞE HAZIRLAMA GÖREVİ

(17) Eğitim sistemimizde, amaçlar ve kuruluş bakımından, Türk milletinin bütün fertlerini, Türk millî eğitiminin genel amaçları uyarınca, hayata hazırlamak ve onları bir meslek sahibi yapmak amacıyla yenilikler getirilmiştir. Başarısız sayılan öğrenciyi ayıran ve okul dışına atan "eleyici" sistem yerine, öğrencilerin, her eğitim kademesinde, toplum ihtiyaçlarına göre düzenlenmiş çeşitli programlar içinde, kabiliyetleri ölçüsünde ve doğrultusunda yetişmelerini sağlayan "yöneltici" bir sistem kurulacaktır. Bu köklü değişiklik, programların yeniden ele alınmasını ve her eğitim kademesinde ortak bir genel kültür yanında, öğrencilerin hayata ve iş alanlarına yönelmelerine yardım edecek bilgi ve becerileri kazandıran derslere önem verilmesini zorunlu kılmaktadır. Ortaokulda ve genel ortaöğretimde "seçmeli dersler" düzeni, bu amaçla geliştirilmiştir. Aynı şekilde, mesleki ve teknik eğitim programlarına, seçmeli dersler yerine, ortaokulun birinci sınıfından itibaren, öğrencilerin yaş ve fikir seviyelerine uygun meslek dersleri koymak suretiyle, hem ortaokul hem de ortaöğretim sıralarında öğrencileri hayata ve iş alanlarına yöneltme görevinin daha iyi başarılması imkânı yaratılmağa çalışılmıştır. Ortaokul ve ortaöğretimdeki "seçmeli dersler" ile "meslek dersleri" nin bu gerekçe ile incelenerek geliştirilmesi IX. Şûradan beklenen önemli sonuçlardan biridir.

II — EĞİTİM - ÜRETİM - İNSANGÜCÜ İLİŞKİLERİ

(18) Kalkınma açısından millî eğitimin görevi, Türk toplumunun ekonomik, sosyal ve kültürel kalkınması için gerekli sayıda ve nitelikte insangücünü yetiştirmek, yetişenleri işbaşında izlemek ve planlı kalkınma için gerekli bilgi ve teknikleri üretmektir. Bu görev, her alanda düz işçiden doktora yapmış araştırıcıya kadar, meslek kademelerinin ve çeşitlerinin tespit edilmesini, her kademede görev alacakların unvan, yetki ve sorumluluklarının kanun güvencesi altına alınmasını, böylece belirlenmiş olan meslek kademelerine uygun olarak eğitim programlarının geliştirilmesini zorunlu kılmaktadır. Bugünkü durumda ortaöğretim kademesindeki meslek elemanlarının unvan, yetki ve sorumlulukları, genellikle, hâlâ kanunî statüye bağlanmamış bulunduğundan mesleki eğitim çekici olmamakta, liselere rağbet her yıl gittikçe artmakta, bu da yüksek öğretim önünde birikime sebp olmaktadır.

Bundan başka mesleki eğitimde çekiciliği azaltan diğer başlıca sebepleri şöylece sıralamak mümkündür: Mesleki ve teknik öğretim kurumlarını bitirenlerin sanayide buldukları işten tatmin edilemeyişleri, iş alanına hazırlayan imkânların öğretim sırasında yaratılmamış olması, öğrenimin sanayi ile ilişkilerinin kopuk olması yüzünden sanayideki gelişmelerin izlenememesi, iş verenlerin bu elemanların yeterliliği konusundaki kuşkuları, programların iş alanlarının gerçek ihtiyaçlarına yeter derecede cevap vermemesi; halbuki liseyi bitirelerin hayatta herhangi bir işe hazırlanmamakla beraber, ne olursa olsun yüksek öğrenime girmek ve toplumda yalnızca yüksek öğretim diplomasının sağladığı itibara ulaşmak imkânına sahip bulunmaları v.b.

(19) Bu durumda, meslek kademelerini, çeşitlerini, standartlarını ve meslek elemanlarının unvan, görev, ücret, yetki ve sorumluluklarını iyice tespit etmeden ve kanun güvencesi altına almadan millî eğitimde hayata ve iş alanlarına hazırlayan programları gerektiği şekilde geliştirmek ve öğrencileri bu programlara çekmek kolay olmayacaktır. Meslek programlarını çekici bulmayan öğrenciler, her yola başvurarak, yüksek öğretime hazırlayan derslerde başarılı olmaya çalışacak ve yüksek öğretim önüne yığılmağa devam edeceklerdir. Bu gerekçe iledir ki, önerilerde Çırak, Kalfa ve Ustalar Kanununun en kısa zamanda çıkarılması ve mesleki yaygın eğitim programlarının geliştirilmesi ön şart olarak ileri sürülmüştür. Sistemin başarısı gerekli imkân ve şartların yaratılması zorunluğu yanında, bundan daha çok, çeşitli meslek dallarında iş gücü taleplerinin artışına bağlı olacaktır. Bu nedenle ekonominin çeşitli faaliyet alanlarında daha geniş iş imkânları açan politikaların hızlandırılması büyük önem taşımaktadır.

III — TEMEL EĞİTİMDE YENİ ORTAOKUL ANLAYIŞI

(20) Temel eğitim, bugünkü beş yıllık ilkokul ile üç yıllık ortaokulu içine alarak millî eğitim sistemimizin, 7 - 14 mecburî öğrenim çağını kapsayan alt kademesini oluşturmaktadır. Mecburî öğrenim çağı, 222 sayılı İlköğretim ve Eğitim Kanununa göre, çocuğun altı yaşını bitirdiği yılın eylül ayında başladığına ve 14 yaşını bitirip 15 yaşına girdiği yılın öğretim yılı sonunda bittiğine göre, ortaokul da, yaş grubu olarak, mecburî öğrenim çağı içerisine girmiş olmaktadır. Uzun Dönemli Kalkınma Stratejisinde, ortaokul kademesi

için, 1995 yılında çağ nüfusunun yüzde 75'inin okullaşması gibi ileri bir sosyal hedef öngörülmüştür.

(21) İmkân ve fırsat eşitliği bakımında Türk Milli Eğitimindeki gelişmeleri ortaya koymak amacıyle Talim ve Terbiye Kurulu Başkanlığınca yaptırılan araştırma[1], son onbeş yıl içinde, (a) ilkokulda beş yıllık öğrenimi sınıfta kalmadan bitirme oranının en fazla yüzde 27 olduğunu, sınıf tekrar edenler de dahil olmak üzere birinci sınıfa kaydolanlardan ilkokulu bitirenlerin yüzde 50'yi geçmediğini; (b) ortaokullarda üç yıllık öğrenimi sınıfta kalmadan bitirme oranının yüzde 46 - 60, liselerde ise yüzde 53 - 69 arasında değiştiğini; (c) ilkokulu bitirenlerden yaklaşık olarak yüzde 45'inin hayata atıldığını, (d) ortaokulu bitirenlerin ise yaklaşık olarak yüzde 90'ının üst öğrenime geçtiğini ortaya koymuştur. Verim düşüklüğünün, dolayısıyla ekonomik kaybın açık delilleri olarak değerlendirilmesi gereken bu yüzdeler, aynı zamanda ilkokul ve ortaokul programları ile öğrenci akışını düzenleyen kuralların, öğrencinin ihtiyaçlarına cevap verecek ve toplumumuzun uzun dönemli okullaşma hedeflerini gerçekleştirecek şekilde yeniden düzenlenmesi zorunluluğunu ortaya koymaktadır. Temel eğitimin amacı her Türk çocuğunu hayata ve üst öğrenime hazırlamak olduğuna göre, ilkokul ve ortaokul ister ayrı okullar halinde olsun, ister birlikte olsun, isterse meslek okullarının birinci devresi halinde bulunsun, ortaokul kademesinde çocukları üst öğrenime hazırlayacak temel dersler ile birlikte, onların hayata ve iş alanlarına yönelmelerine yardım edecek daha çok uygulamalı nitelikte seçmeli derslerin bulunması gerekir. Hükümet programında yer alan "Bütün meslek ve sanat dallarında eğitim ilköğretime dayalı olacak, ortaokullarda meslek ve sanat eğitimi veren çeşitli bölüm ve programlar bulunacaktır." hükmü, ortaokul programının genel niteliğini belirlemektedir.

(22) Ortaokulun amacı her öğrenciyi ortaöğretime zorlamak değil, onları yetenekleri ölçüsünde yetiştirmektir. Ortaokul diploması yalnız ortaöğretime girecek öğrencilere değil, ortaokul düzeyinde yeteneklerine göre hayata hazırlanmış öğrencilere de verilecektir. Ortaöğretime giriş için bazı şartlar gerekmektedir. Nitekim Milli Eğitim Temel Kanununun "Ortaöğretimden yararlanma hakkı" başlığını taşıyan 27. maddesinde, "temel eğitimini tamamlayan ve ortaöğ-

---

[1] İmkân ve Fırsat Eşitliği Bakımından Türk Milli Eğitimindeki Gelişmeler. T. T. Kurulu Şûra Bürosu Genel Sekreterliği. Fotokopi.

retime girme hakkını kazanmış olan her öğrenci, ortaöğretime devam etmek ve ortaöğretim imkânlarından ilgi, istidat ve kabiliyetleri ölçüsünde yararlanmak hakkına sahiptir." hükmü getirilmiş bulunmaktadır. Görülüyor ki ortaokul, yeni amacı bakımından, bundan böyle, liseye ve lise dengi okullara öğrenci hazırlayan, ortaöğretimin birinci kademesi niteliğinde bir kurum olmayacak; fakat genel hedefi, Türk çocuğunu çalışma hayatına veya üst öğrenime hazırlamak olan bir temel eğitim kurumu olarak yeniden düzenlenecektir. Program ve öğrenci akışı düzeni bakımından, belli bir programı yerine getirmekle görevli olan ve bu yolda "başarısız sayılan" öğrencileri sınıfta bırakma ve belge verme suretiyle okul dışına çıkaran "eleyici" ortaokul kalkacak; bunun yerini her öğrenciye ortak genel kültür veren temel dersler ile çevreye, okula ve öğrencilere göre farklı özel dersleri kapsayan, çocuğa göre esnek bir programla, öğrencileri çalışma hayatına ve üst öğretime hazırlayan bir temel eğitim kurumu alacaktır. Daha açık bir deyişle, ortaokul kademesinde hedef, bugünkü gibi her çocuktan programa dahil onüç dersin herbirini ve her yıl mutlaka başarmasını istemek değil; fakat öğrencileri üç yıl içinde kabiliyetleri ölçüsünde mümkün olduğu kadar yetiştirerek onlara temel bir eğitim sağlamak olacaktır. Bu eğitimin sonunda, temel eğitimi bitirme diploması verilecektir. Bu diploma, isteğe bağlı eleyici bir öğretim sonunda verilen bugünkü ortaokul diplomasından farklı olacaktır. Uzun dönemde vatandaşların, fırsat eşitliği ve sosyal adalet ilkeleri uyarınca, temel eğitimden geçmeleri sosyal bir hedef olarak kabul edildiğine göre, bu diploma, temel eğitim döneminin ve Devletin bu alandaki sorumluluğunun sonuçlandığını gösterir bir belge niteliğinde olacaktır. İstihdamda bu diploma sahiplerine bazı haklar tanınması, daha çok ortaokul öğrenimine özendirmek içindir.

(23) Üst öğrenime hazırlama görevine gelince, ortaokul süresince ancak belli başarıları sağlayan öğrenciler ortaöğretime, yani bugünkü lise veya dengi okullara geçebileceklerdir. Kısacası, Devlet Türk çocuğuna temel eğitim vermekle ve uzun dönemde bu eğitimi genelleştirmekle yükümlüdür. Ortaöğretime, ancak ortaokulda belirli dersleri başarmış olanlar geçebileceklerdir. Bu hakkı elde eden öğrencilerin ortaokul bitirme diplomalarında bir kayıt bulunacaktır. Bu hakkı kazanamayan öğrencilere de, istedikleri takdirde, her zaman eksiklerini tamamlamak suretiyle ortaöğretime geçiş hak-

kına sahip olma imkânı verilecek; böylece eğitimde hiç kimsenin önünün tıkanmaması ilkesi gerçekleştirilecektir.

(24) Artık, ortaokul kademesinde de ilkokul kademesinde olduğu gibi, başarısız sayılan bir öğrencinin elenmesi genellikle söz konusu olmayacak ve her öğrenci beş yıllık bir ilkokul üzerine üç yıllık bir ortaokuldan geçmek suretiyle isteği ve başarısı ölçüsünde çalışma hayatına veya üst öğrenime yönelmiş olacaktır. Böylece temel eğitim Devlet için sosyal bir hedef olmaktadır. Bu hedefe ulaşmak için Devlet gerekli tedbirleri almak zorundadır.

(25) Temel eğitim döneminde çocuğu kendi yaş grubu içinde arkadaşları ile birlikte yetiştirme değişmez bir hedeftir; öğretmen, programlar, öğrenci akışını düzenleyen kurallar gibi unsurların hepsi de değişkendir ve çocuğu yetiştirme görevinde birer araçtır. Temel eğitimde öğretmenin görevi her çocuğu kendi kapasitesine göre yetiştirmek olacaktır. İster okul açısından, ister öğrenci açısından olsun, gerekli şartların yerine getirilmediği ileri sürülerek "çocuk çalışmıyor" diye sınıfta bırakmak veya belge vermek suretiyle onu kaybetmek değil, imkân ölçüsünde yetiştirerek kazanmak esastır. Temel eğitim döneminde daimî başarısızlık içinde yetişen çocuğun kendine güveni olmaz, teşebbüs kabiliyeti gelişmez, kişiliği daima zayıf kalır. Bu itibarla eğitimde esas, çocuğu başarısızlık korkusu altında yetiştirmeğe çalışmak değil; onu başarılı olmağa, çalıştıkça başarısını artırmağa ve başarısı yönünde ilerlemeye özendirmektir.

(26) Üstelik, sınıfta bırakma süretiyle, hem sınıfta zaten kabarık olan öğrenci sayısı bir kat daha artırılarak eğitimin zararına bir durum yaratılmış, hem de Devletin yükü o ölçüde artırılmış olmaktadır. Bu şartlar altında, eğitime ayrılan kaynaklar esasen sınırlı olduğundan, temel eğitimin yurdun her yanına götürülmesi ve sosyal hedefin gerçekleştirilmesi mümkün olmaz. Şu halde, öğrenci akışını düzenleyen kurallar bakımından temel eğitimde, özellikle ortaokul kademesinde, köklü bir anlayış ve uygulama değişikliği zorunlu olmaktadır. "Başarısız sayılan" öğrenci elenmeyecek, fakat kabiliyeti ölçüsünde mümkün olduğu kadar yetiştirilerek hayata veya üst öğrenime hazırlanacaktır. Bugüne kadar yalnız ilkokul için geçerli sayılan, ilkokul öğretmenlerimizce benimsenen ve uygulanageleln bu anlayış, bundan böyle temel eğitimin ikinci kademesi olan ortaokul kademesi için de geçerli olacaktır.

(27) Temel eğitim çağında birçok ülkelerde başarısızlıktan sınıfta kalma uygulamasının olmayışı ve bu uygulamanın uzun yıllardan beri yürürlükte olması, bu anlayışın sonucudur. Çocuk, her imkândan yararlanılarak yetiştirilecektir. Yetiştirme okulun görevidir. Okul, aile ile de işbirliği yaparak, bu görevini yerine getirecektir.

(28) Ortaokul kademesinde programlar ve öğrenci akışını düzenleyen kurallar ile ilgili öneriler, bu gerekçeye dayalı olarak hazırlanmıştır.

IV — ORTAÖĞRETİM SİSTEMİ İLE YÜKSEK ÖĞRETİME GEÇİŞİN YENİDEN DÜZENLENMESİ

(29) Ortaöğretim sistemimizin yapısı ve yüksek öğretime geçiş konusunda VIII. Milli Eğitim Şûrasının incelemesine sunulan inceleme ve araştırmalarda açıkça ortaya konduğu gibi, "bugünkü yapısı ile ortaöğretim sistemimiz daha çok, lise yolundan üniversite kapılarına öğrenci yığan bir merdiven düzeninde çalışmakta ve ortaöğretim seviyesinde toplumun ihtiyacı olan insangücünü yetiştirememektedir"[1]. Bu yolda yüksek öğretim önüne yığılmış öğrenci sorununun toplumumuzda ne kadar önemli bir sorun olduğu, herkesçe kabul edilmektedir. Yüksek öğretime geçiş konusunda, Yüksek Öğretim Kurulu (YÖK)'nun 8.12.1973 tarihli kararı ile kabul edilen inceleme raporunda, uygulanmakta olan üniversitelerarası giriş sınavları düzeninin başlıca sakıncaları şöylece sıralanmaktadır:

"1. Lise diploması, ona sahip olan öğrencinin üniversite öğrenimini yapmağa hak kazandığını gösteren bir belgedir. Bu nedenle, üniversite giriş sınavları bir sıralamadan çok, bir seçme ve eleme aracı niteliğini taşımakta ve bu sınavları, şartları daha az elverişli okullardan mezun olanların kazanma şansı daha az olduğu için eğitimde fırsat eşitliği ilkesi zedelenmektedir.

2. Üniversite giriş sınavlarının öğrencinin lisedeki veya üniversitedeki başarı durumuyla bir ilişkisi olup olmadığı bilimsel olarak ortaya konmuş değildir. Bu yönden bu sınavların ileri yıllardaki muhtemel başarıyı veya geçmiş yıllarda kazanılmış bilgi ve becerileri ölçtüğünü, sonuç olarak "iyi bir üniversite öğrencisi adayı" nı seçtiğini ileri sürmek güçtür. Ayrıca, bu sınavların öğrencileri ye-

---

[1] Sekizinci Milli Eğitim Şûrası, 28 eylül - 3 ekim 1970, Esaslar, Raporlar, Kararlar, M. E. B. yayını.

tenek ve ilgilerine göre sıraladığını veya seçtiğini belirtmek de kolay değildir. Hattâ merkezi sistemle yapılan sınavları kazanarak herhangi bir fakülteye giren bir öğrenci çoğu zaman isteği dışında bir bilim dalını seçmek zorunda kalmaktadır.

3. Üniversite giriş sınavlarının gerek hazırlanış, gerekse uygulama ve değerlendirme yönlerinden teknik yetersizlikleri vardır. Bu sınavların madde analizleri, geçerlik, güvenirlik dereceleri, dağılımların gösterdiği özellikler ve değerlendirme esaslarının modern tekniklere uygunluğu incelenip tartışılmadığı için son yapılan sınavların öncekilere göre geliştirildiğini söylemek güçtür.

4. Üniversite sınavlarıyla liselerimizde uygulanan sınav şekilleri birbirine hiç benzememekte ve üniversite giriş sınavlarına giren öğrenciler hiç alışmadıkları bir sınav şekliyle karşılaşmaktadır. Ayrıca bu sınavlar, bazı bilim dallarında "essai" tipi sınavlarla sözlü sınavların değerlendirme yönünden sahiboldukları avantajları sağlayacak nitelikte gözükmemektedir.

5. Üniversite sınavlarını kazanmış olmak üniversiteye girişin belli başlı anahtarı durumuna geldiği için asıl hedef genellikle üniversiteye giriş sınavlarını kazanma noktasında toplanmakta, bu yüzden sınavlara hazırlanmak amacıyle özel dershanelere devam bir ihtiyaç haline sokulmakta; böylece lise eğitim ve öğretiminden beklenilenler arka plana düşebilmektedir.

6. Bugünkü uygulamada fakülteler, kendi derslerini en iyi yapacak adayları değil, sadece puvanları en yüksek olanları çekmekte; dolayısıyle rağbette olan fakültelere fazla puvan alan öğrenciler, rağbette olmayanlara ise puvanları düşük olanlar girebilmektedir. Bu uygulama, özellikle yüksek okulların ve öğretmenlik mesleğinin aleyhine olmaktadır."

(30) Bu sakıncalar, zamanında, eğitim sistemimizin, özellikle ortaöğretimin kuruluşu ile yüksek öğretime geçişin yeniden düzenlenmesi çalışmalarında değerlendirilmiş ve bu alanlarda yapılacak yeniden düzenlemenin esasları Milli Eğitim Temel Kanunu ve Üniversiteler Kanununda hükümlere bağlanmış bulunmaktadır. Türk eğitim sisteminin bir yandan Türk vatandaşlarının ilgi, istidat ve kabiliyetlerine, diğer yandan sosyal ve ekonomik kalkınmamızın ihtiyaçlarına dengeli olarak cevap verecek şekilde yeniden düzenlenmesi ile ilgili temel hükümler getirilmiştir. Bu nedenle genellikle birbirleri-

ne kapalı dikey kuruluşlardan oluşan, yüksek öğretim önüne öğrenci yığan ve başarısız sayılan öğrencileri eleyen bugünkü ortaöğretim sistemi, öğrencileri ilgi, istidat ve kabiliyetlerine ve toplum ihtiyaçlarına göre yüksek öğretimin çeşitli temel öğrenim alanlarına yönelten veya çalışma hayatının çeşitli alanlarına hazırlayan ve aralarında yatay ve dikey geçiş yolları açık olan çeşitli programlardan oluşmuş bir sistem bütünlüğü içinde yeniden düzenlenecektir. Ortaöğretim (a) yüksek öğretime hazırlayan programları, (b) hem mesleğe hem de yüksek öğretime hazırlayan programları, (c) hayata ve iş alanlarına hazırlayan programları kapsayacak; öğrenciler, istek ve kabiliyetlerine göre bu programlara yönelerek yetişme imkânı bulacaklar ve (a) ve (b) programlarını bitiren öğrenciler yetiştirildikleri yönde üniversitelere, akademilere ve yüksek okullara girmek için aday olma hakkını kazanacaklardır. Böylece ortaöğretim ile yüksek öğretim arasındaki normal geçiş kanalları kurulmuş ve bugünkü kopukluk giderilmiş olacaktır. Hangi fakülte, akademi ve yüksek okullara hangi programları bitirenlerin nasıl girecekleri ilgili kurumlarca kararlaştırılarak önceden ilân edilecektir. Giriş şartlarının tespitinde ve uygulamada Milli Eğitim Bakanlığı ile ilgili kurumlar arasında işbirliği yapılacaktır. Yani öğrenciler, girmek istedikleri yüksek öğrenime ulaşabilmek için bütün ümitlerini, sadece, yüksek öğretim önünde yüzbinlerce aday için bütün yurtta 2 - 3 saat içinde yapılan merkezi bir giriş veya seçme sınavına bağlamıyacaklar; fakat ortaokuldan itibaren uygulanacak yöneltme düzeni ile ortaöğrenimleri sırasında hangi programları hangi düzeyde başarmakla yükümlü olduklarını bileceklerdir. Kısaca, yöneltme sadece bir noktada yapılmayacak, fakat bütün ortaokul ve ortaöğrenim süresi içinde gelişerek oluşacaktır. Yöneltme düzeninin esasını (a) ortak dersler, (b) özel dersler, (c) seçmeli dersler ile öğrencilere her bakımdan yardıma hazır olan rehberlik hizmetleri teşkil edecektir.

(31) Bu gerekçe ile hazırlanan haftalık ders dağıtım çizelgeleri ön taslaklarında (a) ortak derslerin ilkokuldan dokuzuncu sınıfın sonuna kadar okul programlarına esas olması; (b) öğrecileri ortaöğretimin üç amacından birine yönelten özel derslerin onuncu ve onbirinci veya onikinci sınıflarda yer alması; (c) beceriye yönelik seçmeli derslerin veya meslek derslerinin ise altıncı sınıftan ortaöğretimin sonuna kadar bütün programlarda bulunması uygun görülmüştür.

V — YILLIK DERS ÇEŞİDİNİN AZALTILMASI VE DERSLERİN TEKSİFİ OLARAK OKUTULMASI

(32) Ortaöğretim programları konusu, VIII. Milli Eğitim Şûrasında genel olarak tartışılmış ve "(a) yüksek öğretime hazırlayan çeşitli programlarda dersleri, yıllara yayma ilkesi yerine, mümkün olduğu ölçüde teksifi olarak okutulması, (b) haftalık ders çeşidinin azaltılması, (c) hem mesleğe hem de yüksek öğretime hazırlayan programlarda seçmeli dersler ile meslek dersleri arasında aynilik yerine denklik ilkesi" benimsenmiştir. Gerçekten, bugün olduğu gibi, her öğrenciye her yıl aynı derslerin (yani en az 14 ders) öğretilmesinden ibaret uygulama, bütün öğrencileri eşit adaylık hakkı ile yüksek öğretim önüne yığan ve başarısız sayılanları eleyen anlayışın uygulamasıdır. Bunun yerine ortaöğretimde çeşitli programlara yönelme ilkesi kabul edildiğine göre, her program türünün değişik amaçlarını gerçekleştirecek ders çeşitlerini yeniden tespit etmek gerekir. Ayrıca, yıllık ders çeşidinin fazla olması öğrencileri, ezberciliğe götüren sebeplerden biri olmakta; her ders aynı önemde olduğundan, sınıfta kalma olasılığı ders çeşitlerinin sayısına bağlı olarak artmaktadır. Böylece bu uygulama, genel olarak, okullarımızda görülen büyük ölçüdeki başarısızlığın nedenleri arasında yer almaktadır.

(33) Bu konu üzerinde, geçmişte, gerekli çalışmalar yapılmış; yıllık ders çeşidinin azaltılması ve bütün derslerin diploma notlarının o yıl sonunda alınması, Ankara ve İstanbul deneme liselerinde, Ankara Fen Lisesinde, deneme motor sanat enstitülerinde ve bazı özel okullarda denenmiş ve olumlu sonuçlar alınmıştır. Öte yandan, Türkiye Bilimsel ve Teknik Araştırma Kurumunun desteği ve Üniversitelerimizin işbirliği ile yürütülen "Fen Eğitimini Geliştirme Projesi" içinde, VIII. Milli Eğitim Şûrasında kabul edilen ortaöğretim modeline uygun olarak fen ve matematik derslerinin teksifi olarak okutulması denenmektedir. 1970 - 1971 den itibaren 100 lise, 89 ilköğretmen okulunda yapılan bu uygulamada, matematik dersi üç ayrı düzeyde, fen bilgisi iki ayrı düzeyde, fizik, kimya ve biyoloji dersleri ise birer yılda teksifi olarak okutulmaktadır. Devam etmekte olan bu araştırma projesi, diğer derslerde de haftalık ders çeşidinin azaltılması ve teksifilik ilkesine uyulması zorunluluğunu teyit etmektedir. Son olarak, sınıf geçme yerine ders geçme ve kredi düze-

ninin uygulanabilmesi için de yıllık ders çeşidinin azaltılması ve ders saatlerinin bloklaştırılması gerekli olmaktadır.

(34) Öneriler arasında yer alan ders çeşitleri, ders saatleri veya kredileri, ders dağıtım çizelgeleri ve öğrenci akışını düzenleyen kurallar ile ilgili öneriler, bu gerekçelere dayalı olarak hazırlanmış bulunmaktadır.

VI — SINIF GEÇME YERİNE DERS GEÇME VE KREDİ DÜZENİ

(35) VIII. Millî Eğitim Şûrasında, "İkinci devre ortaöğretim kurumlarında çeşitli programların ders geçme ve kredi düzenine göre tamamlanması" ilke olarak kabul edilmiş ve "bu ilkenin uygulanması için Bakanlıkça hazırlanacak planın IX. Millî Eğitim Şûrasının incelemesine sunulması" kararlaştırılmıştı.

(36) Bu konuda Türkiye Bilimsel ve Teknik Araştırma Kurumunun desteği ile "Ortaöğretimin İkinci Devresinde Ders Geçme ve Kredi Düzeni Üzerinde Bir Simülasyon Denemesi" adı ile bir araştırma yapılmıştır[1]. Bütün eğitim kurumlarımıza dağıtılmış bulunan bu araştırma, ortaöğretim kurumlarımızda sınıf geçme yerine ders geçme düzeninin uygulanabileceğini ortaya koymakta; ancak uygulamanın bu maksatla seçilecek birkaç okulda birinci sınıftan itibaren denenmesini önermektedir. Bu öneri Talim ve Terbiye Kurulumuzca da benimsenmiş ve sınıf geçme yerine ders geçme ve kredi düzeninin denenmesi konusuda Şûranın incelemesine sunulan esaslar, bu araştırmadan yararlanılarak hazırlanmıştır.

VII — NOT VERME DÜZENİNİN YENİLEŞTİRİLMESİ

(37) VIII. Millî Eğitim Şûrasında, "Yeni eğitim sistemi içinde öğrencileri başarılarına göre yöneltmek ve çalışmağa teşvik etmek esas olduğundan, ölçme ve değerlendirmenin objektif metotlarla yapılması ve her derste öğrenci başarısının dört ayrı notla — yani, pekiyi (A), İyi (B), Orta (C), geçebilir (D) —, başarısızlığın ise bir tek notla — yani, başarısız (E) — değerlendirilmesi" ilke olarak kabul edilmiş ve "bu ilkeye göre not vermenin yeniden düzenlenmesi

---

[1] Doç. Dr. Turhan Oğuzkan (Araştırma yöneticisi), Doç. Dr. Fuat Turgut ve Doç. Dr. Süleyman Çetin Özoğlu, "Ortaöğretimin İkinci Devresinde Ders Geçme ve Kredi Düzeni Üzerinde Bir Simülasyon Denemesi", Ankara, 1974.

konusunda Talim ve Terbiye Kurulunca hazırlanacak esasların IX. Millî Eğitim Şûrasının incelemesine getirilmesi" kararlaştırılmıştı.

(38) Mevcut ölçme ve değerlendirme uygulamasında tespit edilen sakıncalardan bazıları şöylece sıralanabilir:

1. Mevcut değerlendirme düzenimizde ölçme birimi, genellikle öğretmenin kişisel takdiridir. Öğretmen bu takdirini, her öğrenci için ayrı ayrı kullanmak ve kişisel kanaat ve tutumuna göre bunu (0) ile (10) arasındaki rakamlarla mutlak olarak ifade etmek durumundadır. Böylece değerlendirme ölçüsü her öğretmene, her öğrenciye ve her özel duruma göre değişebilmektedir.

2. Mevcut değerlendirmede öğrenci başarısızlığı genellikle öğrencinin kusuru olarak görülmekte; bir sınavda öğrencilerin tümü başarısız duruma düşse bile sorumluluk, daha çok, öğrenciye veya sınıfa yüklenmektedir.

3. Mevcut uygulamada, az soru ile, öğretilen alanın tümü kapsanmamakta ve tesadüfen, sorulan konuları bilen öğrenciler başarılı, yine tesadüfen, sorulan az soru dışındaki bütün konuları bilen öğrenciler o sınavda başarısız sayılabilmektedir.

4. Ölçmenin sübjektif olması sonucu olarak, değerlendirme etkili bir eğitim aracı olma gücünü kaybetmekte ve öğretmen - öğrenci - veli ilişkisi zedelenebilmektedir.

5. Mevcut uygulamada sınav bir amaç haline getirilmekte; hattâ tek bir sınavla öğrencinin geleceği üzerinde karar verilebilmektedir. Öğrenci başarısı, başarıyı etkileyen faktörlerden mümkün olduğu kadar çoğunun değerlendirilmesini gerektirdiğinden, bu başarıyı bir sınavla kesinlikle tayin etmenin mümkün olmadığı bir gerçektir. Kaldı ki ekonomik, sosyal ve kültürel şartları farklı öğrencileri bir sınavla kesin olarak değerlendirmeye kalkışmak, daha çok, şartları elverişli olanlar lehine sürdürülen, dolayısiyle fırsat eşitliği ve sosyal adalet ilkelerini zedeleyen bir uygulama olabilir. Tek sınavın ölçme ve değerlendirme gücüne öğrenciyi, veliyi hattâ yetkili idare ve hukuk makamlarını inandırmak her zaman mümkün olamamaktadır.

6. Bütünleme sınavının varlığı, öğrenciyi bazı derslerini önceden bütünlemeye bırakma yoluna götürebildiği gibi, öğretmeni ve öğretmenler kurulunu da, değerlendirmeyi en sona ertelemeye iten bir

uygulamaya neden olabilmekte; gerekli başarıyı göstermemiş öğrenciler hakkında zamanında yetiştirici tedbirler alma ilkesi, gereği gibi uygulanamamaktadır. Bütünleme sınavları yüzünden yıllık öğretim süresi kısalmakta; böylece okulun imkânlarından başarılı öğrenciler aleyhine bir kısıtlama yapılmış olmaktadır. Ayrıca, bütünlemeye kalmış öğrenci, yaz tatilinden yararlanmış ve dinlenmiş olarak yeni öğretim yılına başlama imkânından yoksun kılınmış olmaktadır.

(39) Bütün bu hususlar, öğrenci başarısının ölçülmesinde objektif değerlendirme metot ve tekniklerinin kullanılmasını; değerlendirmenin, öğrencileri bir defada başarısızlıklarına göre eleyen kesin sınavlar olarak değil, fakat onların ilgi, istidat ve kabiliyetlerine göre yetiştirilmelerinde ve yöneltilmelerinde araç olan ve belli bir öğretim süresi boyunca yapılan çeşitli ölçme faaliyetlerinin sonucu olarak anlaşılmasını ve bütün ileri ülkelerde olduğu gibi bizde de bu anlayışa göre ölçme ve değerlendirme sistemimizin yeniden düzenlenmesini gerekli kılmaktadır.

(40) Liselerde ders geçme ve kredi düzeni deneneceğine göre, ölçme ve değerlendirme alanında, Şûraya daha çok ortaokul kademesini kapsayan esaslar sunulmaktadır. Bunların 1974 - 1975 öğretim yılında altıncı sınıflardan itibaren bütün ortaokullarımızda uygulanması ve üç yıl içinde kademeli olarak genelleştirilmesi önerilmektedir. Bu aşamalı uygulama hem önerilen sistemin geliştirilmesine, hem de yedinci ve sekizinci sınıflarda bulunan öğrencilerin başladıkları statüye göre öğrenimlerini tamamlayabilmelerine imkân verecektir. Bu esaslardan ortaöğretimde aynen veya bazı değişikliklerle, ders geçme ve kredi düzeni denemesinde de yararlanılabilecektir.

(41) Getirilen başlıca yenilikler şunlardır:

1. Ölçme ve değerlendirmenin geçerli, güvenilir ve objektif araçlarla yapılması;

2. Başarısızlığı değil, başarıyı derecelendirmeğe imkân kazandıran A, B, C, D ve E kademeli ölçeğinin kullanılması;

3. Toplu yapılan sınavlarda puvanların sınıftaki dağılımı ve sınıf seviyesinin gözönüde tutularak notlandırma yapılması;

4. Yıl içinde yapılacak ölçme faaliyetlerine ağırlıklar tanınması ve bir dersin yıl sonu başarı notunun ağırlıklı ortalama alınarak tespit edilmesi;

5. Ortaokullarda yıl sonu başarısının tespitinde bütün derslerin bir bütün olarak değerlendirilmesi;

6. Herhangi bir derste eksikliği görülen öğrenciler için haziran ayında yetiştirme kursları düzenlenmesi;

7. Bitirme sınavlarının kaldırılması ve bütünleme sınavlarının yetiştirme kursları bitiminde haziran ayı sonunda yapılması;

8. Öğretmenler Kurulunun bütünleme sınavları sonunda toplanarak öğrenciyi değerlendirmesi;

9. Ortaokullarda üç yıllık öğrenim sonunda her öğrenciye ortaokul diploması verilmesi, fakat belli şartları yerine getirenlere ortaöğretime geçiş hakkının tanınması;

10. Sınıf mevcutlarının azaltılması ve sınıfı iki gruba ayırma düzeninin uygulanması;

11. Rehberlik hizmetlerinin ve eğitsel kol çalışmalarının geliştirilmesi.

(42) Eğitimde öğrencinin değerlendirilmesi, çeşitli ölçme araçları ve gözlemler yoluyla elde edilen verilerin tümünü bir yargıya bağlamaktır. Sürekliliği gerektiren bu faaliyette öğretmenlere, yöneticilere ve rehberlere büyük görevler düşer. Böylece ferdin eksikliklerini giderici tedbirler alma imkânı doğar; ferdî ilgi, istidat ve yetenekleri yönünde geliştirmenin yolları üzerinde durulabilir. Nihayet değerlendirmedeki bu kavram değişikliği, öğrenciyi "eleyen sistem" yerine "öğrenciyi yetiştirme sistemi" ni getirmiş olur.

(43) Ancak, bunda başarılı olabilmek için ölçmede kullanılan her türlü ölçme aracının geçerli, güvenilir, objektif, ayırt edici, kapsamlı, kolay uygulanabilir, kolay puvanlanabilir ve kolay yorumlanabilir nitelikte olması ön şarttır.

(44) Herhalde ölçme ve değerlendirmede kullanılan metot ve teknikler, öğrencinin bilgileri ne derece ezberlediğini ölçmeyi değil; bu bilgilerle gerçekleştirilmek istenen davranışları kazanıp kazanmadığını, edindiği temel bilgi ve kavramları uygulayabilme, analiz ve sentez yapabilme, bunlardan inceleme ve araştırmada yararlanabilme yetenek ve alışkanlıklarını elde edip etmediğini tespit etme ve buna göre öğrenmeyi kolaylaştırma ve öğretimi geliştirme tedbirlerini gösterebilecek nitelikte olmalıdır. Böylelikle ölçme ve değerlendirme eğitimde bir amaç değil, fakat öğretimin verimliliğini ve etkenliğini artırmağa yarayan bir araç haline gelecektir.

(45) Ortaöğretimde ders geçme ve kredi düzeni uygulanırken başarının A dan E ye kadar beş dereceye ayrılması ve başarısızlığın tek derece ile gösterilmesi öğrenci akışını düzenleme bakımından ayrı bir önem kazanmaktadır.

(46) Başarının derecelendirilmesi, öğrenciyi daha başarılı olmağa ve başardıkça daha fazla çalışmağa teşvik eder; bunlara ders geçme düzeni de eklenince öğrenciye, ancak başarabildiği derslere ve başarı derecelerine göre, ya daha üst öğrenime ya da hayata ve iş alanlarına yönelme imkânı verilmiş olur; böyle bir değerlendirme düzeninde, ancak sürekli ve düzenli çalışan bir öğrenci, özlemini duyduğu programa yönelebileceğine göre, çalışma istek ve azmi sürekli olarak körüklenmiş olur. Rehberlik hizmetleri büyük önem kazanır; başarısızlık büyük ölçüde azalır, belgelenme kalmaz. Sonuç olarak verim artar ve Devletçe eğitime ayrılan kaynaklardan herkes, fırsat ve imkân eşitliği ilkesine uygun olarak, yeteneği ve başarısı ölçüsünde en üst seviyede yararlanma imkânını kazanmış olur.

(47) Çeşitli programlara giriş için derslerde aranacak başarı şartları tespit edildiğinden, başarının derecelendirilmesi hem eğitimde kaliteyi yükseltir, hem de yönelmeyi başarı derecelerine ve okul kapasitelerine göre ayarlamağa imkân sağlar. Başarı şartlarını öğretim kurumlarının kapasitelerine ve arz - talep dengesine göre ayarlamak mümkün olur. Hemen belirtilmelidir ki çeşitli programlara girmek için bazı sınırlamalar konurken üst programların nitelikleri ve bu niteliklere uyan başarı seviyesindeki öğrencilerin durumlarının belirlenmesi söz konusudur. Ayrıca, seviye sınırlamalarındaki katılıkları, değerlendirmedeki muhtemel yanılmaları, gelişmeden doğan başarı değişmelerini ve olumlu nedene dayanan program değiştirme isteklerini karşılamak için yatay ve dikey geçişlerin daima açık tutulması düşünülmüştür.

(48) Bu uygulama, öğretimde başarı seviyesine göre yöneltme ile yüksek öğretime giriş arasındaki ilginin eğitim planlaması açısından düşünülmesini de mümkün kılacak; yetişmiş, fakat yüksek öğrenime girememiş gençlerin sorunlarını çözücü tedbirlerin alınmasına yardım edecektir. Böylece ortaöğretimdeki yöneltme ile yüksek öğretim birlikte düşünülerek millî eğitim düzeninin dengeli ve ahenkli bir kuruluşa kavuşması imkânı yaratılmış olacaktır. Bu amaçla, memleketin bilim politikasına göre, insangücü ve yüksek öğrenim planlamasını düzenleyip yürütebilmek için Milli Eğitim Bakanlığı,

Üniversiteler, Devlet Planlama Teşkilâtı ve diğer ilgili kuruluşlar arasında görüş ve işbirliğinin daha etkili bir şekilde sağlanması gerekir.

(49) İşte, eğitim sistemi içinde öğrenci akışını düzenleyen kurallar, rehberlik hizmetleri ve eğitsel kol çalışmaları ile ilgili öneriler, bu gerekçelere dayalı olarak hazırlanmış bulunmaktadır.

VIII — YÜKSEK ÖĞRETİMDE BÜTÜNLÜK

(50) Yüksek öğretime gelince, yüksek öğretim kurumları da bütünleştirilmiş ortaöğretim sisteminin devamı olarak millî eğitim sistemi çerçevesinde, öğrencileri lisans öncesi, lisans ve lisans üstü olmak üzere başlıca üç seviyede yetiştiren bir bütünlük içinde düzenlenecektir. Bu bütünlük içinde çeşitli görevleri yerine getiren ve farklı seviyelerde öğretim yapan kuruluşlar veya bölümler bulunacaktır. Farklı seviyeler ve kuruluşlar arasında öğrencilere kabiliyetlerine göre yatay ve dikey geçiş yolları açık tutulacaktır. Yapısı bu ortak temel ilkelerle kanun güvencesi altına alınan bütünlük içinde, üç türlü yüksek öğretim kurumu bulunabilecektir: Üniversiteler, akademiler ve yüksek okullar. Bunların amaçları ve açılış, kuruluş, işleyiş ve öğretim üyeleriyle ilgili esasları, özel kanunlarında düzenlenecektir. Üniversite ve akademilerin özel kanunları bulunduğuna göre sıra yüksek okullara gelmiştir. Yüksek okullar kanun tasarısı da bu gerekçe ile hazırlanmıştır.

(51) Bu temel esaslar, gerekli şartları taşıyan her yüksek öğretim kurumuna kendi içinde kademeli öğretim yapma imkânı verebileceği gibi, farklı derecelerde öğretim yapan kurumlar arasında da yatay ve dikey geçişler kolaylaştırılacaktır. Böylece hangi yüksek öğretim kurumuna girerse girsin her öğrenci, kabiliyeti ölçüsünde en yüksek düzeye kadar öğrenim görme imkânını bulmuş olacaktır.

(52) Yüksek öğretimle ilgili bu temel ilkeler, özellikle, Bakanlığa bağlı yüksek dereceli öğretim kurumlarına yepyeni bir kuruluş ve muhteva kazandırdığından, öğretmen yetiştiren kurumların programları ile ilgili öneriler bu esaslara dayalı olarak getirilmiş bulunmaktadır.

IX. — DERS PROGRAMLARININ YENİLEŞTİRİLMESİ

(53) Ders programlarının, insan haklarına dayanan, millî, demokratik, lâik, sosyal hukuk Devleti ilkeleri uyarınca Türk milletinin bütün

fertleri arasında millî birlik ve bütünlüğü kuvvetlendirecek, öğrencilere töre ve geleneklerimizle millî hasletlerimize uygun olarak ahlâkî davranışlar kazandıracak ve bilimsel ve teknolojik gelişmeleri yansıtacak şekilde sürekli olarak geliştirilmesi zorunludur.
Bütün Türk gençlerine, eğitimin her kademesinde, Atatürk devrimleri ve Anayasanın başlangıcında ifadesini bulan Türk milliyetçiliğinin, Türk Devletinin ülkesi ve Devleti ile bölünmez bir bütün olduğunun tam olarak benimsetilmesi ve millî birlik ve beraberliği sarsacak doğmatik saplantılara kapılmamalarını sağlayacak ve sapanlar olursa onları doğru yola çevirecek bir ruh ve irade gücünün kazandırılması esastır. Eğitim sisteminin her derece ve türü ile ilgili ders programlarının hazırlanıp uygulanmasında ve her türlü eğitim faaliyetlerinde, millî kültürün bozulup yozlaşmadan kendimize has şekli ile evrensel kültür içinde korunup geliştirilmesi, "millî birlik ve bütünlüğün temel unsurlarından biri olarak Türk dilinin, eğitimin her kademesinde, özellikleri bozulmadan ve aşırılığa kaçılmadan öğretilmesi ve çağdaş eğitim ve bilim dili halinde zenginleştirilmesi", millî eğitimin başta gelen görevidir. Bu görevin en iyi şekilde yerine getirilebilmesi için her derece ve türdeki eğitim kurumlarımızın programlarının geliştirilmesi ve uygulamanın titizlikle izlenmesi gerekmektedir.

(54) Öte yandan kalkınma hedeflerine ulaşılabilmesi için eğitim - üretim - insangücü sistemleri arasında denge kurulması ve eğitim sisteminin kalkınma hedeflerini gerçekleştirecek şekilde programlara kavuşturulması önemli bir sorun olmaktadır. Türkiye hızla sanayileşme yolunu seçmiş bulunmaktadır. Türkiye'nin Ortak Pazara girme kararı, geçiş dönemi içinde, planlı bir şekilde ve hızla sanayileşmesinin önemini büsbütün artırmaktadır. Hızla sanayileşmenin toplumda yaratacağı sosyal hareket ve değişiklikler, eğitim programlarını çok yakından ilgilendirmektedir.

(55) Ayrıca, uzun dönemli Kalkınma Stratejisi ve Üçüncü Beş Yıllık Kalkınma Planında (a) hızlı nüfus artışı, (b) dağınık yerleşme ve düzensiz şehirleşme, (c) yetersiz eğitim ve sağlık, (d) gizli işsizlik, (e) yetersiz sosyal güvenlik, (f) dengesiz gelir dağılımı, (g) üretimde verim düşüklüğü ve teknolojide geri kalış, (h) masraflı ve yavaş işleyen kamu yönetimi gibi konularda belirlenen Türk toplumunun temel sorunları ile (a) yaşama seviyesinin yükseltilmesi, (b) sanayileşme, (c) tarımda modernleşme, (d) dengeli şehirleşme ve yerleşme, (e) dış kaynaklara bağlılığın azaltılması, (f) istihdam

sorununun çözümlenmesi, (g) gelir dağılımının iyileştirilmesi gibi uzun dönemli kalkınma hedefleri ders programlarının yenileştirilmesini zorunlu kılmaktadır. Eğitim sistemimizin kalkınmayı desteklemesi ve hızlandırabilmesi için, bu hedeflerin her biri ile eğitim hedefleri arasında ilişki kurmak ve programları bu hedefleri gerçekleştirecek şekilde durmadan geliştirmek gerekmektedir.

X — MODERN PROGRAM GELİŞTİRME ESASLARI

(56) Toplum ve fert ihtiyaçlarındaki doğal değişmeler, bilim ve teknolojideki hızlı ilerlemeler, öğretim programlarının amaç, muhteva ve araçları ile ölçme ve değerlendirme tekniklerinin sürekli olarak yenileştirilmesini gerekli kılmaktadır.

(57) Temel fen bilimleri ve bunlara dayalı olarak gelişen modern teknoloji, dünyamızın çehresini değiştirmekte; gerçekleştirdiği sanayileşme teknikleri ve yepyeni üretim, ulaşım, haberleşme yöntem ve araçlarıyla milletlerin kudretlerini ve zenginliğini hızla artırmaktadır. Gelişme insanın sadece maddî hayat şartlarını değiştirmekle kalmamakta; asıl onun fikrî ve kültürel hayatını etkilemekte ve gençlerin bu değişmelere uyabilecek ve katkıda bulunabilecek tarzda yetiştirilmeleri için öğretim programlarının durmadan yenileştirilmesi, bütün ileri ülkelerin millî eğitim sorumlularını en başta ilgilendiren bir konu olmaktadır.

(58) Bilim ve teknolojideki büyük ilerlemelerin arkasından eğitim de, uygulamalı bir bilim dalı olarak gelişmekte ve gençlerin ilkokul çağından itibaren yapıcı ve yaratıcı birer insan olarak yetiştirilmelerini sağlamak üzere, bütün derslerin öğretiminin iyileştirilmesi için, yepyeni metot ve teknikler ortaya koymaktadır. Gençleri, şu veya bu alanda bilgilerle donatmak yanında, çok daha önemlisi, karşılaştıkları problemleri çözebilecek yetenek ve davranışları kazanmış insanlar olarak yetiştirmek zorunluğu vardır. Bunu sağlamak için ezbere bilgiler aktarmak yerine, öğrencilerin temel kavramları kolayca anlamalarına, yorumlamalarına ve uygulayabilmelerine imkân veren; problem çözme yetenek ve davranışları ile bilimsel düşünme alışkanlığı kazandıran; araştırma yapmayı, birlikte iş görmeyi, karşılıklı konuşma, tartışma ve anlaşmayı teşvik eden; kitaplık, laboratuvar ve atelye çalışmaları ile uygulamalara ve çevre incelemelerine geniş ölçüde yer veren yeni programların geliştirilmesi büyük önem taşımaktadır.

(59) "Öğretim sürecinde öğrenciyi merkeze alan ve hareket noktası yapan bu görüş", program geliştirme çalışmaları yeniden düzenlenirken, ders kitaplarını, diğer ders araç ve gereçlerini, ölçme ve değerlendirme metotlarını, öğretmen kitaplarını, okul yapı ve tesislerini ve hepsinin üstünde yönetici ve öğretmeleri, birbirleriyle uyumlu bir sistem bütünlüğü içinde düşünmeyi zorunlu kılmaktadır.

(60) Bu anlayış, eğitim programlarının düzenlenmesinden sorumlu olan makamları, ders program ve araçlarının hazırlanmasında yeni çalışma düzenlerine götürmektedir. Müfredat programını ilgili branştan yetkililerin hazırladığı bir konular listesi; ders kitabını, bu listeye uygun olarak bir veya birkaç yetkilinin hazırladığı bir araç; laboratuvarı da sadece öğretmenlerin yaptığı gösteri deneylerinin yeri olarak kabul etmek, artık mümkün değildir. Bugün ders programlarının ve öğretim araçlarının bir bütün halinde hazırlanıp geliştirilebilmesi için, ilgili branşın yetkili elemanlarıyla birlikte program geliştirme uzmanlarının, bilim kuruluşlarının, ünversitelerin, deneme okullarının ve seçilmiş uygulayıcıların işbirliğini sağlayan yeni çalışma düzenleri kurulması gerekmektedir. Önce programın hazırlanması, sonra sırasıyle bu programın yurdun her yanında seçilmiş çeşitli şartlardaki okullarda denenerek geliştirilmesi merkezde değerlendirilmesi, tertiplenecek seminer ve yetiştirme kurslarıyle öğretmenlere benimsetilmesi ve en sonunda bütün yurda yayılması, bununla bitmeyip sürekli olarak gözden geçirmeye tabi tutulması, kısacası ayrı ayrı yerlerde görevli geniş bir ekip çalışmasının bir merkezden planlanıp yönetilmesi icap etmektedir. Hazırlama, deneme, geliştirme, değerlendirme, genelleştirme ve sürekli olarak gözden geçirme evrelerini kapsayan bu çalışmalar bütünü, uzun zaman, planlı mesai ve bol maddi imkânlar gerektiren bir bilimsel araştırma, bir sistem geliştirme faaliyetidir. Bu itibarla bütün bu faaliyetlerin düzenlenmesi ve yürütülmesi ancak bilimsel çalışma metotlarıyla mümkün olur.

(61) Ders dağıtım çizelgelerinde önerilen ders çeşitleri ve ders saatleri kesin şeklini aldıktan sonra, her dersin programı ayrı ayrı ele alınacak; modern program geliştirme esaslarına ve eğitim teknolojisindeki yeniliklere göre gözden geçirilecek veya yeniden hazırlanacaktır.

XI — UYGULAMANIN PLANLANMASI

(62) Programlar ile öğrenci akışını düzenleyen kurallar, elli yıllık Cumhuriyet dönemi boyunca yerleşmiş ve kökleşmiş uygulamalardır. Bu konularda köklü değişikliklere giderken hazırlıkların tamamlanması ve bu arada gerek meslek kamu oyunun, gerek genel kamu oyunun oluşmasına yardım edilmesi zorunludur. Yenilikleri mümkün olan en kısa zamanda genelleştirebilmek için uygulamanın belli bir zaman takvimine göre gerçekleştirilmesi gerekmektedir.

(63) Bu nedenledir ki;

1. Ortaokul programları ve öğrenci akış düzeni ile ilgili kuralların bütün ortaokullarda birinci sınıftan itibaren uygulanmaya konması,

2. Ortaöğretim için getirilen ders geçme ve kredi düzeninin bazı okullarımızda birinci sınıftan itibaren denenmesi ve alınacak sonuçlara göre genelleştirilmesi,

3. Ders çeşidinin azaltılması ve derslerin teksifi olarak okutulması ile ilgili esasların, genel, mesleki ve teknik bütün ortaöğretim kurumlarımızda birinci sınıftan itibaren uygulamaya başlaması,

4. 1974 - 1975 öğretim yılından itibaren bütün ortaokullarda ve genel, mesleki ve teknik ortaöğretim kurumlarında bütünleme sınavlarının yetiştirme kurslarından sonra haziran ayında yapılması,

5. Diğer önerilerin bu kademeli uygulamayı kolaylaştıracak şekilde yürürlüğe konması düşünülmüş ve 1974 - 1975 yılında yapılacak işler ile ilgili olarak üçüncü kısımda sıralanan öneriler bu gerekçe ile hazırlanmıştır.

ÖNERİLERLE İLGİLİ AÇIKLAMA

(64) Yukarıda sıralanan gerekçelere dayalı olarak, programların ve öğrenci akış düzeninin yenileştirilmesi yolunda Bakanlıkça yapılan, yaptırılan, yapılması desteklenen veya yararlanılan çeşitli araştırmalardan seçilen 50'ye yakın eser, Şûra çalışmalarının belli bir düzeyde yürütülmesine yardımcı olmak amacıyle, önceden Şûra üyelerine gönderilmiştir. Bütün bu inceleme ve araştırmalardan yararlanılarak, millî eğitim sisteminin bütünlüğü içinde programlar ile öğrenci akışını düzenleyen kuralların yenileştirilmesi ve uygulamanın planlanması konularını, üniversitelerimiz, diğer öğretim kurumlarımız, ilgili meslek kuruluşları çerçevesinde yapılan toplu ve ferdi

inceleme ve araştırmalarla birlikte inceleyen, dış memleketlerdeki uygulamalarla milletlerarası inceleme ve yayınları karşılaştırmalı olarak değerlendiren Talim ve Terbiye Kurulumuz bu dokümanda yer alan önerilerin IX. Milli Eğitim Şûrasına sunulmasını kararlaştırmıştır.

(65) Öneriler arasında yer alan ders dağıtım çizelgeleri ön taslakları hakkında bir durumu açıklamakta yarar vardır. Bu çizelgeler, eğitimin çeşitli kademe ve türleri için belirlenmiş değişik amaç ve görevleri yerine getirecek şekilde hazırlanmıştır. Bunlara göre program geliştirme çalışmaları yoğun olarak sürdürülmektedir. Bazı derslere ait yeni programlar Tebliğler Dergisinde yayınlanmıştır. Bazıları üzerinde çalışmalar yapılmaktadır. Ders dağıtım çizelgesine alınan her yeni dersin amaçları hakkında, toplantılar arasında gerekli açıklamalar yapılacaktır.

(66) Burada önemli olan husus şudur: ders dağıtım çizelgeleri ön taslak olarak verilmektedir; Şûrada bu ön taslakların taslak haline getirilmesi ve bunlara, Şûra kararlarını da değerlendirerek, daha sonra Bakanlıkça son şeklin verilmesi düşünülmüştür. Zamanın sınırlı olması dolayısıyle bu Şûrada, ders programlarının ayrı ayrı incelenmesi yoluna gidilmeyecek; ancak ders programlarının tümü hakkında genel nitelikte görüşmeler yapılacaktır. Çalışmalar sırasında özellikle yeni fen ve matematik programları geliştirmek üzere Türkiye Bilimsel ve Teknik Araştırma Kurumu ve Üniversitelerle işbirliği ile kurulan ve 1967 yılından beri aralıksız faaliyette bulunan "Fen Eğitimini Geliştirme Bilimsel Komisyonu" çalışmaları ile "ortaöğretimde yabancı dil öğretimini geliştirme projesi" hakkında bilgi verilecektir. Bilindiği gibi, Şûra Kanunu Milli Eğitim Şûrasının her yıl toplanmasını zorunlu kılmakta ve özellikle Bakanlık Makamınca davet olunacak üyelerle ihtisas Şûraları halinde çalışabilmeye imkân yaratmaktadır. Bundan yararlanarak her ders veya dersler grubu (Meslekî ve Teknik Öğretim Programları Şûrası, Fen ve Matematik öğretimi Şûrası, Sosyal bilimler öğretimi Şûrası, Yabancı dil öğretimi Şûrası gibi) başlı başına birer şûra konusu haline getirilecek; böylece ele alınacak her ders programı, öğretim metotları ve ders araçları, yine ilkokuldan ortaöğretimin sonuna kadar bir bütünlük içinde, ilgili uzmanlar tarafında incelenecektir. Bu yeni çalışma yöntemi, Şûra üyeleri ile yetkili uzmanların program geliştirilmesi çalışmalarına katkıda bulunmalarına imkân verecektir.

(67) IX. Millî Eğitim Şûrası 24 haziran - 4 temmuz 1974 tarihlerinde Hacettepe Üniversitesi salonlarında toplanacaktır.

(68) Şûraya sunulan öneriler, esas itibariyle Genel Kurulca incelenecektir. Çalışmaları kolaylaştırmak ve zamanında sonuçlandırabilmek için başlıca iki komisyon kurulması düşünülmektedir. Birinci komisyon programlar, ikinci komisyon öğrenci akış düzeni ile ilgili önerileri inceleyecektir. Ayrıca birinci komisyona bağlı olarak, çalışma grupları kurulacak ve bazı önerilerin uzmanlar kadrosu içinde incelenmesi sağlanacaktır.

(69) Öneriler önce, ön taslak halinde hazırlanmış, Tebliğler Dergisinde 100 bin nüsha bastırılmış ve bütün eğitim kurumlarımıza, parlamenterlere, ilgili kişilere, basına ve kamu oyuna sunulmuş ve görüşlerini bildirmeleri istenmiştir.

Bu arada, ülke çapında olmak üzere, İzmir, Van, Trabzon, İstanbul, Sivas ve Konya'da yapılan ve her ilden Millî Eğitim Müdürünün başkanlığında her derece ve türdeki okullarımızın temsilcilerinin katıldıkları bölge toplantılarında, ön taslak üzerinde il görüşü olarak hazırlanan raporlar tartışılmış ve ortak görüşler bölge raporları halinde tespit edilmiştir. Bu raporlar, bu dokümanın sonunda ekler arasında yayınlanmıştır. Yine aynı illerde, bölge toplantılarından ayrı olarak, bu defa öğretmen kuruluşlarının düzenledikleri ve her birine öğretmenimizin geniş ölçüde katıldıkları toplantılarda ön taslak hakkındaki görüşleri ile dilek ve temennileri de toplanmıştır. Bunlardan öğretmenlik sorunlariyle ilgili olanlar da ekler arasında yayınlanmıştır. Millî Eğitim Bakanı Sayın Üstündağ'ın başkanlığında yapılan bu toplatılarda Müsteşarlar, Talim ve Terbiye Kurulu Başkanı ve Kurul temsilcileriyle ilgili genel müdürler de hazır bulunmuşlardır. Bu yoğun ve yaygın çalışma ile eğitim alanındaki yeniliklerin hem meslek çevrelerinde hem de kamu oyunda geniş ölçüde yayılmasına ve tartışılmasına fırsat verilmiştir. Sayın Bakanın başkanlığında yapılan bölge toplantılarında, ön taslağın genel olarak olumlu karşıladığı, bir kısım önerilerde bazı değişiklikler yapılmasının yerinde olacağı ortak görüşler olarak tespit edilmiştir. Millî Eğitimde köklü değişiklik tasarılarının, böylece, ülke çapında yapılan toplantılarda ortaya konması ve başta Millî Eğitim Bakanı olmak üzere, öğretmen ve yöneticilerimizle birlikte geliştirilmeğe çalışılmasının ne derece yararlı olduğu ve meslek kamu oyunca bunun ne derece olumlu karşılandığı böylece bir kere daha ortaya

çıkmıştır. Bu durumda, IX. Şûranın geniş bir öğretmen ve yönetici kadrosunun katılmasıyla çalışmalarına başladığını söylemek gerçeğin ifadesi olur.

Bu arada üniversite, akademi ve yüksek okullarımızın ön taslak hakkındaki eleştirilerini kurum veya kişi görüşleri halinde kapsayan raporlar ile meslek kuruluşlarının, çeşitli kurumların ve ilgili kişilerin yazılı görüşleri de Bakanlığımıza ulaşmıştır. Liste ekler arasındadır. Aynı zamanda basın ve yayın organlarında yer alan ön taslakla ilgili görüşler ve eleştiriler de derlenmiştir.

Ön taslakta yer alan öneriler, derlenen bütün bu görüşler ve eleştiriler ışığında Talim ve Terbiye Kurulunca gözden geçirilmiş, bunlar üzerinde gerekli görülen değişiklikler yapılmış ve böylece son şeklini alan temel çalışma dokümanı yeniden bastırılarak IX. Milli Eğitim Şûrasının incelemesine sunulmuştur.

Derlenen görüşler değerlendirilirken, değişik çözüm yollarından yalnızca birinin Şûraya sunulması ilkesinden hareket edilmiş, diğer çözüm yollarının Şûra çalışmaları sırasında tartışma konusu yapılmasının uygun olacağı düşünülmüştür.

Bu doküman baskıya verilirken de gelmekte olan raporların incelenmesine devam edilmektedir. Derlenen bütün bu raporların Şûra gündemiyle doğrudan doğruya ilgili görülmeyen bölümleri, Bakanlığın yetkili Dairelerince ayrıca değerlendirilecektir. Ön taslağa gerek meslek çevrelerinde gerek kamu oyunda gösterilen büyük ilgi Milli Eğitim Bakanlığınca memnunlukla ve teşekkürle karşılanmıştır.

Hemen belirtilmelidir ki, bu temel çalışma dokümanında yer alan öneriler, ihtisas isteyen söz konusu eğitim problemlerinin, 1261 Sayılı Kanuna uygun olarak eğitim, bilim, kültür, sanayi ve iş alanlarının yetkili ve sorumlu temsilcilerinden kurulu Millî Eğitim Şûrasında, bir arada ve kısa zamanda incelenmesini kolaylaştırmak amacıyla hazırlanmıştır. Bu önerilerin, Şûrada ayrıntılı olarak inceleneceği, her konuda ayrıca tespit edilmiş başka çözüm yolları üzerinde de durularak geliştirileceği ve böylece en uygun kararlara varılacağı şüphesizdir.

Z. B. 17/VI/1974

İKİNCİ KISIM

TÜRK EĞİTİM SİSTEMİ İÇİNDE PROGRAMLAR VE ÖĞRENCİ AKIŞINI DÜZENLEYEN KURALLAR

BİRİNCİ BÖLÜM

TÜRK EĞİTİM SİSTEMİNİ DÜZENLEYEN GENEL ESASLAR

A – TÜRK MİLLÎ EĞİTİMİNİN AMAÇLARI

I — GENEL AMAÇLAR

(70) Türk Milli Eğitiminin genel amacı, Türk Milletinin bütün fertlerini,

1. Atatürk inkılâplarına ve Anayasanın başlangıcında ifadesini bulan Türk milliyetçiliğine bağlı; Türk Milletinin millî, ahlâkî, insanî, manevî ve kültürel değerlerini benimseyen, koruyan ve geliştiren; ailesini, vatanını, milletini seven ve daima yüceltmeye çalışan; insan haklarına ve Anayasanın başlangıcındaki temel ilkelere dayanan millî, demokratik, lâik, sosyal bir hukuk devleti olan Türkiye Cumhuriyetine karşı görev ve sorumluluklarını bilen ve bunları davranış haline getirmiş yurttaşlar olarak yetiştirmek;

2. Beden, zihin, ahlâk, ruh ve duygu bakımlarından dengeli ve sağlıklı şekilde gelişmiş bir kişiliğe ve karaktere, hür ve bilimsel düşünme gücüne, geniş bir dünya görüşüne sahip, insan haklarına saygılı, kişilik ve teşebbüse değer veren, topluma karşı sorumluluk duyan; yapıcı, yaratıcı ve verimli kişiler olarak yetiştirmek;

3. İlgi, istidat ve kabiliyetlerini geliştirerek gerekli bilgi, beceri, davranışlar ve birlikte iş görme alışkanlığı kazandırmak suretiyle hayata hazırlamak ve onların, kendilerini mutlu kılacak ve toplumun mutluluğuna katkıda bulunacak bir meslek sahibi olmalarını sağlamak;

Böylece, bir yandan Türk vatandaşlarının ve Türk toplumunun refah ve mutluluğunu artırmak; öte yandan millî birlik ve bütün-

lük içinde iktisadi, sosyal ve kültürel kalkınmayı desteklemek ve hızlandırmak ve nihayet Türk Milletini çağdaş uygarlığın yapıcı, yaratıcı, seçkin bir ortağı yapmaktır. (M. E. T. K. Madde - 2)

II — ÖZEL AMAÇLAR

(71) Türk eğitim ve öğretim sistemi, bu genel amaçları gerçekleştirecek şekilde düzenlenir ve çeşitli derece ve türdeki eğitim kurumlarının özel amaçları; genel amaçlara ve aşağıda sıralanan temel ilkelere uygun olarak tespit edilir. (M. E. T. K. Madde - 3)

B — TÜRK MİLLÎ EĞİTİMİNİN TEMEL İLKELERİ

I — GENELLİK VE EŞİTLİK

(72) Eğitim kurumları dil, ırk, cinsiyet ve din ayırımı gözetilmeksizin herkese açıktır. Eğitimde hiç bir kişiye, aileye, zümreye veya sınıfa imtiyaz tanınamaz. (M. E. T. K. Madde - 4)

II — FERDİN VE TOPLUMUN İHTİYAÇLARI

(73) Milli eğitim hizmeti, Türk vatandaşlarının istek ve kabiliyetleri ile Türk toplumunun ihtiyaçlarına göre düzenlenir. (M. E. T. K. Madde - 5)

III — YÖNELTME

(74) Fertler, eğitimleri süresince, ilgi, istidat ve kabiliyetleri ölçüsünde ve doğrultusunda çeşitli programlara veya okullara yöneltilerek yetiştirilirler.
Milli Eğitim sistemi, her bakımdan, bu yöneltmeyi gerçekleştirecek biçimde düzenlenir.
Yöneltmede ve başarının ölçülmesinde rehberlik hizmetlerinden ve objektif ölçme ve değerlendirme metotlarından yararlanılır. (M. E. T. K. Madde - 6)

IV — EĞİTİM HAKKI

(75) Temel eğitim görmek her Türk vatandaşının hakkıdır.
Temel eğitim kurumlarından sonraki eğitim kurumlarından vatandaşlar ilgi, istidat ve kabiliyetleri ölçüsünde yararlanırlar. (M. E. T. K. Madde - 7)

V — FIRSAT VE İMKÂN EŞİTLİĞİ

(76) Eğitimde kadın, erkek herkese fırsat ve imkân eşitliği sağlanır. Maddi imkânlardan yoksun başarılı öğrencilerin en yüksek eğitim kademelerine kadar öğrenim görmelerini sağlamak amacıyle parasız yatılılık, burs, kredi ve başka yollarla gerekli yardımlar yapılır. Özel eğitime ve korunmaya muhtaç çocukları yetiştirmek için özel tedbirler alınır. (M. E. T. K. Madde - 8)

VI — SÜREKLİLİK

(77) Fertlerin genel ve mesleki eğitimlerinin hayat boyunca devam etmesi esastır.

Gençlerin eğitimi yanında, hayata ve iş alanlarına olumlu bir şekilde uymalarına yardımcı olmak üzere, yetişkinlerin sürekli eğitimini sağlamak için gerekli tedbirleri almak da bir eğitim görevidir. (M. E. T. K. Madde - 9)

VII — ATATÜRK İNKILÂPLARI VE TÜRK MİLLİYETÇİLİĞİ

(78) Eğitim sistemimizin her derece ve türü ile ilgili ders programlarının hazırlanıp uygulanmasında ve her türlü eğitim faaliyetlerinde Atatürk inkılâpları ve Anayasanın başlagıcında ifadesini bulmuş olan Türk milliyetçiliği temel olarak alınır. Milli ahlâk ve milli kültürün bozulup yozlaşmadan kendimize has şekli ile, evrensel kültür içinde korunup geliştirilmesine önem verilir.

Milli birlik ve bütünlüğün temel unsurlarından biri olarak Türk dilinin, eğitimin her kademesinde, özellikleri bozulmadan ve aşırılığa kaçılmadan öğretilmesine önem verilir; çağdaş eğitim ve bilim dili halinde zenginleşmesine çalışılır ve bu maksatla Milli Eğitim Bakanlığınca gereken tedbirler alınır. (M. E. T. K. Madde - 10)

VIII — DEMOKRASİ EĞİTİMİ

(79) Güçlü ve istikrarlı, hür ve demokratik bir toplum düzeninin gerçekleşmesi ve devamı için yurttlaşların sahibolmaları gereken demokrasi bilincinin, yurt yönetimine ait bilgi, anlayış ve davranışlarla sorumluluk duygusunun ve manevi değerlere saygının, her türlü eğitim çalışmalarında öğrencilere kazandırılıp geliştirilmesine çalışılır; ancak eğitim kurumlarında Anayasada ifadesini bulan Türk milliyetçiliğine aykırı siyasi ve ideolojik telkinler yapılmasına ve bu ni-

telikteki günlük siyasi olay ve tartışmalara karışılmasına hiç bir şekilde meydan verilmez. (M. E. T. K. Madde - 11)

IX — LÂİKLİK

(80) Türk eğitiminde lâiklik esastır.

Din eğitimi ve öğrenimi ancak kişilerin kendi isteği ve küçüklerin de kanuni temsilcilerinin isteğine bağlı olarak verilir. Bu istek kayıt esnasında veliler tarafından okul idaresine yazılı olarak bildirilir. (M. E. T. K. Madde - 12)

X — BİLİMSELLİK

(81) Her derece ve türdeki ders programları ve eğitim metotlarıyle ders araç ve gereçleri, bilimsel ve teknolojik esaslara ve yeniliklere, çevre ve ülke ihtiyaçlarına göre sürekli olarak geliştirilir.

Eğitimde verimliliğin artırılması ve sürekli olarak gelişme ve yenileşmenin sağlanması bilimsel araştırma ve değerlendirmelere dayalı olarak yapılır.

Bilgi ve teknoloji üretmek ve kültürümüzü geliştirmekle görevli eğitim kurumları, gereğince donatılıp güçlendirilir; bu yöndeki çalışmalar maddi ve manevi bakımdan teşvik edilir ve desteklenir. (M. E. T. K. Madde - 13)

XI — PLANLILIK

(82) Millî eğitimin gelişmesi iktisadî, sosyal ve kültürel kalkınma hedeflerine uygun olarak eğitim - insangücü - istihdam ilişkileri dikkate alınmak suretiyle, sanayileşme ve tarımda modernleşmede gerekli teknolojik gelişmeyi sağlayacak, mesleki ve teknik eğitime ağırlık verecek biçimde planlanır ve gerçekleştirilir.

Mesleklerin kademeleri ve her kademenin unvan, yetki ve sorumlulukları kanunla tespit edilir ve her derece ve türdeki örgün ve yaygın mesleki eğitim kurumlarının kuruluş ve programları bu kademelere uygun olarak düzenlenir.

Eğitim kurumlarının yer, personel, bina, tesis ve ekleri, donatım, araç, gereç ve kapasiteleri ile ilgili standartlar önceden tespit edilir ve kurumların bu standartlara göre optimal büyüklükte kurulması ve verimli olarak işletilmesi sağlanır. (M. E. T. K. Madde - 14)

XII — KARMA EĞİTİM

(83) Okullarda kız ve erkek karma eğitim yapılması esastır. Ancak eğitimin türüne, imkân ve zorunluluklara göre bazı okullar yalnızca kız veya yalnızca erkek öğrencilere ayrılabilir. (M. E. T. K. Madde - 15)

XIII — OKUL İLE AİLENİN İŞBİRLİĞİ

(84) Eğitim kurumlarının amaçlarının gerçekleştirilmesine katkıda bulunmak için okul ile aile arasında işbirliği sağlanır.
Bu maksatla kurulacak okul - aile birlikleri, maddi imkânlardan yoksun öğrenciler ile okulun veya okul tarafından seçilecek kardeş okulların zaruri ihtiyaçlarına sarf edilmek üzere her çeşit yardım ve bağış kabul edebilir.
Yardım ve bağışların alınma, sarfedilme ve denetlenme şekli ve esasları Milli Eğitim Bakanlığınca hazırlanacak yönetmelikle düzenlenir. (M. E. T. K. Madde - 16)

XIV — HER YERDE EĞİTİM

(85) Milli eğitimin amaçları yalnız resmi ve özel eğitim kurumlarında değil, aynı zamanda evde, çevrede, işyerlerinde, her yerde ve her fırsatta gerçekleştirilmeye çalışılır.
Resmi, özel ve gönüllü her kuruluşun eğitimle ilgili faaliyetleri, milli eğitim amaçlarına uygunluğu bakımından Milli Eğitim Bakanlığının denetimine tabidir. (M. E. T. K. Madde - 17)

İKİNCİ BÖLÜM

TÜRK EĞİTİM SİSTEMİNİN GENEL YAPISI VE PROGRAMLAR

ÖRGÜN VE YAYGIN EĞİTİM

(86) Türk milli eğitim sistemi, örgün eğitim ve yaygın eğitim olmak üzere iki ana bölümden kurulur.

Örgün eğitim, okul öncesi eğitimi, temel eğitim, ortaöğretim ve yüksek öğretim kurumlarını kapsar.

Yaygın eğitim, örgün eğitim yanında veya dışında düzenlenen eğitimin faaliyetlerinin tümünü kapsar. (M. E. T. K. Madde - 18)

A — OKUL ÖNCESİ EĞİTİMİ

I — KAPSAM

(87) Okul öncesi eğitimi, mecburî ilköğrenim çağına gelmemiş çocukların eğitimini kapsar.

Bu eğitim isteğe bağlıdır. (M. E. T. K. Madde - 19)

II — AMAÇ VE GÖREVLER

(88) Okul öncesi eğitiminin amaç ve görevleri, milli eğitimin genel amaçlarına ve temel ilkelerine uygun olarak:

1. Çocukların beden, zihin ve duygu gelişmesini ve iyi alışkanlıklar kazanmasını sağlamak;

2. Onları temel eğitime hazırlamak;

3. Şartları elverişsiz çevrelerden ve ailelerden gelen çocuklar için ortak bir yetişme ortamı yaratmak;

4. Çocukların Türkçeyi doğru ve güzel konuşmalarını sağlamaktır. (M. E. T. K. Madde - 20)

III — KURULUŞ

(89) Okul öncesi eğitim kurumları, bağımsız anaokulları olarak kurulabileceği gibi, gerekli görülen yerlerdeki temel eğitim kurumlarının birinci devresine bağlı ana sınıfları halinde veya ilgili diğer öğretim kurumlarına bağlı uygulama sınıfları olarak da açılabilir.
Okul öncesi eğitim kurumlarının nerelerde ve hangi önceliklere göre açılacağı Milli Eğitim Bakanlığınca yönetmelikle düzenlenir.
İş Kanununa tabi işyerlerini hangi şartlarla okul öncesi eğitim kurumu kurmaları gerektiği, Milli Eğitim ve Çalışma Bakanlıkları tarafından birlikte düzenlenecek bir tüzükte gösterilir. (M. E. T. K. Madde - 21)

B — TEMEL EĞİTİM

I — KAPSAM

(90) Temel eğitim genel olarak 7 - 14 yaşlarındaki çocukların eğitimini kapsar. (M. E. T. K. Madde - 22)

II — AMAÇ VE GÖREVLER

(91) Temel eğitimin amaç ve görevleri milli eğitimin genel amaçlarına ve temel ilkelerine uygun olarak:

1. Her Türk çocuğuna iyi bir vatandaş olmak için gerekli temel bilgi, beceri, davranış ve alışkanlıkları kazandırmak; onu milli ahlâk anlayışına uygun olarak yetiştirmek;

2. Her Türk çocuğunu ilgi, istidat ve kabiliyetleri yönünden yetiştirerek hayata ve üst öğrenime hazırlamaktır. (M. E. T. K. Madde - 23)

III — KURULUŞ

1. Temel eğitim kurumları:

(92) Temel eğitim okulları beş yıllık birinci kademe ile üç yıllık ikinci kademe eğitim kurumlarından meydana gelir. Birinci kademe sonunda ilkokul, ikinci kademe sonunda temel eğitim diploması (ortaokul diploması) verilir. (M. E. T. K. Madde - 24)

2. Kuruluş şekilleri:

(93) Temel eğitim kurumlarının birinci ve ikinci kademeleri, bağımsız okullar halinde kurulabileceği gibi, imkân ve şartlara göre, birlikte de kurulabilir.

Nüfusu az ve dağınık olan yerlerde, köyler gruplaştırılarak, merkezî durumda olan köylerde temel eğitim bölge okulları ve bunlara bağlı pansiyonlar, gruplaştırmanın mümkün olmadığı yerlerde temel eğitim yatılı bölge okulları kurulur. (M. E. T. K. Madde - 25)

İLKOKUL

(94) Not: Temel eğitimin birinci kademesi olan ilkokul ile ilgili yönetmelik yeniden düzenlenmiş ve 2.8.1972 tarih ve 304 sayılı kararla kabul edilmiştir. 1972 - 1973 öğretim yılından itibaren bütün ilkokullarda uygulanmaya başlanan bu yönetmelik ve ilkokul programı, IX. Milli Eğitim Şûrasında ortaokul ile ilgili esasların kabulünden sonra, tekrar ele alınacak ve uygulamadan gelen sonuçlar da değerlendirilmek suretiyle ileride yeniden gözden geçirilecektir. (Bilgi için)

ORTAOKUL

I — AMAÇ VE GÖREVLER

(95) *1. Ortaokul, temel eğitimin ikinci kademesi olarak:*

a) Öğrencilerin genel eğitimlerini yaş ve fikir seviyelerine uygun surette sağlamak,

b) Çevrenin ekonomik özellikleri de gözönünde bulundurularak öğrencilerin ilgi, istidat ve kabiliyetlerini ortaya çıkarıp geliştirmek,

c) Öğrencilere ortaöğretim programlarına geçebilmek için gerekli olan bilgi ve becerileri kazandırmak,

ç) Hayata atılmak isteyenlere tutacakları işlerde başarı şartlarının esaslarını kavratmak

ile görevli millî bir eğitim ve öğretim kurumudur. (Öneri - 1)

II — ORTAOKUL PROGRAMININ GENEL NİTELİKLERİ

(96) *Yanlış ve erken bir yönelmeyi önlemek ve böyle bir yönelme sonucu normal öğrenim süresini uzatabilecek herhangi bir zaman kay-*

bina yer vermemek için, bu kademede genel bir öğretim verilir. Ancak öğrencilerin seçmeli dersler, ders dışı eğitsel ve sosyal faaliyetler, öğretmen - veli ilişkileri, sürekli gözlemler ve rehberlik yolu ile istidat ve kabiliyetlerinin gelişmesi izlenir ve buna göre onlara ya ortaöğretimin çeşitli programlarına yönelme, ya da hayata hazırlanma bakımından yardım edilir. (Öneri - 2)

(97) *Ortaokul programı, yukarıda sayılan amaç ve görevlere uygun olarak öğrencileri çalışma hayatına veya üst öğrenime hazırlamak üzere:*

1. Onlara temel bir genel kültür kazandıran ortak dersler ile

2. Öğrencinin ihtiyacına ve çevrenin özelliklerine cevap veren seçmeli dersleri ve

3. İlgi, istidat ve kabiliyetlerinin belirmesine, gelişmesine ve kişiliklerinin oluşmasına yardımcı olan

a) Rehberlik faaliyetlerini ve

b) Eğitsel çalışmaları,

kapsar. (Öneri - 3)

III — ORTAK DERSLER VE DERS GRUPLARI

(98) *Ortak dersler, öğrencilere temel bir genel kültür veren ve her öğrencinin alması gereken derslerdir. Bu dersler şunlardır: Türkçe, matematik, sosyal bilgiler, fen bilgisi, yabancı dil, resim-iş, müzik, beden eğitimi ve ahlâk. (Öneri - 4)*

IV — YABANCI DİL DERSİ

(99) *Yabancı dil, ortaöğretime girmek isteyen öğrenciler için mecburi bir temel derstir.*

Okul müdürü gerekli gördüğü takdirde yabancı dil derslerini A, B, C kurları halinde düzenleyebilir. Bu takdirde öğrenciler yabancı dil bilgilerine göre bu kurlara ayrılır.

Ortaokuldan sonra hayata ve iş alanlarına atılmak isteyen öğrenciler, yabancı dil yerine, seçmeli ders alabilirler.

Seçmeli dersler arasında bulunan yabancı dil saati, takviyeli yabancı dil veya ikinci yabancı dil öğretimine ayrılabilir. Okulu bitirdiği zaman öğrencinin yabancı dil bilgi seviyesi A, B veya C kuru olarak dosyasına işlenir. (Öneri - 5)

V — SEÇMELİ DERSLER

(100) *Seçmeli derslerin amacı,*

1. Öğrencilerin hayata, çevreye ve iş alanlarına uyumlarını kolaylaştırmak için onlara gerekli bilgi ve beceriler kazandırmak;

2. Onların her bir konuda ilerlemelerini sağlamak için gerekli ilk unsurları elde etmelerine yardım etmek;

3. Onlara kişisel kabiliyetlerini geliştirme imkânı vermek;

4. Boş zamanlarını faydalı şekilde kullanma alışkanlığı kazandırmaktır. (Öneri - 6)

(101) *Haftalık ders dağıtım çizelgesinde, iş hayatına yönelten seçmeli dersler için, okulun ve çevrenin imkân ve şartlarına göre kullanılmak üzere 8 ders saatlik yer ayrılır. Bu süre, seçmeli dersler için gerekli şartlar hazırlanıncaya kadar, en az 4 saat olarak uygulanır. Listede (*) işaretli derslerden birinin merkezî ders olarak alınması ve diğerlerinin bu merkezî dersi destekleyici nitelikte uygulanması sağlanır. (Bu konuda 40 okulda yapılmakta olan deneme sürdürülmektedir. Bu deneme sonuçlarına göre seçmeli dersler listesi gözden geçirilecektir.) (Öneri - 7)*

(102) *Öğretmenler kurulu, kendi okulunda yer alacak seçmeli derslerin çeşitlerini, zamanını ve programlarını, öğrencilerin de isteklerini dikkate alarak, çevre şartları, öğretmen durumu, eldeki araç ve gereçler ve diğer imkânlara göre kararlaştırır. Bir seçmeli dersin okutulabilmesi için en az 15 öğrencinin o dersi seçmesi gerekir. Öğrenci sayısı 15'den az olduğu takdirde o dersin okutulup okutulmaması hakkında öğretmenler kurulu karar verir. Okul müdürü, her ders yılı başında, okul programında yer alacak seçmeli derslerin günlerini, saatlerini ve yerlerini haftalık ders programında gösterir. (Öneri - 8)*

(103) *Belli bir seçmeli derse çeşitli sınıflardan öğrenciler katılabilir. Aynı derse istekli olanların sayısı fazla olduğu takdirde çeşitli gruplar teşkil edilir. Özelliğine göre aynı ders için birden fazla öğretmen görevlendirilebilir.*

Süresi bir yılı geçen seçmeli derslerde yeni başlayanlarla, daha önce başlamış bulunanlar için ayrı çalışma grupları teşkil edilir. (Öneri - 9)

(104) *Seçmeli derslerin süresi, konunun gereklerine ve çevrenin imkânlarına göre tespit edilir.*

Seçmeli derslerde bir kısmı belli mevsimlerde veya tatil aylarında yahut kısa bir dönemde imkân ve şartlara göre teksifi şekilde yapılabilir.

Bu takdirde okul müdürü, sınıf öğretmenler kurulunun görüşünü alarak, seçmeli derslerin saatlerini diğer derslere eklemeye ve yıllık toplam saati azaltmadan bu derslerden alacağı saatleri seçmeli ders için bir arada toplamağa yetkilidir. (Öneri - 10)

(105) *Bir okulun seçmeli derslerinin uygulanmasında, diğer okulların her türlü imkânlarından da yararlanılır. Bir okulun bazı öğrenci grupları için seçmeli dersler, öğretmen, atelye ve öğrenci durumu elverişli olan diğer okullar içinde normal veya teksifi programlar halinde düzenlenir. Bununla ilgili olarak okullarca hazırlanacak tekliflere göre uygulama planı, okulların bütün imkânlarından en geniş ölçüde yararlanılacak şekilde, Millî Eğitim Müdürlüğüün başkanlığında ilgili okul müdürlerinden kurulu bir komisyon tarafından hazırlanır ve valinin onayı ile yürürlüğe konur. (Öneri - 11)*

(106) *Öğretmenler kurulu Bakanlıkça kabul edilen bir seçmeli dersin programında, çevrenin özelliklerini ve okulun imkânlarını gözönünde bulundurarak, dersin amaçlarına bağlı kalmak kaydıyla, bazı konulara ağırlık vermek, bazılarını çıkarmak veya yenilerini eklemek gibi değişiklikleri yapabilir. Bu gibi değişiklikler hakkında değerlendirilmek üzere Millî Eğitim Bakanlığına bilgi verilir. (Öneri - 12)*

(107) *İl danışma kurulu, okul müdürü, öğretmenler ve çevredeki resmî ve özel kuruluşlar, aşağıdaki listede bulunmayan çevrenin sosyal, ekonomik ve kültürel ihtiyaçlarına cevap verecek nitelikte gördükleri seçmeli derslerin de okul programına alınmasını teklif edebilirler. Teklif olunacak bu derslerin programları ve haftalık saatleri öğretmenler kurulunun kararı ve Valiliğin görüşü üzerine Bakanlıkça tespit olunur.*

Yarıyıl devam eden seçmeli ders de uygulanabilir. (Öneri - 13)

(108) *Öğrenciler, seçmeli dersler yerine sınıf öğretmenler kurulunun kararı ile haftanın belli günlerinde iş yerlerine de gönderilebilirler. Bu takdirde öğrencinin iş yerindeki çalışması, okul müdürünce görevlendirilecek bir öğretmen tarafından izlenir. Öğrencinin bu derste-*

ki başarı notu, iş yerinin teklifi de dikkate alınarak, bu öğretmen tarafından verilir. (Öneri - 14)

(109) *Okul müdürü, öğretmenler kurulunun da görüşünü alarak, okulda mevcut öğretmenlerden seçmeli dersleri okutacak olanları seçer. Ayrıca bu maksatla bölgedeki okul öğretmenlerinden ve çevredeki uzman ve ustalardan faydalanmak mümkünse bunları tespit eder. Uzman ve usta öğreticileri, özel yönetmeliğine göre, geçici olarak görevlendirebilir. (Öneri - 15)*

(110) *Listede gösterilen seçmeli ders saatleri zorlayıcı değil, yol gösterici niteliktedir. Öğretmenler kurulu imkân ve şartlara göre ders saatlerini tespit etmeye yetkilidir. (Öneri - 16)*

(111) *Öğrenciler her yıl haftada 4 - 8 saati doldurmak üzere aşağıdaki listeden isteklerine, kabiliyetlerine ve okulun imkânlarına göre öğretmenler kurulunca tespit olunacak derslerden bir veya birkaçını seçerler. Seçmeli dersler her öğretim yılının ilk iki haftası içinde değiştirilebilir. (Öneri - 17)*

(112) *Okulun açılmasından iki hafta önce seçmeli derslerin hazırlığı tamamlanır. Seçmeli derslerin, öğrencilerce karşılanmıyacak olan uygulama giderleri okulca sağlanır. (Öneri - 18)*

(113) *Seçmeli derslerin listesi aşağıdadır: (Öneri - 19)*

SEÇMELİ DERSLER	*Süresi Yıl olarak*	*Haftalık saati*
(*) *İş ve teknik eğitim İş ve teknik eğitimini bütünü ile almayanlar için:*	*1 - 3*	*4*
Ağaç işleri	*1 - 3*	*2 - 4*
Metal işleri	*1 - 3*	*2 - 4*
Modelaj işleri	*1 - 3*	*2 - 4*
Elektrik işleri	*1 - 3*	*2 - 4*
Mukavva işleri	*1 - 3*	*2 - 4*
Teknoloji	*1 - 3*	*2 - 4*
Motor bilgisi ve uygulaması	*1 - 3*	*2 - 4*

SEÇMELİ DERSLER	Süresi Yıl olarak	Haftalık saati
(*) *Mahallî el sanatları (Nakış, yün işleri, dokuma, halıcılık, hasır işleri, bakır işleri, gümüş işleri, toprak işleri, taşçılık v.b.)*	*1 - 3*	*4*
(*) *Ev ekonomisi*	*1 - 3*	*4*
Ev ekonomisini bütün ile almayanlar için:		
Giyim	*1 - 3*	*2 - 4*
El sanatları	*1 - 3*	*2 - 4*
Ev yönetimi ve aile ekonomisi	*1 - 3*	*2 - 4*
Çocuk gelişimi	*1 - 3*	*2 - 4*
Besinler ve beslenme	*1 - 3*	*2 - 4*
Toplum ve aile ilişkileri	*1 - 3*	*2 - 4*
Pratik sağlık bilgisi	*1 - 3*	*2 - 4*
(*) *Uygulamalı tarım*	*1 - 3*	*4*
Uygulamalı tarımı bütünü ile almayanlar için :		
Pratik hayvancılık	*1*	*2*
Pratik ormancılık	*1*	*2*
Pratik balıkçılık	*1*	*2*
Pratik arıcılık	*1*	*2*
Pratik tavukçuluk	*1*	*2*
(*) İşletmecilik	1 - 3	4
İşletmeciliği bütünü ile almayanlar için:		
Kooperatifçilik	*1 - 3*	*1 - 2*
Muhasebe	*1 - 3*	*1 - 2*
Pazarlama	*1 - 3*	*1 - 2*
Daktilo	*1 - 3*	*1 - 2*
Otel ve lokanta hizmetleri	*1 - 3*	*1 - 2*
Turizm ve çevre incelemeleri	*1*	*2*

SEÇMELİ DERSLER	Süresi Yıl olarak	Haftalık saati
(*) *Güzel Sanatlar Eğitimi*	*1 - 3*	*4*
Koro	*1 - 3*	*1 - 2*
Çalgı ve çalgı toplulukları	*1 - 3*	*1 - 2*
Resim çalışmaları	*1 - 3*	*1 - 2*
Spor faaliyetleri ve millî oyunlar	*1 - 3*	*1 - 2*
Dramatizasyon	*1 - 3*	*1 - 2*
Güzel konuşma ve yazma	*1 - 3*	*1 - 2*
Diğerleri :		
Fotoğrafçılık	*1 - 3*	*1 - 2*
Kampçılık ve yavrukurt	*1*	*1 - 2*
Trafik	*1*	*1 - 2*
Kütüphanecilik	*1*	*1 - 2*
Yabancı dil	*1 - 3*	*2 - 4*
(Yabancı dil saati, takviyeli yabancı dil veya ikinci yabancı dil öğretimine ayrılabilir.)		

VI — DİN BİLGİSİ

(114) *Din bilgisi dersi, isteğe bağlı olarak, altıncı ve yedinci sınıflarda haftada birer saat yer alır. Bu istek kayıt esnasında veli tarafından yazılı olarak okul idaresine bildirilir ve kayıt bildirisine işlenir. Devam etmeyenler için bu saat serbest saat olarak kullanılır. (Öneri - 20)*

VII — REHBERLİK VE EĞİTSEL ÇALIŞMALAR

(115) *Rehberlik ve eğitsel çalışmalar, Üçüncü Bölümün F ve G alt bölümlerinde yer alan esaslara göre yürütülür.*
Her sınıf öğretmenine rehberlik için haftada 2 ders saati, eğitsel kol yürütücüsü öğretmene de haftada bir ders saati zaman ayrılır. Bu saatler öğretmenin kanunî ders saatleri içinde sayılır ve mecburî ders saati sayısını aştığı takdirde, bu saatler karşılığı ek ders ücreti ödenir. (Öneri - 21)

VIII — ORTAOKUL HAFTALIK DERS DAĞITIM ÇİZELGESİ

(116) *Ortaokulun yukarıdaki esaslara göre görevlerini yerine getirmesini sağlayan ortak ve seçmeli derslerin çeşitleri ile bu derslerin sınıflara göre haftalık dağıtımı ön taslak olarak aşağıdaki çizelgede gösterilmiştir. (Öneri - 22)*

ORTAOKUL HAFTALIK DERS DAĞITIMI ÇİZELGESİ ÖN TASLAĞI

	DERSLER		SINIFLARA GÖRE DERS SAATLERİ			
			VI. Sınıf	VII. Sınıf	VIII. Sınıf	Toplam
ORTAK DERSLER	I. Grup	Türkçe	5 (4+1) (*)	5 (4 + 1)	5 (4 + 1)	15
		Matematik	4 (3+1)	4 (3 + 1)	4 (3 + 1)	12
	II. Grup	Sosyal bilgiler	3 (2+1)	3 (2 + 1)	4 (3 + 1)	10
		Fen bilgisi	3 (2+1)	3 (2 + 1)	3 (2 + 1)	9
		Yabancı dil	3 (2+1)	3 (2 + 1)	3 (2 + 1)	9
		Resim-İş	1	1	1	3
		Müzik	1	1	1	3
		Beden eğitimi	1	1	1	3
		Ahlâk	1	1	1	3
TOPLAM			*22*	*22*	*23*	*67*
SEÇMELİ DERSLER	Seçmeli dersler listesi 113. maddedir. Öğrenci her yıl en az 4 saatlik seçmeli ders alır.		4 — 8	4 — 8	4 — 8	12 — 24
Din bilgisi			1	1	—	2
Rehberlik ve eğitsel çalışmalar			3	3	3	9
Haftalık ders saatleri toplamı			30 - 34	30 - 34	30 - 34	90 - 102

(*) *Parantez içindeki birinci rakam sınıfın bütün öğrencilerine, ikinci rakam gruplara ayrılan haftalık ders saatini gösterir. (Bakınız: Sınıf mevcutları ve sınıfı iki gruba ayırma düzeni 218 - 221. maddeler).*

(117) *Aynı ortaokul programı ve haftalık ders dağıtım çizelgesi, genel, meslekî ve teknik ortaöğretim okulların bünyelerindeki ortaokullarda da aynen uygulanır. Bu okullarda seçmeli derslerin yerini alacak olan meslek derslerinin çeşitleriyle bunların uygulama ve laboratuvar çalışmaları, ilgili okulun ikinci devresinin amaçları ve özellikleri dikkate alınarak tespit edilir ve gerekiyorsa haftalık ders saati artırılabilir. (Öneri - 23)*

C – ORTAÖĞRETİM

I — KAPSAM

(118) Ortaöğretim, temel eğitime dayalı, en az üç yıllık öğrenim veren genel, meslekî ve teknik öğretim kurumlarının tümünü kapsar. (M. E. T. K. Madde - 26)

II — ORTAÖĞRETİMDEN YARARLANMA HAKKI

(119) Temel eğitimini tamamlayan ve ortaöğretime girmeye hak kazanmış olan her öğrenci, ortaöğretime devam etmek ve ortaöğretim imkânlarından ilgi, istidat ve kabiliyetleri ölçüsünde yararlanmak hakkına sahiptir. (M. E. T. K. Madde - 27)

III — AMAÇ VE GÖREVLER

(120) Ortaöğretimin amaç ve görevleri, Millî Eğitimin genel amaçlarına ve temel ilkelerine uygun olarak,

1. Bütün öğrencilere ortaöğretim seviyesinde asgarî ortak bir genel kültür vermek suretiyle onlara kişi ve toplum sorunlarını tanımak, çözüm yolları aramak ve yurdun iktisadî, sosyal ve kültürel kalkınmasına katkıda bulunmak bilincini ve gücünü kazandırmak,

2. Öğrencileri, çeşitli program ve okullarla ilgi, istidat ve kabiliyetleri ölçüsünde ve doğrultusunda yüksek öğretime veya hem meslеğe, hem de yüksek öğretime veya hayata ve iş alanlarına hazırlamaktır.

Bu görevler yerine getirilirken, öğrencilerin istekleri ve kabiliyetleri ile toplumun ihtiyaçları arasında denge sağlanır. (M. E. T. K. Madde - 28)

IV — KURULUŞ

(121) Ortaöğretim, çeşitli programlar uygulayan liselerden meydana gelir.

Belli bir programa ağırlık veren okullara lise, teknik lise ve tarım meslek lisesi gibi eğitim dallarını belirleyen adlar verilir.

Nüfusu az ve dağınık olan ve Millî Eğitim Bakanlığınca gerekli görülen yerlerde, ortaöğretimin, genel, mesleki ve teknik öğretim programlarını bir yönetim altında uygulayan çok programlı liseler kurulabilir.

Ortaöğretim kurumlarının öğrenim süresi, uygulanan programın özelliğine göre, Milli Eğitim Bakanlığınca tespit edilir. (M. E. T. K. Madde - 29)

V — ÇEŞİTLİ PROGRAMLAR

(122) Ortaöğretimin amaç ve görevlerini, yerine getirebilmesi için ortaöğretim kurumlarında;

1. Yüksek öğretime hazırlayan programlar,
2. Hem mesleğe, hem de yüksek öğretime hazırlayan programlar,
3. Hayata ve iş alanlarına hazırlayan programlar düzenlenir.

Öğrenciler, ortaöğretimde, istek ve kabiliyetleri ölçüsünde ve doğrultusunda bu programlardan birine yönelerek yetişme imkânı bulurlar. (VIII. M. E. Ş. K. Madde - 15)

(123) *Ortaöğretimde çeşitli programlar, öğrencilerin istek ve kabiliyetleri yönünden olan ferdî farklılıklarına ve yönelecekleri alanın özelliklerine cevap vermek üzere,*

1. Bütün programlar için ortak dersler,
2. Yüksek öğretime hazırlayan özel dersler,
3. Seçmeli veya mesleki derslerden oluşur.

Ortak dersler, her programda her öğrenci için zorunlu olan derslerdir.

Özel dersler öğrenciyi, ilerde gireceği yüksek öğrenim dalına yönelten ve ona bu yönde gelişme ve derinleşme imkânı veren, yalnız ilgili programlardaki öğrenciler için alınması gereken derslerdir. Öğrenci yüksek öğrenime gitmek istemiyorsa söz konusu özel dersleri almayabilir.

Seçmeli dersler veya meslek dersleri belli bir programa girmiş olan öğrencinin ortak ve özel dersler dışında seçtiği derslerdir. (Öneri - 24)

VI — BÜTÜN POGRAMLAR İÇİN ORTAK DERSLER

(124) *Ortaöğretim kurumlarında, çeşitli programların ortak dersleri ve haftalık ders saatleri aşağıda gösterilmiştir: (Öneri - 25)*

IX. yıl		*X. yıl*		*XI. yıl*	
Türk dili ve edebiyatı I	*(4)*	*Türk dili ve edebiyatı II*	*(4)*	*Kompozisyon*	*(3)*
Matematik I	*(4)*	*M. Güvenlik*	*(2)*	*T. C. Tarihi*	*(2)*
Sosyal bilimler		*Beden eğitimi*	*(1)*	*T. Coğrafyası*	*(2)*
1. Tarih	*(2)*	*Ahlâk*	*(1)*	*Beden eğitimi*	*(1)*
2. Coğrafya	*(2)*	*Din bilgisi (isteğe bağlı)*	*(1)*		
Fiziksel bilimlere giriş	*(4)*				
Yabancı dil	*(4)*				
Beden eğitimi	*(1)*				
Ahlâk	*(1)*				
Din bilgisi (isteğe bağlı)	*(1)*				
	23		*9*		*8*

(125) *Her öğrencinin 124. maddede belirtilen ortak derslere ek olarak 9. sınıfta seçmeli dersler arasından beceri kazandıran en az bir uygulamalı ders alması zorunludur. (Öneri - 26)*

(126) *Yabancı dil yüksek öğretime hazırlayan programlar için mecburî bir ortak derstir.*

Okul müdürü gerekli gördüğü takdirde yabancı dil derslerini A, B, C kurları halinde düzenleyebilir. Bu takdirde öğrenciler yabancı dil bilgilerine göre bu kurlara ayrılır.

Mesleğe veya hayata hazırlanmak isteyenler yabancı dil yerine seçmeli dersler veya meslek dersi alabilirler.

Seçmeli dersler arasında bulunan yabancı dil saati, takviyeli yabancı dil veya ikinci yabancı dil öğrenimine ayrılabilir.

Okulu bitirdiği zaman öğrencinin yabancı dil bilgi seviyesi A, B veya C kuru olarak dosyasına işlenir. (Öneri - 27)

VII — OTAÖĞRETİMDE YÖNELTME

(127) Yöneltme temel eğitimde başlar; yanılmaları önlemek ve muhtemel gelişmelere göre yeniden yöneltmeyi sağlamak için ortaöğretimde de devam eder.

Yöneltme esasları ve çeşitli programlar veya ortaöğretim okulları arasında yapılacak yatay ve dikey geçiş şartları Milli Eğitim Bakanlığınca düzenlenir. (M. E. T. K. Madde - 30)

(128) *Ortaokulda ilgi ve kabiliyetleri belirlenmekle beraber ortaöğretimin başlarında pek çok çocuk henüz yollarını aramakta olduklarından, ortaöğretimin özellikle ilk yılında, öğrencilerin kabiliyetlerinin daha belirgin olmasına fırsat verilir ve istekle takibedecekleri çeşitli programlar için yönelme imkânları hazırlanır.*
Bu amaçla, dokuzuncu sınıf programlarının düzenlenmesinde aşağıdaki esaslar gözönünde tutulur.

1. Bu sınıfta,

a) Ortaokuldan gelen öğrenciler arasındaki seviye farklarının giderilmesine çalışılır;

b) Öğrencilerin ortaöğretimin çeşitli programları için gerekli olan ortak genel kültürü kazanmaları sağlanır;

c) Ortaokul sonunda öğrencilere yapılan yöneltme tavsiyelerindeki muhtemel yanılmaları düzeltme imkân ve fırsatı bulunur.

2. Ortak dersler bütün meslekî ve teknik okulların birinci sınıflarında da aynen uygulanır; bu okulların amaçlarına göre, meslek dersleri için haftalık ders saati artırılabilir.

3. Bu amaçla, birinci ve ikinci kanaat dönemleri sonlarında, sınıf öğretmenler kurulu, "Rehberlik servisi" nin teklifini, öğrencinin isteğini ve sınıf öğretmeninin görüşünü de inceleyerek, öğrencinin bu sınıftan sonra yönelebileceği programı seçme hususunda öğrenci velisine yapılacak tavsiyeyi kararlaştırır. Okul idaresi, yıl sonunda yapılan tavsiyeyi öğrencinin okul dosyasına ve karnesine işler. Bu tavsiye zorlayıcı değil, yol göstericidir.

4. Onuncu yıl programlarına girişte, dokuzuncu sınıfta okutulan derslerden veya ders gruplarından aranacak başarı şartları her programın özelliğine göre ayrı ayrı belirtilir. Bu arada ortaokul başarısı da göznünde tutulur. (Öneri - 28)

VIII — YÜKSEK ÖĞRETİME HAZIRLAYAN PROGRAMLAR

(129) Yüksek öğretime hazırlayan başlıca dört çeşit program vardır.

1. Dil ve Edebiyat
2. Sosyal ve Ekonomik Bilimler
3. Matematik - Fizik
4. Tabii Bilimler

Bu dört program dört ana yönde öğrencilerin yüksek öğrenime yönelmelerini sağlar.
(VIII. M. E. T. K. Madde - 24)

IX — YÜKSEK ÖĞRETİME HAZIRLAYAN PROGRAMLAR İÇİN ÖZEL DERSLER

(130) *Ortaöğretim kurumlarında, yüksek öğretime hazırlayan programlar ile hem mesleğe hem de yüksek öğretime hazırlayan programlar için IX, X ve XI. yılların ortak derslerine ek olarak X ve XI. yıllarda yüksek öğretime yönelik başlıca 4 değişik programın her birine göre öğrencilerin almak zorunda oldukları özel dersler ve haftalık saatleri aşağıda gösterilmiştir:*

1. Dil ve Edebiyat alanında yüksek öğretime yönelik programın özel dersleri: (Öneri - 29)

X. Yıl		*XI. Yıl*	
Matematik II	*(3)*	*Türk dili ve edebiyatı III*	*(6)*
Tarih II	*(3)*	*Felsefe grubu (Felsefe, Psikoloji, Sosyoloji, Mantık)*	*(6)*
Coğrafya II	*(3)*	*Biyoloji*	*(6)*
Fiziksel bilimler	*(6)*	*Yabancı dil*	*(4)*
Yabancı dil	*(4)*		*22*
	19		

2. Ekonomik ve Sosyal Bilimler alanında yüksek öğretime yönelik programın özel dersleri: (Öneri - 30)

X. Yıl		*XI. Yıl*	
Matematik II	*(3)*	*Ekonomi grubu*	*(6)*
Tarih II	*(3)*	*Felsefe grubu (Felsefe, Psikoloji, Sosyoloji, Mantık)*	*(6)*
Coğrafya II	*(3)*	*Biyoloji*	*(6)*
Fiziksel bilimler	*(6)*	*Yabancı dil*	*(4)*
Yabancı dil	*(4)*		*22*
	19		

3. Matematik - Fizik alanında yüksek öğretime yönelik programın özel dersleri: (Öneri - 31)

X. Yıl		*XI. Yıl*	
Matematik II - III	*(6)*	*Matematik (İleri)*	*(6)*
Kimya	*(6)*	*Fizik*	*(6)*
Tarih II veya		*Felsefe grubundan iki ders*	*(3)*
Coğrafya II	*(3)*	*Yabancı dil*	*(4)*
Yabancı dil	*(4)*		
	19		*19*

4. Tabiî Bilimler alanında yüksek öğretime yönelik programın özel dersleri: (Öneri - 32)

X. Yıl		*XI. Yıl*	
Matematik II - III	*(6)*	*Fizik*	*(6)*
Kimya	*(6)*	*Felsefe grubundan iki ders*	*(3)*
Tarih II veya		*Yabancı dil*	*(4)*
Coğrafya II	*(3)*	*Biyoloji*	*(6)*
Yabancı dil	*(4)*		
	19		*19*

X — SEÇMELİ DERSLER

(131) *Ortaöğretim kurumlarında seçmeli derslerin amacı;*

1. Öğrencilerin hayata, çevreye ve iş alanlarına geçmelerini kolaylaştırmak için onlara gerekli bilgi ve becerileri kazandırmak;

2. Onların çeşitli iş alanlarını tanımalarına, bu alanda beceri kazanmalarına yardım etmek;

3. Onlara kişisel kabiliyetlerini geliştirme imkânı vermek;

4. Onların yönelecekleri yüksek öğretim alanına daha iyi hazırlanabilmeleri için tamamlayıcı bilgi ve beceriler edinmelerine yardım etmek;

5. Onlara boş zamanlarını faydalı şekilde kullanma alışkanlığı kazandırmaktır. (Öneri - 33)

(132) *Ortaokulda seçmeli dersler için yer alan 8, 9, 10, 11, 12, 13, 14 ve 15 numaralı öneriler ortaöğretimdeki seçmeli dersler için de geçerlidir. (Öneri - 34)*

(133) *Öğretmenler Kurulu, imkân ve şartlara göre, ders saatlerini tespit etmeye yetkilidir. (Öneri - 35)*

(134) *Seçmeli derslerin, öğrencilerce karşılanamıyacak olan uygulama giderleri okulca sağlanır. (Öneri - 36)*

(135) *Seçmeli derslerden, meslek liselerinde veya yaygın eğitim kurumlarında başarılan aynı veya benzeri herhangi bir derse de, seçmeli ders gibi kredi tanınır. (Öneri - 37)*

(136) *Seçmeli derslerin listesi aşağıdadır: (Öneri - 38)*

SEÇMELİ DERSLER	*Süresi*
Genel endüstri bilgisi ve uygulaması	*1 yıl*
Teknik resim	*1 - 3 yıl*
İnşaat meslek resmi	*1 - 3 yıl*
Elektrik bilgisi ve uygulaması	*1 - 3 yıl*
Elektronik bilgisi ve uygulaması	*1 - 3 yıl*
Teknoloji	*1 - 3 yıl*
Trafik	*1 yarı yıl*
Ev ekonomisi (Genel)	*1 - 3 yıl*
Giyim	*1 - 3 yıl*
Ev yönetimi	*1 - 3 yıl*
Besinler ve beslenme	*1 - 3 yıl*
Çocuk gelişimi ve eğitimi	*1 - 3 yıl*
Toplum ve aile ilişkileri	*1 - 3 yıl*
Ev dekorasyonu	*1 - 3 yıl*
El sanatları	*1 - 3 yıl*
Moda resmi	*1 - 3 yıl*
Mankenlik	*1 yarı yıl*
Kuaförlük	*1 - 3 yıl*
Genel muhasebe	*1 - 2 yıl*
T. C. Anayasası	*1 yıl*
İstatistik	*1 yıl*
Kooperatifçilik	*1 - 2 yıl*
Pazarlama	*1 - 2 yıl*
İşletmecilik bilgisi	*1 yıl*
Turizm rehberliği	*1 - 2 yıl*
Genel hukuk bilgisi	*1 yıl*
Daktilo - Steno	*1 - 2 yıl*

SEÇMELİ DERSLER	*Süresi*
Genel tarım bilgisi ve uygulaması	*1 - 3 yıl*
Sebzecilik, meyvecilik	*1 - 3 yıl*
Pratik hayvancılık (sığırcılık, koyunculuk, kümes hayvancılığı, balıkçılık, arıcılık v.b.)	*1 - 3 yıl*
Genel sağlık bilgisi ve uygulaması	*1 - 3 yıl*
Hasta bakımı	*1 - 3 yıl*
Konuşma ve yazma	*1 yıl*
Dramatizasyon	*1 yıl*
Kütüphanecilik	*1 yıl*
Gazetecilik	*1 - 3 yıl*
Sanat tarihi	*1 - 3 yıl*
Resim çalışmaları	*1 - 3 yıl*
Çalgı ve çalgı toplulukları	*1 - 3 yıl*
Koro	*1 - 3 yıl*
Spor faaliyetleri ve millî oyunlar	*1 - 3 yıl*
Batı edebiyatı	*1 yıl*
Jeoloji	*1 yarı yıl*
Astronomi	*1 yarı yıl*
Yabancı dil	*1 - 3 yıl*

(137) *Hem mesleğe hem de yüksek öğretime hazırlayan programlar özellikle teknik liseler ile İmam-Hatip liseleri gibi eğitim kurumlarında uygulanır.*

Bu programlarda, Öneri - 25'te belirtilen "Bütün programlar için ortak dersler" e ek olarak, yüksek öğretime hazırlayan programlar için, Öneri 29, 30, 31 ve 32 de belirtilen özel derslerden biri ile programın mesleğe hazırlama amacına uygun, yeter ağırlıkta meslek derslerine yer verilir.

Hem mesleğe hem de yüksek öğretime hazırlayan programların düzenlenmesinde, ortak dersler, özel dersler ve meslek dersleri öğretim süresine göre yıllara dağıtılabilir. Ancak, aynı meslek dallarında hem mesleğe hem de yüksek öğretime hazırlayan programlar ile hayata veya iş alanlarına hazırlayan programlar için IX. sınıfta aynı programlar uygulanır.

Hem mesleğe hem de yüksek öğretime hazırlayan programların üç yıl üzerindeki öğrenim süreleri personel statülerinde değerlendirilir. (Öneri - 39)

(138) *Hem mesleğe hem de yüksek öğretime hazırlayan programlarla ilgili olarak çeşitli meslek dallarına ait ders dağıtım çizelgeleri ön taslakları ekler arasında yer almaktadır. (Öneri - 40)*

XII — HAYATA VEYA İŞ ALANLARINA HAZIRLAYAN PROGRAMLARI

(139) *Ortaöğretim derecesinde bir öğrenimle yetinmek isteyen öğrenciler ile yüksek öğretime hazırlayan programlara geçiş şartlarını yerine getirmeyen veya yüksek öğretime hazırlayan programı takip ederken bırakmak isteyen öğrenciler için, onları hayata veya iş alanlarına hazırlayan çeşitli programlar düzenlenir.*

Bu programlar imkân ve şartları elverişli olan her türden ortaöğretim kurumlarında uygulanır.

Hayata veya iş alanlarına hazırlayan programlarda 124. maddede belirtilen "Bütün Programlar İçin Ortak Dersler" e ek olarak hayata veya iş alanlarına hazırlama amacına uygun yeter ağırlıkta meslek derslerine veya Öneri 38 de yer alan seçmeli derslere yer verilir. (Öneri - 41)

(140) *Hayata veya iş alanlarına hazırlıyan programlarla ilgili olarak hazırlanan çeşitli meslek dallarına ait haftalık ders dağıtım çizelgeleri ön taslakları ekler arasında yer almaktadır. (Öneri - 42)*

(141) *Meslekî yaygın eğitim kurumlarında takip edilerek başarı sağlanan meslek ve atelye derslerinden meslek lisesi derslerine veya 136. maddede yer alan seçmeli derslere denkliği Bakanlıkça kabul edilenler, hayata veya iş alanlarına hazırlayan programların uygulandığı eğitim kurumlarında kredi olarak değerlendirilir. (Öneri - 43)*

(142) *Öğretim yılı içindeki pratik öğretim (atelye - teknoloji - laboratuvar) okul atelyelerinde yapılır. Ancak, okul - sanayi ilişkilerini geliştirmek ve öğrencileri gerçek iş hayatına hazırlamak amacıyla bu çalışmalar, sanayi ve iş yerlerinde de yapılabilir.*

Pratik öğretiminin yapılacağı iş yerleri, okul müdürünün başkanlığında ilgili bölüm öğretmenlerinden ve iş yeri temsilcilerinden meydana gelecek bir komisyon tarafından incelenir ve program amaçlarına uygun bir pratik öğretimin yapılabileceği tespit edildikten sonra, pratik öğretimin yapılması konusunda, iş yeri ile bir protokol düzenlenir.

Pratik öğretimin etkinliğini ve sürekliliğini sağlamak için, haftalık, aylık veya yıllık programlar, amaç ve muhtevayı zedelememek şartıyla, teksifi bir şekilde işlenebilir veya dersler bloklaştırılabilir. Pratik öğretimde öğrencilerin çalışması okul müdürlüğünce görevlendirilecek bir öğretmen tarafından izlenir. (Öneri - 44)

XIII — ORTAÖĞRETİMDE YATAY VE DİKEY GEÇİŞLER

(143) *Ortaöğretimde yüksek öğretime hazırlayan programlardan hayata veya iş alanlarına hazırlayan herhangi bir programa geçilebileceği gibi, hayata veya iş alanlarına hazırlayıcı bir programdan yüksek öğretime hazırlayan herhangi bir programdan birine de geçilebilir. Bu geçiş imkânları herhangi bir programı başararak diploma almış olanlar ile diploma almadan okuldan ayrılmış bulunanlara da tanınır. İstekliler eksik derslerini, gerekiyorsa ayrıca düzenlenecek standart kurslar sistemi ile veya okul dışından imtihan vermek suretiyle tamamlıyabilirler. (Öneri - 45)*

XIV — ORTAÖĞRETİMDE DERS GEÇME VE KREDİ DÜZENİ

(144) *Ortaöğretim kurumlarında çeşitli programlar, ders geçme ve kredi toplama düzenine göre tamamlanır. (Öneri - 46)*

1. DERSLERİN KREDİSİ

(145) *Bir öğretim yılı boyunca haftada bir ders saati olarak okutulan derse bir kredi verilir. Yalnız bir yarı yıl okutulan bir saatlik derse yarım kredi tanınır.*

Meslekî ve teknik öğretim kurumlarında atelye derslerinin her iki saatine bir kredi tanınır.

Ders geçme ve kredi düzeninin uygulanabilmesi için dersler belli kredili standart kurslar halinde düzenlenir. (Öneri - 47)

2. LİSE DİPLOMASI

(146) *Ortaöğretimde hangi programda olursa olsun lise diplomasına hak kazanabilmek için, ortak derslerde başarılı olmak kaydiyle, her öğrencinin bir ders yılında en az 30 kredi olmak üzere 3 yıllık öğretim kurumlarında en az 90, dört yıllık öğretim kurumlarında en az 120 kredilik bir öğrenimi başarıyla tamamlaması şarttır. Meslek dallarının özelliğine göre gerekli krediler Bakanlıkça ayrıca tespit olunur.*

Diploma almağa hak kazanan öğrencilerden, yüksek öğretime hazırlayan özel dersleri başarmış bulunanlar yüksek öğretime geçiş hakkını kazanırlar.

Ortaöğretim sonunda gerekli krediyi tamamlayanlara lise diploması verilir. Bu diploma üzerinde takip edilen program, başarılan dersler ve diplomanın yüksek öğretime geçiş hakkı verip vermediği belirtilir. (Öneri - 48)

3. YÜKSEK ÖĞRETİME HAZIRLAYAN PROGRAMLARA YÖNELME ŞARTLARI

(147) *X. yılda yüksek öğretime hazırlayan programlara geçebilmek için, IX. sınıfta okutulan Türk dili ve edebiyatı ile matematik I ve fiziksel bilimlere giriş derslerini başarmak ön şarttır. (Öneri - 49)*

(148) *Dil ve edebiyat programları ile ekonomik ve sosyal bilimler programlarına yönelmek isteyen öğrenciler için Türk dili ve edebiyatı ile matematik I derslerinin her birinden en az geçebilir notu almış olmak ve bu derslerin yıl sonu başarı notu ortalaması en az 3.00 veya 2.50; tabiî bilimler programları ile matematik - fizik programına yönelecek öğrenciler için de matematik I ve fiziksel bilimlere giriş I derslerinin her birinden en az geçebilir notu almış olmak ve bu derslerin yıl sonu başarı notu ortalaması en az 3.00 veya 2.50 olmak gerekir.*

Hem mesleğe hem de yüksek öğretime hazırlayan programlara yönelecek öğrenciler için de aynı şartlar aranır. (Öneri - 50)

4. SEÇMELİ DERSLERLE KREDİ TAMAMLAMA

(149) *Yüksek öğrenime devam etmeyi düşünmeyen veya yukarıdaki maddedeki ön şartları sağlayamayan öğrencilerin, lise diplomasına hak kazanabilmeleri için, ortak derslerin dışında, sınıf öğretmeni veya rehberlik örgütünün yardımıyla ve okul imkânları da gözönünde bulundurularak ilgi, istek ve kabiliyetlerine göre 90 krediyi tamamlayacak şekilde bir öğrenim plânını gerçekleştirmeleri gerekir. (Öneri - 51)*

5 — DAYALI DERSLER

(150) *Matematik II ve III, matematik I'e; ileri matematik, matematik II ve III'e; yabancı dil kursları bir öncekine dayalıdır.*

Dayalı derslerin dayandığı derslerden başarı aranmaz. Bu derslere devam etmiş olmak yeterlidir. (Öneri - 52)

6 — BAŞARILAMAYAN DERSLER

(151) *Başarılamayan derslere yeniden devam mecburiyeti yoktur. Öğrenci isterse başarısız olduğu derslerin sınavlarına sınav dönemlerinde girerek başarmaya çalışır. Başarısızlığa uğranılan dersler ortak dersler değilseler bunlar yerine başka dersler seçilerek bu derslere devam edilebilir. (Öneri - 53)*

7 — DERS SEÇİMİNDE REHBERLİK.

(152) *Ortak dersler dışındaki derslerin seçim işinde, sınıf öğretmenleri veya rehberlik örgütü öğrencinin ilgisini, başarısını ve yönelmek istediği alanı gözönünde bulundurarak kendisine yardımcı olurlar. (Öneri - 54)*

8 — YÜKSEK ÖĞRETİME GEÇİŞ

(153) Ortaöğretimin yüksek öğretime veya hem mesleğe hem de yüksek öğretime hazırlayan programlarını bitiren öğrencilere, yetiştirildikleri yönde, üniversitelere, akademilere ve yüksek okullara girmek için aday olma hakkı tanınır.

Hangi fakülte, akademi ve yüksek okullara hangi programları bitirenlerin nasıl girecekleri ilgili kurumlarca kararlaştırılır. Giriş şartlarının tespitinde ve uygulamada Milli Eğitim Bakanlığı ile ilgili kurumlar arasında işbirliği yapılır.

Giriş, ya yalnızca diplomadaki derecelere ve notlara göre, ya merkezî müsabaka imtihanları sistemiyle, ya da her kurum tarafından münferit olarak düzenlenebilir. (M. E. T. K. Madde - 31)

9 — DERS GEÇME VE KREDİ DÜZENİ İLE İLGİLİ ESASLARIN UYGULANMASI

(154) *Ortaöğretimde ders geçme ve kredi düzeni ile ilgili esaslar 118 - 155. maddeler uyarınca denemeye konacak ve deneme sonuçlarına göre genelleştirilecektir.*

Ders dağıtım çizelgeleri ve ders çeşitlerinin alacağı son şekle göre mevcut bütün ders programları gözden geçirilecek ve bunlardan gerekli görülenler ile seçmeli derslerin programları yeniden hazırlanacaktır. (Öneri - 55)

XV — ORTAÖĞRETİMDE YILLIK DERS ÇEŞİDİNİN AZALTILMASI VE DERSLERİN TEKSİFİ OLARAK OKUTULMASI

(155) *Genel gerekçenin ilgili bölümünde "Ortaöğretimde yıllık ders çeşidinin azaltılması ve derslerin teksifi olarak okutulması" uygun görülmüştür. Bu maksatla hazırlanan iki ders dağıtım çizelgesi ön taslakları aşağıya çıkarılmıştır.*

Ortaöğretimde öngörülen ders geçme ve kredi düzeni ile ilgili denemeler yapılıp uygulama genelleştirilinceye kadar geçecek dönem içinde, aşağıda önerilen ders dağıtım çizelgeleri uygulanacaktır. Uygulama 1974 - 1975 öğretim yılında liselerin dokuzuncu sınıfından itibaren başlayacak ve üç yılda genelleşmiş olacaktır. 1974 - 1975 öğretim yılında liselerin onuncu ve onbirinci sınıflarında bulunan öğrenciler takip ettikleri ders dağıtım çizelgelerine göre öğrenimlerini tamamlayacaklardır. (Öneri - 56)

(156) *BÜTÜN LİSELERDE (MODERN FEN VE MATEMATİK PROGRAMI UYGULAYANLAR HARİÇ) UYGULANACAK HAFTALIK DERS DAĞITIM ÇİZELGESİ ÖN TASLAĞI (Öneri - 57)*

	IX. yıl	*X. yıl*		*XI. yıl*		*Üç yıllık top.*	
DERSLER		*Fen*	*Ed.*	*Fen*	*Ed.*	*Fen*	*Ed.*
Türk dili ve edebiyatı	5	5	5	2	6	12	16
Matematik	5	6	6	6	—	17	11
Yabancı dil	4	4	4	4	4	12	12
Coğrafya	5	—	—	—	—	5	5
Tarih	—	4	4	2	2	6	6
Sanat tarihi	—	—	2	—	—	—	2
Psikoloji, Felsefe, Mantık, Sosyoloji	—	—	—	4	8	4	8
Ahlâk	1	1	1	—	—	2	2
Millî güvenlik	—	—	—	2	2	2	2
Tabiat bilgisi	6	—	—	—	—	6	6
Kimya	—	6	4	—	—	6	4
Fizik	—		—	8	6	8	6
Beden eğitimi		—	1	1	1	3	3
Seçmeli (Resim, Müzik, Yabancı dil)	1 2	1 2	2	1	1	5	5
Din bilgisi	1	1	1	—	—	2	2
TOPLAM	**30**	**30**	**30**	**30**	**30**	**90**	**90**
Rehberlik ve eğitsel çalışmalar	3	3	3	3	3		

(157) *MODERN FEN VE MATEMATİK PROGRAMI UYGULAYAN LİSELERDE UYGULANACAK HAFTALIK DERS DAĞITIM ÇİZELGESİ ÖN TASLAĞI (Öneri - 58).*

DERSLER	*IX. yıl*	*X. yıl*		*XI. yıl*		
		Fen	*Ed.*	*Mat.*	*Tab.*	*Ed.*
Türk dili ve edebiyatı	5	4	5	2	2	6
Yabancı dil	4	4	4	4	4	4
Coğrafya	5	—	—	—	—	—
Tarih	—	4	4	2	2	2
Sanat tarihi	—	—	3	—	—	—
Felsefe grubu	—	—	—	4	4	8
Ahlâk	1	1	1	—	—	—
Millî güvenlik	—	—	—	2	2	2
Matematik	5	5	2	8	[*]	—
Biyoloji	—	—	—	—	6	6
Kimya	—	—	—	6	6	6
Fizik	—	8	—	—	—	—
Fen bilgisi	4	—	6	—	—	—
Beden eğitimi	1	1	1	1	1	1
Seçmeli	2	2	2	1	1	1
Din bilgisi	1	1	1	—	—	—
Seminer	2	—	1	—	—	—
TOPLAM	**30**	**30**	**30**	**30**	**30**	**30**

[*] *Tabii bilimler kolunda öğrenci seçimli olarak ya 4 saat matematik ya da 2 saat jeoloji alacaktır. Matematik alanlar için haftalık ders saati sayısı 32 dir.*

(158) *Bu iki ders dağıtım taslağının hazırlanmasında aşağıdaki esaslar gözönünde tutulmuştur. (Öneri - 59)*

1. Lise programındaki derslerin çeşitleri, müfredatı ve üç yıllık toplam haftalık ders saati sayıları genellikle aynen alınmıştır.

2. Bugün 3 yılda 98 saat tutan haftalık ders saati sayısı, özellikle çift öğretimde karşılaşılan güçlükleri gidermek için, 90'a indirilmiş ve bu nedenle bazı derslerin ders saati sayılarında aşağıdaki ayarlamalar yapılmıştır:

a) Yabancı dil bütün sınıflarda ve kollarda dörder saat olarak tespit edilmiş, böylece edebiyat kolunda 3, fen kolunda 1 saat azalma olmuştur.

b) Edebiyat kolunda matematik, fizik, tarih, coğrafya, sanat tarihi, millî güvenlik derslerinden birer saat, kimya dersinden iki saat, fen kolunda felsefe ve millî güvenlik derslerinden birer saat, fizikten 2 saat, kimyadan da 3 saat azaltılmış ve dokuzuncu ve onuncu sınıflarda birer saat ahlâk dersi konmuştur.

Bu ayarlamalar, ders çeşidinin azaltılması ve derslerin teksifi olarak okutulmasının sağlayacağı yararlarla, program uygulamasını aksatmıyacaktır.

3. Dersleri yıllara teksif ederken dersler arası bağıntı dikkate alınmıştır.

4. Temel araç dersleri olan anadil, matematik ve yabancı dilde gereken süreklilik sağlanmıştır.

5. Bazı dersler için "özel derslik" düzeni getirilebileceği düşünülmüştür.

6. Edebiyat kolunda astronomi okutulmayacaktır.

7. Psikoloji, mantık, sosyoloji ve felsefe derslerinde notların ortalaması alınarak öğrenci başarısı "felsefe grubu dersleri" adı altında tek not halinde değerlendirilecektir.

8. Cebir, geometri ve astronomi derslerinde notların ortalaması alınarak öğrenci başarısı matematik adı altında tek not halinde değerlendirilecektir.

9. Türk dili ve edebiyatı ve kompozisyon derslerinde notların ortalaması alınarak öğrenci başarısı "Türk dili ve edebiyatı" adı altında tek not halinde değerlendirilecektir.

10. "Modern fen ve matematik programlarının uygulandığı 100 lise ve 89 ilköğretmen okulunda uygulanacak haftalık ders dağıtım çizelgesi taslağı" nın hazırlanmasında, ayrıca dikkate alınan esaslar aşağıda sıralanmıştır:

a) Bu okullarda son sınıfta fen ve edebiyat kolu yerine, şu üç kol vardır: Dil ve edebiyat, matematik, tabiî bilimler.

b) Yeni ders olarak, fiziksel bilimlere giriş (fizik - kimya) ve fiziksel bilimler II ihdas edilmiştir.

c) Kollara göre üç ayrı düzeyde matematik vardır.

ç) Fen ve matematik derslerine ayrılan saatler normal liselerin programlarından farklıdır ve genellikle daha azdır.

d) Tabiî bilimler kolunda öğrenci, seçimli olarak, ya 4 saat matematik, ya da 2 saat jeoloji alacaktır. Matematik alanlar için haftalık ders saati sayısı 32 dir.

e) Matematik ve fen dersleri dışında kalan dersler normal liselerde okutulan derslerin aynıdır.

11. Bütün derslerin bitirme sınavları o yılın sonunda yapılacak ve notlar diploma defterine işlenecektir.

12. Rehberlik ve eğitsel kol çalışmaları çizelgedeki haftalık ders saati toplamına göre çarşamba günü öğleden sonra yapılır. Rehberlik çalışmaları için sınıf öğretmenlerine iki saat, eğitsel kol çalışması ile görevli öğretmenlere bir saat ek ders ücreti ödenir.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

TÜRK EĞİTİM SİSTEMİ İÇİNDE ÖĞRENCİ AKIŞINI DÜZENLEYEN KURALLAR

A — ÖĞRENCİ BAŞARISININ ÖLÇÜLMESİ VE DEĞERLENDİRİLMESİ İLE İLGİLİ GENEL ESASLAR

Temel eğitim ve ortaöğretim kurumlarında öğrenci başarısını ölçme ve değerlendirme ile ilgili genel esaslar aşağıda sıralanmıştır: (*)

I — NOT VERME DÜZENİ

(159) *Öğrencileri kabiliyetlerine ve başarılarına göre yöneltmek ve çalışmağa teşvik etmek esas olduğundan, ölçme ve değerlendirme objektif yöntemlerle yapılarak her derste öğrenci başarısı dört ayrı notla, başarısızlık ise bir tek notla değerlendirilir. Buna göre verilecek notlar şunlardır:*

Pekiyi	*(A)*
İyi	*(B)*
Orta	*(C)*
Geçebilir	*(D)*
Yetersiz	*(E)*

Öğretmen not defterine öğrenci gelişim karnelerine ve not çizelgelerine harfler yazılır. (Öneri - 60)

(160) *Her çeşit ortalama hesaplanırken notlara (harflere) verilecek sayısal değerler şunlardır:*

Notlar		*Sayısal değerler*
Pekiyi	*(A)*	*5*
İyi	*(B)*	*4*
Orta	*(C)*	*3*
Geçebilir	*(D)*	*2*
Yetersiz	*(E)*	*1*

(*) Temel eğitim birinci kademesi (ilkokul) için öğrenci başarısının ölçülmesi ve değerlendirilmesiyle ilgili esaslar 2.8.1972 gün ve 304 sayılı kararla kabul edilen yeni yönetmelikte belirtilmiştir.

Ortalama alınırken çıkan kesirler, aşağıdaki sayısal sınırlara göre nota (harfe) çevrilir. (Öneri - 61)

Sayısal sınırlar	*Notlar (Harfler)*	
4,50 - 5,00	*Pekiyi*	*(A)*
3,50 - 4,49	*İyi*	*(B)*
2,50 - 3,49	*Orta*	*(C)*
1,50 - 2,49	*Geçebilir*	*(D)*
1,00 - 1,49	*Yetersiz*	*(E)*

II — SINAVLARIN GEÇERLİ, GÜVENİLİR VE OBJEKTİF OLMASI

(161) *Bir sınavın başarıyı ölçecek nitelikte sayılabilmesi için o sınavın,*

1. Geçerli,
2. Güvenilir,
3. Objektif.

esaslara uygun olarak yapılması gerekir. (Öneri - 62)

(162) GEÇERLİLİK: Bir sınav aracının geçerli olabilmesi için soruların okutulan konular ve bunlarla kazandırılmak istenen davranışlar ve yetenekler bakımından hem kapsayıcı, hem de dengeli olması gerekir.

Sınav bir amaç olmadığına göre öğrencilerin sadece sınav sorularını cevaplandıracak şekilde yetiştirilmeleri doğru olmaz. Bu bakımdan evvelce öğrencilere verilen sorular arasından seçilmiş sorularla yapılan bir sınav geçerli sayılmaz.

GÜVENİLİRLİK: Bir sınavın güvenilir olması kararlı ölçme yapması demektir. Eğer bir ölçü aracı herhangi bir nesneyi her ölçtüğü zaman aynı puvanla değerlendirirse veya nesneleri bulundukları grup içinde her uygulanışta aynı şekilde sıralayabilirse o ölçü güvenilir sayılır.

Bir sınavın güvenilirliğini artırmak için,

1. Soruların, gerek sayı ve gerekse nitelik yönünden, sınavlara değerlendirme alanını temsil edici iyi bir örnekleme olma özelliğini kazandıracak nitelikte olmasına:

2. Sınav süresinin öğrencilerin çoğunluğunun soruları cevaplandırılabilecekleri genişlikte verilmesine;

3. Soruların bilenle bilmeyeni ayırdedici nitelikte ve öğrencilerin çoğunluğu tarafından doğru olarak cevaplandırılabilecek seviyede seçilmesine;

4. Soruların her öğrenci tarafından aynı şekilde anlaşılır açıklıkta olmasına dikkat edilir.

OBJEKTİFLİK : Objektif ölçme demek her öğretmenin aynı sınav kâğıdına her zaman aynı puvanları verebilmesi demektir. Bunu sağlamak için puvanlamaları, sınavdan önce hazırlanmış ve belirlenmiş bir açıklamaya uyularak yapmak; böylece zamandan ve puvanlayıcıdan doğabilecek farklılıkları yok etmek gerekir. Bu amaçla,

1. Sorular hazırlandıktan hemen sonra cevap anahtarı yapılır ve anahtarın nasıl uygulanacağı açıklanır;

2. Puvanlama yapılırken cevap anahtarına ve açıklamaya uyulur; imkân varsa, notlandırmağa geçilmeden önce puvanlamış olan kâğıtların tamamı veya rastgele alınmış bir kısmı, puvanlayıcı veya bir başkası tarafından tekrar puvanlanarak kontrol edilir;

3. Öğrenci kimliğinin kapalı yapıldığı sınavlarda, cevap kâğıtlarında öğrenci kimliğine ayrılan köşeler, kâğıt üzerindeki bütün işlemler tamamlanıncaya kadar kapalı kalır;

4. Kompozisyon türü sorulara verilen cevapların incelemesinde bir sınav kâğıdının bütün sorularını birden inceleme ve değerlendirme yerine, önce bütün kâğıtlarda aynı soru numarasını taşıyan cevaplar incelenir ve bütün kâğıtlarda bir soru bitirildikten sonra diğer bir soruya geçilmek suretiyle değerlendirme sürdürülür.

Sınavların yukardaki esaslara göre yapılması için hem öğretmenler veya sınav komisyonları, hem de okul idareleri tarafından gerekli bütün tedbirler alınır. (Bilgi için)

III — NOT VERME

(163) *Toplu yapılan sınavlarda her öğrenciye verilen puvanlar nota çevrilirken bu puvanların sınıftaki dağılımı ve sınıf seviyesi gözönünde tutulur. (Öneri - 63)*

(164) Toplu yapılan sınavlarda her öğrenciye verilen puvanlar nota çevrilirken aşağıdaki yol izlenebilir:

1. Cevap kâğıtları anahtara göre puvanlanır ve puvanların toplamı kâğıdın uygun bir yerine yazılır. Toplam puvanda hata olmaması için ya puvanlama iki defa yapılır veya kâğıt kümesinin yüzde 10'u kadar kâğıt rastgele seçilerek kontrol edilir. Hata bulunursa bütün kâğıtlar gözden geçirilir.

2. En yüksek puvana tekabül eden sayıdan başlayarak en küçük puvana kadar bütün sayılar birer aralıkla alt alta sıralanarak bir cetvel meydana getirilir.

3. Bu suretle hazırlanan cetvel üzerinde her kâğıt için o kâğıdın puvan toplamına eşit olan sayı karşısına bir çizgi çizilir; yani çeteleme yapılır.

4. Bu işlem sonunda cetveldeki sayılardan bazılarının karşılarına çizgi rastlamadığı görülebilir. Bu noktalara "kopma" noktaları denir. Aynı şekilde cetveldeki bazı sayılar karşısında 1 veya en çok 2 çizgi bulunmasına rağmen, bu sayının alt ve üstünde daha fazla sayıda çizgilere de rastlanabilir. Bu takdirde bir veya iki çizgilik puvan değeri de kopma yeri olarak kabul edilebilir.

5. Kopma yerleri yatay çizgilerle ayrılacak olursa, çizgiler arasında kalan puvanlar eşdeğerli bilgi grupları sayılır.

6. Öğretmen sınıf seviyesini gözönünde tutarak en alt ve en üst bilgi seviyelerine hangi notların verileceğini kararlaştırır ve verir. Arada kalan bilgi gruplarını da geri kalan notlara göre ya birleştirme veya bir grubu ikiye ayırma suretiyle ayarlar.

7. Öğretmen sınav sonuçlarını bir başarı dağılımı eğrisi halinde tespit eder. (Bilgi için)

IV — SINAV SONUÇLARININ DEĞERLENDİRİLMESİ VE ÖĞRENCİLERE DUYURULMASI

(165) *Öğretmen, her sınav sonunda,*

1. Her öğrencinin hangi soruları doğru olarak cevaplandırdığını,

2. Her sorunun kaç öğrenci tarafından doğru olarak cevaplandırıldığını,

3. Öğrencilere verilen notların sınıf ortalamasını tespit etmek suretiyle sınav sonucunu değerlendirir, anormallikler varsa sebeplerini araştırır ve gerekli tedbirleri alır.

Sınav sonuçlarının her bakımdan etkili olabilmesi için sınav kâğıtları kısa sürede değerlendirilir ve değerlendirmeyi izleyen ilk derste sorular ile bu sorulara verilen cevaplar, öğrencilerle birlikte incelenir. (Öneri - 64)

V — SINAVIN YENİLENMESİ

(166) *Öğretmen tarafından yapılan sınavın, değerlendirilmesi sonunda, öğretmen yukardaki nitelikleri taşımadığı kanaatına vardığı takdirde, ya sınavı yeniler veya buna ek olarak ayrı bir sınav daha yapar.*
Komisyon tarafından yapılan sınavlar yenilenmez. (Öneri - 65)

VI — KARŞILAŞTIRMALI SINAVLAR

(167) *Aynı sınıfı veya aynı dersi ayrı şubelerde okutan öğretmenlerin ortak değerlendirme yapabilmelerine imkân vermek üzere sınavların bir veya birkaçı birlikte düzenlenebilir. Zümre öğretmenleri veya aynı sınıfı okutan öğretmenler bu ortak sınavların sorularını birlikte hazırlar, yapılış zamanını ve değerlendirme esaslarını kararlaştırırlar.*
Aynı çevrede ayrı okulların aynı sınıflarında ortak değerlendirmeler de yapılabilir; böylece okullararası sınıf seviyeleri arasındaki farklılıkları ortaya çıkarmak ve öğretmenlere, değerlendirmeleri hakkında karşılaştırma yapmak imkânı sağlanır.
Bakanlık tarafından zaman zaman gönderilecek testler ve diğer ölçme araçları ile de başarı seviyesi ölçülür ve bunlarla öğretmenlerin kendi ölçme ve değerlendirme sonuçları karşılaştırılır.
Öğretmenler bu karşılaştırma sonuçlarından yararlanarak, sonraki ölçme ve değerlendirme faaliyetleri için gerekli değişiklikleri yapabilirler. (Öneri - 66)

(168) *Ölçme ve değerlendirme ile ilgili problemler, bu amaçla gerekli görülen zamanlarda toplanacak olan öğretmenler kurulunda görüşülür ve ortak çözüm yolları araştırılır. (Öneri - 67)*

VII — BAŞARI DAĞILIMININ DENETLENMESİ

(169) *Zümre toplantılarında, sınıf öğretmenler kurulunda ve okul öğretmenler kurulunda, yerine göre, her dersin, her sınıfın ve okulun başarı dağılımı incelenir, anormallikler varsa başarısızlık sebepleri tartışılır ve gerekli tedbirler alınır.*

Denetlemelerde, örnekleme yoluyle sınavların başarı dağılımı incelenir ve her öğretmenden her sınıfın başarı durumunu açıklaması istenir. (Öneri - 68)

B — ÖĞRENCİNİN BİR DERSTEN YILLIK BAŞARISININ DEĞERLENDİRİLMESİ

I — BİR DERSİN YIL SONU BAŞARI NOTU

(170) *Bir öğretim yılında iki dönem vardır. Her dönem sonunda öğrenciye, dönem sonu notu verilir. (Öneri - 69)*

(171) *Bir dersten yıl sonunda başarılı sayılmak için o dersin ikinci dönem notunun en az "geçebilir (D)" olması şarttır. (Öneri - 70)*

(172) *Herhangi bir dersin yıl sonu başarı notu o dersin, ikinci dönem notu en az "geçebilir (D)" olmak şartıyla, her iki dönem notlarının sayısal değerlerinin aritmetik ortalamasıdır. İkinci dönem notu E olduğu takdirde, birinci dönem notu ne olursa olsun, öğrenci o dersten başarısız sayılır. (Öneri - 71)*

II — BİR DERSİN DÖNEM NOTU

(173) *Öğretmen her dönemde her ders için aşağıdaki ölçme faaliyetlerinde bulunur. (Öneri - 72)*

1. Birinci ve ikinci ara sınavları,

2. Dönem sonu ara sınavı,

3. Sözlü yoklamalar, ödevler ve uygulamalar.

Bir dersin dönem sonu notu, öğrencinin bu dersten dönem içinde aldığı notları ağırlıklı ortalamasıdır.

Ölçme faaliyetlerinin ağırlığı aşağıda gösterilmiştir:

Ölçme faaliyetleri	*Ağırlığı*
Birinci ara sınav notu	*1*
İkinci ara sınav notu	*1*
Dönem sonu sınav notu	*2*
Sözlü yoklamalar, ödevler ve uygulamalara verilen puanlar	*1*
TOPLAM	*5*

(174) *Birinci dönemin ara sınavları ekim ve kasım ayları, dönem sonu sınavı aralık ayı içinde; ikinci dönemin ara sınavları şubat ve nisan ayları, dönem sonu sınavı mayıs ayı içinde yapılır.*

Her ara sınavı, o sınav devresine giren zaman içinde öğrenilen konuları; dönem sonu sınavları, sınav devresine giren zaman içinde öğrenilen konular ile aynı zamanda genel çizgileriyle olmak şartıyle o dönem konularını; kapsar. (Öneri - 73)

(175) *Her iki dönemde de, dersin gereğine göre, sözlü yoklama, ödev ve uygulamalara sadece puvanlar verilir ve her dönem sonunda bu puvanlar tek nota çevrilir. (Öneri - 74)* "

(176) *Öğretim yılı başında, zümre öğretmenleri toplantısında, her dersten o yıl içinde yapılacak,*

1. Ara sınavları ile dönem sonu sınavlarının hangi tarihlerde yapılacağı,

2. Sözlü yoklama, ödev ve uygulamalara dönem içinde verilecek puvanların nasıl nota çevrileceği, kararlaştırılır; bu karar öğretmenin yıllık ders dağıtım çizelgesinde gösterilir ve öğrencilere duyurulur. (Öneri - 75)

IV — SINAV TARİHLERİ VE DUYURULMASI

(177) *Her ders için, yıl içinde yapılacak sınavların tarihleri dersin öğretmeni tarafından en az bir hafta önce öğrencilere duyurulur. Aynı günde bir veya en çok iki dersten sınav yapılabilir. Sınav günlerinin tespiti için öğretmenler sınıf öğretmeni ile işbirliği yaparlar. (Öneri - 76)*

V — YIL İÇİ SINAVLARININ ENGELİ

(178) *Öğrenci öğretmen tarafından yıl içinde yapılan bütün sınavlara girmek zorundadır. Sınava girmeyen öğrenciye not verilmez. Ancak "boş" (0) gösterilmek suretiyle öğrenci bu sınav hakkını kullanmış sayılır ve dönem sonu notunun tespitinde "boş" (0) olarak işlem görür. Öğretmen, özürleri okul idaresince kabul edilen öğrenciyi ayrıca engel sınavına alır. Bu amaçla her yıl içi sınavı, kendi ağırlığı içinde geçerli olmak üzere, engel sınavı vardır. Sınavların engeli, eş değer sorularla, öğretmenin tayin edeceği bir zamanda yapılır. (Öneri - 77)*

VI — NOT ÇİZELGELERİNİN VERİLİŞ TARİHLERİ

(179) *Her öğretmen dönem sonu notunu ve öğrenciler hakkındaki genel görüşlerini not çizelgelerine geçirir ve bunları karnelerin veriliş gününden en geç beş gün önce okul müdürüne teslim eder. Okul müdürü, bunları inceleyip onayladıktan sonra "sınıf öğretmelerine" verir. (Öneri - 78)*

VII — ÖĞRENCİ GELİŞİM KARNESİ

(180) *Her dönem sonunda öğrencilerin o döneme ait başarı, gelişme ve devam durumları birer karne ile velilerine bildirilir. Birinci karne ara tatilinden önce verilir ve veli tarafından imzalandıktan sonra ara tatili sonunda sınıf öğretmenine iade edilir. İkinci karne iade edilmez.*

Karnede her dersin başarı notu ve sınıf öğretmeninin öğrenci hakkındaki genel görüşü belirtilir. Bu görüş öğrencinin, öğrenim durumu, karşılaştığı güçlükler, okul içi ve dışı tavır ve hareketleri, arkadaşları ile geçimi, okulu ve ders araç-gereçlerini temiz tutma ve korumada gösterdiği özen, derslere karşı ilgi ve gayreti, uyarmalardan yararlanma derecesi ve benzeri hususların bir bütün halinde değerlendirilmesini kapsar. Bu hususlardaki gözlemler sınıf öğretmeni tarafından karnelere ve gerektiğinde, ayrıca, yazılı olarak öğrenciye ve öğrenci velisine duyurulur. Bu gözlemlerin isabetli olması için sınıf öğretmenleri, gerektiğinde, öğrencilerin durumu hakkında ders öğretmenleri ile işbirliği yapar. (Öneri - 79)

VIII — NOTLARIN İŞLENMESİ

(181) *Her sınıf öğretmeni sınıfındaki öğrencilerin karnelerini doldurur ve öğrencinin okul dosyasına ve ilgili defterlere işler, karneler sınıf öğretmeni ile okul müdürü tarafından imzalanır.*
Sınıf öğretmenlerince tutulan kayıtlar, okul idaresince muhafaza edilir. (Öneri - 80)

C — TEMEL EĞİTİMDE ÖĞRENCİNİN BÜTÜN DERSLERDEN BAŞARISININ DEĞERLENDİRİLMESİ

I — TEMEL EĞİTİMDE YETİŞTİRME GÖREVİ

(182) *Sekiz yıllık eğitimde öğrencileri hayata ve üst öğrenime hazır-*

lamakla görevli olan temel eğitimde her öğrencinin her sınıfta bir öğretim yılı ders görmesi esastır.

Öğrenci her sınıfın programından ilgi, istidat ve kabiliyeti ölçüsünde yararlanır ve ertesi yılda bir üst sınıfın programına devam eder.

Buna göre öğretmen, her öğrencinin okulda yetişmesini sağlayıcı tedbirleri almakla görevlidir. (Öneri - 81)

II — AMAÇ, PROGRAM VE ÖLÇME - DEĞERLENDİRME İLİŞKİSİ

(183) *Temel eğitimde her öğrenciyi okulda yetiştirebilme görevini başarabilmek için öğretmen,*

1. Programı amaç olarak değil, araç olarak kullanır ve her öğrencinin kabiliyeti ölçüsünde daha ileri bir düzeye geçmesine yardım eder;

2. Ölçme ve değerlendirmeyi, yetişmemiş saydığı öğrenciyi elemek için değil, fakat öğretimin verimliliğini ve etkinliğini artırmaya yarayan bir araç olarak kullanılır. (Öneri - 82)

İLKOKULDA

(184) (İlkokulda ölçme ve değerlendirme ile ilgili esaslar 2.8.1972 tarih ve 304 sayılı yönetmelikle yeniden düzenlenmiştir. Ortaokul ile ilgili aşağıdaki esasların kabulünden ve uygulama sonuçlarının değerlendirilmesinden sonra ilkokul yönetmeliği yeniden gözden geçirilecektir.) (Bilgi için)

ORTAOKULDA

I — YIL SONUNDA BAŞARININ DEĞERLENDİRİLMESİ

(185) *Altıncı ve yedinci sınıfın sonunda öğrenciler başarı derecelerine göre ya doğrudan doğruya bir üst sınıfa kabul edilir veya bütünleme sınavlarına, hazırlık kurslarına alınırlar. (Öneri - 83)*

(186) *Yıl sonunda bulunduğu sınıfın bütün derslerinden en az "geçebilir" not alan öğrenci doğrudan doğruya bir üst sınıfa kabul edilir. (Öneri - 84)*

(187) *Yıl sonunda bulunduğu sınıfın derslerinden "yetersiz" notu olan öğrencilerden Türkçe ve matematik derslerinin herbirinden en az "geçebilir" not alan ve bütün derslerinin not ortalaması en az orta dereceyi tutan öğrenci de doğrudan doğruya üst sınıfa kabul edilir. (Öneri - 85)*

(188) *Başarı durumları bu şartlara uymayanlar "yetersiz" not aldıkları derslerden yetiştirme kurslarına ve bütünleme sınavlarına alınırlar. (Öneri - 86)*

(189) *Bütünleme sınavlarında her dersten en az "geçebilir" not alanlar üst sınıfa kabul edilirler. (Öneri - 87)*

(190) *Bütünleme sınavları sonunda "yetersiz" notu olan öğrencilerin durumları okul müdürünün başkanlığında toplanacak olan sınıf öğretmenler kurulunda ayrı ayrı görüşülür. Sınıf öğretmenler kurulu bu toplantıda her öğrencinin diğer dersleri ve geçen yıllardaki başarıları ile devam ve disiplin durumlarını inceler, eğitsel kol çalışmalarına katılmasını ve bu çalışmalardaki başarısını gözden geçirir, yıllık genel başarı durumunu bütünü ile değerlendirerek öğrencinin,*

1. Ya bir üst sınıfta denenmesine karar verir;

2. Ya da şu dört yoldan birine yönelmesi hususunda öğrenci velisine yapılacak tavsiyeyi kararlaştırır:

a) Öğrenci özel sınıfa yönelmelidir.

b) Öğrencinin aynı sınıfı tekrarlaması, yetişmesi bakımından, yararlıdır.

c) Öğrenci yaygın eğitim kurumlarına geçmelidir.

ç) Öğrenci dışarıda beklemek suretiyle gelecek dönemde yetersiz derslerden sınavlara girmelidir. (Öneri - 88)

(191) *Sınıf öğretmenler kurulunun bu tavsiye kararı gerekçeli olarak okul müdürü tarafından öğrenci velisine yazı ile duyurulur. Öğrenci velisi yapılan tavsiyeye uymadığı takdirde diğer üç yoldan birini seçebilir. (Öneri - 89)*

(192) *"Bir üst sınıfta denenme" kararı ile "sınıf tekrarlama" her öğrenci için ortaokul öğrenimi boyunca ancak bir defa uygulanabilir. (Öneri - 90)*

II — YETİŞTİRME PROGRAMI VE BÜTÜNLEME SINAVLARI

(193) *İkinci dönem sonunda yetersiz dersleri olan öğrenciler için, bu derslerden ek bir çalışma ile eksiklerini tamamlamalarına imkân*

vermek ve en geç 20 haziranda bitmek üzere, en az günlük teksifi bir yetiştirme programı düzenlenir. (Öneri - 91)

(194) *Yetiştirme programı sınıf öğretmeni ile birlikte okul müdürü tarafından hazırlanır. Öğrenciler, bu programda bütünlemeye girecekleri derslerden kendi ders öğretmenleri veya okul müdürünün uygun göreceği öğretmenler tarafından yetiştirilirler. (Öneri - 92)*

(195) *Yetiştirme programına katılacak öğrenciler yaklaşık olarak 20'şer kişilik gruplara ayrılır. (Öneri - 93)*

III — BÜTÜNLEME SINAV SORULARI VE DEĞERLENDİRME

(196) *Bütünleme sınavları, yetiştirme programlarını izleyen on gün içinde yapılır. (Öneri - 94)*

(197) *Öğrencinin bütünleme sınavlarda aldığı not, o dersin yıl sonu başarı notu sayılır. (Öneri - 95)*

IV — SINAV HAKKI

(198) *Sekizinci sınıf bütünleme sınavlarında başarı göstermeyen öğrenci, başarısız olduğu derslerin sınavlarına, isterse müteakip yılların sınav dönemlerinde sınırsız olarak girebilir. (Öneri - 96)*

V — YILLIK GENEL BAŞARI NOTU

(199) *Yıllık genel başarı notu, öğrencinin her dersten aldığı yıl sonu notları sayısal değerleri ile her dersin haftalık saati çarpımları toplamının bütün derslerin haftalık ders saati sayısına bölünmesiyle tespit edilir. Kesirler virgülden sonra iki basamak halinde gösterilir. Yıllık genel başarı ortalaması öğrenci dosyasına ve öğrenci karnesine işlenir. (Öneri - 97)*

VI — ORTAOKUL DİPLOMASI

(200) *Sekizinci sınıf sonunda veya bütünleme imtihanları sonunda son sınıfın bütün derslerinden en az "geçebilir" not alan öğrenciye "ortaokul diploması" verilir. Sekizinci sınıf sonunda son sınıf derslerinde "yetersiz" notu alan öğrencilerden,*

1. Türkçe ve matematik derslerinin herbirinden en az "geçebilir" not alan ve son sınıfın bütün derslerinin ortalaması en az "geçebilir" olan veya

2. Üç yıllık genel başarı notları ortalaması, en az "orta" olan öğrenciye de ortaokul diploması verilir. (Öneri - 98)

(201) *Başarı durumları bu şartlara uymayan öğrenciler "yetersiz" not aldıkları derslerden yetiştirme kurslarına ve bütünleme sınavına alınırlar. Bütünleme sınavları sonunda başarı durumları yukarıdaki şartlara uyanlara da "ortaokul diploması" verilir. (Öneri - 99)*

VII — ORTAÖĞRETİME GEÇİŞ HAKKI

(202) *Ortaokul diploması alanlardan son sınıfın bütün derslerinden en az "geçebilir" not almış bulunan öğrenci ortaöğretime geçiş hakkını kazanır. (Öneri - 100)*

(203) *Ortaokul diploması alıp da son sınıfın derslerinde "yetersiz" notu bulunanlardan, Türkçe ve matematik derslerinin herbirinden ve fen bilgisi veya sosyal bilgiler derslerinin sadece birinden en az "orta" not alan öğrenci de ortaöğretime geçiş hakkı kazanır. (Öneri - 101)*

(204) *Öğrencinin "ortaöğretime geçiş hakkının kazanıp kazanamadığı" diploma üzerinde belirtilir. (Öneri - 102)*

VIII — SON SINIF BÜTÜNLEME SINAVLARI

(205) *Ortaokul diplomasını alamayanlar ile ortaokul diploması alıp da ortaöğretime geçiş hakkı kazanmamış olanlardan ortaöğretime geçmek isteyenler, sekizinci sınıfın yetersiz not aldıkları derslerinden gelecek yıllarda bütünleme sınavlarına sınırsız olarak girebilirler. (Öneri - 103)*

IX — DİPLOMA DERECESİ

(206) *Diploma derecesi öğrencinin üç yıllık genel başarı notlarının ortalamasıdır.*
Diploma derecesindeki kesirler, virgülden sonra iki basamak yürütülmek suretiyle gösterilir. (Öneri - 104)

X — YÖNELTME TAVSİYESİ

(207) *Sekizinci sınıfın sonunda sınıf öğretmenler kurulu öğrencinin sekiz yıllık okul hayatını bütünüyle değerlendirerek öğrencinin ortaokuldan sonraki hayatı için yapılacak yöneltme tavsiyesini kararlaştırır. Bu tavsiye,*

1. Öğrencinin

a. takip ettiği sınıflar (normal, özel),

b. ortaokulu kaç yılda başardığı,

c. varsa başaramadığı dersler,

ç. tekrarladığı sınıflar,

2. öğrenci hakkında

a. sınıf öğretmeninin görüşleri,

b. okul rehberlik örgütünün tavsiyeleri,

3. Öğrencinin sınıf öğretmenine bildirdiği yöneltme isteği,
gibi hususlar bir arada ve bütünüyle sınıf öğretmenler kurulunca değerlendirerek kararlaştırılır.
Yukarıdaki hususlarda gerekli bilgiler sınıf öğretmeni tarafından sağlanır. (Öneri - 105)

(208) *Yöneltme tavsiyesinde ortaöğretimde öğrencinin takip edebileceği program hakkında sınıf öğretmenler kurulunun görüşü açık olarak belirtilir. Bu karar öğrencinin okul dosyasına işlenir. (Öneri - 106)*

XI — OKUL DIŞI BİTİRME SINAVLARI

(209) *Okul dışından sınava girmek suretiyle ortaokul diploması almak isteyenler, 6, 7 ve 8. sınıflarda okutulan Türkçe, matematik, sosyal bilgiler, fen bilgisi ve yabancı dil derslerinden sınava tabi tutulurlar. Bu sınavlara ilkokul diplomasına sahip olanlardan 14 yaşını tamamlamış olanlar girebilirler. Bunlardan bir süre temel eğitimin ikinci kademe normal sınıflarına devam etmiş olanlar, bu sınıflarda başarmış oldukları derslerden muaf tutulurlar. Bu gibilerin ortaokul diploması alabilmeleri için, her sınıfın yukarıda belirtilen her dersinden ayrı ayrı en az "geçebilir" not almaları şarttır. (Öneri - 107)*

XII — DEVAM ZORUNLULUĞU

(210) *Öğrencinin okula devamı zorunludur. Devamsızlık disiplin olayıdır. Mazereti kabul edilmeyen öğrenciler için disiplin olayı olarak, rehberlik ve disiplin örgütleri çerçevesinde gerekli tedbirler alınır.*
Okula devam ederken, yangın, deprem gibi tabiî âfetler yüzünden veya ana, baba, kardeş gibi yakınlarından birinin ölümü gibi sebeplerle kendilerine izin verilenler ile tedavi yahut ameliyatı gerektiren

bir hastalıktan dolayı devam edemeyen öğrencilerin özürleri okul müdürlüğünce,

1. devam süresinin en az beşte dördünü doldurmuş, "dönem sonu notlarını" almış bulunmak,

2. özürleri resmî bir makamdan usulüne göre alınmış ve zamanında okul idaresine teslim edilmiş bir rapor veya belge ile tespit edilmiş olmak.

3. çalışkanlığına sınıf öğretmenler kurulunca kanaat getirilmiş bulunmak şartıyle normal olarak devam eden öğrenciler gibi işleme tabi tutulur ve bu öğrenciler hakkında disiplin işlemi yapılmaz. (Öneri - 108

XIII — ORTAOKULDA ÖZEL EĞİTİME MUHTAÇ ÇOCUKLAR

(211) *Beden, zihin, duygu ve sosyal gelişmeleri yönünden normal olarak ortaokul programlarına devam edemeyen öğrencilerle bu öğretim kademesi sonunda hayata atılmak isteyenlerin, ondört yaş sonuna kadar okul çatısı altında yetişmelerine imkân vermek ve okul programlarından ilgi, istidat ve kabiliyetleri ölçüsünde yararlanabilmelerini sağlamak amacıyla özel sınıflar kurulur. (Öneri - 109)*

(212) *Özel sınıfa ayrılma kararı altıncı sınıf sonunda sınıf öğretmenler kurulunca verilir. Bu karar zorlayıcı değil, yol gösterici niteliktedir. (Öneri - 110)*

(213) *Bu sınıflarda uygulanacak programın haftalık ders saatleri normal sınıfların aynı, muhteva ve metotları farklıdır.*
Özel sınıflarda öğrenciler, yetersiz oldukları mecburî dersler yerine kendilerini hayata ve iş alanlarına hazırlayan uygulamalı dersler alabilirler.

Bu öğrenciler, uygulamalı dersler yerine, haftanın belli günlerinde iş yerlerine de gönderilebilirler. (Öneri - 111)

(214) *Özel sınıf açılabilmesi için en az 10 öğrencinin bulunması şarttır. Öğrenci sayısının daha az olması halinde bu öğrenciler normal sınıflar içinde ayrı seviye grubu halinde ve ihtiyaçlarına uygun programlarla yetiştirilirler.*

İmkân ve şartları elverişli yerlerde özel sınıf öğrencileri Millî Eğitim Müdürlüğünce uygun görülen ayrı bir okulda toplanabilir. (Öneri - 112)

(215) *Özel yedinci sınıf sonunda, sınıf öğretmenler kurulu Türkçe ve matematik derslerindeki başarı durumu yeterli sayılan bir öğrencinin normal sınıfa yöneltilmesine oy çokluğu ile karar verebilir. (Öneri - 113)*

(216) *Özel sekizinci sınıf sonunda kendileri için düzenlenmiş bulunan programı en az "geçebilir" seviyede başaranlara da ortaokul diploması verilir.*

Bunlardan ortaöğretime geçiş hakkı almak isteyenler, sekizinci sınıfın Türkçe, matematik, sosyal bilgiler, fen bilgisi ve yabancı dil derslerinden, dışardan bitirme sınavlarına alınırlar. (Öneri - 114)

D — ORTAÖĞRETİMDE SINIF GEÇME YERİNE DERS GEÇME VE KREDİ DÜZENİ

(217) *Ortaöğretimde öğrenci akışı, ders geçme ve kredi düzeni ile sağlanacaktır. (Bakınız 46 - 56. Öneriler). (Bilgi için)*

E — ORTAOKULDA VE ORTAÖĞRETİMDE SINIF MEVCUTLARI VE SINIFI İKİ GRUBA AYIRMA DÜZENİ

I — SINIF MEVCUTLARININ 40 ÖĞRENCİYİ GEÇMEMESİ ESASTIR.

(218) *Yeni programların hedefi, kısaca, öğrenciye öğrenme yollarını öğretmektir. Bu konuda getirilen yeniliklerin esasını, muhteva açısından öğrenciye bilgi aktarmayı hedef tutan programlar yerine, öğrencinin anlama, ifade etme, bilimsel düşünme, problem çözme, inceleme ve araştırma yeteneklerini geliştiren yeni ders programları, daha çok dinlemeyi, hafızada tutmayı veya ezberlemeyi hedef tutan öğretim metotları yerine ise, öğrencinin görerek, işiterek, okuyarak, yaparak, tartışarak, araştırarak ve yaşayarak öğrenmeyi öğreten metotların kullanılması teşkil etmektedir. Kalabalık sınıflarda bu işin yapılması mümkün değildir. Ders çeşidinin azaltılması, derslerin teksifi olarak okutulması ve özellikle ders geçme düzeninin uygulanması, bir derse devam eden öğrenci gruplarının, her dersin özelliğine göre teşkil edilmesine imkân verecektir. İşte bu nedenle, ister sınıf geçme, ister ders geçmede olsun, sınıf mevcutlarının 40 öğrenciyi geçmeyecek şekilde düzenlenmesi esastır. (Öneri - 115)*

II — GRUPLARA AYIRMA

(219) *Öğrencilerin her dersten sınıf içinde yeterli bir seviyede yetişebilmeleri için onlara hem ferdî olarak, hem de küçük kümeler halinde çalışma imkânlarının yaratılması gerekir.*

Kalabalık sınıflarda ferdî çalışmalar ve küme çalışmaları düzenlemek mümkün olmadığından, öğretmen haftalık ders saatinin bir kısmını sınıfın bütün öğrencileriyle birlikte topluca, bir kısmını da öğrencilerini iki gruba ayırarak öğrenci seviyelerine göre farklı olarak kullanabilir. İkiye ayırdığı gruplarda öğretmen, müşterek saatte topluca işlenen konular üzerinde öğrencilerinin ferdî çalışmalar veya küme çalışmaları yaparak birbirleriyle etkileşebilmelerine, pratik çalışma, uygulama, alıştırma vb. faaliyetlerde bulunmalarına, böylece zayıf öğrencilerin en azından yeterli, başarılı öğrencilerin de daha başarılı olmalarına yardımcı olur. (Öneri - 116)

III — ÇALIŞMA PROGRAMLARININ DÜZENLENMESİ

(220) *Haftalık ders dağıtım grup çalışmalarına imkân verecek şekilde düzenlenir. Okul idaresi grup çalışmasını düzenleyebilmek için gerekiyorsa normal ders saati toplamına ek olarak serbest saat ihdas etmekle yetkilidir. Serbest saatte bulunan grup veya gruplar, okulun elverişli bir sınıfında veya kütüphane salonunda bir öğretmenin gözcülüğü altında özel çalışma yapma imkânı bulabileceği gibi rehberlik ve eğitsel kol çalışmaları da yapabilirler.*

Grup çalışma saatlerinin düzenlenebilmesi için bazı grupların okula daha erken gelmeleri veya okuldan daha geç ayrılmaları da mümkündür.

Okul müdürü bu şartlara göre okulun ve çevrenin öğretmen ve bina durumunu azamî kapasitede kullanmak suretiyle, grup çalışmalarına yer verecek şekilde, haftalık ders programını hazırlamakla yükümlüdür. (Öneri - 117)

IV — KAPASİTENİN VERİMLİ ŞEKİLDE KULLANILMASI

(221) *Millî Eğitim Müdürleri kendi illerindeki okullarda grup çalışmalarının yapılabilmesi için çevrede mevcut her derece ve türdeki okul, bina ve tesislerinin kullanılış tarzını tespit ve öğretmenlerin asil veya ek görevli olarak çeşitli okullarda rasyonel bir şekilde istihdam edilebilmelerini temin etmekle görevli ve yetkilidirler.*

Bu maksatla Millî Eğitim Müdürünün veya temsilcisinin başkanlığında merkezde ve ilçelerde ilgili okul müdürlerinden kurulacak ko-

misyon veya komisyonlar, mevcut imkân ve şartları azamî kapasitede kullanmak için gerekli tedbirleri tespit etmekle Millî Eğitim Müdürüne yardımcı olurlar. (Öneri - 118)

F — REHBERLİK ÇALIŞMALARI (*)
(Bilgi için)

I — REHBERLİĞİN AMACI

(222) Ortaokullarda öğrencilerin, bedenî, zihnî, ahlâkî ve sosyal yönlerden "Türk Milli Eğitiminin Amaçları" na uygun bir şekilde gelişebilmeleri, kendi problemlerini çözebilmeleri, çeşitli alanlarda beklenen uyumları sağlayabilmeleri, ilgi ve yetenekleri yönünde bir öğrenim görebilmeleri ve bir mesleğe ve işe yönelebilmeleri hususlarında kendilerine sistemli, sürekli bir yardım sağlamak amacıyla rehberlik çalışmaları düzenlenir,

II — REHBERLİK ÇALIŞMALARINA KATILMA YÜKÜMLÜLÜĞÜ

(223) Okuldaki bütün görevliler rehberlik çalışmalarına katılmakla yükümlüdürler.

III — REHBERLİK DANIŞMA KURULU

(224) Her okulda rehberlik çalışmalarına yardımcı olmak üzere bir REHBERLİK DANIŞMA KURULU teşkil olunur. Bu kurul okul müdürünün başkanlığında danışman rehber, grup rehberleri, sınıf öğretmenleri temsilcisi, eğitsel kol öğretmenleri temsilcisi, okul - aile birliği temsilcisi, okul koruma derneği temsilcisi, varsa, okul doktorundan teşekkül eder.

IV — REHBERLİK DANIŞMA KURULUNUN GÖREVLERİ

(225) Rehberlik danışma kurulu istişarî nitelikte olup öğretim yılı başında, ortasında ve sonunda olmak üzere en az üç kere toplanır. Toplantılarda yıllık çalışma programı gözden geçirilir, işbirliği esasları belirtilir ve rehberlik görevlileri tarafından değerlendirilen

(*) Ortaöğretimde genel ve mesleki rehberlik "Ders Geçme ve Kredi Düzeni" deneme çalışmaları içinde ayrıca geliştirilecektir.

program uygulama çalışmaları da dikkate alınarak gerekli tavsiyelerde bulunulur.

V — DANIŞMAN REHBER

(226) Rehberlik çalışmalarını, müdür tarafından görevlendirilmiş, müdür yardımcısı statüsünde bir "danışman rehber" yürütür. Danışman rehber, rehberlik alanında yetişmiş, gerekli meslekî formasyon almış kişilerden; yoksa kurs veya seminerlerde yetiştirilmiş öğretmenler arasından seçilir.

VI — DANIŞMAN REHBERİN GÖREVLERİ

(227) Danışman rehberin başlıca görevleri şunlardır:

1. Rehberlik programının düzenlenmesinde, geliştirilmesinde ve yürütülmesinde birinci derecede görev almak;

2. Rehberlik programının gereği olan çevre ile temasları planlamak;

3. Çeşitli testlerin ve diğer ölçme araçlarının uygulanıp değerlendirilmesi işini düzenlemek;

4. Genel problemler ile öğretmenlerce, usulüne göre aksettirilen, özel vakalar üzerinde bizzat çalışmak veya çalışılmasını sağlamak;

5. Öğrencilerin geldiği okullar ve mezunlarının gittikleri okullar, çalıştıkları iş yerleri ve kurumlarla gerekli ilişkileri kurmak;

6. Öğrencilerin gözlenmesi ve öğrencilere çeşitli yönlerden rehberlik edilmesi konularında grup rehberlerine, sınıf öğretmenlerine ve eğitsel kol öğretmenlerine yardımcı olmak, öğrencilerin başarılarını artırıcı tedbirler üzerinde durmak;

7. Grup rehberleri ve sınıf öğretmenleri ile birlikte rehberlik çalışma programlarını tespit etmek ve bu programın öğretim programı ile ahenkli bir şekilde uygulanmasını sağlamak;

8. Grup rehberleri ve sınıf öğretmenlerinin çalışmaları arasında koordinasyonu sağlamak;

9. Öğrencileri tanımak için gerekli her türlü fiş, gözlem kartı, anket vb. araçları sağlamak;

10. Öğrencilerin çalışmalarını daha verimli bir yola sevketmek maksadıyle grup rehberleri, sınıf öğretmenleri, dal öğretmenleri ve velilerle görüşmek;

11. Grup rehberleri veya sınıf öğretmenlerinin ihtiyaç gösterdikleri öğrencilerle mülâkat yapmak;

12. Öğrencilerin her türlü problemlerinin çözülmesinde sınıf öğretmenlerine yardım etmek;

13. Eğitsel faaliyetleri yöneten öğretmenlere, programın hazırlanmasında ve uygulanmasında yardım etmek;

14. Sınıf öğretmenlerince işlenen öğrenci kişisel dosyalarının düzenlenmesine yardımcı olmak, korunmasını ve gizliliğini sağlamak. Danışman rehber, okul müdürlüğü yoluyla, çevredeki rehberlik kuruluşları ile işbirliği yapar ve gerekli gördüğü hallerde işyerleri ev meslek dernekleri ile ilişki kurar. Danışman rehber olarak görev yapanlar rehberlik ve eğitsel çalışmalardan başka diğer idarî işlerde ve disiplin kurulunda görevlendirilemez.

VII — YIL SONU RAPORU

(228) Danışman rehber her yılın sonunda o yılki çalışmalarını ve gelecek yıla ait tekliflerini rapor halinde özetleyerek okul müdürüne verir.

VIII — GRUP REHBERİ

(229) Öğrenci mevcudu fazla olan ortaokullarda her 500 öğrenci için bir grup rehberi görevlendirilir.

IX — GRUP REHBERLERİNİN GÖREVLERİ

(230) Grup rehberlerinin başlıca görevleri şunlardır:

1. Sınıf öğretmenleri ile işbirliği yaparak okulun yıllık rehberlik programının hazırlanması ve uygulanmasında danışman rehbere yardımcı olmak;

2. Danışman rehberle işbirliği yaparak öğrencileri tanımak ve gerekli bilgileri toplamak için fiş, gözlem kartları, anket vb. doldurmak, kendi grubunda uygulamak ve sonuçlarını dosyalarda saklamak;

3. Başka okullardan gelen öğrencilere ait kişisel dosyalardaki bilgileri değerlendirmek;

4. Aile, idare, sınıf ve ders öğretmenlerince problemi olduğu tespit edilen öğrencilerle mülâkat yapmak ve gerektiğinde sonucu, danışman rehbere ve diğer ilgililere bildirmek;

5. Okul, iş ve meslek seçiminde öğrencilere yardım etmek;

6. Eğitsel kol faaliyetlerini yöneten öğretmenlere programın hazırlanmasında ve uygulanmasında yardım etmek;

Grup rehber öğretmenleri oya katılmamak şartıyle öğretmenler kurulunca, dal öğretmenleri ile Okul - Aile Birliği toplantılarına katılabilirler.

X — SINIF ÖĞRETMENİ

(231) Her sınıfın rehberlik çalışmalarını yürütmek üzere bir sınıf öğretmeni görevlendirilir.

Sınıf öğretmenleri, öğretim yılı başında toplanan öğretmenler kurulunca, tercihan asil öğretmenler arasından seçilir. Öğretmen sayısı yeterli olan okullarda kalabalık sınıflar için iki sınıf öğretmeni görevlendirilebilir.

XI — SINIF ÖĞRETMENİNİN GÖREVLERİ

(232) Sınıf öğretmeninin başlıca görevleri şunlardır:

1. Diğer sınıf öğretmenleri ile işbirliği yaparak yıllık çalışma programını hazırlamak ve kendi grubunda uygulamak;

2. Danışman rehber veya grup rehberi ile işbirliği yaparak öğrenciyi tanımak ve gerekli bilgileri toplamak için fiş, gözlem kartları, anket vb. doldurmak, kendi grubunda uygulamak ve sonuçları dosyalara işlemek;

3. Başka okullardan gelen öğrencilere ait kişisel dosyalardaki bilgileri incelemek ve değerlendirmek;

4. Öğrencilerle, öğretmenlerle, ailelerle görüşmek ve gerektiğinde sonuçları grup rehberine veya danışman rehbere bildirmek ve "Öğrenci Kişisel Dosyası" na işlemek;

5. Öğrencilerin ders seçmelerinde kendilerine yardım etmek;

6. Aile, okul idaresi ve öğretmenlerce problemi olduğu tespit edilen öğrencilerle mülâkat yapmak ve gerektiğinde sonucu danışman rehbere bildirmek;

7. Okul, iş ve meslek seçimlerinde öğrencilere yardım etmek;

8. Öğrencilerin eğitsel kol çalışmalarına istekli ve etkin bir şekilde katılmaları için tedbirler almak;

9. Ortaya çıkabilecek kişisel ve ailevi problemlerin çözülmesinde öğrencilere yardım etmek;

10. Öğrencileri başkaları ile iyi ilişkiler kurmanın yolları üzerinde düşündürmek.

XII — SINIF ÖĞRETMENLERİ TOPLANTISI

(233) Sınıf öğretmenleri, grup rehberleri ve danışman rehber her dönemde en az iki defa okul müdürünün başkanlığında toplanarak o zamana kadar yapılan çalışmaları gözden geçirir ve alınması gereken tedbirleri öğretmenler kuruluna teklif ederler.

XII — REHBERLİK VE EĞİTSEL ÇALIŞMA SAATLERİNİN BİRLEŞTİRİLMESİ

(234) Rehberlik ve eğitsel kol çalışmaları bütün sınıf ve gruplar için haftanın belli bir gününde aynı saatlerde yapılır. Rehberliğe ve eğitsel çalışmalara ayrılan haftalık saatler, gerektiğinde birleştirilerek rehberlik veya eğitsel kol çalışmaları için kullanılabilir.

XIV — ÖĞRENCİ KİŞİSEL DOSYASI

(235) Öğrencilerin bedeni, zihni, sosyal ve duygusal yönlerden gelişimlerini izlemek, derslerdeki yıllık başarı durumlarını göstermek, bu konuda bilgi toplayarak ileriki yıllarda yararlanmak amacıyla her öğrenci için ilkokuldan ortaöğretimin sonuna kadar geçerli olmak üzere bir "Öğrenci Kişisel Dosyası" tutulur. Bu dosyanın gereğine göre işlenmesinden sınıf öğretmeni sorumludur. Üst öğrenime devam eden öğrencilerin kişisel dosyaları ilgili okullara gönderilir.

XV — YÖNELTME TAVSİYESİ

(236) Ortaokul sonunda sınıf öğretmenleri, eğitsel kol öğretmenleri ve grup rehberleri danışman rehberin başkanlığında toplanarak, öğrencilerin kişisel dosyalarındaki bilgileri değerlendirmek suretiyle, ilgi, yetenek ve başarı durumlarına göre üst öğrenimde çeşitli programlara yönelme veya iş hayatına atılma hususunda velilere, çocuklarının gelişimleri ve başarılı olabilecekleri alanlarla ilgili olarak yapılacak tavsiyeleri kararlaştırırlar. Bu tavsiyeler sınıf öğretmenler kurulunda görüşüldükten sonra her öğrencinin kişisel dosyasına işlenir ve velisine duyurulur.

XVI — EK DERS ÜCRETİ

(237) Rehberlik çalışmaları için sınıf öğretmenlerine haftada iki saat ek ders ücreti ödenir.

XVII — REHBERLİK PROGRAMI

(238) Rehberlik çalışmaları programı aşağıya çıkarılmıştır.

REHBERLİK PROGRAMI
(Bilgi için)

AMAÇLAR

Rehberliğin amacı öğrencinin;

1. Okul içinde ve dışında kişiliğinden gelen veya çevrenin, toplumun etkileri sonucu ortaya çıkan problemlerini çözebilmek için en doğru, en uygun kararları alabilecek yeterliği kazanabilmesi,
2. Zihni, bedeni ve sosyal yönlerden dengeli ve eğitim amaçlarımıza uygun bir şekilde yetişebilmesi,
3. Yeteneklerini kavrayıp etkili bir şekilde geliştirebilmesi,
4. İlgi ve yetenekleri yönünde bir öğrenim programını seçerek yürütebilmesi,
5. İlgi ve yeteneklerine uygun bir işi veya mesleği tanıyıp seçebilmesi,
6. Çeşitli alanlarda beklenen uyumları sağlayabilmesi için gerekli tercihleri yapması, kararları alması, bunları planlaması ve uygulayabilmesi,
7. İnsanlarla iyi ilişkiler kurabilmesi ve hayata karşı olumlu bir tutum geliştirebilmesi,
8. Boş zamanlarını iyi kullanmada anlayış ve görüş kazanabilmesi hususlarında kendisine sürekli, sistemli ve etkili bir yardım sağlamaktır.

REHBERLİK FAALİYETLERİNİN DÜZENLENMESİNDE VE YÜRÜTÜLMESİNDE GÖZÖNÜNDE TUTULACAK İLKELER

1. Rehberlik faaliyetleri, eğitimin, ayrılmaz bir parçası ve bütünleyicisidir. Bu sebeple rehberlik faaliyetleri diğer eğitim faaliyetleriyle birlikte düşünülmeli ve düzenlenmelidir.

2. Rehberlik okuldaki bütün personeli kapsayan idareci ve öğretmenlerin müşterek sorumluluğu altında yürütülen bir faaliyettir. Bütün idareci ve öğretmenlerin bu çalışmalara katılmaları ve aralarında yakın bir işbirliği kurmaları sağlanmalıdır.

3. Her öğrencinin rehberliğe ihtiyacı olduğu dikkate alınarak rehberlik hizmetinin bütün öğrencilere ulaşması sağlanmalıdır.

4. Rehberlik faaliyetlerinde, duruma göre bireysel ve grup çalışmalarına yer verilmelidir.

5. Her öğrenci, ortaokulda sınıf veya grup bütünlüğü içinde düşünülmeli, her sınıf öğretmeni kendi sınıfına ait ve her grup rehber öğretmeni de 500 kişilik grubun rehberlik çalışmalarının sorumluluğunu taşımalıdır.

6. Sınıf veya grup rehber öğretmenleri tarafından her öğrenci için rehberlik faaliyetlerine ışık tutacak, objektif esaslara göre elde edilmiş bilgileri kaydetmek üzere bir "Öğrenci Kişisel Dosyası" tutulur. Öğrenciler hakkında toplanan bilgilerden, öğrencinin kişiliğini olumsuz yönde etkileyecek, gelişimini ve geleceğini engelleyecek nitelikte olanlar bu dosyaya işlenmemeli ve diğer okullara gönderilmemelidir.

7. Seçmeli derslere ayrılma ve mesleki rehberlikle ilgili faaliyetlere birinci sınıftan itibaren önem verilmelidir.

8. Rehberliğe ayrılan zamanda öğrenciyi tanıma tekniklerinden gerekli olanlar da uygulanmalıdır.

9. Rehberlik faaliyetleri okulun şart ve imkânlarına ve çevrenin ihtiyaçlarına göre düzenlenmelidir.

10. Rehberlik faaliyetinin verimli olabilmesi için okul - aile çevre işbirliğine, öğrencinin de istekle katılması sağlanmalıdır.

11. Rehberliğe ayrılan saatlerde kişisel sorunlardan daha çok grupça ele alınabilecek sorunlara önem verilmelidir.

12. Rehberlik hizmeti, hayata atılacak öğrencinin ilgi, ihtiyaç ve kabiliyetine uygun bir işe yerleşmesinde kendisne yardımcı olmalıdır. İşe yerleştirilen öğrencilerin işlerindeki başarıları ve intibak durumları yakından izlenmeli ve gereken yardımlar yapılmalıdır.

13. Çeşitli programlara ayrılan, üst okullara giden veya iş hayatına atılan öğrencilerin çalışmaları izlenerek, okul rehberlik faaliyetleri sistemli bir şekilde değerlendirilmelidir.

REHBERLİĞİN BAŞLICA FAALİYET ALANLARI

1. Öğrencinin ve problemlerinin her yönü ile objektif olarak tanınması (Bu amaçla test, envanter, problem tarama listesi gibi araçlar ile, otobiyografi, sosyometri, vaka kayıtları vb. teknikler kullanarak alınan bilgilerin değerlendirilip öğrencilerin kişisel dosyalarına işlenmesi),

2. Rehberlikte öğrenciyi tanımaya yarıyabilecek diğer bilgilerin toplanması (öğrencinin kimliği, ailesi, başarısı, sağlık durumu, okul hayatı, öğrenciye uygulanmış çeşitli testlerin sonuçları, ilgileri vb. bilgilerden mümkün olanlarının okulun ve çevrenin şartlarına ve imkânlarına göre toplanması),

3. Okul hakkında bilgi verilmesi (okulun fiziki imkânları, okuldaki personelin görevleri, öğretim programının özellikleri, mecburi ve seçmeli dersler, okuldaki kuruluşlar, verimli ders çalışma yolları, arkadaşları ile iyi geçinme, görgü kuralları, eğitsel kollar, okulda açılan kurslar vb. hususlarda öğrencilere bilgi verilmesi),

4. Çeşitli kaynaklardan derlenen faydalı haber ve bilgilerin öğrencilere duyurulması (Çeşitli kurumlarla resmi dairelerden gelen, yazı, genelge, broşür ve gazete kupürleri vb. kaynakların bir dosyada toplanması ve bunların özetlenerek öğrencilere duyurulması ve onların okumalarının sağlanması),

5. Öğrencilerin yöneltilmesi (öğrencilerin eğitsel kollara, açılan yetiştirici kurslara, diğer çeşitli faaliyetlere katılmalarına, özellikle seçmeli dersler ile inceleme ve uygulama çalışmaları için uygun tercihler yapmalarına, karar vermelerine ve seçtikleri alanlara yönelmelerine yardımcı olunması),

6. Okul içinde öğrencilerin izlenmesi (Eğitsel kollara, seçmeli derslere, kurslara vb. faaliyetlere yöneltilen öğrencilerin izlenmek suretiyle elde edilen sonuçlardan yararlanarak rehberlik çalışmalarına yön verilmesi),

7. Sonuçların değerlendirilmesi (Bir yıl için planlama çalışmalardan ne kadarının gerçekleştirildiğinin tespiti, bu çalışmaların, öğrencilere ne kadar yararlı olduğunun değerlendirilmesi ve değerlendirme sonucuna göre gelecek yılın programına alınması gereken konuların tartışılıp karara bağlanması).

REHBERLİK İÇİN UYGULANABİLECEK TEKNİKLER VE YARARLANILABİLECEK ARAÇLAR

1. Öğrenciyi tanıma fişi,
2. Otobiyografi (öğrencinin hayatını, problemlerini bizzat açıklaması),
3. Gözlem (öğrencinin grup içinde ve kişi olarak değerlendirilmesi ve problemlerinin tespit edilmesi),
4. Problem tarama listesi (öğrenci problemlerinin tespit edilmesinden yararlanılır),
5. Sosyometri (öğrenciyi tanımada ve kişiler arası ilişkilerin bilinmesinde yararlanılır),
6. Anket (öğrenciyi tanımada bilgi toplamak için belli bir amaca göre hazırlanmış sorulara cevap alma),
7. Mülâkat (bir konuda bilgi almak amacıyla yapılan konuşma),
8. Vak'a kaydı (Anekdot),
9. Psikolojik danışma,
10. Başarı, kabiliyet, ilgi, kişilik vb. testler,
11. Çeşitli envanterler,
12. Bu konuda yazılmış kaynak kitaplar, makaleler, broşürler, dergiler ve okulun rehberlik kaynak dosyası,
13. Rehberlikle ilgili öğretici filmler.

FAALİYETLER

Rehberliğe ayrılan saatlerde grupça yapılabilecek işlerden, üzerinre durulabilecek konulardan bazıları aşağıda belirtilmiştir. Ancak her okul kendi imkân ve ihtiyacına göre, bu faaliyetleri planlarken yıllar arasında değişiklik yapabileceği gibi yeni faaliyetler de ekliyebilir. Ayrılan zaman içinde öğrenciye tanıma tekniklerinden gerekli olanlar uygulanabilir.

(Birinci Yıl Haftada 2 Saat)

1. Öğrencilerin birbiriyle tanışması,
2. Okulun günlük ve haftalık çalışma programlarının tanıtılması,

3. Öğrencilerin okula alıştırılması,

a. Okulun tanıtılması (Kütüphane, laboratuvar, işlik dersane, yemekhane, atelye, spor, vb. yerlerin tanıtılması ve bu gibi yerlerden yararlanma yollarının açıklanması),

b. Okul personelinin tanıtılması (Müdür, müdür yardımcıları, öğretmenler, memurlar ve diğer görevliler hakkında gerekli kısa bilgilerin verilmesi),

4. Öğrencilerin uymaları gereken yönetmelik hükümlerinin ve okul kurallarının açıklanması (Disiplin yönetmeliği, imtihan ve sınıf geçme yönetmeliği ve idare yönetmeliklerinin önemli maddelerinin açıklanması ve - mümkünse - çoğaltılarak öğrencilere dağıtılması),

5. Çeşitli bölümleriyle öğretim programının kısaca tanıtılması (Mecburi ve seçmeli dersler hakkında genel bilgi verilmesi),

6. Okuldaki kuruluşların tanıtılması (öğrenci yönetim kolu ve eğitsel kolların vb. kuruluşların tanıtılması),

7. Yakın köy ve kasabalardan gelen öğrencilere okul çevresindeki yerleşme yerlerinin, beslenme imkânlarının tanıtılması (aile yanında ve pansiyonlarda bulunan kişilerin birbirleriyle ilişkilerinin nasıl olması gerektiği hakkında bilgi verlmesi),

8. Okul çevresinin tanıtılması (Okula geliş - gidiş yollarının, kütüphane, müze, anıt, tiyatro, sinema, ticaret ve sanayi kurumlarının tanıtılması),

9. Verimli ders çalışma ve beceri kazanma yollarının tartışılması (Öğrencilerin kötü çalışma alışkanlıklarından kurtulması, iyi çalışma alışkanlıkları edinmelerinin sağlanması, çalışma isteklerinin artırılması),

10. Bir yıllık rehberlik çalışmalarının topluca gözden geçirilmesi öğrencilere yararlı olması yönünden değerlendirilmesi.

(İkinci Yıl Haftada 2 Saat)

1. Gruba yeni gelen öğrencilerin tanıştırılması,

2. Okulun ve yakın çevrenin tanıtılması,

3. Öğrecilerin uymaları gereken yönetmelik hükümleri ve okul kurallarının incelenmesi, değişikliklerin tanıtılması,

4. Sağlık ve güvenlik içinde yaşama yollarının tartışılması (zihni ve bedeni yönlerden sağlıklı yaşama yollarının tanıtılması, intizamlı

ve düzenli yaşamanın önemi üzerinde durulması ve öğrencilerin bu konularda beklenir alışkanlıklar edinmelerinin sağlaması),

5. Grupla iyi ilişkiler kurma yolları üzerinde durulması (birlikte yaşama ve işbirliği yapma, grup çalışmalarına katılma, insanlarla iyi ilişkiler kurma ve hayata karşı olumlu bir tutum geliştirmenin önemi üzerinde durulması),

6. Okulla ilişkili kuruluşların tanıtılması (Okul - Aile Birliği, Okul Koruma Derneği vb.),

7. Çevredeki önemli iş yerleri ile tarımsal ve endüstriyel kuruluşların tanıtılması,

8. Gelecek yıla ait öğretim programı hakkında bilgi verilmesi ve seçmeli derslerle ilgili olarak öğrenci eğilimlerinin tespit edilmesi,

9. Bir yıllık rehberlik çalışmalarının topluca gözden geçirilmesi ve sonuçlarının öğrencilere yararlı olması yönünden değerlendirilmesi.

(Üçüncü Yıl Haftada 2 Saat)

1. Gruba yeni gelen öğrencilerin tanıştırılması,

2. Öğrencilerin uymaları gereken yönetmelik hükümleri ve okul kurallarının hatırlatılması,

3. Geçen yıl okunan derslerdeki başarının grupça değerlendirilmesi, başarı durumunun genel yönleriyle tartışılması,

4. Çevredeki üst öğretim kurumları ile iş yerlerinin gezilmesi,

5. Öğretim kurumları ve iş yerlerinden davet edilecek iş ve meslek adamları aracılığı ile bu alanlarda bilgi verilmesi,

6. Sınavlarda başarılı olma ve çalışma yollarının öğretilmesi,

7. İş yerlerinde, okullarda ve ailede kişiler arası ilişkilerin tartışılması,

8. Kendi kendini yetiştirme ve başarılı olma yolları üzerinde durulması,

9. Ortaokul öğreniminin, öğrenciler açısından değerlendirilmesi,

10. Rehberlik çalışmalarının değerlendirilmesi ve kazandırdıklarının gözden geçirilmesi.

G — ORTAOKULDA EĞİTSEL ÇALIŞMALAR (*)
(Bilgi için)

I — EĞİTSEL ÇALIŞMALARIN AMACI

(239) Okul müdürü, müdür yardımcıları, rehberlik görevlileri ve öğretmenler, eğitsel çalışmalar programının amaçlarını da gözönünde bulundurarak öğrencilerin gerek derslerde ve gerekse okulun genel hayatı içinde kişisel gelişmelerine imkân hazırlamak, yurt severlik ve yardım severlik duygularını geliştirmek, boş zamanlarını iyi kullanmalarına yardımcı olmak; onları millî ve toplumsal hayatın gerektirdiği iş bölümüne ve birlikte çalışmaya alıştırmak için tedbirler almakla yükümlüdürler.

II — ÖĞRENCİLERİN OKUL HAYATINA KATILMALARI

(240) Ortaokulda eğitsel çalışmalarla güdülen amaçlara erişilebilmesi için öğrencilerin mümkün olduğu kadar geniş ölçüde okul hayatına katılmaları ve kendi kendilerini yönetmeye çalışmaları gereklidir.

III — EĞİTSEL KOL ÖĞRETMENLİĞİ

(241) Her eğitsel kolun gözetiminden sorumlu olmak üzere öğretmenler kurulunca bir öğretmen görevlendirilir.
Gerektiğinde bir öğretmene birden fazla eğitsel kol öğretmenliği verilebilir.

IV — EĞİTSEL KOL ÖĞRETMENİNİN GÖREVİ

(242) Eğitsel kol çalışmalarını yöneten öğretmenlerin görevi genel bir gözetimden ileri gitmez, işlerin planlanması ve yürütülmesi öğrencilere bırakılır.

V — EĞİTSEL KOLLAR

(243) Eğitsel çalışma amaçlarına ulaşmak için, imkân ve şartlara göre aşağıda örnekleri verilen öğrenci kollarından gerekli görülenler kurulur:
Öğrenci Yönetim Kolu
Tanıtma ve Yayın Kolu

(*) Ortaöğretimde eğitsel çalışmalar "Ders Geçme ve Kredi Düzeni" deneme çalışmaları içinde ayrıca geliştirilecektir.

Müzik Kolu
Folklor Kolu
Temsil Kolu
Kitaplık Kolu
Kooperatif Kolu (Okul Kooperatifi)
Gezi ve İnceleme Kolu
Eski Eserleri Tanıtma ve Koruma Kolu
Sosyal Dayanışma ve Yardımlaşma Kolu (Kızılay, Çocuk Esirgeme, Yeşilay vb. kolları)
Köycülük Kolu
Sağlık, Temizlik ve Görgü Kolu
Spor Kolu (Oyun Yuvası)
Havacılık Kolu
El Sanatları Kolu
Fotoğrafçılık ve Resim Kolu
Kolleksiyonculuk Kolu
Bahçe İşleri Kolu
Ormancılık ve Ağaçlandırma Kolu
Hayvanları Koruma Kolu
Turizm Kolu
Trafik Kolu
Eğitsel kolların başkanları öğrenciler arasından seçilir.

VI — EĞİTSEL KOLLAR YÖNETİM KURULU

(244) Eğitsel kolların başkalarından (öğrencilerden) meydana gelen kurula "Eğitsel Kollar Yönetim Kurulu" adı verilir. Bu kurul; müdürün veya danışman rehberin yönetiminde çeşitli eğitsel kollar arasında işbirliğini sağlar. Gerekli hallerde eğitsel kol öğretmenleri de bu toplantılara katılabilirler.

VII — EĞİTSEL KOLLARIN TÜR VE SAYILARI

(245) Eğitsel kolların tür ve sayıları, öğrencilerin istekleri de gözönünde tutularak okulların ve çevrenin şart ve imkânlarına göre ders yılı başında öğretmenler kurulunca tespit edilir. Gerekirse yıl içinde yeni kollar kurulabilir.

VIII — EĞİTSEL KOLLARA AYRILMA

(246) Eğitsel çalışmalar, sorumlu öğretmenlerin rehberliği altında okulun bütün öğrencilerinin kendi istekleriyle seçtikleri çeşitli faaliyetler olarak kabul edilir.

IX — EĞİTSEL ÇALIŞMALARIN PLANLANMASI

(247) Bu çalışmaların planlanması ve programlanması danışman rehberin başkanlığında eğitsel kol öğretmenleri ve sınıf öğretmenleri tarafından öğretim yılı başında birlikte yapılır.

X — YILLIK ÇALIŞMA PROGRAMLARI

(248) Her eğitsel kolun yıllık çalışma programı ve iç yönetmeliği eğitsel kol öğretmeninin gözetim ve yönetiminde, öğrenciler tarafından yapılır; öğretmenler kurulunca incelenir ve onaylanır.

XI — ÇEŞİTLİ EĞİTSEL KOLLARA KATILABİLME

(249) Her öğrenci en az bir eğitsel kolun çalışmalarına katılmak zorundadır. Her öğrenci bir kolun üyesi olmakla beraber, isterse, ders saati dışında, diğer kolların faaliyetlerine katılabilir.

XII — EĞİTSEL KOLLARDA GÖREV ANLAYIŞI

(250) Eğitsel kollardaki bütün görevlerin aynı derecede önemli olduğu anlayışı öğrencilere benimsetilir.

XIII — EĞİTSEL ÇALIŞMALARIN SAATLERİ

(251) Eğitsel çalışmalara ayrılan haftalık ders saati bütün öğrenciler için aynı saate raslatılmalıdır.

XIV — KAYITLARIN TUTULMASI

(252) Eğitsel kolların para ve hesap işleri ile ilgili kayıtlar eğitsel kol öğretmenlerinin gözetimi altında düzenli olarak tutulur ve ilgililerce sık sık denetlenir. Defter, dosya ve kararların düzenli bir şekilde tutulması, işlenmesi ve saklanmasından eğitsel kol öğretmenleri sorumludur. Eğitsel kollarca yapılacak ödemeler kol yönetim kurulunca kararlaştırılır ve ödeme ile ilgili belgeler saklanır.

XV — ÇEŞİTLİ İMKÂNLARDAN YARARLANMA

(253) Eğitsel çalışmalar, okul içinde ve dışında her türlü imkândan yararlanılarak eğitsel öğrenci kolları içinde disiplinli bir şekilde yürütülür.

XVI — EK DERS ÜCRETİ

(254) Eğitsel çalışmalar için eğitsel kol öğretmenlerine haftada bir saat ek ders ücreti ödenir.

XVII — EĞİTSEL ÇALIŞMALAR PROGRAMI

(255) Eğitsel çalışmalar programı aşağıya çıkarılmıştır:

EĞİTSEL ÇALIŞMALAR PROGRAMI

(Bilgi için)
(Haftada 1 saat)

Öğrencilerin, Atatürk ilkelerine ve devrimlerine bağlı; Türk olmanın gururunu duyan; millî, ahlâkî, insanî değerlere sahip; yapıcı ve yaratıcı; demokrasi ilkelerini benimsemiş kişiler olarak yetişmelerini sağlamak için bütün okul çalışmalarını demokratik yaşayış kurallarına göre düzenlemek, bu maksatla da eğitsel kol çalışmalarına özellikle önem vermek gerekir.

Eğitsel çalışmalar, öğrencilerin millî ve toplumsal hayata etkili bir şekilde katılmalarını kolaylaştırma yanında, onların değişik faaliyetlerle ferdî ilgi ve yeteneklerinin gelişmesini, özgür düşünme, sorumluluk alma ve boş zamanlarını değerlendirebilme gibi alışkanlıklar kazanmalarını da sağlar.

AMAÇLAR

Eğitsel çalışmaların amacı öğrencilere;

1. Başkalarıyla işbirliği yapabilme,
2. Başkalarını dikkatle dinleyebilme,
3. Kendi görüşlerini başkalarına etkili bir şekilde anlatabilme,
4. Kişisel teşebbüste bulunabilme ve bunu başarı ile sürdürebilme,
5. Grupça verilen ödevleri tamamlamak için istekle çalışabilme,

6. Grubuna karşı sorumluluk duyabilme,
7. Grubun çoğunluk kararlarına saygı gösterebilme,
8. Farklı görüş ve anlayışları hoşgörü ile karşılayabilme,
9. Kendi başına ve planlı olarak çalışabilme,
10. Sosyal ilişkilerinde anlayışlı, saygılı ve ölçülü olabilme,
11. Yeni durum ve ortamlara uygun hareket edebilme,
12. Başkalarına ve kendine güvenebilme,
13. Kendini anlayabilme ve kabul edebilme,
14. Kendi yeteneklerini tanıma ve onları geliştirici yönde çalışabilme,
15. Çevre problemleriyle ilgilenebilme,
16. Kişisel olarak veya grup halinde çevre problemlerini çözücü nitelikte projeler geliştirme, yürütme ve bu türlü projelere katılabilme,
17. Boş zamanlarını yararlı şekilde değerlendirebilme güç ve yeteneklerini kazandırıp geliştirmektir.

EĞİTSEL ÇALIŞMALARIN DÜZENLENMESİNDE GÖZÖNÜNDE TUTULACAK İLKELER

1. Eğitsel çalışmalar, sorumlu öğretmenlerin rehberliği altında okulun bütün öğrencilerinin kendi istekleriyle seçtikleri çeşitli faaliyetler olarak kabul edilmelidir.
2. Eğitsel çalışmaların planlanma ve yürütülmesinde öğrencilerin ferdî özellikleri, ilgi, istidat ve yetenekleri ile çevrenin imkânları, şartları ve ihtiyaçları gözönünde tutulmalıdır.
3. Eğitsel çalışmalar, grup çalışmalarına olduğu kadar ferdî çalışmalara da imkân vermelidir.
4. Grup çalışmaları öğrencilerin istekle katılmalarını sağlayacak, kişiliklerini ve istidatlarını geliştirecek, ilgi ve ihtiyaçlarını karşılayacak şekilde düzenlenmelidir.
5. Eğitsel çalışmalar, okul içinde ve dışında her türlü imkânlardan yararlanılarak, eğitsel öğrenci kolları vasıtasiyle yürütülmelidir.
6. Her öğretmenin en az bir eğitsel kolda sorumlu öğretmen olarak görev alması sağlanmalıdır.
7. Eğitsel kollar, sınıf seviyesine bakılmaksızın, ortak istek, ilgi ve kabiliyetlere sahip olan öğrencilerden kurulmalıdır.

8. Öğretim programında eğitsel çalışmaların düzenlenmesi ve yürütülmesi için belli bir saat ayrılmıştır. Ancak, bu gibi faaliyetlerin yalnız belirtilen zamanla sınırlanması gerekmez. Çalışmalar, öğrencilerin boş zamanlarını da kapsayacak ve değerlendirecek şekilde düzenlenmelidir.

9. Eğitsel çalışmalara ayrılan zaman genellikle, bütün öğrenciler için aynı saatlere raslatılmalıdır.

10. Bu çalışmaların planlanması eğitsel kol öğretmenleri ile grup rehber öğretmenleri tarafından ortaklaşa yapılmalı, planlamaya öğrencilerin katılması da sağlanmalıdır.

AMAÇLARIN GERÇEKLEŞTİRİLEBİLMESİ İÇİN YAPILACAK ÇALIŞMALAR

1. Çevre incelemeleri (Kişisel veya grup halinde gözlemlerde bulunmak, inceleme ve geziler yapmak; çevre problemleriyle ilgili projeler geliştirmek ve uygulamalara girişmek.),

2. Genel ve milli kültürü artırıcı çalışmalar (Temsil, konser, konferans, grup tartışmaları vb.),

3. Anne - babalara, büyüklere ve yaşlılara saygı gösterme gibi olumlu gelenekleri değerlendirici ve milli duyguları geliştirici çalışmalar (Milli tarihimizin önemli olaylarını, Türk büyüklerini anma ve kutlama günleri vb.),

4. Önemli günleri kutlama çalışmaları,

5. Özel ilgiler ve meraklar yönünden çalışmalar (koleksiyonculuk, fotoğrafçılık, el sanatları vb.),

6. Beden eğitimi çalışmaları (Atletizm ve sportif oyunlar, izcilik çalışmaları vb.),

7. Milli ve mahalli oyunlar (Halk oyunları, dansları, vb.),

8. Öğrenci problemlerinin çözümüne katkı getirici çalışmalar (Okulun disiplini, temizliği ve düzeni ile ilgili toplantılar, çalışmalar vb.),

9. Sağlık ve sosyal yardım çalışmaları (Çeşitli yardımlaşma kampanyaları vb.),

10. Kooperatifçilik çalışmaları,

11. Öğrencilerin kendi kendilerini yönetme çalışmaları,
12. Okullar ve diğer kurumlar arası ilişkileri geliştirici çalışmalar (Ortak sergiler, yarışmalar, çevre gezileri, konserler, grup tartışmaları vb.).

EĞİTSEL KOLLAR

Eğitsel çalışmaların düzenli ve etkili bir şekilde yürütülebilmesi için çeşitli öğrenci kolları kurulmalıdır. Bu kolların gereği gibi çalışabilmeleri için okul idaresi tarafından her türlü tedbir alınmalıdır. Kolların türü ve sayısı öğrencilerin isteklerine, çevre ihtiyaç ve imkânlarına, okuldaki araç ve gereçlerin durumuna, vb. hususlara göre kararlaştırılmalıdır. Aşağıda örnek olmak üzere bazı kol adları verilmiştir:

Öğrenci Yönetim Kolu
Tanıtma ve Yayım Kolu
Müzik Kolu
Folklor Kolu
Temsil Kolu
Kitaplık Kolu
Kooperatif Kolu (Okul Kooperatifi)
Gezi ve İnceleme Kolu
Eski Eserleri Tanıtma ve Koruma Kolu
Sosyal Dayanışma ve Yardımlaşma Kolu (Kızılay, Çocuk Esirgeme, Yeşilay vb. kollar [*]),
Köycülük Kolu
Sağlık, Temizlik ve Görgü Kolu
Spor Kolu (Spor Yuvası)
El Sanatları Kolu
Fotoğrafçılık ve Resim Kolu
Hayvancılık Kolu
Koleksiyonculuk Kolu
Bahçe İşleri Kolu
Ormancılık ve Ağaçlandırma Kolu
Hayvanları Koruma Kolu
Turizm Kolu
Trafik Kolu

(*) Büyük okullarda ayrı kollar halinde de kurulabilir.

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

YÜKSEK ÖĞRETİM
(Bilgi için)

I — KAPSAM

(256) Yüksek öğretim, ortaöğretime dayalı en az iki yıllık yüksek öğrenim veren eğitim kurumlarının tümünü kapsar. (M. E. T. K. Madde - 34)

II — AMAÇ VE GÖREVLER

(257) Yüksek öğretimin amaç ve görevleri, milli eğitimin genel amaçlarına ve temel ilkelerine uygun olarak,

1. Öğrencileri ilgi, istidat ve kabiliyetleri ölçüsünde ve doğrultusunda yurdumuzun bilim politikasına ve toplumun yüksek seviyede ve çeşitli kademelerdeki insan gücü ihtiyaçlarına göre yetiştirmek;

2. Çeşitli kademelerde bilimsel öğretim yapmak,

3. Yurdumuzu ilgilendiren başta olmak üzere, bütün bilimsel, teknik ve kültürel sorunları çözmek için bilimleri genişletip derinleştirecek inceleme ve araştırmalarda bulunmak;

4. Yurdumuzun türlü yönde ilerleme ve gelişmesini ilgilendiren bütün sorunları, Hükümet ve kurumlarla da elbirliği etmek suretiyle öğretim ve araştırma konusu yaparak sonuçlarını toplumun yararlanmasına sunmak ve Hükümetçe istenecek inceleme ve araştırmaları sonuçlandırarak düşüncelerini bildirmek;

5. Araştırma ve incelemelerinin sonuçlarını gösteren, bilim ve tekniğin ilerlemesini sağlayan her türlü yayınları yapmak;

6. Türk toplumunun genel seviyesini yükseltici ve kamu oyunu aydınlatıcı bilim verilerini sözle, yazı ile halka yaymak ve yaygın eğitim hizmetlerinde bulunmaktır. (M. E. T. K. Madde - 35)

III — KURULUŞ

(258) Yüksek öğretim kurumları şunlardır:

1. Üniversiteler,
2. Akademiler,
3. Yüksek Okullar.

Yüksek öğretim kurumlarının amaçları ve açılış, kuruluş, işleyiş, öğretim üye ve yardımcıları ile ilgili esasları, üniversiteler, akademiler ve yüksek okullar kanunlarında düzenlenir. (M. E. T. K. Madde - 36)

IV — YÜKSEK ÖĞRETİMİN DÜZENLENMESİ

(259) Yüksek öğretim, milli eğitim sistemi çerçevesinde, öğrencileri lisans öncesi, lisans ve lisans üstü seviyelerinde yetiştiren bir bütünlük içinde düzenlenir.

Bu bütünlük içinde çeşitli görevleri yerine getiren ve farklı seviyelerde öğretim yapan kuruluşlar bulunur.

Farklı seviyeler ve kuruluşlar arasında öğrencilere kabiliyetlerine göre yatay ve dikey geçiş yolları açık tutulur. (M. E. T. K. Madde - 37)

V — YÜKSEK ÖĞRETİM PLANLAMASI

(260) Yüksek öğretimde, öğretim elemanlarından, tesislerden ve öğrencinin zamanından en verimli bir şekilde yararlanmayı mümkün kılacak ve çeşitli bölgelerdeki yüksek öğretim kurumlarının dengeli bir şekilde gelişmesini sağlayacak tedbirler alınır; yüksek öğretimin bütününü kapsayan ve ortaöğretimle ilgisini sağlayan bir planlama düzeni kurulur. (M. E. T. K. Madde - 39)

(261) Milli Eğitim Temel Kanunun 36. maddesi, Yüksek Öğretim Kurumlarının amaçları ve açılış, kuruluş, işleyiş ve öğretim üye ve yardımcıları ile ilgili esasların kanunla düzenlenmesini âmirdir. Yüksek öğretim kurumları üniversiteler, akademiler ve yüksek okullardır. Üniversiteler ve akademiler özel kanunlarına tabidirler. Son yıllara kadar Milli Eğitim Bakanlığına bağlı olan Mühendislik ve Mimarlık Yüksek Okulları ile Güzel Sanatlar Akademisi ve İktisadi ve Ticari İlimler Akademileri de özel kanunlarla akademi statüsüne kavuşturulmuşlardır. Sıra, Milli Eğitim Bakanlığına bağlı diğer yüksek okullara gelmiştir. Bunlar için hazırlanmış olan Yüksek Okul-

lar Kanun Tasarısı taslağı, Yüce Meclislere sunulmak üzeredir. Böylece okul öncesi, temel eğitim, ortaöğretim ve yüksek öğretim kurumlarını kapsayan örgün eğitim yapı bakımından dengeli ve ahenkli bir sistem bütünlüğü kazanmış olmaktadır.

Yüksek öğretim ile ilgili şu üç doküman, ayrıca Şûra üyelerinin bilgisine sunulacaktır.

1. Yüksek Okullar Kanun Tasarısı taslağı,

2. "Yüksek Öğretime Giriş" konusunda Yüksek Öğretim Kurulu (YÖK) kararı,

3. "Önlisans Öğretiminin Düzenlenmesi" konusunda Yüksek Öğretim Kurulu (YÖK) kararı.

BEŞİNCİ BÖLÜM

YAYGIN EĞİTİM
(Bilgi için)

I — KAPSAM, AMAÇ VE GÖREVLER

(262) Yaygın eğitimin özel amacı, millî eğitimin genel amaçlarına ve temel ilkelerine uygun olarak, örgün eğitim sistemine hiç girmemiş yahut, herhangi bir kademesinde bulunan veya bu kademeden çıkmış vatandaşlara, örgün eğitimin yanında veya dışında;

1. Okuma - yazma öğretmek, eksik eğitimlerini tamamlamaları için sürekli eğitim imkânları hazırlamak;

2. Çağımızın bilimsel, teknolojik, iktisadi, sosyal ve kültürel gelişmelerine uymalarını sağlayıcı eğitim imkânları hazırlamak;

3. Millî kültür değerlerimizi koruyucu, geliştirici, tanıtıcı, benimsetici nitelikte eğitim yapmak;

4. Toplu yaşama, dayanışma, yardımlaşma, birlikte çalışma ve örgütlenme anlayış ve alışkanlıkları kazandırmak,

5. İktisadî gücün artırılması için gerekli beslenme ve sağlıklı yaşama şekil ve usullerini benimsetmek;

6. Boş zamanları iyi bir şekilde değerlendirme ve kullanma alışkanlıkları kazandırmak;

7. Kısa süreli ve kademeli eğitim uygulayarak ekonomimizin gelişmesi doğrultusunda ve istihdam politikasına uygun meslekleri edinmelerini sağlayıcı imkânlar hazırlamak;

8. Çeşitli meslekler'de çalışmakta olanların hizmet içinde ve mesleklerinde gelişmeleri için gerekli bilgi ve becerileri kazandırmaktır. (M. E. T. K. Madde - 40)

II — KURULUŞ

(263) Yaygın eğitim, örgün eğitim ile birbirini tamamlayacak, gereğinde aynı vasıfları kazandırabilecek ve birbirinin her türlü imkânlarından yararlanacak biçimde bir bütünlük içinde düzenlenir.

Yaygın eğitim, genel ve mesleki - teknik olmak üzere iki temel bölümden meydana gelir. Bu bölümler birbirini destekleyici biçimde hazırlanır. (M. E. T. K. Madde - 41)

III — KOORDİNASYON

(264) Genel, mesleki ve teknik yaygın eğitim alanında görev alan resmî, özel ve gönüllü kuruluşların çalışmaları arasındaki koordinasyon Milli Eğitim Bakanlığınca sağlanır.

Genel yaygın eğitim programlarının düzenleniş şekli yönetmelikle tespit edilir.

Mesleki ve teknik yaygın eğitim faaliyetlerini yürüten Bakanlıklar ile özerk eğitim kurumları ve resmî ve özel işletmeler arasında Milli Eğitim Bakanlığınca sağlanacak koordinasyon ve işbirliğinin esasları kanunla düzenlenir. (M. E. T. K. Madde - 42)

IV — ÖRGÜN VE YAYGIN EĞİTİM İLİŞKİSİ

(265) Mesleki yaygın eğitim kurumlarında uygulanacak programların çeşit ve muhtevaları, sanayinin ve iş yerinin ihtiyaçlarına cevap verecek ve benzeri örgün eğitim programlarına denkliği sağlanacak şekilde yeniden düzenlenecektir. Böylece belirli bir zamana bağlı kalmaksızın, yaygın eğitim kurumlarında takip edilen programlardan alınan kredilerin, örgün eğitim kurumlarında geçerliliği bir esasa bağlanacaktır.

ALTINCI BÖLÜM

ÖĞRETMENLİK MESLEĞİ

(Bilgi için)

I — ÖĞRETMENLİK

(266) Öğretmenlik, Devletin eğitim, öğretim ve bununla ilgili yönetim görevlerini üzerine alan özel bir ihtisas mesleğidir. Öğretmenler bu görevlerini Türk Milli Eğitiminin amaçlarına ve temel ilkelerine uygun olarak ifa etmekle yükümlüdürler.

Öğretmenlik mesleğine hazırlık genel kültür, özel alan eğitimi ve pedagojik formasyon ile sağlanır.

Yukarıda belirtilen nitelikleri kazanabilmeleri için, hangi öğretim kademesinde olursa olsun, öğretmen adaylarının yüksek öğrenim görmelerinin sağlanması esastır. Bu öğrenim lisans öncesi, lisans ve lisans üstü seviyelerde yatay ve dikey geçişlere de imkân verecek biçimde düzenlenir. (M. E. T. K. Madd - 43)

II — ÖĞRETMENLERİN NİTELİKLERİ VE SEÇİMİ

(267) Öğretmen adaylarında genel kültür, özel alan eğitimi ve pedagojik formasyon bakımından aranacak nitelikler Milli Eğitim Bakanlığınca tespit olunur.

Öğretmenler, öğretmen yetiştiren kurumlardan, akademilerden ve üniversitelerin ilgili fakülte, enstitü ve bölümlerinden ve bunlara denkliği Milli Eğitim Bakanlığınca kabul edilen yurt dışı kurumlardan mezun olanlar arasında Milli Eğitim Bakanlığınca seçilirler. Yüksek öğrenimleri sırasında pedagojik formasyon kazanmamış olanların ihtiyaç duyulan alanlarda, Öğretmenliğe atanmaları halinde bu gibilerin adaylık dönemi içinde yetişmeleri için Milli Eğitim Bakanlığınca gerekli tedbirler alınır.

Hangi derecede ve türdeki eğitim, öğretim, teftiş ve yönetim görevlerine, hangi seviye ve alanda öğrenim görmüş olanların ne gibi şartlarla seçilebilecekleri yönetmelikle düzenlenir. (M. E. T. K. Madde - 45)

III — ÖĞRETMENLERİN BÖLGE HİZMETİ

(268) Öğretmenlikte yurdun çeşitli bölgelerinde görev yapmak esastır. Hizmet bölgeleri ve ihtiyaçlara göre bu bölgelerarası yer değiştirme esasları yönetmelikle düzenlenir. (M. E. T. K. Madde - 46)

IV — UZMAN VE USTA ÖĞRETİCİLER

(269) Örgün ve yaygın eğitim kurumlarında ve hizmet içi yetiştirme kurs, seminer ve konferanslarında uzman ve usta öğreticiler de geçici olarak görevlendirilebilir.

Öğretimin tür ve seviyelerine göre uzman ve usta öğreticilerin seçimlerinde aranacak şartlar, görev ve yetkileri yönetmelikle tespit edilir. (M. E. T. K. Madde - 47)

V — ÖĞRETMENLERİN HİZMET İÇİ YETİŞTİRİLMESİ

(270) Öğretmenlerin daha üst öğrenim görmelerini sağlamak üzere yaz ve akşam okulları açılır veya hizmet içinde yetiştirilmeleri maksadıyle kurslar ve seminerler düzenlenir.

Yaz ve akşam okulları öğretmen yetiştiren kurumlarca açılır, bunlara devam ederek yeterli krediyi dolduran öğretmenlere o kurumun belge veya diploması verilir.

Milli Eğitim Bakanlığınca açılan kurs ve seminerlere devam edenlerden başarı sağlayanlara belge verilir. Bu belgelerin, öğretmenlerin atama, yükselme ve nakillerinde ne ölçüde ve nasıl değerlendirileceği yönetmelikle düzenlenir. (M. E. T. K. Madde - 48)

VI — YURT İÇİ VE YURT DIŞI YETİŞME İMKÂNLARI

(271) Yurt içinde ve dışında daha üst öğrenim yapmak veya bilgi, görgü ve ihtisaslarını artırmak isteyen öğretmenlerin belli şartlarla, aylıklı veya aylıksız izinli sayılmaları sağlanır; bu şartlar, milli eğitimin ihtiyaçları gözönünde tutularak, hazırlanacak yönetmelikle belirtilir. (M. E. T. K. Madde - 49)

VII — ÖĞRETMEN KONUTLARI

(272) Milli Eğitim Bakanlığınca gerekli görülen yerlerde, özellikle mahrumiyet bölgelerinde görevli öğretmenlere konut sağlanır.

Konutlar okul binaları ile birlikte plânlanır ve yapılır. Eski eğitim

kurumlarının konut ihtiyacı bir plana bağlanır ve bu konutların yapımı için, her yıl Milli Eğitim Bakanlığı Bütçesine gerekli ödenek konur. (M. E. T. K. Madde - 50)

VIII — ÖĞRETMENLİK HİZMET ALANLARI

(273) Öğretmenlik mesleği, Milli Eğitim Temel Kanununda belirlenen temel eğitim (okul öncesi dahil), ortaöğretim ve yüksek öğretim kademelerine uygun olarak başlıca üç ayrı hizmet alanını kapsar.

1. Temel eğitim (anaokulu, ilkokul, ortaokul) öğretmenliği,
2. Ortaöğretim (genel, mesleki veya teknik öğretim) öğretmenliği,
3. Yüksek öğretim (üniversite, akademi veya yüksek okul) öğretim üyeliği ve yardımcılığı,

IX — ÖĞRETMEN YETİŞTİREN KURUMLARIN DÜZENLENMESİ

(274) Milli Eğitim Temel Kanunu öğretmen yetiştiren kurumların lisans öncesi, lisans ve lisans üstü seviyelerde yatay ve dikey geçişlere imkân verecek şekilde düzenlenmesini âmirdir. Bu hükme göre öğretmenlerin lisans seviyesinde bir öğretimle yetiştirilmeleri hedef olmakla beraber, bir yandan çok sayıda temel eğitim öğretmenine ihtiyaç olması, öte yandan lisans seviyesinde öğrenim verecek kurumlar için gerekli sayıda ve nitelikte öğretim üyesi yetiştirmenin zamana bağlı bulunması sebebiyle, temel eğitim öğretmenlerinin geçici bir süre için önlisans seviyesinde yetiştirilmesi zorunlu olmaktadır. Bu gerekçe ile, temel eğitim sınıf öğretmenlerinin şimdilik, iki yıllık önlisans seviyesinde bir yüksek öğrenimle yetiştirilmeleri kararlaştırılmıştır (27 Mart 1974 gün ve 191 Sayılı Talim ve Terbiye Kurulu Kararı). (İlköğretmen okullarının ikinci devresinde 1973 - 1974 öğretim yılında birinci sınıftan itibaren bazı ek derslerle takviyeli lise programı uygulamaya başlanmıştır. Bu programa göre 1975 - 1976 öğretim yılında çıkacak ilk mezunlar, iki yıllık bir yüksek öğrenimle ilkokulda sınıf öğretmeni olacaklardır. Halen iki yıllık yüksek öğrenimin program hazırlıkları yapılmaktadır. Deneme niteliğindeki uygulamaya daha önce, sınırlı olarak başlanacaktır.)

(275) Öğretmen yetiştirme işinin, lise üstünde iki yıllık bir yüksek öğretimle sağlanmasına paralel olarak, mevcut ilkokul öğretmenlerimizin mektupla öğretim, yaz okulları, akşam okulları ve hizmet içi

eğitim yoluyle öğrenim durumlarının yüksek öğretim düzeyine getirilmesi amacı ile gerekli tedbirler alınacaktır.

(276) Temel eğitim dal öğretmenleri (ortaokul dal öğretmenleri) şimdilik, bugün olduğu gibi, üç yıllık eğitim enstitülerinde yetiştirilmeye ve bunların ortaöğretimde de görevlendirilmesine devam olunacaktır.

(277) Ayrıca, temel eğitim sınıf ve dal öğretmenlerinden gerekli şartları yerine getirenlere, lisans öğrenimi yapma imkânı vermek üzere, imkânları elverişli bazı eğitim enstitülerinde dört yıllık lisans seviyesinde öğrenim düzenlenmesiyle ilgili çalışmalar da sürdürülmektedir.
Öğretmenlikte belli bir süre başarı ile çalışmış olanlar arasından, yönetim ve denetim hizmetlerini bir ihtisas alanı olarak seçmek isteyenlerin yetişmelerine imkân vermek amacı ile öğretmen yetiştiren kurumlarda ayrı programlar düzenlenecektir.

X — ÖĞRETMENLİK FORMASYONUNUN ORTAK VE FARKLI YÖNLERİ

(278) Milli Eğitim Temel Kanunu, öğretmenliği, Devletin eğitim, öğretim ve bununla ilgili yönetim görevlerini üzerine alan bir ihtisas mesleği olarak tanımlamış ve öğretmenlik mesleğine hazırlığın "genel kültür", "özel alan eğitimi" ve "pedagojik formasyon" ile sağlanmasını hükme bağlamak suretiyle, hangi kademe için olursa olsun, öğretmenlik formasyonunda eşitlik getirmiştir. Bu hükümlere göre, temel eğitim ve ortaöğretim öğretmen adaylarını, genel kültür ve pedagojik formasyon bakımından, eş değerli bir formasyon vererek yetiştirmek; özel alan eğitimi bakımından ise temel eğitim ve ortaöğretimdeki alan eğitimi bakımından çeşitli dalların icabına göre farklı yetiştirmek gerekir.

(279) Milli Eğitim Temel Kanunu, öğretmen adaylarında genel kültür, özel alan eğitimi ve pedagojik formasyon bakımından aranacak nitelikleri Milli Eğitim Bakanlığınca tespit edilmesini; yüksek öğretim kurumları (üniversite, akademi, yüksek okul) öğretim üye ve yardımcıları ile ilgili esasların ise özel kanunlarla düzenlenmesini âmirdir. Bu hükümlere göre, temel eğitim ve ortaöğretim kurumlarında hangi derslerin veya ders gruplarının hangi formasyonu almış öğretmenlere tevdi edileceği Bakanlıkça tespit edilecektir. Öğretmene verilecek öğretim görevinin tespitinde sadece, dersler ve-

ya ders grupları değil; aynı zamanda ve özellikle, haftalık ders saatleri, öğretmenin mecburî ders saatini tamamlaması, okulların optimal büyüklükte kurulması ve verimli olarak işletilmesi gibi temel unsurların gözönünde tutulması gerekir.

XI — ÖZEL ALAN EĞİTİMİ BAKIMINDAN FARKLI FORMASYON GEREKTİREN DALLAR

(280) 1. Temel eğitim öğretmenliğinde "özel alan eğitimi" bakımından farklı formasyon gerektiren dallar şunlardır:

a. Sınıf öğretmenliği,
b. Türkçe,
c. Matematik,
ç. Sosyal bilgiler,
d. Fen bilgisi,
e. Yabancı dil (İngilizce, Fransızca, Almanca),
f. Müzik,
g. Beden eğitimi,
h. Resim-İş (İş ve teknik eğitimi dahil),
ı. Ev ekonomisi ve uygulaması,
i. İşletmecilik ve uygulaması (ticaret),
j. Tarım ve uygulaması,
k. Okul öncesi eğitim,
l. Özel eğitime muhtaç çocukların eğitimi,
m. Din bilgisi.

Temel eğitim kurumlarının optimal büyüklükte kurulması ve verimli olarak işletilmesi ve öğretmenlerin mecburî ders saatlerini tamamlamalarının sağlanabilmesi için, temel eğitim öğretmen adaylarının, birincisi esas dal, ikincisi yardımcı dal seviyesinde olmak üzere, iki ayrı dalda özel alan eğitimi görmüş olmaları gerekir. Bu itibarla, öğretmen yetiştiren kurumlarda yukarıda sıralanan dallarda lisans öncesi derecesinde "özel alan eğitimi", esas dal ve yardımcı dal olmak üzere iki ayrı programla verilir. Esas dal öğretimi, o dalda tam bir yeterlikle öğretmenlik yapabilmek için gerekli anlayış, bilgi ve beceri kazandırmayı, yardımcı dal öğretimi ise, daha çok, bu alanda temel eğitim kurumlarında yapılacak öğretimle ilgili temel bilgi ve metotları kazandırmayı hedef tutar.

(281) 2. Ortaöğretim öğretmenliğinde özel alan eğitimi bakımından farklı formasyon gerektiren dallar şunlardır:

a. Türk dili ve edebiyatı (Kompozisyon dahil),
b. Matematik,
c. Fizik,
ç. Kimya,
d. Biyoloji,
e. Tarih,
f. Coğrafya,
g. Felsefe grubu (felsefe, mantık, sosyoloji, psikoloji ve ahlâk),
h. Ekonomi grubu,
i. Teknik liselerle meslek liselerinin meslek ve teknik dersleri (atelye ve uygulama dahil).

(282) Din bilgisi, yabancı dil, müzik, beden eğitimi, resim ve seçmeli dersler için temel eğitim ve ortaöğretim öğretmenlerinde aynı "özel alan eğitimi" formasyonu aranır.

(283) Ortaöğretim kurumlarının optimal büyüklükte kurulması ve verimli olarak işletilmesi ve öğretmenlerin mecburi ders saatlerini tamamlamalarının sağlanabilmesi için, ortaöğretim öğretmen adaylarının, birincisi esas dal, ikincisi yardımcı dal seviyesinde olmak üzere, iki ayrı dalda "özel alan eğitimi" görmüş olmaları gerekir. Bu itibarla, öğretmen yetiştiren kurumlarda, yukarıda sıralanan dallarda lisans derecesinde "özel alan eğitimi" esas dal ve yardımcı dal olmak üzere iki ayrı programla verilir. Esas dal öğretimi o dalda tam bir yeterlilikle öğretmenlik yapabilmek için gerekli anlayış, bilgi ve beceri kazandırmayı; yardımcı dal öğretimi ise, daha çok bu alanda ortaöğretim kurumlarında yapılacak öğretimle ilgili temel bilgi ve metotları kazandırmayı hedef tutar.

XII — GENEL KÜLTÜR VE PEDAGOJİK FORMASYON DERSLERİ

(284) Temel eğitim öğretmenliği veya ortaöğretim öğretmenliği için gerekli "genel kültür" ve "pedagojik formasyon" derslerinin adları ve sömestr saatleri toplamı taslak halinde aşağıda gösterilmiştir. Yarıyıl saatleri, bir dersin haftada kaç saatten kaç yarıyıl okutulacağını gösterir. (Yani, yarıyıl saatleri toplamı = haftalık ders saati × yarıyıl sayısıdır.)
Aşağıdaki yarıyıl saatlerinin tespitinde haftalık ders saatleri toplamının 20 saat olması ve yabancı dil derslerinin A, B ve C kurları

halinde haftalık ders saatleri toplamı dışında verilmesi esas olarak alınmıştır.

(285) Genel kültür dersleri ve yarıyıl saatleri aşağıda gösterilmiştir:

Haftalık ders saati		*Yarıyıl sayısı*	*Yarıyıl saatleri toplamı*
Türkçe	2	2	4
Devrim tarihi	2	2	4
Kültür tarihi	2	2	4
Beden eğitimi	1	4	4
Yabancı dil (A. B. D. kurları halinde)	4	3	12
TOPLAM			28 (16 + 12)

(286) Pedagojik formasyon dersleri ve yarıyıl saatleri aşağıda gösterilmiştir:

	Haftalık ders saati	*Yarıyıl sayısı*	*Yarıyıl saatleri toplamı*
Eğitime giriş	2	1	2
Eğitim psikolojisi	3	2	6
Eğitim sosyolojisi	2	1	2
Ölçme ve değerlendirme	2	1	2
Rehberlik	2	1	2
Seçmeli meslek dersleri (Okul idareciliği, özel öğretim, okul öncesi eğitimi, eğitim araçları, halk eğitimi, eğitim tarihi vb.)	2	2	4
Genel öğretim bilgisi	4	1	4
Özel öğretim bilgisi	3	2	6
Uygulama	8	1	8
TOPLAM			36

(287) "Genel kültür" ve "pedagojik formasyon" dersleri öğretmen adayları için mecburi derslerdir. Öğrenciler bu dersleri gerek lisans öncesi dönemde gerekse lisans döneminde "özel alan eğitimi" dersleri ile aynı zamanda görebilecekleri gibi özel alan eğitiminden sonra da alabilirler. Bu derslerden lisans öncesi dönemde başarılanlara lisans döneminde muafiyet tanınır.

XIII — ÖĞRETMEN YETİŞTİRMEDE LİSANS ÖNCESİ VE LİSANS EĞİTİMİ

(288) Bakanlığa bağlı olarak açılacak öğretmen yetiştiren kurumlarda "özel alan eğitimi".

1. Lisans öncesi,

2. Lisans,

olmak üzere iki kademede verilir.
Lisans öncesi özel alan eğitiminin iki amacı vardır: Birincisi temel eğitim öğretmenliği için asil ve yardımcı dalda gerekli formasyonu sağlamak; ikincisi lisans öğrenimi için ilk iki yılda alınması gerekli formasyonu sağlamak. Lisans öncesi özel alan eğitimi dersleri bu iki amacı aynı zamanda gerçekleştirecek şekilde düzenlenir.

İlk iki yıl sonunda lisans öğretimine geçiş için sadece özel alan eğitimi derslerinde belli bir başarı seviyesi veya geçiş sınavı şart koşulur.

Lisans öğretimine kabul edilirken, lisans öncesi dönemde başarılan derslere kredi veya muafiyet tanınır. Bu hususta gerekirse sınav veya mülâkat yoluna da gidilebilir. Lisans öncesi ve lisans seviyesindeki "özel alan eğitimi" ile ilgili ders programları, üniversitelerin ve akademilerin ilgli bölümlerinde okutulan temel dersler gözönünde tutulmak ve bu kurumlarla işbirliği yapılmak suretiyle yeniden düzenlenecektir.

XIV — ÖĞRETMEN YETİŞTİREN KURUMLARA GİRİŞ

(289) Ortaöğretimin yüksek öğretime veya hem mesleğe hem de yüksek öğretime hazırlayan programlarını bitirmiş olan öğrenciler, öğretmen yetiştiren yüksek öğretim kurumlarına belli şartlarla girebilirler.

XV — LİSANS ÖNCESİ VE LİSANS ÖĞRETİMİ YAPACAK OKULLAR

(290) Lisans öncesi ve lisans öğretiminin çeşitli dallara göre hangi yüksek okullarda uygulanacağı tespit edilecek ve seçilecek kurumlarda uygulama için gerekli imkân ve şartlar sağlanacaktır. Bu amaçla üniversiteler ve akademiler ile de işbirliği yapılacaktır.

XVI — ÖĞRETMEN YETİŞTİREN KURUMLARIN ADI

(291) Böylece öğretmen yetiştiren kurumlar, eğitim sistemine paralel bir bütünlüğe kavuşturulmuş olacağından, öğretmen yetiştiren bugünkü "ilköğretmen okulu, eğitim enstitüsü ve yüksek öğretmen okulu" adları da "YÜKSEK ÖĞRETMEN OKULU" adı altında bütünleştirilecektir.
Verilecek diplomalarda, temel eğitim veya ortaöğretim öğretmenliği olarak ihtisas alanları ve dalları belirtilecektir.

XVII — ÜNİVERSİTE VE AKADEMİLERDE ÖĞRETMEN YETİŞTİRME

(292) Üniversite veya akademilerde gerek lisans öncesi gerekse lisans kademesinde bir öğrenimle öğretmen olmak üzere yetişeceklerde aranacak nitelikler, yukarıdaki esaslara uygun olarak, bu kurumlarla işbirliği yapılmak suretiyle tespit edilecektir.

XVIII — YÜKSEK ÖĞRETMEN OKULLARINA ÖĞRETMEN YETİŞTİRME

(293) Lisans öncesi ve lisans öğrenimi verecek yüksek öğretmen okullarına lisans üstü seviyede öğretim üyesi yetiştirilmesi bir plana bağlanacaktır. Bu arada ilk tedbir olarak, lisans üstü öğretim için seçilecek üniversite, akademi ve yüksek okul mezunlarına burs verilecek; ayrıca lisans üstü öğrenime giriş şartlarını yerine getiren öğretmenlerin aylıklı izinli sayılmaları sağlanacaktır.

XIX — HALEN ÖĞRETMEN YETİŞTİREN EĞİTİM KURUMLARINDA BULUNAN ÖĞRENCİLERİN STATÜLERİ

(294) Bugünkü öğretmen okullarının 2, 3 ve 4. sınıfları ile eğitim enstitüleri ve yüksek öğretmen okullarında bulunan öğrenciler öğrenimlerine mevcut statü içinde devam edeceklerdir.

XX — MEVCUT ÖĞRETMENLERİN YENİ ÖĞRETMEN YETİŞTİRME MODELİNE İNTİBAKI

(295) Hizmet içinde bulunan öğretmenlerin yeni öğretmen yetiştirme modeline intibak ettirilmesi konusu ayrıca ele alınacaktır.

XXI — YAYGIN EĞİTİM KURUMLARINA ÖĞRETMEN YETİŞTİRME

(296) Yaygın eğitim kurumlarına öğretmen ve usta öğretici yetiştirilmesi, yukarıdaki esaslar gözönünde tutularak, ayrıca düzenlenecektir.

XXII — ÖĞRETMEN YETİŞTİREN KURUMLARIN STATÜSÜ

(297) Yukarıdaki esaslar Milli Eğitim Temel Kanununa ve Yüksek Okullar Kanun Tasarısına uygun olarak hazırlanmıştır. Yüksek Okullar Kanun tasarısının kanunlaşmasından sonra gerekiyorsa, bu esaslar gözden geçirilecektir.

YEDİNCİ BÖLÜM

OKUL YAPI VE TESİSLERİ

(Bilgi için)

OKUL YAPILARI

(298) Her derece ve türdeki eğitim kurumlarına ait bina ve tesisler çevrenin ihtiyaçlarına ve uygulanacak programların özelliklerine göre Milli Eğitim Bakanlığınca planlanır ve yaptırılır.
Bu maksatla her yıl Milli Eğitim Bakanlığı bütçesine gerekli ödenek konur.

Arsa temini ile okul bina ve tesislerinin yapım ve donatımında, Devletin azami imkânlarının kullanılması yanında vatandaşların her türlü yardımlarından da yararlanılır ve yardımlar teşvik edilir ve değerlendirilir. (M. T. E. K. Madde - 51)

SEKİZİNCİ BÖLÜM

EĞİTİM ARAÇ VE GEREÇLERİ
(Bilgi için)

I — KAPSAM

(299) Eğitim araç ve gereçleri, eğitim kurumlarında kullanılacak ders kitapları ile öğretmen ve öğrencilere kaynak ve yardımcı olacak basılı eğitim malzemesini, milli eğitimin genel amaçlarının gerçekleşmesine yararlı olacak diğer eserleri ve eğitim araç ve gereçlerini kapsar. (M. T. E. K. Madde - 52)

II — GÖREV

(300) Milli Eğitim Bakanlığı, kendisine bağlı eğitim kurumlarının eğitim araç ve gereçlerini, gelişen eğitim teknolojisine ve program ve metotlara uygun olarak sağlamak, geliştirmek, yenileştirmek, standartlaştırmak, kullanılma süresini ve telif haklarını ve ders kitabı fiyatlarını tespit etmek, paralı veya parasız olarak ilgililerin yararlanmasına sunmakla görevlidir. (M. E. T. K. Madde - 53)

III — GÖREVİN YERİNE GETİRİLMESİ

(301) Milli Eğitim Bakanlığı eğitim araç ve gereçlerini,

1. Hazırlamak, imal etmek ve satın almak;
2. Kişilere veya kuracağı komisyonlara veya yarışmalar düzenleyerek hazırlatmak;
3. Özel kesimce hazırlananlar veya imal edilenler arasından seçmek veya tavsiye etmek suretiyle 53 üncü maddede belirtilen görevini yerine getirir. (M. E. T. K. Madde - 54)

IV — ÜCRET ÖDENMESİ

(302) Milli Eğitim Bakanlığınca hazırlanacak veya hazırlatılacak eğitim araç ve gereçlerinin hazırlama, inceleme ve seçme işleri veya redaksiyonu ile görevlendirilecek kimselere ve teşkil edilecek jürilerin memur olmayan üyelerine ücret ödenir ve yarışmalarda derece alanlara ödül verilir. Eğitim araç ve gereçlerinin kabulü, süresi, telif hakkı ve ücretlerle ilgili esaslar yönetmelikle düzenlenir. (M. E. T. K. Madde - 55)

DOKUZUNCU BÖLÜM

EĞİTİM VE ÖĞRETİM ALANINDAKİ GÖREV VE SORUMLULUK

(Bilgi için)

I — YÜRÜTME, GÖZETİM VE DENETİM

(303) Eğitim ve öğretim hizmetinin, bu kanun hükümlerine göre Devlet adına yürütülmesinden, gözetim ve denetiminden Milli Eğitim Bakanlığı sorumludur. (M. E. T. K. Madde - 56)

II — YASAKLIK

(304) Askeri maksatlarla açılacak okullar hariç, bu kanun hükümlerine aykırı hiç bir eğitim faaliyetinde bulunulamaz. (M. E. T. K. Madde - 57)

III — OKUL AÇMA YETKİSİ

(305) Türkiye'de hiç bir örgün eğitim kurumu Milli Eğitim Bakanlığının izni olmaksızın açılamaz.

Milli Eğitim Bakanlığı veya diğer bir bakanlık tarafından açılmış veya açılacak örgün eğitim kurumları (askeri liseler dahil) ile özel eğitim kurumlarının derecelerinin tayini Milli Eğitim Bakanlığına aittir.

Askeri eğitim kurumlarının dereceleri Milli Savunma Bakanlığı ile birlikte tespit edilir.

Diğer bakanlıklara bağlı ortaöğretim kurumlarının program ve yönetmelikleri, ilgili bakanlıkla Milli Eğitim Bakanlığı tarafından birlikte yapılır ve Milli Eğitim Bakanlığınca onanır.

Yüksek okulların program ve yönetmelikleri (Harb okulları hariç) Milli Eğitim Bakanlığının görüşü alınmak şartıyle ait olduğu bakanlık tarafından hazırlanır ve Milli Eğitim Bakanlığınca incelenerek onanır.

Diğer bakanlıklara bağlı orta ve yüksek dereceli okullar Milli Eğitim Bakanlığının gözetim ve denetimine tabidir. (M. E. T. K. Madde - 58)

IV — YURT DIŞI EĞİTİM

(306) Türk vatandaşlarının yurt dışında, eğitim, öğrenim ve ihtisas görmeleri ile ilgili Devlet hizmetlerinin düzenlenmesinden (askeri öğrenciler hariç), Milli Eğitim Bakanlığı sorumludur. (M. E. T. K. Madde - 59)

ONUNCU BÖLÜM

OKULLAŞMA HEDEFLERİ

(Bilgi için)

(307) Milli eğitimin bir yandan fertler arasında eğitimde fırsat eşitliğini, diğer yandan bölgeler arasında dengeli kalkınmayı, nihayet Türk toplumunda sosyal adaleti sağlıyacak şekilde gelişmesi uzun dönemli ve kısa dönemli planlara bağlanmıştır.

Yurdumuzda nüfusun hızla artmasına, yerleşmenin çok dağınık, yerleşme birimlerinin çok küçük ve coğrafi şartların çok güç olmasına ve buna karşılık eğitime ayrılabilen mali kaynakların çok sınırlı bulunmasına rağmen, 1928'de yeni harflerin kabulü ile çok düşük olan okuma - yazma oranı son sayımda yüzde 55'e yükselmiş, 1972 - 1973'te okullaşma oranları ilkokul çağında yüzde 90'a, ortaokul çağında yüzde 42'ye, lise ve lise dengi mesleki ve teknik öğretim kurumlarında yüzde 21'e, yüksek öğretimde yüzde 6,8'e ulaşmıştır. Öğrenci sayıları ise, ilköğretimde 5.397.711'e, ortaöğretimde 1.487.766'ya, yüksek öğretimde 185.000'e varmıştır. Örgün eğitim alanında nüfusun 1/5'i okullardadır.

Uzun Dönemli Kalkınma Stratejisi ve Üçüncü Beş Yıllık Kalkınma Planında ilgili yaş nüfuslarında okullaşma oranları olarak temel eğitimin birinci kademesi için, 1977'de yüzde 100; ikinci kademesi için, 1977'de yüzde 50, 1995'de yüzde 75; ortaöğretim için, 1977'de yüzde 25, 1995'de yüzde 45; yüksek öğretim için, 1977'de yüzde 9, 1995'de yüzde 15 gibi ileri hedefler öngörülmüştür.

Eğitim hizmetleri bu hedeflere göre gerçekleştirilecektir. Bu maksatla gerekli finansman kaynakları, kalkınma plânlarında öngörülmüştür. Yıllık programlar, uzun dönemli planda öngörülen okullaşma oranları ve uygulama hedefleri ile finansman kaynaklarına uygun olarak, program bütçe tekniği ile hazırlanmaktadır.

ÜÇÜNCÜ KISIM

1974-1975 ÖĞRETİM YILINDA YENİ SİSTEMLE İLGİLİ UYGULAMA PLANI

(Bu kısımda, daha önceki kısımda yer alan önerilerden, 1974 - 1975 öğretim yılında hangilerinin ne ölçüde uygulanacağı gösterilmiştir. Hemen belirtilmelidir ki bunlar sadece birer öneridir. Şûrada her önerinin uygulanabilirliği tartışılacaktır. Şûrada kabul edilecek önerilerin uygulamaya konması Bakanlıkça ayrıca ele alınacaktır.)

ÖNERİ 1. İLKOKUL VE ORTAOKUL PROGRAMLARI KAYNAŞTIRILMIŞ BİR BÜTÜN HALİNDE YENİDEN DÜZENLENECEKTİR.

(308) Ilkokul Türkçe programı ile ortaokul Türkçe ve dilbilgisi programı temel eğitimin amaçlarına uygun olarak bütünleştirilecek; bu maksatla mevcut ortaokul programı gözden geçirilecek ve yarışma açma veya komisyon kurma yolu ile tek kitap yazdırılacaktır.

(309) İlkokul ve ortaokul matematik programları gözden geçirilerek modern kavramların programda yer alması yolundaki çalışmalar sürdürülecek ve yarışma açma veya komisyon kurma yolu ile tek kitap yazdırılacaktır.

(310) İlkokulların 4. ve 5. sınıf sosyal bilgiler programı ile ortaokul sosyal bilgiler programının temel eğitimin amaçlarına uygun olarak kaynaştırılmış bir bütün teşkil edecek şekilde yeniden düzenlenmesiyle ilgili çalışmalar sürdürülecektir. Bu maksatla hazırlanmış olan program taslağı Tebliğler Dergisinde yayımlanacak ve yeni programa göre 4, 5, 6, 7 ve 8. sınıflar için yarışma açma veya komisyon kurma yoluyle Bakanlıkça tek kitap yazdırılacaktır.

(311) Ilkokul 4. ve 5. sınıf fen ve tabiat bilgileri programı ile ortaokul fen bilgisi programının temel eğitimin amaçlarına uygun olarak "fen bilgisi" adı altında kaynaştırılmış bir bütün teşkil edecek şekilde yeniden düzenlenmesiyle igili çalışmalar sürdürülecektir. Bu maksatla hazırlanmış olan program taslağı Tebliğer Dergisinde ya-

yımlanacak ve yeni programa göre 4, 5, 6, 7 ve 8. sınıflar için tek kitap yazdırılmak üzere ödüllü yarışma düzenlenecek veya komisyon kurarak yazdırılacaktır.

ÖNERİ 2. YENİ YABANCI DİL PROGRAMLARI GENELLEŞTİRİLECEKTİR.

(312) Ortaokullar için geliştirilen yeni yabancı dil programları genelleştirilecektir.

ÖNERİ 3. SEKİZ YILLIK OKUL PROGRAM DENEMESİ SÜRDÜRÜLECEKTİR.

(313) Yatılı bölge okullarımızda denenmekte olan temel eğitim program geliştirme çalışması sürdürülecek ve alınan sonuçlar değerlendirilecektir.

ÖNERİ 4. ORTAOKUL YENİ DERS DAĞITIM ÇİZELGESİ UYGULAMAYA KONACAKTIR.

(314) Ortaokul programı ve haftalık ders dağıtım çizelgesi, IX. Millî Eğitim Şûrası kararlarına uygun olarak, altıncı sınıftan itibaren bütün okullarda uygulamaya konacaktır. Meslekî ve teknik ortaöğretim kurumlarının birinci devrelerinde, seçmeli dersler yerine, ikinci devrenin amaç ve özellikleri de dikkate alınarak meslek dersleri verilecektir.

ÖNERİ 5. ORTAÖĞRETİMDE YILLIK DERS ÇEŞİDİ AZALTILACAK VE DERSLER TEKSİFİ OLARAK OKUTULACAKTIR.

(315) (Bakınız madde 155 - 158)

ÖNERİ 6. PROGRAM GELİŞTİRME ÇALIŞMALARI ARAŞTIRMA PROJELERİ HALİNDE SÜRDÜRÜLECEKTİR.

(316) Ders dağıtım çizelgesinin IX. Millî Eğitim Şûrasında kesin şeklini almasından sonra program geliştirilmesi çalışmaları bu çerçeve içinde ele alınacak ve ortaöğretim kademesinde:

1. yüksek öğretime hazırlayan,
2. hem mesleğe hem yüksek öğretime hazırlayan,
3. hayata ve iş alanlarına hazırlayan programların ortak derslerine ve seçmeli derslerine ait ders programlarının gözden geçirilmesi

veya yeniden hazırlanması yolunda girişilen çalışmalar sürdürülecektir.

(317) Modern fen ve matematik programlarının 100 lise ve 89 ilköğretmen okulunda uygulanması ile ilgili araştırma projesi sürdürülecektir. Ayrıca, modern fen ve matematik programları, imkân ve şartlara göre, bazı liseler ile deneme niteliğinde olmak üzere bazı teknik lise ve meslek liselerinde de uygulanacaktır.

(318) Yabancı dil öğretimini geliştirmek üzere Avrupa Konseyi ve ilgili ülkelerin katkısı ile ortak bir proje halinde yürütülmekte olan "Yabancı Dil Öğretimini Geliştirme Projesi" çerçevesindeki çalışmalar sürdürülecektir. Proje çerçevesinde,

1. giriş,
2. başlangıç,
3. orta,
4. ileri olmak üzere başlıca dört seviyede geliştirilmekte olan

a. öğrenci kitapları,
b. görme araçları,
c. işitme araçları,
ç. öğretmen kitaplarının denenmesi ve denenen malzemenin yayınlaması ve dağıtımı sağlanacaktır.

(319) IX. sınıf için Türk dili ve edebiyatı, tarih, coğrafya, elektrik ve elektronik ve uygulaması, teknik resim, genel endüstri bilgisi ve uygulaması, tarım ve uygulaması, ticaret bilgisi ve uygulaması derslerine ait yeni program taslakları hazırlanmış ve Tebliğler Dergisinde yayımlanmıştır. Bunlara uygun ders kitaplarının yazdırılması için hem Bakanlıkça yetkili komisyonlar kurulmuş, hem de serbest basına açık tutulmuştur. Bu çalışmalara, devam olunacaktır.

(320) Fen projesi ve yabancı dil öğretimi projesinden edinilen tecrübelerin ışığında diğer derslerin programlarının da "araştırma projeleri" halinde Bakanlıkça geliştirilmesine çalışılacaktır. Bu maksatla Talim ve Terbiye Kurulu Başkanlığı 1974 bütçesine araştırma ödeneği konmuştur.

(321) Teknik lise ve meslek liselerinin mesleğe yönelik derslere ve uygulamalara ait programlarının ve temrin yapraklarının, araştırma projesi halinde, Bakanlıkça geliştirilmesi bir plana bağlı olarak yürütülecektir.

(322) Temel eğitim ve ortaöğretim din bilgisi programları gözden geçirilecek; bu konuda Diyanet İşleri Başkanlığı ile işbirliği yapılacaktır.

ÖNERİ 7. YENİ PROGRAMLAR DENEMEDEN SONRA GENELLEŞTİRİLECEKTİR.

(323) Yeni programların uygulamaya konmasında sırasıyla aşağıdaki yol tutulacaktır:

1. Hazırlanan yeni ders kitapları ve diğer öğretim araçlarının denenerek uygulanacağı okullar çeşitli bölgelerden ve şartları değişik olan okullar arasından seçilecek;

2. Bu okullarda yeni programları deneyecek olan öğretmenler seminerlere alınacak;

3. Uygulama, Bakanlık yetkilileri ve Bakanlık müfettişleri tarafından takip edilecek ve idareci ve öğretmenlere gereken rehberlikte bulunulacak;

4. Uygulama sonunda yapılacak değerlendirmede yararlanılmak için anketler düzenlenecek;

5. Denemeye katılan öğretmenlerin bir yıllık uygulama sonuçlarından yararlanılmak üzere değerlendirme seminerleri tertiplenecek;

6. Anket ve seminerlerden de yararlanılarak programlar, yeni ders kitapları ve diğer araçlar gözden geçirilecek;

7. Deneme sonuçları değerlendirilerek programlar teşmil edilecek;

8. Öğretmen kitapları hazırlanacak;

9. Yeni programlar öğretmen yetiştiren öğretim kurumlarında öğretmen adaylarına tanıtılacak;

10. Öğretmeni işbaşında yetiştirme faaliyetleri arasında yeni programlarla ilgili selinerlere öncelik verilecektir.

ÖNERİ 8. TEK KİTAP UYGULAMASINA GEÇİLECEKTİR.

(324) Mecburi öğrenim çağını kapsayan temel eğitimin gereği olarak, öğrencilere tamamen veya kısmen parasız kitap vermek veya çok ucuz bir fiyatla sağlamak amacıyla Bakanlıkça ilkokul ve ortaokul kitapları için başlatılan tek kitap uygulaması sürdürülecektir.

(325) Tek kitap uygulması bir plana göre zamanla diğer eğitim kademeleri kitaplarına da teşmil edilecektir.

Tek kitap olarak kabul edilecek ders kitapları,

1. ödüllü yarışmalar düzenlemek veya,

2. komisyon veya kişilere yazdırmak suretiyle Bakanlıkça hazırlatılacak veya serbest yazarlara ait kitaplardan seçilecektir.

(326) Tek kitabın telif hakkı, baskı sayısı tahditsiz olmak ve okutulma süresi en az beş yıl olmak şartıyla, ödül vermek veya bir defa da önceden ödenmek suretiyle Bakanlıkça satın alınacaktır.

(327) Bakanlık tek kitap olarak kabul edilen ders kitaplarının zamanında basılmasını ve öğretim yılı başlamadan önce okullara dağıtılmasını sağlamak üzere gerekli tedbirleri alacak; bu maksatla Bakanlık Basımevinin imkânları yetmediği takdirde, ders kitaplarının özel sektörde basımını sağlayacaktır.

(328) Tek kitap uygulaması, serbest yazarların, bol miktarda yardımcı ders kitabı hazırlanması ve ders kitaplarının iyileşmesi çalışmalarına katkıda bulunmalarını destekleyecek ve teşvik edecek şekilde düzenlenecektir.

ÖNERİ 9. AHLÂK DERSİ PROGRAM TASLAĞI BAKANLIKÇA UYGULAMAYA KONACAKTIR.

(329) Temel eğitim ve ortaöğretim kurumlarında okutulacak ahlâk dersleri için Bakanlıkça hazırlanmakta olan ahlâk dersi program taslağı, Şûrada kabul edilecek ders dağıtım çizelgelerine göre Bakanlıkça uygulanmaya konacak ve denenerek geliştirilecektir.
Program taslağı şûra üyelerinin bilgisine sunulacaktır.

ÖNERİ 10. OKUL RADYO VE TELEVİZYONUNDAN YARARLANMA İMKÂNLARI GENİŞLETİLECEKTİR.

(330) Okul radyo ve televizyonundan yararlanarak okul içine ve sınıf içine ders programlarına uygun yayınlar yapmak, uzun dönemde gerçekleştirilecek bir hedeftir. Bu hedefe kısa zamanda ulaşabilmek için mevcut şartları geniş ölçüde kullanarak deneme niteliğinde yayınlar yapılmağa devam olunacaktır.

ÖNERİ 11. ORTAOKULDA YENİ ÖLÇME VE DEĞERLENDİRME DÜZENİ BİRİNCİ SINIFTAN İTİBAREN UYGULANACAKTIR.

(331) Ortaokullarda yeni not verme düzeni ile ilgili olarak yukarıda 159 - 216. maddelerde yer alan esaslar, 1974 - 1975 öğretim yılında altıncı sınıflarda uygulanmaya başlanacaktır.

Uygulama, 1974 - 1975 öğretim yılında, yalnızca altıncı sınıfları kapsayacak; diğer sınıflarda bulunan öğrencilere mevcut sınıf geçme ve imtihan yönetmeliği hükümleri uygulanmaya devam olunacaktır.

ÖNERİ 12. ORTAÖĞRETİMDE SINIF GEÇME YERİNE DERS GEÇME VE KREDİ DÜZENİ, UYGULAMALI BİR ARAŞTIRMA PROJESİ HALİNDE DENEME NİTELİĞİNDE UYGULANMAYA BAŞLANACAK VE DÖRT YILDA YAYGINLAŞTIRILACAKTIR.

(322) Ortaöğretimde sınıf geçme yerine ders geçme ve kredi düzeni 1974 - 1975 öğretim yılında, deneme niteliğinde olmak üzere bazı okullarda IX. sınıftan itibaren uygulanmaya başlanacak ve birinci yıl denemesinin değerlendirme sonuçlarına göre, uygulama, 1975 - 1976 öğretim yılında bütün okullarımızın IX. sınıflarında genelleştirilecektir. Böylece yeni düzen dört yıl içide gerçekleştirilmiş olacaktır.

Deneme ile ilgili olarak programlar ve öğrenci akışını düzenleyen kurallar konusunda yukarıda ilgili bölümlerde sıralanan esaslar zorunlu değil, deneme için yol gösterici olacaktır.

Deneme, Fen Projesinin kuruluş ve çalışmalarından da yararlanılarak yürütülecektir. Şöyle ki;

1. Araştırma projesinin genel esasları Talim ve Terbiye Kurulunca hazırlanacaktır.

2. Araştırma projesinin düzenlenmesi ve yürütülmesi için bir bilimsel komisyon kurulacaktır.

3. Bilimsel komisyona bağlı olarak bir proje genel sekreterliği kurulacak ve genel sekreterlik personel, bütçe ve diğer hususlar bakımından gerekli imkânlarla donatılacaktır.

4. Bilimsel komisyon kararlarının uygulanması ve gerçekleştirilmesi için bilimsel komisyona bağlı olarak bir yürütme grubu teşkil edilecektir. Yürütme grubu proje genel sekreterinin başkanlığında denemeye giren dairelerin yetkili elemanlarından kurulacaktır.

Bu maksatla ilgili dairelerde denemeyi yürütmek üzere genel müdür yardımcısı veya bir şube müdürü görevlendirilecektir.

5. Başlangıçtan itibaren projenin bilimsel değerlendirilmesini yapmak üzere yönetim bakımından genel sekreterliğe bağlı bilimsel bakımdan özerk, bir değerlendirme grubu kurulacaktır. Değerlendirme grubu elemanları genel sekreterin gerekli gördüğü oturumlarda, yürütme grubu toplantılarına katılacaktır.

6. Deneme okulları bilimsel komisyonca tespit edilecek esaslara göre seçilecektir.

7. Deneme başlamadan önce, denemeye katılacak okulların yönetici ve öğretmenleri hizmet içi eğitiminden geçirileceklerdir.

8. Deneme bilimsel komisyonca görevlendirilecek uzman ve rehberler tarafından devamlı olarak izlenecektir.

9. Bu proje giderleri için bilimsel komisyonun ayrı bir bütçesi olacaktır.

10. Deneme okullarında görevlendirilecek yönetici ve öğretmenlerin atanma ve nakillerinde bilimsel komisyonun mütalâası alınacaktır.

11. Ders geçme ve kredi düzeni ile ilgili olarak İzmir Motor Sanat Enstitüsü ve Motor Teknisyen Okulu Müdürlülünce geliştirilen bir öneri bilgi için ekler arasında yayınlanmıştır.

ÖNERİ 13. BÜTÜN OKULLARDA VE ORTAÖĞRETİM KURUMLARINDA BÜTÜNLEME SINAVLARI YETİŞTİRME KURSLARINDAN SONRA HAZİRANDA YAPILACAKTIR.

(333) Ortaokulda ve genel, meslekî ve teknik ortaöğretim kurumlarında, bitirme bütünleme ve dışardan bitirme sınavları yerine, 1974 - 1975 öğretim yılından itibaren aşağıdaki esaslar uygulanacaktır.

1. İkinci kanaat dönemi sonunda her dersten alınan yıl sonu notu ara sınıflarda sınıf geçme, son sınıfta bitirme notudur. Ara sınıflarda biten derslerin yıl sonu notu da bitirme notu sayılır.

2. İkinci kanaat dönemi sonunda başarısız olan ders veya derslerden bütünleme sınavlarına girilebilir.

3. Yıl sonunda başarısız dersleri olan öğrencilere bir imkân daha tanımak ve bütün öğrencilerin yaz tatilinden yararlanmış ve dinlenmiş olarak yeni öğretim yılına başlamalarını sağlamak için bütünleme sınavları 20 - 30 haziran tarihleri arasında yapılır.

4. Bütünlemeye girecek öğrenciler için en geç 20 haziranda bitmek üzere en az 20 günlük teksifi bir yetiştirme programı düzenlenir. Öğrenciler bu kurslarda bütünlemeye girecekleri derslerden kendi öğretmenleri veya okul müdürünün uygun göreceği öğretmenler tarafından yetiştirilirler.

5. Kurslara katılacak öğrenciler yaklaşık olarak 20'şer kişilik gruplara ayrılır.

6. Yetiştirme programında öğretmenlere haftalık azamî ders saati kadar görev verilebilir. Bu göreve karşılık öğretmenlere ayrıca ek ders ücreti ödenmez. Öğretmenlere nisan ayı içinde ödenen ek ders ücretleri mayıs ve haziran aylarında da aynen ödenmeye devam olunur. Yetiştirme programı için öğrencilerden hiçbir surette ücret alınmaz.

7. Öğrencinin gireceği bütünleme sınavında aldığı not o dersin yıl sonu notu sayılır.

8. Bütüleme sınavları mecburî değildir. Ancak isteyen öğrenciler girerler. Bu maksatla öğrenciler bütünleme sınavına girmek istedikleri dersleri haziran ayının ilk iki günü içinde bir dilekçe ile okul idaresine bildirirler.

9. Okul dışından bitirme sınavları da bütünleme sınavları ile birlikte yapılır.

10. Ara sınıflarda yıl sonu başarı durumu aşağıda belirtilen esaslara göre tespit edilir:

Bütünleme sınavları sonunda, başarısız notu olan öğrencilerin durumları okul müdürünün başkanlığında toplanacak olan sınıf öğretmenler kurulunda ayrı ayrı görüşülür.

Sınıf öğretmenler kurulu bu toplantıda her öğrencinin diğer dersleri ve geçen yıllardaki başarıları ile devam ve disiplin durumlarını inceler; eğitsel kol çalışmalarına katılmasını ve bu çalışmalardaki başarısını gözden geçirir ve yıllık genel başarı durumunu bütünü ile değerlendirerek öğrencinin,

a. ya bir üst sınıfta denenmesine,

b. ya da aynı sınıfı tekrarlamasına karar verir.

Sınıf öğretmenler kurulu bu kararlarını oy çokluğu ile alır. Oyların eşit olması halinde başkanın bulunduğu taraf çoğunukta sayılır.

Sınıf öğretmenler kurulunun öğrenci hakkındaki bu kararı öğrenciye ve velisine yazı ile duyurulur.

Bir üst sınıfta denenme kararı, her öğrenci için biri ortaokul diğeri lise veya dengi ortaöğrenim boyunca olmak üzere en çok iki defa uygulanabilir.

11. Son sınıflarda yıl sonu başarı durumu aşağıdaki esaslara göre tespit edilir:

Ortaokul bitirme sınıfı olan VIII. ve ortaöğretimi bitirme sınıfı olan XI. veya XII. sınıflar sonunda bütünleme sınavlarında başarı göstermeyen öğrenciler, başarısız not aldıkları derslerden gelecek yıllarda bütünleme sınavlarına sınırsız olarak girebilirler.

ÖNERİ 14. SINIFI İKİ GRUBA AYIRMA DÜZENİ UYGULANACAKTIR.

(334) "Ortaokulda ve ortaöğretimde Sınıf Mevcutları ve Sınıfı İki Gruba Ayırma Düzeni" başlığı altında 218 - 221. maddelerde yer alan esaslar, şartları elverişli bütün okullarda uygulanmaya çalışılacaktır.

ÖNERİ 15. YILLIK ÇALIŞMA TAKVİMİ YENİDEN DÜZENLENECEKTİR.

(335) Yıllık çalışmanın düzenlenmesiyle ilgili esaslar aşağıya çıkarılmıştır.

1. Bir ders saati 40 dakikadır.

2. Ortaokullar ve genel meslekî ve teknik ortaöğretim kurumları 1 eylülde açılır. İlk hafta içinde öğrenci kayıtları, sınıfların teşkili, yıllık çalışma programlarının hazırlanması, öğretmenler kurulu ve zümre öğretmenleri toplantısı gibi çalışmalar yapılır.

3. Dersler eylül ayının ikinci pazartesi günü başlar ve 21 mayıs akşamı kesilir. Not çizelgeleri ders kesimini izleyen en geç iki gün içinde idareye verilir.

4. Yarı yıl tatili ocak ayının başından itibaren iki hafta sürer.

5. Resmî tatiller dışında verilecek olağanüstü tatil süresi kadar bir süre yıl sonuna eklenir veya bu tatiller dolayısiyle yapılamayan dersler okul idarelerince düzenlenecek bir ek programa göre yıl içinde telâfi edilir.

6. Meslekî ve teknik okullar öğrencileri, diploma almaya hak kazanabilmek için, öğretim süresi boyunca toplam otuz (30) iş günü staj

yapmak zorundadırlar. Staj çalışmaları, okul yönetimince uygun görülecek endüstri kuruluşları ile iş yerlerinde yapılır. Uygun staj yeri bulunamaması halinde, bu çalışmalar her yıl derslerin başlamasından önce 15 gün içinde yapılır.

ÖNERİ 16. REHBERLİK VE ARAŞTIRMA HİZMETLERİ GELİŞTİRİLECEKTİR.

(336) Okullarımızda, genel ve meslekî rehberlik hizmetlerinin teşkilâtlandırılması ile igili esaslar ve rehberlik programı bütün okullarımızda uygulanacak ve rehberlik programının uygulanması için okul müdürlükleri gerekli tedbirleri alacaklardır. Sistemin yeni ve önemli unsurlarından olan rehberlik çalışmaları ile yeni ölçme ve değerlendirme düzeninin uygulanmasında yönetici ve öğretmenlere yardımcı olmak, seminerler düzenlemek, danışmanlık yapmak ve uygulamayı yerinde izlemek ve sorunları yerinde çözebilmek amacı ile her ilde rehberlik ve araştırma merkezlerinin kurulması ve mevcutların beklenen hizmetleri görecek şekilde geliştirilmesi için kadro tahsisi, uzman atanması, geçici danışman gönderilmesi, seminer ve kurslar düzenlenmesi, yayınlar ve araçlar gönderilmesi gibi tedbirler alınacaktır.

ÖNERİ 17. YÜKSEK OKULLAR KANUN TASARISI

(337) Yüksek okullar kanununun çıkarılmasına çalışılacaktır.

ÖNERİ 18. YÜKSEK ÖĞRETİM KAPASİTESİ ARTIRILACAKTIR.

(338) Yüksek öğrenime geçiş hakkının kazanmış istekli her öğrenciye yüksek öğrenim imkânı sağlanmasına çalışılacaktır.

ÖNERİ 19. KANUNLARDA GEREKLİ DEĞİŞİKLİKLER YAPILACAKTIR.

(339) IX. Millî Eğitim Şûrası kararları da gözönünde tutularak İlk Öğretim ve Eğitim Kanunu, Millî Eğitim Temel Kanunu ve millî eğitimle ilgili öteki kanunlarda gerekli değişikliklerin yapılması sağlanacaktır.

ÖNERİ 20. ÖĞRETMEN YETİŞTİREN KURUMLAR YENİDEN DÜZENLENECEKTİR.

(340) Öğretmen yetiştiren kurumlar İkinci Kısım, Altıncı Bölümde yer alan esaslar ve önümüzdeki yıl çıkacak olan Yüksek Okullar Kanununun hükümlerine uygun olarak yeniden düzenlenecektir.

ÖNERİ 21. ÖĞRETMENLİKTE BÖLGE HİZMETİ DÜZENİ GETİRİLECEKTİR.

(341) Millî Eğitim Temel Kanununun 46. maddesinde belirtildiği üzere öğretmenlikte yurdun çeşitli bölgelerinde görev yapma esası getirilecek ve hizmet bölgesi ve ihtiyaçlara göre bu bölgeler arası yer değiştirme esasları yönetmenlikle düzenlenecektir.

ÖNERİ 22. IX. MİLLÎ EĞİTİM ŞÛRASI KARARLARI ÜZERİNE KURSLAR VE SEMİNERLER DÜZENLENECEKTİR.

(342) IX. Millî Eğitim Şûrası kararları üzerine aşağıdaki kurslar ve seminerler düzenlenecektir:

1. IX. Millî Eğitim Şûrası kararları ve bu kararlara dayanak olan temel yayınlar bütün eğitim kurumlarımıza gönderilecek ve eğitim kurumlarımızca bunların en kısa zamanda incelenmesi sağlanacaktır.

2. Şûra kararları üzerine millî eğitim müdürleri, genel, meslekî ve teknik ortaöğretim kurumları müdürleri ve ortaokul müdürleri için Bakanlıkça kurs ve seminerler düzenlenecektir.

3. Şûra kararları üzerine, öğretmen yetiştiren yüksek dereceli eğitim kurumlarımızın yönetici ve öğretmenleri için seminerler düzenlenecektir. Öğretmen yetiştiren yüksek dereceli eğitim kurumlarımızda bölgedeki öğretmenler için kurs ve seminerler açılacaktır. Öğretmen yetiştiren yüksek dereceli öğretim kurumlarımızın öğretim elemanlarının aynı maksatla illerde yapılacak çeşitli seminerlere yönetici ve öğretim elemanı olarak katılmaları sağlanacaktır.

4. Şûra kararları üzerine Bakanlık Merkez örgütünün ilgili bütün elemanları için kurs ve seminerler düzenlenecektir.

5. Bakanlıkça düzenlenen diğer bütün hizmet içi kurs ve seminerlerde Şûra kararlarının incelenmesine zaman ayrılacaktır.

6. Hizmet içi yetiştirme amacıyle düzenlenen seminerlere öncelik verilecektir.

ÖNERİ 23. OKUL, AİLE VE ÇEVRE BÜTÜNLEŞMESİ SAĞLANACAKTIR.

(343) Okul - aile ve çevre bütünleşmesini sağlamak ve eğitim hizmetlerinin etkinliğini artırmak amacıyla Millî Eğitim Temel Kanununun

16. maddesinde öngörülen Okul - Aile Birlikleri ile ilgili yeni yönetmelik hazırlanarak yürürlüğe konacaktır.

ÖNERİ 24. YENİ SEÇMELİ DERSLER İÇİN ÖĞRETMEN YETİŞTİRİLECEKTİR.

(344) Temel eğitim ve ortaöğretim kurumlarına yeni getirilen seçmeli dersler, çevrenin ekonomik ve sosyal şartlarına ve imkânlarına göre öğrencileri özellikle hayata veya iş alanlarına yöneltmeyi hedef tutan derslerdir. Bu dersleri okutacak öğretmenlerin veya uzman ve usta öğreticilerin seçilmesi, yetiştirilmesi, hizmet içi eğitimlerinin sağlanması, bazı branşlar için ek formasyon kazandırılması, bazıları için ise yeniden öğretmen yetiştirilmesi gerekmektedir. Bu konu IX. Millî Eğitim Şûrasında kabul edilecek esaslara uygun olarak ayrıca ele alınacak ve ayrıntılı uygulama planına bağlanacaktır. Millî Eğitim Temel Kanunu uzman ve usta öğreticilerin de geçici olarak öğretmenlikte görevlendirilmelerine imkân vermektedir. Bu konuda hazırlanan yönetmenlik taslağı, en kısa zamada yürürlüğe konacaktır.

ÖNERİ 25. OKUL YAPILARININ OPTİMAL BÜYÜKLÜKTE KURULMASI VE VERİMLİ OLARAK İŞLETİLMESİ ESASLARA BAĞLANACAKTIR.

(345) Optimal büyüklükte okul, bina ve tesisleriyle haftalık ders dağıtımı, öğretmen ve öğrenci sayıları arasında denge ve ahenk olan okuldur. Okulların optimal büyüklükte açılması ve işletilmesi esastır. Aksi takdirde öğrenci başına maliyet yükselir ve eğitimin kalitesi düşer. Şu halde, yeni sisteme göre okul standartlarının tespit edilmesi ve okullarımızın bu standartlara göre geliştirilmeleri gerekir.

(346) Nüfusu az ve dağınık olan yerlerde, ikinci devre ortaöğretimin genel, meslekî ve teknik öğretim programları, bir yönetim altında toplanan çok programlı bir okul olarak kurulacaktır. Böylece küçük yerlerde yetersiz okullar açmak yerine bölge merkezlerinde çevrenin özelliklerine uygun bölge okulları açılacak; yatırımın belli merkezlerde yoğunlaştırılması ve açılacak okulların personel, araç ve gereçler bakımından yeterli duruma getirilmesi mümkün kılınacaktır.

(347) Okullarımız, sistemin gereklerine ve uygulanacak çeşitli programların ihtiyaçlarına uygun eğitim araçları ile donatılacaktır. Seçmeli

derslerle müzik, beden eğitimi ve sağlık bilgisi, kitaplık, eğitsel kol çalışmaları ve rehberlik hizmetleri için gerekli tesislerle araç gereçler tamamlanacaktır.

(348) Meslekî ve Teknik Öğretim kurumları teknolojik yeniliklere ve çevre özelliklerine göre tesis, araç ve gereçlerle donatılacaktır.

(349) Yeni fen programlarının denenerek geliştirileceği okullarda öğrenci deneylerine imkân veren laboratuvarlar kurulmasına ve mevcutların eksiklerinin tamamlanmasına ve geliştirilmesine çalışılacaktır.

(350) Optimal büyüklüğüne ulaşabilmek için orta dereceli bütün okullarımızın durumları bina, tesisler, yönetim ve öğretim elemanları ve diğer imkânlarının rasyonel olarak kullanılabilmesi yönünden yeniden gözden geçirilecek ve bu iş Bakanlık merkez örgütünde tek elden planlanıp yürütülecektir.

(351) "Ortaöğretim Binaları Araştırma ve Geliştirme Çalışması" Kalkınma Planı uyarınca bir araştırma projesi olarak ele alınmıştır. Bu araştırma projesinin amacı, eğitim sisteminin çeşitli kademeleri, özellikle ortaöğretim kademesi için belirlenmiş olan yeni yaklaşımların okul binalarına yansımalarını çözümlemek, eğitim ihtiyaçlarına göre yeni yapılacak okul binaları için optimal büyüklük, kullanım ve iklim ile sosyo-ekonomik şartlar vb. kriterlerine dönük olarak fiziksel ihtiyaç programlarını araştırmak, eğitsel imkânlar geliştirilmesi çalışmaları yapmak ve mevcut okul binalarının kullanabilirliğini etüt etmektir.

Araştırma projesi Türkiye Bilimsel ve Teknik Araştırma Kurumu Yapı Araştırma Enstitüsü ve Millî Eğitim Bakanlığı Talim ve Terbiye Dairesi elemanlarından kurulu bir çalışma grubu tarafından yürütülmektedir. Bu araştırma 1975'te sonuçlandırılacaktır.

ÖNERİ 26. MESLEK KADEMELERİ VE MESLEKÎ UNVAN, GÖREV YETKİ VE SORUMLULUKLAR YENİDEN DÜZENLENECEKTİR.

(352) Öğrencilerin gerek temel eğitim gerekse ortaöğretim kademesinde hayata ve iş alanlarına yönetilebilmesi ve bu amaçla geliştirilmiş programların çekicilik kazanabilmesi için temel eğitim ve ortaöğretim kademelerine uyan başlıca meslek kademeleri ile meslek çeşitlerinin iyice belirlenmesi, her kademede görev alacak elemanların

unvan, görev, yetki ve sorumluluklarının kanunla düzenlenmesi gerekir.

Ortaöğretim kademesinde meslek alanları ve çalışma şartları çekici kılınmadıkça, öğrencileri hayata ve iş alanlarına hazırlayan programlara zorlayıcı tedbirlerle yöneltmenin mümkün olmayacağı ve öğrencilerin, şimdi olduğu gibi yüksek öğretim kapılarına yığılmağa devam edeceği şüphesizdir. Bu konuda Millî Eğitim Temel Kanununun 14. maddesinde "mesleklerin kademeleri ve her kademenin unvan, yetki ve sorumlulukları kanunla tespit edilir ve her derece ve türdeki örgün ve yaygın meslekî eğitim kurumlarının kuruluş ve programları bu kademelere uygun olarak düzenlenir" hükmü getirilmiş bulunmaktadır. Bu alanda yapılmış başlıca iki çalışma vardır: Birincisi, Çırak-Kalfa ve Ustalar Kanunu Tasarısı. Yüce Meclisin incelenmesinde bulunan bu kanunun süratle çıkarılmasına çalışılacaktır. İkincisi, meslekî unvan, yetki ve sorumlulukları belirleyen kanun tasarısı. Hazırlıkları sonuçlanmak üzere olan bu tasarı da en kısa zamanda Yüce Meclise sunulacaktır.

(353) Ortaöğretim kademesinde mesleğe hayata ve iş alanlarına hazırlayan programlar, Modern Fen Programlarını Geliştirme Projesinde olduğu gibi, ayrı bir araştırma projesi halinde ele alınacak ve her meslek programı, bahis konusu kanunlarla belirlenecek olan unvan, görev, yetki ve sorumluluklar da gözönünde tutularak geliştirilecektir.

ÖNERİ 27. BAKANLIK MERKEZ VE TAŞRA ÖRGÜTÜ YENİDEN DÜZENLENECEKTİR.

(354) Hiçbir eğitim reformu, paralel bir idare reformu yapılmadan başarılamaz. Bakanlık merkez ve taşra örgütü ortaöğretim sistemimizdeki dikey kuruluşlara paralel olarak düzenlenmiş bulunmaktadır. Yeni sistem dikey kuruluşlar yerine yatay kuruluşları getirdiğine göre sistem uygulamasına başlanabilmesi için Bakanlık merkez ve taşra örgütünün de yeni sistemin bütünlüğüne cevap verecek şekilde, yeniden düzenlenmesi gerekir. Bu maksatla 1974 - 1975'te kanun tasarısının hazırlıkları tamamlanacaktır.

(355) Yeni programların uygulanabilmesi için mevcut bütün okul binalarının, tesislerin ve araçların kullanılmasını ve yönetici ve öğretmenlerin, sistemin bütünlüğü içinde çeşitli okullarda ve programlarda rasyonel olarak çalıştırılabilmesini sağlama bakımından Millî

Eğitim Müdürlüklerinin görev ve yetkileri, yönetmeliklerde gerekli değişiklikler yapılmak suretiyle artırılacaktır.

Çeşitli okullarda ve programlarda rasyonel olarak çalıştırılabilmesi için Millî Eğitim Müdürlüklerinin il ve ilçe kademesinde kuruluş, görev ve yetkilerinin her derece ve türdeki eğitim yöneticilerinin yetkilerinin artırılması ve kendilerine görevlerinin önem ve sorumluluğuna uygun şekilde yeter sayıda yardımcı eleman, konut ve taşıt aracı verilmesi ve yan ödeme yapılması gibi imkânlar sağlanacaktır.

ÖNERİ 28. BİLİMSEL İŞBİRLİĞİ GELİŞTİRİLECEKTİR.

(356) Millî Eğitim Bakanlığınca bilimsel araştırmalara dayalı olarak özellikle ders programlarını, ders kitaplarını ve diğer eğitim araçlarını geliştirmek maksadıyla Talim ve Terbiye Kurulu Başkanlığının gerekli imkânlara sahip kılınması sağanmış ve bu yıl bütçesine yeterli araştırma ödeneği konmuştur.

(357) Sistemin uygulanmasıyle ilgili araştırmalara Bakanlığımızla Üniversitelerimiz, Devlet Plânlama Teşkilâtı, Türkiye Bilimsel ve Teknik Araştırma Kurumu, Devlet İstatistik Enstitüsü, M. T. A. Enstitüsü, ilgili Bakanlıklar, öğretmen ve diğer meslek kuruluşları ile işbirliği yapılmak suretiyle devam olunacaktır.

ÖNERİ 29. YEDEK SUBAYLIK HAKKI YENİ BİR SİSTEME BAĞLANMALIDIR.

(358) Yüksek öğrenim önüne yığılma sebeplerinden biri de yüksek öğrenim diploması alan herkese yedek subaylık hakkının tanınmış olmasıdır.

Bu itibarla, bu uygulamanın gözden geçirilmesi ve askerlik görevini yedek subay olarak yapma hakkının, sadece öğrenim derecesine göre değil, fakat askerlik hizmetinin gereklerine uygun bir seçme düzeni ile yeni bir sisteme bağlanması sağlanmalıdır.

ÖNERİ 30. X. MİLLÎ EĞİTİM ŞÛRASI ÖĞRETMENLİK MESLEĞİNİN SORUNLARININ İNCELENMESİNE TAHSİS EDİLECEKTİR.

(359) Millî eğitimimizin başarısı, her türlü eğitim ve öğretim çalışmalarının mihrakını teşkil eden öğretmene ve onun huzur ve güvenlik içinde görevi başında bulunmasına bağlıdır.

VIII. ve IX. Millî Eğitim Şûrasında kabul edilen amaçlar, kuruluşlar, muhteva ve metotlara cevap verecek sayıda ve nitelikte öğretmen yetiştirilmesi, mevcut öğretmenlerin işbaşında geliştirilmesi ve öğretmenlik mesleğinin çekici kılınması için çözüm bekleyen meseleler, ilköğretimden yüksek öğretime kadar Türk eğitim sisteminin bütünlüğü içinde, başlı başına bir konu olarak ele alınacak; sistemli bir analize tabi tutulacak ve tespit edilecek sonuçlar 1975 yılında toplanacak olan X. Millî Eğitim Şûrasının incelemesine sunulacaktır.

EKLER

I — Değişik programlarla ilgili örnek ders dağıtım çizelgeleri ön taslakları. (Bakınız: paragraf 138, 140) [42 değişik şema ve çizelge]

II — Bölge toplantıları raporları. (Bakınız: paragraf 69)

III — Öğretmen toplantılarında derlenen öğretmenlik sorunları ile ilgili öneriler. (Bakınız: paragraf 69)

IV — Ders Geçme ve Kredi düzeni üzerinde İzmir Motor Sanat Enstitüsü ve Motor Teknisyen Okulu Müdürlüğünce geliştirilen öneri. (paragraf 332/11)

V — Ön taslak hakkında görüş bildiren kurum ve kişiler. (Bakınız: paragraf 69)

TÜRKİYE'DE EĞİTİM SİSTEMİNİN YAPISI ve MESLEK KADEMELERİ

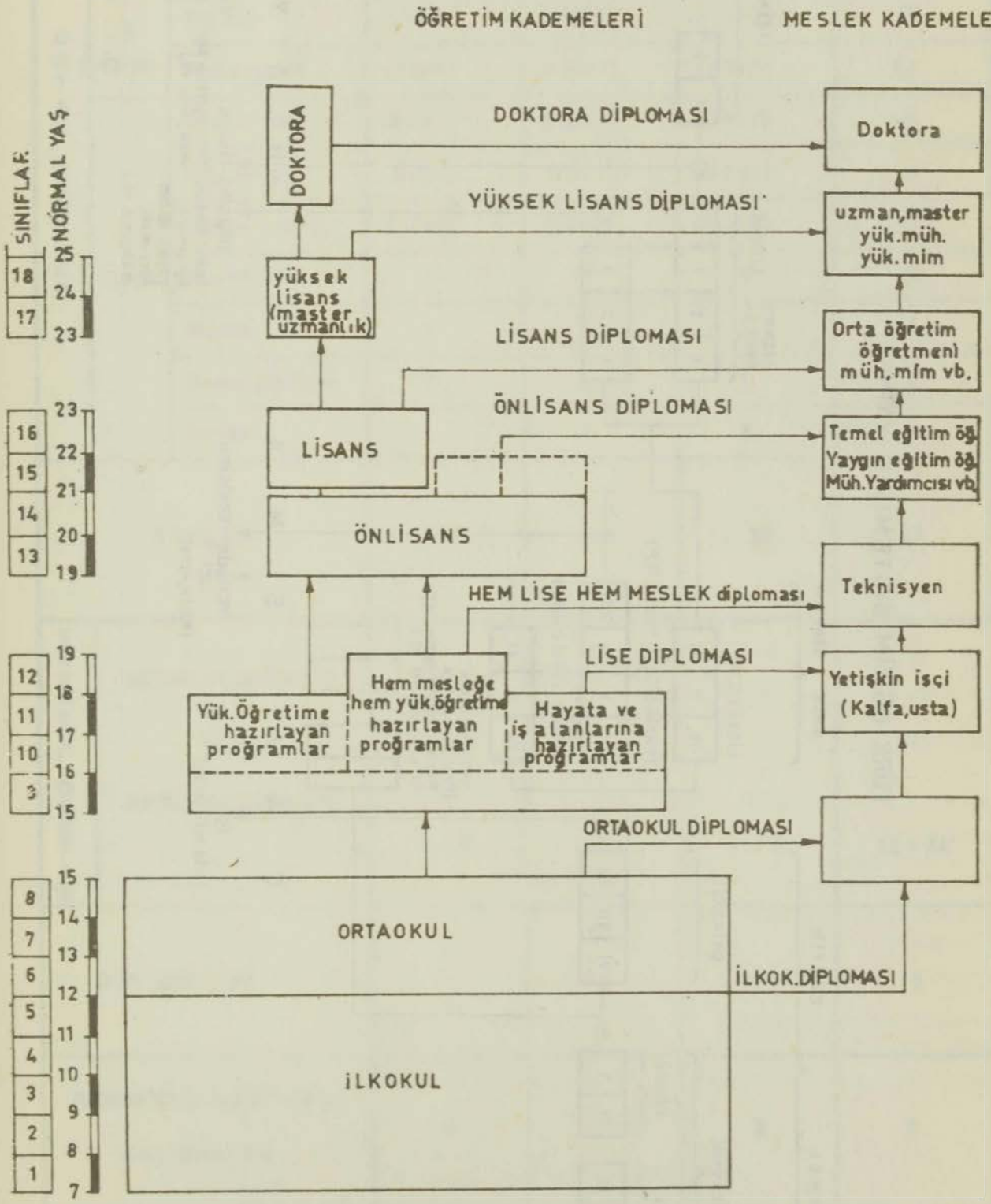

TÜRK EĞİTİM SİSTEMİNİN YAPISI

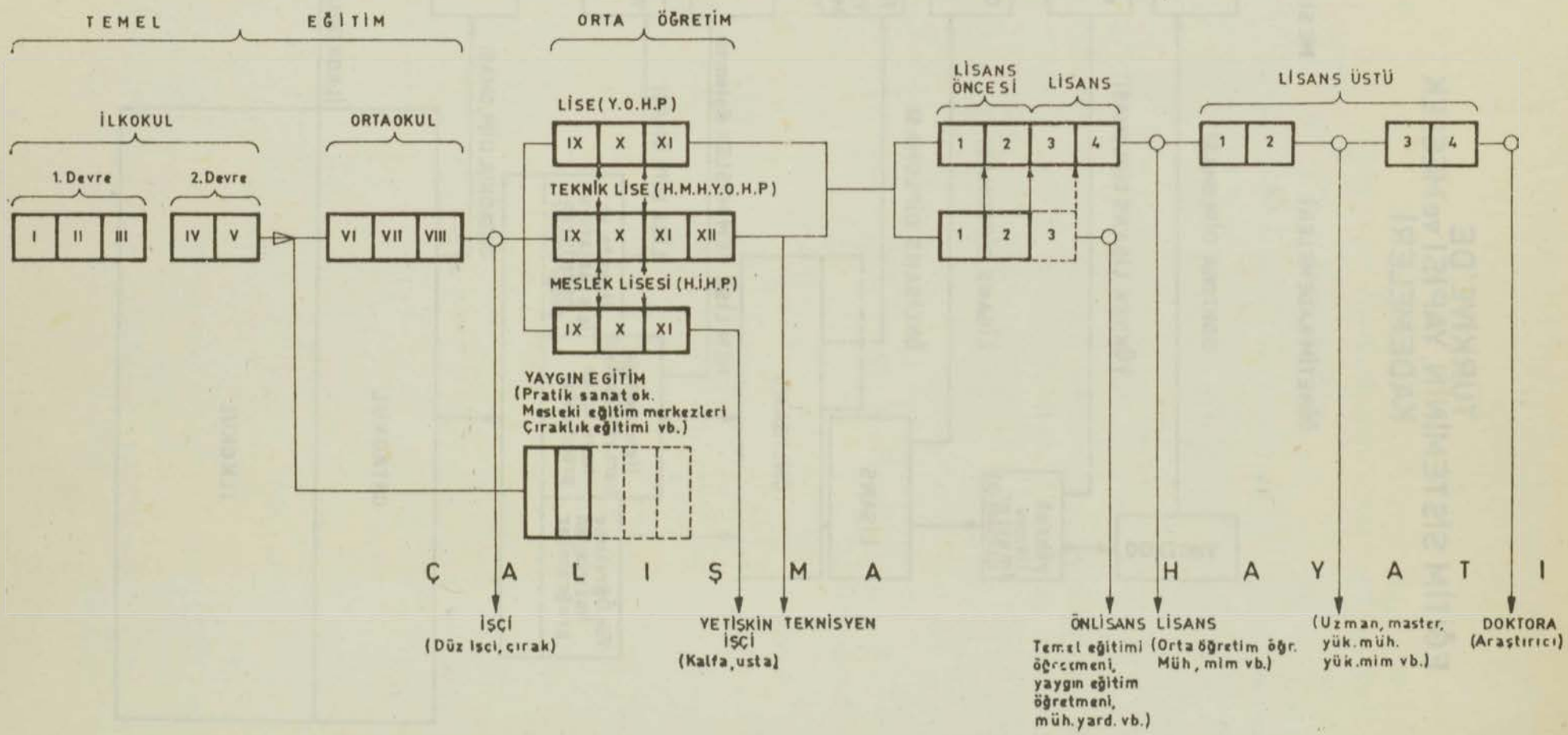

ORTAOKUL DERS DAĞITIM ÇİZELGESİ
(ÖN TASLAK)

		DERSLER	SINIFLARA GÖRE DERS SAATLERİ			
			VI. Sınıf	VII. Sınıf	VIII. Sınıf	Toplam
ORTAK DERSLER	I. Grub	Türkçe	5(4+1)	5(4+1)	5(4+1)	15
		Matematik	4(3+1)	4(3+1)	4(3+1)	12
	II. Grub	Sosyal Bilgiler	3(2+1)	3(2+1)	4(3+1)	10
		Fen Bilgisi	3(2+1)	3(2+1)	3(2+1)	9
		Yabancı diller	3(2+1)	3(2+1)	3(2+1)	9
		Resim İş	1	1	1	3
		Müzik	1	1	1	3
		Beden Eğitimi	1	1	1	3
		Ahlâk	1	1	1	3
TOPLAM			22	22	23	67
SEÇMELİ DERSLER	SEÇMELİ DERSLER VEYA MESLEK DERSLERİ		4 – 8	4 – 8	4 – 8	12 – 24
DİN BİLGİSİ			1	1	–	2
REHBERLİK ve EĞİTSEL ÇALIŞMALAR			3	3	3	9
HAFTALIK DERS SAATLERİ TOPLAMI			30-34	30-34	30-34	90-102

İMAM-HATİP LİSESİ BİRİNCİ DEVRE
HAFTALIK DERS DAĞITIM ÇİZELGESİ

(ÖN TASLAK)

		DERSLER	SINIFLARA GÖRE DERS SAATLERİ			
			VI. Sınıf	VII. Sınıf	VIII. Sınıf	TOPLAM
ORTAK DERSLER	I. Grup	Türkçe	5 (4+1)	5 (4+1)	5 (4+1)	15
		Matematik	4 (3+1)	4 (3+1)	4 (3+1)	12
	II. Grup	Sosyal bilgiler	3 (2+1)	3 (2+1)	4 (3+1)	10
		Fen bilgisi	3 (2+1)	3 (2+1)	3 (2+1)	9
		Yabancı diller	3 (2+1)	3 (2+1)	3 (2+1)	9
		Resim iş	1	1	1	3
		Müzik	1	1	1	3
		Beden eğitimi	1	1	1	3
		Ahlâk	1	1	1	3
Haftalık ortak ders saatleri toplamı			22	22	23	67
MESLEK DERSLERİ		Kur'an-ı Kerim	3	3	3	9
		Arapça	3	3	3	9
		Din dersi	3	3	2	8
Haftalık meslek ders saatleri toplamı			9	9	8	26
Rehberlik ve eğitsel çalışmalar			3	3	3	9
Haftalık ders saatleri genel toplamı			34	34	34	102

ŞÖ.MM.

LİSE

(DİL ve EDEBİYAT PROĞRAMI)

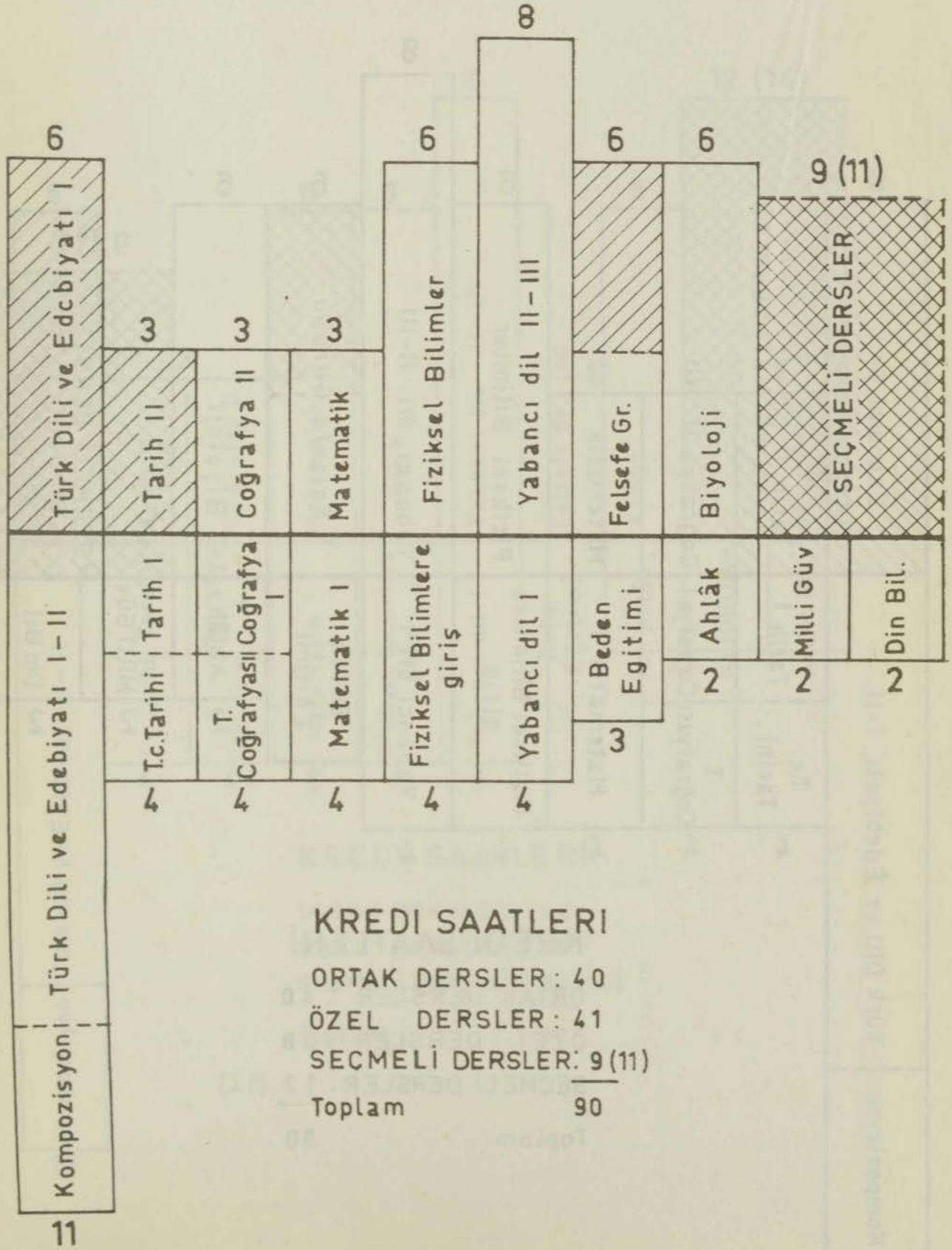

KREDI SAATLERI

ORTAK DERSLER : 40

ÖZEL DERSLER : 41

SECMELİ DERSLER: 9 (11)

Toplam 90

LİSE

(EKONOMİK ve SOSYAL BİLİMLER PROĞRAMI)

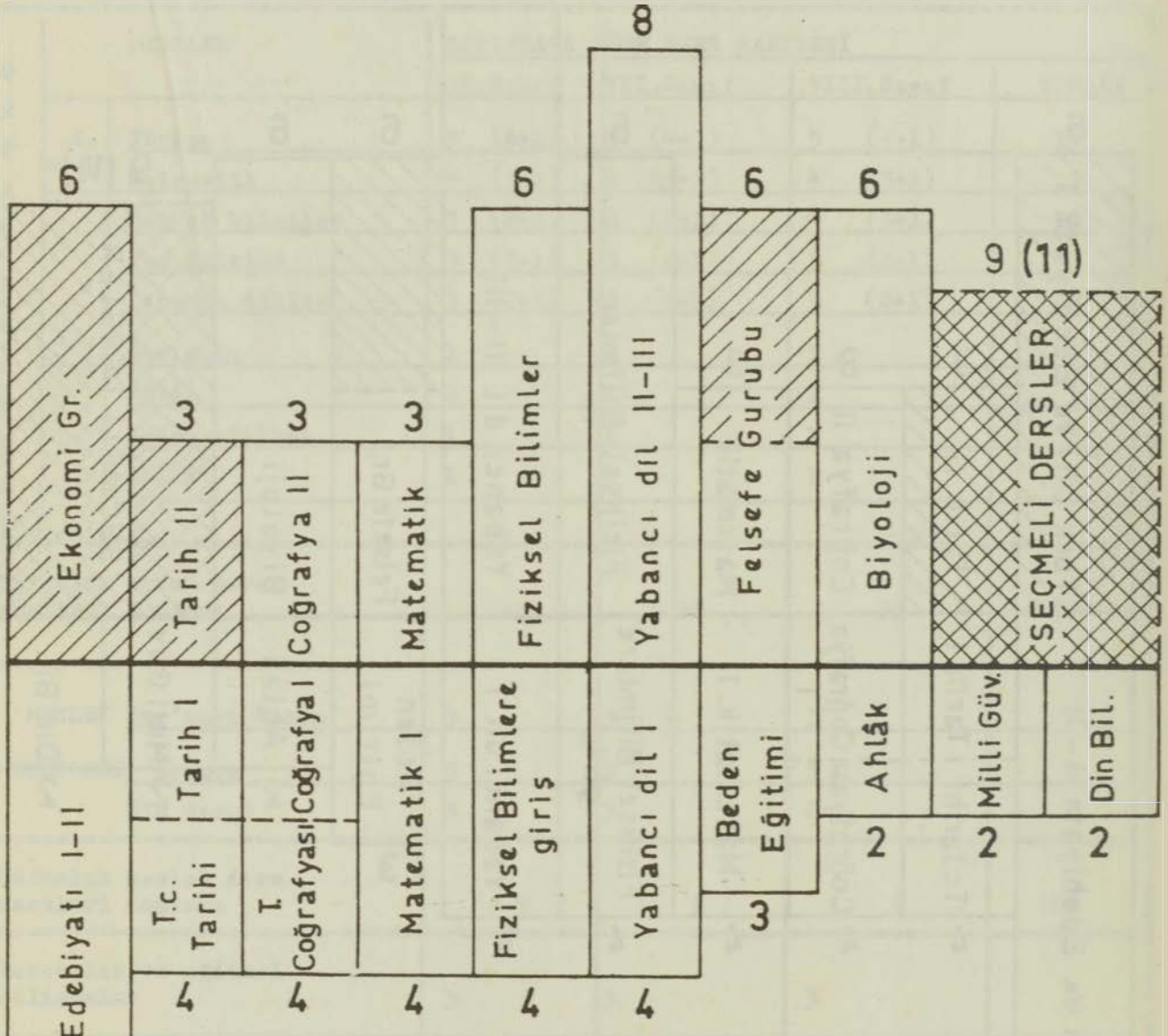

KREDİ SAATLERİ

ORTAK DERSLER : 40

ÖZEL DERSLER : 38

SEÇMELİ DERSLER : 12 (14)

Toplam 90

LİSE
(TABİİ BİLİMLER PROĞRAMI)

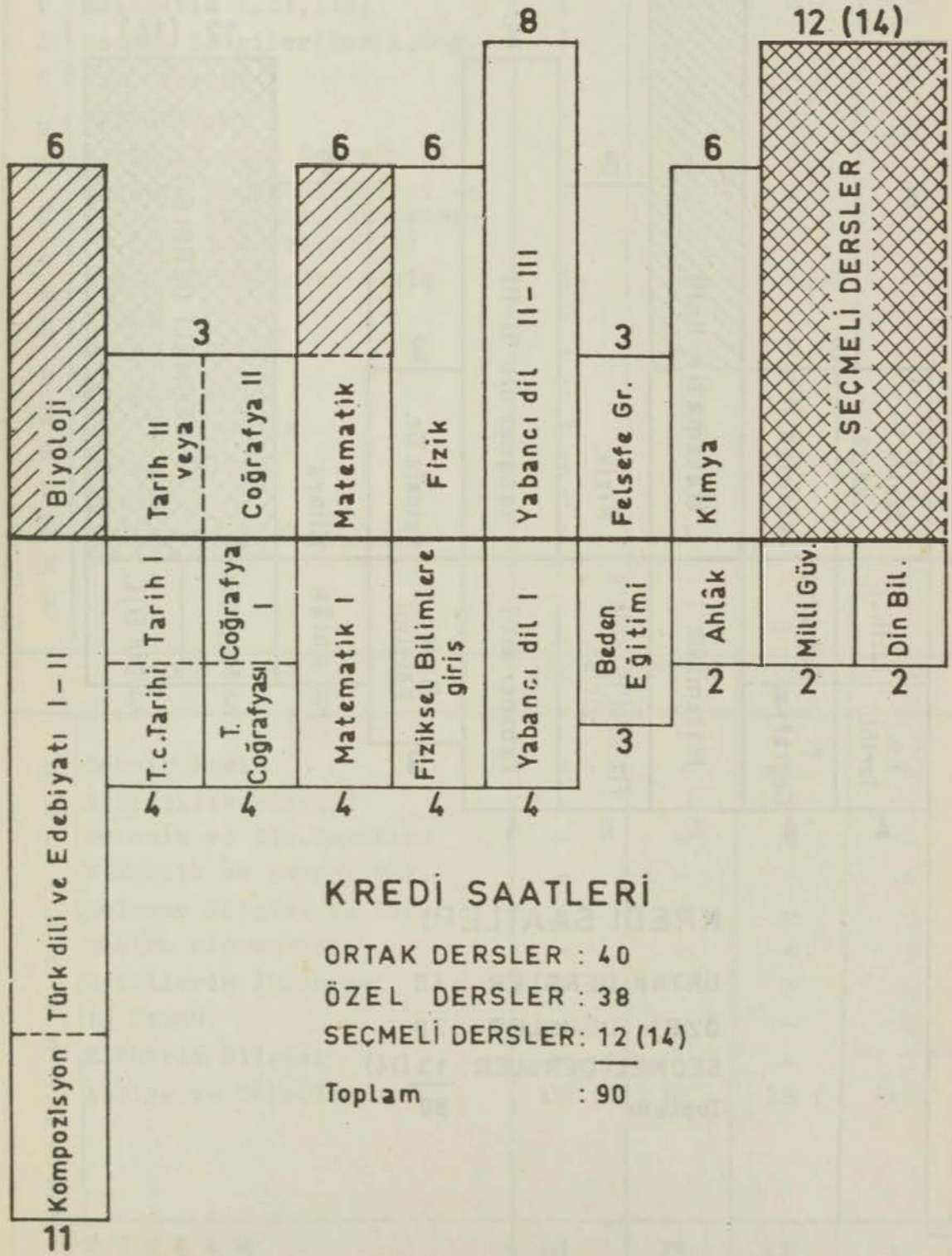

KREDİ SAATLERİ

ORTAK DERSLER : 40
ÖZEL DERSLER : 38
SEÇMELİ DERSLER: 12 (14)

Toplam : 90

LİSE
(MATEMATİK-FİZİK PROĞRAMI)

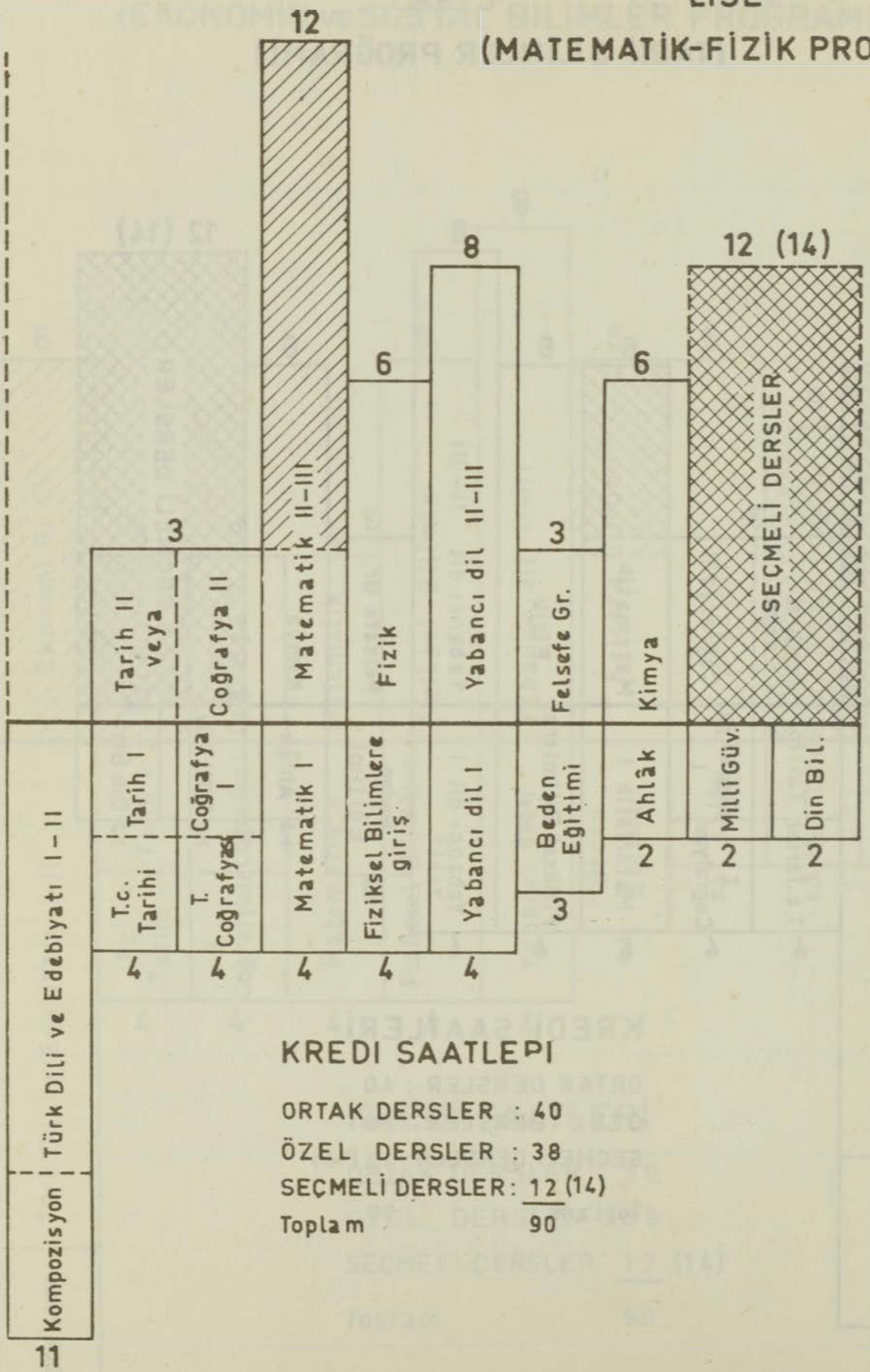

KREDI SAATLEPI

ORTAK DERSLER : 40

ÖZEL DERSLER : 38

SEÇMELİ DERSLER: 12 (14)

Toplam 90

TEKNİK LİSE (MAKINA BÖLÜMÜ)

(HEM MESLEĞE HEM DE YÜKSEK ÖĞRETİME HAZIRLIYAN PROGRAM)

(ÖN TASLAK)

	DERSLER	IX	X	XI	XII
ORTAK VE ÖZEL DERSLER	Türk Dili ve Edebiyatı I,II	4.	2	2	-
	Kompozisyon	-	-	-	3
	Matematik I,II,III,	4	6	6	-
	Sosyal Bilgiler(Tarih,Coğ.)	4	-	-	-
	T.C. Tarihi	-	-	-	2
	T.Coğrafya	-	2	-	-
	Tarih II veya Coğrafya II	-	-	3	-
	Felsefe Grubu(Sosyaloji ve Ekonomi, Endüstriyel Psikoloji)	-	-	-	3
	Fiziksel Bilimler Giriş	4	-	-	-
	Kimya	-	6	-	-
	Fizik	-	-	6	-
	Yabancı Dil	4	3	3	2
	Millî Güvenlik	-	2	-	-
	Beden Eğitimi	1	1	1	-
	Ahlâk	1	1	-	-
	Din Bilgisi (Seçmeli)	1	1	-	-
TOPLAM		22/23	23/24	21	10
MESLEK DERSLER	Teknik Resim	4	4	2	-
	Kalıpçılık Bilgisi	-	-	-	4
	Mekanik ve Cis.Dayanımı	-	-	4	-
	Hidrolik ve Enerji Mak.	-	-	-	4
	Malzeme Bilgisi ve Lab.	-	3	-	-
	Makina elemanları	-	-	-	3
	Metallerin İşlenmesi	-	-	3	-
	İş Etüdü	-	-	-	2
	Elektrik Bilgisi	-	-	-	3
	Atelye ve Teknoloji	14	12	12	16
TOPLAM		18	19	21	32
GENEL TOPLAM		40/41	42/43	42	42

TEKNİK LİSE (ELEKTRİK BÖLÜMÜ)
(HEM MESLEĞE VE HEM DE YÜKSEK ÖĞRETİME HAZIRLAYAN PROGRAM)
(ÖN TASLAK)

	DERSLER	IX	X	XI	XII
ORTAK VE ÖZEL DERSLER	Türk Dili ve Edebiyatı İ,II	4	2	2	-
	Kompozisyon	-	-	-	3
	Matematik I , II , III ,	4	6	6	-
	Sosyal Bilgiler(Tarih-Coğ.)	4	-	-	-
	T.C. Tarihi	-	-	-	2
	T.Coğrafya	-	2	-	-
	Tarih II veya Coğrafya II	-	-	3	-
	Felsefe Grubu (Sosyoloji ve Ekonomi, Endüstriyel Psikoloji)	-	-	-	3
	Fiziksel Bilimler Giriş	4	-	-	-
	Kimya	-	6	-	-
	Fizik	-	-	6	-
	Yabancı Dil	4	3	3	2
	Millî Güvenlik	-	2	-	-
	Beden Eğitimi	1	1	1	-
	Ahlâk	1	1	-	-
	Din Bilgisi (Seçmeli)	1	1	-	-
	TOPLAM	22/23	23/24	21	10
MESLEKİ DERSLER	Teknik Resim	4	-	-	-
	Meslek Resmi	-	-	-	6
	Elektro teknik	4	7	-	-
	Ölçme Tek.ve Lab.	-	-	3	-
	Elektrik Santralları	-	-	-	2
	Enerjinin Taşınması ve Dağıtımı	-	-	-	2
	Elektronik Bilgisi ve Lab.	-	-	-	4
	Elektrik Mak.ve Lab.	-	-	8	4
	Elektrik Kuv.Dev.	-	-	-	4
	Elk. Mak. ve Enerji Mak.	-	2	-	-
	Atelye ve Teknoloji	10	8	8	8
TOPLAM		18	17	19	30
GENEL TOPLAM		40/41	40/41	40	40

TEKNİK LİSE (GİYİM - KONFEKSİYON BÖLÜMÜ)
HEM MESLEĞE HEM DE YÜKSEK ÖĞRETİME HAZIRLIYAN PROGRAM
(ÖN TASLAK)

TANIM- Resmi, özel ve gönüllü kuruluşlarda konfeksiyon (hazır giyim), giyim hazırlama, yönetim, işletme ve benzeri görevleri giyim sanayiinin ihtiyacını, karşılayacak biçimde yürütebilen teknik elemanı yetiştiren bölümdür.

	DERSLER	IX	X	XI	XII
ORTAK VE ÖZEL DERSLER	Türk Dili ve Edebiyatı I-II	4	2	2	-
	Kompozisyon	-	-	-	3
	Matematik I-II-III	4	6	6	-
	Sosyal Bilgiler	4	-	-	-
	T.C. Tarihi	-	-	-	2
	T. Coğrafyası	-	2	-	-
	Tarih II veya Coğrafya II	-	-	3	-
	Felsefe Grubu (2 ders)	-	-	-	3
	Fiziksel Bilimlere Giriş	4	-	-	-
	Kimya	-	6	-	-
	Fizik	-	-	6	-
	Yabancı Dil	4	3	3	2
	Millî Güvenlik	-	2	-	-
	Beden Eğitimi	1	1	1	-
	Ahlâk	1	1	-	-
	Din Bilgisi	1	1	-	-
	Toplam	22/23	23/24	21	10
MESLEK DERSLERİ	Kalıp Elde Etme ve Çoğ.Tek.	-	4	2	8
	Makina Bilgisi	-	2	-	-
	Tekstil Teknolojisi	-	-	2	-
	Meslek Resmi	-	-	3	4
	Teknik Resim	-	3	-	-
	Giyim Süsleme Tek.	-	-	-	2
	Atelye-Teknoloii	-	8	12	16
	Resim	3	-	-	-
	Genel Ev Ekonomisi	10	-	-	-
	TOPLAM	13	17	19	30
	GENEL TOPLAM	35/36	40/41	40	40

TEKNİK LİSE (BESLENME BÖLÜMÜ)

HEM MESLEĞE HEM DE YÜKSEK ÖĞRETİME HAZIRLIYAN PROGRAM

(ÖN TASLAK)

TANIM- Resmi, özel ve gönüllü kuruluşlarda besinlerin planlanması, satın alınması, hazırlanması ve servis işlerini mevzuata, teknolojik ve bilimsel kurullara uygun olarak yürütebilen teknik elemanı yetiştiren bölümdür.

	DERSLER	IX	X	XI	XII
ORTAK VE ÖZEL DERSLER	Türk Dili ve Edebiyatı I-II	4	2	2	-
	Kompozisyon	-	-	-	3
	Matematik I-II	4	6	-	-
	Sosyal Bilgiler	4	-	-	-
	T.C. Tarihi	-	-	-	2
	T. Coğrafyası	-	2	-	-
	Tarih II veya Coğrafya II	-	-	3	-
	Felsefe Grubu (2 ders)	-	-	-	3
	Fiziksel Bilimlere Giriş	4	-	-	-
	Kimya	-	6	-	-
	Biyoloji	-	6	-	-
	Fizik	-	-	6	-
	Yabancı Dil	4	3	3	2
	Millî Güvenlik	-	2	-	-
	Beden Eğitimi	1	1	1	-
	Ahlâk	1	1	-	-
	Din Bilgisi	1	1	-	-
	TOPLAM	22/23	29/30	15	10
MESLEK DERSLERİ	Besin Kimyası-Fizyoloji	-	-	6	-
	Besinler ve BeslenmeI-II-III	-	3	3	4
	Besinlerin Satın.ve Sak.İlke	-	2	-	-
	Besinler ve Sağlık İlkeleri	-	-	-	2
	Besin Kontrolü ve Mevzuatı	-	-	-	2
	Besinlerin Sak.Hazır.ve Servis (Uygulama)	-	6	16	22
	Resim	3	-	-	-
	Genel Ev Ekonomisi	10	-	-	-
	TOPLAM	13	11	25	30
	GENEL TOPLAM	35/36	40/41	40	40

TEKNİK LİSE (Moda Resmi Bölümü)
HEM MESLEĞE HEM DE YÜKSEK ÖĞRETİME HAZIRLAYAN PROGRAM

	DERSLER	IX	X	XI	XII
ORTAK VE ÖZEL DERSLER	Türk Dili ve Edebiyatı I-II-III	4	4	6	-
	Kompozisyon	-	-	-	3
	Matematik I-II	4	3	-	-
	Sosyal Bilgiler	4	-	-	-
	T.C.Tarihi	-	-	-	2
	T.Coğrafyası	-	2	-	-
	Tarih II	-	-	3	-
	Coğrafya II	-	-	3	-
	Felsefe Grubu (Fel.Psi.Sos.Man.)	-	-	-	6
	Fiziksel Bilimlere Giriş I-II	4	6	-	-
	Biyoloji	-	-	6	-
	Yabancı Dil	4	3	3	2
	Milli Güvenlik	-	2	-	-
	Beden Eğitimi	1	1	1	-
	Ahlâk	1	1	-	-
	Din Bilgisi	1	1	-	-
	Toplam	22/23	22/23	22	13
MESLEK DERSLERİ	Temel Resim Bilgisi	-	3	-	-
	Sanat Tarihi	-	-	2	-
	Türk Süsleme Sanatı Tarihi	-	-	-	3
	Grafik	-	-	-	6
	Nakış	-	2	4	-
	Dekoratif Resim	-	13	12	18
	Resim	3	-	-	-
	Genel Ev Ekonomisi	10	-	-	-
	Toplam	13	18	18	27
	GENEL TOPLAM	35/36	40/41	40	40

TEKNİK LİSE (Dekoratif Resim Bölümü)
HEM MESLEĞE HEM DE YÜKSEK ÖĞRETİME HAZIRLAYAN
PROGRAM

	DERSLER	IX	X	XI	XII
ORTAK VE ÖZEL DERSLER	Türk Dili ve Edebiyatı I-II-III	4	4	6	-
	Kompozisyon	-	-	-	3
	Matematik I-II	4	3	-	-
	Sosyal Bilgiler	4	-	-	-
	T.C.Tarihi	-	-	-	2
	T.Coğrafyası	-	2	-	-
	Tarih II	-	-	3	-
	Coğrafya II	-	-	3	-
	Felsefe Grubu (Fel.Psi.Sos.Man.)	-	-	-	6
	Fiziksel Bilimlere Giriş I-II	4	6	-	-
	Biyoloji	-	-	6	-
	Yabancı Dil	4	3	3	2
	Milli Güvenlik	-	2	-	-
	Beden Eğitimi	1	1	1	-
	Ahlâk	1	1	-	-
	Din Bilgisi	1	1	-	-
	Toplam	22/23	22/23	22	13
MESLEK DERSLERİ	Temel Resim Bilgisi	-	3	-	-
	Sanat Tarihi	-	-	2	-
	Türk Süsleme Sanatı Tarihi	-	-	-	3
	Grafik	-	-	-	6
	Nakış	-	2	4	-
	Dekoratif Resim	-	13	12	18
	Resim	3	-	-	-
	Genel Ev Ekonomisi	1	-	-	-
	Toplam	13	18	18	27
	GENEL TOPLAM	35/36	40/41	40	40

TİCARET MESLEK LİSELERİ (SEKRETERLİK DALI)

HEM MESLEĞE HEM DE YÜKSEK ÖĞRETİME HAZIRLAYAN PROGRAM

	DERSLER	IX	X	XI
ORTAK VE ÖZEL DERSLER	Türk Dili ve Edebiyatı I. II.	4	4	-
	Kompozisyon	-	-	3
	Matematik I- II.	4	3	-
	Sosyal Bilgiler	4	-	-
	T.C. Tarihi	-	-	2
	T. Coğrafyası	-	-	2
	Tarih II.	-	3	-
	Coğrafya II.	-	3	-
	Felsefe Grubu (Psi-Mantık)	-	-	3
	Fiziksel Bilimlere giriş I-II	4	6	-
	Biyoloji	-	-	6
	Yabancı Dil	4	4	4
	Millî Güvenlik	-	2	-
	Beden Eğitimi	1	1	1
	Ahlâk	1	1	-
	Din Bilgisi (İsteğe bağlı)	1	1	-
	Toplam	22/23	27/23	21
MESLEK DERSLERİ	İşletmecilik Bilgisi	2	-	-
	Muhasebe I-A	4	3	-
	Sosyoloji-Ekonomi	-	3	-
	Ekonomi	-	-	3
	İşletme Yönetimi	-	-	2
	Sekreterlik ve insan ilişkileri	-	-	3
	Ticaret Aritmetiği	3	-	-
	Hukuk	-	3	-
	Yazışmalar	-	-	2
	Daktilografi	4	-	5
	Toplam	13	9	15
	GENEL TOPLAM	35/36	36/37	36

TİCARET MESLEK LİSELERİ (MALİYE-MUHASEBE DALI)
HEM MESLEĞE HEM DE YÜKSEK ÖĞRETİME HAZIRLAYAN PROGRAM

	DERSLER	IX	X	XI
ORTAK VE ÖZEL DERSLER	Türk Dili ve Edebiyatı I, II,	4	4	-
	Kompozisyon	-	-	3
	Matematik I - II,	4	3	-
	Sosyal Bilgiler	4	-	-
	T.C. Tarihi	-	-	2
	T. Coğrafyası	-	-	2
	Tarih II.	-	3	-
	Coğrafya II.	-	3	-
	Felsefe Grubu (Psi-Mantık)	-	-	3
	Fiziksel Bilimlere giriş I-II	4	6	-
	Biyoloji	-	-	6
	Yabancı Dil	4	4	4
	Millî Güvenlik	-	2	-
	Beden Eğitimi	1	1	1
	Ahlâk	1	1	-
	Din Bilgisi (İsteğe bağlı)	1	1	-
	Toplam	22/23	27/28	21
MESLEK DERSLERİ	İşletmecilik Bilgisi	2	-	-
	Muhasebe I- II	4	3	-
	Maliyet Muhasebesi	-	-	4
	Sosyoloji Ekonomisi	-	3	-
	Ekonomi	-	-	4
	İşletme Yönetimi	-	-	2
	Ticaret Aritmetiği	3	-	-
	İstatistik	-	-	2
	Hukuk	-	3	-
	Maliye-Bütçe	-	-	3
	Daktilografi	4	-	-
	Toplam	13	9	15
	GENEL TOPLAM	35/36	36/37	36

TİCARET MESLEK LİSELERİ TİCARET DALI

HEM MESLEĞE HEM DE YÜKSEK ÖĞRETİME HAZIRLAYAN

PROGRAM

	DERSLER	IX	X	XI
ORTAK VE ÖZEL DERSLER	Türk Dili ve Edebiyatı I-II	4	4	-
	Kompozisyon	-	-	3
	Matematik I - II	4	3	-
	Sosyal Bilgiler	4	-	-
	T.C. Tarihi	-	-	2
	T. Coğrafyası	-	-	2
	Tarih II.	-	3	-
	Coğrafya II	-	3	-
	Felsefe Grubu (Psi.-Mantık)	-	-	3
	Fiziksel Bilimlere giriş I-II	4	6	-
	Biyoloji	-	-	6
	Yabancı Dil	4	4	4
	Millî Güvenlik	-	2	-
	Beden Eğitimi	1	1	1
	Ahlâk	1	1	-
	Din Bilgisi (İsteğe bağlı)	1	1	-
	Toplam	22/23	27/28	21
MESLEK DERSLERİ	İşletmecilik Bilgisi	2	-	-
	Muhasebe I - II	4	3	-
	Şirketler ve Banka muhasebesi	-	-	4
	Sosyoloji Ekonomi	-	3	-
	Ekonomi	-	-	4
	Pazarlama	-	-	3
	İşletme yönetimi	-	-	2
	Ticaret Aritmetiği	3	-	-
	İstatistik	-	-	2
	Hukuk	-	3	-
	Daktilografi	4	-	-
	Toplam	13	9	15
	GENEL TOPLAM	35/36	36/37	36

TİCARET MESLEK LİSELERİ (KOOPERATİFÇİLİK DALI)
HEM MESLEĞE HEM DE YÜKSEK ÖĞRETİME HAZIRLAYAN PROGRAM

	DERSLER	IX	X	XI
ORTAK VE ÖZEL DERSLER	Türk Dili ve Edebiyatı I.II	4	4	-
	Kompozisyon	-	-	3
	Matematik I.II	4	3	-
	Sosyal Bilgiler	4	-	-
	T.C.Tarihi	-	-	2
	T.Coğrafyası	-	-	2
	Tarih II	-	3	-
	Coğrafya II	-	3	-
	Felsefe Grubu (Psi-Mantık)	-	-	3
	Fiziksel Bilimlere giriş I,II	4	6	-
	Biyoloji	-	-	6
	Yabancı Dil	4	4	4
	Millî Güvenlik	-	2	-
	Beden Eğitimi	1	1	1
	Ahlâk	1	1	-
	Din Bilgisi (İsteğe Bağlı)	1	1	-
	Toplam	22/23	27/28	21
MESLEK DERSLERİ	İşletmecilik Bilgisi	2	-	-
	Muhasebe I.II	4	3	-
	Kooperatif Muhasebesi	-	-	3
	Sosyoloji Ekonomi	-	3	-
	Ekonomi	-	-	3
	Pazarlama	-	-	-
	Kooperatif İşletmeciliği	-	-	4
	Ticaret Aritmetiği	3	-	-
	İstatistik	-	-	2
	Hukuk	-	3	-
	Daktilografi	4	-	-
	Toplam	13	9	15
	GENEL TOPLAM	35/36	36/37	36

İMAM-HATİP LİSESİ
HAFTALIK DERS DAĞITIM ÇİZELGESİ
(ÖN TASLAK)

	DERSLER	SINIFLARA GÖRE DERS SAATLERİ				
		IX.SINIF	X.SINIF	XI.SINIF	XII.SINIF	TOPLAM
ORTAK DERSLER	1- Türk Dili ve Edebiyatı I-II	4	4	-	-	8
	2- Kompozisyon	-	-	3	-	3
	3- Sos.Bil. (1- Tarih	2	-	-	-	2
	3- Sos.Bil. (2- Coğrafya	2	-	-	-	2
	4- Matematik I	4	-	-	-	4
	5- T.C.Tarihi	-	-	2	-	2
	6- T.Coğrafyası	-	-	-	2	2
	7- Fiziksel Bilimlere Giriş	4	-	-	-	4
	8- Yabancı Dil	4	-	-	-	4
	9- Millî Güvenlik	-	2	-	-	2
	10- Beden Eğitimi	1	1	1	-	3
	11- Ahlâk	1	1	-	-	2
	Haftalık ortak ders saatleri toplamı :	22	8	6	2	38
ÖZEL DERSLER	1- Türk Dili ve Edebiyatı III	-	-	-	6	6
	2- Matematik II	-	3	-	-	3
	3- Tarih II	-	3	-	-	3
	4- Coğrafya II	-	-	3	-	3
	5- Fiziksel Bilimler	-	6	-	-	6
	6- Felsefe Grubu	-	-	-	6	6
	7- Biyoloji	-	-	6	-	6
	8- Yabancı Dil	-	3	3	2	8
	Haftalık özel ders saatleri toplamı :	-	15	12	14	41
	Ortak ve özel dersler toplamı.	22	23	18	16	79
MESLEK DERSLERİ	1- Kur'an-ı Kerim	4	4	4	4	16
	2- Arapça	5	4	4	4	17
	3- Din Dersi	3	-	-	-	3
	4- Fıkıh	-	3	-	-	3
	5- Kelâm	-	-	3	-	3
	6- Tefsir	-	-	2	4	6
	7- Hadis	-	-	3	3	6
	8- Hitabet (uygulamalı)	-	-	-	3	3
	Haftalık meslek ders saatleri toplamı.	12	11	16	18	57
	Haftalık ders saatleri genel toplamı.	34	34	34	34	136

NOT: 1- İmam-Hatip liselerinde Dil ve Edebiyat ile Ekonomik ve Sosyal Bilgiler alanlarında öğretim yapılır. Ancak X.sınıftan itibaren Ekonomik ve Sosyal Bilimler alanında öğretim yapacaklar XII. sınıfta "Türk Dili ve Edebiyatı III" yerine "Ekonomik Grubu" derslerini takip ederler

2- a) Ortak ders saatleri toplamı 38 % 28 % 59
   b) Özel ders saatleri toplamı 41 % 31 - -
   c) Meslek ders saatleri toplamı 57 % 41 % 41
   136 100 100

MESLEK LİSESİ (TESVİYE BÖLÜMÜ)
(HAYATA VE İŞ ALANLARINA HAZIRLIYAN PROGRAM)
(ÖN TASLAK)

	DERSLER	IX	X	XI
ORTAK DERSLER	Türk Dili ve Edebiyatı I.II	4	4	-
	Kompozisyon	-	-	3
	Matematik I	4	-	-
	Sosyal Bilgiler (Tarih-Coğrafya)	4	-	-
	T.C. Tarihi	-	-	2
	T.C. Coğrafyası	-	-	2
	Fiziksel Bilimlere Giriş	4	-	-
	Yabancı Dil	4	-	-
	Millî Güvenlik	-	2	-
	Beden Eğitimi	1	1	1
	Ahlâk	1	1	-
	Din Bilgisi	1	1	-
	TOPLAM	22/23	8/9	8
MESLEK DERSLERİ	Teknik Resim	4	4	6
	Mekanik	-	2	2
	Elektrik Bilgisi	-	2	-
	Makina Bilgisi	-	-	2
	Malzeme Bilgisi	-	2	-
	İşletme Bilgisi	-	-	2
	Ölçme Kontrol	-	2	-
	Atelye ve Teknoloji	14	20	20
	TOPLAM	18	32	32
	GENEL TOPLAM	40/41	40/41	40

MESLEK LİSESİ (ELEKTRİK BÖLÜMÜ)
(HAYATA VE İŞ ALANLARINA HAZIRLIYAN PROGRAM)
(ÖN TASLAK)

	DERSLER	IX	X	XI
ORTAK DERSLER	Türk Dili ve Edebiyatı I.II	4	4	-
	Kompozisyon	-	-	3
	Matematik I	4	-	-
	Sosyal Bilgiler(Tarih,Coğ.)	4	-	-
	T.C. Tarihi	-	-	2
	T.C. Coğrafyası	-	-	2
	Fiziksel Bilimlere Giriş	4	-	-
	Yabancı Dil	4	-	-
	Millî Güvenlik	-	2	-
	Beden Eğitimi	1	1	1
	Ahlâk	1	1	-
	Din Bilgisi	1	1	-
	TOPLAM	22/23	8/9	8
MESLEK DERSLERİ	Teknik Resim	4	-	-
	Meslek Resim	-	-	4
	Elektro Teknik	4	5	-
	Elektrik Makinaları	-	5	4
	Endüstri Elektrik	-	-	4
	Enerji Makinaları	-	2	-
	İşletme Bilgisi	-	-	2
	Atelye ve Teknoloji	10	20	20
	TOPLAM	18	32	34
	GENEL TOPLAM	40/41	40/41	42

MESLEK LİSESİ (GİYİM BÖLÜMÜ)
HAYATA VE İŞ ALANINA HAZIRLIYAN PROGRAM

TANIM- Resmi, özel ve gönüllü kuruluşlarda, giyim hazırlama işlerini sanayiinin ihtiyacını karşılayacak biçimde yapabilen elemanı yetiştiren bölümdür.

	DERSLER	IX	X	XI
ORTAK DERSLER	Türk Dili ve Edebiyatı I-II	4	4	-
	Kompozisyon	-	-	3
	Matematik I	4	-	-
	Sosyal Bilgiler	4	-	-
	T.C. Tarihi	-	-	2
	T.Coğrafyası	-	-	2
	Fiziksel Bilimlere Giriş	4	-	-
	Yabancı Dil	4	-	-
	Millî Güvenlik	-	2	-
	Beden Eğitimi	1	1	1
	Ahlâk	1	1	-
	Din Bilgisi	1	1	-
	TOPLAM	22/23	8/9	8
MESLEK DERSLERİ	Kalıp Elde Etme Tek.	-	4	4
	Drapaj	-	4	-
	Meslek Resmi	-	4	4
	Giyim Süsleme Tek.	-	-	4
	İşletme Bilgisi	-	2	-
	Atelye-Teknoloji	-	18	20
	Resim	3	-	-
	Genel Ev Ekonomisi	10	-	-
	TOPLAM	13	32	32
	GENEL TOPLAM	35/36	40/41	40

MESLEK LİSESİ (KONFEKSİYON BÖLÜMÜ)
HAYATA VE İŞ ALANINA HAZIRLIYAN PROGRAM

TANIM- Resmî, özel ve gönüllü kuruluşlarda konfeksiyon (Hazır giyim) işleri giyim sanayiinin ihtiyacını karşılıyacak biçimde yapabilen elemanı yetiştiren bölümdür.

	DERSLER	IX	X	XI
ORTAK DERSLER	Türk Dili ve Edebiyatı I-II	4	4	-
	Kompozisyon	-	-	3
	Matematik I	4	-	-
	Sosyal Bilgiler	4	-	-
	T.C. Tarihi	-	-	2
	T. Coğrafyası	-	-	2
	Fiziksel Bilimlere Giriş	4	-	-
	Yabancı Dil	4	-	-
	Millî Güvenlik	-	2	-
	Beden Eğitimi	1	1	1
	Ahlâk	1	1	-
	Din Bilgisi	1	1	-
	TOPLAM	22/23	8/9	8
MESLEK DERSLERİ	Kalıp Elde Etme ve Çoğ.Tek.	-	6	6
	Teknik Resim	-	3	-
	Meslek Resmi	-	3	3
	Giyim Süsleme Tek.	-	-	3
	İşletme Bilgisi	-	2	-
	Atelye-Teknoloji	-	18	20
	Resim	3	-	-
	Genel Ev Ekonomisi	10	-	-
	TOPLAM	13	32	32
	GENEL TOPLAM	35/36	40/41	40

MESLEK LİSESİ (BESLENME BÖLÜMÜ)
HAYATA VE İŞ ALANINA HAZIRLIYAN PROGRAM

TANIM- Resmî, özel ve gönüllü kuruluşlarda besinlerin satın alınması , saklanması, hazırlanması ve servis işlerini teknolojik ve bilimsel kurullara uygun olarak yapabilen elemanı yetiştiren bölümdür.

	DERSLER	X	XI	XII
ORTAK DERSLER	Türk Dili ve Edebiyatı I-II	4	4	-
	Kompozisyon	-	-	3
	Matematik I	4	-	-
	Sosyal Bilgiler	4	-	-
	T.C. Tarihi	-	-	2
	T.Coğrafyası	-	-	2
	Fiziksel Bilimlere Giriş	4	-	-
	Yabancı Dil	4	-	-
	Millî Güvenlik	-	2	-
	Beden Eğitimi	1	1	1
	Ahlâk	1	1	-
	Din Bilgisi	1	1	-
	TOPLAM	22/23	8/9	8
MESLEK DERSLERİ	Kimya-Biyoloji	-	6	-
	Besinler ve Beslenme I-II	-	4	6
	Besinlerin Satın.ve Sak.İlke.	-	2	-
	İşletme Bilgisi	-	-	2
	Besinlerin Sak.Hazır.ve Servisi (Uygulama)	-	20	24
	Resim	3	-	-
	Genel Ev Ekonomisi	10	-	-
	TOPLAM	13	32	32
	GENEL TOPLAM	35/36	40	40

MESLEK LİSESİ (Moda Resmi Bölümü)
HAYATA VE İŞ ALANINA HAZIRLAYAN PROGRAM

	DERSLER	IX	X	XI
ORTAK DERSLER	Türk Dili ve Edebiyatı I-II	4	4	-
	Kompozisyon	-	-	3
	Matematik I	4	-	-
	Sosyal Bilgiler	4	-	-
	T.C Tarihi	-	-	2
	T. Coğrafyası	-	-	2
	Fiziksel Bilimlere Giriş	4	-	-
	Yabancı Dil	4	-	-
	Millî Güvenlik	-	2	-
	Beden Eğitimi	1	1	1
	Ahlâk	1	1	-
	Din Bilgisi	1	1	-
	Toplam	22/23	8/9	8
MESLEK DERSLERİ	Temel Resim Bilgisi	-	2	-
	Sanat Tarihi	-	-	2
	Giyim Tarihi	-	2	-
	Drapaj-Patrona Uygulama	-	-	4
	Moda Resmi	-	28	26
	Resim	3	-	-
	Genel Ev Ekonomisi	10	-	-
	Toplam	13	32	32
	GENEL TOPLAM	35/36	40/41	40

MESLEK LİSESİ (Dekoratif Resim Bölümü)
HAYATA VE İŞ ALANINA HAZIRLAYAN PROGRAM

	DERSLER	IX	X	XI
ORTAK DERSLER	Türk Dili ve Edebiyatı I-II	4	4	-
	Kompozisyon	-	-	3
	Matematik I	4	-	-
	Sosyal Bilgiler	4	-	-
	T.C. Tarihi	-	-	2
	T. Coğrafyası	-	-	2
	Fiziksel Bilimlere Giriş	4	-	-
	Yabancı Dil	4	-	-
	Millî Güvenlik	-	2	-
	Beden Eğitimi	I	I	I
	Ahlâk	I	I	-
	Din Bilgisi	I	I	-
	Toplam	22/23	8/9	8
MESLEK DERSLERİ	Temel Resim Bilgisi	-	2	-
	Sanat Tarihi	-	2	-
	Türk Süsleme Sanatı Tarihi	-	-	3
	Nakış	-	4	4
	Dekoratif Resim	-	24	25
	Resim	3	-	-
	Genel Ev Ekonomisi	10	-	-
	Toplam	13	32	32
	GENEL TOPLAM	35/36	40	40

TİCARET MESLEK LİSELERİ (SEKRETERLİK DALI)
HAYATA VE İŞ ALANLARINA HAZIRLAYAN PROGRAM

	DERSLER	IX	X	XI
ORTAK VE ÖZEL DERS	Türk Dili ve Edebiyatı I-II	4	4	-
	Kompozisyon	-	-	3
	Matematik I	4	-	-
	Sosyal Bilgiler	4	-	-
	T.C. Tarihi	-	-	2
	T.Coğrafyası	-	-	2
	Felsefe Gurubu (Psikiloji-Mantık)	-	-	3
	Fiziksel Bilimlere giriş I-II	4	6	-
	Yabancı Dil	4	4	4
	Millî Güvenlik	-	2	-
	Beden Eğitimi	1	1	1
	Ahlâk	1	1	-
	Din Bilgisi (İsteğe bağlı)	1	1	-
	Toplam	22/23	18/19	15
MESLEK DERSLERİ	İşletmecilik Bilgisi	2	-	-
	Muhasebe I-II	4	3	-
	Sosyoloji-Ekonomi	-	3	-
	Ekonomi	-	-	3
	İşletme Yönetimi	-	-	2
	Turizm	-	3	-
	Sekreter ve İnsan İlişkileri	-	-	3
	Ticaret Aritmetiği	3	-	-
	Malî Cebir-Mal Teknolojisi	-	3	-
	Hukuk	-	3	-
	İş ve Sosyal Güvenlik Hukuku	-	-	2
	Büro Uygulaması	-	-	4
	Tanışmalar	-	-	2
	Daktilografi	4	3	5
	Toplam	13	18	21
	GENEL TOPLAM	35/36	36/37	36

TİCARET MESLEK LİSELERİ (KOOPERATEFÇİLİK DALI)
HAYATA VE İŞ ALANLARINA HAZIRLAYAN PROGRAM

	DERSLER	IX	X	XI
ORTAK VE ÖZEL DERS	Türk Dili ve Edebiyatı I. II	4	4	–
	Kompozisyon	–	–	3
	Matematik I	4	–	–
	Sosyal Bilgiler	4	–	–
	T. C. Tarihi	–	–	2
	T. Coğrafyası	–	–	2
	Felsefe Grubu (Psikoloji - Mantık)	–	–	3
	Fiziksel Bilimlere Giriş I. II	4	6	–
	Yabancı Dil	4	4	4
	Millî Güvenlik	–	2	–
	Beden Eğitimi	1	1	1
	Ahlâk	1	1	–
	Din Bilgisi (İsteğe Bağlı)	1	1	–
	Toplam	22/23	18/19	15
MESLEK DERSLERİ	İşletmecilik Bilgisi	2	–	–
	Muhasebe I. II	4	3	–
	Kooperatif Muhasebesi	–	–	3
	Sosyoloji - Ekonomi	–	3	–
	Ekonomi	–	–	3
	Pazarlama	–	–	3
	Kooperatif ve İşletmeciliği	–	–	4
	Turizm	–	3	–
	Ticaret Aritmetiği	3	–	–
	Mal Teknolojisi / Mali Cebir	–	3	–
	İstatistik	–	–	2
	Hukuk	–	3	3
	Daktilografi	4	3	3
	Toplam	13	18	21
	GENEL TOPLAM	35/36	36/37	36

TİCARET MESLEK LİSELERİ (TİCARET DALI)
HAYATA VE İŞ ALANLARINA HAZIRLAYAN PROGRAM

	DERSLER	IX	X	XI
ORTAK VE ÖZEL DERS	Türk Dili ve Edebiyatı I - II	4	4	–
	Kompozisyon	–	–	3
	Matematik I	4	–	–
	Sosyal Bilgiler	4	–	–
	T.C. Tarihi	–	–	2
	T. Coğrafyası	–	–	2
	Felsefe Grubu (Psikoloji-Mantık)	–	–	3
	Fiziksel Bilimlere giriş I - II	4	6	–
	Yabancı Dil	4	4	4
	Millî Güvenlik	–	2	–
	Beden Eğitimi	1	1	1
	Ahlâk	1	1	–
	Din Bilgisi (İsteğe bağlı)	1	1	–
	Toplam	22/23	18/19	15
MESLEK DERSLERİ	İşletmecilik Bilgisi	2	–	–
	Muhasebe I-II	4	3	–
	Şirketler ve Banka Muhasebesi	–	–	4
	Sosyoloji-Ekonomi	–	3	–
	Ekonomi	–	–	4
	Pazarlama	–	–	3
	İşletme Yönetimi	–	–	2
	Turizm	–	3	–
	Ticaret Aritmetiği	3	–	–
	Malî Cebir-(Mal Teknolojisi)	–	3	–
	İstatistik	–	–	2
	Hukuk	–	3	–
	Daktilografi	4	3	3
	Toplam	13	18	21
	GENEL TOPLAM	35/36	36/37	36

TİCARET MESLEK LİSELERİ (MALİYE-MUHASEBE DALI)
HAYATA VE İŞ ALANLARINA HAZIRLAYAN PROGRAM

	DERSLER	IX	X	XI
ORTAK VE ÖZEL DERSLER	Türk Dili ve Edebiyatı I. II.	4	4	–
	Kompozisyon	–	–	3
	Matematik I	4	–	–
	Sosyal Bilgiler	4	–	–
	T. C. Tarihi	–	–	2
	T. Coğrafyası	–	–	2
	Felsefe Grubu (Psikoloji-Mantık)	–	–	3
	Fiziksel Bilimlere Giriş I. II	4	6	–
	Yabancı Dil	4	4	4
	Millî Güvenlik	–	2	–
	Beden Eğitimi	1	1	1
	Ahlâk	1	1	–
	Din Bilgisi (İsteğe Bağlı)	1	1	–
	Toplam	22/23	18/19	15
MESLEK DERSLERİ	İşletmecilik Bilgisi	2	–	–
	Muhasebe I. II.	4		–
	Maliyet Muhasebesi	–	–	4
	Sosyoloji - Ekonomi	–	3	–
	Ekonomi	–	–	4
	İşletme Yönetimi	–	–	2
	Ticaret Aritmetiği	3	–	–
	İstatistik	–	–	2
	Hukuk	–	3	3
	Maliye - Bütçe	–	–	3
	Daktilografi	4	3	3
	Turizm	–	3	–
	Mal Teknolojisi } Malî Cebir }	–	3	–
	Toplam	13	18	21
	GENEL TOPLAM	35/36	36/37	36

İMAM-HATİP LİSESİ
HAFTALIK DERS DAĞITIM ÇİZELGESİ
(Hayata ve İş Alanlarına Hazırlayan Proğram)
(ÖN TASLAK)

	DERSLER	Sınıflara Göre Ders Saatleri IX.Sınıf:	X.Sınıf:	XI.Sınıf:	Toplam:
ORTAK DERSLER	1- Türk Dil.ve Ed.I-II	4	4	-	8
	2- Kompozisyon	-	-	3	3
	3- Sos.Bilgiler	4	-	-	4
	4- Matematik I	4	-	-	4
	5- T.C.Tarihi	-	-	2	2
	6- T.Coğrafyası	-	-	2	2
	7- Fiziksel B.Giriş	4	-	-	4
	8- Yabancı Dil	4	-	-	4
	9- Millî Güvenlik	-	2	-	2
	10- Beden Eğitimi	1	1	1	3
	11- Ahlâk	1	1	-	2
	Haftalık Ortak Ders Saatleri Toplamı ...	22	8	8	38
MESLEK DERSLERİ	1- Kur'an-ı Kerim	4	8	8	20
	2- Arapça	5	6	7	18
	3- Din Dersi	3	-	-	3
	4- Fıkıh	-	4	-	4
	5- Kelâm	-	2	2	4
	6- Tefsir	-	3	3	6
	7- Hadis	-	3	3	6
	8- Hitabet(uygulamalı)	-	-	3	3
	Haftalık Meslek Ders Saatleri Toplamı	12	26	26	64
	Haftalık Ders Saatleri Genel Toplamı.....	34	34	34	102

NOT: 1- Yüksek öğrenime devam etmeyi düşünmeyen veya Yüksek Öğretim proğramlarına geçiş için esas olan şartları yerine getirmeyen yahut yüksek öğretime geçiş proğramlarını takip ederken bu proğramlardan ayrılmak isteyenler, X.sınıftan itibaren hayata ve iş alanlarına hazırlayan bu proğramı seçebilirler.

2- Bu proğramı başarı ile tamamlıyanlara "İmam-Hatip Lisesi Diploması" verilir. Ancak bu diploma yüksek öğrenime geçiş hakkını sağlamaz.

3- Bu proğrama göre diploma alanlardan yüksek öğrenime gitmek isteyenler, özel derslerin imtihanlarını vermek zorundadır.

NM.

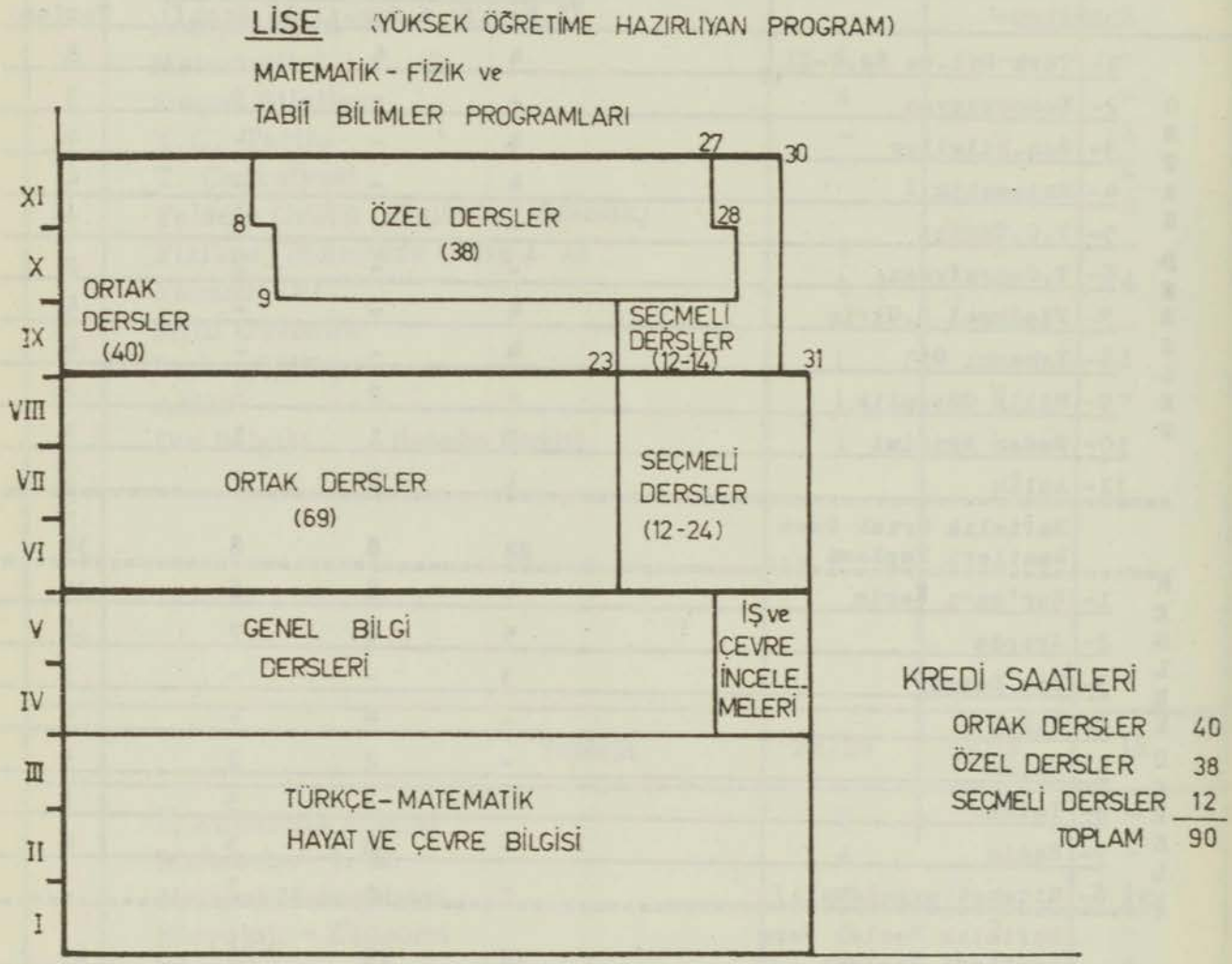
LİSE (YÜKSEK ÖĞRETİME HAZIRLIYAN PROGRAM)
MATEMATİK - FİZİK ve
TABİÎ BİLİMLER PROGRAMLARI
XI
X
IX
VIII
VII
VI
V
IV
III
II
I
27
30
8
9
28
ÖZEL DERSLER
(38)
ORTAK
DERSLER
(40)
SEÇMELİ
DERSLER
(12-14)
23
31
ORTAK DERSLER
(69)
SEÇMELİ
DERSLER
(12-24)
GENEL BİLGİ
DERSLERİ
İŞ ve
ÇEVRE
İNCELE-
MELERİ
TÜRKÇE-MATEMATİK
HAYAT VE ÇEVRE BİLGİSİ
KREDİ SAATLERİ
ORTAK DERSLER 40
ÖZEL DERSLER 38
SEÇMELİ DERSLER 12
TOPLAM 90

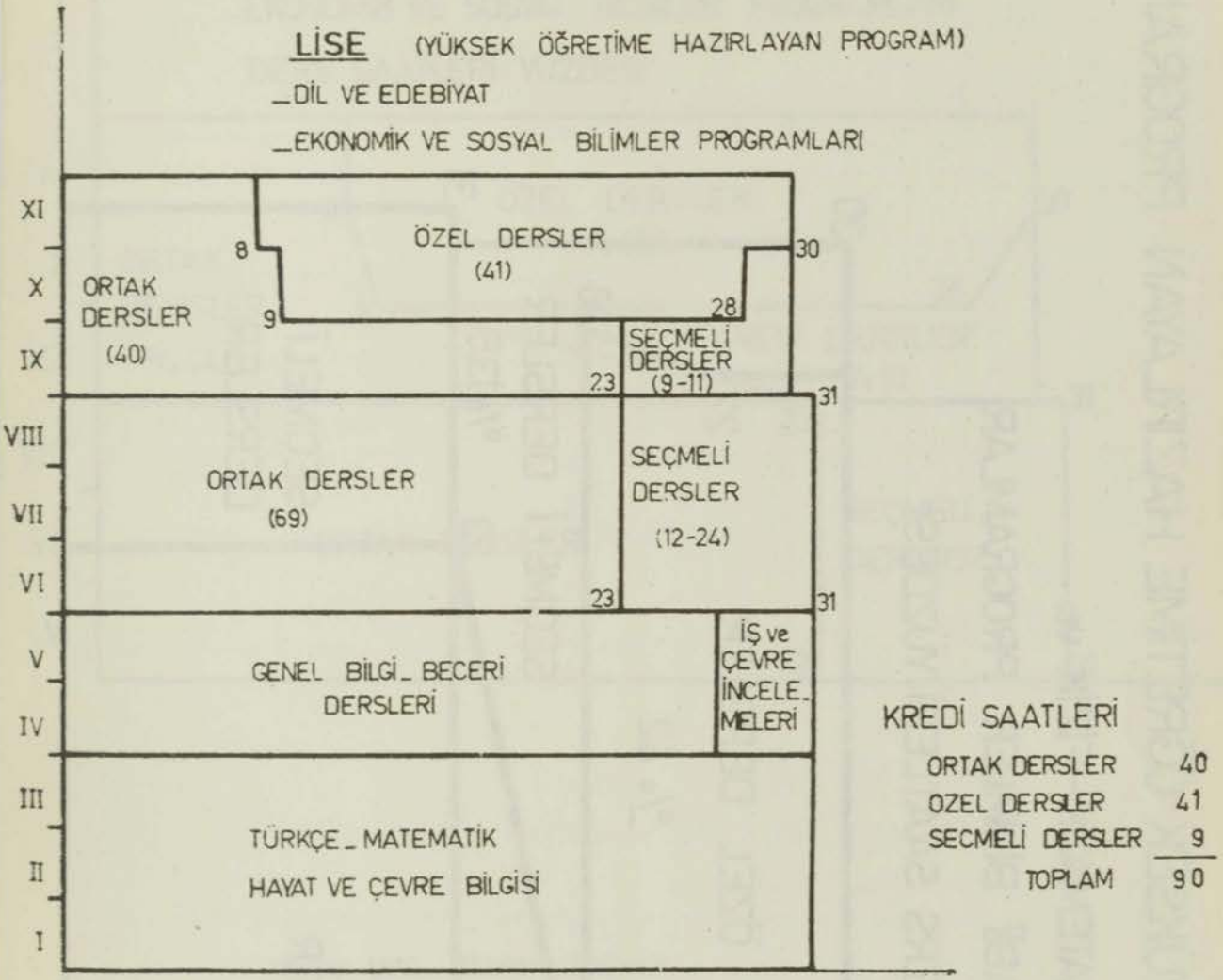

KREDİ SAATLERİ

ORTAK DERSLER	40
OZEL DERSLER	41
SECMELİ DERSLER	9
TOPLAM	90

LİSE (YÜKSEK ÖĞRETİME HAZIRLAYAN PROGRAM)

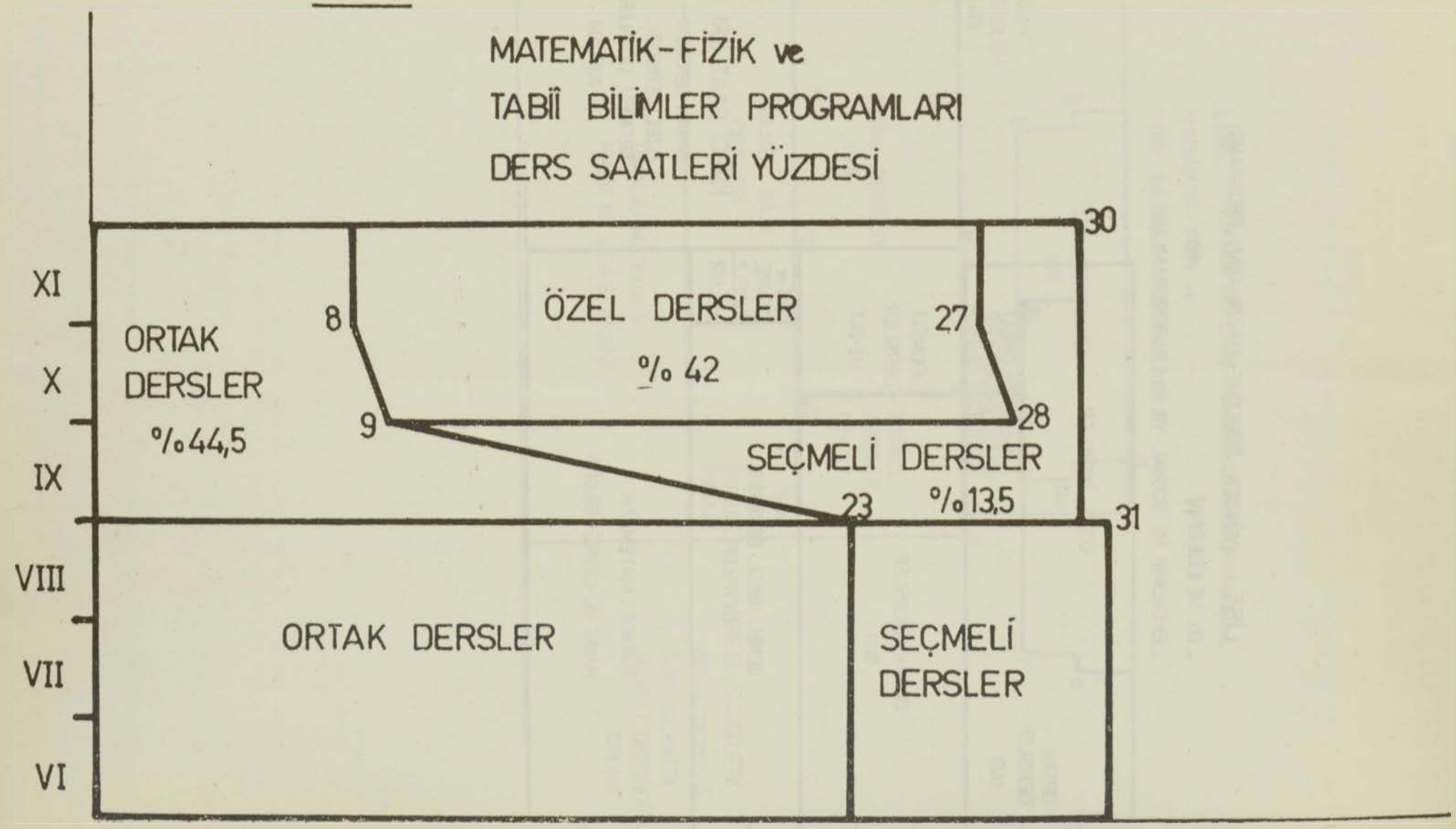

LİSE (YÜKSEK ÖĞRETİME HAZIRLAYAN PROĞRAM)

- DİL VE EDEBİYAT
- EKONOMİK VE SOSYAL BİLİMLER PROĞRAMLARI

DERS SAATLERİ YÜZDESİ

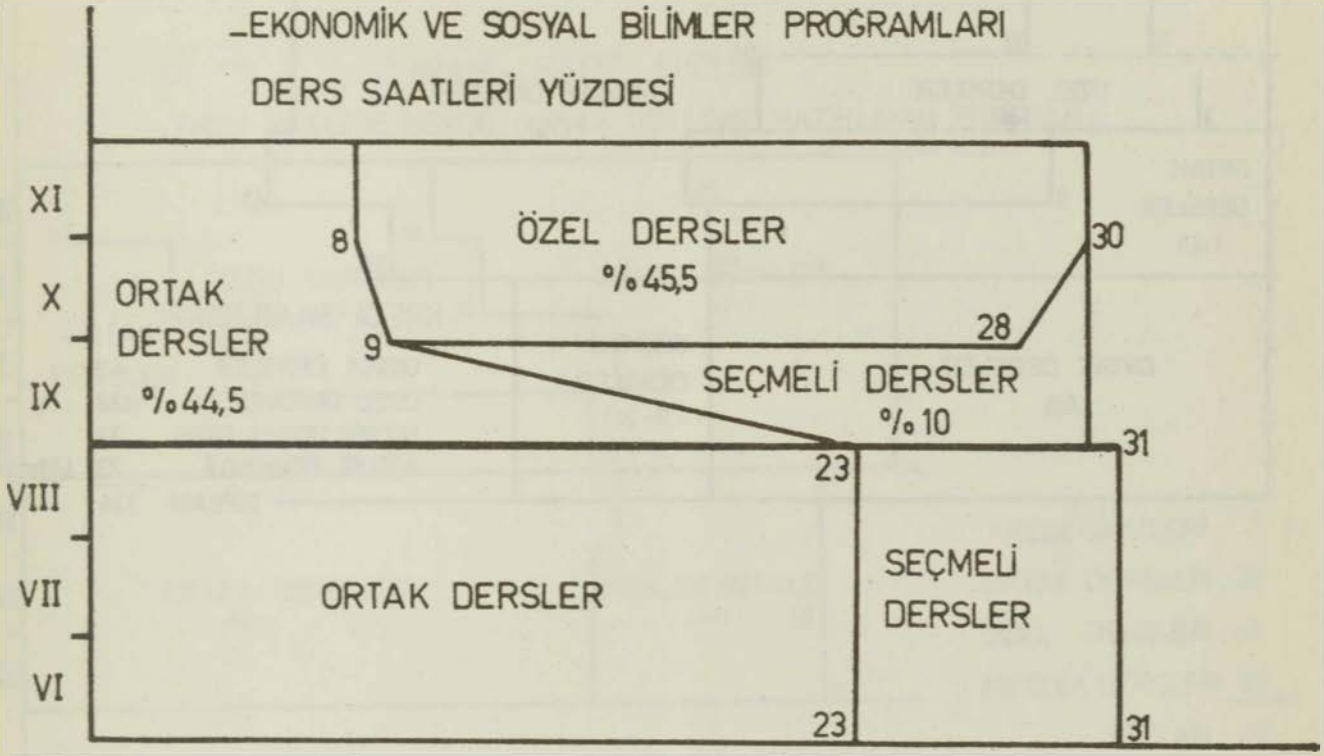

TEKNİK LİSE (Elektrik Bölümü)

(HEM MESLEĞE HEM DE YÜKSEK ÖĞRETİME HAZIRLAYAN PROĞRAM)

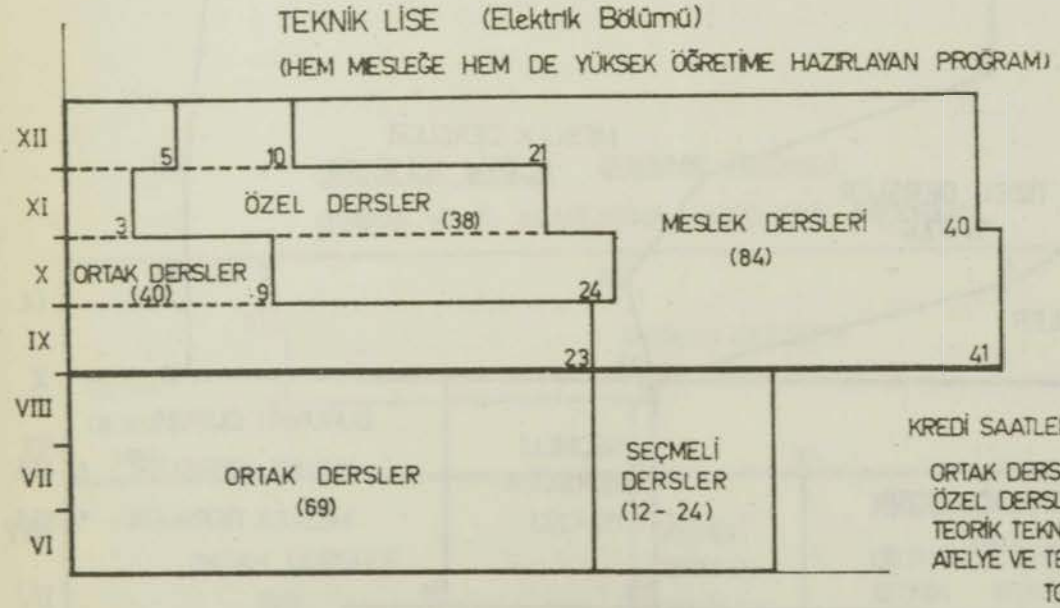

KREDİ SAATLERİ

ORTAK DERSLER	40
ÖZEL DERSLER	38
TEORİK TEKNİK DERSLER	50
ATELYE VE TEKNOLOJİ	17 (34 saat)
TOPLAM	145

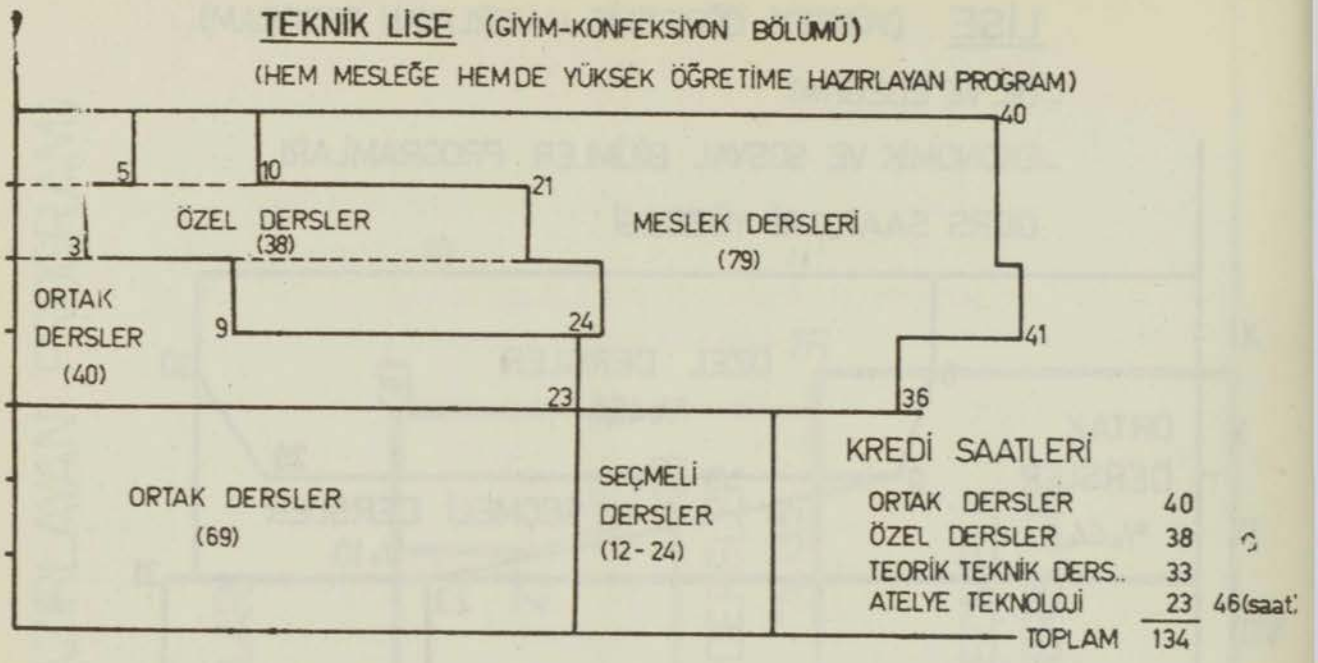
TEKNİK LİSE (GİYİM-KONFEKSİYON BÖLÜMÜ)
(HEM MESLEĞE HEM DE YÜKSEK ÖĞRETİME HAZIRLAYAN PROGRAM)
40
5
10
21
ÖZEL DERSLER
(38)
MESLEK DERSLERİ
(79)
3
ORTAK
DERSLER
(40)
9
24
41
23
36
ORTAK DERSLER
(69)
SEÇMELİ
DERSLER
(12-24)
KREDİ SAATLERİ
ORTAK DERSLER 40
ÖZEL DERSLER 38
TEORİK TEKNİK DERS.. 33
ATELYE TEKNOLOJİ 23
46(saat)
TOPLAM 134

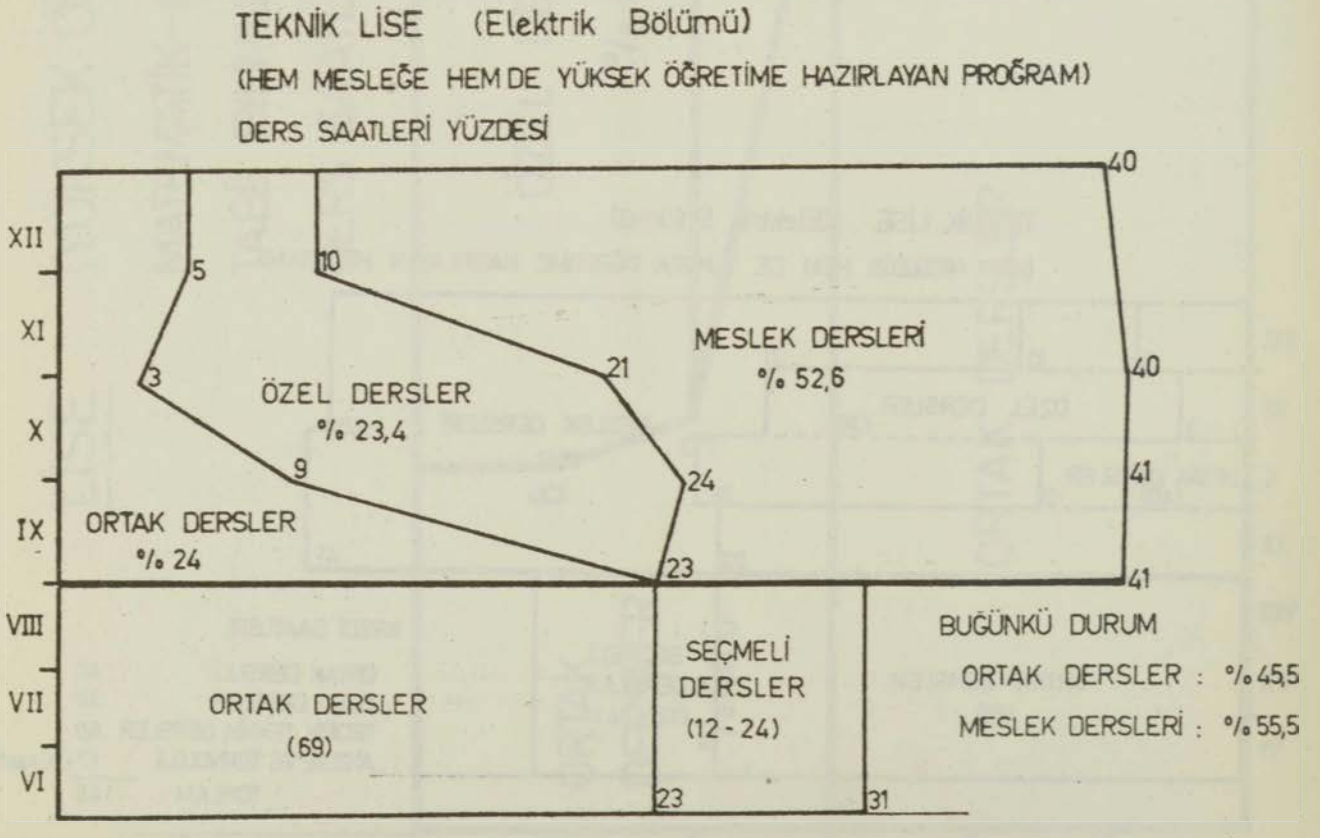
TEKNİK LİSE (Elektrik Bölümü)
(HEM MESLEĞE HEM DE YÜKSEK ÖĞRETİME HAZIRLAYAN PROĞRAM)
DERS SAATLERİ YÜZDESİ
40
XII
5
10
XI
MESLEK DERSLERİ
% 52,6
21
40
3
ÖZEL DERSLER
% 23,4
X
9
24
41
IX
ORTAK DERSLER
% 24
23
41
VIII
BUĞÜNKÜ DURUM
SEÇMELİ
DERSLER
(12-24)
VII
ORTAK DERSLER
(69)
ORTAK DERSLER : % 45,5
MESLEK DERSLERİ : % 55,5
VI
23
31

İMAM - HATİP LİSESİ

(HEM MESLEĞE HEMDE YÜKSEK ÖĞRETİME HAZIRLAYAN PROGRAM)

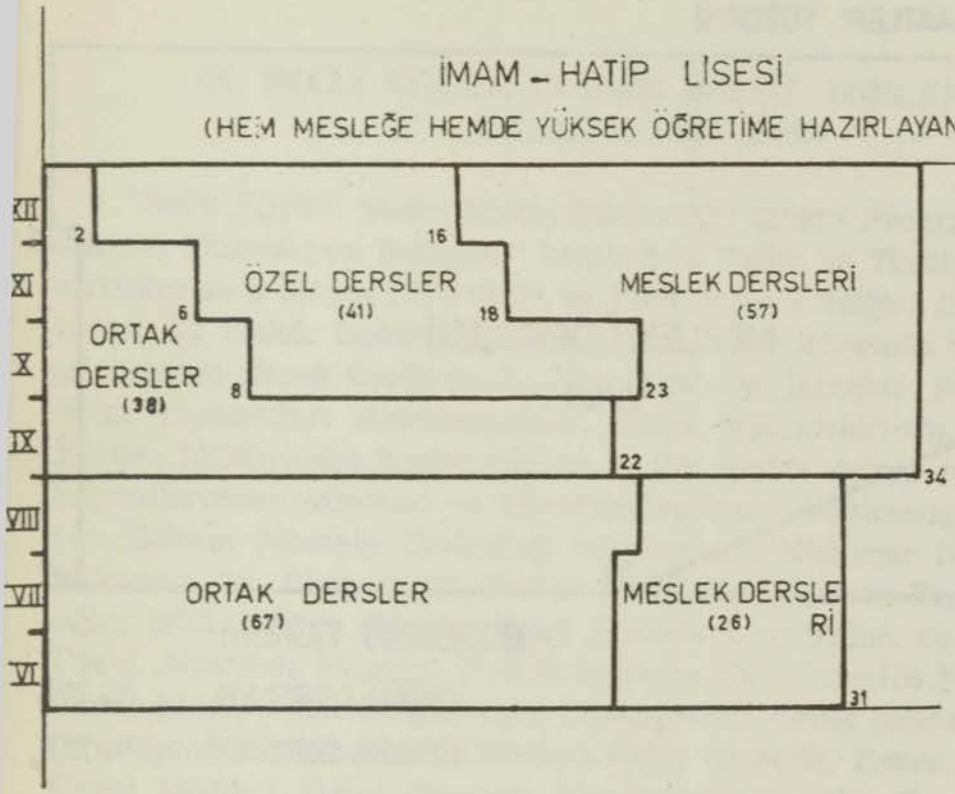

KREDİ SAATLERİ

ORTAK DERSLER : 38

ÖZEL DERSLER : 41

MESLEK DERSLER : 57

TOPLAM 136

MESLEK LİSESİ (Elektrik Bölümü)

(HAYATA VE İŞ ALANLARINA HAZIRLAYAN PROGRAM)

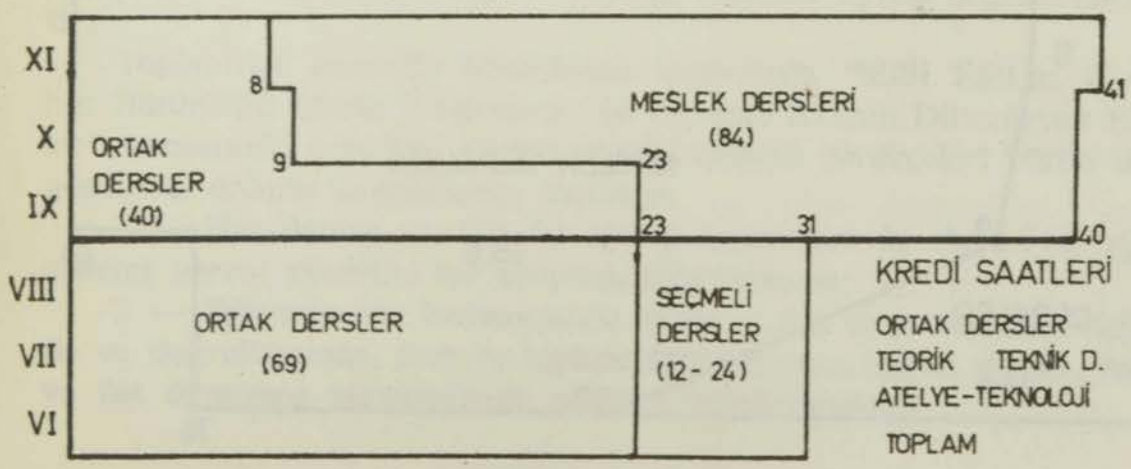

KREDİ SAATLERİ

ORTAK DERSLER	40
TEORİK TEKNİK D.	34
ATELYE-TEKNOLOJİ	25 (50 saat)
TOPLAM	99

MESLEK LİSESİ (Elektrik Bölümü)

(HAYATA VE İŞ ALANLARINA HAZIRLAYAN PROGRAM)

DERS SAATLERİ YÜZDESİ

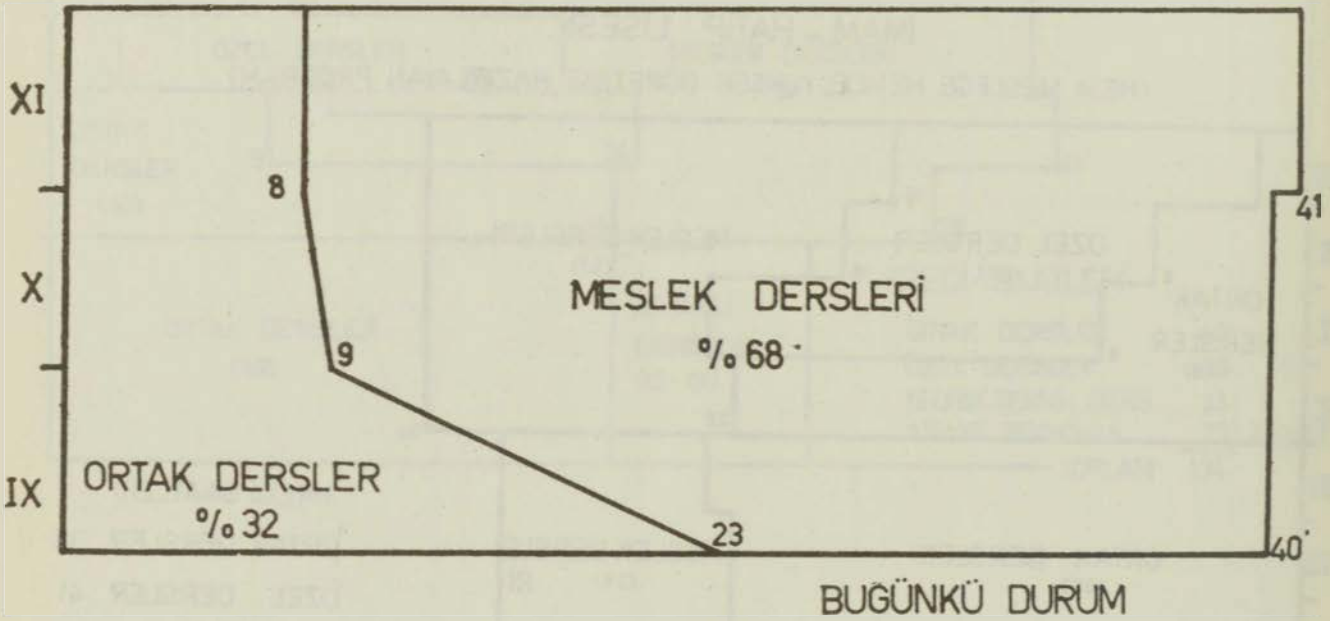

BUGÜNKÜ DURUM

ORTAK DERSLER : %27,5

MESLEK DERSLERİ : %72,5

MESLEK LİSESİ (GİYİM BÖLÜMÜ)

HAYATA VE İŞ ALANLARINA HAZIRLAYAN PROGRAM

DERS SAATLERİ YÜZDESİ

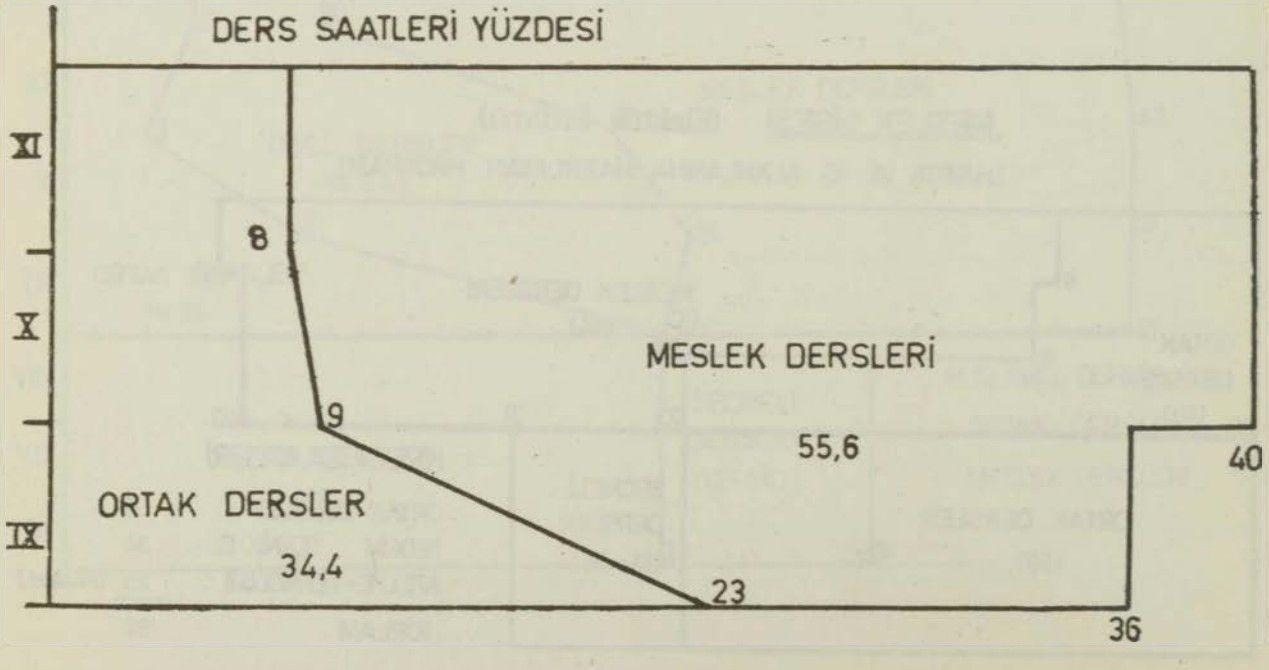

Ek: II

IX. MİLLÎ EĞİTİM ŞÛRASI BÖLGE TOPLANTILARI (ORTAK GÖRÜŞLER)

"Millî Eğitim Sistemimizin Bütünlüğü İçinde Programlar ve Öğrenci Akışını Düzenleyen Kurallar" konusunda Talim ve Terbiye Dairesince hazırlanan ve 6 Mayıs 1974 tarih ve 1788 sayılı Tebliğler Dergisinde yayımlanan ön taslak hakkında millî eğitim yöneticilerinin ve öğretmenlerin görüşlerini almak üzere İzmir, Van, Trabzon, İstanbul, Sivas ve Konya'da bölge toplantıları düzenlenmiştir. Bölge toplantılarında, her ilden, Milli Eğitim Müdürünün başkanlığında, o ilin çeşitli derece ve türdeki eğitim kurumlarından yönetici ve öğretmenler hazır bulunmuşlardır. Millî Eğitim Bakanı Mustafa Üstündağ, beraberinde Müsteşar Nusret Karcıoğlu, Müsteşar Dr. İlhan Özdil, Talim ve Terbiye Kurulu Başkanı Zekâi Baloğlu, Millî Eğitim Şûrası Genel Sekreteri ve Talim ve Terbiye Kurulu Üyesi Abdullah Nişancı, PAKD Başkanı Dr. Nurettin Fidan, İlköğretim Genel Müdürü Dr. Hüsnü Cilâ, Ortaöğretim Genel Müdürü Hüseyin Işık, Öğretmen Okulları Genel Müdürü Celâl Şentürk, Erkek Teknik Öğretim Genel Müdürü Yusuf Önertoy, Kız Teknik Öğretim Genel Müdürü Neriman Gülmen, Talim ve Terbiye Dairesi müşavirleri Hüseyin Aktuğ ve Aydoğan Ataünal olduğu halde bu toplantılara katılmıştır. Toplantılar Valilerce de izlenmiştir. Oturumlar basına ve halka açık tutulmuştur.

Her toplantı Sayın Bakanın konuşması ile açılmıştır. Sonra Talim ve Terbiye Kurulu Başkanı, projeksiyonla, önerileri genel çizgileriyle açıklamıştır. Daha sonra, ön taslakla ilgili her ilin getirdiği yazılı raporlar incelenmiş, bunlar üzerinde görüşmeler yapılmış ve bunu takiben her bölgede üç Millî Eğitim Müdüründen kurulan komisyonlarca hazırlanan ortak görüş raporları, genel kurulda incelenerek kabul edilmiştir. Bu raporların "Bölge Toplantıları Raporları" olarak bu bölümde yayımlanması uygun görülmüştür. Her ilin hazırladığı raporlar ayrıca değerlendirilmiştir.

Toplantılar sonunda düzenlenen raporlarda "Millî Eğitim Sisteminin Bütünlüğü içinde Programlar ve Öğrenci Akışını Düzenleyen Kurallar" konusunda getirilen yenilikler ve bunların gerekçeleri bütün illerce genellikle olumlu karşılanmış; özellikle:

1 — Her derece ve türdeki eğitim kurumlarında eleyici bir eğitim sistemi yerine yöneltici bir sistemin uygulanması;

2 — Eğitimin her kademesinde fertlerin ilgi ve yetenekleri ölçüsünde ve doğrultusunda, fert ve toplum ihtiyaçlarına uygun olarak, hayata ve üst öğrenime yönelebilecek şekilde yetiştirilmeleri;

3 — Eğitimde derslerin yıllara yayılması yerine bloklaştırılarak okutulması;

4 — Temel eğitimde öğrencinin her sınıfta bir yıl öğrenim görmesi;

5 — Ölçme ve değerlendirmenin eğitimin etkinlik ve verimliliğini artırması ve bir yöneltme aracı olması;

6 — Örgün ve yaygın eğitimin her kademesinde yatay ve dikey geçiş yollarının açık tutulması;

7 — Her derece ve türdeki eğitim kurumlarına ilişkin müfredat programlarının bir bütünlük içinde düzenlenmesi;

8 — Ortaöğretimde sınıf geçme yerine ders geçme ve kredi tamamlama düzeninin uygulanması;

9 — Öğrencilerin hayata ve üst öğrenime hazırlanmalarında seçmeli derslere önemli bir yer verilmesi ilkeleri benimsenmiştir.

Getirilen yeniliklerin verimli ve etkin bir şekilde uygulanabilmesi için :

1 — Öğretmenliğin cazip hale getirilmesi;

2 — Her derece ve türdeki eğitim yöneticiliğinin yetki ve sorumluluğunun belirgin hale getirilmesi ve artırılması; sorumluluğa paralel maddi olanakların mutlaka sağlanması;

3 — Öğretmen ve yöneticilerin sisteme uyumlarını sağlamak üzere kurs ve seminerlerden geçirilmesi;

4 — Sistemin yeni ve önemli unsurlarından olan rehberlik çalışmaları ile ölçme ve değerlendirme düzeni konusunda öğretmenlere uygulamada yardımcı olmak üzere il veya bölge merkezlerinde bu hizmetlerin teşkilâtlandırılması;

5 — Doğu ve güneydoğu illerinde görevde bulunan yönetici ve öğretmenlerin hizmet sürelerinin genellikle bir - iki yılı geçmediği, ortaöğretim kurumlarındaki öğretmenlerin büyük çoğunluğunun stajiyer olduğu, atamalarda yöreselliğin bazı sakıncalar yarattığı, bu nedenle yönetici ve öğretmenlerin aynı yerde daha uzun süre ile görevde kalmalarını sağlamak için mahrumiyet ödeneği, konut gibi tedbirlerin alınması ve daha çok sayıda tecrübeli yönetici ve öğretmenlerin görevlendirilebilmelerine imkân hazırlamak üzere M. E. T. K. nunun 46. maddesinde belirtilen "bölge hizmet" düzeninin bir an önce gerçekleştirilmesi;

6 — İlköğretim kesiminde büyük bir sorun olarak belirtilen öğrenci devam işleri, seminer çalışmaları, disiplin kurulları, iş ve tatil günleri konularında yasa değişikliği yapılması, başlıca öneriler olarak belirtilmiştir.

Ek: II - 1

IX. MİLLÎ EĞİTİM ŞÛRASI
İZMİR BÖLGE TOPLANTISI RAPORU
(20 - 21 Mayıs 1974)

Toplantı yeri: İzmir

Toplantı tarihi: 20 - 21 Mayıs 1974

Toplantıda temsil edilen iller: Aydın, Balıkesir, Burdur, Denizli, Isparta, İzmir, Kütahya, Manisa, Muğla, Uşak.

İnsanın kişisel değerlerini ortaya çıkarmayan, ferdin sosyal gelişmesini, toplumun ekonomik kalkınmasını desteklemeyen bir eğitim düzeni kuşkusuz artık çağ dışıdır. Ön taslaktaki öneriler pahalı ve verimi düşük eğitim yerine, çağın ve demokratik siyasal yapımızın istediği araştırıcı, yapıcı ve yaratıcı insan tipini yetiştirmeyi amaçlayarak, insanı değer olarak düşünen bir eğitim sistemini getirmeyi amaçlamaktadır.

Birtakım yetenekleri ortaya çıktıkça, kişi, kendine daha çok güven duygusu kazanır. Böylece daha başarılı olur. Çevresi ile uyumlu hale gelir. İşe yarayan ve dolayısıyle aranan bir insan olmanın doygunluğu ile mutlu olur. Ruhsal bunalımlara, kendi kişiliği ve toplum ile çelişme ve çatışmaya düşmez. Böyle bir birey toplumun düzenine ve birtakım değer ölçülerine saygılı olur. Varlığını ispatlamak için şaşırtıcı ve yıkıcı davranışlara girmez, topluma ters düşmez.

Görülüyor ki bu taslak;

a) Fertlerin istidat ve kabiliyetlerinin keşfedilip geliştirilmesini;

b) Toplumun her kesiminden gelen öğrencilerin farklı ilgi ve eğilimlerinin doyurulmasını;

c) Yeni buluş ve ilerlemelerin eğitim kurumlarına en kısa zamanda girebilmesini;

d) Öğrenimin verimli ve üretici olmasını;

e) Öğrenciyi eleyen bir eğitim sistemi yerine onu topluma kazandıran bir sistemi getirmeyi amaçlamaktadır.

Böylece Millî Eğitimimizin görevi hedefi olan Türk toplumunun ekonomik, sosyal ve kültürel kalkınması için gerekli sayıda ve nitelikte insan gücünün yetiştirilmesi için en uygun koşullar yaratılmış olacaktır.

Bütün bu özellikler aynı zamanda demokrasilerin istediği insan tipini ortaya çıkaracak, okullarımızda yetiştirilen gençler de Türk demokrasisinin en güvenilir unsuru, Mustafa Kemal'in ülküsünün, Atatürkçülüğün verimli ve sadık gücü olacaklardır.

Genel hatları ile olumlu bulduğumuz bu taslağın daha verimli bir özellik kazanması amacıyla aşağıdaki hususların önerilmesi uygun bulunmuştur:

1 — Taslakta ön görülen uygulamanın 1974 - 1975 öğretim yılında temel eğitimin altıncı sınıfında hemen başlatılması,

2 — Ortaöğretimin 9. sınıfında ders çeşidinin azaltılarak teksifi olarak okutulması, tespit edilecek bazı okullarda da ders geçme ve kredi sisteminin uygulanması olumlu karşılanmıştır. Ancak, denemenin ve araştırmanın 1974 - 1975 öğretim yılında geliştirilerek 1975 - 1976 öğretim yılında da ülke çapında uygulamaya geçilmesinin yararlar sağlayacağı, Grubumuzun belli bir kesimi de uygulamanın vakit geçirilmeden genelleştirilmesi eğiliminde olduğu,

3 — Temel eğitim okullarının birinci devrelerinde tutulmakta olan öğrenci ruhsal dosyalarının yeni bir anlayışla geliştirilerek yöneltmede gözönünde bulundurulmak üzere öğretim süresince kullanılması,

4 — IX. Milli Eğitim Şûrasına sunulacak taslakta yer alan ve bu sistemin başarıya ulaşmasında temel ilke olarak kabul edilen rehberlik örgütlerinin öncelikle il merkezlerinde, olanaklar sağlandıkça da okullarda süratle kurularak faaliyete geçmesi,

5 — Seçmeli derslerin tespitinde çevre şartları da gözönünde bulundurulmalı, öncelikle çevredeki her türlü tarımsal, sanayi ve ticarî kuruluşların insan-gücü talebi ile insan-gücü nitelikleri, istatistik ve anketlerle il danışma kurulları yoluyla saptanmalı ve sonuçlar okullara yansıtılmalıdır. Öğretmenler Kurulunun seçmeli dersleri saptarken bu sonuçları gözönünde bulundurması,

6 — Müfredat programları gözden geçirilerek teferruattan ve lüzum bilgilerden ayıklanması, (Misâl olarak coğrafya derslerinde genel ve Türkiye coğrafyası önem kazanmalı, bizimle ilişkisi olmayan ülkeler yerine komşularımız ve ekonomik ilişkilerimizin canlılık gösterdiği ülkeler tanıtılmalı, insan, iş ve toprak ilişkileri, ürünlerinizin ekonomik değerleri ve bunların iç ve dış piyasayla ilgileri daima gözönünde bulundurulmalı.)

7 — Veli, öğrenci ve tüm toplum için savunulması imkânsız hale gelmiş bulunan ve öğrenci kişiliğini zedeleyen, geçerliliğini geniş ölçü-

de yitirmiş pahalı ve verimi düşük bugünkü sistemin süratle bırakılarak çağımızın ve ülkemizin gereklerine uygun düşen ve bazı yenilikleri getirecek olan yeni sistemin uygulama alanına konulması zorunlu görülmektedir. Ancak başta öğretmen ve yöneticilerimiz olmak üzere tüm kamu kesiminin, her çeşit olanaklar da hızla seferber edilerek, oluşturulmasında ve aydınlığa kavuşturulmasında önemli yararlar görüldüğü,

8 — Fiziksel yapı bakımından yeni sistemin daha kolay uygulanabilmesi amacıyla yeterli sayıda ve nitelikte seçmeli ders öğretmeni ile araç ve gereçlerin sağlanmasının yararlı olacağı,

9 — Öğretmen sorununun önemli bir öğe olarak daima gözönünde bulundurularak problemlerinin çözülmesine çalışılması,

10 — Bütüleme sınavlarının kurslar açılmak ve öğrenciler, yetiştirilmek suretiyle haziran ayı sonunda yapılmasının uygun olacağı,

11 — Yeni sistemin uygulamada kolaylıklar sağlayabilmesi bakımından temel eğitim işliklerinin yaygınlaştırılarak bir an evvel bitirilmesinin yararlı olacağı ortak görüşünde birleşilmiştir.

İzmir Bölge Toplantısı Raportörleri:

Ahmet Arslangiray
Mükerrem Mermer
Mehmet Zengin
Halil Yıldırım
Arif Orhan
Mehmet Karagöz
Mustafa Yalçın
Süleyman Yavaş
Asım Vural
Raşit Ünley
Münir Aygökçe

IX. MİLLÎ EĞİTİM ŞÛRASI

VAN BÖLGE TOPLANTISI RAPORU

(23 - 24 Mayıs 1974)

Toplantı yeri: Van

Toplantı tarihi: 23 - 24 Mayıs 1974

Toplantıda temsil edilen iller: Adıyaman, Bingöl, Bitlis, Diyarbakır, Elâzığ, Hakkârî, Malatya, Mardin, Siirt, Urfa, Van.

Millî Eğitim toplumun ve ferdin sosyal gelişimini ve ekonomik kalkınmasını destekliyen, hızlandıran ve millî birlik ve bütünlüğü sağlayan en etkili bir araçtır. Eğitimin bu tanımı ışığında eğitim sistemi; fertlerin, toplum ihtiyaçlarına uygun sayı ve nitelikte yetiştirilmelerini ve toplumdaki gelişmeye yapıcı katkıda bulunmalarını sağlamakta etken bir göreve sahiptir. Bu nedenle, fertlerin insan ve vatandaş olarak niteliklerinin eğitimin her kademesinde uygulanan eğitim programlarında tespit edilmesi ve bunun için ülke şartlarına göre Türk ulusuna has, Atatürk ilkeleriyle uyumlu, lâik ve sosyal hukuk devleti nitelikleriyle tutarlı ve kalkınma çabalarına olumlu katkıyı özendirici yönde değerler geliştiren, kültür muhtevasına sahip bir eğitim sisteminin kurulması yurdumuz için zorunludur.

Eğitim sisteminin en alt kademelerinden itibaren, tüm fertlere modern sanayileşmenin gerektirdiği vasıfları kazandıran, eğitim - üretim arasında tam bir ilişki kurularak, çeşitli aşamalarda üretim sisteminin gerektirdiği teknolojiyi uygulayan ve bu teknolojiyi ülke koşullarına uyduran çağın gereklerine uygun ve ihtiyaç duyulan elemanlar yetiştiren bir sisteme ihtiyaç vardır.

Bu nedenle, Millî Eğitimi oluşturan unsurlar ön taslakta iç içe sıralanmış, bu unsurlarla topyekûn Millî Eğitim sisteminin oluşturulduğu, temel eğitim (İlkokul - Ortaokul), ortaöğretim ve yüksek öğretimde programlar ile öğrenci akışını düzenliyen kuralların birbirinden ayrılmaz parçalar halinde düşünüldüğü, böylece eğitim kurumları arasında bağlantıların sağlandığı, başarısız sayılan öğrencilerin de başarılı yönlerinin varlığı gözönünde bulundurularak, fırsat eşitliğinin temin edildiği, şimdiye kadar ortaöğretimde uygulanagelen bozuk eğitim düzenine son verileceğine inanıldığı ve öğrencileri mesleki ve teknik öğretime kaydırmak

maksadıyla gerekli tedbirler öngörüldüğü için ön taslak genel olarak olumlu karşılanmıştır. Şöyleki:

1 — Temel eğitimin ikinci kademesi (ortaokul) programları;

a) Ortaokul haftalık ders dağıtım çizelgesi ön taslağındaki ortak derslere ayrılan saat ve ortak derslerin sayısı olumlu görülmüş, bir il tarafından beden eğitimi ders saatinin arttırılması önerilmiştir.

b) Ahlâk eğitim süreci içerisinde verilmek durumundadır. Ayrı bir ders olarak programa alınması halinde bu dersin programı, tanımı ve okutacak öğretmenin kaynağı yönünden mutlaka açıklık getirilmelidir.

c) Temel eğitimin ikinci devresi (ortaokul) programları için taslakta tespit edilen seçmeli dersler yeterli görülmüştür.

d) 1974 - 1975 öğretim yılında temel eğitimin ikinci kademesi olan ortaokul altıncı sınıfta haftalık ders dağıtımı çizelgesi ön taslağının uygulamaya konulması olumlu karşılanmıştır.

2 — Ortaöğretimde ders sayısının azaltılması ve derslerin teksifi olarak okutulması ilkeleri ve uygulamaya 1974 - 1975 öğretim yılında başlanması benimsenmiştir.

3 — Öğrenci akışını düzenliyen kurallar konusunda:

a) Öğrencinin değerlendirilmesinde temel eğitimde getirilen yeni not verme düzeni ve bütün okullarda ve ortaöğretim kurumlarında bütünleme sınavlarının yetiştirme kurslarından sonra haziran ayında yapılması önerilerinin;

(1) İç turizm;

(2) Çocuğun bir bütün olarak değerlendirilmesi esasının getirilen sistemin özünde bulunması;

(3) Öğrenciye dinlenme fırsatı verilmesi;

(4) Öğretmenin yaz tatilinin bölünmemesi;

(5) Öğretmene hizmet içi eğitim kurslarına katılma olanağı tanınması;

(6) Okulun eylül ayında öğretim hazır bir duruma getirilmesi nedenleriyle,

1974 - 1975 öğretim yılında uygulamaya başlanması yerinde görülmüştür.

Ancak bu uygulamaya geçmeden önce kamu oyunun bu konudaki reaksiyonunun ve özellikle başarısız öğrenci velilerinin eylül ayında bütünleme sınavı istiyeceği hususlarını da dikkate alınması zorunlu görülmektedir.

b) Temel eğitimde sınıf tekrarlamanın kaldırılması, ancak veli isteğiyle "sınıf tekrarlanabilir" kuralının getirilmesi benimsenmiştir.

c) Orta öğretimde sınıf geçme yerine ders geçme ve kredi düzeninin 1974-1975 öğretim yılından itibaren taslakta öngörüldüğü şekilde denenmesi ve alınacak sonuçlara göre yurt çapında uygulamaya başlanması uygun görülmüştür.

4 — Türk Millî Eğitimine getirilen yeni eğitim sisteminin başarıya ulaşmasında:

a) Eğitime getirilen yöneltme sisteminde yöneltilecek bireyin, yönelten kişi tarafından sürekli olarak izlenmesi ve tanınması esastır. Bu nedenle yurdumuzun Doğu ve Güneydoğu bölgelerinde, genellikle öğretmen stajyer olarak gelmekte ve kısa bir süre sonra bölgeden ayrılmaktadır. Bu uygulama içinde getirilen yeni eğitim sisteminin bölgemizde başarıya ulaşması mümkün değildir. Bunun için 1739 sayılı Millî Eğitim Temel kanununda öngörülen, öğretmenleri bölgesel görevlendirilme esasına ait yönetmelik süratle çıkarılmalı ve bölgemizde çalışan öğretmenlere farklı sosyal ve ekonomik imkânlar tanınmalıdır.

b) Bölgemizin sürgün yeri olarak tanınması görüşü mutlaka silinmeli, ayrıca bölgede çeşitli etnik grupların da bulunduğu dikkate alınarak tecrübeli ve başarılı öğretmen ve yöneticiler seçilerek atanmalıdır.

c) Bu sistemin başarıya ulaşabilmesi için, bölgemize has yerleşme ünitelerinin durumu dikkate alınarak bölgenin özelliklerine uygun optimal eğitim tesislerinin kurulması için gerekli araştırma ve planlama yapılmalı, bu tesisler eğitim araç ve gereçleriyle donatılmalıdır.

d) Temel eğitim ve ortaöğretim için bölgesel özellikleri dikkate alan tek tip kitaplar hazırlanmalı ve her ilde mutlaka Millî Eğitim yayınevlerinin bir şubesi açılarak ilin kitap ihtiyacı öğretim yılının başlamasından önce karşılanmalıdır.

e) Yeni eğitim sisteminin başarıya ulaşabilmesi için bölgenin özellikle dil sorunu dikkate alınarak, koşulları olumsuz çevrelerden ve ailelerden gelen çocuklar için ortak bir yetişme ortamı hazırlamak ve bölge çocuklarının, Türkçeyi doğru ve güzel konuşmalarını sağlamak ve böylece Temel eğitimin birinci sınıfına dil sorununun halledilerek başlıyabilmelerini temin etmek amacıyla durumu elverişli okullarda birar ana sınıfı açılmalıdır.

f) Sistemin başarılı olabilmesi için, Bakanlık merkez ve taşra örgütü yeniden düzenlenmeli, Millî Eğitim Müdürlüklerinin görev ve yetkileri ile olanakları yeniden saptanmalıdır.

g) Yeni sistemde getirilen ölçme ve değerlendirme teknikleri konusunda bölge öğretmenleri hizmet içi eğitim kurslarından geçirilmeli, her ilde rehberlik merkezleri, mümkün olmadığı takdirde merkezi illerde çevre illeriyle işbirliği yapılabilecek nitelikte rehberlik merkezleri açılmalıdır.

h) Yıllık çalışma takvimi hususundaki öneri olumlu karşılanmıştır. Ancak başlama ve bitiş tarihleri bölgesel özellikler dikkate alınarak Millî Eğitim Müdürlüklerince saptanmalıdır.

i) 222 sayılı İlköğretim ve Eğitim Kanununun uygulanmasında görülen aksaklıklardan, özellikle ilköğretim kurulları, devam-takip işleri ve eylemli günlerle ilgili yasa değişiklikleri en kısa zamanda yapılmalıdır.

Yukarıda tespit edilen ortak görüşler dışında il temsilcilerinin öne sürdüğü değişik ve bölgesel özellik taşıyan münferit önerilerin de Bakanlığımızın yetkili kurullarınca hazırlanan taslağın IX. Millî Eğitim Şûrasına sunulmasından önce incelenerek değerlendirilmesinin yararlı olacağına dair bu rapor tarafımızdan düzenlenmiştir.

Van Bölge Toplantısı Raportörleri;

Mardin Millî Eğitim Müdürü: M. Nuri Atalay
Hakkâri Millî Eğitim Müdürü: Yılmaz Özdemir
Elâzığ Millî Eğitim Müdürü: Muhsin Çetin

IX. MİLLÎ EĞİTİM ŞÛRASI
TRABZON BÖLGE TOPLANTISI RAPORU
(28 - 29 Mayıs 1974)

Toplantı yeri: Trabzon

Toplantı tarihi: 28 - 29 Mayıs 1974

Toplantıda temsil edilen iller: Amasya, Artvin, Çorum, Giresun, Ordu, Samsun, Sinop, Tokat, Trabzon.

Türk Milli Eğitiminde bir reform niteliğini taşıyan, eğitim sistemi içindeki kopuklukları kaldıran, eleyici sistem yerine yöneltici nitelik taşıyan, bölgelerarası eşitsizlikleri geniş ölçüde gideren, eğitim ve öğretimde fırsat eşitliğini sağlayan, yetenekler ölçüsünde eğitimden yararlanma imkânlarını sağlamayı hedef tutan, öğrencilerin her eğitim kademesinde toplum ihtiyaçlarına göre düzenlenmiş çeşitli programlar içinde kabiliyetleri ölçüsünde ve doğrultusunda yetişmelerini sağlayan, her eğitim kademesinde sadece ortak bir genel kültür yanında öğrencilerin hayata ve iş alanlarına yönelmelerine yardım edecek bilgi ve beceriler kazandıracak derslere önem verilmesini zorunlu kılan ve bu yüzden seçmeli dersler düzenini geliştiren, ortaokulun birinci sınıfından itibaren öğrencilerin yaş ve fikir seviyelerine uygun meslek dersleri koymak suretiyle hem ortaokul hem de ortaöğretim sıralarında öğrencileri kuru bilgi ile donatmak yerine hayata ve iş alanlarına yönelmelerine imkân veren, her kademede görev alacakların unvan, yetki ve sorumluluklarını kanun teminatı altına alan, pahalı eğitim-öğretim yerine yatırımları belli merkezlerde yoğunlaştıran ve optimal okul binalarının yapımını öngören, buna dayalı olarak okulların personel, araç ve gereçler bakımından yeterli hale getirilmesini amaçlayan temel değişiklikleri kapsayan öneriler olumlu bir girişim olarak görülmüştür.

Bu maksatla ortaokul kademesi için getirilen bütün yenilikler 1974 - 1975 öğretim yılı başından itibaren uygulamaya dönüştürülmelidir. Ortaöğretimde ders sayısının azaltılarak derslerin teksifi olarak okutulması ilkesi aynen benimsenmiştir. Bu konudaki uygulamaya önümüzdeki ders yılından itibaren başlanmalıdır. Sınıf geçme yerine ders geçme ve kredi tamamlama düzeni her ilde en az bir okulda denemeye konularak kademeli bir şekilde genelleştirilmelidir.

Ön taslakta yer alan önerilerle ilgili diğer temenniler ise şunlardır:

1 — Nüfusu az olan yerlerde optimal büyüklükte ve tek yönetim altında çeşitli programlar uygulayan okullara öncelik verilmelidir.

2 — Mesleğe ve hayata yönelik programların uygulanmasında eğitim-üretim ilişkilerinin kurulması sağlanmalıdır.

3 — Mesleki programlarda ve bunların uygulanmasında öğretmenlik formasyonu kazanmış olan eğitimcilerden yararlanma genel ilke olmakla birlikte, ancak bu çeşit programların uygulanmasında aranılan nitelikleri taşıyan öğretmen bulunmadığı takdirde geçici olarak uzman ve usta öğreticilerden yararlanılmalıdır.

4 — Resim, Müzik, Beden eğitimi ..... gibi derslerden öğrencilere başarısız not verilmeyip, ancak grup içersindeki başarıları derecelendirilmelidir.

5 — Uygulamalı derslere ait stajların başlangıç ve bitiş tarihleri çevre özelliklerine göre illerce tespit edilmelidir.

6 — Her çeşit eğitim yöneticiliği çekici hale getirilmeli, yetki ve sorumlulukları artırılmalıdır.

7 — Yeni hazırlanacak ders kitapları öğrenciyi incelemeye, araştırmaya ve bilim adamı gibi düşünmeye çevre sorunları ile daha yakından ilgilenmeye olanak kazandıracak nitelikte olmalı ve bu kitaplar (tek kitap) yetkili komisyonlarca âcilen hazırlanmalıdır.

8 — Hayata ve iş alanlarına hazırlanan öğrencilere, istihdam alanında çevre imkânları yaratılmalı ve ortaöğretim seviyesinde öğrenim görerek bir meslek edinecek olan geniş kitleye üretici olarak çalışma şartları sağlanmalıdır.

9 — Her derecedeki okulların bina ve diğer tesislerinin yapım ve onarım işlerinin Milli Eğitim Temel Kanununda hükme bağlandığı gibi, Milli Eğitim Bakanlığınca yürütülmesi için en kısa zamanda Milli Eğitim Müdürlükleri gerekli eleman ve araçlarla teçhiz edilmelidir.

10 — Yeni eğitim sisteminin tanıtılması, ölçme ve değerlendirme konularında yeterliliklerinin arttırılması amacı ile öğretmenler öğretim yılı başına kadar kurs ve seminerlere alınmalıdır.

11 — Bölgelerarasındaki öğretmen dağılımındaki dengesizlik, çeşitli bölgelerdeki öğrencilere imkân ve fırsat eşitliğini sağlayacak şekilde giderilmeli, mahrumiyet bölgelerinde çalışan öğretmenlere çeşitli olanaklar sağlanmalıdır.

12 — Rehberlik, sınıf öğretmenliği ve eğitsel kol çalışmaları için ayrılan süreler uygulama sonuçlarına göre tekrar gözden geçirilmelidir.

13 — Yabancı dil eğitiminin daha etkili olmasını sağlamak için bu konuda Bakanlıkça yapılan çalışmalar en kısa zamanda sonuçlandırılarak bütün okullara teşmil edilmelidir.

14 — Sistemin uygulanması ve bu sistem içinde öğrenci akışının düzenli bir biçimde yürütülmesi her şeyden önce objektif bir değerlendirme sistemine bağlı olduğuna göre, her il merkezinde bir ölçme ve değerlendirme merkezi kurulmalı, bu merkezler aracılığı ile bölgesel standart testlerin ve ölçme araçlarının geliştirilmesi ve öğretmenlerin yetiştirilmesi sağlanmalıdır.

15 — Bu ortak görüşler dışında, illerce hazırlanan ve maddeler üzerinde yapılacak değişiklikleri öneren görüşler sistemin bütünlüğü içinde Bakanlıkça değerlendirilmelidir.

Saygılarımızla arzederiz.

Trabzon Bölge Toplantısı Raportörleri;

Sinop Milli Eğitim Müdürü: İsmail Bozoğlu

Artvin Millî Eğitim Müdürü: Orhan Kamalı

Tokat Milli Eğitim Müdürü: Mehmet Nazik

IX. MİLLÎ EĞİTİM ŞÛRASI

İSTANBUL BÖLGE TOPLANTISI RAPORU

(3 - 4 Haziran 1974)

Toplantı yeri: İstanbul

Toplantı tarihi: 3 - 4 Haziran 1974

Toplantıda temsil edilen iller: Bilecik, Bolu, Bursa, Çanakkale, Edirne, İstanbul, Kastamonu, Kırklareli, Kocaeli, Sakarya, Tekirdağ, Zonguldak.

24 Haziran - 4 Temmuz 1974 tarihleri arasında toplanacak IX. Millî Eğitim Şûrasının incelemesine sunulacak olan "Millî Eğitim Sistemimizin Bütünlüğü İçinde Programlar ve Öğrenci Akışını Düzenliyen Kurallar" konusunda hazırlanan ön taslak üzerinde; Millî Eğitim Müdürleri İstanbul Bölge toplantısında, illerden gelen öneriler birleştirilmek suretiyle aşağıdaki ortak hususlar tespit edilmiştir.

Temel eğitim ve ortaöğretimde programlar ve öğrenci akışını düzenliyen kurallarla ilgili gerekçe ile ikinci bölümün kapsadığı genel esaslar, amaçlar ve ilkeler ülkemiz sorunlarını bilimsel ve gerçekçi bir görüşle yansıtmakta ve sorunlara önerdiği çözüm yöntemleri çağdaş eğitim anlayış ve uygulamalarına uygun bir bilimsellik taşımaktadır.

Toplumumuzun en değerli bir varlığı olan gençlerimizi, yeteneklerinin son sınırına kadar geliştirme olanağına kavuşturarak, yaşadığımız dünyanın hızla değişen koşulları içinde ülkemizin sosyal ve ekonomik kalkınma çabasına, etkin ve mutlu bir şekilde katkıda bulunmalarını uyumlu olarak birleştiren bu öneriler, güçlü bir eğitim reformunu gerçekleştirecek niteliktedir.

Eğitim Sistemimize dinamizm kazandıracak ve ülkemizi çağdaş refah ve uygarlık düzeyine kısa sürede ulaştırıcı atılımlara olanak sağlayacak olan bu görüş ve ilkeler, bölgemizin 12 ilinin raporlarında tümü ile olumlu karşılanmıştır.

Ön taslakta; programlar, öğrenci akışını düzenliyen kurallar ve uygulama ile ilgili öneriler hakkında değişik ve ortak görüşler aşağıda üç ana bölüm altında ve maddeler halinde özetlenmiştir.

Programlar yönünden:

1. Özel sınıflara ayrılma objektif esaslara bağlanmalı ve özel sınıflar ayrı okullar halinde düzenlenmelidir.

2. Seçmeli dersler için öğretmen, araç vb. gibi gerekli şartlar ve olanaklar sağlanmalıdır.

3. Seçmeli dersler ile meslek derslerinin uygulama şekli üretime dönük olmalı; okullar bünyesinde bu olanağı sağlamak için "Döner Sermaye" teşekkülleri kurulmalıdır.

4. Ortaöğretim edebiyat dersi programlarında halk edebiyatı ile günümüz edebiyatına geniş ölçüde yer verilmelidir.

5. Öğretmen okullarında uygulama çalışmalarına daha fazla zaman ayrılmalıdır.

6. Öğrenciyi yüksek öğretime hazırlarken programlarda güzel sanatlara yöneltici bir ağırlık sağlanmalıdır.

7. Özel derslerin seçiminin öğrencilerin yeteneklerine göre ve bilimsel testlerle yapılması yerinde olacaktır.

8. Öğrenci başarılarının değerlendirilmesinde sınavların geçerli, güvenilir ve objektif olmasını sağlamak için yöresel değerlendirme merkezleri kurulmalı, bu merkezlerde görev almak üzere rehberlik ve değerlendirme uzmanları yetiştirilmelidir.

9. Programlar gözden geçirilerek ders konuları yönünden mevcut bazı tekrarlar kaldırılmalıdır.

10. Ortaöğretimde yabancı dil derslerinin ortak dersler arasında bulunması, A, B, C kursları içinde okutulması, ancak öğretmen bulunmayan okullarda öğrencileri bu öğrenimden yoksun bırakmamak için bu branşta öğretmen yetiştirilmesi hususunun ivedilikle ele alınması gerekli görülmektedir.

Öğrenci akışını düzenliyen kurallar yönünden:

1. Ara ve dönem sonu imtihanlarının ağırlıkları, yönetmeliklerle saptanmalıdır.

2. Harf yerine rakamla değerlendirme sistemi üzerinde yeniden durulmalıdır.

3. Öğrenci gelişim dosyasının tüm okullarda devamlılığının sağlanması, öğrenciyi bütünüyle değerlendirme yönünden faydalı olacaktır.

4. Rehberlik ve eğitsel kol çalışmaları için ayrılan saatlerin artırılması uygun görülmektedir.

Uygulama yönünden:

1. Sınıf geçme ile ilgili yeni sistemin 1974 - 1975 öğretim yılı başından itibaren ortaokulların 1. sınıflarından uygulamasına başlanarak üç yıl içinde genelleştirilmesi uygun olacaktır.

2. Ortaöğretimde yapılacak deneme, yurt çapında ve daha geniş ölçüde uygulanmalıdır.

3. Deneme uygulaması, modern uygulama yapan lise ve öğretmen okullarını da kapsamalıdır.

4. Nüfusu az ve birden fazla ortaöğretim kurumu bulunmıyan yerlerde çok programlı okullara yer verilmelidir.

5. Çırak, Kalfa ve Ustalık kanununun öncelikle çıkarılması zorunlu görülmektedir.

6. Okul - Aile Birliklerinin yardım ve bağış kabul edebilecek şekilde mevcut mevzuatın değiştirilmesi gerekmektedir.

7. Okullarımızın bina, tesis, araç, gereç ve diğer eksiklerinin giderilmesi, okullaşma programına paralel olarak, bir plana bağlanmalıdır.

8. Okullar optimal büyüklükte geliştirilmelidir.

9. Uygulamayı engellemesi muhtemel mevzuat değişikliklerinin ders yılı başlamadan tamamlanması, bilinçli bir uygulamaya girmeyi sağlayacak ve başarıyı artıracaktır.

10. Ortöğretimden yüksek öğretime yöneltilenlerin bu kurumlara nasıl girecekleri, kamu oyunda münakaşa edilmiyecek şekilde, açıklığa kavuşturulmalıdır.

11. Şûra kararları kesinleşir kesinleşmez getirilen yeni sistemin, tüm millî eğitim mensupları ile birlikte velilere ve halka basın aracılığı, seminerler ve konferanslarla kavratılması planlanmalıdır.

12. Yetkili kurullara ders kitapları hazırlattırılarak tek kitap uygulamasına gidilmelidir.

13. Yeni sisteme göre her derece ve türdeki eğitim kurumları yöneticilerinin görev, yetki ve sorumlulukları ile istihdam şartları bir bütünlük içinde yeniden gözden geçirilmelidir.

Saygı ile arz olunur.

İstanbul Bölge Toplantısı Raportörleri:

Edirne Millî Eğitim Müdürü: Kayhan İzmirlioğlu

İstanbul Özel Eseniş Lisesi Müdürü: Adnan Eseniş

IX. MİLLÎ EĞİTİM ŞÛRASI
SIVAS BÖLGE TOPLANTISI RAPORU

(4 - 5 Haziran 1974)

Toplantı yeri: Sivas

Toplantı tarihi: 4 - 5 Haziran 1974

Toplantıda temsil edilen iller: Ağrı, Erzincan, Erzurum, Gümüşhane, Kars, Muş, Sivas, Tunceli.

GİRİŞ :

IX. Millî Eğitim Şûrasının Türk toplumuna özgü bir sistemi getirmek amacıyla düzenlenmesi, ulusumuz için övünç verici bir gelişmedir.

Önerilen sistem; Türk toplumunu, Atatürk'ün ilkeleri doğrultusunda çağdaş uygarlık düzeyine çıkaracak bir nitelik taşımaktadır.

Öğrencilerimizin, özellikle tüketici insan durumundan çıkartılarak müteşebbis, üretici ve tasarruf sahibi insan durumuna getirilmesinin temel görüş olarak benimsenmesi, eğitim sistemimize tarihî bir önem getirmektedir.

IX. Millî Eğitim Şûrasına götürülen önerilerde birleşilen noktalar

1 — IX. Millî Eğitim Şûrasında Millî Eğitim sistemini oluşturan başlıca unsurların bir bütün olarak ele alınması Türk Eğitiminin geleceği bakımından çok olumlu karşılanmıştır.

2 — Türk Eğitim yapısına ELEYİCİ sistem yerine YÖNELTİCİ sistemin getirilmesi kuşakların geleceğini etkileyen çok yerinde bir uygulama olacaktır.

3 — Eğitim kademelerinde, birinden diğerine geçişin tesadüfilikten kurtarılıp programlara dayalı olarak yeni bir düzene sokulması çok isabetli bir uygulama olarak karşılanmıştır.

4 — Lise ve dengi meslek okulları mezunlarının üniversite ve yüksek okullara girebilmesi için getirilen yeni sistemi tüm eğitimciler içtenlikle benimsemişlerdir.

5 — VIII. Milli Eğitim Şûrasına paralel olarak SINIF GEÇME düzeni yerine DERS GEÇME VE KREDİ düzenin getirilmesi, çocuklarımızın ilgi, istidat ve kabiliyetlerine göre yetişmelerini sağlayan olumlu bir uyulama olacaktır.

6 — Eğitim Kurumlarımızda ölçme ve değerlendirmenin yeni esaslara bağlanması, öğrencinin başarısızlığı yerine daha çok başarısının değerlendirilmesi, böylece de uyumlu bir birey kazanma görüşünün getirilmesini uygun bulmaktayız.

7 — Ders sayılarının azaltılması ve seçmeli ders sistemine gidilmesi, derslerin teksifi okutulması; öğrencinin hayata daha iyi koşullar içinde hazırlanmasını sağlayacaktır.

8 — Öğrenim Kurumlarında, öğrencilerimizin iş ve hayata, meslêğe, yüksek öğrenime yönelik programları uygulayıcı sistemin getirilmesi Türk toplumu için çok olumlu bir aşama olacaktır.

9 — İlkokul ve ortaokul programlarını kaynaştırılmış bir bütün halinde ele alan, ön çalışmalara dayalı yetkili uzmanlarca çağdaş, teknolojik, bilim esaslarına uygun olarak hazırlanan TEK KİTAP sistemine dönülmesi Eğitim politikasını kontrol ve geliştirme, ekonomik olma bakımından çok yararlı bir uygulama olacaktır.

10 — Öğretim yılı sonuçlarının ve değerlendirmelerinin haziran ayı sonunda yapılarak öğrenci, öğretmen ve veliye yaz dönemi içinde dinlenme imkânı sağlaması çok iyi bir uygulama olacaktır.

IX. Milli Eğitim Şûrası gündemi ile ilgili önerilerimiz

1 — 103 üncü maddede sözü edilen "Belli bir seçmeli derse çeşitli sınıflardan öğrenciler katılabilir." hükmü uygulamada aksaklıklar yaratacaktır. Bunun yerine "Belli bir seçmeli derse aynı sınıfın çeşitli şubelerinden öğrenciler katılabilir." hükmünün getirilmesi.

2 — 335. maddede dersleri başlama ve kesimi günlerinin aşağıdaki şekilde uygulanması:

a) Ders kesimi: 20 mayıs

b) Yetiştirme kursları: 1 - 20 haziran

c) Bütünleme sınavı: 21 - 30 haziran

d) Derslerin başlaması: 16 eylül

e) Kayıtların başlaması ve bitimi: 1 - 15 eylül

NOT: Bugünler cumartesi - pazar'a rastlarsa takip eden pazartesi günleri başlangıç olarak alınacaktır.

3 — Temel Eğitim, Devlet için, sosyal bir HEDEF olarak tespit ediliyor. O halde uygulama için hemen gerekli araç, gereç, yapı, program ve personel tedbirlerinin alınması,

4 — Mevcut orta dereceli okul öğretmenlerinin yeni getirilen sistemlere uyumunu sağlamak üzere ivedi tedbirler alınması,

5 — "Resmî tatiller dışında verilecek olağanüstü tatil süresi kadar bir süre yıl sonuna eklenir." (P. 352/5) hükmünün metinden çıkarılması, bu sürenin ders yılı içinde düzenlenecek kurslarla değerlendirilmesi konuları müşterek önerilerimizdir.

Arzolunur.

Sivas Bölge Toplantısı Raportörleri:

Sivas Millî Eğitim Müdürü: Kâzım Arık

Erzincan Millî Eğitim Müdürü: Zeki Ceylan

Gümüşhane Millî Eğitim Müdürü: Necati Özdoğan

Ek: II - 6

IX. MİLLÎ EĞİTİM ŞÛRASI
KONYA BÖLGE TOPLANTISI RAPORU
(8 - 9 Haziran 1974)

Toplantı yeri: Konya

Toplantı tarihi: 8 - 9 Haziran 1974

Toplantıda temsil edilen iller: Adana, Afyon, Ankara, Antalya, Çankırı, Eskişehir, Gaziantep, Hatay, İçel, Kayseri, Kahramanmaraş, Kırşehir, Konya, Nevşehir, Niğde, Yozgat.

Toplantıya katılanların bilgisine sunulan 16 il'e ait raporların Şûra önerileri açısından ortak yönleri ile ayrıldığı noktalar, niteliklerine göre gruplandırılarak 3 bölümde toplanmıştır.

1. Bölüm: Şûra ön taslağında sunulan öneriler doğrultusunda illerin ortaklaşa paylaştıkları öneriler.

2. Bölüm: Bu dokümanda yer alan önerilere karşı görüşte birleşen ortak yaklaşımlar.

3. Bölüm: Ön taslak dışında kalan eğitim sorunlarımızın çözümüne ilişkin değişik öneriler yer almaktadır.

A — Birinci Bölüm:

1. Bütün iller böyle bir yenileşmenin çağa uygun doğrultuda olmak üzere gerekliliğine çok kesin açıklıkla katılmışlardır. Çünkü bu, gelişen tüm topluma paralel yurdumuzun da sosyo-ekonomik ve sosyo-kültürel değişimine uygun, hattâ bu değişimi hızlandıracak, toplumun istemlerine cevap veren, bireylerin ilgi, yetenek ve kabiliyetleri ölçüsünde çağdaş davranışlı yurttaşlar olarak yetişmesini amaçlamaktır. Bu noktalarda birleşen görüşlerde hiçbir raporda ayrıcalık görülmemiştir.

2. Türk Eğitim sisteminin genel yapısı ve programlar bölümündeki Önerilerden: 1., 2. 3. öneriler aynen benimsenmiştir.

3. Seçmeli derslerle ilgili önerilerin uygun görülerek uygulamaya dönüşmesi isteği çok belirgin olarak ifade edilmiş olduğu saptanmıştır.

4. Ortaöğretimdeki yatay ve dikey geçiş yeniliği çok gerekli bir özellik taşıdığı da belirtilmek sureti ile kesinlikle bütün illerde benimsenmiştir.

5. Liselerdeki diploma konusunu belirliyen 49. öneriye hiç değinilmemiş olması bu önerinin benimsenmiş olduğu kanısını vermiştir.

6. Ortaöğretimde yıllık ders çeşidinin azaltılması ve derslerin teksifi olarak okutulmasını öneren 52 - 54. öneriler aynen benimsenmiştir.

7. Temel eğitimde öğrenci başarısının ölçülmesi ve değerlendirilmesi ile ilgili yeni genel esaslar ve not verme düzeni ile bunlarla ilgili öneriler de genellikle birleşilen hususlar olmuştur.

8. Sınavların yenilenmesi, karşılaştırılmalı sınavlar, başarı dağılımının denetlenmesi ve ortaokullarda öğrencinin bir dersten yıllık başarısının değerlendirilmesi hususlarını kapsayan 58 - 71 nolu öneriler getirilen yeniliklerin gereği olarak aynen benimsenmiştir.

9. Öğrenci gelişim karnesi, notların işlenmesi, temel eğitimdeki yetiştirme, amaç, program ve ölçme ve değerlendirme ilişkilerini kapsayan öneriler de aynen kabul edilmiştir.

10. Yetiştirme programı ve bütünleme sınavları başlıklı 86. ve 87., bütünleme sınavları ve değerlendirme başlıklı 88. ve 89., yıllık genel başarı başlıklı 91., ortaokullardaki diploma konusu ile ilgili 92. ve 93., ortaöğretime geçiş hakkı başlıklı 94., 95. ve 96., son sınıf bütünleme sınavlarının kapsamına giren 97. ve diploma derecesi ile ilgili 98. önerilerin de olduğu gibi benimsendiği görülmektedir.

11. Ortaokulda yöneltme tavsiyesi, okul dışı bitirme sınavları, devam zorunluğu, ortaokulda özel eğitime muhtaç çocuklar, ortaokulda sınıf mevcutları ve sınıfı iki gruba ayırma düzeni, gruplara ayırma, çalışma programlarının düzenlenmesi, kapasitenin verimli şekilde kullanılması, ders geçme ve kredi düzeni başlığı altındaki diploma kredisi, ön şartlı dersler, programlara yönelme şartları, seçmeli derslerde kredi tamamlama, dayalı dersler, başarısız dersler ve ders seçiminde rehberlik konularını içeren önerilerin tümü olduğu gibi kabul edilmiştir.

B — Şûra dokümanında yer alan önerilere, karşı görüşte birleşen ortak yaklaşımlar:

1. Bölge toplantımıza katılan illerin çoğunun öneri 6 daki seçmeli ders saatlerinin artırılmasında birleştikleri görülmektedir.

2. Yine öneri 28, 29, 30, 31 de belirtilen yabancı dil saatleri yeterli görülmeyip artırılmasında birleşen il sayısı çoğunlukta görülmüştür.

3. 51. önerideki uygulama eğiliminin her ne kadar 1974 - 1975 öğretim yılında IX. sınıftan itibaren ele alınacağı belirtilmiş ise de bunun kesinlikle değişmez bir madde olarak düşünülmesi gerektiği çoğunluğun eğilimi olarak görülmektedir.

4. Uygulamalara ilişkin 352. sırada yer alan 16. önerinin 3. şıkkının "Dersler eylül ayının ikinci pazartesi başlar, mayıs ayının 21. günü son verilir" biçiminde değiştirilmesi illerin ortak görüşleri olarak saptanmıştır.

5. Ahlâk ders programının hazırlanmasında, eğitimin bütünlüğü içinde ahlâk konularının bütün derslerde işlendiği göz önünde tutularak, gerekli çalışmalar yapılmalıdır.

6. Dildeki gelişme ve özleşmeye Bakanlık olarak bilimsel bir yön verilmesi ve bu doğal akışın çok yönlü amaçlarla zedelenmemesi önerisinde bulunan illerin de çoklukta olduğu izlenmiştir.

7. Temel eğitim ve ortaöğretim okullarının iş ve tatil günleri süresini birleştirilmesi eğiliminin de çoklukta olduğu görülmüştür.

8. Orta öğretimde çok sayıdaki derslerin adedinin daha da azaltılarak bloklaştırılması ve seçmeli derslere daha geniş olanak tanınması genel eğilim olarak benimsenen hususlardan olmuştur.

Alt Bölüm: Çoğunlukla olmamakla beraber bölge toplantısına getirilen ilginç görülen ve az sayıda illerin önerdiği görüşler de aşağıda sıralanmıştır:

1. Not çizelgelerinin ders kesiminden iki gün sonra okul idaresine verilmesi görüşünde birleşilmiştir.

2. İlkokulların beşinci sınıflarında da bitirme sınavlarının kaldırılması görüşü sistemin getirdiği yeniliklerden görülmüş ve istenmiştir.

3. Öneri 85'te konu edilen bütünlemeli öğrencilere açılacak yaz kursları için 20 günlük süre çoğunlukla yeterli görülmüştür.

4. Rehberlik çalışmaları ve sınıfına ait diğer görevler karşılığı "sınıf öğretmeni" ne ayrılan 2 saatlik ücretli sürenin 4 veya 6 ücretli saate çıkarılması önerileri çoğunlukla ilgi görmüştür.

C — Üçüncü Bölüm:

Şûra dokümanı dışında kalan eğitim sorunlarımızın çözümüne ilişkin değişik öneriler:

1. Ara sınavları ile dönem sınavları zamanının öğretim yılı başında tespit edilerek, aynı sınıflarda zümre öğretmenleri tarafından hazırlanan

sınav sorularını aynı anda uygulanmak sureti ile değerlendirmede birlik ve beraberliğe gidilmesi görüşü ile aynı konunun il düzeyinde bir servis tarafından ele alınması da önerilmiştir.

2. Teftiş ve değerlendirme sisteminin, eğitimimizin bütünlüğü içinde yeniden geliştirilen programlar gözönünde bulundurularak, organize edilmesi konusunda değişik görüşler önerilmiştir. Bazı iller Bakanlık Müfettişlerinin sürekli il merkezlerinde bulunmasını önerirken, bazı iller de teftiş bölgeleri tespit edilmesini ve bu bölgeler de Bakanlık Müfettişleriyle İlköğretim Müfettişlerinin teftiş grubu olarak birleştirilmesini ve teftişte rehberliğe ağırlık verilmesini önermektedirler.

3. Seçmeli derslerin çevre koşulları dikkate alınarak iller düzeyinde seçiminin yapılması önerilmekte ve bu yetkinin illere bırakılması istenilmektedir.

4. Rehberlik merkezlerinin her ilde öncelik ve ivedilikle açılması ve bütün halinde eğitim kurumlarını kapsamına alacak şekilde teşkilâtlandırılıp, fonksiyon verilmesi önerilmektedir.

5. Dokuzuncu Milli Eğitim Şûrası sonunda önerilen sistem, uygulamaya konulduğu takdirde, 1974 - 1975 öğretim yılı başından önce yaz aylarında Bakanlık ve iller düzeyinde kurslar düzenlenmesi ve uygulayıcılarla, yöneticilerin sisteme uyumunun sağlanması istenilmektedir.

6. Şûra toplantısı sonucunda benimsenerek uygulamaya konulacak programların uygulayıcılarla birlikte kamu oyuna iletilmesi ile ilgili çalışmalara hemen başlanılması önerilmektedir.

7. Temel Eğitim Okullarıyla ortaöğretim kurumlarının, atelye ve işliklerinin, ders araç ve gereçleriyle avadanlıklarının zamanında ve yeter düzeyde temin ve gerçekleştirilmesi bakımından sağlam finansman kaynaklarının temin edilmesi önerilmiştir.

8. Üzerinde sık sık spekülasyonlar yapılan ve herkesin kendine göre işlediği "Atatürk devrimleri ve Türk milliyetçiliği" ilkelerini kapsayan ve kavram kargaşasını halledecek bir sözlük hazırlanması önerilmektedir.

9. Türkçe bilmeyen veya anadili türkçe olmayan bölgelerde hazırlık sınıflarının teşkili bazı illerce istenilmektedir.

10. Öğretmenlerin dışında olup da uzman usta öğretici statüsünde kendilerine ders görevi verilmek istenilen kişiler için gerekli yönetmelik ve olanak hazırlanması önerilmiştir.

11. Temel Eğitim Kanununun 16. maddesinde ifadesini bulan okul - aile birliklerine parasal olanak sağlanması hususlarına açıklık getirilmeli ve bir sisteme bağlanmalıdır.

12. İş kazalarına karşı öğrencilerin sosyal güvence altına alınmasına dair yasal mevzuatın çıkarılması önerilmiştir.

13. Halen aynı çatı altında öğretim yapan ilk ve ortaokullar mevcuttur. Haliyle bu kurumlarda yönetimde ikileme meydana gelmektedir. Temel Eğitim uygulanmasına geçmeden önce bu okullarda yönetimlerin birleştirilerek yeni programların uygulanması hazırlıklarına başlanılması önerilmiştir.

14. Yetişmiş bilim adamları ve insan gücünün Türk Toplumu namına Türkiye'de istihdam edilmesi yollarının araştırılması için devletçe tedbir alınarak beyin göçünün engellenmesi önerilmiştir.

15. Bakanlığımızın, yapılacak köklü bir değişimde tabana inerek, illeri ve uygulayıcıların fikirlerini alması, tüm iller temsilcilerince memnuniyetle karşılanmış ve yapılan görüşmeler sonucunda getirilen yeniliklere yaklaşma olanağı verilmiş, birçok konularda birleşim sağlanmıştır.

Arz ederiz.

Konya Bölge Toplantısı Raportörleri:

Adana Millî Eğitim Müdürü: Vahit Yılmaz

Antalya Millî Eğitim Müdürü: Mustafa Yıldırım

Kayseri Millî Eğitim Müdürü: Fevzi Yılmaz

Ek: III

BÖLGE TOPLANTILARINDA DERLENEN ÖĞRETMEN SORUNLARI İLE İLGİLİ ÖNERİLER

I. Personel ve özlük hakları ile ilgili öneriler:

1. Okul müdürleri, seçimle iş başına gelmelidir.

2. Pratik sanat okullarında çalışan öğretmenlerin statüleri açıklığa kavuşturulmalıdır.

3. Bayan öğretmenler 20, erkek öğretmenler 25 yılda, beşer yıl yıpranma eklenerek emekli olabilmelidir.

4. Köy öğrtmenlerine ayda 3 gün izin hakkı tanınmalıdır.

5. İlkokul öğretmenleri için açılan seminerler, yararlı kılınmalıdır. İlerlemeyi sağlamalıdır.

6. Er öğretmenler, askerliğini bulundukları yerde yapmalıdır.

7. Öğretmen yetiştiren kurumların öğretim kadrosu objektif ölçüler içinde seçilmelidir.

8. Öğretmen okullarına stajiyer öğretmen verilmemelidir.

9. Öğretmen yetiştiren kurumlara gerekli dersler konularak geleceğin öğretmeni, toplumların tarihsel gelişimini, tarihsel olayların ekonomik ve sınıfsal nedenlerini; kendini, insanı, içinde yaşadığı toplum ve dünyayı bilimsel olarak tanıyabilecek; çağının öğretmeni olabilecek bir biçimde eğitimden geçirilmelidir.

10. Öğretmen, halkla bütünleşebilen, köy gerçeklerini bilen, elinden bir ölçüde iş gelen, yapıcı, yaratıcı, önderlik özellikleri olan, okuma ve kendini yetiştirme alışkanlıklarını almış bir kimse olarak yetişmelidir.

11. Öğretmen, yalnız bilgi verici değil; yapıcı, yaratıcı, düşünmeye yöneltici olarak yetiştirilmelidir.

12. Başarılı öğretmen daha çok değerlendirilmelidir.

13. Boykot yüzünden görev verilmeyen ilköğretim müfettişlerine teftiş görevi verilmelidir.

14. Öğretmen çocuklarının okutulması, okurken barındırılması devletçe sağlanmalıdır.

15. Annesi, babası çalışan öğretmen çocukları için kreşler açılmalıdır.

16. Öğretmen çocuklarına, öğretmen yetiştiren kurumlardaki kontenjan artırılmalıdır.

17. Konut sorunu ele alınmalıdır.

II. Örgüt, yönetim ve finansmanla ilgili öneriler:

1. İl disiplin kurulları kaldırılmalı, idarî mahkemeler kurulmalıdır.

2. İl disiplin kurullarında idare ile örgüt eşit oranda temsil edilmelidir.

3. İl disiplin kurulları salt öğretmenlerden oluşmalıdır.

4. Her ilde eğitim konseyleri kurulmalıdır.

5. İller Kanunu'nun antidemokratik maddeleri değiştirilmelidir.

6. Tedavi formaliteleri azaltılmalıdır.

7. Gerektiğinde özel doktora muayene olunabilmelidir.

8. Nakil komisyonları'nda öğretmen örgütleri temsil edilmelidir.

9. İlköğretim müfettişlerinin nakil ve tayinleri bir esasa bağlanmalıdır.

10. İlkokullardaki 200 eylemli iş günü, orta ve teknik okullardaki iş günü sayısına göre düzenlenmelidir.

11. Başarılı öğretmen 1. dereceye dek yükselebilmelidir.

12. Terfi ettirmeme, maaş kesimi, vb. cezalar kaldırılmalı; başarı değerlendirilmelidir.

13. Af kapsamına alınmayan disiplin suçları etkisiz kılınmalıdır.

14. Öğretmenlere, grevli sendikal örgütlenme hakkı verilmelidir.

15. Milli Eğitim Mensupları Yardımlaşma Kurumu (ÖYAK) kurulmalıdır.

a) Meyak'tan ayrılmalı,

b) Sağlık ve sosyal yardım sandığı'nda biriken paralar burada toplanmalı,

c) Yönetimi öğretmenlere verilmelidir.

16. Öğretmenlere, eğitim ya da kitap ödeneği verilmelidir.

17. Ortaöğretimde çalışan öğretmenlerin ders ücretleri artırılmalıdır.

18. Görev yerinden uzakta tedavi edilen öğretmene yolluk verilmelidir.

19. Bütün eğitim yöneticilerine makam ücreti verilmelidir.

20. Yan ödemeler vergilendirilmemelidir.

21. Asgari geçim indirimi 1000 lira olmalıdır.

22. Tatil günlerindeki okul - aile birliği, eğitsel kol vb. çalışmalar, ücrete bağlanmalı, bugünkü ücretler artırılmalıdır.

23. İlkokul öğretmenlerine de 18 saatten fazla okuttukları ders için ücret ödenmelidir.

24. İlkokul öğretmenlerinin seminerleri için gündelik ve yolluk ödenmelidir.

25. Büyük kentlerde çalışan öğretmenlere taşıtlarda indirim yapılmalı veya görev yolluğu verilmelidir.

Ek: IV

KREDİ SİSTEMİ İLE SINIF GEÇME VE OKULU BİTİRME ESASLARINA GÖRE YAPILAN UYGULAMAYA AİT RAPOR

VIII. Milli Eğitim Şûrası kararlarına dayalı olarak ortaöğretimin ikinci devresinde yapılmak istenilen yapı ve sistem değişikliği çerçevesi içersinde 24 Haziran - 4/Temmuz/1974 tarihleri arasında toplanacak olan IX. Milli Eğitim Şûrasında eğitim sistemimizin bütünlüğü içinde "programlar ve öğrenci akışını düzenleyen kurallar" a ağırlık verileceği şûra ön taslağının incelenmesinde alaşılmaktadır. Bu ön taslakta öğrenci akışını düzenleyen kurallar içinde bugünkü sınıf geçme düzeni yerine ders geçme ve kredi düzeninin uygulanması ilkesi benimsenmiştir.

Bu konuda Türkiye Bilimsel ve Teknik Araştırma Kurumu "Ortaöğretimin ikinci devresinde ders geçme ve kredi düzeni üzerinde bir simülâsyon denemesi" adlı bir araştırma yaptırmıştır. Bu araştırma neticesinde ortaöğretimde ders geçme ve kredi düzeninin uygulanabileceği gerçeği ortaya çıkmıştır.

IX. Şûrada önerilen esaslara yakın bir uygulama İzmir Motor Sanat Enstitüsünde 1955 yılından beri yapılmaktadır. Bu uygulamadan olumlu neticeler alınmıştır. Aynı zamanda yapılan uygulamanın değerlendirilmesi zamanın Talim Terbiye Kurulu üyesi bulunan Sayın Kemal Kerpiççi'nin başkanlığında kurulan bir komisyon tarafından yapılmıştır. Halen yapılmakta olan kredi sistemi ile sınıf geçme uygulamasının diğer ortaöğretim okullarında da yapılabileceği kanısındayım.

KREDİ SİSTEMİ İLE SINIF GEÇME VE OKUL BİTİRME ESASLARI

I — Öğrenci başarısının tespiti:

1. Genel kültür, Matematik - Temel Fen ve Teknik derslerden başarının tespiti:

Öğrenci başarısı, her ayrı yıl içinde 5 ten aşağı olmamka üzere yapılan yoklama ve okulda - okul dışında yaptırılan ödevlerle; yıl sonundaki başarısı ise en az 10 yoklama ve ödev notuna göre tespit edilir.

2. Atelye - Teknoloji dersinden başarının tespiti:

Öğrencinin atelye başarısı günü gününe tesbit edilir ve atelye tekâmül tablosunda gösterilir. Bunun için öğrencinin atelyede yapacağı çalışmalarla ilgili işlem notları geliştirilmiştir.

Öğrencinin atelyede bulunduğu yarı yıl içinde atelye tekâmül tablosunda gösterilmiş olan notların aritmetik ortalaması öğrencinin atelye yarı yıl notunu tayin eder.

Teknoloji dersinin başarısı aynen Genel kültür, Matematik - Temel Fen ve Teknik derslerdeki başarı tespitine göre yapılır.

Atelye ve Teknoloji notları toplamının ortalaması Atelye - Teknoloji notunu tayin eder.

3. Not ölçeği ve bu ölçeğe göre derslerin başarı puvanı:

a) Not ölçeği

0 — 24	(Çok zayıf)	45 — 64	(Orta)
25 — 44	(Zayıf)	45 — 84	(İyi)
		85 — 100	(Pekiyi)

b) Not ölçeğine göre derslerin başarı puvanı,
Öğrencinin Genel kültür, Matematik - Fen ve Teknik derslerden başarılı sayılarak o derse ait krediyi sağlayabilmesi için yıl sonu notunun en az 45 puvan ve atelye - teknoloji dersinden başarılı sayılarak bu derse ait krediyi alabilmesi için de yıl sonu notunun en az 55 puvan olması lâzımdır.

Bu durum, meslek öğretimine ağırlık veren okullarda öğrenciye mesleğine gereken önemi vermesini sağlamaktadır.

Yıl sonu notunun en az 45 veya 55 puvan olması ve ikinci yarı yılda bir baraj puvanının konmaması uygulama yönünden bazı sakıncalar ortaya koymuştur. Örneğin, bir öğrenci Genel kültür derslerinden 1. yarı yıl sonunda yoklama ve ödevlerden aldığı notların ortalaması 70 puvan ise bu öğrenci 2. yarı yıl ortalamasında 20 puvan alsa dahi (70 + 20 = 90 : 2 = 45) o dersten sınıfını geçer. Aynı durum atelye - teknoloji notu için de geçerlidir. Bu sakıncalı durumun giderilmesi için 2. yarı yıl notuna bir baraj puvanın konması lüzumludur.

Yukarıda belirtilen not verme işlemleri her ders için bir cetvele işlenir ve dönem sonlarında bu cetvel idareye verilirken aynı zamanda ilgili öğretmen tarafından da öğrencinin not karnesine işlenir.

Yoklamalarda veya atelye çalışmalarından birinde bulunmayan öğrenci o yoklamadan veya o günkü atelye çalışmasından sıfır almış sayılır. Ancak ana - baba, yakın akrabanın ölümü veya kaza gibi okul ida-

resince kabul edilmiş bir mazeretten dolayı yoklamalar tekrarlatılır veya atelye temrinleri de imkân oranında tamamlatılır.

II — Kredi sisteminde sınıf geçme:

1. Haftalık ders programı mecburî ve seçmeli olmak üzere iki gruba ayrılır. (Çizelge 1). Mecburî dersler her öğrencinin almak zorunluğunda bulunduğu derslerdir. Seçmeli dersler öğrencinin isteğine bağlı olarak aldığı derslerdir.

1955 ten 1970 yılına kadar yapılan uygulamada öğrenci seçmeli derslerden mutlaka bir veya ikisini alma şartıyla yükümlüydü. 1970 de yapılan yönetmelik değişikliğinde seçmeli ders alma mecburiyeti kaldırılmış, herhangi bir dersi seçip seçmemek öğrencinin isteğine kalmıştır. Bu da seçmeli ders usulünün iyi işlememesine sebep olmuştur.

2. Öğrenci, bulunduğu yıl içinde okuduğu derslerden aldığı notlarla aynı zamanda o derslerin kredilerini de alır.

Bir dersin kredisi o dersin haftalık ders saati tutarıdır. Buna göre bir ders haftada 4 saat okutuluyorsa o dersin kredisi 4, buna karşılık haftada 1 saat okutuluyorsa o dersin kredisi de 1 dir.

Teknik resim, Atelye - Teknoloji, laboratuvar gibi uygulamalı derslerin kredisi ise haftalık ders saatleri toplamının yarısıdır. Buna göre de haftada 4 saat okutulan teknik resim dersinin kredisi 2, 20 saatlik Atelye - Teknoloji dersinin kredisi ise 10'dur.

Bu esasa göre hazırlanmış olan kredi cetveli haftalık ders dağıtım ve kredi çizelgesinde belirtilmiştir. (Çizelge 1).

Bir dersten alınan not, o dersin kredisi ile çarpılarak ağırlık puvanı hesaplanır. Bir yılda okunan derslerin ağırlık puvanların toplamı derslerin toplam kredisine bölünmek suretiyle yıllık başarı ortalaması bulunur. Bu sayede çeşitli derslerin başarı ortalamasına etkisi haftalık ders saatleri oranında olmaktadır. Halen ortaöğretimde kullanılan değerlendirme sisteminde yıl sonu başarı ortalamasına her dersin katkısı aynı oranda olmaktadır.

Öğrencilere birinci sınıfta orta dereceli okulların sınıf geçme ve imtihan yönetmeliğinin esasları uygulanmaktadır. Bu uygulama 1970 senesinde yapılan yönetmelik değişikliği ile başlamıştır. İkinci ve Üçüncü sınıflarda ise sınıf geçme için kredi sistemi uygulanmaktadır.

İkinci sınıfta seçmeli ders almayan öğrenci 26 kredi, aldığı seçmeli derslerin kredileri toplamı 2 olduğu takdirde 27 kredi, 4 olduğu takdirde 29 kredi alırsa bir üst sınıfa geçer.

Üçüncü sınıfta seçmeli ders almayan öğrenci 27 kredi aldığında sınıf geçer. Seçmeli ders alan öğrencilerin seçmeli derslerin kredileri toplamı 2 olduğu takdirde 28 kredi, 4 olduğundan da 30 kredi aldığında sınıf geçerler ve diploma almağa hak kazanırlar.

Birinci sınıf öğrencileri; orta dereceli okulların sınıf geçme ve imtihan yönetmeliğinin getirdiği "Ortalama ile", "7 ile" ve "öğretmenler kurulu kararı" gibi af ve müsamaha yolları ile sınıf geçmekte olmalarına rağmen yıl sonu başarıları kredi sisteminin uygulandığı ikinci ve üçüncü sınıflara nazaran daha düşük olmaktadır.

2. ve 3. sınıflarda seçmeli ders almayan öğrenciler o sınıflarda okutulan bütün derslerden başarı göstermesi, yani 2. sınıfta 26, 3. sınıfta 27 kredi alması lâzımdır. Öğrenciler seçmeli ders aldıklarında bir kredilik dersi başaramadıkları takdirde dahi bir üst sınıfa geçebilirler veya mezun olabilirler. Bu dersler de 2. sınıfta Beden ve Sağlık Eğitimi veya Millî Güvenlik Bilgisi derslerinden biri olabilir. 3. sınıfta ise Beden ve Sağlık Eğitimi, Milli Güvenlik, Teknik Resim veya Elektrik Bilgisi derslerinden biri olabilir.

2. sınıfta Atelye - Teknoloji dersi hariç kredi toplamlarını sağlamamış olan öğrenciler kredi alamadıkları derslerden bütünlemeye kalırlar.

Bu duruma göre de öğretim yılı sonunda doğrudan doğruya sınıfta kalma yoktur. Yalnız bütünleme imtihanlarına giren öğrenciler imtihana girdikleri derslerden başarılı sayılmaları için, gerekli krediyi almaları şarttır. Bütünleme imtihanları sonunda herhangi bir dersten gerekli krediyi alamayan 2. sınıf öğrencileri sınıfta kalırlar, son sınıf öğrencileri ise ertesi yıl yalnız kaldıkları derslere devam ederler.

Atelye - Teknoloji dersinden de gerekli krediyi alamayan 2. sınıf öğrencileri sınıfta kalır. Son sınıf öğrencilerinin ise ertesi yıl yalnız Atelye - Teknoloji dersine devam ederek, yıl sonunda gerekli krediyi almaları lâzımdır.

III — Diploma derecesinin tayini:

1. Orta dereceli okulların sınıf geçme ve imtihan yönetmeliğinin uygulandığı birinci sınıfta öğrenci okuduğu derslerden başarı sağladığı takdirde bu derslerden haftalık ders saatleri kadar kredi kazanır. On üze-

rinden değerlendirilen birinci sınıf derslerinin sınıf geçme notları on ile çarpılarak notlar puvana çevrilir.

2. Öğrencinin birinci, ikinci ve üçüncü sınıfta okunan her dersin yıl sonu ortalaması o derse ait kredi sayısıyla çarpılır. Elde edilen çarpımlar toplamının kredi sayıları toplamına bölünmesi ile bulunan sayı diploma derecesini gösterir. Bu sayıların tekabül ettiği dereceler aşağıda gösterilmiştir.

45 — 64 (Orta)
65 — 84 (İyi)
85 — 100 (Pekiyi)

Derecenin tespiti, her öğrenci için düzenlenen diploma derecesini tespit çizelgesinde hesaplanır (Çizelge 2).

Okulumuzda kullanılan bu sistemde bitirme imtihanı usulü yoktur. Öğrencinin başarı derecesi okuduğu derslerden aldığı ağırlık puvanlarına göre tayin edilir. Diploma derecesi, sadece son sınıftaki başarısına göre değil, üç yıllık başarı ortalamasına göre tespit edilir.

IV — Uygulamanın sonuçları:

1. Öğrencinin başarısı çok sayıda yapılan yoklamalara göre tespit edildiğinden ve bu yoklamalar çok sık yapılma mecburiyetini getirdiğinden öğrenciyi devamlı çalışmaya sevk etmektedir. Bu çalışma da başarı oranını yükseltmektedir. Örneğin okulumuzun son üç yıllık genel başarısı şöyledir:

1971 — 1972 Öğretim yılında % 83
1972 — 1973 " " % 84
1973 — 1974 " " % 80

2. Değerlendirmenin 100 puvan üzerinden yapılması öğretmeni çok sayıda soru sorma hattâ test soruları hazırlamağa sevketmektedir.

3. Öğrencinin atelye çalışmalarının günü gününe değerlendirilmesi ve bu dersin başarıya olan etkisinin fazlalığı ile çok sayıda yoklamanın yapılması, öğrencinin okula muntazaman devamında etkili olmaktadır.

4. Sınıf öğrenci kadrolarının sınırı belli bir sayıdan daha fazla olmaması lâzımdır.

V — IX. Millî Eğitim Şûrasının incelemesine sunulacak öneriler içerisinde programlar ve öğrenci akışını düzenleyen kurallarla ilgili önerilerin okulumuzda uygulanan sistemle karşılaştırılması:

1. Gerek uygulamakta olduğumuz sistemde ve gerekse Şûraya sunulacak öneriler de (Madde: 173 - Öneri: 72) çok yoklama şekli mevcuttur.

2. Şûra önerilerinde (Madde: 159-160, Öneri: 61) öğrencinin başarısı A, B, C, D gibi dört ayrı notla, başarısızlığı bir ayrı notla değerlendirilmesi önerilmektedir. Uygulanmakta olan sistemimizde ise öğrencinin değerlendirilmesi 100 üzerinden başarısı altı notla, başarısızlığı dört notla değerlendirilmektedir.

3. Uygulamakta olduğumuz sistemde Atelye - Teknoloji dersine, diğer derslere nazaran not (55 puvan) yönünden bir ağırlık tanınmıştır. Şûra önerileri içersinde herhagi bir dersten bu şekilde bir ağırlık esası getirilmemiştir. Meslek öğretimi yapan okullarda atelye veya laboratuvar gibi uygulamalı derslere not değeri yönünden bir ağırlık tanınmalıdır.

4. Madde: 171, Öneri: 70 ile bir dersten yıl sonunda başarılı sayılmak için o dersin ikinci dönem notunun en az "geçebilir (D)" olması şartı getirilmektedir. Uygulamakta olduğumuz sistemde ise böyle bir şartın olmamasından birinci yarı dönemde başarılı not alan bir öğrenci ikinci yarı dönemde kırk not alsa dahi ortalamayı tutturduğu takdirde o dersten başarılı sayılmaktadır. Bu durum, öğrencinin ikinci dönemdeki çalışma hızını azaltmaktadır.

5. Önerilerde, seçmeli derslerle getirilmek istenilen yeni sistem, uyguladığımız sistemden daha ileridir. Uygulama imkânı sağlandığı takdir de öğrencilere çok faydalı olur.

6. 144 ve 145. maddelerle; ortaöğretim okullarında çeşitli programların ders geçme ve kredi düzenine göre tamamlanması; hangi programda olursa olsun diploma almak için de belirli miktarda kredi alma ilkesi kabul edilmiştir. Aynı durum uygulamakta olduğumuz sistemde de mevcuttur.

7. Yıllık genel başarı notunun ve diploma derecesinin tespitinde her iki sistemde aynı esaslar mevcuttur. (Madde: 199, 200, 206, Öneri: 97, 98, 104).

8. Her iki sistemde de öğrenciler, öğretim yılı sonunda yetersiz not aldıkları derslerden bütünlemeye kalmaktadırlar. (Madde: 188 devam etme mecburiyetini koymakta, uyguladığımız sistemde ise yalnız Öneri: 86).

9. Madde: 151, Öneri: 153 de başarılmayan derslere yeniden devam etme mecburiyetini koymakta, uyguladığımız sistemde ise yalnız son sınıf öğrencileri başaramadıkları derslere devam etme şartını koymaktadır.

Sınıf öğrenci sayısı belli bir değerde sabit tutulduğu takdirde öğrencinin başaramadığı derslere devam mecburiyeti konulmasında öğrenci yönünden yarar vardır. Fakat kalabalık sınıflarda Öneri: 153 de belirtildiği gibi devam mecburiyetinin konulmaması da yerindedir.

NETİCE:

1. Bu iki sistemin birçok ortak yanları mevcuttur. Hattâ getirilmek istenilen ders geçme ve kredi düzeni uygulamakta bulunduğumuz sistemden daha fazla geliştirilmiştir.

2. Bu görüşler 1955 senesinden beri okulumuzda uygulanmakta devam eden sistemin uygulama sonuçlarına göre tespit edilmiştir. Sistemde öğrencide devam zorunluğu, öğretimde süreklilik, yoklama ve değerlendirme çalışması sağlayan; çok soru sorma, geniş bilgi eğitimine ve çalışmasına yer veren özellikleri vardır. Haftalık ders saatlerine göre de zamanı farklı ve bilgi ile maharet kazandırmada etkili olacak kredi sistemi öğretimde verimi sağlamakta, okulu amacına ulaştırmada ilgiyi artırmaktadır.

Uzun yılların denenmesi sonucunda birçok değişikliklerle bugünkü duruma getirilmiş olan okulumuzun sistemini istek üzerine tanıtmak için ve yapılacak karşılaştırmalara esas olmak üzere bu rapor tarafımdan Talim Terbiye Kurulu Başkanlığına sunulmuştur.

15/Haziran/1974

A. Muhtar FİLDİŞ
İzmir Motor Sanat Enstitüsü ve
Motor Teknisyen Okulu Müdürü

Eki:
2 — ÇİZELGE

ÇİZELGE – 1

MOTOR SANAT ENSTİTÜSÜ

1., 2. ve 3. SINIFLARININ GENEL KÜLTÜR DERSLERI, MATEMATİK VE TEMEL FEN DERSLERİ TEKNİK VE MESLEK DERSLERİ İLE SEÇMELİ DERSLERİN HAFTALIK DERS DAĞITIM VE KREDİ ÇİZELGESİ

DERSLER :

GENEL KÜLTÜR DERSLERİ :

	1. Sınıf	Dersin Kredisi	2. Sınıf	Dersin Kredisi	3. Sınıf	Dersin Kredisi
Türkçe ve Kompozisyon	1	1	2	2	2	2
Türk Dili ve Edebiyatı	2	2	—	—	—	—
Tarih	—	—	—	—	1	1
Yabancı Dil	2	2	2	2	2	2
Beden ve Sağlık Eğitimi	1	1	1	1	1	1
Milli Güvenlik Bilgisi	1	1	1	1	1	1
TOPLAM	7	7	6	6	7	7
MATEMATİK VE TEMEL FEN DERSLERİ :						
Matematik	—	—	2	2	—	—
Cebir	2	2	—	—	—	—
Geometri	3	3	—	—	—	—
Fizik	2	2	2	2	—	—
Kimya	2	2	—	—	—	—
TOPLAM	9	9	4	4	—	—
TEKNİK VE MESLEK DERSLERİ :						
Teknik Resim	4	2	4	2	2	1
Mekanik	—	—	2	2	2	2
Malzeme	—	—	—	—	2	2
İşletme Bilgisi	—	—	—	—	2	2
Elektrik Bilgisi	—	—	—	—	1	1
Atelye - Teknoloji	20	10	24	12	24	12
TOPLAM	24	12	30	16	33	20
GENEL TOPLAM	40	28	40	26	40	27
SEÇMELİ DERSLER :						
Matematik	—	—	—	—	2	2
Fizik	—	—	—	—	2	2
Kimya	—	—	2	2	—	—
Trafik Bilgisi	—	—	2	2	—	—
TOPLAM	—	—	4	4	4	4
GENEL TOPLAM	40	28	44	30	44	31

GA. 24/5/1974

Öğrencinin adı ve soyadı :
NO :

DİPLOMA DERECESİNİN TESBİT ÇİZELGESİ

ÇİZELGE - 2

D E R S L E R	I. YIL				II.YIL				III.YIL				Genel topla.	Kredi Top	DÜŞÜNCELER
	Yıl sonu notu	X	Kredi	Toplam	Yıl sonu notu	X	Kredi	Toplam	Yıl sonu notu	X	Kredi	Toplam			
Türkçe-Kompozisyon															
Türk dili ve edebiyatı															
Yabancı dil															
Beden ve sağlık Eğitimi															
Milli Güvenlik Bilgisi															
C e b i r															
G e o m e t r i															
Fizik (3.sınıflarda seçmeli)															
Kimya (2.sınıflarda seçmeli)															
Teknik Resim															
Matematik (3.sınıfta seçmeli)															
M e k a n i k															
T a r i h															
M a l z e m e															
İşletme Bilgisi															
Elektrik Bilgisi															
Trafik Bilgisi(2.sınıfta seç)															
Atelye-teknoloji															

NOT: Diploma derecesi

Pekiyi = 100 - 85
İ y i = 84 - 65
Orta = 64 - 45

Genel toplam : ( ) = ( ) Diploma derecesi
Kredi toplamı : ( )

IX. MİLLİ EĞİTİM ŞÛRASININ İNCELEMESİNE SUNULAN ÖNERİLER (ÖN TASLAK) ÜZERİNDEKİ GÖRÜŞLERİNİ BİLDİREN KURUMLAR VE KİŞİLER

I — Meslek kuruluşları ve özel teşebbüsler:

(Dernekler, Konfederasyon ve Basın)

Tüm Öğretmenler Birleşme ve Dayanışma Derneği
(Genel Merkez ve Erzurum, Sivas, Konya, Karaman, Gaziantep, Trabzon, Yalvaç, İstanbul, Denizli, Manisa Şubeleri)
Halk Evleri Genel Başkanlığı
Kurs ve Sanat Öğretmenleri Derneği
Türk Kütüphaneciler Derneği
Türkiye İşveren Sendikaları Konfederasyonu
Son Havadis Gazetesi.

II — Üniversite, fakülte ve yüksek okullar:

Ankara Üniversitesi Dil ve Tarih - Coğrafya Fakültesi
(Hazırlayan: Doç. Dr. Fatma Başaran)
Ankara Üniversitesi Veteriner Fakültesi
(Hazırlayanlar: Prof. Dr. Satı Baren - Prof. Dr. Afif Sevinç)
Ankara Üniversitesi Eğitim Fakültesi
Ankara Üniversitesi Fen Fakültesi
Ankara Üniversitesi Ziraat Fakültesi
Ankara Üniversitesi Ziraat Fakültesi Diploma Sonrası Yüksek Okulu
Ege Üniversitesi Fen Fakültesi
Ege Üniversitesi İktisadi ve Ticari Bilimler Fakültesi
(Hazırlayan: Prof. Dr. Cengiz Pınar)
Orta Doğu Teknik Üniversitesi
(Hazırlayanlar: Prof. Dr. Cahit Çıray - Y. Prof. Dr. Macit Karabay Asosye Prof. Dr. Hakkı Ş. Oranç)

Atatürk Üniversitesi İşletme Fakültesi

Erkek Teknik Yüksek Öğretmen Okulu

Kız Teknik Yüksek Öğretmen Okulu

Ticaret ve Turizm Öğretim Yüksek Öğretmen Okulu

Gazi Orta Öğretmen Okulu ve Eğitim Enstitüsü

Trabzon Fatih Eğitim Enstitüsü

Edirne Eğitim Enstitüsü

(Hazırlayanlar: Mustafa Okan Baba, Mübeccel Korkmaz, Mehmet Akkan, Halim Demirci, Fatma Alinur, Selim Atsız, Kemal Yavaş, Ali İhsan Harbi)

Bursa Eğitim Enstitüsü
(Hazırlayan: Yusuf Beyzadeoğlu)

İzmir Eğitim Enstitüsü

İsparta Eğitim Enstitüsü ve Kız İlköğretmen Okulu
(Hazırlayan: Öğretmen Kurulu)

Erzurum Kâzım Karabekir Eğitim Enstitüsü

(Hazırlayanlar: Bener Cordan, Rasim Bakırcı, Ekrem Altun, Aydın Yaka, Burhan Gümüş)

İzmir Yüksek İslâm Enstitüsü

İstanbul Yüksek İslâm Enstitüsü
(Hazırlayan: Ömer Çam)

Kayseri Yüksek İslâm Enstitüsü

III — Millî Eğitim Bakanlığı merkez örgütünü oluşturan daireler (24 rapor)

IV — Diğer bakanlıklar ve kamu kuruluşları:

Genel Kurmay Başkanlığı
Orman Bakanlığı Personel ve Sosyal İşler Dairesi Başkanlığı
Gümrük ve Tekel Bakanlığı Zat ve Sicil İşleri Müdürlüğü
Ulaştırma Bakanlığı Araştırma ve Geliştirme Kurulu Başkanlığı
Çalışma Bakanlığı Hukuk Müşavirliği
Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı
İmar ve İskân Bakanlığı Tetkik Kurulu Başkanlığı

V — **Milli Eğitim Müdürlükleri ile ilk ve orta dereceli okullar:**

Ankara Milli Eğitim Müdürlüğü
İstanbul " " "
Nevşehir " " "
Tunceli " " "
Samsun " " "
Uşak " " "
Denizli " " "
Muğla " " "
Kütahya " " "
Aydın " " "
Urfa " " "
İzmir " " "
" Orta Öğretim Kurumları Komisyonu
Ankara Milli Eğitim Müdürlüğü İlköğretim Müfettişliği
Aydın Milli Eğitim Müdürlüğü İlköğretim Müfettişliği
Aydın Merkez İlköğretim Müdürlüğü

Aydın, il merkezi, ilçe ve köylerindeki ilk ve orta dereceli okullar (61 rapor)

Antalya Ticaret Lisesi
Edirne Erkek İlköğretmen Okulu
İstanbul Beyoğlu Ticaret Meslek Lisesi
İstanbul Mesleki ve Teknik Öğretim Kurumları
İzmir Koleji
İzmir Mithat Paşa Sanat Enstitüsü
İzmir Mesleki ve Teknik Öğretim Okulları
Kırşehir Sanat Enstitüsü
Manisa Sanat Enstitüsü
Malatya Atatürk Ortaokulu
Trabzon Kız Enstitüsü

VI — Kişisel görüş bildirenler: [geliş sırasına göre]

Prof. Dr. Yusuf Vardar
Prof. Dr. Hasan Olalı
Prof. Dr. Burhan Pekin
Doç. Dr. Ziya Bursalıoğlu

Dr. Mitat Enç
Dr. Cevdet Aykan
Hıfzırrahman Raşit Öymen
Zekiye İkizoğlu
Mehmet Ortakçı
Mesut Ersöz
Ayşe Neftçi
A. Muhtar Fildiş
Mevlâna Giray Kabakçı
İzzettin Alıcıgüzel
Muttalip Çardak
Fay Kirby
Ferhat Erdil
Nevvare Saraç
Mustafa Günaydın
Mehmet Kut
Akif Tuncel
Necdet Anıl
Kayhan İzmirlioğlu
Adnan Eseniş
Mustafa Dil
Düzgün Kaya
Şükrü Yazıcıoğlu
Ferruh Sanır
Baki Öztürk
Mehmet Buzluk
Haydar Gültekin
Hasan Ünbay
M. Fehmi Kepenek
Seyfettin Kara
Ahmet Gürdaş
Mümin Kabadayı
Kenan Kolukısa
Mehmet Gürhan
Kâzım Yalçın
Doç. Dr. Neda Anmaner
Dr. Beyza Bilgin
Hayri Ardıç
Bahattin Örnekol

Nazmi Vural
M. Necdet Dursun
Kemal Memiş
Ali Çelik
Sıtkı Dost
Nimet Bayraktar
M. Rauf İnan
H. Basri Aydın
Turgut Gökler
Hikmet Türk
Mevlût Sayın
Mehmet Doğanay
Bekir Özgen
Sabahat Özgen
Sıtkı Lâlik

BÖLÜM II

GENEL KURUL RAPORU

(Genel kurulca aynen kabul edilen Komisyon raporları aşağıya çıkarılmıştır.)

BİRİNCİ KOMİSYON RAPORUDUR

IX. Milli Eğitim Şûrası Genel Kurul Başkanlığına

Komisyonumuz (I. Komisyon) Milli Eğitim Bakanlığının IX. Milli Eğitim Şûrasına sunduğu "Programlar ve Öğrenci Akışını Düzenleyen Kurallar Üzerinde IX. Milli Eğitim Şûrasının İncelemesine Sunulan Öneriler" adlı taslağın III. Bölümünün 159 - 221. ve 331 - 334. paragraflarında belirtilen önerileri incelerken taslakta ölçme ve değerlendirmenin genel ilkelerine, uygulama kuralı niteliğindeki bağlayıcı hükümlere ve bilgi verme amacını taşıyan ifadelere yer verildiğini saptamıştır.

Komisyonumuz uygulama kuralı niteliğindeki hükümlerin şûrada karara bağlanmasının kısıtlayıcı ve değişen koşullara uyumu güçleştirici olacağı kanısıyla ilke niteliğindeki hükümlerin saptanması için konu ile ilgili aşağıdaki teknik elemanlardan oluşan bir alt komisyon kurulmasını kararlaştırmıştır:

Doç. Dr. Ziya Bursalıoğlu	:	Alt Komisyon Başkanı
Doç. Dr. Hüsnü Arıcı	:	Alt Komisyon Sözcüsü
Dr. Kemal Güçlüol	:	Alt Komisyon Raportörü
Doç. Dr. Fuat Turgut	:	Üye
Doç. Dr. Şefik Uysal	:	Üye
Hüseyin Işık	:	Üye
Celâl Şentürk	:	Üye
Hüseyin Yalçın	:	Üye
Hazım Ayatar	:	Gözlemci Üye

Komisyonumuz alt komisyon tarafından hazırlanan raporu incelemiş ve aşağıdaki şekliyle kabul ederek bu raporun Şûra Taslağı'nın III. Bölümü'nün 159 - 221. paragrafları ile 331 ve 334. paragraflarında belirtilen önerilerin yerine konulmasına karar vermiştir.

DEĞERLENDİRMENİN GENEL İLKELERİ

1. Değerlendirme sürekli bir süreç olarak düşünülmelidir.

Değerlendirme belirli zamanlarda bazı sorunlar için yapılan bir iş değil öğrencinin okula girmesi ile başlayıp en az okuldan ayrılmasınadek sürecek bir süreç olarak anlaşılmalıdır. Buna bağlı olarak, öğrenci hakkında yapılan gözlemlerin ve değerlendirme sonuçlarının geliştirilecek bir "toplu-dosya" da kayda geçirilmesi ve bu dosyanın öğrenci ile bir sınıftan diğerine ya da bir eğitim kademesinden diğerine geçişi sağlanmalıdır. Ayrıca, bir yandan bu ilkeye uygun olarak saptanacak yönetmelik hükümleri ile uygulamaya ilişkin genelge vb. hükümlerde değerlendirmenin sürekli yapılmasını sağlayacak hükümler getirilirken öbür yandan da değerlendirme modelinin dinamik tutulmasına ve yenilikler yönünde değişebilir özelliği taşımasına özen gösterilmelidir.

2. Değerlendirmede bütünlük esas alınmalıdır.

Geliştirilip uygulanmaya konacak değerlendirme modeli tüm eğitim kademelerini kapsamalı ve değişik kademeler arasındaki ilişkileri belirlemelidir. Hazırlanacak yönetmelikler, genel ilkeler çerçevesinde, farklı kademeler ve uygulamalar için özel hükümlere fırsat verecek esnekliğe sahip olmalıdır.

3. Değerlendirmede tutarlılık sağlanmalıdır.

Değişik eğitim kademeleri ile farklı uygulamalarda yapılacak değerlendirmeler genel ilkeleri ve uygulama hükümleri yönünden birbiri ile tutarlı olmalıdır.

4. Değerlendirme modeli basit ve anlaşılabilir olmalıdır.

Değerlendirme modeli ile buna dayalı uygulama hükümleri mümkün olduğu kadar kolay anlaşılır ve farklı yorumlara imkân vermeyecek şekilde düzenlenmelidir. Böylece hem eş-uygulamalar için zemin hazırlanmalı hem de ilgililerin modeli benimsemeleri kolaylaştırılarak uygulamada belirebilecek tereddüt ve aksaklıklarla muhtemel çatışmalar önlenmelidir.

5. Değerlendirme modeli ve ilgili hükümler uygulanabilir olmalıdır.

Değerlendirme modeline dayalı olarak getirilecek uygulama hükümleri teknik gereklerle ülkenin mevcut koşulları arasında uygun bir den-

ge sağlamalıdır. Gelişmeler dikkate alınarak yeni ilkeler ve uygulama hükümleri getirilirken, bu yeniliklerin modelde ve genel sistemde bütünlüğü bozup bozmayacağı ve mevcut koşullar altında ne derece doğrulukla uygulanabileceği dikkate alınmalıdır.

6. Değerlendirme çok yönlü ve kapsamlı olmalıdır.

Öğrenciler hakkında yapılacak değerlendirmelerin öğrencinin bir dersteki başarısı ile sınırlı tutulmamalı, öğrencinin tüm özellikleri ve içinde bulunduğu koşullar dikkate alınarak yapılmalıdır. Ayrıca, her konuda yapılacak değerlendirmelerin yeterince kapsamlı ve birden çok gözlemlere dayalı olması sağlanmalıdır. Yapılan değerlendirme sonuçları "toplu dosya" ya da "gelişim karnesi" düzeni içinde toplanmalıdır. Gerekli yöneltme çalışmaları ile duyurma ve kararlarda bu dosyadan da yararlanılmalıdır.

7. Değerlendirme tüm ilgililer tarafından ortaklaşa yürütülen bir süreç olarak ele alınmalıdır.

Değerlendirme işine öğrenci, öğretmenler, idareciler, veliler ve diğer ilgililer katılmalıdır. Bu yolla hem değerlendirmenin çok yönlü ve kapsamlı olması, hem de öğrencilerin kendilerini daha iyi tanımaları ve değerlendirme sonuçlarından yararlanmaları sağlanmalıdır. Bu husus özellikle öğrenim zorluklarının teşhisi ve giderilme yollarının aranmasında, ölçme sonuçlarının öğrencilerle tartışılmasında ve yöneltme çalışmalarında önem kazanacaktır.

8. Değerlendirmede açıklık ve karşılıklı güven esas olmalıdır.

Değerlendirilme koşulları değerlendirilince açıkça ve önceden bilinmeli ve değerlendirme modeli karşılıklı güven duygusunun gelişip sürdürülmesine yardımcı olmalıdır. Hazırlanacak uygulama hükümlerinde bu yönde gerekli tedbirler getirmelidir. Böylece değerlendirilenin değerlendirmeciye ve sisteme güveni sağlanmalıdır.

9. Değerlendirme modeli ve uygulamaları denetlenmeli ve zaman zaman değerlendirilerek gerekli ayarlamalar ve düzeltmeler yapılmalıdır.

Bunun için, değerlendirme modeli ile uygulama hükümlerinin nasıl uygulandığı ve ne sonuçlar verdiği ile karşılaşılan güçlükler hakkında zaman zaman düzenli bilgiler toplanmalı ve bu bilgilerin ışığı altında mo-

delde ve uygulama hükümlerinde gerekli değişmeler ve ayarlamalar yapılmalıdır.

10. Değerlendirme öğrencilerin ya da öğrenci gruplarının özel durumları dikkate alınarak düzenlenip yürütülmelidir.

Öğrencilerin ilgi ve yetenekleri yönünde gelişip eğitilmeleri esas olduğuna göre, değerlendirmede bireysel ayrılıklara önem verilmelidir. Bunun için de okullarda ya da sınıflarda ortaya çıkacak özel ilgi ve yetenek gruplarının durumlarını dikkate alan uygulama hükümleri getirilmelidir.

ÖLÇME İŞLEMİNE İLİŞKİN İLKELER

1. Ölçme işleminde kullanılacak ölçme araçlarının kapsamı eğitim ve öğretimin amaçlarına uygun olmalıdır (geçerlik ilkesi).

2. Ölçme işlemleri ile ölçme araçları "yeterince hatasız" ya da hatalardan arınık olmalıdır (güvenirlik ilkesi).

3. Ölçme araçlarının, özellikle sınavların, güçlük derecesi yapılacak değerlendirmenin amaçlarına uygun olmalıdır (geçerlik-güvenirlik ilkeleri).

4. Ölçme işinde esas alınacak ölçek ya da ölçekler, ölçme hatalarını ve işlemsel güçlükleri azaltıcı nitelikte olmalıdır (güvenirlik ilkesi).

5. Ölçme işleminde izlenecek yöntemlerle kullanılacak ölçme araçları kullanışlı olmalıdır (geçerlik-güvenirlik ilkeleri).

ÖLÇME SONUÇLARININ KULLANILMASINA İLİŞKİN İLKELER

1. Değişik eğitim basamaklarında aynı değerlendirme ölçeği (not verme sistemi) kullanılmalıdır.

2. Ölçme ölçeği ile değerlendirme ölçeği mümkün olduğu takdirde ayrılmalı, uygulama koşullarının uygun olmadığı durumlarda ise ölçmede değerlendirme ölçeği aynen kullanılmalıdır.

Değerlendirme ölçeği ile ölçme ölçeğinin ayrılması teknik açıdan yararlıdır. Bunun doğal bir sonucu olarak, ölçmede esas alınan sayı sisteminden farklı olan harf sistemi değerlendirme ölçeği olarak bazı kurumlarca uygulanmaktadır. Ancak, böyle bir ayırım yapıldığı zaman ölçme

ölçeğinden değerlendirme ölçeğine ya da değerlendirme ölçeğinden ölçme ölçeğine geçişin gerekli kıldığı bazı teknik zorunlar vardır. Bu zorunları yerine getirmek ise bazı istatistiksel işlemlerin uygulanmasını gerektirir. Bu işlemlerin gereğince uygulanabilmesi de ilgililerin bu konuda yeterince yetişmiş olmalarına, bu iş için bir miktar zaman ayırabilmelerine ve bazı fiziksel olanakların varlığına bağlıdır. Bu olanakların yokluğu ya da eksikliği halinde genellikle notlar harflerle gösterilmekle beraber aslında yapılan iş ölçme ölçeği ile değerlendirme ölçeğini tek bir ölçek kabul ederek uygulamaları bu yönde yürütmekten ibarettir. Bu durumu ve ülkemiz koşullarını dikkate alan komisyonumuz, daha önce belirttiğimiz bütünlük, tutarlık ve uygulanabilirlik ilkelerine uyarak ölçme ve değerlendirme ölçeklerinin bir tutulmasını önermektedir. Buna göre, beşli sayısal sistem kullanılmalı; resmî kayıtlarda ve gerekli görülecek yerlerde bu sayıların karşılığı olan ve başarı derecesi bildiren sıfatlar belirtilmelidir.

3. Seçilecek ölçekte başarısızlık yalnız bir kategori, başarı ise kendi içinde sıralı dört kategori halinde gösterilmelidir.

Madde 2 ve 3 de belirtilen hususlara dayalı olarak getirilen ölçek aşağıdadır:

Ölçek değeri	Değer hükmü	Sıfat karşılığı
5	Geçer	Pekiyi
4		İyi
3		Orta
2		Geçer
1	Geçmez	Geçmez

4. Birden çok ölçmelere dayanan değerlendirmelerde ölçme sonuçlarına önemlerine ve kapsamlarına göre farklı ağırlıklar verilmelidir.

5. Ölçme sonuçları yalnız not vermede ve eksiklik aramada değil, eğitim ve öğretimin çeşitli öğelerinin bu arada özellikle öğrencilerin güçlü ve güçsüz yönlerinin ortaya çıkarılıp gerekli tedbirlerin zamanında alınması amaçlarıyla da kullanılmalıdır.

6. Ölçme sonuçlarından değerlendirmeye geçişte eğitim ve öğretimin amaçları ile sınıfın başarı dağılımı ve bir öğrencinin bu dağılımdaki yeri dikkate alınmalıdır.

7. Ölçme ve değerlendirmede ortaya çıkacak hataları azaltmak için

değerlendirme birden çok sayı ve türde ölçme sonucuna (sınava) dayanmalıdır.

a) Bir öğretim yılı iki dönem olarak ele alınmalı; sınavlar bir dersin özelliğine göre yazılı, sözlü ya da uygulamalı veya bunların karışımı olmalıdır.

b) Sınavlar öğrencilere usanç vermeyecek, onları sürekli öğrenmeye yöneltecek sıklıkta yapılmalıdır. Her dönemde, birbirinden aralı verilen, en az iki ara sınavı ile bir dönem sonu sınavı yapılmalı ve bu sınavların zamanı önceden saptanıp ilgililere duyurulmalıdır.

8. Her sınavın okul idaresince veya ders öğretmenince kabul edilebilecek özürler nedeni ile yalnız bir sefer engeli yapılabilmelidir.

9. Öğretim yılı sonunda yapılacak değerlendirmede bir dersin nihaî notu saptanırken ara ve dönem sonu sınavlarına genel ilkelere uygun şekilde saptanacak ağırlıklar verilmelidir.

10. Öğretim yılı sonunda her dersten nihaî not olarak geçer notlardan birini alanlar doğrudan sınıf geçmelidir. Bir ya da daha çok dersten aldığı nihaî not "geçmez" durumda olanlar okulca açılacak yetiştirme kurslarına devam etmeli, bu kurslardan sonra bir ya da daha çok dersten "geçmez" not alan öğrencilerin durumları not ortalamaları dahil, Bakanlıkça saptanacak ölçütler göz önünde tutularak sınıf öğretmenler kurulu tarafından karara bağlanmalıdır. Ancak, yetiştirme kursları sonunda yapılack sınavların sonuçları alınmadan başarı ortalaması ya da kurul kararı ile sınıf geçirilmemelidir.

11. Değerlendirmede dersler arasında ayrıcalık yapılmamalıdır.

Sınıf geçme ve okul bitirmede bazı derslere diğerlerinden daha çok ya da daha az önem verilmemelidir. Çalışma alanlarına verilecek bağıl önem haftalık ders saati sayısını ayarlama yoluyla sağlanmalıdır. Bunun bir gereği olarak da öğrencilerin başarı ortalamaları hesaplanırken her dersten alınan not ilgili dersin haftalık ders saati sayısı ile çarpılmalıdır.

12. Her öğretim kademesi için tek diploma verilmelidir. Ancak, mezunların başarı durumlarındaki farklılıklar toplu dosyada yer alacak kayıtlara dayalı ve alınan derslerdeki başarı derecesi ile diğer değerlendirme sonuçlarını ayrıntılı olarak gösteren bir belgede belirtilmelidir.

13. Bir öğrenim kademesini bitirmede verilecek diploma üzerinde mezuniyet derecesi gösterilmlidir.

Bu derece hesaplanırken öğrencinin ilgili kademe süresince aldığı notların ağırlıklı ortalaması esas alınmalıdır. Bir öğretim kademesi bir üst öğrenim kademesine kabul için mezunlarının "yeterli" ya da "yetersiz" olduğunu diploma üzerinde belirtmemelidir. Bu husus ve giriş şartları yukarıda belirtilen hususlar dikkate alınarak üst öğrenim kurumunca karara bağlanmalıdır.

14. Bir öğrenim kademesini bitirmek için kademe sonunda ayrıca bir bitirme sınavı yapılmamalıdır.

15. Bir öğrenim kademesindeki başarı durumu üst öğrenim kurumuna giriş için yeterli olmadığı görülenlere çeşitli yollarla bu eksikliklerini tamamlama hak ve olanağı tanınmalıdır.

16. Önerilen ilkelere uygun olarak geliştirilecek değerlendirme modeli ile uygulama hükümleri önce seçilecek birkaç okulda düzenli bir denemeye tâbi tutulmalı; bu deneme değerlendirilmeli, değerlendirmeden elde edilecek sonuçlara göre gerekli düzeltme ve ayarlamalar yapılarak yaygın uygulamaya geçilmelidir.

IX. Milli Eğitim Şûrası Genel Kuruluna saygı ile sunulur:

I. Komisyon Başkanlık Divanı

Başkan	Başkan Vekili	*Dr. Kemal Güçlüol*
Doç. Dr. M. Fuat Turgut	*İhsan Kurt*	Raportör

Üye
Hazım Ayatar

BİLGİ İÇİN

I. Komisyonun görevlendirdiği alt komisyon, saptadığı ilkelerin ışığında Şûraya sunulan taslağın III. Bölümün 159 - 221. paragraflarında ve ayrıca 331 ve 334. paragraflarda belirtilen önerileri tarayarak aşağıdaki tabloyu geliştirmiş ve bilgi için komisyonumuza sunmuştur. Ancak komisyonumuzda, alt komisyonun hazırladığı rapor bazı değişikliklerle ve yukarıda sunulduğu şekilde kabul edildiğinden bu tablo üzerinde tartışma açılmaması kararlaştırılmıştır.

IX. Milli Eğitim Şûrası Genel Kurulunun bilgisine sunulur.

SAPTANAN İLKELERİN IŞIĞINDA ŞÛRA TASLAĞINDAKİ ÖNERİLERLE İLGİLİ İNCELEME SONUÇLARI

1. a) İlkelere uygun görülen paragraflar

167
168
170
182
183
185
186
207

b) Bazı değişikliklerle ilkelere uygun hale getirilebilecek paragraflar

159
160
163
174
175
188
189
197
199
201
206
211-216
218-221
331
334

c) İlkelere uygun görülmeyen paragraflar

161
187
200
203

2. Yönetmelik hükmü niteliğinde görülerek ilkelere uygun olup olmadığı tartışılmayan paragraflar.

165, 166, 169, 171 - 173, 176 - 181, 190 - 198, 202, 204, 205, 208 - 210.

İKİNCİ KOMİSYONUN RAPORU

IX. Milli Eğitim Şûrası Genel Kurul Başkanlığına

İkinci Komisyon 26, 27, 28 Haziran günleri topluca; 29, 30 Haziran günleri iki çalışma grubu ve 1, 2 Temmuz günleri yine topluca yaptığı toplantılarda, gündeminde yer alan bütün konuları incelemiş ve aşağıda tespit edilen hususların Genel Kurula sunulmasını kararlaştırmıştır.

2 Temmuz 1974

Prof. K. Karhan	*H. Telli*	*D. Kaya*
İkinci Komisyon Başkanı	Raportör	Raportör

I. ORTAOKUL

Ortaokul başlığı altında (95)'ten (117)'ye kadar yer alan paragraflardaki öneriler aşağıdaki değişikliklerle kabul edilmiştir:

1. Paragraf (95)'in aşağıdaki şekilde değiştirilmesi:

(95) Ortaokul, temel eğitimin ikinci kademesi olarak, Türk Milli eğitiminin genel amaçları ve temel ilkeleri uyarınca:

a) Öğrencilerin genel eğitimlerini yaş ve gelişim seviyelerine uygun surette sağlamak; onlara günlük yaşantıları ile yakından ilgili bilgi, beceri ve tavırları kazandırmak;

b) Öğrencilere ortaöğretim programlarına geçebilmek için gerekli olan temel bilgi ve becerileri kazandırmak;

c) Çevrenin coğrafi, ekonomik, sosyal ve kültürel özelliklerini de gözönünde tutarak, çeşitli iş ve uğraşı alanlarında ilgi ve kabiliyetlerini deneme ve geliştirme fırsatı vermek; böylece ileride işe yönelmede ve meslek seçiminde daha isabetli karar vermelerine yardımcı olmak;
ile görevli milli bir eğitim ve öğretim kurumudur.

2. Paragraf (96)'nın sonundaki "ve" ile bağlanan cümlesindeki "ya, ya da" yerine "ve" konması.

3. Paragraf (97)'deki cümle başlangıcının aşağıdaki şekilde değiştirilmesi:

(97) Ortaokul programı, yukarıda sayılan amaç ve görevleri gerçekleştirmek üzere:

1. Öğrencilere temel nitelikte genel kültür kazandıran ortak dersler ile...

4. Paragraf (98)'in birinci satırında yer alan "... temel bir genel kültür" deyimi yerine "temel nitelikte genel kültür" denmesi.

5. Paragraf (98) de ortak dersler arasında sayılan "Resim-İş" dersi adının "sanat ve iş eğitimi" olarak değiştirilmesi.

6. Komisyon görüşmeleri sırasında "ahlâk eğitimi" nin zorunlu olduğu belirmiş; ancak bunu ayrı bir ders mi yoksa diğer dersler kapsamı içinde mi yapılacağı konusunun ayrı bir ders olması Hükümet Programı

içinde T. B. M. Meclisi kararı olarak oluştuğu Sayın Bakan tarafından açıklandığından, oya sunulmasına lüzum görülmemiştir.

7. Yabancı dil "dersinin ortaokulun ortak dersleri arasında yer alması 20 oya karşı 23 oyla kabul edilmiştir. Yabancı dil dersinin A, B, C kurları halinde düzenlenebilmesi Talim ve Terbiye Kurulu kararı ile düzenlenecek bir uygulama olduğundan paragraf (98) Talim ve Terbiye Kurulu Başkanlığınca geri alındı.

8. Paragraf (100)'ün aşağıdaki şekilde değiştirilmesi:

(100) Seçmeli derslerin amacı,

a) Öğrencilerin kendilerine özgü bireysel ilgi ve yeteneklerini tanıyıp anlamalarına ve geliştirmelerine imkân sağlamak;

b) Okul ve çevrenin imkânsızlıklarından doğan eşitsizlikleri gidermeğe yardımcı olmak;

c) Okul ile çevre arasında yakın bir ilişkinin kurulmasını sağlamak; böylece öğrencilerin hayata ve iş alanlarına uyumlarını kolaylaştırmak ve onları çevrelerinde etkili hale getirecek nitelikleri kazanmalarına yardımcı olmak;

ç) Öğrencilere çeşitli iş ve uğraşı alanlarına yönelmeleri için gerekli rehberlik çalışmalarına katkıda bulunmaktır. (Öneri 6)

9. Paragraf (101)'in üçüncü cümlesi sonundaki "sağlanır" yerine "sağlanabilir" denmesi.

10. Paragraf (102)'nin ikinci ve üçüncü cümlelerindeki "okutulması" yerine "uygulanabilmesi" denmesi.

11. Paragraf (105)'in son satırındaki "valinin onayı" deyimi yerine "valiliğin onayı" denmesi.

12. Paragraf (110)'un birinci satırındaki "zorlayıcı" yerine "bağlayıcı" denmesi.

13. Paragraf (113)'ün birinci cümlesi yerine aşağıdaki cümlenin konması:

(113) Seçmeli dersler listesi aşağıdadır. Bu liste bağlayıcı değil, yol göstericidir. Bakanlık, yeni tespit edilen amaçlara uygun olarak geliştirilmekte ve geliştirilecek olan derslere göre gerek yukarıdaki maddelerde, gerekse bu liste üzerinde ileride gerekli değişiklikleri yapacaktır.

II. ORTAÖĞRETİM

Ortaöğretim başlığı altında (132)'den (158)'e kadar yer alan paragraflardaki öneriler aşağıdaki değişikliklerle kabul edilmiştir:

1. Paragraf (123)'ün sonuna aşağıdaki fıkranın eklenmesi:

Ortaöğretimde çeşitli programların düzenlenmesinde dersler arasında "aynilik" yerine "denklik" ilkesi uygulanır.

2. Paragraf (129)'un sonuna aşağıdaki fıkranın eklenmesi:

Bu programlar, özellikle küçük yerleşme birimlerinde veya öğrenci sayısı az liselerde, ayrı kollar halinde değil, aynı dersi seçen öğrenci gruplarının devam ettikleri özel derslikler halinde düzenlenir.

3. Paragraf (130)'un "3. Matematik-Fizik alanında yüksek öğretime hazırlayan programlar" maddesi ile "4. Tabii Bilimler alanında yüksek öğretime hazırlayan programlar" maddesinde X. yılda yer alan "Tarih II" veya "Coğrafya II" dersinin Teknik Lise program taslaklarından çıkarılması ve IX. ve XI. yıllarda ortak ders olarak yer aaln Tarih ve Coğrafya dersleri ile yetinilmesi.

4. Paragraf (136)'nın sonuna aşağıdaki fıkranın eklenmesi:

Seçmeli dersler, müzik, güzel sanatlar eğitimi, beden eğitimi, takviyeli yabancı dil eğitimi gibi derslerin öğretimine ağırlık veren yüksek öğretime veya hayata ve iş alanlarına yönelik ortaöğretim programları halinde düzenlenebileceği gibi, bazı okullar, seçmeli dersler yerine doğrudan doğruya bu dallardan birine veya birkaçına ağırlık veren liseler halinde de kurulabilir.

Ayrıca Milli Eğitim Temel Kanununun 33. maddesi gereğince, yurdun çeşitli yerlerindeki özel istidat taşıyan çocukları aramak, bulmak, yetiştirmek ve üst eğitim kurumlarına hazırlamak amacı ile müzik ilkokulu, müzik ortaokulu, müzik lisesi gibi ayrı okullar da kurulabilir.

5. Paragraf (137)'nin ikinci fıkrasındaki "özel derslerden biri" deyiminin, "özel ders gruplarından biri" şeklinde değiştirilmesi.

6. Paragraf (138)'in sonuna aşağıdaki temennin'in eklenmesi:

"Hem mesleğe hem de yüksek öğretime yönelten programların düzenlenmesinde

1) Sanat enstitüleri,

2) Kız enstitüleri,

3) Ticaret liseleri,

4) İmam-Hatip liseleri için öğrenim sürelerinin eşit olarak tespiti imkânlarının Bakanlıkça araştırılmasının temenni edilmesi.

7. Paragraf (138) ve (140)'ta belirtilen ders dağıtımı çizelgesinin yalnızca birkaç program alanına ait olması, denklik ilkesinin tam olarak uygulanmamış bulunması, bunların sürekli olarak uzmanlarca geliştirilmesi ve denenmesinin gerekli olması, yeni bölümlerin de oluşturulmasının gerekebileceği ve bu ders dağıtım çizelgelerini, ilgili okul ve program hedeflerine göre, önerilen değişik ders dağıtım çizelgesi ve öneriler de dikkate alınarak, yapılacak bilimsel çalışmalarla geliştirilmesinin Bakanlığa tavsiye edilmesi.

8. Paragraf (142)'nin birinci satırındaki atelye-teknoloji-laboratuvar) deyiminin çıkarılması.

9. Paragraf (142)'nin sonundaki "... iş yeri ile protokol düzenlenir" yerine "Milli Eğitim Bakanlığınca hazırlanacak yönetmelik esaslarına uygun olarak iş yeri ile protokol düzenlenir" denmesi.

10. Paragraf (143)'ün ikinci cümlesinin "Bu geçiş imkânları öğrenim süresi içinde ek programlarla olabileceği gibi, herhangi bir programı başararak diploma almış olanlar ile diploma almadan okuldan ayrılmış bulunanlara da tanınır." şeklinde değiştirilmesi.

1. Paragraf (145)'in ikinci fıkrasının aşağıdaki şekilde değiştirilmesi:

Bütün ortaöğretim kurumlarında atelye derslerinin her iki saatine bir kredi tanınır.

12. Paragraf (146)'nın son iki fıkrasının aşağıdaki şekilde değiştirilmesi.

Ortaöğretim sonunda gerekli krediyi tamamlayanlara lise diploması verilir. Bu diplomada takip edilen programlar, başarılan dersler ve alınan krediler belirtilir.

Yüksek öğretim kurumlarına girişte veya bu kurumların giriş sınavlarına katılmada diplomada belirtilen bu bilgiler ilgili yüksek öğretim kurumları tarafından değerlendirilir.

13. Şûraca karara bağlanması sakıncalı olan ve paragraf (332)'nin 2. maddesinde kayıtlı "Bilimsel Komisyonu" nun çalışmasını sınırlayıcı nitelikte görülen paragraf 147, 148, 150 ve 151'in taslaktan çıkarılması.

III. ORTAÖĞRETİMDE YILLIK DERS ÇEŞİDİNİN AZALTILMASI VE DERSLERİN TEKSİFİ OLARAK OKUTULMASI

Bu başlık altında paragraf 155, 157 ve 158 de yer alan öneriler aynen kabul edilmiştir.

Paragraf (158)'in sonuna aşağıdaki 13. madde eklenmiştir:

13. Ortaöğretimde seçilen Din Bilgisi dersi, Okul Müdürlüklerince, normal ders saatlerine ayrılan saatler içine konarak okutulur.

IV. 1974 - 1975 ÖĞRETİM YILINDA YENİ SİSTEMLE İLGİLİ UYGULAMA PLANI

Bu konuda (308)'den (359)'a kadar olan öneriler (Birinci Komisyon gündemindeki paragraf 331 ve 334 dışında), aşağıdaki görüş, dilek ve tavsiyelerin temenni olarak eklenmesiyle kabul edilmiştir:

1 — DERS GEÇME VE KREDİ DÜZENİ DENEMESİ

Bu konuda paragraf (332)'de yer alan öneriler kabul edilmiş; bunlara aşağıdaki görüşlerin eklenmesi uygun bulunmuştur:

Ders geçme düzeni ve kredi sistemi 1974 - 1975 öğretim yılından itibaren deneme niteliğinde uygulanabilir.

Ancak bu sistemin öngörülen hedeflere göre gerçekleşmesini sağlamak üzere Talim ve Terbiye Kurulunca projesi hazırlanırken:

a) Bu sistemi uygulayan okullaradn da temsilciler çağrılmalı ve görüşlerinden yararlanılmalıdır.

b) Kurulacak bilimsel komisyon, bu konularda çalışmalar ve araştırmalar yapmış ve bu projeye katkıda bulunacak kişilerden oluşturulmalıdır.

c) 1974 - 1975 öğretim yılında denenmesi yapılmak üzere seçilecek okulların arasında bu tür sistemi bugüne kadar uygulayan okullar da bulunmalıdır.

ç) Denemenin gerçek sonuçları aksettirir nitelikte olması için farklı amaçlı (Kız, erkek teknik öğretim, ticaret öğretim, İmam-Hatip lisesi ve genel öğretim) programlar tercih edilmelidir.

d) Deneme başlamadan önce deneme için seçilen okulların yönetici ve öğretmenlerinin hizmet içi eğitimden geçirilmeleri sağlanmalıdır.

e) Uygulamada çıkabilecek engelleri zamanında ve kaynağında halledebilmek için denemenin yürütüleceği okul yöneticilerine gerekli yetkiler verilmelidir.

f) Sistemin sürekliliğini sağlamak için öğretmenlerin bu ilkeye inandırılmasında büyük yararlar olduğu görüşündedir. Gereken tedbirler buna göre alınmalıdır.

g) Ön şart derslerin sayısı çok az olmalıdır.

h) 1974 - 1975 öğretim yılında başlayacak uygulamada çok belirgin problem olabilecek yönler görülmeyebilir. Ancak bu öğretim yılı sonunda ve 1975 - 1976 öğretim yılında problemlerle karşılanacağı tabiidir. Bu bakımdan uygulandığı öğretim yılı içindeki "olumludur" görüşü ve "problemsiz yürür" havasına aldanmamalı, çalışmalar dikkatle sürdürülmelidir.

i) Çalışmalar sırasında, Temel çalışma dokümanı sonunda ek 4'te açıklanan ve İzmir Motor Sanat Enstitüsünde 19 yıldan beri yapılmakta olan ders geçme ve kredi düzeni denemesinden de yararlanılmalıdır.

2. BÜTÜN TEMEL EĞİTİM VE ORTAÖĞRETİM OKULLARINDA BÜTÜNLEME SINAVLARININ HAZİRANDA YETİŞTİRME KURSLARINDAN SONRA YAPILMASI VE BİTİRME İMTİHANLARININ KALDIRILMASI

Bu konuda, paragraf (333)'te yer alan öneriler aşağıdaki değişikliklerle kabul edilmiştir.

1. 3. maddenin son satırında yer alan "bütünleme sınavları 20 - 30 Haziran tarihleri arasında yapılır." yerine, "Bütünleme sınavları, yetiştirme kurslarından sonra Haziran ayı sonlarında yapılır. Bu maksatla gerekiyorsa bütünleme sınavları süresi, 10 Temmuza kadar uzatılabilir" denmesi.

2. 4. maddesinin birinci cümlesinin aşağıdaki şekilde değiştirilmesi: Bütünlemeye girecek öğrenciler için en az 30 gün süren teksifi bir yetiştirme programı düzenlenir.

3. Paragrafa 12 ve 13. madde olarak aşağıdaki 2 maddenin eklenmesi:

12. Hangi nedenle olursa olsun Eylül ayında veya yeni ders yılı başında yeniden bütünleme sınavı açılması yoluna gidilmemelidir.

13. 333. maddede yer alan bu yeni uygulama okullara, öğrencilere ve ailelere en kısa zamanda duyurulmalı ve bu konuda meslek ve kamu oyu yeterince aydınlatılmalıdır.

3. BÜTÜN TEMEL EĞİTİM VE ORTAÖĞRETİM KURUMLARINDA YILLIK ÇALIŞMA TAKVİMİNİN YENİDEN DÜZENLENMESİ

Bu konuda paragraf 335'te yer alan öneriler aşağıdaki değişiklikle kabul edilmiştir:

2. madde içindeki "öğrenci kayıtları" deyiminin çıkarılması ve madde sonuna aşağıdaki cümlenin eklenmesi:

"Öğrenci mevcudu kalabalık okullarda kayıtlar Ağustos ayının son haftasında başlayabilir."

DİĞER GÖRÜŞ, DİLEK VE TAVSİYELER

1. Geri kalmış yörelere tüm ders kitaplarının Bakanlıkça parasız olarak sağlanması.

2. IX. Millî Eğitim Şûrası kararlarına uygun programların az gelişmiş yörelere hızla götürülmesi için ayrı plânlar hazırlanması ve özel fonlar kurulması.

3. Fen projesi gibi, mesleki ve teknik öğretim alanında bir projenin kurulması ve bu projede, bilim adamlarımızın, meslekî ve teknik öğretim kurumları temsilcilerinin, işveren ve işçi kesiminden de temsilciler bulunması.

4. Meslek liseleri ve teknik liselerin ders kitabı sorununun, yeni amaçlara uygun olarak, öncelikle ve ivedilikle ele alınması ve maliyeti pahalı olduğundan serbest yazarlarca ele alınamayan meslekî ve teknik öğretim yayınlarının yurdumuzun ve gelişen teknolojinin ihtiyaçlarına cevap verecek şekilde Bakanlıkça hazırlatılması.

5. Okul öncesi eğitimin kırsal bölgelerde öncelikle ele alınması ve yeni Türkçe öğrenenler için gerekli öğretim araçlarının geliştirilmesi konusunun bir proje olarak düzenlenmesi.

6. Bir ders kitabının kabulünden önce, kitabın bilimsel muhtevasının doğruluğu ve program muhtevasına uygunluğu bakımından geçerliğinin tespit edilmesi, tutarlı bir düzen içinde denemeye konması ve kitapla birlikte güvenirliğine ait bilgi ve açıklamaların da yayınlanması için imkân aranması.

7. Fen Eğitimini Geliştirme Bilimsel Komisyonunun, IX. Millî Eğitim Şûrası kararlarına dayalı olarak, gerek program geliştirme gerekse eğitim politikasının saptanması yönünde araştırmaya dayalı çalışmalar yaptırmasına imkân sağlanmak üzere, yeni bir araştırma projesi hazırlanması ve projeye eğitim alanından seçilmiş üniversite öğretim üyelerinin katılmasının da sağlanması.

8. TRT okul programlarının objektif olarak değerlendirilip gerekli düzeltmeler yapıldıktan sonra genelleştirilmesi.

9. Körler okulunu bitiren öğrencilerin, gerektiğinde açılacak sınavlardan geçmek kaydı ile, Millî Eğitim Bakanlığına bağlı gündüzlü ya da yatılı okullara alınmalarına öncelik tanınması.

10. Gerek orta gerek yüksek öğretimde yardımcı, genel veya temel nitelikte Türkçe bilim ve teknik kaynakların sağlanması için ilgili kuruluşlarca "Türkçe temel bilim ve teknik eserler" dizisinin hazırlanması hususunun, Millî Eğitim Bakanlığı, Yüksek Öğretim Kurumları, Devlet Plânlama Teşkilâtı ve TBTAK gibi kuruluşlar tarafından ortak bir proje olarak ele alınması.

11. Ortaöğretimin programlara yansıyacak amaçlarının ayrıca geliştirilmesi.

12. Örgün temel eğitimin, çağ nüfusunu kapsayacak biçimde yaygınlaşmasına kadar geçen sürede ortaokul çağındaki çocukları hayata hazırlamak ve onlara meslek kazandırmak için meslekî ve teknik yaygın eğitime büyük bir ağırlık verilmesi ve yaygın eğitimin yurt düzeyinde dengeli bir şekilde yayılması ve gelişmesinin, millî eğitim sisteminin bütünlüğü içinde planlı bir şekilde yürütülmesi; bu arada tarım içi ve tarım dışı sektörlerde çok yönlü ve çeşitlendirilmiş meslekî yaygın eğitim programlarının ele alınması ve bu programların bu sektörlerdeki üretim ve teknolojik gereksinmelere göre yeniden düzenlenmesi; özellikle kırsal bölgelere eğitim götüren gezici kadın kurslarının geliştirilmesi; okul ön-

cesi eğitim kurumlarının bu yörelerde de ele alınması ve küçük yerleşme birimlerinde okul öncesi eğitimin kadınların eğitimi ile birlikte bir proje içinde yürütülmesi;

13. Türk toplumunun ekonomik, sosyal ve kültürel gerçekleri ile ilgili olarak eğitimin muhtevasını belirlemeye, amaç, hedef ve ilkeleri daha isabetli seçmeye, teorik kurallar ile uygulama arasında uygunluk sağlamaya yönelik araştırmalar yapılması;

Bütünü ile ülke gerçeklerini saptamayı ve bu gerçekleri büyük halk çoğunluğunun yararına daha iyiye doğru değiştirmenin eğitim açısından yol ve yöntemlerini aramayı, bulmayı amaç edinen araştırmalar yapılması;

Bu türlü araştırmalar yapılabilmesi için üniversiteler, (özellikle eğitim fakülteleri veya bölümleri) Devlet Planlama Teşkilâtı, Türkiye Bilimsel ve Teknik Araştırma Kurumu ve Milli Eğitim Bakanlığı arasında daha sık işbirliği yapılması, daha sık bilgi alış verişi yapılması, araştırma sonuçlarının ilgili Bakanlık ve kurumlar tarafından objektif olarak değerlendirilmesi ve bunların programların muhtevasına ve uygulamaya intikalinin sağlanması;

Mesleğe ayrılmanın yılı ve eğitim düzeyindeki yeri sorununun bilimsel bir araştırma konusu halinde ele alınması;

Ortaöğretimde yabancı dilde öğretim yapılması sorununun Anayasa, Tevhid-i Tedrisat Kanunu, Milli Eğitim Kanunu ve Eğitim Biliminin gereksinmeleri açısından bilimsel bir araştırma konusu olarak ele alınması;

14. Milli Eğitim Temel Kanununun 10. maddesinde yer alan "Türk dilinin eğitimin her kademesinde özellikle bozulmadan ve aşırılığa kaçılmadan öğretilmesi", deyiminin açıklığa kavuşturulması için Bakanlıkça gerekli çalışmaların yapılması;

15. Paragraf (323)'ün 3. fıkrasının "bilgi deneme ve uygulamada yetki ve yeterlilikleri Bakanlıkça saptanmış ve görevlendirilmiş uzman ve uygulamacılar" şeklinde açıklığa kavuşturulması;

16. Okulların araç ve gereçlerinin yapım, onarım, temini için bölgelerde veya il merkezlerinde Ders Araçları Yapım Merkezine bağlı olarak şubeler açılması ve bu şubelerin bölgelerdeki teknik öğretim kurumları ve iş yerleri ile işbirliğinin sağlanması;

17. 114. paragrafın aşağıdaki şekilde açıklığa kavuşturulması:

"..... Bu istek kayıt esnasında veli tarafından yazılı olarak okul idaresine bildirilir, veli bu bildirimi kayıt bildirisinde açılan özel sütuna yazmak suretiyle yerine getirir. Devam etmiyenler için bu saat serbest saat olarak kullanılır."

18. Öğretmenlerin yeni program değişikliklerine uyumlarını sağlamak ve bu yönde verimlerini artırmak üzere yapılacak meslek içi eğitimi daha etkili bir düzeye kavuşturmak üzere bilim dalları danışmanlarından yararlanılması, bu amaçla yüksek lisans seviyesinde uzmanlar yetiştirilmesi ve bu konuda öğretmen yetiştiren kuruluşlardan ve özellikle üniversitelerimizin eğitim fakülte ve bölümlerinden yararlanılması;

19. Programlar ve öğrenci akışını düzenleyen kurallar üzerinde IX. Milli Eğitim Şûrasında alınan kararların uygulanmasının bilimsel esaslara göre yürütülmesine imkân sağlamak üzere yapılacak çalışmalara ilgili bilim adamları ve uzmanların katkılarının sağlanması;

20. Öğretmen yetiştiren kurumların yüksek okullar halinde düdüzenlenmesi için kuruluş, işleyiş ve öğretim üyeleri bakımından akademik bir statü getirecek olan Yüksek Okullar Kanun Tasarısının bir an önce çıkarılması; bu kanun tasarısında

a) Doktora ve doçentlik ünvanlarının üniversitelerle işbirliği yapılarak sadece üniversitelerden alınması ilkesinin getirilmesi;

b) Kanunun yayımı tarihinden itibaren, on - onbeş yıl içinde akademik ünvanı olmayan fakat mesleki üstün başarıları bulunan elemanların öğretim üyesi olarak atanabilmeleri imkânının yaratılması;

20. Eğitim yöneticiliğinin cari kılınması ve eğitim hizmetlerinin daha etkili bir şekilde yürütülebilmesi için her dereceli okul müdürlerine, yardımcılarına, milli eğitim müdür ve yardımcılarına, ilköğretim müdürlerine ve Bakanlık merkez örgütü yöneticilerine görevlerinin önem ve sorumluluğu ölçüsünde yan ödeme verilmesi;

21. Eğitim ve öğretim görevlerinde çalışan bütün milli eğitim mensuplarının, özellikle köyde çalışan öğretmenlerin yan ödeme kapsamına alınması;

22. Eğitimimizde yöneticilik sorununun öğretmenlik sorunu ile birlikte X. Şûranın gündemine alınması;

23. Okullara gönderilen çeşitli klasik eserleri öğretmen ve öğrencilerin isterlerine uygun olarak seçilmesi; dünyada ve yurdumuzda çeşitli ödüller almış kitapların okullara gönderilmesi;

24. Bakanlığımızca yayınlanan sürekli veya süreli yayınların öğretmenlere rehberlik edecek düzeye getirilmesi;

25. Çeşitli adlar altında öğretmenlerin gruplara ayrılması meslek kamu oyunu gönülden yaralamaktadır. Bütün Türk öğretmenlerinin Atatürk devrimleri ve ilkeleri etrafında birleşmeleri, milli eğitimimizin genel amaç ve temel ilkelerini ortak bir hedef olarak almaları IX. Milli Eğitim Şûrasının büyük arzusudur. Bu hedefe ulaşmak için bütün öğretmenleri içinde toplayacak bir "öğretmen odası" kanun tasarısı hazırlanmasının Hükümetçe incelenmesi;

26. Aralarındaki düşünce farklarının pek tabii görülmesi gereken öğretmenlerimizin bazı temel noktalarda birleşmeleri şarttır. Bu temel Atatürkçülük olarak özetlenir.

Siyasî çevrelerin ve siyasi partilerin öğretmenleri, öğretmen yetiştiren okulları ve yüksek okulları kendi faaliyet alanı içinde görmeleri en sıcak duygularla birbirlerine bağlı olması gereken öğretmen ve öğrencilerimiz arasında çok acı ve ıstıraplı mücadelelere yol açmaktadır. Bu nedenle siyasi partilerin özellikle öğretmen yetiştiren kurumları kendi haline bırakmaları IX. Milli Eğitim Şûrasının başlıca dileğidir. Bu dileğin IX. Milli Eğitim Şûrasının önde gelen dileklerinden biri olarak kamu oyuna duyurulması.

BÖLÜM III

ŞÛRA KARARLARI

TALİM VE TERBİYE KURULU KARARI :

Karar sayısı: 381 Karar tarihi: 3-7-1974

Konu: IX. Milli Eğitim Şûrası kararlarının onanması.

Milli Eğitim Sistemimizin bütünlüğü içinde "programlar ve öğrenci akışını düzenleyen kurallar" üzerinde Kurulumuzca hazırlanan ve IX. Milli Eğitim Şûrasınca incelenerek bazı değişikliklerle kabul edilen bağlı örnekteki esasların, Teşkilât Kanunumuzun 3. maddesi gereğince aynen onanarak uygulamaya konması ve Bakanlık Tebliğler Dergisinde yayımlanması hususunun Bakanlık Makamının tasviplerine arzı kararlaştı.

Uygundur.
5/7/1974
Mustafa ÜSTÜNDAĞ
Millî Eğitim Bakanı

MİLLÎ EĞİTİM SİSTEMİNİN BÜTÜNLÜĞÜNÜ İÇİNDE PROGRAMLAR VE ÖĞRENCİ AKIŞINI DÜZENLEYEN KURALLAR ÜZERİNDE

IX. MİLLÎ EĞİTİM ŞÛRASINCA KABUL EDİLEN KARARLAR

GİRİŞ

Milli Eğitim Bakanı Mustafa Üstündağ'ın başkanlığında 24 Haziran - 4 Temmuz 1974 tarihleri arasında Ankara'da toplanan IX. Milli Eğitim Şûrası, "Milli Eğitim sisteminin bütünlüğü içinde programlar ve öğrenci akışını düzenleyen kurallar" üzerinde Talim ve Terbiye Kurulunca hazırlanan önerileri incelemiş ve aşağıdaki kararlara varmıştır. Sistemin bütünlüğü içinde görülmesini kolaylaştırmak amacı ile kararlar, Şûranın temel çalışma dokümanında önerildiği gibi, Milli Eğitim Temel Kanununun ilgili hükümleri arkasından numara vermek suretiyle sıralanmıştır.

BİRİNCİ KISIM

TÜRK EĞİTİM SİSTEMİ İÇİNDE PROGRAMLAR VE ÖĞRENCİ AKIŞINI DÜZENLEYEN KURALLAR

BİRİNCİ BÖLÜM

TÜRK EĞİTİM SİSTEMİNİNİ DÜZENLEYEN GENEL ESASLAR

A — TÜRK MİLLÎ EĞİTİMİNİN AMAÇLARI

I — GENEL AMAÇLAR:

(1) Türk Milli Eğitiminin genel amacı, Türk Milletinin bütün fertlerini,

1. Atatürk inkılâplarına ve Anayasanın başlangıcında ifadesini bulan Türk milliyetçiliğine bağlı; Türk Milletinin millî, ahlâkî, insanî, manevî ve kültürel değerlerini benimseyen, koruyan ve geliştiren; ailesini, vatanını, milletini seven ve daima yüceltmeye çalışan; insan haklarına ve Anayasanın başlangıcındaki temel ilkelere dayanan millî, demokratik, lâik, sosyal bir hukuk devleti olan Türkiye Cumhuriyetine karşı görev ve sorumluluklarını bilen ve bunları davranış haline getirmiş yurttaşlar olarak yetiştirmek;

2. Beden, zihin, ahlâk, ruh ve duygu bakımlarından dengeli ve sağlıklı şekilde gelişmiş bir kişiliğe ve karaktere, hür ve bilimsel düşünme gücüne, geniş bir dünya görüşüne sahip, insan haklarına saygılı, kişilik ve teşebbüse değer veren, topluma karşı sorumluluk duyan; yapıcı, yaratıcı ve verimli kişiler olarak yetiştirmek;

3. İlgi, istidat ve kabiliyetlerini geliştirerek gerekli bilgi, beceri, davranışlar ve birlikte iş görme alışkanlığı kazandırmak su-

retiyle hayata hazırlamak ve onların, kendilerini mutlu kılacak ve toplumun mutluluğuna katkıda bulunacak bir meslek sahibi olmalarını sağlamak;

Böylece, bir yandan Türk vatandaşlarının ve Türk toplumunun refah ve mutluluğunu artırmak; öte yandan milli birlik ve bütünlük içinde iktisadî, sosyal ve kültürel kalkınmayı desteklemek ve hızlandırmak ve nihayet Türk Milletini çağdaş uygarlığın yapıcı, yaratıcı, seçkin bir ortağı yapmaktır. (M. E. T. K. Madde - 2)

II — ÖZEL AMAÇLAR

(2) Türk eğitim ve öğretim sistemi, bu genel amaçları gerçekleştirecek şekilde düzenlenir ve çeşitli derece ve türdeki eğitim kurumlarının özel amaçları; genel amaçlara ve aşağıda sıralanan temel ilkelere uygun olarak tespit edilir. (M. E. T. K. Madde - 3)

B — TÜRK MİLLÎ EĞİTİMİNİN TEMEL İLKELERİ

I — GENELLİK VE EŞİTLİK

(3) Eğitim kurumları dil, ırk, cinsiyet ve din ayırımı gözetilmeksizin herkese açıktır. Eğitimde hiç bir kişiye, aileye, zümreye veya sınıfa imtiyaz tanınamaz. (M. E. T. K. Madde - 4)

II — FERDİN VE TOPLUMUN İHTİYAÇLARI

(4) Millî eğitim hizmeti, Türk vatandaşlarının istek ve kabiliyetleri ile Türk toplumunun ihtiyaçlarına göre düzenlenir. (M. E. T. K. Madde - 5)

III — YÖNELTME

(5) Fertler, eğitimleri süresince, ilgi, istidat ve kabiliyetleri ölçüsünde ve doğrultusunda çeşitli programlara veya okullara yöneltilerek yerleştirilirler.

Millî Eğitim sistemi, her bakımdan, bu yöneltmeyi gerçekleştirecek biçimde düzenlenir.

Yöneltmede ve başarının ölçülmesinde rehberlik hizmetlerinden ve objektif ölçme ve değerlendirme metotlarından yararlanılır. (M. E. - T. K. Madde - 6)

IV — EĞİTİM HAKKI

(6) Temel eğitim görmek her Türk vatandaşının hakkıdır.

Temel eğitim kurumlarından sonraki eğitim kurumlarından va-

tandaşlar ilgi, istidat ve kabiliyetleri ölçüsünde yararlanırlar. (M. E. T. K. Madde - 7)

V — FIRSAT VE İMKÂN EŞİTLİĞİ

(7) Eğitimde kadın, erkek herkese fırsat ve imkân eşitliği sağlanır. Maddî imkânlardan yoksun başarılı öğrencilerin en yüksek eğitim kademelerine kadar öğrenim görmelerini sağlamak amacıyle parasız yatılılık, burs, kredi ve başka yollarla gerekli yardımlar yapılır. Özel eğitime ve korunmaya muhtaç çocukları yetiştirmek için özel tedbirler alınır. (M. E. T. K. Madde - 8)

VI — SÜREKLİLİK

(8) Fertlerin genel ve meslekî eğitimlerinin hayat boyunca devam etmesi esastır.
Gençlerin eğitimi yanında, hayata ve iş alanlarına olumlu bir şekilde uymalarına yardımcı olmak üzere, yetişkinlerin sürekti eğitimini sağlamak için gerekli tedbirleri almak da bir eğitim görevidir. (M. E. T. K. Madde - 9)

VII — ATATÜRK İNKILÂPLARI VE TÜRK MİLLİYETÇİLİĞİ

(9) Eğitim sistemimizin her derece ve türü ile ilgili ders programlarının hazırlanıp uygulanmasında ve her türlü eğitim faaliyetlerinde Atatürk inkılâpları ve Anayasanın başlangıcında ifadesini bulmuş olan Türk milliyetçiliği temel olarak alınır. Millî ahlâk ve millî kültürün bozulup yozlaşmadan kendimize has şekli ile, evrensel kültür içinde korunup geliştirilmesine önem verilir.
Millî birlik ve bütünlüğün temel unsurlarından biri olarak Türk dilinin, eğitimin her kademesinde, özellikleri bozulmadan ve aşırılığa kaçılmadan öğretilmesine önem verilir; çağdaş eğitim ve bilim dili halinde zenginleşmesine çalışılır ve bu maksatla Millî Eğitim Bakanlığınca gereken tedbirler alınır. (M. E. T. K. Madde - 10)

VIII — DEMOKRASİ EĞİTİMİ

(10) Güçlü ve istikrarlı, hür ve demokratik bir toplum düzeninin gerçekleşmesi ve devamı için yurttaşların sahip olmaları gereken demokrasi bilincinin, yurt yönetimine ait bilgi, anlayış ve davranışlarla sorumluluk duygusunun ve manevî değerlere saygının, her türlü eğitim çalışmalarında öğrencilere kazandırılıp geliştirilmesine çalışılır. (M. E. T. K. Madde - 11)

IX — LÂİKLİK

(11) Türk eğitiminde lâiklik esastır.
Din eğitim ve öğrenimi ancak kişilerin kendi isteği ve küçüklerin de kanuni temsilcilerinin isteğine bağlı olarak verilir. Bu istek kayıt esnasında veliler tarafından okul idaresine yazılı olarak bildirilir. (M. E. T. K. Madde - 12)

X — BİLİMSELLİK

(12) Her derece ve türdeki ders programları ve eğitim metotlarıyle ders araç ve gereçleri, bilimsel ve teknolojik esaslara ve yeniliklere, çevre ve ülke ihtiyaçlarına göre sürekli olarak geliştirilir.
Eğitimde verimliliğin artırılması ve sürekli olarak gelişme ve yenileşmenin sağlanması bilimsel araştırma ve değerlendirmelere dayalı olarak yapılır.
Bilgi ve teknoloji üretmek ve kültürümüzü geliştirmekle görevli eğitim kurumları, gereğince donatılıp güçlendirilir; bu yöndeki çalışmalar maddi ve manevi bakımdan teşvik edilir ve desteklenir. (M. E. T. K. Madde - 13)

XI — PLANLILIK

(13) Milli eğitimin gelişmesi iktisadi, sosyal ve kültürel kalkınma hedeflerine uygun olarak eğitim - insangücü - istihdam ilişkileri dikkate alınmak suretiyle, sanayileşme ve tarımda modernleşmede gerekli teknolojik gelişmeyi sağlayacak, mesleki ve teknik eğitime ağırlık verecek biçimde planlanır ve gerçekleştirilir.
Mesleklerin kademeleri ve her kademenin unvan, yetki ve sorumlulukları kanunla tespit edilir ve her derece ve türdeki örgün ve yaygın mesleki eğitim kurumlarının kuruluş ve programları bu kademelere uygun olarak düzenlenir.
Eğitim kurumlarının yer, personel, bina, tesis, ve ekleri, donatım araç, gereç ve kapasiteleri ile ilgili standartlar önceden tespit edilir ve kurumların bu standartlara göre optimal büyüklükte kurulması ve verimli olarak işletilmesi sağlanır. (M. E. T. K. Madhe - 14)

XII — KARMA EĞİTİM

(14) Okullarda kız ve erkek karma eğitim yapılması esastır. Ancak eğitimin türüne, imkân ve zorunluluklara göre bazı okullar yalnızca kız veya yalnızca erkek öğrencilere ayrılabilir. (M. E. T. K. Madde - 15)

XIII — OKUL İLE AİLENİN İŞBİRLİĞİ

(15) Eğitim kurumlarının amaçlarının gerçekleştirilmesine katkıda bulunmak için okul ile aile arasında işbirliği sağlanır. Bu maksatla kurulacak okul - aile birlikleri, maddî imkânlardan yoksun öğrenciler ile okulun veya okul tarafından seçilecek kardeş okulların zarurî ihtiyaçlarına sarf edilmek üzere her çeşit yardım ve bağış kabul edebilir.

Yardım ve bağışların alınma, sarfedilme ve denetlenme şekli ve esasları Millî Eğitim Bakanlığınca hazırlanacak yönetmelikle düzenlenir. (M. E. T. K. Madde - 16)

XIV — HER YERDE EĞİTİM

(16) Millî eğitimin amaçları yalnız resmî ve özel eğitim kurumlarında değil, aynı zamanda evde, çevrede, işyerlerinde, her yerde ve her fırsatta gerçekleştirilmeye çalışır. Resmî, özel ve gönüllü her kuruluşun eğitimle ilgili faaliyetleri, millî eğitim amaçlarına uygunluğu bakımından Millî Eğitim Bakanlığının denetimine tabidir. (M. E. T. K. Madde - 17)

İKİNCİ BÖLÜM

TÜRK EĞİTİM SİSTEMİNİN GENEL YAPISI VE PROGRAMLAR

ÖRGÜN VE YAYGIN EĞİTİM

(17) Türk millî eğitim sistemi, örgün ve yaygın eğitim olmak üzere iki anabölümden kurulur.
Örgün eğitim, okul öncesi eğitimi, temel eğitim, ortaöğretim ve yüksek öğretim kurumlarını kapsar.
Yaygın eğitim, örgün eğitim yanında veya dışında düzenlenen eğitimin faaliyetlerinin tümünü kapsar. (M. E. T. K. Madde - 18)

A — OKUL ÖNCESİ EĞİTİMİ

I — KAPSAM

(18) Okul öncesi eğitimi, mecburî ilköğrenim çağına gelmemiş çocukların eğitimini kapsar.
Bu eğitim isteğe bağlıdır. (M. E. T. K. Madde - 19)

II — AMAÇ VE GÖREVLER

(19) Okul öncesi eğitiminin amaç ve görevleri, milli eğitimin genel amaçlarına ve temel ilkelerine uygun olarak:

1. Çocukların beden, zihin ve duygu gelişmesini ve iyi alışkanlıklar kazanmasını sağlamak;

2. Onları temel eğitime hazırlamak;

3. Şartları elverişsiz çevrelerden ve ailelerden gelen çocuklar için ortak bir yetişme ortamı yaratmak;

4. Çocukların Türkçeyi doğru ve güzel konuşmalarını sağlamaktır. (M. E. T. K. Madde - 20)

III — KURULUŞ

(20) Okul öncesi eğitim kurumları, bağımsız anaokulları olarak kurulabileceği gibi, gerekli görülen yerlerdeki temel eğitim kurumlarının birinci devresine bağlı ana sınıfları halinde veya ilgili diğer öğretim kurumlarına bağlı uygulama sınıfları olarak da açılabilir.

Okul öncesi eğitim kurumlarının nerelerde ve hangi önceliklere göre açılacağı Millî Eğitim Bakanlığınca yönetmelikle düzenlenir. İş Kanununa tabi işyerlerinin hangi şartlarla okul öncesi eğitim kurumu kurmaları gerektiği Millî Eğitim ve Çalışma Bakanlıkları tarafından birlikte düzenlenecek bir tüzükte gösterilir. (M. E. T. K. Madde - 21)

B — TEMEL EĞİTİM

I — KAPSAM

(21) Temel eğitim genel olarak 7 - 14 yaşlarındaki çocukların eğitimini kapsar. (M. E. T. K. Madde - 22)

II — AMAÇ VE GÖREVLER

(22) Temel eğitimin amaç ve görevleri milli eğitimin genel amaçlarına ve temel ilkelerine uygun olarak:

1. Her Türk çocuğuna iyi bir vatandaş olmak için gerekli temel bilgi, beceri, davranış ve alışkanlıkları kazandırmak; onu millî ahlâk anlayışına uygun olarak yetiştirmek;

2. Her Türk çocuğunu ilgi, istidat ve kabiliyetleri yönünden yetiştirerek hayata ve üst öğrenime hazırlamaktır. (M. E. T. K. Madde - 23)

III — KURULUŞ

1. Temel eğitim kurumları:

(23) Temel eğitim okulları beş yıllık birinci kademe ile üç yıllık ikinci kademe eğitim kurumlarından meydana gelir. Birinci kademe sonunda temel eğitim diploması (ortaokul diploması) verilir. (M. E. T. K. Madde - 24)

2. Kuruluş şekilleri:

(24) Temel eğitim kurumlarının birinci ve ikinci kademeleri, bağımsız okullar halinde kurulabileceği gibi, imkân ve şartlara göre, birlikte de kurulabilir.
Nüfusu az ve dağınık olan yerlerde, köyler gruplaştırılarak, merkezî durumda olan köylerde temel eğitim bölge okulları ve bunlara bağlı pansiyonlar, gruplaştırmanın mümkün olmadığı yerlerde temel eğitim yatılı bölge okulları kurulur. (M. E. T. K. Madde - 25)

İLKOKUL

(25) Not: Temel eğitimin birinci kademesi olan ilkokul ile ilgili yönetmelik yeniden düzenlenmiş ve 2-8-1972 tarih ve 304 sayılı kararla kabul edilmiştir. 1972 - 1973 öğretim yılından itibaren bütün ilkokullarda uygulanmaya başlanan bu yönetmelik ve ilkokul programı, IX. Milli Eğitim Şûrasının ortaokul ile ilgili kararları uyarınca ele alınacak ve uygulamadan gelen sonuçlar da değerlendirilmek suretiyle yeniden gözden geçirilecektir. (Şûraya bilgi için sunulmuştur.)

ORTAOKUL

I — AMAÇ VE GÖREVLER

(26) *Ortaokul, temel eğitimin ikinci kademesi olarak, Türk Millî eğitiminin genel amaçları ve temel ilkeleri uyarınca:*

1. Öğrencilerin genel eğitimlerini yaş ve gelişim seviyelerine uygun surette sağlamak; onlara günlük yaşantıları ile yakından ilgili bilgi, beceri ve tavırları kazandırmak;

2. Öğrencilere ortaöğretim programlarına geçebilmek için gerekli olan temel bilgi ve becerileri kazandırmak;

3. Çevrenin coğrafî, ekonomik, sosyal ve kültürel özelliklerini de gözönünde tutarak, çeşitli iş ve uğraşı alanlarında ilgi ve kabiliyetlerini deneme ve geliştirme fırsatı vermek; böylece ileride işe yönelmede ve meslek seçiminde daha isabetli karar vermelerine yardımcı olmak; ile görevli millî bir eğitim ve öğretim kurumudur. (Karar - 1)

II — ORTAOKUL PROGRAMININ GENEL NİTELİKLERİ

(27) *Yanlış ve erken bir yönelmeyi önlemek ve böyle bir yönelme sonucu normal öğrenim süresini uzatabilecek herhangi bir zaman kaybına yer vermemek için, bu kademede genel bir öğretim verilir. Ancak öğrencilerin seçmeli dersler, ders dışı eğitsel ve sosyal faaliyetler, öğretmen - veli ilişkileri, sürekli gözlemler ve rehberlik yolu ile istidat ve kabiliyetlerinin gelişmesi izlenir ve buna göre onlara ortaöğretimin çeşitli programlarına yönelme ve hayata hazırlanma bakımından yardım edilir. (Karar - 2)*

(28) *Ortaokul programı, yukarıda sayılan amaç ve görevleri gerçekleştirmek üzere:*

1. Öğrencilere temel nitelikte genel kültür kazandıran ortak dersler ile,

2. Öğrencinin ihtiyacına ve çevrenin özelliklerine cevap veren seçmeli dersleri ve

3. İlgi, istidat ve kabiliyetlerinin belirmesine, gelişmesine ve kişiliklerinin oluşmasına yardımcı olan

a) Rehberlk faaliyetlerini ve

b) Eğitsel çalışmaları
kapsar. (Karar - 3)

III — ORTAK DERSLER

(29) *Ortak dersler, öğrencilere temel nitelikte genel kültür veren ve her öğrencinin alması gereken derslerdir. Bu dersler şunlardır; Türkçe, matematik, sosyal bilgiler, fen bilgisi, yabancı dil, sanat ve iş eğitimi, müzik, beden eğitimi ve ahlâk. (Karar - 4)*

IV — SEÇMELİ DERSLER

(30) *Seçmeli derslerin amacı,*

1. Öğrencilerin kendilerine özgü bireysel ilgi ve yeteneklerini tanıyıp anlamalarına ve geliştirmelerine olanak sağlamak;

2. Okul ve çevrenin olanaksızlıklarından doğan eşitsizlikleri gidermeğe yardımcı olmak;

3. Okul ile çevre arasında yakın bir ilişkinin kurulmasını sağlamak; böylece öğrencilerin hayata ve iş alanlarına uyumlarını kolaylaştırmak ve onları çevrelerinde etkili hale getirecek nitelikleri kazanmalarına yardımcı olmak;

4. Öğrencilerin çeşitli iş ve uğraşı alanlarına yönelmeleri için gerekli rehberlik çalışmalarına katkıda bulunmaktır. (Karar - 5)

(31) *Haftalık ders dağıtım çizelgesinde, iş hayatına yönelten seçmeli dersler için, okulun ve çevrenin olanak ve koşullarına göre kullanılmak üzere 8 ders saatlik yer ayrılır. Bu süre, seçmeli dersler için gerekli koşullar hazırlanıncaya kadar, en az 4 saat olarak uygulanır. Listede (*) işaretli derslerden birinin merkezî ders olarak alınması ve diğerlerinin bu merkezî dersi destekleyici nitelikte uygulanması sağlanabilir. (Bu konuda 40 okulda yapılmakta olan deneme sürdürülmektedir. Bu deneme sonuçlarına göre seçmeli dersler listesi gözden geçirilecektir.) (Karar - 6)*

(32) *Öğretmenler kurulu, kendi okulunda yer alacak seçmeli derslerin çeşitlerini, zamanını ve programlarını, öğrencilerin de isteklerini dikkate alarak, çevre koşulları, öğretmen durumu, eldeki araç ve gereçler ve diğer olanaklara göre kararlaştırır. Bir seçmeli dersin uygulanabilmesi için en az 15 öğrencinin o dersi seçmesi gerekir. Öğrenci sayısı 15'den az olduğu takdirde o dersin uygulanıp uygulanmaması hakkında öğretmenler kurulu karar verir. Okul müdürü, her ders yılı başında, okul programında yer alacak seçmeli derslerin günlerini, saatlerini ve yerlerini haftalık ders programında gösterir. (Karar - 7)*

(33) *Belli bir seçmeli derse çeşitli sınıflardan öğrenciler katılabilir. Aynı derse istekli olanların sayısı fazla olduğu takdirde çeşitli gruplar kurulur. Özelliğine göre aynı ders için birden fazla öğretmen görevlendirilebilir.*

Süresi bir yıl geçen seçmeli derslerde yeni başlayanlarla, daha önce başlamış bulunanlar için ayrı çalışma grupları kurulur. (Karar - 8)

(34) *Seçmeli derslerin süresi, konunun gereklerine ve çevrenin olanaklarına göre saptanır.*

Seçmeli derslerden bir kısmı belli mevsimlerde veya tatil aylarında yahut kısa bir dönemde olanak ve koşullara göre teksifi şekilde yapılabilir.

Bu takdirde okul müdürü, sınıf öğretmenler kurulunun görüşünü alarak, seçmeli derslerin saatlerini diğer derslere eklemeye ve yıllık toplam saatini azaltmadan bu derslerden alacağı saatleri seçmeli ders için bir arada toplamağa yetkilidir. (Karar - 9)

(35) *Bir okulun seçmeli derslerinin uygulanmasında, diğer okulların her türlü olanaklarından da yararlanılır. Bir okulun bazı öğrenci grupları için seçmeli dersleri öğretmen, atelye ve öğrenci durumu elverişli olan diğer okullar içinde normal veya teksifi programlar halinde düzenlenir. Bununla ilgili olarak okullarca hazırlanacak önerilere göre uygulama planı, okulların bütün olanaklarından en geniş ölçüde yararlanılacak şekilde, millî eğitim müdürlüğünün başkanlığında ilgili okul müdürlerinden kurulu bir komisyon tarafından hazırlanır ve valiliğin onayı ile yürürlüğe konur. (Karar - 10)*

(36) *Öğretmenler kurulu Bakanlıkça kabul edilen bir seçmeli dersin programında, çevrenin özelliklerini ve okulun olanaklarını gözönünde bulundurarak, dersin amaçlarına bağlı kalmak kaydıyla, bazı konulara ağırlık vermek, bazılarını çıkarmak veya yenilerini eklemek gibi değişiklikleri yapabilir. Bu gibi değişiklikler hakkında değerlendirilmek üzere Millî Eğitim Bakanlığına bilgi verilir. (Karar - 11)*

(37) *İl danışma kurulu, okul müdürü, öğretmenler ve çevredeki resmî ve özel kuruluşlar, aşağıdaki listede bulunmayan çevrenin sosyal, ekonomik ve kültürel ihtiyaçlarına cevap verecek nitelikte gördükleri seçmeli derslerin de okul programına alınmasını önerebilirler. Önerilecek bu derslerin programları ve haftalık saatleri öğretmenler kurulunun kararı ve valiliğin görüşü üzerine Bakanlıkça saptanır.*

Yarıyıl devam eden seçmeli ders de uygulanabilir. (Karar - 12)

(38) *Öğrenciler, seçmeli dersler yerine sınıf öğretmenler kurulunun kararı ile haftanın belli günlerinde iş yerlerine de gönderilebilirler. Bu takdirde öğrencinin iş yerindeki çalışması, okul müdürünce görev-*

lendirilecek bir öğretmen tarafından izlenir. Öğrencinin bu dersteki başarı notu, iş yerinin önerisi de dikkate alınarak, bu öğretmen tarafından verilir. (Karar - 13)

(39) *Okul müdürü, öğretmenler kurulunun da görüşünü alarak, okulda mevcut öğretmenlerden seçmeli dersleri okutacak olanları seçer. Ayrıca bu maksatla bölgedeki okul öğretmenlerinden ve çevredeki uzman ve ustalardan faydalanmak mümkünse bunları saptar. Uzman ve usta öğreticileri, özel yönetmeliğine göre, geçici olarak görevlendirebilir. (Karar - 14)*

(40) *Listede gösterilen seçmeli ders saatleri bağlayıcı değil, yol gösterici niteliktedir. Öğretmenler kurulu olanak ve koşullara göre ders saatlerini saptamağa yetkilidir. (Karar - 15)*

(41) *Öğrenciler her yıl haftada 4 - 8 saati doldurmak üzere aşağıdaki listeden isteklerine, kabiliyetlerine ve okulun olanaklarına göre öğretmenler kurulunca saptanacak derslerden bir veya birkaçını seçerler. Seçmeli dersler her öğretim yılının ilk iki haftası içinde değiştirilebilir. (Karar - 16).*

(42) *Okulun açılmasından iki hafta önce seçmeli derslerin hazırlığı tamamlanır. Seçmeli derslerin, öğrencilerce karşılanamıyacak olan uygulama giderleri okulca sağlanır. (Karar - 17)*

(43) *Seçmeli dersler listesi aşağıdadır. Bu liste bağlayıcı değil, yol göstericidir. Bakanlık, yeni saptanan amaçlara uygun olarak geliştirilmekte ve geliştirilecek olan derslere göre gerek özel derslerle ilgili olarak yukarıdaki maddelerde, gerekse bu liste üzerinde ileride gerekli değişiklikleri yapacaktır. (Karar - 18)*

SEÇMELİ DERSLER	*Yıl olarak Süresi*	*Haftalık saati*
(*) *İş ve teknik eğitim*	*1 - 3*	*4*
İş ve teknik eğitimini bütünü ile almayanlar için:		
Ağaç işleri	*1 - 3*	*2 - 4*
Metal işleri	*1 - 3*	*2 - 4*
Modelaj işleri	*1 - 3*	*2 - 4*
Elektrik işleri	*1 - 3*	*2 - 4*
Mukavva işleri	*1 - 3*	*2 - 4*
Teknoloji	*1 - 3*	*2 - 4*

SEÇMELİ DERSLER	Yıl olarak Süresi	Haftalık saati
Motor bilgisi ve uygulaması	*1 - 3*	*2 - 4*
(*) *Mahallî el sanatları (Nakış, yün işleri, dokuma, halıcılık, hasır işleri, bakır işleri, gümüş işleri, toprak işleri, taşçılık vb.)*	*1 - 3*	*4*
(*) *Ev ekonomisi*	*1 - 3*	*4*
Ev ekonomisini bütünü ile almayanlar için:		
Giyim	*1 - 3*	*2 - 4*
El sanatları	*1 - 3*	*2 - 4*
Ev yönetimi	*1 - 3*	*2 - 4*
Çocuk gelişimi ve eğitimi	*1 - 3*	*2 - 4*
Besinler ve beslenme	*1 - 3*	*2 - 4*
Toplum ve aile ilişkileri	*1 - 3*	*2 - 4*
Pratik sağlık bilgisi	*1 - 3*	*2 - 4*
(*) *Uygulamalı tarım*	*1 - 3*	*4*
Uygulamalı tarımı bütünü ile almayanlar için:		
Pratik hayvancılık	*1*	*2*
Pratik ormancılık	*1*	*2*
Pratik balıkçılık	*1*	*2*
Pratik arıcılık	*1*	*2*
Pratik tavukçuluk	*1*	*2*
(*) *İşletmecilik*	*1 - 3*	*4*
İşletmeciliği bütünü ile almayanlar için:		
Kooperatifçilik	*1 - 3*	*1 - 2*
Muhasebe	*1 - 3*	*1 - 2*
Pazarlama	*1 - 3*	*1 - 2*
Daktilo	*1 - 3*	*1 - 2*
Otel ve lokanta hizmetleri	*1 - 3*	*1 - 2*
Otel ve lokanta hizmetleri	*1 - 3*	*1 - 2*
Turizm ve çevre incelemeleri	*1*	*2*
(*) *Güzel sanatlar eğitimi*	*1 - 3*	*4*

SEÇMELİ DERSLER	Yıl olarak Süresi	Haftalık saati
Koro	1 - 3	1 - 2
Çalgı ve çalgı toplulukları	1 - 3	1 - 2
Resim çalışmaları	1 - 3	1 - 2
Spor faaliyetleri ve millî oyunlar	1 - 3	1 - 2
Dramatizasyon	1 - 3	1 - 2
Güzel konuşma ve yazma	1 - 3	1 - 2
Diğerleri:		
Fotoğrafçılık	1 - 3	1 - 2
Kampçılık ve yavrukurt	1	1 - 2
Trafik	1	1 - 2
Kütüphane bilgisi	1	1 - 2
Yabancı dil	1 - 3	2 - 4
(Yabancı dil saati takviyeli yabancı dil veya ikinci yabancı dil öğretimine ayrılabilir.)		

V — DİN BİLGİSİ

(44) *Din bilgisi dersi, isteğe bağlı olarak VI. ve VII. sınıflarda haftada birer saat yer alır. Bu istek kayıt esnasında veli tarafından yazılı olarak okul idaresine bildirilir, veli bu bildirimi kayıt bildirisinde açılan özel sütuna yazmak suretiyle yerine getirir. Devam etmiyenler için bu saat serbest saat olarak kullanılır. (Karar - 19)*

VI — REHBERLİK VE EĞİTSEL ÇALIŞMALAR

(45) *Rehberlik ve eğitsel çalışmalar, Bakanlıkça hazırlanan esaslara göre yürütülür.*

Her sınıf öğretmenine rehberlik için haftada 2 ders saati, eğitsel kol yürütücüsü öğretmene de haftada bir ders saati zaman ayrılır. Bu saatler öğretmenin kanunî ders saatleri içinde sayılır ve zorunlu ders saati sayısını aştığı takdirde, bu saatler karşılığı ek ders ücreti ödenir. (Karar - 20)

VII — ORTAOKUL HAFTALIK DERS DAĞITIM ÇİZELGESİ

(46) *Ortaokulun yukarıdaki esaslara göre görevlerini yerine getirmesini sağlayan ortak ve seçmeli derslerin çeşitleri ile bu derslerin sınıflara göre haftalık dağıtımı taslak olarak aşağıdaki çizelgede gösterilmiştir. (Karar - 21)*

ORTAOKUL HAFTALIK DERS DAĞITIMI ÇİZELGESİ TASLAĞI

	DERSLER	SINIFLARA GÖRE DERS SAATLERİ			
		VI. Sınıf	VII. Sınıf	VIII. Sınıf	Toplam
ORTAK DERSLER	Türkçe	5(4+1) (*)	5(4+1)	5(4+1)	15
	Matematik	4(3+1)	4(3+1)	4(3+1)	12
	Sosyal bilgiler	3(2+1)	3(2+1)	4(3+1)	10
	Fen bilgisi	3(2+1)	3(2+1)	3(2+1)	9
	Yabancı dil	3(2+1)	3(2+1)	3(2+1)	9
	Sanat ve iş eğitimi	1	1	1	3
	Müzik	1	1	1	3
	Beden eğitimi	1	1	1	3
	Ahlâk	1	1	1	3
	TOPLAM	22	22	23	67
SEÇMELİ DERSLER	Seçmeli dersler listesi 43. maddededir. Öğrenci her yıl en az 4 saatlik seçmeli ders alır.	4 — 8	4 — 8	4 — 8	12-24
Din bilgisi		1	1	—	2
Rehberlik ve eğitsel çalışmalar		3	3	3	9
Haftalık ders saatleri toplamı		30 — 34	30 — 34	30 — 34	90-102

(47) *Aynı ortaokul programı ve haftalık ders dağıtım çizelgesi, genel, meslekî ve teknik ortaöğretim okulların bünyelerindeki ortaokullarda da aynen uygulanır. Bu okullarda seçmeli derslerin yerini alacak olan meslek derslerinin çeşitleriyle bunların uygulama ve laboratuvar çalışmaları, ilgili okulun ikinci devresinin amaçları ve özellikleri dikkate alınarak saptanır ve gerekiyorsa haftalık ders saati artırılabilir. (Karar - 22)*

(*) Parantez içindeki birinci rakam sınıfın bütün öğrencilerine, ikinci rakam gruplara ayrılan haftalık ders saatini gösterir. Sınıfı iki gruba ayırma düzeni Bakanlıkça saptanacak esaslara göre yürütülecektir.

C — ORTAÖĞRETİM

I — KAPSAM

(48) Ortaöğretim, en az üç yıllık öğrenim veren genel, mesleki ve teknik öğretim kurumlarının tümünü kapsar. (M. E. T. K. Madde - 26)

II — ORTAÖĞRETİMDEN YARARLANMA HAKKI

(49) Temel eğitimini tamamlayan ve ortaöğretime girmeye hak kazanmış olan her öğrenci, ortaöğretime devam etmek ve ortaöğretim imkânlarından ilgi, istidat ve kabiliyetleri ölçüsünde yararlanmak hakkına sahiptir. (M. E. T. K. Madde - 27)

III — AMAÇ VE GÖREVLER

(50) Ortaöğretimin amaç ve görevleri, Milli Eğitimin genel amaçlarına ve temel ilkelerine uygun olarak,

1. Bütün öğrencilere ortaöğretim seviyesinde asgarî ortak bir genel kültür vermek suretiyle onlara kişi ve toplum sorunlarını tanımak, çözüm yolları aramak ve yurdun iktisadî, sosyal ve kültürel kalkınmasına katkıda bulunmak bilincini ve gücünü kazandırmak,

2. Öğrencileri, çeşitli program ve okullarla ilgi, istidat ve kabiliyetleri ölçüsünde ve doğrultusunda yüksek öğretime veya hem mesleğe, hem de yüksek öğretime veya hayata ve iş alanlarına hazırlamaktır.

Bu görevler yerine getirilirken, öğrencilerin istekleri ve kabiliyetleri ile toplumun ihtiyaçları arasında denge sağlanır. (M. E. T. K. Madde - 28)

IV — KURULUŞ

(51) Ortaöğretim, çeşitli programlar uygulayan liselerden meydana gelir.
Belli bir programa ağırlık veren okullara lise, teknik lise ve tarım meslek lisesi gibi eğitim dallarını belirleyen adlar verilir.

Nüfusu az ve dağınık olan ve Milli Eğitim Bakanlığınca gerekli görülen yerlerde, Ortaöğretimin, genel, mesleki ve teknik öğretim prog-

ramlarını bir bir yönetim altında uygulayan çok programlı liseler kurulabilir.

Ortaöğretim kurumlarının öğrenim süresi, uygulanan programın özelliğine göre, Millî Eğitim Bakanlığınca tespit edilir. (M. E. T. K. Madde - 29)

V — ÇEŞİTLİ PROGRAMLAR

(52) *Ortaöğretimin amaç ve görevlerini yerine getirebilmesi için ortaöğretim kurumlarında;*

1. Yüksek öğretime hazırlayan programlar,

2. Hem mesleğe, hem de yüksek öğretime hazırlayan programlar,

3. Hayata ve iş alanlarına hazırlayan programlar düzenlenir.

Öğrenciler, ortaöğretimde, istek ve kabiliyetleri ölçüsünde ve doğrultusunda bu programlardan birine yönelerek yetişme olanağı bulurlar. (Karar - 23)

(53) *Ortaöğretimde çeşitli programlar, öğrencilerin istek ve kabiliyetleri yönünden olan bireysel farklılıklarına ve yönelecekleri alanın özelliklerine cevap vermek üzere,*

1. Bütün programlar için ortak dersler,

2. Yüksek öğretime hazırlayan özel dersler,

3. Seçmeli veya meslekî derslerden oluşur.

Ortak dersler, her programda her öğrenci için zorunlu olan derslerdir.

Özel dersler öğrenciyi, ilerde gireceği yüksek öğrenim dalına yönelten ve ona bu yönde gelişme ve derinleşme olanağı veren, yalnız ilgili programlardaki öğrenciler için alınması gereken derslerdir.

Öğrenci yüksek öğrenime gitmek istemiyorsa söz konusu özel dersleri almayabilir. Seçmeli dersler veya meslek dersleri belli bir programa girmiş olan öğrencinin ortak ve özel dersler dışında seçtiği derslerdir. Ortaöğretimde çeşitli programların düzenlenmesinde dersler arasında "aynilik" yerine "denklik" ilkesi uygulanır. (Karar - 24)

VI — BÜTÜN PROGRAMLAR İÇİN ORTAK DERSLER

(54) *Ortaöğretim kurumlarında, çeşitli programların ortak dersleri ve haftalık ders saatleri aşağıda gösterilmiştir: (Karar - 25)*

IX. Yıl		*X. Yıl*		*XI. Yıl*	
Türk dili ve edebiyatı I	*(4)*	*Türk dili ve edebiyatı II*	*(4)*	*Kompozisyon*	*(3)*
Matematik I	*(4)*	*M. Güvenlik*	*(2)*	*T. C. Tarihi*	*(2)*
Sosyal bilimler:		*Beden eğitimi*	*(1)*	*T. Coğrafyası*	*(2)*
1. Tarih	*(2)*	*Ahlâk*	*(1)*	*Beden eğitimi*	*(1)*
2. Coğrafya	*(2)*	*Din bilgisi (isteğe bağlı)*	*(1)*		
Fiziksel bilimlere giriş	*(4)*				
Yabancı dil	*(4)*				
Beden eğitimi	*(1)*				
Ahlâk	*(1)*				
Din bilgisi (isteğe bağlı)	*(1)*				
	(23)		*(9)*		*(8)*

(55) *Her öğrencinin 54. maddede belirtilen ortak derslere ek olarak IX. sınıfta seçmeli dersler arasından beceri kazandıran en az bir uygulamalı ders alması zorunludur. (Karar - 26)*

(56) *Yabancı dil yüksek öğretime hazırlayan programlar için zorunlu bir ortak derstir.*

Okul müdürü gerekli gördüğü takdirde yabancı dil derslerini A, B, C kurları halinde düzenleyebilir. Bu takdirde öğrenciler yabancı dil bilgilerine göre bu kurlara ayrılır. Mesleğe veya hayata hazırlanmak isteyenler yabancı dil yerine seçmeli dersler veya meslek dersleri alabilirler.

Seçmeli dersler arasında bulunan yabancı dil saati, takviyeli yabancı dil veya ikinci yabancı dil öğrenimine ayrılabilir.
Okulu bitirdiği zaman öğrencinin yabancı dil bilgi seviyesi A, B veya C kuru olarak dosyasına işlenir. (Karar - 27)

VII — ORTAÖĞRETİMDE YÖNELTME

(57) Yöneltme temel eğitimde başlar; yanılmaları önlemek ve muhtemel gelişmelere göre yeniden yöneltmeyi sağlamak için ortaöğretimde de devam eder.
Yöneltme esasları ve çeşitli programlar veya ortaöğretim okulları arasında yapılacak yatay ve dikey geçiş şartları Milli Eğitim Bakanlığınca düzenlenir. (M. E. T. K. Madde - 30)

(58) *Ortaokulda ilgi ve kabiliyetleri belirmekle beraber ortaöğretimin başlarında pek çok çocuk henüz yollarını aramakta olduklarından ortaöğretimin özellikle ilk yılında, öğrencilerin yeteneklerinin daha belirgin olmasına fırsat verilir ve istekle izleyecekleri çeşitli programlar için yönelme olanakları hazırlanır.*
Bu amaçla, IX. sınıf programlarının düzenlenmesinde aşağıdaki esaslar gözönünde tutulur.

1. Bu sınıfta,

a) Ortaokuldan gelen öğrenciler arasındaki seviye farklarının giderilmesine çalışılır;

b) Öğrencilerin ortaöğretimin çeşitli programları için gerekli olan ortak genel kültürü kazanmaları sağlanır;

c) Ortaokul sonunda öğrencilere yapılan yöneltme tavsiyelerindeki muhtemel yanılmaları düzeltme olanak ve fırsatı bulunur.

2. Ortak dersler bütün meslekî ve teknik okulların birinci sınıflarında da aynen uygulanır; bu okulların amaçlarına göre meslek dersleri için haftalık ders saati artırılabilir.

3. Bu amaçla, birinci ve ikinci kanaat dönemleri sonlarında, sınıf öğretmenler kurulu, "Rehberlik servisi" nin önerisini, öğrencinin isteğini ve sınıf öğretmeninin görüşünü de inceleyerek, öğrencinin bu sınıftan sonra yönelebileceği programı seçme hususunda öğrenci velisine yapılacak tavsiyeyi kararlaştırır. Okul idaresi, yıl sonunda yapılan tavsiyeyi öğrencinin okul dosyasına ve karnesine işler. Bu tavsiye zorlayıcı değil, yol göstericidir.

4. X. yıl programlarına girişte, IX. sınıfta okutulan derslerden veya ders gruplarından aranacak başarı koşulları her programın özelliğine göre ayrı ayrı belirtilir. Bu arada ortaokul başarısı da gözönünde tutulur. (Karar - 28)

VIII — YÜKSEK ÖĞRETİME HAZIRLAYAN PROGRAMLAR

(59) *Yüksek öğretime hazırlayan başlıca dört çeşit program vardır.*

1. Dil ve Edebiyat

2. Sosyal ve Ekonomik Bilimler

3. Matematik - Fizik

4. Tabiî Bilimler

Bu dört program dört ana yönde öğrencilerin yüksek öğrenime yönelmelerini sağlar.

Özellikle küçük yerleşme birimlerinde veya öğrenci sayısı az ortaöğretim kurumlarında bu programlar "birleşik programlar" halinde düzenlenebilir. (Karar - 29)

IX — YÜKSEK ÖĞRETİME HAZIRLAYAN PROGRAMLAR İÇİN ÖZEL DERSLER

(60) *Ortaöğretim kurumlarında, yüksek öğretime hazırlayan programlar ile hem mesleğe hem de yüksek öğretime hazırlayan programlar için IX, X ve XI. yılların ortak derslerine ek olarak X ve XI. yıllarda yüksek öğretime yönelik başlıca 4 değişik programın her birine göre öğrencilerin almak zorunda oldukları özel dersler ve haftalık saatleri aşağıda gösterilmiştir:*

1. Dil ve Edebiyat alanında yüksek öğretime yönelik programın özel dersleri:

X. Yıl		*XI. Yıl*	
Matematik II	*(3)*	*Türk dili ve edebiyatı III*	*(6)*
Tarih II	*(3)*	*Felsefe grubu (Felsefe, Psikoloji,*	
Coğrafya II	*(3)*	*Sosyoloji, Mantık)*	*(6)*
Fiziksel bilimler	*(6)*	*Biyoloji*	*(6)*
Yabancı dil	*(4)*	*Yabancı dil*	*(4)*
	19		*22*

2. Ekonomik ve Sosyal Bilimler alanında yüksek öğretime yönelik programın özel dersleri:

X. Yıl		*XI. Yıl*	
Matematik II	*(3)*	*Ekonomi grubu*	*(6)*
Tarih II	*(3)*	*Felsefe grubu (Felsefe, Psikoloji,*	
Coğrafya II	*(3)*	*Sosyoloji, Mantık)*	*(6)*
Fiziksel bilimler	*(6)*	*Biyoloji*	*(6)*
Yabancı dil	*(4)*	*Yabancı dil*	*(4)*
	19		*22*

3. Matematik - Fizik alanında yüksek öğretime yönelik programın özel dersleri:

X. Yıl		*XI. Yıl*	
Matematik II - III	*(6)*	*Matematik (İleri)*	*(6)*
Kimya	*(6)*	*Fizik*	*(6)*
Tarih II veya		*Felsefe grubundan iki ders*	*(3)*
Coğrafya II	*(3)*	*Yabancı dil*	*(4)*
Yabancı dil	*(4)*		
	19		*19*

4. Tabiî Bilimler alanında yüksek öğretime yönelik programın özel dersleri:

X. Yıl		*XI. Yıl*	
Matematik II - III	*(6)*	*Biyoloji*	*(6)*
Kimya	*(6)*	*Fizik*	*(6)*
Tarih II veya		*Felsefe grubundan iki ders*	*(3)*
Coğrafya II	*(3)*	*Yabancı dil*	*(4)*
Yabancı dil	*(4)*		
	19		*19*

"Matematik - Fizik alanında yüksek öğretime hazırlayan programlar" ile "Tabiî Bilimler alanında yüksek öğretime hazırlayan programlar" ın X. yılında yer alan "Tarih II" veya "Coğrafya II" dersleri teknik lise program taslaklarında yer almayacak IX. ve XI. yıllarda ortak ders olarak yer alan Tarih ve Coğrafya dersleri ile yetinilecektir. (Karar - 30)

X — SEÇMELİ DERSLER

(61) *Ortaöğretim kurumlarında seçmeli derslerin amacı;*

1. Öğrencilerin hayata, çevreye ve iş alanlarına geçmelerini kolaylaştırmak için onlara gerekli bilgi ve becerileri kazandırmak;

2. Onların çeşitli iş alanlarını tanımalarına, bu alanda beceri kazanmalarına yardım etmek;

3. Onlara kişisel kabiliyetlerini geliştirme olanağı sağlamak;

4. Onların yönelecekleri yüksek öğretim alanına daha iyi hazırlanabilmeleri için tamamlayıcı bilgi ve beceriler edinmelerine yardım etmek;

5. Onlara boş zamanlarını yararlı şekilde kullanma alışkanlığı kazandırmaktır. (Karar - 31)

(62) *Ortaokulda seçmeli dersler için yer alan 7, 8, 9, 10, 11, 12, 13 ve 14 numaralı kararlar ortaöğretimdeki seçmeli dersler için de geçerlidir. (Karar - 32)*

(63) *Öğretmenler kurulu, olanak ve koşullara göre, ders saatlerini saptamaya yetkilidir. (Karar - 33)*

(64) *Seçmeli derslerin, öğrencilerce karşılanamıyacak olan uygulama giderleri okulca sağlanır. (Karar - 34)*

(65) *Seçmeli derslerden, meslek liselerinde veya yaygın eğitim kurumlarında başarılan aynı veya benzeri herhangi bir derse de, seçmeli ders gibi kredi tanınır. (Karar - 35)*

(66) *Seçmeli derslerin listesi aşağıdadır: (Karar - 36)*

SEÇMELİ DERSLER	*Süresi*
Genel endüstri bilgisi ve uygulaması	*1 yıl*
Teknik resim	*1 - 3 yıl*
İnşaat meslek resmi	*1 - 3 yıl*
Elektrik bilgisi ve uygulaması	*1 - 3 yıl*
Elektronik bilgisi ve uygulaması	*1 - 3 yıl*
Teknoloji	*1 - 3 yıl*
Trafik	*1 yarı yıl*
Ev ekonomisi (Genel)	*1 - 3 yıl*

SEÇMELİ DERSLER	Süresi
Giyim	1 - 3 yıl
Ev yönetimi	1 - 3 yıl
Besinler ve beslenme	1 - 3 yıl
Çocuk gelişimi ve eğitimi	1 - 3 yıl
Toplum ve aile ilişkileri	1 - 3 yıl
Ev dekorasyonu	1 - 3 yıl
El sanatları	1 - 3 yıl
Moda resmi	1 - 3 yıl
Mankenlik	1 yarı yıl
Kuaförlük	1 - 3 yıl
Genel muhasebe	1 - 2 yıl
T. C. Anayasası	1 yıl
İstatistik	1 yıl
Kooperatifçilik	1 - 2 yıl
Pazarlama	1 - 2 yıl
İşletmecilik bilgisi	1 yıl
Turizm rehberliği	1 - 2 yıl
Genel hukuk bilgisi	1 yıl
Daktilo - Steno	1 - 2 yıl
Genel tarım bilgisi ve uygulaması	1 - 3 yıl
Sebzecilik, meyvecilik	1 - 3 yıl
Pratik hayvancılık (sığırcılık, koyunculuk, kümes hayvancılığı, balıkçılık, arıcılık vb.)	1 - 3 yıl
Genel sağlık bilgisi ve uygulaması	1 - 3 yıl
Hasta bakımı	1 - 3 yıl
Konuşma ve yazma	1 yıl
Dramatizasyon	1 yıl
Kütüphane bilgisi	1 yıl
Gazetecilik	1 - 3 yıl
Sanat tarihi	1 - 3 yıl
Resim çalışmaları	1 - 3 yıl
Çalgı ve çalgı toplulukları	1 - 3 yıl
Koro	1 - 3 yıl
Spor faaliyetleri ve millî oyunlar	1 - 3 yıl
Batı edebiyatı	1 yıl
Jeoloji	1 yarı yıl
Astronomi	1 yarı yıl
Yabancı dil	1 - 3 yıl

Seçmeli dersler, müzik, güzel sanatlar eğitimi, beden eğitimi, takviyeli yabancı dil eğitimi gibi derslerin öğretimine ağırlık veren yüksek öğretime veya hayata ve iş alanlarına yönelik ortaöğretim programları halinde düzenlenebileceği gibi, bazı okullar, seçmeli dersler yerine doğrudan doğruya bu dallardan birine veya birkaçına ağırlık veren liseler halinde de kurulabilir.

(67) *Hem mesleğe hem de yüksek öğretime hazırlayan programlar özellikle teknik liseler ile imam - hatip liseleri gibi eğitim kurumlarında uygulanır.*

Bu programlarda, karar - 25'te belirtilen "Bütün programlar için ortak dersler" e ek olarak, yüksek öğretime hazırlayan programlar için karar - 30'da belirtilen özel ders gruplarından biri ile programın mesleğe hazırlama amacına uygun, yeter ağırlıkta meslek derslerine yer verilir.

Hem mesleğe hem de yüksek öğretime hazırlayan programların düzenlenmesinde, ortak dersler, özel dersler ve meslek dersleri öğretim süresine göre yıllara dağıtılabilir. Ancak, aynı meslek dallarında hem mesleğe hem de yüksek öğretime hazırlayan programlar ile hayata veya iş alanlarına hazırlayan programlar için IX. sınıfta aynı programlar uygulanır.

Hem mesleğe hem de yüksek öğretime hazırlayan programların üç yıl üzerindeki öğrenim süreleri personel statülerinde değerlendirilir. (Karar - 37)

XI — HAYATA VEYA İŞ ALANLARINA HAZIRLAYAN PROGRAMLAR

(68) *Ortaöğretim seviyesinde bir öğrenimle yetinmek isteyen öğrenciler ile yüksek öğretime hazırlayan programlara geçiş koşullarını yerine getirmeyen veya yüksek öğretime hazırlayan programı izlerken bırakmak isteyen öğrenciler için, onları hayata veya iş alanlarına hazırlayan çeşitli programlar düzenlenir.*

Bu programlar olanak ve koşulları elverişli olan her türden ortaöğretim kurumlarında uygulanır.

Hayata veya iş alanlarına hazırlayan programlarda 54. maddede belirtilen "Bütün Programlar İçin Ortak Dersler" e ek olarak hayata veya iş alanlarına hazırlama amacına uygun yeter ağırlıkta

meslek derslerine veya karar - 36 da yer alan seçmeli derslere yer verilir. (Karar - 38)

(69) *Hem mesleğe hem de yüksek öğetime hazırlayan programlar ile hayata ve iş alanlarına hazırlayan programlarla ilgili olarak Bakanlıkça Şûraya sunulan ön taslaklar Şûrada incelenmiştir. Yalnızca birkaç program alanına ait örnekler halinde hazırlanan söz konusu ders dağıtım çizelgeleri diğer bölümlere ait çizelgeleri de kapsayacak şekilde denklik ilkesine de uyulmak suretiyle Bakanlıkça yeniden gözden geçirilecek, deneme niteliğinde uygulamaya konulacak ve sürekli olarak geliştirilecektir. (Karar - 39)*

(70) *Meslekî yaygın eğitim kurumlarında izlenerek başarı sağlanan meslek ve atelye derslerinden meslek lisesi derslerine veya 66. maddede yer alan seçmeli derslere denkliği Bakanlıkça kabul edilenler, hayata veya iş alanlarına hazırlayan programların uygulandığı eğitim kurumlarında kredi olarak değerlendirilir. (Karar - 40)*

(71) *Öğretim yılı içindeki pratik öğretim okul atelyelerinde yapılır. Ancak, okul - sanayi ilişkilerini geliştirmek ve öğrencileri gerçek iş hayatına hazırlamak amacıyla bu çalışmalar, sanayi ve iş yerlerinde de yapılabilir.*

Pratik öğretiminin yapılacağı işyerleri, okul müdürünün başkanlığında ilgili bölüm öğretmenlerinden ve iş yeri temsilcilerinden meydana gelecek bir komisyon tarafından incelenir ve program amaçlarına uygun bir pratik öğretimin yapılabileceği saptandıktan sonra, pratik öğretimin yapılması konusunda Millî Eğitim Bakanlığınca hazırlanacak yönetmelik esaslarına uygun olarak iş yeri ile protokol düzenlenir.

Pratik öğretimin etkinliğini ve sürekliliğini sağlamak için, haftalık, aylık veya yıllık programlar, amaç ve muhtevayı zedelememek suretiyle, teksifi bir şekilde işlenebilir veya dersler bloklaştırılabilir. Pratik öğretimde öğrencilerin çalışması okul müdürlüğünce görevlendirilecek bir öğretmen tarafından izlenir. (Karar - 41)

XII — ORTAÖĞRETİMDE YATAY VE DİKEY GEÇİŞLER

(72) *Ortaöğretimde yüksek öğretime hazırlayan programlardan hayata veya iş alanlarına hazırlayan herhangi bir programa geçilebileceği gibi, hayata veya iş alanlarına hazırlayıcı bir programdan yük-*

sek öğretime hazırlayan herhangi bir programdan birine de geçilebilir. Bu geçiş olanakları öğrenim süresi içinde ek programlarla olabileceği gibi herhangi bir programı başararak diploma almış olanlar ile diploma almadan okuldan ayrılmış bulunanlara da tanınır. İstekliler eksik derslerini, gerekiyorsa ayrıca düzenlenecek standart kurslar sistemi ile veya okul dışından sınava girmek suretiyle tamamlıyabilirler. (Karar - 42)

XIII — ORTAÖĞRETİMDE DERS GEÇME VE KREDİ DÜZENİ

(73) *Ortaöğretim kurumlarında çeşitli programlar, ders geçme ve kredi toplama düzenine göre tamamlanır. (Karar - 43)*

1. DERSLERİN KREDİSİ

(74) *Bir öğretim yılı boyunca haftada bir ders saati olarak okutulan derse bir kredi verilir. Yalnız bir yarı yıl okutulan bir saatlik derse yarım kredi tanınır.*

Bütün ortaöğretim kurumlarında atelye derslerinin her iki saatine bir kredi tanınır.

Ders geçme ve kredi düzeninin uygulanabilmesi için dersler belli kredili standart kurslar halinde düzenlenir. (Karar - 44)

2. LİSE DİPLOMASI

(75) *Ortaöğretimde hangi programda olursa olsun lise diplomasına hak kazanabilmek için, ortak derslerde başarılı olmak kaydiyle, her öğrencinin bir ders yılında en az 30 kredi olmak üzere 3 yıllık öğretim kurumlarında en az 90, dört yıllık öğretim kurumlarında en az 120 kredilik bir öğrenimi başarıyla tamamlaması gerekir. Meslek dallarının özelliğine göre gerekli krediler Bakanlıkça ayrıca saptanır.*

Ortaöğretim sonunda gerekli krediyi tamamlayanlara lise diploması verilir.

Ayrıca verilecek bir belge üzerinde ise alınan derslerdeki başarı dereceleri ile diğer değerlendirme sonuçları öğrencinin toplu dosyasındaki kayıtlara dayalı olarak belirtilir.
Yüksek öğretim kurumlarına girişte veya bu kurumların giriş sı-

navlarına katılmada ek belgede belirtilen bilgiler ilgili yüksek öğretim kurumları tarafından değerlendirilir. (Karar - 45)

3. SEÇMELİ DERSLERLE KREDİ TAMAMLAMA

(76) *Yüksek öğrenime devam etmeyi düşünmeyen veya yukarıdaki maddedeki ön şartları sağlayamayan öğrencilerin, lise diplomasına hak kazanabilmeleri için, ortak derslerin dışında, sınıf öğretmeni veya rehberlik örgütünün yardımıyla ve okul olanakları da gözönünde bulundurularak ilgi, istek ve kabiliyetlerine göre 90 krediyi tamamlayacak şekilde bir öğrenim plânını gerçekleştirmeleri gerekir. (Karar - 46)*

4. DERS SEÇİMİNDE REHBERLİK

(77) *Ortak dersler dışındaki derslerin seçim işinde, sınıf öğretmenleri veya rehberlik örgütü öğrencinin ilgisini, başarısını ve yönelmek istediği alanı gözönünde bulundurarak kendisine yardımcı olurlar. (Karar - 47)*

XVI — YÜKSEK ÖĞRETİME GEÇİŞ

(78) Ortaöğretimin yüksek öğretime veya hem mesleğe hem de yüksek öğretime hazırlayan programlarını bitiren öğrencilere, yetiştirildikleri yönde, üniversitelere, akademilere ve yüksek okullara girmek için aday olma hakkı tanınır. Hangi fakülte, akademi ve yüksek okullara hangi programları bitirenlerin nasıl girecekleri ilgili kurumlarca kararlaştırılır. Giriş şartlarının tespitinde ve uygulamada Milli Eğitim Bakanlığı ile ilgili kurumlar arasında işbirliği yapılır.
Giriş, ya yalnızca diplomadaki derecelere ve notlara göre, ya merkezî müsabaka imtihanları sistemiyle, ya da her kurum tarafından münferit olarak düzenlenebilir. (M. E. T. K. Madde - 31)

XV — DERS GEÇME VE KREDİ DÜZENİ İLE İLGİLİ ESASLARIN UYGULANMASI

(79) *Ortaöğretimde ders geçme ve kredi düzeni ile ilgili esaslar 48 - 80. maddeler uyarınca denemeye konacak ve deneme sonuçlarına göre genelleştirilecektir.*

Ders dağıtım çizelgeleri ve ders çeşitlerinin alacağı son şekle göre mevcut bütün ders programları gözden geçirilecek ve bunlardan gerekli görülenler ile seçmeli derslerin programları yeniden hazırlanacaktır. (Karar - 48)

XVI — ORTAÖĞRETİMDE YILLIK DERS ÇEŞİDİNİN AZALTILMASI VE DERSLERİN TEKSİFİ OLARAK OKUTULMASI

(80) *"Ortaöğretimde yıllık ders çeşidinin azaltılması ve derslerin teksifî olarak okutulması" uygun görülmüştür. Bu maksatla hazırlanan iki ders dağıtım çizelgesi taslağı aşağıya çıkarılmıştır.*

Ortaöğretimde öngörülen ders geçme ve kredi düzeni ile ilgili denemeler yapılıp uygulama genelleştirilinceye kadar geçecek dönem içinde, aşağıda önerilen ders dağıtım çizelgeleri uygulanacaktır. Uygulama 1974 - 1975 öğretim yılında liselerin IX. sınıfından itibaren başlayacak ve üç yılda genelleşmiş olacaktır. 1974 - 1975 öğretim yılında liselerin X. ve XI. sınıflarında bulunan öğrenciler izledikleri ders dağıtım çizelgelerine göre öğrenimlerini tamamlayacaklardır. (Karar - 49)

(81) *BÜTÜN LİSELERDE (MODERN FEN VE MATEMATİK PROGRAMI UYGULAYANLAR HARİÇ) UYGULANACAK HAFTALIK DERS DAĞITIM ÇİZELGESİ TASLAĞI (Karar - 50)*

	IX. yıl	*X. yıl*		*X. yıl*		*Üç yıllık top.*	
DERSLER		*Fen*	*Ed.*	*Fen*	*Ed.*	*Fen*	*Ed.*
Türk dili ve edebiyatı	5	5	5	2	6	12	16
Matematik	5	6	6	6	—	17	11
Yabancı dil	4	4	4	4	4	12	12
Coğrafya	5	—	—	—	—	5	5
Tarih	—	4	4	2	2	6	6
Sanat tarihi	—	—	2	—	—	—	2
Felsefe grubu (Psikoloji, Felsefe, Mantık, Sosyoloji)	—	—	—	4	8	4	8
Ahlâk	1	1	1	—	—	2	2
Millî güvenlik	—	—	—	2	2	2	2
Tabiat bilgisi	6	—	—	—	—	6	6
Kimya	—	6	4	—	—	6	4

Fizik	—	—	—	8	6	8	6
Beden eğitimi	1	1	1	1	1	3	3
Seçmeli (Resim, Müzik, Yabancı dil)	2	2	2	1	1	5	5
Din bilgisi	1	1	1	—	—	2	2
TOPLAM	30	30	30	30	30	90	90
Rehberlik ve eğitsel çalışmalar	3	3	3	3	3		

(82) *MODERN FEN VE MATEMATİK PROGRAMI UYGULAYAN LİSELERDE UYGULANACAK HAFTALIK DERS DAĞITIM ÇİZELGESİ TASLAĞI (Karar - 51)*

	IX. yıl	*X. yıl*		*XI. yıl*		
DERSLER		*Fen*	*Ed.*	*Mat.*	*Tab.*	*Ed.*
Türk dili ve edebiyatı	5	4	5	2	2	6
Yabancı dil	4	4	4	4	4	4
Coğrafya	5	—	—	—	—	—
Tarih	—	4	4	2	2	2
Sanat tarihi	—	—	3	—	—	—
Felsefe grubu	—	—	—	4	4	8
Ahlâk	1	1	1	—	—	—
Millî güvenlik	—	—	—	2	2	2
Matematik	5	5	2	8	[*]	—
Biyoloji	—	—	—	—	6	6
Kimya	—	—	—	6	6	—
Fizik	—	8	—	—	—	—
Fen bilgisi	4	—	6	—	—	—
Beden eğitimi	1	1	1	1	1	1
Seçmeli	2	2	2	1	1	1
Din bilgisi	1	1	1	—	—	—
Seminer	2	—	1	—	—	—
TOPLAM	30	30	30	30	30	30

[*] *Tabiî bilimler kolunda öğrenci seçimli olarak ya 4 saat matematik ya da 2 saat jeoloji alacaktır. Matematik alanlar için haftalık ders saati sayısı 32 dir.*

(83) *Bu iki ders dağıtım taslağının hazırlanmasında aşağıdaki esaslar gözönünde tutulmuştur: (Karar - 52)*

1. Lise programındaki derslerin çeşitleri, müfredatı ve üç yıllık toplam haftalık ders saati sayıları genellikle aynen alınmıştır.

2. Bugün 3 yılda 98 saat tutan haftalık ders saati sayısı, özellikle çift öğretimde karşılaşılan güçlükleri gidermek için, 90'a indirilmiş ve bu nedenle bazı derslerin ders saati sayılarında aşağıdaki ayarlamalar yapılmıştır:

a) Yabancı dil bütün sınıflarda ve kollarda dörder saat olarak saptanmış, böylece edebiyat kolunda 3, fen kolunda 1 saat azalma olmuştur.

b) Edebiyat kolunda matematik, fizik, tarih, coğrafya, sanat tarihi, millî güvenlik derslerinden birer saat, kimya dersinden iki saat, fen kolunda felsefe ve millî güvenlik derslerinden birer saat, fizikten 2 saat, kimyadan da 3 saat azaltılmış ve IX. ve X. sınıflarda birer saat ahlâk dersi konmuştur.

Bu ayarlamalar, ders çeşidinin azaltılması ve derslerin teksifi olarak okutulmasının sağlayacağı yararlarla, program uygulamasını aksatmıyacaktır.

3. Dersleri yıllara teksif ederken dersler arası bağıntı dikkate alınmıştır.

4. Temel araç dersleri olan anadil, matematik ve yabancı dilde gereken süreklilik sağlanmıştır.

5. Bazı dersler için "özel derslik" düzeni getirilebileceği düşünülmüştür.

6. Edebiyat kolunda astronomi okutulmayacaktır.

7. Psikoloji, mantık, sosyoloji ve felsefe derslerinde notların ortalaması alınarak öğrenci başarısı "felsefe grubu dersleri" adı altında tek not halinde değerlendirilecektir.

8. Cebir, geometri ve astronomi derslerinde notların ortalaması alınarak öğrenci başarısı matematik adı altında tek not halinde değerlendirilecektir.

9. Türk dili ve edebiyatı ve kompozisyon derslerinde notların ortalaması alınarak öğrenci başarısı "Türk dili ve edebiyatı" adı altında tek not halinde değerlendirilecektir.

10. "Modern fen ve matematik programlarının uygulandığı 100 lise ve 89 ilköğretmen okulunda uygulanacak haftalık ders dağıtım çizelgesi taslağı" nın hazırlanmasında, ayrıca dikkate alınan esaslar aşağıda sıralanmıştır:

a) Bu okullarda son sınıfta fen ve edebiyat kolu yerine, şu üç kol vardır: Dil ve edebiyat, matematik, tabiî bilimler.

b) Yeni ders olarak, fiziksel bilimlere giriş (fizik - kimya) ve fiziksel bilimler II dersleri konmuştur.

c) Kollara göre üç ayrı düzeyde matematik vardır.

ç) Fen ve matematik derslerine ayrılan saatler normal liselerin programlarından farklıdır ve genellikle daha azdır.

d) Tabiî bilimler kolunda öğrenci, seçimli olarak, ya 4 saat matematik, ya da 2 saat jeoloji alacaktır. Matematik alanlar için haftalık ders saati sayısı 32 dir.

e) Matematik ve fen dersleri dışında kalan dersler normal liselerde okutulan derslerin aynıdır.

11. Bütün derslerin bitirme sınavları o yılın sonunda yapılacak ve notlar diploma defterine işlenecektir.

12. Rehberlik ve eğitsel kol çalışmaları çizelgedeki haftalık ders saati toplamına göre çarşamba günü öğleden sonra yapılır. Rehberlik çalışmaları için sınıf öğretmenlerine iki saat, eğitsel kol çalışması ile görevli öğretmenlere bir saat ek ders ücreti ödenir.

13. Ortaöğretimde seçilen din bilgisi dersi, okul müdürlüklerince, normal ders saatlerine ayrılan saatler içine konarak okutulur.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

TÜRK EĞİTİM SİSTEMİ İÇİNDE ÖĞRENCİ AKIŞINI DÜZENLEYEN KURALLAR

A — DEĞERLENDİRMENİN GENEL İLKELERİ

I — DEĞERLENDİRME SÜREKLİ BİR SÜREÇ OLARAK DÜŞÜNÜLMELİDİR

(84) *Değerlendirme belirli zamanlarda bazı sorunlar için yapılan bir iş değil, öğrencinin okula girmesi ile başlayıp en az okuldan ayrılmasınadek sürecek bir süreç olarak anlaşılmalıdır. Buna bağlı olarak, öğrenci hakkında yapılan gözlemlerin ve değerlendirme sonuçlarının geliştirilecek bir "toplu - dosya" da kayda geçirilmesi ve bu dosyanın öğrenci ile bir sınıftan diğerine ya da bir eğitim kademesinden diğerine geçişi sağlanmalıdır. Ayrıca, bir yandan bu ilkeye uygun olarak saptanacak yönetmelik hükümleri ile uygulamaya ilişkin genelge vb. hükümlerde değerlendirmenin sürekli yapılmasını sağlayacak hükümler getirilirken öbür yandan da değerlendirme modelinin dinamik tutulmasına ve yenilikler yönünden değişebilir özelliği taşımasına özen gösterilmelidir. (Karar - 53)*

II — DEĞERLENDİRMEDE BÜTÜNLÜK ESAS ALINMALIDIR

(85) *Geliştirilip uygulanmaya konacak değerlendirme modeli tüm eğitim kademelerini kapsamalı ve değişik kademeler arasındaki ilişkileri belirlemelidir. Hazırlanacak yönetmelikler, genel ilkeler çerçevesinde, farklı kademeler ve uygulamalar için özel hükümlere fırsat verecek esnekliğe sahip olmalıdır. (Karar - 54)*

III — DEĞERLENDİRMEDE TUTARLILIK SAĞLANMALIDIR

(86) *Değişik eğitim kademeleri ile farklı uygulamalarda yapılacak değerlendirmeler genel ilkeleri ve uygulama hükümleri yönünden birbiri ile tutarlı olmalıdır. (Karar - 55)*

IV — DEĞERLENDİRME MODELİ BASIT VE ANLAŞILABİLİR OLMALIDIR

(87) *Değerlendirme modeli ile buna dayalı uygulama hükümleri mümkün olduğu ölçüde basit ve anlaşılabilir olmalıdır. (Karar - 56)*

kün olduğu kadar kolay anlaşılır ve farklı yorumlara imkân vermeyecek şekilde düzenlenmelidir. Böylece hem eş - uygulamalar için zemin hazırlanmalı hem de ilgililerin modeli benimsemeleri kolaylaştırılarak uygulamada belirebilecek tereddüt ve aksaklıklarla muhtemel çatışmalar önlenmelidir. (Karar - 56)

V — DEĞERLENDİRME MODELİ VE İLGİLİ HÜKÜMLER UYGULANABİLİR OLMALIDIR

(88) *Değerlendirme modeline dayalı olarak getirilecek uygulama hükümleri teknik gereklerle ülkenin mevcut koşulları arasında uygun bir denge sağlamalıdır. Gelişmeler dikkate alınarak yeni ilkeler ve uygulama hükümleri getirilirken, bu yeniliklerin modelde genel sistemde bütünlüğü bozup bozmayacağı ve mevcut koşullar altında ne derece doğrulukla uygulanabileceği dikkate alınmalıdır. (Karar - 57)*

VI — DEĞERLENDİRME ÇOK YÖNLÜ VE KAPSAMLI OLMALIDIR

(89) *Öğrenciler hakkında yapılacak değerlendirmeler öğrencinin bir dersteki başarısı ile sınırlı tutulmamalı, öğrencinin tüm özellikleri ve içinde bulunduğu koşullar dikkate alınarak yapılmalıdır. Ayrıca, her konuda yapılacak değerlendirmelerin yeterince kapsamlı ve birden çok gözlemlere dayalı olması sağlanmalıdır. Yapılan değerlendirme sonuçları "toplu dosya" ya da "gelişim karnesi" düzeni içinde toplanmalıdır. Gerekli yöneltme çalışmaları ile duyurma ve kararlarda bu dosyadan da yararlanılmalıdır. (Karar - 58)*

VII — DEĞERLENDİRME TÜM İLGİLİLER TARAFINDAN ORTAKLAŞA YÜRÜTÜLEN BİR SÜREÇ OLARAK ELE ALINMALIDIR

(90) *Değerlendirme işine öğrenciler, öğretmenler, yöneticiler veliler ve diğer ilgililer katılmalıdır. Bu yolla hem değerlendirmenin çok yönlü ve kapsamlı olması, hem de öğrencilerin kendilerini daha iyi tanımaları ve değerlendirme sonuçlarından yararlanmaları sağlanmalıdır. Bu husus özellikle öğrenim zorluklarının teşhisi ve giderilme yollarının aranmasında, ölçme sonuçlarının öğrencilerle tartışılmasında ve yöneltme çalışmalarında önem kazanacaktır. (Karar - 59)*

VIII — DEĞERLENDİRMEDE AÇIKLIK VE KARŞILIKLI GÜVEN ESAS OLMALIDIR

(91) *Değerlendirilme koşulları değerlendirilince açıkca ve önceden bilinmeli ve değerlendirme modeli karşılıklı güven duygusunun gelişip sürdürülmesine yardımcı olmalıdır. Hazırlanacak uygulama hükümlerinde bu yönde gerekli tedbirler getirilmelidir. Böylece değerlendirilenin değerlendirmeciye ve sisteme güveni sağlanmalıdır. (Karar - 60)*

IX — DEĞERLENDİRME MODELİ VE UYGULAMALARI DENETLENMELİ VE ZAMAN ZAMAN DEĞERLENDİRİLEREK GEREKLİ AYARLAMALAR VE DÜZELTMELER YAPILMALIDIR

(92) *Bunun için, değerlendirme modeli ile uygulama hükümlerinin nasıl uygulandığı ve ne sonuçlar verdiği ile karşılaşılan güçlükler hakkında zaman zaman düzenli bilgiler toplanmalı ve bu bilgilerin ışığı altında modelde ve uygulama hükümlerinde gerekli değişmeler ve ayarlamalar yapılmalıdır. (Karar - 61)*

X — DEĞERLENDİRME ÖĞRENCİLERİNİN YA DA ÖĞRENCİ GRUPLARININ ÖZEL DURUMLARI DİKKATE ALINARAK DÜZENLENİP YÜRÜTÜLMELİDİR

(93) *Öğrencilerin ilgi ve yetenekleri yönünde gelişip eğitilmeleri esas olduğuna göre, değerlendirmede bireysel ayrılıklara önem verilmelidir. Bunun için de okullarda ya da sınıflarda ortaya çıkacak özel ilgi ve yetenek gruplarının durumlarını dikkate alan uygulama hükümleri getirilmelidir. (Karar - 62)*

B — ÖLÇME İŞLEMİNE İLİŞKİN İLKELER

94) *Ölçme işleminde kullanılacak ölçme araçlarının kapsamı eğitim ve öğretiminin amaçlarına uygun olmalıdır. (geçerlik ilkesi). (Karar - 63)*

(95) *Ölçme işlemleri ile ölçme araçları "yeterince hatasız" ya da hatalardan arınık olmalıdır (güvenirlik ilkesi). (Karar - 64)*

(96) *Ölçme araçlarının, özellikle sınavların, güçlük derecesi yapılacak değerlendirmenin amaçlarına uygun olmalıdır (geçerlik - güvenirlik ilkeleri). (Karar - 65)*

(97) *Ölçme işinde esas alınacak ölçek ya da ölçekler, ölçme hatalarını ve işlemsel güçlükleri azaltıcı nitelikte olmalıdır (güvenirlik ilkesi). (Karar - 66)*

(98) *Ölçme işleminde izlenecek yöntemlerle kullanılacak ölçme araçları kullanışlı olmalıdır (geçerlik - güvenirlik ilkeleri). (Karar - 67)*

C — ÖLÇME SONUÇLARININ KULLANILMASINA İLİŞKİN İLKELER

(99) *Değişik eğitim basamaklarında aynı değerlendirme ölçeği (not verme sistemi) kullanılmalıdır. (Karar - 68)*

(100) *Ölçme ölçeği ile değerlendirme ölçeği mümkün olduğu takdirde ayrılmalı, uygulama koşullarının uygun olmadığı durumlarda ise ölçmede değerlendirme ölçeği aynen kullanılmalıdır.*
Değerlendirme ölçeği ile ölçme ölçeğinin ayrılması teknik açıdan yararlıdır. Bunun doğal bir sonucu olarak, ölçmede esas alınan sayı sisteminden farklı olan harf sistemi değerlendirme ölçeği olarak bazı kurumlarca uygulanmaktadır. Ancak, böyle bir ayırım yapıldığı zaman ölçme ölçeğinden değerlendirme ölçeğine ya da değerlendirme ölçeğinden ölçme ölçeğine geçişin gerekli kıldığı bazı teknik zorunlar vardır. Bu zorunları yerine getirmek ise bazı istatistiksel işlemlerin uygulanmasını gerektirir. Bu işlemlerin gereğince uygulanabilmesi de ilgililerin bu konuda yeterince yetişmiş olmalarına, bu iş için bir miktar zaman ayırabilmelerine ve bazı fiziksel olanakların varlığına bağlıdır. Bu olanakların yokluğu ya da eksikliği halinde genellikle notlar harflerle gösterilmekle beraber aslında yapılan iş ölçme ölçeği ile değerlendirme ölçeğini tek bir ölçek kabul ederek uygulamaları bu yönde yürütmekten ibarettir. Bu duruma ve ülkemiz koşullarına göre, daha önce belirtilen bütünlük, tutarlık ve uygulanabilirlik ilkelerine uyarak ölçme ve değerlendirme ölçeklerinin bir tutulması uygun görülmektedir. Buna göre, beşli sayısal sistem kullanılmalı; resmî kayıtlarda ve gerekli görülecek yerlerde bu sayıların karşılığı olan ve başarı derecesi bildiren sıfatlar belirtilmelidir. (Karar - 69)

(101) *Seçilecek ölçekte başarısızlık yalnız bir kategori, başarı ise kendi içinde sıralı dört kategori halinde gösterilmelidir.*
Madde 100 ve 101 de belirtilen hususlara dayalı olarak getirilen ölçek aşağıdadır.

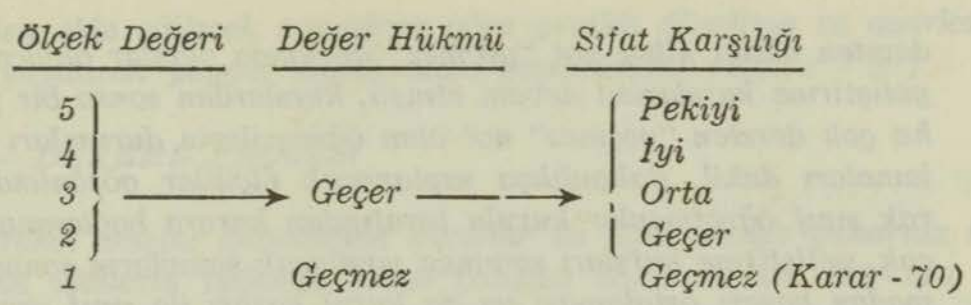

(102) *Birden çok ölçmelere dayanan değerlendirmelerde ölçme sonuçlarına önemlerine ve kapsamlarına göre farklı ağırlıklar verilmelidir. (Karar - 71)*

(103) *Ölçme sonuçları yalnız not vermede ve eksiklik aramada değil, eğitim ve öğretimin çeşitli öğelerinin bu arada özellikle öğrencilerin güçlü ve güçsüz yönlerinin ortaya çıkarılıp gerekli tedbirlerin zamanında alınması amaçlarıyla da kullanılmalıdır. (Karar - 72)*

(104) *Ölçme sonuçlarından değerlendirmeye geçişte eğitim ve öğretimin amaçları ile sınıfın başarı dağılımı ve bir öğrencinin bu dağılımdaki yeri dikkate alınmalıdır. (Karar - 73)*

(105) *Ölçme ve değerlendirmede ortaya çıkacak hataları azaltmak için değerlendirme birden çok sayı ve türde ölçme sonucuna (sınava) dayanmalıdır.*

1. Bir öğretim yılı iki dönem olarak ele alınmalı; sınavlar bir dersin özelliğine göre yazılı, sözlü ya da uygulamalı veya bunların karışımı olmalıdır.

2. Sınavlar öğrencilere usanç vermeyecek, onları sürekli öğrenmeye yöneltecek sıklıkta yapılmalıdır. Her dönemde, birbirinden aralı verilen, en az iki ara sınavı ile bir dönem sonu sınavı yapılmalı ve bu sınavların zamanı önceden saptanıp ilgililere duyurulmalıdır. (Karar - 74)

(106) *Her sınavın okul idaresince veya ders öğretmenince kabul edilebilecek özürler nedeni ile yalnız bir sefer engeli yapılabilmelidir. (Karar - 75)*

(107) *Öğretim yılı sonunda ypaılacak değerlendirmede bir dersin nihaî notu saptanırken ara ve dönem sonu sınavlarına genel ilkelere uygun şekilde saptanacak ağırlıklar verilmelidir. (Karar - 76)*

(108) *Öğretim yılı sonunda her dersten nihaî not olarak geçer notlardan birini alanlar doğrudan sınıf geçmelidir. Bir ya da daha çok*

dersten aldığı nihaî not "geçmez" durumda olanlar okulca açılacak yetiştirme kurslarına devam etmeli, kurslardan sonra bir ya da daha çok dersten "geçmez" not alan öğrencilerin durumları not ortalamaları dahil, Bakanlıkça saptanacak ölçütler gözönünde tutularak sınıf öğretmenler kurulu tarafından karara bağlanmalıdır. Ancak, yetiştirme kursları sonunda yapılacak sınavların sonuçları alınmadan başarı ortalaması ya da kurul kararı ile sınıf geçirilmemelidir. (Karar - 77)

(109) *Değerlendirmede dersler arasında ayrıcalık yapılmamalıdır. Sınıf geçme ve okul bitirmede bazı derslere diğerlerinden daha çok ya da daha az önem verilmemelidir. Çalışma alanlarına verilecek bağıl önem haftalık ders saati sayısını ayarlama yoluyla sağlanmalıdır. Bunun bir gereği olarak da öğrencilerin başarı ortalamaları hesaplanırken her dersten alınan not ilgili dersin haftalık ders saati sayısı ile çarpılmalıdır. (Karar - 78)*

(110) *Her öğretim kademesi için tek diploma verilmelidir. Ancak, mezunların başarı durumlarındaki farklılıklar toplu dosyada yer alacak kayıtlara dayalı ve alınan derslerdeki başarı derecesi ile diğer değerlendirme sonuçlarını ayrıntılı olarak gösteren bir belgede belirtilmelidir. (Karar - 79)*

(111) *Bir öğrenim kademesini bitirmede verilecek diploma üzerinde mezuniyet derecesi gösterilmelidir.*
Bu derece hesaplanırken öğrencinin ilgili kademe süresince aldığı notların ağırlıklı ortalaması esas alınmalıdır. Bir öğretim kademesi bir üst öğrenim kademesine kabul için mezunlarının "yeterli" ya da "yetersiz" olduğunu diploma üzerinde belirtmemelidir. Bu husus ve giriş şartları, yukarıda belirtilen hususlar dikkate alınarak üst öğrenim kurumunca karara bağlanmalıdır. (Karar - 80)

(112) *Bir öğrenim kademesini bitirmek için kademe sonunda ayrıca bir bitirme sınavı yapılmamalıdır. (Karar - 81)*

(113) *Bir öğrenim kademesindeki başarı durumu üst öğrenim kurumuna giriş için yeterli olmadığı görülenlere çeşitli yollarla bu eksikliklerini tamamlama hak ve olanağı tanınmalıdır. (Karar - 82)*

(114) *Önerilen ilkelere uygun olarak geliştirilecek değerlendirme modeli ile uygulama hükümleri önce seçilecek birkaç okulda düzenli bir denemeye tâbi tutulmalı; bu deneme değerlendirilmeli, değerlendir-*

meden elde edilecek sonuçlara göre gerekli düzeltme ve ayarlamalar yapılarak yaygın uygulamaya geçilmelidir. (Karar - 83)

Ç — DENEME PROJESİ

(115) *Öğrenci akışını düzenleyen kurallar ile ilgili olarak yukarıda saptanan ilkelerin ışığında temel çalışma doküманının 159 - 221 paparagraflarında ve ayrıca 331 - 334 paragraflarında belirtilen öneriler Bakanlıkça gözden geçirilerek bu hususlaki deneme projesi hazırlanacaktır. (Karar - 84)*

İKİNCİ KISIM

1974 - 1975 ÖĞRETİM YILINDA YENİ SİSTEMLE İLGİLİ UYGULAMA PLÂNI

(Bu kısımda, daha önceki kısımda yer alan kararlardan 1974 - 1975 öğretim yılında hangilerinin ne ölçüde uygulanacağı gösterilmiştir. Ayrıntılı uygulama planı Bakanlıkça ayrıca hazırlanacaktır.)

I — İLKOKUL VE ORTAOKUL PROGRAMLARI KAYNAŞTIRILMIŞ BİR BÜTÜN HALİNDE YENİDEN DÜZENLENECEKTİR

(116) *İlkokul Türkçe programı ile ortaokul Türkçe ve dilbilgisi programı temel eğitimin amaçlarına uygun olarak bütünleştirilecek; bu maksatla mevcut ortaokul programı gözden geçirilecek ve yarışma açma veya komisyon kurma yolu ile tek kitap yazdırılacaktır. (Karar - 85)*

(117) *İlkokul ve ortaokul matematik programları gözden geçirelerek modern kavramların programda yer alması yolundaki çalışmalar sürdürülecek ve yarışma açma veya komisyon kurma yolu ile tek kitap yazdırılacaktır. (Karar - 86)*

(118) *İlkokulların IV. ve V. sınıf sosyal bilgiler programı ile ortaokul sosyal bilgiler programının temel eğitimin amaçlarına uygun olarak kaynaştırılmış bir bütün oluşturacak şekilde yeniden düzenlenmesiyle ilgili çalışmalar sürdürülecektir. Bu maksatla hazırlanmış olan program taslağı Tebliğler Dergisinde yayımlanacak ve yeni programa göre IV, V, VI, VII ve VII. sınıflar için yarışma açma veya komisyon kurma yoluyla Bakanlıkça tek kitap yazdırılacaktır. (Karar - 87)*

(119) *İlkokul IV. ve V. sınıf fen ve tabiat bilgileri programı ile ortaokul fen bilgisi programının temel eğitimin amaçlarına uygun olarak "fen bilgisi" adı altında kaynaştırılmış bir bütün oluşturacak şekilde yeniden düzenlenmesiyle ilgili çalışmalar sürdürülecektir. Bu maksatla hazırlanmış olan program taslağı Tebliğler Dergisinde*

yayımlanacak ve yeni programa göre IV, V, VI, VII ve VIII. sınıflar için tek kitap yazdırılmak üzere ödüllü yarışma düzenlenecek veya komisyon kurarak yazdırılacaktır. (Karar - 88)

II — YENİ YABANCI DİL PROGRAMLARI GENELLEŞTİRİLECEKTİR

(120) *Ortaokullar için geliştirilen yeni yabancı dil programları genelleştirilecektir. (Karar - 89)*

III — SEKİZ YILLIK OKUL PROGRAMI DENEMESİ SÜRDÜRÜLECEKTİR

(121) *Yatılı bölge okullarımızda denenmekte olan temel eğitim program geliştirme çalışması sürdürülecek ve alınan sonuçlar değerlendirilecektir. (Karar - 90)*

IV — ORTAOKUL YENİ DERS DAĞITIM ÇİZELGESİ UYGULAMAYA KONACAKTIR

(122) *Ortaokul programı ve haftalık ders dağıtım çizelgesi, IX. Millî Eğitim Şûrası kararlarına uygun olarak, VI. sınıftan itibaren bütün okullarda uygulamaya konacaktır. Meslekî ve teknik ortaöğretim kurumlarının birinci devrelerinde, seçmeli dersler yerine, ikinci devrenni amaç ve özellikleri de dikkate alınarak meslek dersleri verilecektir. (Karar - 91)*

V — ORTAÖĞRETİMDE YILLIK DERS ÇEŞİDİ AZALTILACAK VE DERSLER TEKSİFİ OLARAK OKUTULACAKTIR

(123) *(Bakınız madde 80 - 83) (Karar - 92)*

VI — PROGRAM GELİŞTİRME ÇALIŞMALARI ARAŞTIRMA PROJELERİ HALİNDE SÜRDÜRÜLECEKTİR

(124) *Program geliştirme çalışmaları IX. Millî Eğitim Şûrasında kararlaştırılan ders dağıtım çizelgesi çerçevesinde ele alınacak ve ortaöğretimde:*

1. yüksek öğretime hazırlayan,

2. hem mesleğe hem yüksek öğretime hazırlayan,

3. hayata ve iş alanlarına hazırlayan programların ortak derslerine ve seçmeli derslerine ait ders programlarının gözden geçirilmesi veya yeniden hazırlanması yolunda girişilen çalışmalar sürdürülecektir. (Karar - 93)

(125) *Modern fen ve matematik programlarının 100 lise ve 89 ilköğretmen okulunda uygulanması ile ilgili araştırma projesi sürdürülecektir. Ayrıca, modern fen ve matematik programları, olanak ve koşullara göre, bazı liseler ile deneme niteliğinde olmak üzere bazı teknik lis ve meslek liselerinde de uygulanacaktır. (Karar - 94)*

(126) *Yabancı dil öğretimini geliştirmek üzere Avrupa Konseyi ve ilgili ülkelerin katkısı ile ortak bir proje halinde yürütülmekte olan "Yabancı Dil Öğretimini Geliştirme Projesi" çerçevesindeki çalışmalar sürdürülecektir. Proje çerçevesinde,*

1. giriş,

2. başlangıç,

3. orta,

4. ileri olmak üzere başlıca dört seviyede geliştirilmekte olan,

a. öğrenci kitapları,

b. görme araçları,

c. işitme araçları,

ç. öğretmen kitaplarının denenmesi ve denenen malzemenin yayınlanması ve dağıtımı sağlanacaktır. (Karar - 95)

(127) *IX. sınıf için Türk dili ve edebiyatı, tarih, coğrafya, elektrik ve elektronik ve uygulaması, teknik resim, genel endüstri bilgisi ve uygulaması, tarım ve uygulaması, ticaret bilgisi ve uygulaması derslerine ait yeni program taslakları hazırlanmış ve Tebliğler Dergisinde yayımlanmıştır. Bunlara uygun ders kitaplarının yazdırılması için hem Bakanlıkça yetkili komisyonlar kurulmuş, hem de serbest basına açık tutulmuştur. Bu çalışmalara, devam olunacaktır. (Karar - 96)*

(128) *Fen projesi ve yabancı dil öğretimi projesinden edinilen tecrübelerin ışığında diğer derslerin programlarının da "araştırma projeleri" halinde Bakanlıkça geliştirilmesine çalışılacaktır. Bu maksatla Talim ve Terbiye Kurulu Başkanlığı 1974 bütçesine araştırma ödeneği konmuştur. (Karar - 97)*

(129) *Teknik lise ve meslek liselerinin mesleğe yönelik derslere ve uygulamalara ait programlarının ve temrin yapraklarının, araştırma projesi halinde, Bakanlıkça geliştirilmesi bir plana bağlı olarak yürütülecektir. Bu maksatla fen projesinde olduğu gibi, meslekî ve teknik öğretim alanında bir projenin öncelikle geliştirilmesi ve bu projede, bilim adamlarımızın, meslekî ve teknik öğretim kurumları temsilcilerinin, iş veren ve işçi kesiminden de temsilciler bulunması sağlanacaktır. (Karar - 98)*

(130) *Temel eğitim ve ortaöğretim din bilgisi programları gözden geçirilecek; bu konuda Diyanet İşleri Başkanlığı ile işbirliği yapılacaktır. (Karar - 99)*

VII — YENİ PROGRAMLAR DENEMEDEN SONRA GENELLEŞTİRİLECEKTİR

(131) *Yeni programların uygulamaya konmasında sırasıyla aşağıdaki yol tutulacaktır:*

1. Hazırlanan yeni ders kitapları ve diğer öğretim araçlarının denenerek uygulanacağı okullar çeşitli bölgelerden ve şartları değişik olan okullar arasından seçilecek;

2. Bu okullarda yeni programları deneyecek olan öğretmenler seminerlere alınacak;

3. Uygulama, Bakanlık yetkilileri ve Bakanlık müfettişleri tarafından izlenecek ve yönetici ve öğretmenlere gereken rehberlikte bulunulacak;

4. Uygulama sonunda yapılacak değerlendirmede yararlanılmak için anketler düzenlenecek;

5. Denemeye katılan öğretmenlerin bir yıllık uygulama sonuçlarından yararlanılmak üzere değerlendirme seminerleri tertiplenecek;

6. Anket ve seminerlerden de yararlanılarak programlar, yeni ders kitapları ve diğer araçlar gözden geçirilecek;

7. Deneme sonuçları değerlendirilerek programlar yaygınlaştırılacak;

8. Öğretmen kitapları hazırlanacak;

9. Yeni programlar öğretmen yetiştiren öğretim kurumlarında öğretmen adaylarına tanıtılacak;

10. Öğretmeni işbaşında yetiştirme faaliyetleri arasında yeni programlarla ilgili seminerlere öncelik verilecektir. (Karar - 100)

VIII — TEK KİTAP UYGULAMASINA GEÇİLECEKTİR

(132) *Zorunlu öğrenim çağını kapsayan temel eğitimin gereği olarak, öğrencilere tamamen veya kısmen parasız kitap vermek veya çok ucuz bir fiyatla sağlamak amacıyla Bakanlıkça ilkokul ve ortaokul kitapları için başlatılan tek kitap uygulaması sürdürülecektir. (Karar - 101)*

(133) *Tek kitap uygulaması bir plana göre zamanla diğer eğitim kademeleri kitaplarını da kapsamına alacaktır.*
Tek kitap olarak kabul edilecek ders kitapları,

1. ödüllü yarışmalar düzenlemek veya,

2. komisyon veya kişilere yazdırmak suretiyle Bakanlıkça hazırlanacak veya serbest yazarlara ait kitaplardan seçilecektir. (Karar - 102)

(134) *Tek kitabın telif hakkı, baskı sayısı sınırsız olmak ve okutulma süresi en az beş yıl olmak kaydıyla, ödül vermek veya bir defa da önceden ödenmek suretiyle Bakanlıkça satın alınacaktır. (Karar - 103)*

(135) *Bakanlık tek kitap olarak kabul edilen ders kitaplarının zamanında basılmasını ve öğretim yılı başlamadan önce okullara dağıtılmasını sağlamak üzere gerekli tedbirleri alacak; bu maksatla Bakanlık Basımevinin olanakları yetmediği takdirde, ders kitaplarının özel sektörde basımını sağlayacaktır. (Karar - 104)*

(136) *Tek kitap uygulaması, serbest yazarların, bol miktarda yardımcı ders kitabı hazırlanması ve ders kitaplarının iyileşmesi çalışmalarına katkıda bulunmalarını destekleyecek ve onları özendirecek biçimde düzenlenecektir. (Karar - 105.*

IX — AHLÂK DERSİ PROGRAM TASLAĞI BAKANLIKÇA UYGULAMAYA KONACAKTIR

(137) *Temel eğitim ve ortaöğretim kurumlarında okutulmak üzere Talim ve Terbiye Kurulunca hazırlanan ve Şûra üyelerinin bilgileri-*

ne sunulan Ahlâk dersi program taslağı, Şûrada kabul edilen ders dağıtım çizelgelerine göre Bakanlıkça uygulamaya konulacak ve denenerek geliştirilecektir.

Şûra görüşmeleri sırasında "ahlâk eğitimi" nin zorunlu olduğu belirmiş; ancak bunun ayrı bir ders mi, yoksa diğer dersler kapsamı içinde mi yapılacağı konusunun, ayrı bir ders olması Hükümet Programı içinde T. B. M. M. kararı olarak oluştuğu sayın Bakan tarafından açıklandığından, oya sunulmasına lüzum görülmemiştir. (Karar - 106)

X — OKUL RADYO VE TELEVİZYONUNDAN YARARLANMA OLANAKLARI GENİŞLETİLECEKTİR

(138) *Okul radyo ve televizyonundan yararlanarak okul içine ve sınıf içine ders programlarına uygun yayınlar yapmak, uzun dönemde gerçekleştirilecek bir hedeftir. Bu hedefe kısa zamanda ulaşabilmek için mevcut olanakları geniş ölçüde kullanarak deneme niteliğinde yayınlar yapmağa devam olunacaktır.*

Bu programlar objektif olarak değerlendirilip gerekli düzeltmeler yapıldıktan sonra genelleştirilecektir. (Karar - 107)

XI — ORTAOKULDA YENİ ÖLÇME VE DEĞERLENDİRME DÜZENİ BİRİNCİ SINIFTAN İTİBAREN BAZI OKULLARDA DENEMEYE KONULACAKTIR

(139) *Ortaokullarda yeni not verme düzeni ile ilgili olarak yukarıda 84 - 115. maddelerde yer alan esaslar, 1974 - 1975 öğretim yılında VI. sınıflarda başlamak üzere bazı okullarda düzenli bir denemeye tabi tutulacaktır. Bu okulların diğer sınıflarında bulunan öğrencilere mevcut sınıf geçme ve sınav yönetmeliği hükümleri uygulanmaya devam olunacaktır. (Karar - 108)*

XII — ORTAÖĞRETİMDE SINIF GEÇME YERİNE DERS GEÇME VE KREDİ DÜZENİ,UYGULAMALI BİR ARAŞTIRMA PROJESİ HALİNDE DENEME NİTELİĞİNDE UYGULANMAYA BAŞLANACAK VE DÖRT YILDA YAYGINLAŞTIRILACAKTIR

(140) *Ortaöğretimde sınıf geçme yerine ders geçme ve kredi düzeni 1974 - 1975 öğretim yılında, deneme niteliğinde olmak üzere bazı okullar-*

da IX. sınıftan itibaren uygulanmaya başlanacak ve birinci yıl denemesinin değerlendirme sonuçlarına göre uygulama, 1975 - 1976 öğretim yılında bütün okullarımızın IX. sınıflarında genelleştirilecektir. Böylece yeni düzen dört yıl içinde gerçekleştirilmiş olacaktır. Deneme ile ilgili olarak programlar ve öğrenci akışını düzenleyen kurallar konusunda yukarıda ilgili bölümlerde sıralanan esaslar zorunlu değil, deneme için yol gösterici olacaktır.

Deneme, Fen Projesinin kuruluş ve çalışmalarından da yararlanılarak yürütülecektir. Şöyle ki:

1. Araştırma projesinin genel esasları Talim ve Terbiye Kurulunca hazırlanacaktır.

2. Araştırma projesinin düzenlenmesi ve yürütülemsi için bir bilimsel komisyon kurulacaktır.

3. Bilimsel komisyona bağlı olarak bir proje genel sekreterliği kurulacak ve genel sekreterlik personel, bütçe ve diğer hususlar bakımından gerekli olanaklarla donatılacaktır.

4. Bilimsel komisyon kararlarının uygulanması ve gerçekleştirilmesi için bilimsel komisyona bağlı olarak bir yürütme grubu kurulacaktır. Yürütme grubu proje genel sekreterinin başkanlığında denemeye giren dairelerin yetkili elmanlarından kurulacaktır. Bu maksatla ilgili dairelerde denemeyi yürütmek üzere genel müdür yardımcısı veya bir şube müdürü görevlendirilecektir.

5. Başlangıçtan itibaren projenin bilimsel değerlendirilmesini yapmak üzere yönetim bakımından genel sekreterliğe bağlı bilimsel bakımdan özerk, bir değerlendirme grubu kurulacaktır. Değerlendirme grubu elemanları genel sekreterin gerekli gördüğü oturumlarda, yürütme grubu toplantılarına katılacaktır.

6. Deneme okulları bilimsel komisyonca saptanacak esaslara göre seçilecektir.

7. Deneme başlamadan önce, denemeye katılacak okulların yönetici ve öğretmenleri hizmet içi eğitiminden geçirileceklerdir.

8. Deneme bilimsel komisyonca görevlendirilecek uzman ve rehberler tarafından devamlı olarak izlenecektir.

9. Bu proje giderleri için bilimsel komisyonun ayrı bir bütçesi olacaktır.

10. Deneme okullarında görevlendirilecek yönetici ve öğretmenlerin atanma ve nakillerinde bilimsel komisyonun görüşü alınacaktır.

11. Ders geçme düzeni ve kredi sistemi 1974 - 1975 öğretim yılından itibaren deneme niteliğinde uygulanacaktır. Uygulama projesi hazırlanırken aşağıdaki hususların dikkate alınması Şûra Genel Kurulunca tavsiye olunmuştur.

a) Bu sistemi uygulayan okullardan da temsilciler çağrılmalı ve görüşlerinden yararlanılmalıdır.

b) Kurulacak bilimsel komisyon, bu konularda çalışmalar ve araştırmalar yapmış ve bu projeye katkıda bulunacak kişilerden oluşturulmalıdır.

c) 1974 - 1975 öğretim yılında denenmesi yapılmak üzere seçilecek okulların arasında bu tür sistemi bugüne kadar uygulayan okullar da bulunmalıdır.

ç) Denemenin gerçek sonuçları aksettirir nitelikte olması için farklı amaçlı (kız - erkek teknik öğretim, ticaret öğretim, imam - hatip lisesi ve genel öğretim) programlar tercih edilmelidir. Deneme okulları seçilirken okullar arasında çevre ve olanaklar yönünden eşitsizlik gösteren okullara da yer verilmelidir.

d) Deneme başlamadan önce deneme için seçilen okulların yönetici ve öğretmenlerinin hizmet içi eğitimden geçirilmeleri sağlanmalıdır.

e) Uygulamada çıkabilecek engelleri zamanında ve kaynağında halledebilmek için denemenin yürütüleceği okul yöneticilerine gerekli yetkiler verilmelidir.

f) Sistmin sürekliliğini sağlamak için öğretmenlerin bu ilkeye inandırılmasında büyük yararlar vardır. Gereken tedbirler buna göre alınmalıdır.

g) Ön şart derslerin sayısı çok az olmalıdır.

h) 1974 - 1975 öğretim yılında başlayacak uygulamada çok belirgin problem olabilecek yönler görülmeyebilir. Ancak bu öğretim yılı sonunda ve 1975 - 1976 öğretim yılında problemlerle karşılaşılacağı tabiîdir. Bu bakımdan uygulandığı öğretim yılı içindeki "olum-

ludur" görüşü ve "problemsiz yürür" havasına aldanmamalı, çalışmalar dikkatle sürdürülmelidir.

i) Çalışmalar sırasında, Temel Çalışma dokümanının sonunda ek 4'te açıklanan ve İzmir Motor Sanat Enstitüsünde 19 yıldan beri yapılmakta olan ders geçme ve kredi düzeni denemesinden de yararlanılmalıdır. (Karar - 109)

XIII — BÜTÜN OKULLARDA VE ORTAÖĞRETİM KURUMLARINDA BÜTÜNLEME SINAVLARI YETİŞTİRME KURSLARINDAN SONRA HAZİRANDA YAPILACAKTIR

(141) *Ortaokulda ve genel, meslekî ve teknik ortaöğretim kurumlarında, bitirme, bütünleme ve dışardan bitirme sınavları yerine, 1974 - 1975 öğretim yılından itibaren aşağıdaki esaslar uygulanacaktır.*

1. İkinci kanaat dönemi sonunda her dersten alınan yıl sonu notu ara sınıflarda sınıf geçme, son sınıfta bitirme notudur. Ara sınıflarda biten derslerin yıl sonu notu da bitirme notu sayılır.

2. İkinci kanaat dönemi sonunda başarısız olan ders veya derslerden bütünleme sınavlarına girilebilir.

3. Yıl sonunda başarısız dersleri olan öğrencilere bir olanak daha tanımak ve bütün öğrencilerin yaz tatilinden yararlanmış ve dinlenmiş olarak yeni öğretim yılına başlamalarını sağlamak için bütünleme sınavları yetiştirme kurslarındna sonra haziran ayı sonlarında yapılır. Bu maksatla gerekiyorsa bütünleme sınavları süresi 10 temmuza kadar uzatılabilir.

4. Bütünlemeye girecek öğrenciler için en az 30 gün süren teksifi bir yetiştirme programı düzenlenir. Öğrenciler bu kurslarda bütünlemeye girecekleri derslerden kendi öğretmenleri veya okul müdürünün uygun göreceği öğretmenler tarafından yetiştirilirler.

5. Kurslara katılacak öğrenciler yaklaşık olarak 20 şer kişilik gruplara ayrılır.

6. Yetiştirme programında öğretmenlere haftalık azamî ders saati kadar görev verilebilir. Bu göreve karşılık öğretmenlere ayrıca ek ders ücreti ödenmez. Öğretmenlere nisan ayı içinde ödenen ek ders ücreti mayıs ve haziran aylarında da aynen ödenmeye devam olunur. Yetiştirme programı için öğrencilerden hiçbir surette ücret alınmaz.

7. Öğrencinin gireceği bütünleme sınavında aldığı not o dersin yıl sonu notu sayılır.

8. Bütünleme sınavları zorunlu değildir. Ancak isteyen öğrenciler girerler. Bu maksatla öğrenciler bütünleme sınavına girmek istedikleri dersleri haziran ayının ilk iki günü içinde bir dilekçe ile okul idaresine bildirirler.

9. Okul dışından bitirme sınavları da bütünleme sınavları ile birlikte yapılır.

10. Ara sınıflarda yıl sonu başarı durumu aşağıda belirtilen esaslara göre saptanır:

Bütünleme sınavları sonunda, başarısız notu olan öğrencilerin durumları okul müdürünün başkanlığında toplanacak olan sınıf öğretmenler kurulunda ayrı ayrı görüşülür.
Sınıf öğretmenler kurulu bu toplantıda her öğrencinin diğer dersleri ve geçen yıllardaki başarıları ile devam ve disiplin durumlarını inceler; eğitsel kol çalışmalarına katılmasını ve bu çalışmalardaki başarısını gözden geçirir ve yıllık genel başarı durumunu bütünü ile değerlendirerek öğrencinin,

a) ya bir üst sınıfta denenmesine,

b) ya da aynı sınıfı tekrarlamasına karar verir.
Sınıf öğretmenler kurulu bu kararlarını oy çokluğu ile alır. Oyların eşit olması halinde başkanın bulunduğu taraf çoğunlukta sayılır.

Sınıf öğretmenler kurulunun öğrenci hakkındaki bu kararı öğrenciye ve velisine yazı ile duyurulur.

Bir üst sınıfta denenme kararı, her öğrenci için biri ortaokul diğeri lise ya dengi ortaöğrenim boyunca olmak üzere en çok iki defa uygulanabilir.

11. Son sınıflarda yıl sonu başarı durumu aşağıdaki esaslara göre tespit edilir:

Ortaokul bitirme sınıfı olan VIII. ve ortaöğretimi bitirme sınıfı olan XI. veya XII. sınıflar sonunda bütünleme sınavlarında başarı göstermeyen öğrenciler, başarısız not aldıkları derslerden gelecek yıllarda bütünleme sınavlarına sınırsız olarak girebilirler.

12. Hangi nedenle olursa olsun eylül ayında veya yeni ders yılı başında yeniden bütünleme sınavı yapılmaz.

13. 141. maddede yer alan bu yeni uygulama okullara, öğrencilere ve ailelere en kısa zamanda duyurulacak ve bu konuda meslek ve kamu oyu yeterince aydınlatılacaktır. (Karar - 110)

XIV — YILLIK ÇALIŞMA TAKVİMİ YENİDEN DÜZENLENECEKTİR

(142) *Yıllık çalışmanın düzenlenmesiyle ilgili esaslar aşağıya çıkarılmıştır.*

1. Bir ders saati 40 dakikadır.

2. Ortaokullar ve genel meslekî ve teknik ortaöğretim kurumları 1 eylülde açılır. İlk hafta içinde sınıfların teşkili, yıllık çalışma programlarının hazırlanması, öğretmenler kurulu ve zümre öğretmenleri toplantısı gibi çalışmalar yapılır. Öğrenci mevcudu kalabalık okullarda kayıtlar ağustos ayının son haftasında başlatılabilir.

3. Dersler eylül ayının ikinci pazartesi günü başlar ve 21 mayıs akşamı kesilir. Not çizelgeleri ders kesimini izleyen en geç iki gün içinde idareye verilir.

4. Yarı yıl tatili ocak ayının başından itibaren iki hafta sürer.

5. Resmî tatiller dışında verilecek olağanüstü tatil süresi kadar bir süre yıl sonuna eklenir veya bu tatiller dolayısiyle yapılamayan dersler okul idarelerince düzenlenecek bir ek programa göre yıl içinde telâfi edilir.

6. Meslekî ve teknik okullar öğrencileri, diploma almaya hak kazanabilmek için, öğretim süresi boyunca toplam otuz (30) iş günü staj yapmak zorundadırlar. Staj çalışmaları, okul yönetimince uygun görülecek endüstri kuruluşları ile iş yerlerinde yapılır. Uygun staj yeri bulunamaması halinde, bu çalışmalar her yıl derslerin başlamasından önce 15 gün içinde yapılır. (Karar - 111)

XV — REHBERLİK VE ARAŞTIRMA HİZMETLERİ GELİŞTİRİLECEKTİR

(143) *Okullarımızda, genel ve meslekî rehberlik hizmetlerinin örgütlendirilmesi ile ilgili esaslar ve rehberlik programı bütün okullarımızda uygulanacak ve rehberlik programının uygulanması için okul müdürlükleri gerekli tedbirleri alacaklardır. Sistemin yeni ve önem-*

li unsurlarından olan rehberlik çalışmaları ile yeni ölçme ve değerlendirme düzeninin uygulanmasında yönetici ve öğretmenlere yardımcı olmak, seminerler düzenlemek, danışmanlık yapmak ve uygulamayı yerinde izlemek ve sorunları yerinde çözebilmek amacı ile her ilde rehberlik ve araştırma merkezlerinin kurulması ve mevcutların beklenen hizmetleri görecek şekilde geliştirilmesi için kadro tahsisi, uzman atanması, geçici danışman gönderilmesi, seminer ve kurslar düzenlenmesi, yayınlar ve araçlar gönderilmesi gibi tedbirler alınacaktır. (Karar - 112)

XVI — YÜKSEK OKULLAR KANUN TASARISI

(144) *Yüksek okullar kanununun çıkarılmasına çalışılacaktır. (Karar - 113)*

XVII — YÜKSEK ÖĞRETİM KAPASİTESİ ARTIRILACAKTIR

(145) *Yüksek öğrenime geçiş hakkının kazanmış istekli her öğrenciye yüksek öğrenim olanağı sağlanmasına çalışılacaktır. (Karar - 114)*

XVIII — KANUNLARDA GEREKLİ DEĞİŞİKLİKLER YAPILACAKTIR

(146) *IX. Millî Eğitim Şûrası kararları da gözönünde tutularak İlköğretim ve Eğitim Kanunu, Millî Eğitim Temel Kanunu ve millî eğitimle ilgili öteki kanunlarda gerekli değişikliklerin yapılması sağlanacaktır. (Karar - 115)*

XIX — ÖĞRETMEN YETİŞTİREN KURUMLAR YENİDEN DÜZENLENECEKTİR

(147) *Öğretmen yetiştiren kurumlar Millî Eğitim Temel Kanununda yer alan esaslar ve önümüzdeki yıl çıkacak olan Yüksek Okullar Kanununun hükümlerine uygun olarak yeniden düzenlenecektir. (Karar - 116)*

XX — ÖĞRETMENLİKTE BÖLGE HİZMETİ DÜZENİ GETİRİLECEKTİR

148) *Millî Eğitim Temel Kanununun 46. maddesinde belirtildiği üzere öğretmenlikte yurdun çeşitli bölgelerinde görev yapma esası geti-*

rilecek ve hizmet bölgesi ve ihtiyaçlara göre bu bölgeler arası yer değiştirme esasları yönetmelikle düzenlenecektir. (Karar - 117)

XXI — IX. MİLLÎ EĞİTİM ŞÛRASI KARARLARI ÜZERİNE KURSLAR VE SEMİNERLER DÜZENLENECEKTİR

(149) *IX. Millî Eğitim Şûrası kararları üzerine aşağıdaki kurslar ve seminerler düzenlenecektir:*

1. IX. Millî Eğitim Şûrası kararları ve kararlara dayanak olan temel yayınlar bütün eğitim kurumlarımıza gönderilecek ve eğitim kurumlarımızca bunların en kısa zamanda incelenmesi sağlanacaktır.

2. Şûra kararları üzerine millî eğitim müdürleri, genel, meslekî ve teknik ortaöğretim kurumları müdürleri ve ortaokul müdürleri için Bakanlıkça kurs ve seminerler düzenlenecektir.

3. Şûra kararları üzerine, öğretmen yetiştiren yüksek dereceli eğitim kurumlarımızın yönetici ve öğretmenleri için seminerler düzenlenecektir. Öğretmen yetiştiren yüksek dereceli eğitim kurumlarımızda bölgedeki öğretmenler için kurs ve seminerler açılacaktır. Öğretmen yetiştiren yüksek dereceli öğretim kurumlarımızın öğretim elemanlarının aynı maksatla illerde yapılacak çeşitli seminerlere yönetici ve öğretim elemanı olarak katılmaları sağlanacaktır.

4. Şûra kararları üzerine Bakanlık Merkez örgününün ilgili bütün elemanları için kurs ve seminerler düzenlenecektir.

5. Bakanlıkça düzenlenen diğer bütün hizmet içi kurs ve seminerlerde Şûra kararlarının incelenmesine zaman ayrılacaktır.

6. Hizmet içi yetiştirme amacıyle düzenlenen seminerlere öncelik verilecektir. (Karar - 118)

XXII — OKUL, AİLE VE ÇEVRE BÜTÜNLEŞMESİ SAĞLANACAKTIR

(150) *Okul - aile ve çevre bütünleşmesini sağlamak ve eğitim hizmetlerinin etkinliğini artırmak amacıyla Millî Eğitim Temel Kanununun 16. maddesinde öngörülen Okul - Aile Birlikleri ile ilgili yeni yönetmelik hazırlanarak yürürlüğe konacaktır. (Karar - 119)*

XXIII — YENİ SEÇMELİ DERSLER İÇİN ÖĞRETMEN YETİŞTİRİLECEKTİR

(151) *Temel eğitim ve ortaöğretim kurumlarına yeni getirilen seçmeli dersler, çevrenin ekonomik ve sosyal koşullarına ve olanaklarına göre öğrencileri özellikle hayata ve iş alanlarına yöneltmeyi hedef tutan derslerdir. Bu dersleri okutacak öğretmenlerin veya uzman ve usta öğreticilerin seçilmesi, yetiştirilmesi, hizmet içi eğitimlerinin sağlanması, bazı branşlar için ek formasyon kazandırılması, bazıları için ise yeniden öğretmen yetiştirilmesi gerekmektedir. Bu konu IX. Millî Eğitim Şûrasında kabûl edilen esaslara uygun olarak ayrıca ele alınacak ve ayrıntılı uygulama planına bağlanacaktır.*

Millî Eğitim Temel Kanunu uzman ve usta öğreticilerin de geçici olarak öğretmenlikte görevlendirilmelerine olanak vermektedir. Bu konuda hazırlanan yönetmenlik taslağı, en kısa zamanda yürürlüğe konacaktır. (Karar - 120)

XXIV — OKUL YAPILARININ OPTİMAL BÜYÜKLÜKTE KURULMASI VE VERİMLİ OLARAK İŞLETİLMESİ ESASLARA BAĞLANACAKTIR

(152) *Optimal büyüklükte okul, bina ve tesisleriyle haftalık ders dağıtımı, öğretmen ve öğrenci sayıları arasında denge ve ahenk olan okuldur. Okulların optimal büyüklükte açılması ve işletilmesi esastır. Aksi takdirde öğrenci başına maliyet yükselir ve eğitimin kalitesi düşer. Şu halde, yeni sisteme göre okul standartlarının saptanması ve okullarımızın bu standartlara göre geliştirilmeleri gerekir. (Karar - 121)*

(153) *Nüfusu az ve dağınık yerlerde, ikinci devre ortaöğretimin geenl, meslekî ve teknik öğretim programları, bir yönetim altında toplanan çok programlı bir okul olarak kurulacaktır. Böylece küçük yerlerde yetersiz okullar açmak yerine bölge merkezlerinde çevrenin özelliklerine uygun bölge okulları açılacak; yatırımın belli merkezlerde yoğunlaştırılması ve açılacak okulların personel, araç ve gereçler bakımından yeterli duruma getirilmesi mümkün kılınacaktır. (Karar - 122)*

(154) *Okullarımız, sistemin gereklerine ve uygulanacak çeşitli programların ihtiyaçlarına uygun eğitim araçları ile donatılacaktır. Seçme-*

li derslerle müzik, beden eğitimi ve sağlık bilgisi, kitaplık, eğitsel kol çalışmaları ve rehberlik hizmetleri için gerekli tesislerle araç ve gereçler tamamlanacaktır. (Karar - 123)

(155) *Mesleki ve Teknik Öğretim kurumları teknolojik yeniliklere ve çevre özelliklerine göre tesis, araç ve gereçlerle donatılacaktır. (Karar - 124)*

(156) *Yeni fen programlarının denenerek geliştirileceği okullarda öğrenci deneylerine olanak sağlayan laboratuvarlar kurulmasına ve mevcutların eksiklerinin tamamlanmasına ve geliştirilmesine çalışılacaktır. (Karar - 125)*

(157) *Optimal büyüklüğüne ulaşabilmek için orta dereceli bütün okullarımızın durumları bina, tesisler, yönetim ve öğretim elemanları ve diğer olanaklarının rasyonel olarak kullanılabilmesi yönünden yeniden gözden geçirilecek ve bu iş Bakanlık merkez örgütünde tek elden planlanıp yürütülecektir. (Karar - 126)*

(158) *"Ortaöğretim Binaları Araştırma ve Geliştirme Çalışması" Kalkınma Planı uyarınca bir araştırma projesi olarak ele alınmıştır. Bu araştırma projesinin amacı, eğitim sisteminin çeşitli kademeleri, özellikle ortaöğretim kademesi için belirlenmiş olan yeni yaklaşımların okul binalarına yansımalarını çözümlemek, eğitim ihtiyaçlarına göre yeni yapılacak okul binaları için optimal büyüklük, kullanım ve iklim ile sosyo - ekonomik koşullar vb. kriterlerine dönük olarak fiziksel ihtiyaç programlarını araştırmak, eğitsel olanaklar geliştirilmesi çalışmaları yapmak ve mevcut okul binalarının kullanabilirliğini etüt etmektir.*
Araştırma projesi Türkiye Bilimsel ve Teknik Araştırma Kurumu Yapı Araştırma Enstitüsü ve Millî Eğitim Bakanlığı Talim ve Terbiye Dairesi elemanlarından kurulu bir çalışma grubu tarafından yürütülmektedir. Bu araştırma 1975'te sonuçlandırılacaktır. (Karar - 127)

XXV — MESLEK KADEMELERİ VE MESLEKİ UNVAN, GÖREV YETKİ VE SORUMLULUKLAR YENİDEN DÜZENLENECEKTİR

(159) *Öğrencilerin gerek temel eğitim gerekse ortaöğretim kademesinde hayata ve iş alanlarına yönetilebilmesi ve bu amaçla geliştirilmiş programların çekicilik kazanabilmesi için temel eğitim ve or-*

taöğretim kademelerine uyan başlıca meslek kademeleri ile meslek çeşitlerinin iyice belirlenmesi, her kademede görev alacak elemanların unvan, görev yetki ve sorumluluklarının kanunla düzenlenmesi gerekir. Ortaöğretim kademesinde meslek alanları ve çalışma koşulları çekici kılınmadıkça, öğrencileri hayata ve iş alanlarına hazırlayan programlara zorlayıcı tedbirlerle yöneltmenin mümkün olmayacağı ve öğrencilerin, şimdi olduğu gibi yüksek öğretim kapılarına yığılmağa devam edeceği şüphesizdir. Bu konuda Millî Eğitim Temel Kanununun 14. maddesinde "mesleklerin kademeleri ve her kademenin unvan, yetki ve sorumlulukları kanunla saptanır ve her derece ve türdeki örgün ve yaygın meslekî eğitim kurumlarının kuruluş ve programları bu kademelere uygun olarak düznlenir" hükmü getirilmiş bulunmaktadır. Bu alanda yapılmış başlıca iki çalışma vardır: Birincisi, Çırak - Kalfa ve Ustalar Kanunu Tasarısı. Yüce Meclisin incelenmesinde bulunan bu kanunun süratle çıkarılmasına çalışılacaktır. İkincisi, meslekî unvan, yetki ve sorumlulukları belirleyen kanun tasarısı. Hazırlıkları sonuçlanmak üzere olan bu tasarı da en kısa zamanda Yüce Meclise sunulacaktır. (Karar - 128)

(160) *Ortaöğretim kademesinde mesleğe hayata ve iş alanlarına hazırlayan programlar, Modern Fen Programlarını Geliştirme Projesinde olduğu gibi, ayrı bir araştırma projesi halinde ele alınacak ve her meslek programı, bahis konusu kanunlarla belirlenecek olan unvan, görev, yetki ve sorumluluklar da gözönünde tutularak geliştirilecektir. (Karar - 129)*

XXVI — BAKANLIK MERKEZ VE TAŞRA ÖRGÜTÜ YENİDEN DÜZENLENECEKTİR

(161) *Hiçbir eğitim reformu, paralel bir idare reformu yapılmadan başarılamaz. Bakanlık merkez ve taşra örgütü ortaöğretim sistemimizdeki dikey kuruluşlara paralel olarak düzenlenmiş bulunmaktadır. Yeni sistem dikey kuruluşlar yerine yatay kuruluşları getirdiğine göre sistem uygulamasına başlanabilmesi için Bakanlık merkez ve taşra örgütünün de yeni sistemin bütünlüğüne cevap verecek şekilde, yeniden düzenlenmesi gerekir. Bu makstala 1974 - 1975'te kanun tasarısının hazırlıkları tamamlanacaktır. (Karar - 130)*

(162) *Yeni programların uygulanabilmesi için mevcut bütün okul binalarının, tesislerin ve araçların kullanılmasını ve yönetici ve öğretmenlerin, sistemin bütünlüğü içinde çeşitli okullarda ve program-*

larda rasyonel olarak çalıştırılabilmesini sağlama bakımından millî eğitim müdürlüklerinin görev ve yetkileri, yönetmeliklerde gerekli değişiklikler yapılmak suretiyle artırılacaktır.

Çeşitli okullarda ve programlarda rasyonel olarak çalıştırılabilmesi için millî eğitim müdürlüklerinin il ve ilçe kademesinde kuruluş, görev ve yetkilerinin her derece ve türdeki eğitim yöneticilerinin yetkilerinin artırılması ve kendilerine görevlerinin önem ve sorumluluğuna uygun şekilde yeter sayıda yardımcı eleman, konut ve taşıt aracı verilmesi ve yan ödeme yapılması gibi olanaklar sağlanacaktır. (Karar - 131)

XXVII — BİLİMSEL İŞBİRLİĞİ GELİŞTİRİLECEKTİR

(163) *Millî Eğitim Bakanlığınca bilimsel araştırmalara dayalı olarak özellikle ders programlarını, ders kitaplarını ve diğer eğitim araçlarını geliştirmek maksadıyla Talim ve Terbiye Kurulu Başkanlığının gerekli olanaklara sahip kılınması sağlanmış ve bu yıl bütçesine yeterli araştırma ödeneği konmuştur. (Karar - 132)*

(164) *Sistemin uygulanmasıyle ilgili araştırmalara Bakanlığımızla Üniversitelerimiz, Devlet Planlama Teşkilâtı, Türkiye Bilimsel ve Teknik Araştırma Kurumu, Devlet İstatistik Enstitüsü, M. T. A. Enstitüsü, ilgili Bakanlıklar, öğretmen ve diğer meslek kuruluşları ile işbirliği yapılmak suretiyle devam olunacaktır. (Karar - 133)*

XXVIII — YEDEK SUBAYLIK HAKKI YENİ BİR SİSTEME BAĞLANMALIDIR

(165) *Yüksek öğrenim önüne yığılma sebeplerinden biri de yüksek öğrenim diploması alan herkese yedek subaylık hakkının tanınmış olmasıdır.*

Bu itibarla, bu uygulamanın gözden geçirilmesi ve askerlik görevini yedek subay olarak yapma hakkının, sadece öğrenim derecesine göre değil, fakat askerlik hizmetinin gereklerine uygun bir seçme düzeni ile yeni bir sisteme bağlanması sağlanmalıdır. (Karar - 134)

XXIX — X. MİLLÎ EĞİTİM ŞÛRASI ÖĞRETMENLİK MESLEĞİNİN SORUNLARININ İNCELENMESİNE TAHSİS EDİLECEKTİR

(166) *Millî eğitimimizin başarısı, her türlü eğitim ve öğretim çalışmalarının odak noktasını oluşturan öğretmene ve onun huzur ve güvenlik içinde görevi başında bulunmasına bağlıdır.*

XIII. ve IX. Millî Eğitim Şûrasında kabul edilen amaçlar, kuruluşlar, muhteva ve metotlara cevap verecek sayıda ve nitelikte öğretmen ve yönetici yetiştirilmesi, mevcut öğretmen ve yöneticilerin işbaşında geliştirilmesi ve öğretmenlik mesleğinin çekici kılınması için çözüm bekleyen sorunlar, ilköğretimden yüksek öğretime kadar Türk eğitim sisteminin bütünlüğü içinde, başlı başına bir konu olarak ele alınacak, sistemli bir analize tâbi tutulacak ve saptanacak sonuçlar 1975 yılında toplanacak olan X. Millî Eğitim Şûrasının incelenmesine sunulacaktır. (Karar - 135)

BÖLÜM IV

ŞÛRA GÜNDEMİ

ŞÛRA ÜYELERİ

ŞÛRAYA SUNULAN YAYINLAR

IX. MİLLÎ EĞİTİM ŞÛRASI
(24 Haziran - 4 Temmuz 1974)
Hacettepe Üniversitesi

GÜNDEM

Konu : *"Millî Eğitim Sistemimizin Bütünlüğü İçinde Programlar ve Öğrenci Akışını Düzenleyen Kurallar üzerinde Bakanlıkça hazırlanan önerilerin incelenmesi".*

Temel Çalışma Dokümanı : *Şûraya sunulmak üzere hazırlanan ve 1788 sayılı Tebliğler Dergisinde yayınlanan Ön Taslak, derlenen görüşler ışığında gözden geçirilmiş ve Temel Çalışma Dokümanı olarak ayrıca kitap halinde bastırılmıştır. Şûra çalışmaları, bu Temel Çalışma Dokümanında yer alan öneriler üzerinde yürütülecektir.*

Diğer yayınlar : *Temel Çalışma Dokümanından başka Şûra üyelerine konu ile ilgili 55 adet araştırma ve eser gönderilmiştir.*

24 HAZİRAN 1974 PAZARTESİ (*)

AÇILIŞ OTURUMU :

9.30 : — *İstiklâl Marşı (Muzaffer Arkan Yönetiminde Ankara Gençlik Korosu)*

— *Saygı duruşu*

— *Millî Eğitim Bakanı ve IX. Millî Eğitim Şûrası Başkanı Mustafa ÜSTÜNDAĞ'ın açış konuşması.*

---

[*] Günlük normal çalışmalar 9.00 - 12 ve 14.00 - 18.00

— *Başkanlık divanının seçimi:*

İki Başkan Vekili
İki Genel Kurul Raportörü
İki Komisyon Başkanı

— *Ara*

11.00 : — *Talim ve Terbiye Kurulu Başkanı Zekâi BALOĞLU'nun Şûraya sunulan önerilerle ilgili açıklaması (Projeksiyon ile)*

12.45 : — *Anıt-Kabir'de saygı duruşu. (Topluca hareket 12.30)*

14.30 : *Genel Kurul toplantısı*

"Millî Eğitim Sistemimizin Bütünlüğü İçinde Programlar ve Öğrenci Akışını Düzenleyen Kurallar" üzerinde genel görüşmeler.

25 HAZİRAN 1974 SALI

9.00 : — *Genel Kurulda genel görüşmelerin devamı.*

17.00 : — *Komisyonların kuruluşu.*

26 - 27 - 28 - 29 - 30 HAZİRAN — 1 - 2 TEMMUZ 1974

KOMİSYON ÇALIŞMALARI :

Temel Çalışma Dokümanında Şûraya sunulan öneriler, 26 Haziran - 2 Temmuz 1974 günleri başlıca şu iki Komisyonda incelenecektir:

BİRİNCİ KOMİSYON

Birinci Komisyonda, öğrenci akışının düzenlenmesinde ölçme ve değerlendirme ile ilgili öneriler incelenecektir. Çalışmalar aşağıda sıralanan konularda temel çalışma dokümanında yer alan 159 - 221. paragraflar üzerinde yapılacaktır:

1. *Öğrenci başarısının ölçülmesi ve değerlendirilmesi ile ilgili genel esaslar.*

2. *Öğrencinin bir dersten yıllık başarısının değerlendirilmesi.*

3. *Temel eğitimde öğrencinin bütün derslerden başarısının değerlendirilmesi.*

4. *Sınıf mevcutları ve sınıfı ikiye ayırma düzeni.*

5. *Komisyon raporunun hazırlanması. (Komisyon raporu, çoğaltılmak üzere en geç 2 Temmuz 1974 Salı günü saat 17.00 ye kadar Genel Sekreterliğe teslim edilecektir.)*

İKİNCİ KOMİSYON

(İkinci Komisyonun çalışmaları, temel çalışma dokümanında yer alan ve Birinci Komisyon gündemi dışında kalan bütün önerileri kapsayacaktır.

Aşağıda belirtildiği gibi, bu Komisyonun gündeminde yer alan ortak esaslar doğrudan doğruya Komisyonda bazı öneriler ise, ortak esasların görüşülmesinden sonra, önce iki ayrı çalışma grubunda incelenecek, çalışma gruplarınca tespit edilen hususlar Komisyonun incelemesine sunulacaktır. Bu sıraya göre İkinci Komisyonun ve buna bağlı iki Çalışma Grubunun gündemleri aşağıya çıkarılmıştır.

Böylece Şûraya sunulan önerilerin ilgili ve yetkili uzman kadrolarında da incelenmesine imkânı sağlanmış olmaktadır.)

İKİNCİ KOMİSYON GÜNDEMİ

Çalışma günleri: 26 - 27 Haziran ve 1 - 2 Temmuz

İkinci Komisyonda 26 - 27 Haziran günleri aşağıdaki konular görüşülecektir:

1. *Ortaokul ve ders dağıtım çizelgesi ön taslağı (Paragraf 95 - 118)*

2. *Ortaöğretimde ortak, özel ve seçmeli dersler.*

3. *Ortaöğretimde ders geçme ve kredi düzeni.*

Komisyon, 28 ve 29 Haziran günleri iki grup halinde çalışmalarına devam edecektir.

BİRİNCİ ÇALIŞMA GRUBU

Birinci Çalışma Grubunun gündemi:

1. *Meslekî ve teknik liselerde (Teknik Liseler, Ticaret Liseleri, Diğer Meslek Liseleri, İmam-Hatip Liseleri vb.) uygulanacak,*

   a) *Hem mesleğe hem yüksek öğretime hazırlayan programlarla ilgili ders dağıtım çizelgeleri ön taslakları (Paragraf 137) ile*

   b) *Hayata ve iş alanlarına hazırlayan programlarla ilgili ders dağıtım çizelgeleri ön taslaklarının (Paragraf 142) incelenmesi.*

2. *Ders geçme ve kredi düzeninin uygulamaya konması için İzmir Deneme Motor Sanat Enstitüsü ve Teknik Lisesi Müdürlüğünce hazırlanan önerinin (Temel Çalışma Dokümanı, Ek No. 5) incelenmesi ve meslekî ve teknik liselerde, bu konuda 1974 - 1975 öğretim yılında başlayacak uygulama ile ilgili esasların tespiti (Paragraf 332/12)*

3. *Çalışma grubu raporunun hazırlanması ve Komisyona sunulmak üzere çoğaltılmak için en geç 29 Haziran Cumartesi günü saat 17.00'ye kadar Genel Sekreterliğe teslim edilmesi.*

İKİNCİ ÇALIŞMA GRUBU

İkinci Çalışma Grubunun gündemi :

1. *Ortaöğretimde yıllık ders çeşidinin azaltılması ve derslerin teksifi olarak okutulması (Paragraf 155, 156 ve 158).*

2. *Bütün ortaokullarda ve ortaöğretim kurumlarında bütünleme sınavlarının yetiştirme kurslarından sonra yapılması ve bitirme imtihanlarının kaldırılması (Paragraf 333).*

3. *Bütün temel eğitim ve ortaöğretim kurumlarında yıllık çalışma takviminin yeniden düzenlenmesi (Paragraf 335).*

4. *(1 Temmuz 1974 Pazartesi, öğleden sonra)*
Ortaöğretimde "Sınıf Geçme Yerine Ders Geçme ve Kredi Düzeni" nin deneme niteliğinde uygulamaya konulması ve yaygınlaştırılması (Paragraf 332).

5. *Çalışma Grubu raporunun hazırlanması ve Komisyona sunulmak üzere en geç 29 Haziran Cumartesi günü saat 17.00'ye kadar Genel Sekreterliğe teslim edilmesi.*

İKİNCİ KOMİSYONUN DEVAMI

İkinci Komisyonda 1 - 2 Temmuz 1974 günleri arasında aşağıdaki konular görüşülecektir:

4. *Birinci ve İkinci Çalışma Gruplarının raporlarının incelenmesi.*

5. *1974 - 1975 öğretim yılında yeni sistemle ilgili uygulama planında yer alan diğer konuların görüşülmesi.*

6. *Komisyon raporunun hazırlanması ve Genel Kurula sunulmak üzere çoğaltılmak için en geç 2 Temmuz 1974 Salı günü saat 17.00'ye kadar Genel Sekreterliğe teslim edilmesi.*

3 ve 4 TEMMUZ 1974

GENEL KURUL ÇALIŞMALARI

— *Birinci ve İkinci Komisyon raporlarının incelenmesi.*

— *Dilek ve temenniler.*

— *Kapanış: Millî Eğitim Bakanı Mustafa ÜSTÜNDAĞ'ın Şûra kararlarını değerlendirme konuşması.*

NOT : IX. Millî Eğitim Şûrasının kuruluş şeması Ek 1'de, toplantı günleri çizelgesi ise Ek 2'dedir.

Ek.1

IX. MİLLİ EĞİTİM ŞÛRASININ KURULUŞU
(Çalışma Safhalarına Göre)

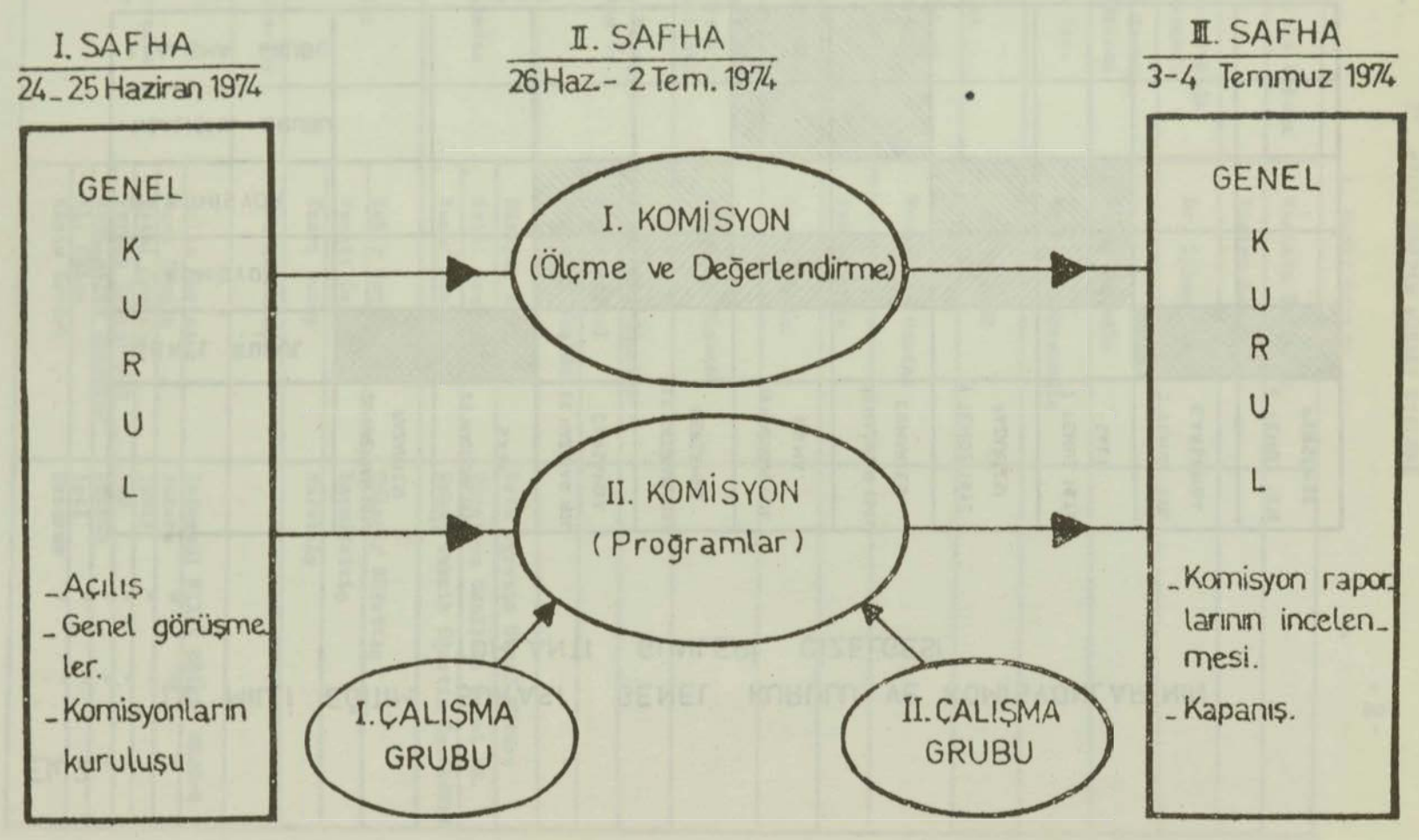

Ek.2

IX. MİLLİ EĞİTİM ŞÛRASI GENEL KURULU VE KOMİSYONLARININ TOPLANTI GÜNLERİ ÇİZELGESİ

	24 HAZİRAN 1974 PAZARTESİ	25 HAZİRAN 1974 SALI	26 HAZİRAN 1974 ÇARŞAMBA	27 HAZİRAN 1974 PERŞEMBE	28 HAZİRAN 1974 CUMA	29 HAZİRAN 1974 CUMARTESİ	1 TEMUZ 1974 PAZARTESİ	2 TEMUZ 1974 SALI	3 TEMUZ 1974 ÇARŞAMBA	4 TEMUZ 1974 PERŞEMBE
GENEL KURUL										
I. KOMİSYON										
II. KOMİSYON										
1.ÇALIŞMA GRUBU										
2.ÇALIŞMA GRUBU										

IX. MİLLÎ EĞİTİM ŞÛRASI ÜYELERİ

A- TABİÎ ÜYELER

MİLLÎ EĞİTİM BAKANLIĞINDAN	Millî Eğitim Bakanı	Mustafa Üstündağ	
	Müsteşar	Nusret Karcıoğlu	
	Meslekî ve Teknik Öğrt.Müsteşarı	Dr. İlhan Özdil	
	Talim ve Terbiye Kurulu Başkanı	Zekâi Baloğlu	
	Müsteşar Yardımcısı	Veysi Muharremoğlu	
	Müsteşar Yardımcısı	Sûdî Bülbül	
	Mes.ve Teknik Öğrt.Müsteşar Yardımcısı	Necmettin Candan	
	"	Fahri Zorlu	
	Teftiş Kurulu Başkanı	Cevat Tiniç	
	Talim ve Terbiye Kurulu Üyesi ve Şûra Genel Sek.	Abdullah Nişancı	
	Talim ve Terbiye Kurulundan Üç Üye	Dr.Fernan Oğuzkan	
		Şakir Soykal	
		Dr.Kemal Güçlüol	
	Bakanlık Müdürler Komisyonundan Üç Üye	Hüseyin Işık	Orta Öğretim Genel Müdürü
		Celâl Şentürk	Öğretmen Okulları Genel Md.
		Yusuf Önertoy	Erkek Teknik Öğretim Gn.Müdürü
	Teftiş Kurulundan Üç Üye	Bahir Sorguç	Müşavir Müfettiş
		Necati Öztürk	Başmüfettiş
		Kadri Özsoy	Müfettiş
	Hukuk Müşaviri	Mehmet Kalaç	
	Millî Eğitim Müdürlerinden Yedi Üye	Halis Kurtça	İstanbul Millî Eğitim Müdürü
		Musa Eroğlu	Ankara " " "
		Fethi Esendal	İzmir " " "
		Turhan Tombuloğlu	Van " " "
		Abdülselam Sönmezer	Samsun " " "
		Ali Güleç	İçel " " "
		Kâzım Ertürk	Erzurum " " "

ÜNİVERSİTELERDEN	REKTÖRLER	Istanbul Üniversitesi Rektörü	Prof.Dr. Halûk Alp	
		Ankara Üniversitesi Rektörü	Prof.Dr. Tahsin Özgüç	
		Istanbul Teknik Üniversitesi Rektörü	Prof.Dr. Kemal Kafalı	
		Hacettepe Üniversitesi Rektörü	Prof.Dr. İhsan Doğramacı	
		O.D.T.Ü.Rektörü	Prof.Dr. Tarık Somer	
		Ege Üniversitesi Rektörü	Prof.Dr. Necati Akgün	
		Atatürk Üniversitesi Rektörü	Prof.Dr.Kemal Bıyıkoğlu	
		Karadeniz Teknik Üniversitesi Rektörü	Prof.Dr.Altan Gümüş	
		Boğaziçi Üniversitesi Rektörü	As.Prof.Dr. Abdullah Kuran	
		Çukurova Üniversitesi Rektörü	Prof.Dr.Mithat Özsan	
	Eğitim Fak. Dek.	Ankara Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dekanı	Prof.Dr. Ali Naim İnan	
D.P.T.	Devlet Planlama Teşkilâtı Müsteşarı		Kemal Cantürk	
	Sosyal Planlama Dairesi Başkanı		İcen Börtüceme	

B- SEÇİMLE GELEN ÜYELER

ÜNİVERSİTELERDEN	Istanbul Üniversitesi	Prof.Dr.Nevzat Yalçıntaş	İ.Ü.İktisat Fakültesi Öğretim Üyesi
	Ankara Üniversitesi	Prof.Dr.Fatma Varış	A.Ü. Eğitim Fakültesi Öğretim Üyesi
	Istanbul Teknik Üniversitesi	Prof.Dr.Lütfullah Ulukan	İ.T.Ü.Makina Fakültesi Dekanı
	Hacettepe Üniversitesi	Prof.Dr.Cemil Şenvar	Hacettepe Üniversitesi Kimya Fakültesi Öğretim Üyesi
	O.D.T. Üniversitesi	Assoç.Prof.Dr. Kemal Özinönü	O.D.T.Ü.Fen ve Edb.Fak.Eğitim Bölümü Başkanı
	Ege Üniversitesi	Prof. Kemal Karhan	Ege Üniversitesi Mühendislik Bilimleri Fak.Dekanı
	Atatürk Üniversitesi	Prof.Dr.Lütfi Ülkümen	Atatürk Üniversitesi Ziraat Fak. ÖğretimÜyesi
	Karadeniz Teknik Üniversitesi	Prof.Dr.Erdoğan Özbenli	Karadeniz Teknik Üniversitesi Öğretim Üyesi
	Boğaziçi Üniversitesi	Dr.Hikmet Sebüktekin	Boğaziçi Üniversitesi Temel Bilimler Bölümü Başk.
	Ankara Üniversitesi Eğitim Fakültesi	Doç.Dr.Ziya Bursalıoğlu	A.Ü.Eğitim Fakültesi Öğretim Üyesi
	Istanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Eğitim Bölümü	Prof.Dr.Beğlan Toğrol	Istanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Öğretim Üyesi
	Ankara Üniversitesi Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesi	Doç,Dr,Kemal Aytaç	A.Ü.Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesi Öğretim Üyesi
	Hacettepe Üniversitesi Sosyal ve İdarî Bilimler Fakültesi Eğitim Bölümü	Prof.Dr.Selâhattin Ertürk	Hacettepe Üniversitesi Sosyal ve İdarî Bilimler Fakültesi Öğretim Üyesi
	O.D.T.Ü.Fen ve Edebiyat Fakültesi Eğitim Bölümü	Assoc.Prof.Dr. Namık Kemal Aras	O.D.T.Ü.Fen ve Edebiyat Fakültesi Dekanı
	Boğaziçi Üniversitesi Eğitim Bölümü	Doç.Dr.Turhan Oğuzkan	Boğaziçi Üniversitesi Temel Bilimler Bölümü Eğitim Şubesi Başkanı

İLKÖĞRETİMDEN	Köy veya Bucak Öğretmenleri	Mustafa Dil	Bursa-Mudanya Dereköy İlkokulu Öğretmeni
		Ekrem Uzun	Trabzon-Yomra Kaşüstü 1.köy İlkokulu Müdürü
		M.Akif Eren	Antalya-Serik Boztepe Köyü İlkokulu Öğretmeni
		Düzgün Kaya	Bingöl-Kiği Yatılı Bölge Okulu Öğretmeni
		Kâzım Arslan	Yozgat-Sorgun Bağlarbaşı K.İlkokulu Öğretmeni
	Şehir veya Kasaba Öğretmenleri	Mevlüt Sayın	Uşak-Ulubey 2 Eylül İlkokulu öğretmeni
		Hasan Kargın	Edirne Merkez İstiklâl İlkokulu Müdürü
		Mustafa Kama	Elâzığ-Merkez Bahçelievler İlkokulu Müdürü
	İlköğretim Müfettişleri	Mahir Özbütün	Samsun İlköğretim Müfettişi
		Turgut Kavraal	Kırşehir " "
		Recep Bulut	Ankara " "
GENEL, MESLEKİ VE TEKNİK ORTA ÖĞRETİMDEN	Orta Okullar:	Turgut Karadadaş	İzmir Bayraklı Ortaokulu Müdürü
		Melâhat Demirbilek	Ankara Kurtuluş O.O.Fizik Kimya Öğretmeni
	Liseler	A.Refik Bakalım	Antalya-Alanya Lisesi Müdürü
		Nuran Oray	Samsun-Bafra Lisesi Coğrafya Öğ.
	İlköğretmen Okulları	Necati Erinç	Edirne İlköğretmen Okulu Müdürü
		Hasan Can	Kastamonu-İlköğretmen Okulu Müdürü
	Ticaret Liseleri	Cahit Çalık	Antalya-Ticaret Meslek Lisesi Md
		Kemal Abanozoğlu	Trabzon-Ticaret Meslek Lisesi Meslek Dersleri Öğretmeni
	Sanat Enstitüleri	A.Muhtar Fildiş	İzmir-Motor Sanat Enstitüsü Müdürü
		Şükrü Yazıcıoğlu	İst.Alibeyköy Sanat Enst.Müdürü
	Teknisyen Liseleri	M.Kemal Botsalı	İzmir-Mithatpaşa Tek.Ök.Md.
		Erol Öktem	Samsun-Teknisyen Ok.Müdürü
	Kız Enstitüleri	İnci Ergüney	Trabzon-Kız Enstitüsü Md.
		Memduha Özden	İzmir - Cumhuriyet Kız Enst. Öğretmeni
	Otelcilik Okulları	İbrahim Serin	Ankara-Otelcilik ve Turizm Meslek Lisesi Müdürü
		Yaşar Esat Gençer	İstanbul " "
	İmam-Hatip Okulları	Fuat Yılmaz	Tokat-İmam-Hatip Okulu Md.
		Ali Çelik	Isparta İmam-Hatip Okulu Öğretmeni

Eğitim Enstitüleri	Hidayet Telli	Ankara-Gazi Eğitim Enstitüsü Öğretmeni
	Hüseyin Yalçın	İzmir-Buca Eğitim Enstitüsü Öğretmeni
Yüksek Öğretmen Okulları	Ekrem Üçyiğit	Ankara-Yüksek Öğretmen Okulu Öğretmeni
	İhsan Kurt	İzmir Yüksek Öğretmen Okulu Müdürü
Erkek Teknik Yüksek Öğretmen Okulu	İlhan Sezgin	Ankara - Erkek Teknik Yüksek Öğretmen Okulu Öğretmeni
Kız Teknik Yüksek Öğretmen Okulu	Mahiye İyikan	Ankara - Kız Teknik Yüksek Öğretmen Okulu Öğretmeni
Ticaret ve Turizm Yüksek Öğretmen Okulu	Seher Özdoğan	Ankara-Ticaret ve Turizm Yüksek Öğretmen Okulu Öğretmeni
Devlet Tatbiki Güzel Sanatlar Yüksek Okulu	Mustafa Aslıer	Istanbul-Devlet Tatbiki Güzel Sanatlar Yüksek Okulu Müdürü
Yüksek İslâm Enstitüleri	Ömer Çam	Istanbul-Yüksek İslâm Enstitüsü Öğretmeni
	Ahmet Gürtaş	Konya-Yüksek İslâm Enstitüsü Öğretmeni
İktisadî ve Ticari İlimler Akademileri	Prof.Dr.Necat Tüzün	A.İ.T.İ.Akademisi Başkanı
	Prof.Dr.İlhan Cemalcılar	Eskişehir İ.T.İ.A.Başkanı
Devlet Güzel Sanatlar Akademisi	Prof.Feridun Akozan	Devlet Güzel Sanatlar Akademisi Başkanı - ISTANBUL
Devlet Mühendislik ve Mimarlık Akademileri	Prof. İ.Hulusi Güngör	Ankara-Devlet Mühendislikve Mimarlık Akademisi Başkanı
	Prof. İhsan Koz	Elâzığ-Devlet Mühendislik ve Mimarlık Akademisi Başkanı
Devlet Konservatuvarı	Muammer Sun	Ankara Devlet Konservatuvarı Armoni ve Kontrapunt Esas Ders Sanatkârı
	İlhan Baran	A.D.Konservatuvarı Öğretmeni

Özel Okullar	Ömer Lütfi Ceyhan	Ankara Özel Yenişehir Koleji Öğr. ve Kurucu Temsilcisi
	Niyazi Akdik	Istanbul Özel Marmara Koleji Kurucu Temsilcisi ve Müdürü
	Sırrı Özerdem	İzmir Özel Erdem Koleji Kurucu ve Müdürü
Öğretmen Meslek Kuruluşları	Hamdi Konur	Tüm Öğretmenler Birleşme ve Dayanışma Derneği Gn.Başkanlığı Gazi Mustafa Kemal Bulvarı Saray A 14-1 - 12 ANKARA
	İlhan Deniz	İlkokul Öğretmenleri Derneği Başkanlığı Bayındır Sok.22/13 ANKARA
	Selâhattin Arıkan	Milliyetçi Öğretmenler Konfederasyonu Başkanlığı ANKARA Anafartalar Cad.Konya Sokak 17/12
	Rıfat Üstündağ	Tüm İlköğretim Müfettişleri Derneği Gen.Başkanı Ulus İşhanı A.Blok Kat: 2 No: 115 ANKARA
	Talat Akgül	Beden Eğitimi Öğretmenleri Derneği Başkanlığı - ANKARA
	Dr. Cezmi Bayram	Ülkücü Öğretim Üyeleri ve Öğretmenleri Derneği Başkanlığı Karanfil Sokak No: 34/15 Bakanlıklar-ANKARA
Müzeler	Raci Temizer	Ankara Arkeoloji Müzesi Müdürü
	Necati Dolunay	Istanbul Arkeoloji Müzesi Müdürü
Kütüphaneler	Celâl Kişmir	Istanbul İl Halk Kütüphanesi Müdürü
	Nimet Bayraktar	Ankara İl Halk Kütüphanesi Müdürü
Halk Eğitim Başkanlıkları	Mahmut Ankara	İzmir Halk Eğitim Başkanı
	Kenan Kolukısa	Bursa Halk Eğitimi Başkanı

C- MİLLİ EĞİTİM BAKANI TARAFINDAN
DAVET EDİLEN ÜYELER

MİLLİ EĞİTİM BAKANI TARAFINDAN DAVET EDİLEN 35 ÜYE	Prof.Dr. Akif Kansu	Türkiye Bilimsel ve Teknik Araştırma Kurumu Temsilcisi
	Dr. Lütfi Doğan	Diyanet İşleri Başkanı
	Doç.Dr. Fuat Turgut	Hacettepe Üniversitesi Öğretim Üyesi -ANKARA-
	Dr. Cevat Alkan	Teknik Öğretmenler Derneği G.Bş. Menekşe Sokak 6/3 Yenişehir - ANKARA
	Doç.Dr. Hüsnü Arıcı	Hacettepe Üniversitesi Öğretim Üyesi
	Doç.Dr. Şefik Üysal	Ankara Üniversitesi Eğitim Fakültesi Öğretim Üyesi
	Halil Tunç	Türk-İş Genel Başkanı
	Doç.Dr. Hıfzı Doğan	Ankara Üniversitesi Eğitim Fakültesi Öğretim Üyesi
	M. Rauf İnan	Meteoroloji İstasyonu yanı Kalaba Sokak No : 14 ANKARA
	Mehmet Emiralioğlu	Devrek Sokak 1 / 10 Koçioren - ANKARA
	Tamer Köroğlu	Gazi İlkokulu Öğretmeni Bulanık - MUŞ
	Kadri Çoban	27 Mayıs İlkokulu Öğretmeni TRABZON
	Zeynel Güllo	Yılmaz İlkokulu Öğretmeni Saruhanlı - MANİSA
	Cemal Gökçe	Veli Efendi İlkokulu Öğretmeni Zeytinburnu - İSTANBUL
	Süleyman Kılıç	Körler Okulu Öğretmeni GAZİANTEP

GENEL KURUL VE KOMİSYONLARDA GÖREVLİLER

Talim ve Terbiye Kurulundan:

Z. Baloğlu	*(Genel Kurul ve II. Komisyon)*
Dr. K. Güçlüol	*(I. Komisyon)*
H. Ayatar	*(I. Komisyon)*
A. Ataünal	*(I. Komisyon)*
A. Nişancı	*(II. Komisyon ve I. Çalışma Grubu)*
Dr. F. Oğuzkan	*(II. Komisyon ve II. Çalışma Grubu)*
Ş. Soykal	*(II. Komisyon ve II. Çalışma Grubu)*
A. H. Özer	*(II. Komisyon ve II. Çalışma Grubu)*
H. Aktuğ	*(II. Komisyon ve II. Çalışma Grubu)*
R. Kardaş	*(II. Komisyon ve II. Çalışma Grubu)*

Matematik ve Fen Programlarını Geliştirme Bilimsel Komisyonundan:

Prof. Dr. O. Alpaut	*(Genel Kurul ve II. Komisyon)*
Prof. Dr. V. Enüstün	" " " "
Doç. Dr. T. Karaçay	" " " "
Dr. G. Karagözoğlu	" " " "
Prof. Dr. K. Karamanoğlu	" " " "
Prof. Dr. R. Nasuhoğlu	" " " "
Prof. Dr. C. Şenvar	" " " "

ŞÛRA GENEL SEKRETERLİĞİ

A. Nişancı	*Genel Sekreter*
H. Aktuğ	*Genel Sekreter Yardımcısı*
A. Ataünal	*Genel Sekreter Yardımcısı*
R. Süer	*Talim ve Terbiye Kurulu Müşaviri*
C. Gür	*Talim ve Terbiye Kurulu Müşaviri*
K. Yalçıntemel	*Talim ve Terbiye Kurulu Uzmanı*
N. Parmaksız	*Başkanlık Sekreteri*

MÜŞAHİTLER

Ayrıca, ilgili Bakanlıklardan ve diğer kuruluşlardan davet edilen müşahitler Şûra çalışmalarını izleyebileceklerdir.

IX. MİLLÎ EĞİTİM ŞÛRASINA SUNULAN YAYINLAR

1 — AGAZZİ, Aldo, *İmtihanların Pedagojik Yönleri,* (Çev.: İsmet Birkan), (Talim ve Terbiye Dairesi Yayınları), İstanbul, Milli Eğitim Basımevi, 1970. 144 s.

2 — ALKAN, Cevat. *Çağdaş Türk Eğitiminde Öğrenci Özlük Hizmetleri ve Rehberlik Sorunu,* (Etüt ve Programlama Dairesi Yayınları), teksir, Ankara, 1970. 56 s.

3 — AYATAR, Hazım. *Uygulamalı Eğitim İstatistiği,* (Eğitim Birimi Müdürlüğü Yayınları), İstanbul, Milli Eğitim Basımevi, 1971. 282 s.

4 — AYTAÇ, Kemal. *İngiltere, İsveç, Fransa ile Federal Almanya'da Okul Reformları ve Okul Kuruluş Sistemlerinde Demokratlaşma Temayülleri,* (Talim ve Terbiye Dairesi Yayınları), İstanbul. Milli Eğitim Basımevi, 1970. 150 s.

5 — AYTAÇ, Kemal. *Politeknik Eğitim Reformları,* (Ankara Üniversitesi Dil ve Tarih - Coğrafya Fakültesi Yayınları), Ankara Üniversitesi Basımevi, 1971. 66 s.

6 — BARLOW Başkanlığında bir Komisyon, *Meslekî Eğitim. A. B. D. Eğitimi İnceleme Millî Cemiyetinin Altmış Dördüncü Yıllığı,* (Çev.: Cavid Sıdal, (Meslekî ve Teknik Öğretim Kitapları), Ankara, Ajans-Türk Matbaası, 1971. 243 s.

7 — BAYMUR, Feriha. *Okullarımızda Önemli Bir Sorun: Rehberlik,* Ankara, Hacettepe Üniversitesi Basımevi, 1971. 64 s.

8 — BOWLES, Frank. *Yüksek Öğretime Giriş. Cilt I,* (Çev.: Necmi Z. Sarı), (Talim ve Terbiye Dairesi Yayınları), İstanbul, Milli Eğitim Basımevi, 1967. 292 s.

9 — BROWN, James W. James, W. Thornton, Jr. *Yüksek Öğretim,* (Çev.: A. Ferhan Oğuzkan, Ahmet Akgün, Şefik Uysal), (Talim ve Terbiye Dairesi Yayınları), Ankara, Millî Eğitim Basımevi. 1965. 292 s.

10 — BURSALIOĞLU, Ziya. *Eğitim Yöneticinin Davranış Etkenleri,* Ankara, Sevinç Matbaası, 1972. 88 s.

11 — BURSALIOĞLU, Ziya. *Orta Öğretimin Yeniden Düzenlenmesi Konusunda Okul Yöneticilerinin Görüşleri,* (Etüt ve Programlama Dairesi Yayınları), teksir, Ankara, 1973. 49 s.

12 — CAPELLE, Jeon. *Eğitim Reformuna Giderken Yazının Eğitimi,* (Çev.: İlhan Özdil), Teksir, Ankara, 1971. 29 s.

13 — COOMBS, Philip H. *Eğitim Planlaması Nedir?* (Çev.: Cemal Mıhcıoğlu), (Talim ve Terbiye Dairesi Yayınları), Ankara, Millî Eğitim Basımevi, 1973. 48 s.

14 — CRAMER, J. E. ve BROWNE, G. S., *Çağdaş Eğitim,* (Çev.: Ferhan Oğuzkan), İstanbul, Millî Eğitim Basımevi, 1974. 579 s.

15 — CURLE, Adam. *Eğitim Planlamasında Danışmanın Rolü,* (Çev.: Cevat Alkan), (Talim ve Terbiye Dairesi Yayınları), Ankara, Millî Eğitim Basımevi, 1974.

16 — DANCE, E., H. *Orta Dereceli Okullarda Tarihin Yeri,* (Çev.: Osman Horasanlı), (Talim ve Terbiye Dairesi Yayınları), İstanbul, Milli Eğitim Basımevi, 1971. 114 s.

17 — DAĞ, Mehmet. ÖYMEN, R. Hıfzırrahman, *İslâm Eğitim Tarihi,* (H. I - VI M. VII - XIII. Yüzyıllarda), H. Z. Ülke'nin Bir Önsözü ve H. R. Öymen'in Bir Açıklaması ile, Ankara, Millî Eğitim Basımevi, 1971.

18 — DOĞAN, Hıfzı ve ALKAN, Cevat, *METAP "Meslekî ve Teknik Öğretim Ana Plân Esasları,* Teksir, Ankara, 1974. 80 s.

19 — DOĞAN, Hıfzı. *Pratik Kız Sanat Okulu Giyim Programını Geliştirme,* (Plânlama - Araştırma ve Koordinasyon Dairesi Yayınları), teksir, Ankara, 1974. 87 s.

20 — DOĞAN, Hıfzı, *Öğrenci, Öğretmen ve Program Yönünden Türk Ortaöğretim Sisteminin Değerlendirilmesi.* (Talim ve Terbiye Dairesi Yayınlarından), İstanbul, Millî Eğitim Basımevi, 1972. 142 s.

21 — ENÇ, Mithat. *Üstün Beyin Gücü Gelişimi ve Eğitimleri,* (Ankara Üniversitesi Eğitim Fakültesi yayını), Ankara, Kalite Matbaası, 1973. 355 s.

22 — ENÇ, Mithat. *Ruh Bilimi Terimleri Sözlüğü,* (TDK, Yayınları), Ankara Üniversitesi Basımevi, 1974. 217 s.

23 — ERTÜRK, Selâhattin. *On Yıl Öncesine Kıyasla Öğretmen Davranışları,* (Plânlama - Araştırma ve Koordinasyon Dairesi Yayınları), Ankara, 1970. 136 s.

24 — ERTÜRK, Selâhattin. *Eğitimde Program Geliştirme,* Hacettepe Üniversitesi Basımevi, Ankara, 1972. 164 s.

25 — GEMİNARD, Lucien. *Avrupa'da Meslekî ve Teknik Öğretimde Öğretmenlerin Formasyonu,* (Çev.: Ercan Kubilây), Meslekî ve Teknik Öğretim Kitapları. (Etüt ve Programlama Dairesi Yayınları), Ankara, 1973.

26 — GÖĞÜŞ, Beşir. *Anadili Olarak Türkçenin Öğretimine Tarihsel Bir Bakış,* Türk Dili Araştırma Yıllığı, Belleten 1970'den ayrı basım, Talim ve Terbiye Dairesi Ofseti, Ankara, 1971. 32 s.

27 — GWKAYDIN, Nevhide. TELLİ, HİDAYET, TEKİN, Olcay. *İş ve Teknik Eğitimi Ortaokullar İçin Ders Kitabı,* İstanbul, Millî Eğitim Basımevi, 1973. 214 s.

28 — GÖKAYDIN, Nevhide. TELLİ, Hidayet. TEKİN, Olcay. *İş ve Teknik Eğitimi Ortaokullar İçin Öğretmen Rehber Kitabı,* İstanbul, Millî Eğitim Basımevi, 1973. 117 s.

29 — HARBİSON, F. *Eğitim Planlaması ve İnsan Kaynağını Geliştirme,* (Çev.: Hıfzı Doğan), (Talim ve Terbiye Dairesi Yayınları), Ankara, Millî Eğitim Basımevi, 1973.

30 — HATİPOĞLU, Vecihe. *Ölümsüz Atatürk ve Dil Devrimi,* (TDK. Yayınları), Ankara Üniversitesi Basımevi, 1973. 69 s.

31 — KAPTAN, Saim. *Bilimsel Araştırma Teknikleri,* Ankara, Ayyıldız Matbaası, 1973. 353 s.

32 — KANTARCIOĞLU, Selçuk. *Rehberlik Örgütü,* (Eğitimin Birimi Müdürlüğü Yayınları), İstanbul, Millî Eğitim Basımevi, 1973.

33 — KARAMUK, Ziya. *Cumhuriyetin 50. Yılında Millî Eğitimimiz,* (Millî Eğitim Bakanlığı Yayınları), İstanbul, Millî Eğitim Basımevi, 1973. 230 s.

34 — KOÇER, Hasan Ali. *Türkiye'de Modern Eğitimin Doğuşu ve Gelişimi (1773 - 1923),* (Talim ve Terbiye Dairesi Yayınları), İstanbul, Millî Eğitim Basımevi, 1970. 272 s.

35 — MARSHALL, Julia. *Anadili Öğretimi,* (Çev.: Cahit Külebi), (Talim ve Terbiye Dairesi Yayınları), İstanbul, Millî Eğitim Basımevi, 1974. 116 s.

36 — Millî Eğitim Bakanlığı. *Millî Eğitim Sistemimizin Bütünlüğü İçinde Programlar ve Öğrenci Akışını Düzenleyen Kurallar,* İstanbul, Millî Eğitim Basımevi, 1974. 208 s.

37 — ..... *Yüksek Okullar Kanun Tasarısı,* Teksir, Ankara, 1974, 25 s.

38 — ..... *Temel Eğitim ve Ortaöğretimde Ahlâk Dersleri Programı,* Ankara, Talim ve Terbiye Dairesi Fen Projesi Baskı Atelyesi, 1974. 37 s.

39 — ..... *İmkân ve Fırsat Eşitliği Bakımından Türk Millî Eğitimindeki Gelişmeler. 1955 - 1968,* (Talim ve Terbiye Dairesi Yayınları), Teksir, 2 cilt, Ankara, 1970. 586 s.

40 — ..... *Meslekî ve Teknik Öğretim Okullarının Son On Yıllık Okul, Yeni Yazılanlar, Öğrenci Mezun ve Öğretmen Sayıları, 1973 - 1974,* (Meslekî ve Teknik Öğretim Yayınları), Ankara, 1974. 4 s.

41 — ..... *Ortaöğretim Programlarındaki Yönelmeler.* 1924 - 1970, (Talim ve Terbiye Dairesi Yayınları), İstanbul, Millî Eğitim Basımevi, 1972. 171 s.

42 — ..... *Ortaokul Programı,* İstanbul, Millî Eğitim Basımevi, 1970. 329 s.

43 — ..... *Okul Programları Reformu ve Eğitimin Geliştirilmesi,* (Eğitim Araçları ve Teknik İşbirliği Genel Müdürlüğü Yayınları), Ankara, 1967.

44 — ..... *Öğretmen Dağılımı,* (Talim ve Terbiye Dairesi Yayınları), İstanbul, Millî Eğitim Basımevi, 1973. 216 s.

45 — ..... *Eğitim Reformu ve O.E.C.D.,* (Çev.: İlhan Özdil), teksir, Ankara, 1972. 35 s.

46 — ..... *Cumhuriyetin 50. Yılında Rakam ve Grafiklerle Millî Eğitimimiz,* İstanbul, Millî Eğitim Basımevi, 1973. 280 s.

47 — ..... *Sekizinci Millî Eğitim Şûrası 28 eylül - 3 ekim 1970. Esaslar, Raporlar, Kararlar,* İstanbul. Millî Eğitim Basımevi, 1971. 163 s.

48 — MIHCIOĞLU, Cemal. *Üniversiteye Girişin Yeniden Düzenlenmesi; Bugünkü Durum ve Öneriler,* (Ankara Üniversitesi Eğitim Fakültesi Yayınları), Ankara Üniversitesi Basımevi, 1974. 57 s.

49 — MIHCIOĞLU, Cemal. *Üniversiteye Giriş ve Liselerimiz,* Ankara Üniversitesi Basımevi, 1969. 228 s.

50 — OĞUZKAN, Turhan. TURGUT, Fuat. ÖZOĞLU, Süleyman Çetin. *Ortaöğretimin İkinci Devresinde Ders Geçme ve Kredi Düzeni Üzerinde Bir Simülasyon Denemesi,* (Türkiye Bilimsel ve Teknik Araştırma Kurumu Bilim Adamı Yetiştirme Grubu Yayınları), İstanbul, Milli Eğitim Basımevi, 1974. 334 s.

51 — OĞUZKAN, Ferhan. *Eğitim Terimleri Sözlüğü,* TDK. Yayınları, Ankara, Üniversitesi Basımevi, 1974. 248 s.

52 — WKLEM, Necdet. *Atatürk Döneminde Darülfunun Reformu,* İzmir Ege Üniversitesi Matbaası, 1973. 72 s.

53 — ÖZDEMİR, Emin. *Dil ve Yazarı,* (TDK. Yayınları), Ankara Üniversitesi Basımevi, 1973. 334 s.

54 — ÖZDİL, İlhan. *Eğitimde Yeniliğin Evrensel Çerçevesi ve Türk Millî Eğitim Reformu,* (Yazarın Eğitimde Yeniliğe Doğru OECD/CERİ ve Eğitim Reformu adlı raporumdan alınarak çoğaltılmıştır.) Teksir, 15 s.

55 — ÖZDİL, İlhan. *Eğitimde Yeniliğe Doğru,* (Meslekî ve Teknik Öğretim Yayınları), Teksir, Ankara, 1973. 110 s.

56 — ÖZGÜVEN, İbrahim, Ethem. *Üniversite Öğrencilerinin Akademik Başarılarını Etkileyen Zihinsel Olmayan Faktörler,* Ankara, Hacettepe Üniversitesi Basımevi, 1974. 132 s.

57 — ÖZOĞLU, Süleyman Çetin. *Liselerde Sosyal Bilimler Öğretimi. Çeşitli Değişkenlere Göre Liselerde Sosyal Bilimler Öğretimi Sorunları Araştırması,* (Ankara Üniversitesi Eğitim Fakültesi Yayınları), Ankara, Kalite Matbaası, 1974. 352 s.

58 — PETERSON, A. D. C. ve HALS, W. D. *Avrupa'da Gençlerin Eğitimi, Gelişmeleri Güçlükler ve Eğitimler,* (Etüd ve Programlama Dairesi Yayınları), Ankara 1973.

59 — REUCHLİN, Maurice. *Okul Döneminde Çocuğu Yöneltme,* (Çev.: Tahsin Saraç, Necati Engez), (Talim ve Terbiye Dairesi Yayınları), İstanbul, Millî Eğitim Basımevi, 1970. 271 s.

60 — RENAUDIER, J. MAUVILLY, İ. C., *Teknoloji Orta 3. I ve II.* (Çev.: Eyüp Kerem), Mesleki ve Teknik Öğretim Kitapları, (Etüd ve Programlama Dairesi Yayınları), Ankara, 1973. 92 s.

61 — RENAUDIER, J. MAUVILLY, J. C. DUERT, P. *Teknoloji Orta 4.* (Çev.: Eyüp Kerem), Mesleki ve Teknik Öğretim Kitapları, (Etüd ve Programlama Dairesi Yayınları), Ankara, 1973. 56 s.

62 — ROBBİNS, Lord Başkanlığındaki Yüksek Öğretim Komitesi, *Çeşitli Ülkelerde Yüksek Öğretim,* (Çev.: A. Ferhan Oğuzkan, Turhan Oğuzkan), İstanbul, Milli Eğitim Basımevi, 1969. 354 s.

63 — TAN, Hasan. *Rehberliğin Esasları,* Ankara, Ayyıldız Matbaası, 1969. 245 s.

64 — TDK. *Dil Yazıları I,* Ankara Üniversitesi Basımevi, 1974. 282 s.

65 — TDK. *Dil Yazıları II,* Ankara Üniversitesi Basımevi, 1974. 226 s.

66 — TDK. *Günümüzde Türk Dili,* Ankara, Türk Tarih Kurumu Basımevi, 1974. 50 s.

67 — TAYMAZ, Haydar. *Eğitimde Faydalanılan İstatistik Metotları,* Ankara, 1970. 108 s.

68 — TÜBİTAK. II. *Bilim Kongresinde Bilim Adamı Yetiştirme ve Fen Öğretimi Seksiyonuna Sunulan Bazı Tebliğler,* Ankara, Ofset Matbaacılık Sanayi, 160 s.

69 — SIMPSON. *Avrupa'da Yetişkinlerin Eğitiminin Bugünü ve Yarını,* (Çev.: Cavit Sıdal), Mesleki ve Teknik Öğretim Kitapları, (Etüd ve Programlama Dairesi Yayınları), Ankara, 1973.

70 — UYSAL, Şefik. *Yurt Dışında Yetişen İhtisas Gücü, 1416 Sayılı Kanun Resmî Öğrencilerle İlgili Uygulamasına Ait Bir Araştırma,* (Türkiye Bilimsel ve Teknik Araştırma Kurumu, Bilim Adamı Yetiştirme Grubu Yayınları), Ankara, 1974. 191 s.

71 — ÜLKÜTAŞIR, M. Şakir. *Atatürk ve Harf Devrimi,* (TDK. Yayınları), Ankara Üniversitesi Basımevi, 1973. 141 s.

72 — VARIŞ, Fatma. *Eğitimde Program Geliştirme, Teori ve Teknikler,* Ankara, Sevinç Matbaası, 1971. 329 s.

73 — WILLIAM, J. MICHELS, M. RAY KARNES. *Eğitimde Başarının Ölçülmesi,* (Çev.: İbrahim Yurt), Mesleki ve Teknik Öğretim Kitapları, Ajans Türk Matbaası, 1968. 456 s.

BÖLÜM V

IX. MİLLİ EĞİTİM ŞÛRASI KARARLARI UYARINCA 1974 - 1975 ÖĞRETİM YILINDA UYGULAMAYA KONULAN ESASLAR

T. C.
MİLLİ EĞİTİM BAKANLIĞI
TALİM VE TERBİYE KURULU BAŞKANLIĞI

GENELGE No. 11108

İlgi: a) 6 Mayıs 1974 gün ve 1788 sayılı Tebliğler Dergisinde yayımlanan IX. Millî Eğitim Şûrası önerileri.
b) 5 Temmuz 1974 gün ve 381 sayılı Talim ve Terbiye Kurulu Kararı ile 15 Temmuz 1974 gün ve 1797 sayılı Tebliğler Dergisinde yayımlanan IX. Millî Eğitim Şûrası kararları.

Tarih: 9 Eylül 1974

Sayı: (zb) 5000

KONU : IX. Millî Eğitim Şûrası kararları gereğince 1974 - 1975 öğretim yılında uygulamaya konulacak esaslar.

VALİLİKLERE,

Millî eğitim sistemimizin yeniden düzenlenmesi ile ilgili olarak IX. Millî Eğitim Şûrası kararları gereğince 1974 - 1975 öğretim yılında uygulamaya konulacak esaslara ilişkin 5 Eylül 1974 gün ve 402 Sayılı Talim ve Terbiye Kurulu Kararı ekli olarak gönderilmiştir.

Bilindiği gibi, eğitim reformu amacı ile sürdürülen çalışmalar, Türk eğitim sisteminin, bir yandan, Türk vatandaşlarının ilgi, istidat ve yeteneklerine; öte yandan, ekonomik, sosyal ve kültürel kalkınmamızın ihtiyaçlarına dengeli olarak cevap verecek biçimde yeniden düzenlenmesi zorunluğunu ortaya koymuş ve bu amaçla yapılan hazırlıklar, IX. Millî Eğitim Şûrası kararları ile yeni ve hızlandırıcı bir aşamaya ulaşmış bulunmaktadır. Getirilen yeniliklerin özünü, kısaca, "yöneltme" teşkil etmektedir.

Eğitim sistemimizde, özellikle, ortaokul üstünde birbirlerine kapalı dikey kuruluşlardan oluşan, yüksek öğretim önüne öğrenci yığan ve ba-

şarısız sayılan öğrencileri eleyen bugünkü ortaöğretim sistemimiz, öğrencileri ilgi, istidat ve yeteneklerine ve toplum ihtiyaçlarına göre yüksek öğretimin çeşitli temel öğrenim alanlarına veya çalışma hayatının çeşitli alanlarına yönelten ve aralarında öğrencilere yeteneklerine göre yatay ve dikey geçiş yollarını açık tutan çeşitli programlardan oluşmuş bir sistem bütünlüğü içinde yeniden düzenlenecektir. Bu amaçla Millî Eğitim Temel Kanunu ile gerekli hükümler getirilmiş bulunmaktadır. Bugünkü ilkokul ve ortaokul temel eğitim halinde bütünleştirilecek; ortaöğretim (a) yüksek öğretime hazırlayan programları, (b) hem mesleğe hem de yüksek öğretime hazırlayan programları, (c) hayata ve iş alanlarına hazırlayan programları kapsayacak; öğrenciler, istek ve yeteneklerine göre bu programlara yönelerek yetişme olanağı bulacaklar ve (a) ve (b) programlarını bitiren öğrenciler yetiştirildikleri yönde üniversitelere, akademilere ve yüksek okullara girmek için aday olma hakkını kazanacaklardır. Böylece, ortaöğretim ile yüksek öğretim arasındaki normal geçiş kanalları kurulmuş ve bugünkü kopukluk giderilmiş olacaktır. Hangi fakülte, akademi ve yüksek okullara hangi programları bitirenlerin nasıl girecekleri ilgili kurumlarca kararlaştırılarak önceden ilân edilecektir. Yani, öğrenciler girmek istedikleri yüksek öğrenime ulaşabilmek için bütün umutlarını, yalnızca, yüksek öğretim önünde yapılan merkezî bir yarışma sınavına bağlamayacaklar; fakat ortaokuldan itibaren uygulanacak "yöneltme" düzeni ile ortaöğrenimleri sırasında hangi programları hangi seviyede başarmakla yükümlü olduklarını bileceklerdir. Kısaca, "yöneltme" yalnızca bir noktada yapılmayacak; fakat bütün ortaokul ve ortaöğrenim süresi içinde gelişerek oluşacaktır.

Yöneltme düzeninin esasını, programlar ve öğrenci akışını düzenleyen kurallar bakımından getirilen yenilikler teşkil etmektedir:

Programlar, (a) ortak dersleri, (b) özel dersleri ve (c) seçmeli dersleri kapsayacaktır. Bakanlıkça hazırlanan ve IX. Millî Eğitim Şûrasınca kabul edilen yeni ders dağıtım çizelgelerinde (a) ortak derslerin ilkokuldan dokuzuncu sınıfın sonuna kadar okul programlarına esas olması, (b) öğrencileri ortaöğretimin üç amacından birine yönelten özel derslerin dokuzuncu sınıftan sonraki sınıflarda yer alması, (c) beceriye yönelik seçmeli derslerin veya meslek derslerinin ise altıncı sınıftan ortaöğretimin sonuna kadar bütün programlarda bulunması kararlaştırılmıştır.

Eğitim sisteminin bütünlüğü içinde öğrenci akışını düzenleyen kurallar bakımından (a) öğrencileri başarılarına göre yöneltmek ve çalışmağa teşvik etmek esas olduğundan her derste öğrenci başarısını dört ayrı notla, başarısızlığını ise tek notla değerlendiren beşli sayısal sistemin kul-

lanılması, (b) beşli sayısal sistemin bütün eğitim kademelerinde de uygulanması, (c) ölçme işlemlerinin geçerli ve güvenilir araçlarla yapılması, (d) ölçme sonuçlarından değerlendirmeye geçişte eğitim ve öğretimin amaçları ile sınıfın başarı dağılımı ve her öğrencinin bu dağılımdaki yerinin dikkate alınması, (e) öğretim yılı sonunda yapılacak değerlendirmede bir dersin nihaî notu saptanırken ara ve dönem sonu sınavlarına, genel ilkelere uygun şekilde tanınacak ağırlıklar verilmesi, (f) öğretim yılı sonunda her dersten nihaî not olarak geçer notlardan birini alanların doğrudan sınıf geçmesi; bir ya da daha çok dersten aldığı nihaî not "geçmez" durumda olanların Haziran ayında okulca açılacak yetiştirme kurslarına devam etmeleri, kurslardan sonra yapılacak bütünleme sınavlarında bir ya da daha çok dersten "geçmez" not alan öğrencilerin durumlarının sınıf öğretmenler kurulu tarafından karara bağlanması, (g) sınıf geçme ve okul bitirmede derslere verilecek bağıl önemin haftalık ders saati sayısını ayarlama yoluyla sağlanması; (h) her öğretim kademesi sonunda tek diploma verilmesi; ancak, mezunların başarı durumlarındaki farklılıkların, öğrenci dosyasındaki kayıtlara dayalı olarak, alınan dersler ile başarı derecelerini ayrıntılı olarak gösteren bir belgenin de verilmesi, (i) bir öğretim kademesini bitirmek için kademe sonunda ayrıca bir bitirme sınavı yapılmaması, (k) bir öğretim kademesi mezunlarının bir üst öğretim kademesine kabulleri için "yeterli" ya da "yetersiz" olduklarının diploma üzerinde belirtilmemesi; bu husus ve giriş şartlarının üst öğrenim kurumunca karara bağlanması gibi temel ilkeler kabul edilmiştir.

Millî eğitim sistemimizi yukarıda özetlenen bütünlük içinde yeniden düzenlemek amacı ile kısa ve uzun dönemde uygulama alanına konulacak esaslar saptanmıştır. Bunlardan bazıları belli bir denemeden sonra genelleştirilecek, bazıları da bütün okullarımızda hemen uygulanmağa başlanacaktır. 5 Eylül 1974 gün ve 402 sayılı Talim ve Terbiye Kurulu Kararı, 1974 - 1975 öğretim yılında bütün ortaokullarımızda ve genel, meslekî ve teknik nitelikteki bütün ortaöğretim kurumlarımızda uygulanacak esasları kapsamaktadır.

Uygulamaya başlarken bütün yönetici ve öğretmen arkadaşlarıma duyurmakta yarar gördüğüm bazı önemli konuları kısaca açıklamak isterim.

1. Temel eğitimin ikinci kademesi olan yeni ortaokul yönetmelik taslağı hazırlanmıştır. Bu taslak Bakanlıkça seçilecek bazı okullarda 1974 - 1975 öğretim yılı boyunca uygulanıp geliştirildikten sonra 1975 - 1976 öğretim yılında bütün okullarımızda genelleştirilecektir.

2. Ortaöğretimde ders geçme ve kredi düzeninin bu yıl denenmesine başlanacak, deneme sonuçları değerlendirilerek gelecek yıllarda bütün ortaöğretim kurumlarımızda uygulanmaya geçilecektir.

3. Ortaokul için IX. Millî Eğitim Şûrasınca kararlaştırılan yeni ders dağıtım çizelgesi 1974 - 1975 öğretim yılında bütün ortaokulların her üç sınıfında da uygulamaya konulacaktır.

Millî Eğitim Temel Kanunu uyarınca temel eğitim, bugünkü beş yıllık ilkokul ile üç yıllık ortaokulu içine alarak millî eğitim sistemimizin, 7 - 14 zorunlu öğrenim çağını kapsayan alt kademesini oluşturmaktadır. Uzun dönemli kalkınma planında ortaokul için 1995 yılında çağ nüfusunun yüzde 75'inin okullaşması gibi ileri bir sosyal hedef öngörülmüştür. Temel eğitimin amacı her Türk çocuğunu hayata ve üst öğrenime hazırlamak olduğuna göre, ilkokul ve ortaokul ister ayrı okullar halinde olsun, ister birlikte olsun, isterse meslek okullarına bağlı bulunsun, ortaokul kademesinde çocukları üst öğrenime hazırlayacak olan derslerin bütün okullarda aynı olması, onların hayata ve iş alanlarına yönelmelerine yardım edecek daha çok uygulamalı nitelikteki seçmeli derslerin ise okulun ve çevrenin olanaklarına ve öğrencilerin ihtiyaçlarına göre düzenlenmesi gerekmektedir. Yeni ders dağıtım çizelgesi bunu sağlayacak şekilde hazırlanmıştır.

Sekiz yıllık bir eğitimle öğrencileri hayata ve üst öğrenime hazırlamakla görevli olan temel eğitimde her öğrencinin her sınıfta bir öğretim yılı ders görmesi esas olacaktır. Öğrenci her sınıfın programından ilgi ve yeteneği ölçüsünde yararlanacak ve ertesi yılda bir üst sınıfın programına devam edecektir. Buna göre, her öğrencinin okulda yetişmesini sağlayıcı tedbirleri almak görevimiz olacaktır. Temel eğitimde her öğrenciyi okulda yetiştirebilme görevini başarabilmek için öğretmenlerimiz,

a) Programı amaç olarak değil araç olarak kullanacak ve her öğrencinin yeteneği ölçüsünde daha ileri bri düzeye geçmesine yardım edecek;

b) Ölçme ve değerlendirmeyi, yetişmemiş sayılan öğrenciyi elemek için değil, fakat öğretimin verimliliğini ve etkenliğini artırmaya yarayan bir araç olarak kullanacaklardır.

Bu görüşle hazırlanan yeni ders dağıtım çizelgesinde, ortak dersler bakımından getirilen yenilik, daha çok, sosyal bilgiler ve fen bilgisi programını ilgilendirmektedir. Bu derslerin haftalık ders saatleri azaltılmış-

tır. Yeni programların ve ders kitaplarının, temel eğitim anlayışına uygun olarak hazırlanması ve ders kitaplarının geliştirilmesi zaman alacağından, uygulamanın yürürlükteki programlardan yararlanmak suretiyle yapılmasında zorunluluk vardır. Bu amaçla sosyal bilgiler ve fen bilgisi derslerinin mevcut programlarında kısaltılabilecek veya çıkarılabilecek konular saptanmış ve uygulamada, bu dersleri okutan öğretmenlere ders saatlerine göre yıllık programını ayarlıyabilme yetkisi tanınmıştır. Öğretmenlerimizin bu yetkili en uygun şekilde kullanarak öğrencilerin, olanak ve koşulların elverdiği en üst düzeyde yetişmelerini sağlayacaklarına inanıyor ve kendilerine güveniyorum.

4. Ortaokul ders dağıtım çizelgesindeki önemli bir yenilik de yeni seçmeli dersler düzenidir. Öğrencileri hayata hazırlama görevinin başarılmasında seçmeli dersler düzeninin önemi büyüktür. Bu nedenle, koşulları elverişli olan okullarımıza, seçmeli dersler düzenini uygulama olanağını bir an önce tanımakta yarar gördük. Böylece IX. Millî Eğitim Şûrasının önemli konularından biri olan eğitim - üretim - insangücü ilişkilerinin gelişmesi, okul - çevre - iş yerleri işbirliğinin sağlanması, sonuç olarak üretici eğitim düzenine geçilmesi yolunda önemli bir adım atılmış olacaktır. Bu yolda, Bakanlık olarak, yeni programlar hazırlanması, öğretmen yetiştirilmesi, okulların gerekli tesis, araç ve gereçlerle donatılması başlıca görevlerimiz arasındadır.

Okul ile çevre ilişkilerinin geliştirilmesi okul müdürünün başta gelen görevlerinden biridir. Ortaokulda öğrenciyi hayata hazırlama görevinin yerine getirilebilmesi amacıyle yeni programda oldukça geniş yer verilen uygulamalı nitelikteki seçmeli derslerin düzenlenmesinde, çevrenin olanaklarından yararlanmak gerekmektedir. Bu işte okul müdürüne ve öğretmenler kuruluna yeni görevler düşmektedir. Seçmeli derslerin hayata, çevreye ve üretime dönük olduğu ölçüde başarılı olacağı asla gözden uzak tutulmamalıdır. Bu alanda başarı sağlanabilmesi için çevrenin olanaklarının iyice araştırılması, bunlardan yararlanma yollarının bulunması, böylece okul ile çevre arasında sıkı bir işbirliği kurulması, kısacası okulun çevre ve üretim sistemi ile bütünleşmesi gerekmektedir.

Okul müdürü, iş yeri gezileri düzenlemek, okul içinde ve dışında toplantılar yapmak, okula konuşmacılar davet etmek, çevrede mevcut olup okula yararlı olabilecek uzman ve usta öğreticileri bularak bunların okul çalışmalarına katılmalarını sağlamak gibi yollara başvurmak suretiyle çevrenin olanaklarına bağlı bazı seçmeli derslerin düzenlenmesini sağlayacaktır. Böylece öğrencilerin iş alanlarını tanımalarına ve ortaokuldan

sonra isteyerek ve severek hayata atılacak öğrencilerin kendilerini ve ailelerini tatmin edecek nitelikte bir işe girebilmelerine yardım edilmiş olacaktır. Okul müdürü ve öğretmenler bu yoldan hayata atılan veya üst öğrenime geçen mezunlarını izleyerek, hem onların okulları ile manevî bağlarını sürdürmelerine hem de eğitim programlarını her yıl bir öncekinden daha başarılı kılmağa, böylece okul ile çevre ilişkilerinin zaman içinde kökleşmesine çalışacaklardır.

5. Öğrencilerin ilgi ve yetenekleri ölçüsünde ve doğrultusunda yetiştirilmelerinde rehberlik ve eğitsel çalışmalar büyük bir önem kazanmaktadır. Bu alanda rehberlik örgütüne, sınıf öğretmenlerine ve eğitsel kol öğretmenlerine yeni görevler düşmektedir. Bu nedenle rehberlik ve eğitsel çalışmalar okullarımızda yeniden düzenlenecek ve bu çalışmalarla görevlendirilecek her öğretmene, branş dışı olarak, haftada üç saat ek ders ücreti ödenecektir.

6. Liselerde yıllık ders çeşidinin azaltılması ve derslerin yoğunlaştırılmış olarak okutulması amacıyle hazırlanan ders dağıtım çizelgeleri, 1974 - 1975 öğretim yılında, modern fen ve matematik programlarının uygulandığı lise, kolej ve öğretmen liselerinde kademeli olarak uygulanacaktır. Bu uygulama da gelecek yıl tüm okullarımıza yaygınlaştırılacaktır. Bu bir yıl içinde bütün okullarımız hazırlıklarını tamamlama olanağını bulmuş olacaklardır.

Bu durumda diğer liselerimizde 1974 - 1975 öğretim yılında eski ders dağıtım çizelgelerinin uygulanmasına devam olunacaktır. Ancak, cumartesi gününün hafta sonu tatili olması nedeniyle haftalık ders saati toplamının indirilmesi zorunlu olmuş, bu amaçla haftalık ders dağıtım çizelgesinde bazı değişiklikler yapılması kararlaştırılmıştır. Böylelikle gözden geçirilmiş olan lise ders dağıtım çizelgesi de bu Tebliğler Dergisinde yayımlanmaktadır. Aynı nedenle, gözden geçirilen diğer okulların ders dağıtım çizelgeleri ayrıca ilgili okullara duyurulmuş bulunmaktadır.

7. Öğrenci akış düzeni kurallarından, bu yıl başlangıç dönemi olarak, yalnızca, "Bütünleme sınavlarının yetiştirme kurslarından sonra Haziran ayında yapılması ve bitirme sınavlarının kaldırılması" ile ilgili kararlar uygulamaya konulacaktır.

Ortaokul ve ortaöğretim kurumlarında yürürlükteki bitirme sınavları 1974 - 1975 öğretim yılı sonundan itibaren kaldırılacak, öğretim yılı sonunda başarısız dersleri olan öğrenciler için bütünleme kursları düzenlenecek, bütünleme sınavları bu kursların sonunda yapılacak, bütünleme sınavları sonunda kaç dersten olursa olsun başarısız notu olan öğ-

rencinin durumu hakkında, aynı öğrencinin yetişmesinden sorumlu bütün öğretmenlerin toplandığı sınıf öğretmenler kurulu karar verecektir. Böylece her öğrencinin yıl sonu başarısı yalnızca herbir dersteki başarısına göre değil, fakat öğrencinin diğer dersleri ve geçen yıllardaki başarıları ile devam ve disiplin durumları, eğitsel kol çalışmalarına katılması, kısacası yıllık başarı durumu bütünü ile değerlendirilmek suretiyle sınıf öğretmenler kurulunca saptanacaktır.

Kurulun bir üst sınıfa geçirme yetkisi sınırlandırılmıştır. Kurul başarısız notu olan her öğrencinin değil, fakat tek dersten başarısız olan ya da bütün derslerden yıllık genel başarı ortalaması "5.00" olan bir öğrencinin doğrudan ya da tek dersten sorumlu olarak bir üst sınıfa alınmasına karar verebilecektir. Yıllık genel başarı ortalamasının, her desin haftalık saati sayısına göre ağırlıklı olarak saptanması zorunluluğu bundan ileri gelmektedir.

Sınıf öğretmenler kurulu yıllık genel başarı ortalaması yeterli olmayan bir öğrencinin durumunu da inceleyecek ve bu öğrenci hakkında velisine yapılacak tavsiyeyi kararlaştıracaktır. Böylece bir dersten sorumlu geçmedeki aksaklıklar büyük ölçüde giderilmiş olmaktadır. İlerde ders geçme ve kredi düzeninin getirilmesiyle sorun kökten çözümlenmiş olacaktır.

Bu uygulama ile okul, bütünlemeye kalan öğrencilerin yetiştirilmesi görevini; öğretmenler kurulu ise, başarısız öğrencilerin yıl sonu genel başarı durumunu değerlendirme görev ve sorumluluğunu üzerine almaktadır. Bütün bu işlemler en geç 10 Temmuza kadar sonuçlanacak ve okul, öğrencileri yaz tatilinden yararlanmış ve dinlenmiş olarak, Eylül ayı başında açılacaktır. Bu durumun şimdiden, aynı zamanda, bütün öğrenciler ve öğrenci velileri tarafından açık ve kesin olarak bilinmesinde, öğrencilerin yetiştirilmesi için gerekli tedbirlerin zamanında alınabilmesi bakımından yarar vardır. Bu uygulama her öğrencinin daha başarılı olması için okul ve aile olarak bütün olanakları seferber etme görev ve yükümlülüğünün kesin ifadesidir. Öğrenci her olanaktan yararlanılarak yetiştirilecektir. Yetiştirme okulun görevidir. Okul, aile ile de işbirliği yaparak ve çevrenin bütün olanaklarından yararlanarak bu görevi yerine getirecektir.

9. Son olarak, uygulama bakımından 1974 - 1975 öğretim yılının en hassas bir dönem olduğunu belirtmek yerinde olur. Çünkü, hem yeni kararların yürürlüğe konması, hem de yıllar boyu alışkanlık haline gelmiş bazı uygulamaların terk edilmesi bu dönemde olacaktır. Bu nedenle önü-

müzdeki öğretim yılı, özellikle yönetici ve öğretmen arkadaşlarımdan tam bir anlayış ve işbirliği beklediğim bir dönem olmaktadır.

Millî Eğitim Müdürleri, kendi illeri içinde, uygulamanın gereği gibi düzenlenip başarı ile yürütülmesinden Bakanlığa karşı sorumludurlar. Millî Eğitim Müdürleri, okul müdürleri ile yakın ilişki kurarak, okulun eksiklerini tamamlamak, uygulayıcılara rehberlikte bulunmak, gerektiğinde okulun öğretmenler kuruluna katılmak, okul - aile birliği toplantılarında hazır bulunmak ve uygun göreceği başka tedbirleri almak suretiyle uygulamanın başarı ile gerçekleştirilmesi için bir yandan okul içinde yönetici ve öğretmenler arasında, öte yandan okul ile çevre arasında karşılıklı tam bir anlayış ve işbirliği ortamının yaratılmasına ve her yönetici ve öğretmenin huzur ve güven içinde görevine sarılmasına yardımcı olacaklardır. Millî Eğitim Müdürleri, ayrıca, kendi illeri içindeki okullar arasında genel toplantılar, yönetici toplantıları, zümre öğretmenleri toplantıları, konferanslar ve seminerler gibi meslekî çalışmalar düzenlemek suretiyle uygulama çalışmalarını tanıtmağa ve 1975 - 1976 öğretim yılı için yönetici ve öğretmenlerin daha iyi hazırlanmalarına; böylece kendi illeri içinde öğretmenler arasındaki meslekî birlik ve dayanışmanın gelişmesine yardımcı olacaklardır.

Okul müdürleri, kendi okullarında uygulamanın düzenlenmesi ve başarı ile yürütülmesi amacı ile gerekli gördükleri her türlü tedbirleri almakla görevli ve yetkili olup bu görevlerinden Millî Eğitim Müdürlüğüne karşı sorumludurlar. Okul müdürleri okullarına tevdi edilen her Türk çocuğunun normal öğrenim süresi içinde yetenekleri ölçüsünde yetiştirilmesini sağlamak için, her öğrencinin yalnızca herhangi bir dersteki başarısına veya başarısızlığına bakarak değil, fakat tüm yıl içi çalışmalarının sınıf öğretmenleri kurulu tarafından bir bütün halinde ve bir arada değerlendirilerek sonucun öğrenci velisine duyurulmasından okul adına aileye karşı birinci derecede sorumludurlar. Bu görevi başarabilmek için okul müdürü, okulun bütün olanaklarını kullanmağa yetkilidir. Bu yolda, okulun bütün öğretmenleri ve öteki görevlileri okul müdürünün her bakımdan en yakın yardımcıları olup yönetmelikte belirtilen veya okul müdürü tarafından kendilerine verilen görevleri yerine getirmekle yükümlü ve bundan okul müdürüne karşı sorumludurlar. Her okul müdürünün, her bir öğrencinin yetişmesi yolunda, okulundaki yönetici ve öğretmenlerin birbirine karşı tam bir saygı, anlayış ve güven içinde isteyerek, severek, inanarak ve bütün güçlerini kullanarak çalışmaları ve her öğrencinin yetişmesi yolunda aralarında işbirliği yapmaları için gerekli ortamı yaratmak için bütün gücünü kullanacağından eminim. Ye-

ni uygulamanın yöneticiler, öğretmenler ve aileler arasında tam bir anlayış ve işbirliği içinde düzenlenip yürütülebilmesi ve okul içinde özlenen birlik ve uyumu sağlayıcı tedbirlerin alınabilmesi için, okul müdürleri, öğretmenler kurulunu, sınıf öğretmenler kurulunu, zümre öğretmenlerini, sınıf öğretmenlerini, eğitsel kol öğretmenlerini, öğrenci velilerini, gerekli gördükçe toplantıya çağıracak ve her öğretmenin görevinde daha başarılı olması için çalışmalarını yakından izleyecek, denetleyecek ve ona her bakımdan yardımcı olmağa çalışacaktır.

Uygulamaya geçmek üzere bölge toplantıları yapılacaktır. Bu amaçla Bakanlıkça 15 ekip kurulmuştur. Her ekipte bir Talim ve Terbiye Kurulu Üyesi, bir Bakanlık Müfettişi, bir ilgili Daire temsilcisi ve bölgenin Millî Eğitim Müdürleri bulunmaktadır. Bölge toplantıları 18 - 30 Eylül 1974 tarihleri arasında yapılacaktır. Aynı toplantılar Şubat ve Mayıs aylarında tekrar edilecektir. Böylece uygulamanın başarılı olarak yürütülmesi, yönetici ve öğretmenlerimizin yerinde ve zamanında aydınlatılması için gerekli tedbirler alınmış olmaktadır.

1974 - 1975 öğretim yılı uygulamasının yukarıdaki esaslar da gözönünde bulundurularak okul ve çevre olanaklarının bütünleştirilmesiyle en iyi şekilde düzenlenip yürütüleceğine inanıyor; bu inançla, uygulamada görev alan yönetici ve öğretmen arkadaşlarıma en içten başarı dileklerimi sunuyorum.

Durumun ilgili okullara duyurulmasını ve uygulamaya hemen başlanması için Valiliğinizce gerekli tedbirlerin alınmasını önemle rica ederim.

MUSTAFA ÜSTÜNDAĞ
Millî Eğitim Bakanı

Talim ve Terbiye Kurulu Kararı:

Karar sayısı: 402

Konu: IX. Millî Eğitim Şûrası kararları uyarınca 1974 - 1975 öğretim yılı başında uygulanacak esaslar hk.

Karar tarihi: 5 Eylül 1974

İlgi: a) 6 Mayıs 1974 gün ve 1788 sayılı Tebliğler Dergisinde yayımlanan IX. Millî Eğitim Şûrası önerileri,

b) 5 Temmuz 1974 gün ve 381 sayılı Talim ve Terbiye Kurulu kararı ile 15 Temmuz 1974 gün ve 1797 sayılı Tebliğler Dergisinde yayımlanan IX. Millî Eğitim Şûrası kararları.

Temel eğitim ve ortaöğretim kurumlarının haftalık ders dağıtım çizelgeleri ve öğrenci akış kurallarının yeniden düzenlenmesi ile ilgili olarak IX. Millî Eğitim Şûrası kararları uyarınca saptanan bağlı örnekteki esasların, 1974 - 1975 öğretim yılı başından itibaren uygulamaya konması ve ilgili yönetmeliklerde bunlara göre gerekli değişikliklerin yapılması Kurulumuzca uygun görülerek durumun Bakanlık Makamının onayına arzı kararlaştı.

Uygundur.
5/9/1974
MUSTAFA ÜSTÜNDAĞ
Millî Eğitim Bakanı

I — TEMEL EĞİTİMİN İKİNCİ KADEMESİ OLAN YENİ ORTAOKUL YÖNETMELİK TASLAĞININ GELİŞTİRİLMESİ

Yeni ortaokul yönetmelik taslağı Bakanlıkça seçilecek bazı okullarda bir öğretim yılı boyunca geliştirildikten sonra genelleştirilecektir.

(1) Millî Eğitim Temel Kanunu uyarınca, temel eğitim, bugünkü beş yıllık ilkokul ile üç yıllık ortaokulu içine alarak millî eğitim sistemimizin, 7 - 14 zorunlu öğrenim çağını kapsayan alt basamağını oluşturmaktadır. Ortaokul, yeni amacı bakımından, bundan böyle, yalnızca ortaöğretimin birinci dönemi niteliğinde bir kurum olmayacak; fakat genel amacı, Türk çocuğunu çalışma hayatına ve üst öğrenime hazırlamak olan bir temel eğitim kurumu olarak yeniden düzenlenecektir. Bu yeniden düzenlemenin esasları IX. Millî Eğitim Şûrası kararları ile saptanmış bulunmaktadır. Temel eğitim kademesinde bu kararları uygulama alanına koyan yeni ortaokul yönetmelik taslağı, IX. Millî Eğitim Şûrası kararlarının (26), (47) ve (122) numaralı paragraflarına dayalı olarak hazırlanmıştır. Yeni ortaokul yönetmelik taslağı, 1974 - 1975 öğretim yılında, "Uygulama Ortaokulu" niteliğinde Bakanlıkça seçilecek bazı ortaokullarda bir yıl süre ile geliştirildikten sonra 1975 - 1976 öğretim yılında bütün ortaokullarda yürürlüğe konulacaktır.

II — YENİ ORTAOKUL DERS DAĞITIM ÇİZELGESİ

Yeni ders dağıtım çizelgesi 1974 - 1975 öğretim yılında bütün ortaokulların her üç sınıfında da uygulanacaktır.

(2) Yeni ortaokul yönetmelik taslağı ile ilgili uygulama sürdürülürken bir yandan bütün okullarımızın gelecek yıl bu yeni yönetmeliğe geçişlerini kolaylaştırmak ve aynı zamanda, cumartesinin hafta sonu tatil günü olması nedeni ile haftalık çalışma programını, çift öğretim yapan okullarımızın koşullarını da gözönünde tutarak yeniden düzenleyebilmek amacı ile, IX. Millî Eğitim Şûrası kararlarının (46) numaralı paragrafındaki yeni ortaokul ders dağıtım çizelgesi, bütün ortaokullarımızda uygulamaya konulacaktır. Bu uygulama aşağıdaki esaslara göre gerçekleştirilecektir.

1. Yeni ortaokul haftalık ders dağıtımı, Çizelge 1'de gösterilmiştir.

(3) 2. Yeni ortaokul ders dağıtım çizelgesi 1974 - 1975 öğretim yılı başından itibaren, resmî ve özel bütün ortaokullarımızın her üç sınıfında da uygulanacaktır.

(4) 3. Ortak dersler için çizelgede gösterilen haftalık ders sayısı, bu düzeyde, okullar arasında üst öğrenime hazırlama görevinde fırsat eşitliğini sağlamak amacı ile, gerek normal gerek çift öğretim yapan bütün okullarımızda aynen uygulanacak; seçmeli derslere ayrılan haftalık en az 4 saat ise, normal öğretim yapan, öğretmen, bina, tesis, araç ve gereç durumları yeterli ve çevre kaynakları elverişli olan okullarda artırılabilecektir.

Yeni ders dağıtım çizelgesinde yer alan ve her sınıfta (4 - 8) saat olarak gösterilen seçmeli dersler hakkında, IX. Millî Eğitim Şûrası kararlarının (30) - (44) numaralı paragraflarında sıralanan esaslar, olanakları elverişli olan bütün ortaokullarda uygulanabilecektir. Her okul müdürü, ilgili öğretmenlerin ve öğretmenler kurulunun görüşlerini de alarak, okulun ve çevrenin bütün olanaklarından yararlanmak suretiyle okul programında yer alacak seçmeli derslerin türleri ve haftalık ders saati sayısı hakkında karar vermeğe yetkili-

dir. Bu karar alınırken eski programda "İş bilgisi" adı altında her sınıfta toplamı 4 saat olan ticaret işleri, tarım işleri, el işleri (erkeklere) ve ev işleri (kızlara) gibi derslere de yer verilebilecektir.

Çizelge - 1

ORTAOKUL HAFTALIK DERS DAĞITIM ÇİZELGESİ

	DERSLER	SINIFLARA GÖRE DERS SAATLERİ			
		VI. Sınıf	VII. Sınıf	VIII. Sınıf	Toplam
ORTAK DERSLER	Türkçe	5	5	5	15
	Matematik	4	4	4	12
	Sosyal bilgiler (*)	3	3	4	10
	Fen bilgisi (*)	3	3	3	9
	Yabancı dil	3	3	3	9
	Resim	1	1	1	3
	Müzik	1	1	1	3
	Beden eğitimi	1	1	1	3
	Ahlâk	1	1	1	3
	TOPLAM	22	22	23	67
Dersler Seçmeli	Öğrenci her yıl en az 4 saatlik seçmeli ders alır (**).	4 — 8	4 — 8	4 — 8	12 — 24
Din bilgisi		(1)	(1)	—	(2)
Haftalık ders saatleri toplamı		26(27)	26(27)	27	79(81)
Rehberlik ve eğitsel çalışmalar (***)		3	3	3	9

(*) Bkz. Paragraf (5). (**) Bkz. Paragraf (4).

(***) Bkz. Paragraf (32) - (38).

(5) 4. Sosyal bilgiler ve fen bilgisi derslerinin yeni ders dağıtım çizelgesindeki haftalık ders saatleri içinde uygulanabilmesi için, bu derslerin mevcut programlarında bazı ayarlamalar yapılması zorunludur. Bu amaçla hazırlanan esaslar, bu Tebliğler Dergisinin

359. sayfasındaki "Ek. 1" de yayımlanmıştır. Bu esaslar, her okulda, sosyal bilgiler ve fen bilgisi öğretmenleri zümre toplantılarında incelenecek ve bu derslerin "yıllık ders dağıtım planı" okulun ve çevrenin olanak ve koşulları da gözönünde tutulmak suretiyle hazırlanacak ve uygulanacaktır.

(6) 5. Yeni ortaokul ders dağıtım çizelgesi, genel, mesleki ve teknik nitelikteki resmi ve özel ortaöğretim kurumlarına bağlı ortaokullarda da yukarıdaki esaslara göre aynen uygulanacaktır. Bu okullarda seçmeli derslerin yerini alabilecek olan meslek derslerinin çeşitleri ile bunların uygulama ve laboratuvar çalışmaları, ilgili okulun ikinci döneminin amaçları ve özellikleri gözönünde tutularak saptanacak, gerekli görülürse ders saati sayısı artırılabilecektir.

(7) 6. Bir kısım derslerin öğretimini yabancı dille yapan okulların orta kısımlarında da aynı ortaokul ders dağıtım çizelgesi uygulanacaktır. Ancak yabancı dil dersleri (hazırlık sınıfı hariç), eski programlarında olduğu gibi her üç sınıfta da 8'er saat olarak okutulmağa devam edilecektir. Böylece bu okullarda ortak derslerin haftalık ders saatleri toplamı 27/28 saat olacak, seçmeli dersler, rehberlik ve eğitsel çalışma saatlerinin eklenmesiyle haftalık çalışma programı 34/35 saat olarak düzenlenecektir.

(8) Bu okulların hazırlık sınıflarının programında yer alan 4 saatlik seminer kaldırılarak haftalık ders saati 32'ye indirilmiştir.

(9) 7. Yedi yıllık ilköğretmen okulları bünyesindeki ortaokullarda eskiden olduğu gibi resim - iş ve yazı her sınıfta 3 saat, müzik dersi 2 saat, beden eğitimi dersi 2 saat olarak okutulacaktır.
Haftalık ders saatinin 34'ü aşmaması için seçmeli dersler en çok 4 saat olarak düzenlenecektir.

III — ORTAÖĞRETİMDE DERS GEÇME VE KREDİ DÜZENİNİN DENENMESİ

Ortaöğretimde ders geçme ve kredi düzeni denenecek ve deneme sonuçlarına göre uygulama genelleştirilecektir.

(10) Ortaöğretim sistemimizin, bir yandan öğrencilerimizin ilgi, istidat ve yeteneklerine, öte yandan, ekonomik, sosyal ve kültürel kalkınmamızın ihtiyaçlarına dengeli olarak cevap verecek şekilde yeni-

den düzenlenmesi ile ilgili temel hükümler Milli Eğitim Temel Kanunu ile getirilmiş bulunmaktadır. Bu konuda, 6 Mayıs 1974 tarih ve 1788 sayılı Tebliğler Dergisinin 101. sayfasında "Ortaöğretim sistemi ile yüksek öğretime geçişin yeniden düzenlenmesi" başlığı altında (29), (30) ve (31) numaralı paragraflarda yer alan genel gerekçede belirtildiği üzere, genellikle birbirlerine kapalı dikey kuruluşlardan oluşan, yüksek öğretim önüne öğrenci yığan, başarısız sayılan öğrencileri ayırarak okul dışına atan, sonuç olarak fert ve toplum ihtiyaçlarını yeter derecede karşılayamayan bugünkü "eleyici" ortaöğretim sistemi, öğrencileri ilgi, istidat ve yeteneklerine ve toplum ihtiyaçlarına göre yüksek öğretimin çeşitli alanlarına hazırlayan ve aralarında yatay ve dikey geçiş yolları açık olan çeşitli programlardan oluşmuş bir sistem bütünlüğü içinde yeniden düzenlenecektir. Bu yeniden düzenleme ile ilgili esaslar, IX. Milli Eğitim Şûrası kararları ile saptanmış bulunmaktadır.
"Ortaöğretimde ders geçme ve kredi düzeni" ile ilgili olarak IX. Milli Eğitim Şûrası kararlarının (48) - (80) numaralı paragraflarında yer alan esaslar, (140) numaralı paragraf uyarınca, 1974 - 1975 öğretim yılında deneme niteliğinde olmak üzere bazı okullarda dokuzuncu sınıftan itibaren uygulamaya başlanacak ve uygulama, deneme sonuçlarına göre genelleştirilecektir. Bu deneme uygulamasının ayrıntıları ayrıca yayımlanacaktır.

IV — MODERN FEN VE MATEMATİK PROGRAMLARI UYGULAYAN LİSELERDE VE KOLEJLERDE 1974 - 1975 ÖĞRETİM YILINDA İZLENECEK YENİ DERS DAĞITIM ÇİZELGESİ

Liselerde yıllık ders çeşidinin azaltılması ve derslerin teksifi olarak okutulması amacıyla hazırlanan ders dağıtım çizelgeleri modern fen ve matematik programları uygulayan ortaöğretim kurumlarında kademeli olarak uygulanacaktır.

(11) "Ortaöğretimde yıllık ders çeşidinin azaltılması ve derslerin teksifi olarak okutulması" başlığı altında IX. Milli Eğitim Şûrası kararlarının (80) - (83) numaralı paragraflarında yer alan esaslar; önce, modern fen ve matematik programlarını uygulayan lise, kolej ve ilköğretmen okullarında (öğretmen liselerinde) yürürlüğe ko-

nulacaktır. Bu uygulama, 1974 - 1975 öğretim yılı uygulamasının sonuçları da alındıktan sonra, 1975 - 1976 öğretim yılından itibaren bütün liselerimize ve dengi okullara teşmil edilecektir.

Modern fen ve matematik programlarını uygulayan okullar için hazırlanan IX. Milli Eğitim Şûrası kararlarının (82) numaralı paragrafı ile kabul edilen yeni ders dağıtım çizelgesi, 1974 - 1975 öğretim yılında bu okulların dokuzuncu sınıflarından itibaren uygulanmaya başlanacak ve gelecek yıllarda onuncu ve onbirinci sınıflara teşmil edilerek üç yıl içinde genelleştirilmiş olacaktır. 1974 - 1975 öğretim yılında lise ve kolejlerin onuncu ve onbirinci sınıflarında bulunan öğrenciler eski ders dağıtım çizelgelerine göre öğrenimlerini tamamlayacaklardır. Ancak, cumartesinin hafta tatili olması nedeniyle, haftalık ders saati toplamının indirilmesi zorunlu olmuş, bu amaçla haftalık ders dağıtım çizelgesinde bazı değişiklikler yapılması kararlaştırılmıştır. 1974 - 1975 öğretim yılında uygulanacak haftalık ders dağıtımı, Çizelge 2'de topluca gösterilmiştir.

1974 - 1975 öğretim yılı uygulamasının bu çizelgeye göre düzenlenmesinde ve yürütülmesinde aşağıdaki esaslara göre hareket edilecektir:

1. DOKUZUNCU SINIFLARDA

(12) Modern fen ve matematik programları uygulayan söz konusu okulların dokuzuncu sınıflarında yukarıdaki ders dağıtım çizelgesinin dokuzuncu sınıf sütununda gösterilen haftalık ders dağıtım çizelgesi uygulanacaktır.

a) Bu listede "coğrafya" dersine ayrılan haftalık 5 saat içinde halen üç sınıfa dağıtılarak okutulan "coğrafya I, II ve III. sınıf programları", bir yılda teksifi olarak okutulacak ve lise coğrafya I, II ve III. sınıf ders kitapları bir öğretim yılında kullanılacaktır. "Coğrafya" dersinden dokuzuncu sınıfta alınacak not bu dersin "lise bitirme notu" sayılacaktır.

b) Haftalık ders saati toplamı 5 olan "Türk dili ve edebiyatı" dersinin 3 saati dil ve edebiyat çalışmalarına, 2 saati ise kompozisyon çalışmalarına ayrılacak; bu çalışmalar ayrı ayrı değerlendirilmekle beraber, bu değerlendirmeler sonunda verilen notların ortalaması alınarak öğrenci başarısı "Türk dili ve edebiyatı" adı altında tek not halinde gösterilecektir. (Onuncu ve onbirinci sınıflarda, geçen

Çizelge - 2

1974 - 1975 ÖĞRETİM YILINDA MODERN FEN VE MATEMATİK PROGRAMLARI UYGULANAN LİSELERDE İZLENECEK HAFTALIK DERS DAĞITIM ÇİZELGESİ

DERSLER	*IX. Sınıf (Yeni)*	*X. Sınıf (eski)*		*XI. Sınıf (eski)*		
		Fen	*Edebiyat*	*Matematik*	*Tabiî Bilimler*	*Dil ve Edebiyat*
Türk dili ve edebiyatı	5	4	5	3	3	6
Yabancı dil (*)	4	4	4	4	4	4
Coğrafya	5	2	2	1	1	2
Tarih	—	2	2	2	2	3
Sanat tarihi	—	—	2	—	—	1
Felsefe grubu	—	—	—	3	3	6
Psikoloji	—	2	2	—	—	—
Ahlâk	1	1	1	—	—	—
Millî güvenlik	1	1	1	1	1	1
Matematik	5	6	2	8	3(**)	—
Tabiat bilgisi	—	—	—	—	6	6
Kimya	—	—	—	6	6	—
Fizik	—	6	—	—	—	—
Fen bilgisi	4	—	4	—	—	—
Jeoloji	—	—	—	—	2(**)	—
Beden eğitimi	1	1	1	1	1	1
Seçmeli	3	—	—	—	—	—
Seminer	1	1	4	1	1(**)	—
Din bilgisi	(1)	(1)	(1)	—	—	—
TOPLAM	30(31)	30(31)	30(31)	30	30	30
Rehberlik ve eğitsel						
Ek seçmeli dersler	1—2	1—2	1—2	1—2	1—2	1—2
çalışmalar	3	3	3	3	3	3

Yeni çizelgede haftalık süresi azaltılan derslerin programlarının planlanması ve uygulanmasına ilişkin esaslar zümre öğretmenleri toplantısında kararlaştırılacaktır.

(*) Millî Eğitim Bakanlığına bağlı kolejlerde "yabancı dil" dersleri bütün sınıflarda 9'ar saat olarak okutulacaktır.
Böylece kolejlerde haftalık ders saati toplamı 35 saat olmaktadır.

(**) 1974 - 1975 ve 1975 - 1976 öğretim yıllarında son sınıf tabiî bilimler kolunda seçmeli olarak öğrenci, ya 3 saat "matematik" ya da 2 saat "jeoloji" ve bir saat "seminer" alacaktır.

yıllarda olduğu gibi, "Türk dili ve edebiyatı" ile "kompozisyon" derslerinden ayrı not verilmeğe devam olunacaktır.)

c) Bakanlığa bağlı resmi kolejlerin dokuzuncu sınıflarında okutulan "yabancı dil" ve "yabancı dilde kompozisyon" dersleri, Türk dili ve edebiyatı ile kompozisyon derslerinde olduğu gibi birleştirilecek ve yabancı dilden tek not verilecektir. (Onuncu ve onbirinci sınıflarda geçen yıllarda olduğu gibi "yabancı dil" ve "yabancı dilde kompozisyon" derslerinden ayrı not verilmeğe devam olunacaktır.)

ç) 5 saatlik "yabancı dil" 4 saat okutulacaktır.

d) Bu sınıftaki 2 saatlik "tarih" dersi bir üst sınıfta okutulacaktır.

e) 4 saatlik "matematik" 5 saat okutulacaktır.

f) 4 saatlik "fen semineri" kaldırılmış, 2 saatlik "seminer" bir saate indirilmiştir.

g) "Ahlâk" dersi 1 saat okutulacaktır.

h) "Seçmeli" dersler 3 saate çıkarılmıştır.

2. ONUNCU SINIFLARDA

(13) Modern fen ve matematik programları uygulayan liselerin onuncu sınıflarında eski ders dağıtım çizelgesi aşağıdaki değişikliklerle son olarak 1974 - 1975 öğretim yılında uygulanacaktır:

a) Edebiyat kolunda haftada 5 saat olan "yabancı dil" 4 saat okutulacaktır.

b) Edebiyat ve fen kollarında "ahlâk" dersi 1'er saat okutulacaktır.

c) Edebiyat ve fen kollarında "din" dersi geçen yıllarda olduğu gibi okutulacaktır.

ç) Fen kolundaki 2 saatlik "fen semineri", "seminer" adı altında gösterilmiştir.

3. ONBİRİNCİ SINIFLARDA

(14) Modern fen ve matematik programları uygulayan liselerin onbirinci sınıflarında hem 1974 - 1975, hem de 1975 - 1976 öğretim yıllarında, yani geçiş döneminde, eski ders dağıtım çizelgesi aşağıdaki değişikliklerle uygulanacaktır:

a) Dil ve edebiyat kolunda 5 saat olan "yabancı dil", 4 saat okutulacaktır.

b) Tabii bilimler kolunda seçime tâbi olan "matematik" 4 saatten

3 saate indirilmiştir.

c) Tabii bilimler kolunda öğrenciler isteklerine göre 3 saatlik "matematik" veya bunun yerine 2 saatlik "jeoloji" ve 1 saat "seminer" seçebileceklerdir.

ç) Matematik ve tabii bilimler dalında "seminer" ler 1'er saate indirilmiştir.

4. SEÇMELİ DERSLER

(15) a) Dokuzuncu sınıflarda liselerde 30, kolejlerde 35 saat tutan haftalık ders saati dışında, haftada 1 - 2 saat ek seçmeli ders okutulabilecektir. Bu konuda IX. Milli Eğitim Şûrası kararlarının (61) - (66) numaralı paragraflarında sıralanan esaslar, olanak ve koşulları elverişli olan liselerde uygulanabilecektir. Bu konuda karar verme yetkisi her okulun müdürüne bırakılmıştır. Her okul müdürü ilgili öğretmenlerin ve öğretmenler kurulunun görüşlerini de alarak, okulun ve çevrenin bütün olanaklarından yararlanmak suretiyle, kendi okulunun programında yer alacak seçmeli dersler hakkında uygun bir karara varacaktır.

b) Seçmeli dersler, onuncu ve onbirinci sınıflarda eski programın son olarak uygulanacağı 1974 - 1975 ve 1975 - 1976 öğretim yıllarında, normal öğretim yapan lise ve kolejlerde geçen yıllarda olduğu gibi okutulacaktır. Çift öğretim yapan okullarda ise olanak ve koşulları elverişli olduğu takdirde okutulabilecektir; bu konuda, gerektiğinde, ilgili öğretmenlerin ve öğretmenler kurulunun görüşlerini de alarak karar vermeğe okul müdürü yetkilidir.

ç) İlköğretmen okullarında (öğretmen liselerinde) seçmeli dersler uygulamasına özel bir önem verilecek ve bir kısım seçmeli dersler bazı okullarda ağırlık kazanabilecektir. (Örnek olarak: seçmeli dersi müzik, beden eğitimi, resim - iş ve yazı ya da yabancı dil olan okullar gibi.) Bu amaçla Bakanlıkça seçilecek olan bazı, okullar, ilgili kuruluşlarla da işbirliği yapılmak suretiyle, gerekli ek olanaklara kavuşturulacaktır.

V — MODERN FEN VE MATEMATİK PROGRAMI UYGULAYAN İLKÖĞRETMEN OKULLARINDA 1974 - 1975 ÖĞRETİM YILINDA İZLENECEK YENİ DERS DAĞITIM ÇİZELGESİ

(16) 1974 - 1975 öğretim yılında, modern fen ve matematik programları uygulayan ilköğretmen okulları ikinci devre sınıflarında 3 numaralı ders dağıtım çizelgesi uygulanacaktır.

Çizelge - 3

DÖRT VE YEDİ YILLIK İLKÖĞRETMEN OKULLARI İKİNCİ DEVRE DERS DAĞITIM ÇİZELGESİ

DERSLER	a	b		c				
	IX. Şûra kararlarına göre 1974 - 1975 öğretim yılında uygulanacak yeni ders dağıtımı	1974 - 1975 öğretim yılı için uygulanacak ders dağıtımı		4 ve 7 yıllık ilköğretmen okulları programına göre 1974 - 1975 öğretim yılında devam edilecek ders dağıtımı				
	I. Sınıf	II. Sınıf		III. Sınıf		IV. Sınıf		
		Fen	Edebiyat	Fen	Edebiyat	Matematik	Tabii Bilimler	Dil ve Edebiyat
Türk dili ve edebiyatı	5	4	5	3	3	3	3	6
Eğitim psikolojisi	—	—	—	2	2	—	—	—
Eğitim sosyolojisi	—	—	—	—	—	2	2	2
İlkokullarda öğretim	—	—	—	4	4	4	4	4
İlkokullarda yönetim	—	—	—	1	1	—	—	—
Seçmeli meslek dersleri	—	—	—	1	1	1	1	1
Yabancı dil	4	4	4	3	3	3	3	3
Coğrafya	3	2	2	1	1	1	1	2
Tarih	—	2	2	1	1	2	2	3
Sanat tarihi	—	—	2	—	—	—	—	2
Felsefe grubu	—	—	—	—	—	3	3	6
Psikoloji	—	2	2	—	—	—	—	—
Ahlâk	1	1	1	—	—	—	—	—
Milli güvenlik	1	1	1	1	1	—	—	—
Matematik	5	6	2	4	2	8	3(*)	—
Tabiat bilgisi	—	—	—	—	—	—	2	2
Jeoloji	—	—	—	—	—	—	2(*)	—
Kimya	—	—	—	—	—	6	6	—
Fizik	—	6	—	6	—	—	—	—
Fen bilgisi	4	—	4	—	-	—	—	—
Beden eğitimi (**)	2	2	2	2	2	1	1	1
Müzik (**)	2	2	2	2	2	1	1	1
Resim - Yazı (**)	2	2	2	2	2	1	1	1
Din bilgisi (Seçmeli)	1	1	1	—	—	—	—	—
Sağlık ve beslenme eğitimi	—	—	—	1	1	—	—	—
İş ve ev iş	—	—	—	3	3	—	—	—
Tarım (4 sınıflı)	—	—	—	1	1	—	2	2
Tarım (7 sınıflı)	—	—	—	1	3	—	2	2
Seminer (4 sınıflı)	2	—	2	—	4	—	1(*)	—
Seminer (7 sınıflı)	2	—	2	—	2	—	1(*)	—
TOPLAM	34	35	34	38	34	36	35	36

1974 - 1975 öğretim yılı uygulamasının Çizelge 3'e göre düzenlenmesinde ve yürütülmesinde aşağıdaki esaslara göre hareket edilecektir:

1. DOKUZUNCU SINIFLARDA (II. devre birinci sınıflarda)

(17) a) Bu sınıflarda 3 numaralı ders dağıtım çizelgesinin (a) sütununda gösterilen yeni haftalık ders dağıtım çizelgesi uygulanacaktır.

b) "Türk dili ve edebiyatı" ve "coğrafya" derslerinde modern fen ve matematik programı izleyen liseler için saptanan esaslar uygulanacaktır. (Bkz. Paragraf 12 a ve b).

2. ONUNCU SINIFLARDA (II. devre ikinci sınıflarda)

(18) Bu sınıflarda 3 numaralı çizelgenin (b) sütununde gösterilen ders dağıtım çizelgesi, ilk ve son olarak, 1974 - 1975 öğretim yılında uygulanacaktır.

3. İLKÖĞRETMEN OKULLARININ ONBİRİNCİ VE ONİKİNCİ SINIFLARDA (II. devre üçüncü ve dördüncü sınıflarda)

(19) 1974 - 1975 öğretim yılında bu sınıflarda 3 numaralı çizelgenin (c) sütununda gösterilen ders dağıtım çizelgesi ve dört yıllık müfredat programı aynen uygulanacak, sınıf geçme ve sınavlarla ilgili işlemler bu genelge esaslarına göre yapılacaktır.

"İlkokullarda öğretim" dersinden bütünlemeye kalan öğrencilere ilkokullarda uygulama yaptırılmayacak, bu gibi öğrenciler diğer derslerde olduğu gibi bütünleme kurslarına ve sınavlarına alınacaklardır.

4. İLKÖĞRETMEN OKULLARINDA ZAMAN ÇİZELGESİ

(20) a) İlköğretmen okullarına ait 3 numaralı ders dağıtım çizelgesinde sınıflara göre gösterilen dersler, günde 6 - 8 saat olmak üzere, beş iş gününe dağıtılacaktır.

b) Etütler, İlköğretmen Okulları İdare Yönetmeliğinin 97. maddesine göre yürütülecektir.

c) Eğitsel faaliyetler, düzenlenecek zaman çizelgesinin uygun bölümlerine yerleştirilecektir.

VI — MODERN FEN VE MATEMATİK PROGRAMLARININ UYGULANDIĞI LİSE, KOLEJ VE İLKÖĞRETMEN OKULLARINDA 1973 - 1974 ÖĞRETİM YILI GÜZ DÖNEMİ SINAVLARI SONUNDA BAŞARISIZ DURUMA DÜŞEN DOKUZUNCU SINIF ÖĞRENCİLERİ İÇİN YAPILACAK İŞLEMLER

(21) 1. 1973 - 1974 öğretim yılı bütünleme sınavları sonunda, biri tarih olmak üzere, en çok iki dersten (sekizinci sınıftan sorumlu ders dahil), başarısız duruma düşen dokuzuncu sınıf öğrencileri, isterlerse, bu iki dersten sorumlu olarak 1974 - 1975 öğretim yılında, onuncu sınıfa devam edebilirler.

(22) 2. 1973 - 1974 öğretim yılı bütünleme sınavları sonunda 2 ilâ 4 dersten (sekizinci sınıftan sorumlu ders dahil) başarısız duruma düşüp dışarda beklemek suretiyle gelecek öğretim yılında başarısız olduğu derslerden bütünleme sınavlarına girecek dokuzuncu sınıf öğrencileri, isterlerse, öğretim yılı sonunda açılacak bütünleme kurslarına katılabilirler. Bunlardan bütünleme sınavları sonunda başarı gösteremeyen öğrenciler hakkında (77), (78), (79), (80), (81) ve (82) numaralı paragraflar uyarınca işlem yapılır.
Ancak yeni ders dağıtımına uyumlarının sağlanabilmesi için bu öğrenciler, başarısız oldukları dersler arasında coğrafya varsa, bu dersin dokuzuncu sınıfta teksifi olarak okutulması nedeniyle lise dokuzuncu, onuncu ve onbirinci sınıf müfredatından sorumlu tutulacaklardır. Bu öğrencilerden dokuzuncu sınıf coğrafya dersini başarmış olanlar ise lise onuncu ve onbirinci sınıf müfredatından sorumlu tutulacaklardır. Tarih dersi bir üst sınıfta okutulacağından bu dersten başarısız öğrencilerin sorumluluğu kalkmış sayılacaktır.

(23) 3. 1973 - 1974 öğretim yılı sonunda sınıfta kalmış öğrencilerden belgeli duruma düşmemiş olanlar, 1974 - 1975 öğretim yılında dokuzuncu sınıfta uygulamasına başlanılan yeni ders dağıtımına göre öğrenim göreceklerdir.

(24) 4. 1973 - 1974 öğretim yılı bütünleme sınavları sonunda belgeli duruma düşen dokuzuncu sınıf öğrencileri hakkında, belge kurtarma sınavlarına girdiklerinde, yukarıdaki (22) numaralı paragrafta belirtilen esaslar gözönünde bulundurulacaktır.

(25) 5. Tek dersten sorumluluğun kalkmasiyle ilgili (83) ve (84) numaralı paragraf hükümleri bu okullarda da uygulanacaktır.
(1974 - 1975 öğretim yılı sonunda onuncu sınıfa geçecek öğrenciler

için bu sınıfa ait yeni ders dağıtım çizelgesi ve uygulama esasları ayrıca bildirilecektir.)

VII — MODERN FEN VE MATEMATİK PROGRAMLARI UYGULANMAYAN LİSELERDE 1974 - 1975 ÖĞRETİM YILINDA İZLENECEK YENİ DERS DAĞITIM ÇİZELGESİ

(26) Modern fen ve matematik programları uygulanmayan liselerde öğretim, eski ders dağıtım çizelgesine göre yürütülmeğe devam olunacaktır. Ancak, Cumartesi gününün hafta tatili olması nedeniyle, haftalık ders saati toplamının indirilmesi zorunlu olmuş, bu amaçla haftalık ders dağıtımı, Çizelge 4'de gösterildiği şekilde yeniden düzenlenmiştir.

Çizelge - 4

LİSE HAFTALIK DERS DAĞITIM ÇİZELGESİ

		X. Sınıf		*XI. Sınıf*	
DERSLER	*IX. Sınıf*	*Fen*	*Edebiyat*	*Fen*	*Edebiyat*
Türk dili ve edebiyatı	5	4	5	3	6
Psikoloji	—	2	2	—	—
Felsefe, mantık, sosyoloji	—	—	—	3	6
Ahlâk	1	1	1	—	—
Tarih	2	2	2	2	3
Sanat tarihi	—	—	2	—	1
Coğrafya	2	2	2	1	2
Matematik	5	5	4	7	2
Tabiat bilgisi	3	2	2	1	—
Fizik	3	3	2	4	2
Kimya	3	3	2	3	1
Yabancı dil	4	4	4	4	5
Beden eğitimi	1	1	1	1	1
Milli güvenlik	1	1	1	1	1
Din bilgisi	(1)	(1)	(1)	—	—
TOPLAM	*30(31)*	*30(31)*	*30(31)*	*30*	*30*
Seçime tabi dersler	2	2	2	1	1
Rehberlik ve eğitsel çalışmalar	3	3	3	3	3

Yeni çizelgede haftalık süresi azaltılan derslerin programlarının planlanması ve uygulanmasına ilişkin esaslar zümre öğretmenleri toplantısında kararlaştırılacaktır.

1974 - 1975 öğretim yılı uygulamasının bu çizelgeye göre düzenlenmesinde ve yürütülmesinde aşağıdaki esaslara göre hareket edilecektir:

1. DOKUZUNCU SINIFLARDA

(27) a) 5 saat olan "yabancı dil" 4 saat olarak okutulacaktır.

b) "Ahlâk" dersi 1 saat okutulacaktır.

c) "Din" dersi geçen yıllarda olduğu gibi okutulacaktır.

2. ONUNCU SINIFLARDA

(28) a) Edebiyat kolunda 5 saat olan "yabancı dil" 4 saat okutulacaktır.

b) Fen kolunda 6 saat olan "matematik" 5 saat okutulacaktır.

c) Edebiyat ve fen kollarında "ahlâk" dersi 1'er saat okutulacaktır.

ç) Edebiyat ve fen kollarında "din" dersi geçen yıllarda olduğu gibi okutulacaktır.

3. ONBİRİNCİ SINIFLARDA

(29) a) Fen kolunda haftada 8 saat olan "matematik" 7 saat olarak; edebiyat kolunda 3 saat olan "matematik" 2 saat olarak okutulacaktır.

b) "Astronomi" dersi seçmeli dersler arasına alınmıştır.

4. SEÇMELİ DERSLER

(30) Seçmeli dersler normal öğretim yapan liselerde geçen yıllarda olduğu gibi okutulacaktır. Çift öğretim yapan liselerde ise olanak ve koşulları elverişli olduğu takdirde okutulabilecektir; bu konuda, gerektiğinde, ilgili öğretmenlerin ve öğretmenler kurulunun görüşlerini de alarak karar vermeye lise müdürü yetkilidir.

5. ZAMAN ÇİZELGESİ

(31) Zaman çizelgesi okul müdürü tarafından hazırlanacak ve uygulamaya konulacaktır.

VIII — REHBERLİK VE EĞİTSEL ÇALIŞMALARIN YENİDEN DÜZENLENMESİ

Rehberlik ve eğitsel çalışmalar yeniden düzenlenecek ve bu çalışmalarla görevlendirilecek her öğretmene, branş dışı olarak haftada üç saat ek ders ücreti ödenecektir.

(32) Rehberlik ve eğitsel çalışmalar, resmî ve özel bütün ortaokullarda ve genel, mesleki ve teknik nitelikteki bütün ortaöğretim okullarında 1974 - 1975 öğretim yılından itibaren aşağıdaki esaslara uygun olarak yeniden düzenlenecek ve yürütülecektir:

(33) 1. Okullarımızda rehberlik ve eğitsel çalışmaların düzenlenmesinde gözetilecek bazı genel esaslar, 6 Mayıs 1974 tarih ve 1788 sayılı Tebliğler Dergisinin 121 - 126. sayfalarının (230) - (263) numaralı paragraflarında ve daha önce 10 Ağustos 1970 tarih ve 1619 sayılı Tebliğler Dergisinde yayınlanmıştır. Bunları gözönünde tutarak, her okul müdürü, öğretmen ve yönetici sayısını, okulun ve çevrenin öteki olanaklarını da değerlendirmek suretiyle, kendi okulunda uygulanacak "rehberlik ve eğitsel çalışmalar programı" nı hazırlar. Okul müdürü bu programı hazırlarken öğretmenler kurulunun görüşünü de alır.

(34) 2. "Okulun rehberlik ve eğitsel çalışmalar genel programı" çerçevesinde olmak üzere, her okul müdürü, gerektiğinde öğretmenler kurulunun görüşünü de almak suretiyle, öğretmenleri görevlendirmeğe yetkilidir.

3. Rehberlik ve eğitsel çalışmalarla görevli her öğretmen "okulun rehberlik ve eğitsel çalışmalar programı" na uygun olarak, kendi uygulayacağı yıllık çalışma planını hazırlar ve bu planda çalışmalarını aylara ve haftalara dağıtmak suretiyle gösterir. Bu plan okul müdürlüğünce incelenip onaylandıktan sonra uygulanır. Planlar üzerinde yıl içinde de değişiklikler yapılabilir. Her öğretmen planda gösterilen çalışmaları yapmakla yükümlüdür. Bu çalışmaları yakından izlemek, denetlemek ve gerektiğinde yazılı rapor istemek suretiyle okul müdürü, rehberlik ve eğitsel çalışmaların okulun genel programına uygun olarak düzenlenmesi ve yürütülmesini sağlar ve bu yolda yönetici ve öğretmenler arasında karşılıklı anlayış ve işbirliğinin geliştirilmesi için gerekli gördüğü tedbirleri alır.

(35) 4. Rehberlik ve eğitsel çalışmalarla görevlendirilen her öğretmene "sınıf öğretmenliği görevi" adı altında, haftalık en çok ders saati sayısını geçmemek şartıyle, branş dışı olarak, haftada üç saat ek ders ücreti ödenir.

(36) 15.7.1974 tarih ve 7/8649 sayılı Bakanlar Kurulu Kararnamesinin (Ek: 2) 3. maddesinin H fıkrasında "öğrenci kişilik hizmetleri" başlığı altında sayılan görevler, aynı Kararnamenin 16. maddesinde belirtilen "sınıf öğretmenliği görevi" kapsamı içindedir. Bu hizmetler "sınıf öğretmenliği görevi" adı altında, öğretmenlere, her okulun rehberlik ve eğitsel çalışmalar genel programına göre, bir veya daha çok sınıfın öğretmenliği, bir veya birkaç eğitsel kolun öğretmenliği, ya da hem sınıf hem de eğitsel kol öğretmenliği olarak verilebilir. Bu konuda, öğretmenler kurulunun görüşünü de alarak karar vermeğe okul müdürü yetkilidir. Okul müdürlüğünce verilecek görevler ders dağıtım çizelgelerinde ve ek ders ücreti onaylarında "sınıf öğretmnleiği görevi" adı altında gösterilir.

(37) Rehberlik ve eğitsel çalışmalarla görevli bir öğretmene bu görevler karşılığında, haftada üç saatten fazla ödeme yapılmaz.

(38) 5. Rehberlik ve eğitsel çalışmalar, her okulun olanak ve koşullarına göre, haftalık ders programında gösterilen ders saatleri içinde veya dışında yürütülebilir. Bu çalışmalar, normal öğretim yapan okullarda haftalık ders programı içinde yürütülür. Olanak ve koşulları elverişli olan okullarda bir yarım günde toplanabilir. Çift öğretim yapan okullarda rehberlik ve eğitsel çalışmalarla görevli öğretmenler, bu çalışmalarını okul müdürlüğünce uygun görülecek planları gereğince, haftalık ders programı içinde gösterilmeden veya bir kısmı çizelgede gösterilerek yapabilirler. Bazı günler dersler başlamadan veya bittikten sonra ayrılacak saatlerden veya çeşitli nedenlerel boş geçen saatlerden de yararlanılabilir.

IX — AHLÂK DERSLERİ

Ahlâk dersleri programı taslağı 1974 - 1975 öğretim yılında okullarımızda uygulanacaktır.

(39) Ahlâk dersleri, 1974 - 1975 öğretim yılında bütün okullarımızda aşağıdaki esaslar uyarınca okutulacaktır:

(40) 1. Hükümet programında öngörülen ahlâk derslerine ait program, Türk Milli Eğitiminin genel amaçlarına ve temel ilkelerine uygun olarak Talim ve Terbiye Kurulunca taslak halinde hazırlanmış ve 22.7.1974 gün ve 1798 sayılı Tebliğler Dergisinde yayınlanmıştır.

(41) 2. Ahlâk dersleri ilkokul dördüncü, beşinci; ortaokul altıncı, yedinci, sekizinci; lise ve dengi bütün ortaöğretim kurumlarının dokuzuncu ve onuncu sınıflarında haftalık ders dağıtım programı içinde birer saat olarak yer alır.

(42) 3. Ahlâk dersi ilkokullarda sınıf öğretmenlerince veya mümkün olduğu takdirde, okul yöneticileri tarafından okutulur. Bu konuda karar vermeğe okul müdürü yetkilidir.

(43) 4. Ortaokullar ile lise ve dengi okullarda ahlâk dersleri okul müdürleri tarafından görevlendirilecek öğretmenlerce okutulur. Okul müdürü bu görevlendirmede felsefe, ilköğretmen okulu meslek dersleri, sosyal bilgiler, din bilgisi, tarih, Türkçe ve edebiyat öğretmenlerine ve yöneticilere öncelik tanır. Derslerin bu yolla kapatılamaması halinde açık kalan dersler diğer öğretmenlere de verilebilir.

(44) 5. Ahlâk dersleri, görevli her öğretmen tarafından maaş karşılığında kanunî ders saati içinde okutulur. Zorunlu ders saati dışında okutulan dersler için ek ders ücreti ödenir.

(45) 6. Ahlâk derslerini okutmakla görevli öğretmenler, okul müdürünün başkanlığında, kendi aralarında zümre toplantısı yapacaklar ve 1798 sayılı Tebliğler Dergisindeki programda belirtilen konulardan yararlanarak yıllık ders planını hazırlayacaklardır. Derslerin işlenişi sırasında zümre toplantıları yapılmak suretiyle de uygulamada birlik ve bütünlük sağlanacaktır.

(46) 7. Ahlâk dersleri ile ilgili olarak Bakanlıkça hazırlatılmakta olan kaynak yayınlar okullara ayrıca gönderilecektir.

X — ORTAOKULDA VE ORTAÖĞRETİM KURUMLARINDA BÜTÜNLEME SINAVLARININ YETİŞTİRME KURSLARINDAN SONRA HAZİRANDA YAPILMASI VE BİTİRME SINAVLARININ KALDIRILMASI

Yürürlükteki bütünleme ve bitirme sınavları kaldırılmıştır. Öğretim yılı sonunda başarısız dersleri olan öğrenciler için bütünleme kursları düzenlenecek ve bütünleme sınavları bu kursların sonunda yapılacaktır.

(47) Yalnızca bazı derslerden yapılmakta olan bitirme sınavları ile Eylülde yapılmakta olan bütünleme sınavları yerine, IX. Milli Eğitim Şûrası kararlarının (141) numaralı paragrafı gereğince, resmî ve özel, bütün ortaokullarda ve genel, mesleki ve teknik nitelikteki ortaöğretim kurumlarında, 1974 - 1975 öğretim yılından itibaren aşağıdaki esaslar uygulanacaktır.

A. ÖĞRENCİNİN YIL SONU BAŞARISININ SAPTANMASI

(48) Öğrencinin bir dersten ve bütün derslerden yıl sonu başarı durumu aşağıdaki esaslara göre saptanacaktır:

(49) 1. ÖĞRENCİNİN BÜTÜN DERSLERDEN YIL SONU BAŞARI DURUMU

Öğretim yılı sonunda öğrenci, bütün derslerden başarı durumuna göre:

a) ya doğrudan sınıf geçer;

b) ya da bütünleme sınavlarına girer.

(5) 2. DOĞRUDAN SINIF GEÇME

Öğrencinin doğrudan sınıf geçebilmesi için, her dersten hem iki kanaat notu ortalamasının en az "5" hem de ikinci kanaat notunun en az "5" olması gerekir.

(51) 3. BÜTÜNLEMEYE KALMA

Bir dersten iki kanaat notu ortalaması "5" ten az olan ya da, birinci kanaat notu kaç olursa olsun, ikinci kanaat notu "4" ya da daha aşağı olan öğrenci, o dersten bütünlemeye kalır.

B. BÜTÜNLEME KURSLARI

(52) Her öğrenciye öğretim yılı içinde yetişme olanağının okul tarafından sağlanarak başarı durumunun öğretim yılı sonunda saptanması ve yaz tatilinden yararlanmış ve dinlenmiş olarak yeni öğretim yılına başlama olanağının tanınması esastır. Bunun için, aşağıdaki esaslar uyarınca, bütünleme kursları düzenlenecek ve bütünleme sınavları bu kurslardan hemen sonra yapılacaktır:

(53) 1. İkinci dönem sonunda bütünlemeye kalan öğrenciler için, başarısız oldukları derslerden ek bir çalışma ile eksiklerini tamamlamalarına yardım etmek üzere, derslerin kesilmesinden sonra, en az dört hafta süren yoğunlaştırılmış bütünleme kursları düzenlenir. Bu kurslarda, öğrenciler bütünlemeye girecekleri derslerden kendi öğretmenleri ya da okul müdürünün görevlendireceği öğretmenler tarafından yetiştirilirler.

(54) 2. Bütünleme kurslarında bir derse ayrılacak toplam ders saati sayısı, haftalık ders dağıtım çizelgesinde o derse ayrılan haftalık ders saatinden az olmamak üzere, okulun ve çevrenin öğretmen durumu, kurslara katılacak öğrenci sayısı, okulun öteki olanak ve koşulları gözönünde tutularak okul müdürlüğünce saptanır.

(55) 3. Bütünleme kurslarına devam eden öğrenciler için, kurs saatleri dışında ve günlük çalışma saatleri içinde, öğrencilerin ders hazırlığı, ders tekrarı, ödev ve uygulama gibi çalışmalar için yeteri kadar zorunlu çalışma (etüt) saatleri düzenlenir. Kurs görevi bulunmayan öğretmenler, bu saatlerde belleticilik ve nöbet görevi yapmak üzere okul müdürlüğünce görevlendirilirler.
Çalışma (etüt) saatleri, okulun öğretmen sayısına, bütünleme kurslarına katılacak öğrenci sayısına ve okulun öteki olanak ve koşullarına göre okul müdürlüğünce saptanır.

(56) 4. Bütünleme kurslarında ve çalışma (etüt) saatlerinde görevli olan öğretmenlere, çeşitli okullar için kanunla saptanmış olan haftalık en çok ders saati kadar görev verilebilir.

(57) 5. Bütünleme kursları ve sınavları süresince yapılacak nöbet görevleri, okul müdürü tarafından, öğretmenlerin bütünleme kurslarındaki haftalık ders saati sayısı da gözönünde tutularak ayarlanır.

(58) 6. Öğrencilerin bütünleme kurslarına ve çalışma (etüt) saatlerine devam etmeleri zorunludur. Bunlara özürsüz olarak katılmayan öğrenciler için devamsız öğrenciler gibi işlem yapılır.

(59) 7. Okul dışından bütünleme sınavlarına girenler ile beklemeli öğrencilerin bütünleme kurslarına katılıp katılmayacaklarına okul müdürü karar verir.

(60) 8. Bütünleme kursları için öğrencilerden hiç bir surette ücret alınmaz.

C. BÜTÜNLEME SINAVLARI İLE İLGİLİ ÖZELLİKLER

(61) 1. Bütünleme sınavları, bütünleme kurslarını izleyen on gün içinde yapılır. Bütünleme sınavlarının süresi, gerektiğinde, 10 Temmuza kadar uzatılabilir. Bu konuda, okulun olanak ve koşullarına göre, karar vermeğe okul müdürü yetkilidir.
Okul dışından bitirme sınavları ve sorumlu derslerin sınavları, bütünleme sınavları ile birlikte yapılır. Okul dışından bitirme sınavlarına, gerektiğinde, kurs açılan derslerin bütünleme sınavlarının başlangıç tarihinden önce de başlanabilir.

(62) 2. Bütünleme sınavları genellikle yazılı olarak yapılır. Ancak dersin özelliğine göre, yabancı dil, resim, müzik, beden eğitimi dersleri ile uygulamalı seçmeli derslerin ve uygulamalı meslek derslerinin sınavları, hem yazılı hem sözlü; hem sözlü hem uygulamalı ya da hem yazılı hem uygulamalı olarak yapılabilir. Bu konuda sınav komisyonu karar verir.

(63) Bütünleme sınavları dersin öğretmeni ile okul müdürünün seçeceği en az bir üyeden kurulan komisyonlar tarafından yapılır.
Sınav komisyonlarının teşkilinde, okullarda yeter sayıda öğretmen bulunmaması halinde çevredeki diğer okul öğretmenlerinden yararlanılır. Bu düzenlemenin yapılabilmesi için okul müdürleri, il merkezlerinde Millî Eğitim Müdürünün başkanlığında, ilçelerde ise aralarından seçecekleri bir müdürün başkanlığında toplanırlar.
Müdürler toplantısı sınavlar başlamadan en geç bir hafta önce yapılır.

Okul müdürleri, sınavlar için yeteri kadar öğretmeni gözcü olarak görevlendirebilirler.

Sınav komisyonlarında üye olarak görevlendirilecek öğretmenlerin, sınavı yapılan dersle ilgisi gözönünde bulundurulur.

Sınavlardan en geç bir gün önce, öğretmenler kurulu toplanarak yönetmelik hükümlerine göre sınavlara ait ayrıntıları görüşüp kararlaştırır.

(64) Bütünleme ve dışardan bitirme sınavlarının programları sınavlardan en geç bir hafta önce düzenlenerek öğrencilere duyurulur. Programın onaylı bir örneği Milli Eğitim Müdürlüğüne gönderilir.

(65) Sınav soruları ve cevap anahtarlarının, sınav komisyonunca, sınavların başlama saatinden önce hazırlanmış ve okul müdürlüğünce onaylanmış olması gerekir. Uzun bir çalışmayı gerektiren derslerin sınav hazırlıkları, istisnai olarak, okul müdürlüğünce uygun görülen hallerde, komisyonca bir gün önceden yapılabilir. Bu konuda tam bir gizliliğe uyulur.

(66) Sınavlarda soruların açık ve anlaşılır bir şekilde hazırlanmasına dikkat edilir. Sözlü sınavlarda öğrenci cevap verirken sözü kesilmez. Ancak alınan cevaplarda açıklanması gereken hususlar bulunursa o noktaların açıklanması öğrenciden istenebilir. Öğretmenler soruların cevabını sezdirecek, öğrenciyi şaşırtacak, kıracak ve korkutacak söz ve hareketlerden sakınmalıdırlar.

(67) Yazılı sınavlar için sorularla birlikte bir cevap anahtarı hazırlanır ve bu anahtarda her sorunun not baremi veya puan değeri ayrıntılı olarak belirtilir. Sınav kâğıtları okunurken cevap anahtarına göre değerlendirilir. Kâğıtlar okunurken rastlanan yanlışlıkların altı aslı bozulmaksızın renkli kalemle çizilebilir.

(68) Yazılı sınavlara saat 10.00 da başlanır. Bu sınavlarda soruların cevaplarını yazmak üzere öğrencilere ikişer saatlik bir zaman tanınır. Dışardan bitirme sınavlarına girenler için bu süre 3 saate çıkarılabilir. Sözlü ve uygulamalı olarak yapılan bütünleme sınavlarına sabah saat 8.00 de başlanır. 12.00 den 13.30'a kadar ara verilir. 13.30 dan 19.30'a kadar sınava devam edilir. Ancak, 19.30 da sınavı yapılmamış öğrenci sayısı mevcudun onda biriniden çok değilse, kalan öğrencilerin sınavlarının o gün bitirilmesi için bu süre uzatılır. Sınavı yapılmamış öğrenci sayısı mevcudunun onda birinden çok ise sınav ertesi güne bırakılır.

Okul idaresi gerekli görürse sözlü ve uygulamalı sınavları en geç saat 9.00 da başlatabilir.

(69) Sınavlar için ayrılan sürenin azlığı halinde, bir teorik dersle uygulamalı bir dersin sınavı biri öğleden önce, diğeri öğleden sonra olmak üzere aynı günde yapılabilir.

(70) Sınav odasına okul müdürü ve müdür yardımcıları ile okulu denetleme yetkisi olanlardan başka kimse giremez.

(71) Cevapların değerlendirilmesine sınav komisyonu üyelerinden başka kimse karışamaz. Not takdirinde anlaşmazlık olursa üyeler notlarını ayrı ayrı verirler. Bu notlarla gerekçeleri bir tutanak halinde not çizelgesine eklenir. Ayrı ayrı verilen notların ortalaması öğrencinin sınav notu olarak çizelgeye geçirilir.

Okul müdürü, sınav komisyonunun verdiği notu yerinde görmez ya da ortalamaları alınan notlar arasında büyük farklar bulursa sınavı durdurup olayı gerekçesiyle birlikte hemen valiliğe ve varsa Bakanlık Müfettişine bildirilir. Bir taraftan da kendi başkanlığında kurulan takviyeli bir komisyonla sınavın devamını sağlar.

(72) Sözlü sınavlarda, sınav odasına giren öğrenciye sınav komisyonu uygun gördüğü soruları yazdırır veya yazılı olarak verir. Sorular verildikten sonra her öğrenciye düşünmek için 10 dakikalık bir zaman bırakılır. Bir öğrenci soruları cevaplandırırken içeriye alınan ikinci öğrenci kendisine verilen soruların cevaplarını hazırlar. Öğrenci soruların cevaplarını düşünürken bir kâğıda not alabilir.

(73) Bütünleme sınavlarında kopya yapan veya yapılmasına yardım eden öğrenciler, hemen sınav salonundan çıkartılır ve kendilerine o sınava ait, boş anlamına gelen (0) verilir. Kopya olayı komisyonca bir tutanakla saptanır. Bu gibiler o dersin sınavından başarısız sayılır. Kopya yapma veya yapılmasına yardım etme tekrarlanırsa ilgililer sınıf geçmede yıllık genel başarı notu ortalamasından yararlanamazlar.

Ç. BÜTÜNLEME SINAVI SONUÇLARININ DEĞERLENDİRİLMESİ

(74) 1. Bütünleme sınavlarında bir dersten "5" ya da daha yukarı not alan öğrenci bu dersten başarılı sayılır.

(75) 2. Başarısız derslerin her birinden en az "5" ya da daha yukarı not alan öğrenci sınıf geçer. Bu gibi öğrencilerin kayıtlarına "bütünleme ile sınıf geçti" yazılır.

(76) 3. Bütünleme sınavları sonunda, kaç dersten olursa olsun, başarısız notu olan her öğrencinin durumu hakkında sınıf öğretmenler kurulu karar veir.

D. BAŞARISIZ NOTU ALAN ÖĞRENCİLERİN DURUMU VE SINIF ÖĞRETMENLER KURULU KARARI

(77) Başarısız notu olan bütün öğrencilerin (son sınıflar dahil) durumları, bütünleme sınavları sonunda, okul müdürünün ya da görevlendireceği müdür yardımcısı veya sınıf öğretmeninin başkanlığında toplanacak olan sınıf öğretmenler kurulunda ayrı ayrı görüşülür. Sınıf öğretmenler kurulu, bu toplantıda, sınıf öğretmenleri tarafından tutulan öğrenci dosyasındaki bilgilere göre, her öğrencinin diğer dersleri ve geçen yıllardaki başarıları ile devam ve disiplin durumlarını inceler; eğitsel kol çalışmalarına katılmasını ve bu çalışmalardaki başarısını gözden geçirir; yıllık başarı durumunu bütünü ile değerlendirerek öğrencinin,

(78) a) Ya bir üst sınıfa geçmesine karar verir (Bu karar, yıllık genel başarı ortalaması kaç olursa olsun tek dersten başarısız olan öğrenciler ile, başarısız ders sayısına bakılmaksızın, yıllık genel başarı ortalaması en az "5.00" veya daha yukarı olan öğrenciler için verilebilir. Bu fıkra uyarınca, kurul, bir ya da birden fazla dersten başarısız olan bir öğrencinin bir üst sınıfa geçmesine karar verebileceği gibi tek dersten sorumlu olarak bir üst sınıfa devam etmesine de karar verebilir. Tek dersten başarısız olup kurul tarafından bir üst sınıfa geçmesine karar verilmeyen öğrenciler o dersten sorumlu olarak üst sınıfa devam ederler.);

(79) b) Ya da şu dört yoldan birine yönelmesi hususunda öğrenci velisine yapılacak tavsiyeyi kararlaştırır:

1. Öğrenci dışarıda beklemek suretiyle gelecek öğretim yılında başarısız olduğu derslerden sınava girmelidir;

2. Öğrenci başarısız olduğu derslere devam etmelidir;

3. Öğrencinin aynı sınıfı tekrarlaması, yetişmesi bakımından yararlıdır;

4. Öğrenci yaygın eğitim kurumlarına geçmelidir.

Sınıf öğretmenler kurulu bu kararı oy çokluğu ile alır. Oyların eşit olması halinde başkanın bulunduğu taraf çoğunlukta sayılır. Sınıf öğretmenler kurulunun öğrenci hakkındaki bu kararı öğrencinin velisine yazı ile duyurulur. Öğrenci velisi yapılan tavsiyeye uymadığı takdirde öteki üç yoldan birini seçebilir ve kararını en geç eylül ayının ilk haftası içinde okul müdürlüğüne yazılı olarak bildirir.

(80) Öğretmenler kurulu kararı ile sınıf geçen öğrencinin notları değiştirilmez; okul kayıtlarında ve karnesinde "öğretmenler kurulu kararı ile sınıf geçti" yazılır.

(81) Teknik öğretim okullarında okutulan ve 516 sayılı Talim ve Terbiye Kurulu kararı ile kabul edilen Sınıf Geçme ve İmtihan yönetmeliğinin 54. maddesinin birinci fıkrasının a, b ve c bendlerinde adları yazılı derslerden başarısız olan öğrenciler, yıllık genel başarı ortalaması kaç olursa olsun, öğretmenler kurulu kararı ile bir üst sınıfa geçirilemezler ve bu derslerin herhangi birinden sorumlu olarak bir üst sınıfa da devam edemezler. Bu gibi öğrenciler hakkında, başarısız oldukları bu dersler ile, varsa, diğer başarısız dersleri de dikkate alınarak yukarıdaki (79) numaralı paragraf hükmüne göre işlem yapılır.

(82) Bir sınıfta birden fazla dersten başarısız duruma düşerek kendisine 1), 2) veya 3) üncü fıkra hükümleri uygulanan öğrencilerden, ikinci yıl bütünleme sınavlarına girerek başarısız duruma düşen ve (78) numaralı paragraf uyarınca bir üst sınıfa geçme koşullarını taşımayanlar hakkında, sınıf öğretmenler kurulu (79) numaralı paragrafın ya birinci ya da dördüncü fıkralarından birini tavsiye eder. Öğrenci velisi bu tavsiyelerden birini seçebilir.

F. SORUMLULUĞUN KALKMASI

(83) 1974 - 1975 öğretim yılı sonundan itibaren öğretmenler kurulu kararı ile yalnız bir dersten başarısız duruma düşen ve bir üst sınıfa bu dersten sorumlu olarak devam eden öğrencilerin sorumluluk sınavları, bütünleme sınavları ile birlikte yapılır. Bütünleme sınavında başarı gösteren öğrencinin tek dersten olan sorumluluğu kalkar.

Bunun dışında, tek dersten sorumlu olarak bir üst sınıfa devam eden öğrencinin sorumluluğunun kalkması için,

a) Ya devam ettiği üst sınıfta okutulan aynı dersten öğretim yılı sonunda başarılı olması,

b) Ya da bu üst sınıfta doğrudan doğruya veya sınıf öğretmenler kurulu kararı ile sınıf geçmesi gerekir. Lise ve dengi ortaöğretim kurumlarında ara sınıflarda biten ve üst sınıfta devam etmeyen dersler için bu fıkra hükmü uygulanmaz. Bu dersler için tek dersten sorumluluk, okul bitinceye kadar devam eder. Sorumlu dersten başarı gösterilmedikçe diploma alınamaz.

Ortaokuldaki bir dersten sorumlu olarak ortaöğretim kurumlarının birinci sınıflarına devam eden öğrenciler için de yukarıda belirtildiği şekilde işlem yapılır. Devam ettiği ortaöğretim kurumunda sorumlu olduğu dersten sorumluluğu kalkan öğrencinin durumu, diploması düzenlenmek üzere geldiği ortaokula bildirilir.

(84) 1972 - 1973 öğretim yılından bir dersten sorumlu olarak bir üst sınıfa devam eden öğrenciler, 1973 - 1974 öğretim yılı güz dönemi sınavları sonunda,

a) Devam ettikleri üst sınıfta okutulan aynı dersten başarılı oldukları,

b) Ya da devam ettikleri sınıfı geçtikleri takdirde, sorumlu derslerinden başarı gösterememiş olsalar bile, sorumluluktan kurtulmuş sayılırlar. Ancak lise ve dengi ortaöğretim kurumlarında ara sınıflarda biten ve üst sınıfta devam etmeyen dersler için bu fıkra hükmü uygulanmaz. Bu dersler için tek dersten sorumluluk, okul bitinceye kadar devam eder. Sorumlu dersten başarı gösterilmedikçe diploma alınamaz.

(85) 1973 - 1974 öğretim yılı bütünleme sınavları sonunda, sorumlu ders dahil, birden fazla dersten başarısız duruma düşüp dışarıda beklemek suretiyle gelecek öğretim yılında başarısız olduğu derslerden bütünleme sınavlarına girecek öğrenciler, isterlerse, gelecek öğretim yılında başarısız olduğu derslerden öğretim yılı sonunda açılacak bütünleme kurslarına katılabilirler. Bunlardan bütünleme sınavları sonunda başarı gösteremeyenler hakkında (77), (78), (79), (80), (81) ve (82) numaralı paragraflar uyarınca işlem yapılır.

F. SON SINIFLARDA BAŞARI GÖSTEREMEYEN ÖĞRENCİLER İÇİN SINAV HAKKI

(86) Son sınıf öğrencileri, başarısız oldukları derslerin sınavlarına, isterlerse, ertesi yılların bütünleme sınavı dönemlerinde sınırsız olarak girebilirler.

G. BÜTÜNLEME SINAVLARININ ENGELİ

(87) Genel kural olarak bütünleme sınavlarının engeli yoktur. İstisnaî olarak yatakta tedaviyi gerektiren bir hastalık nedeni ile bütünleme sınavına girecek durumda olmadığını, resmî hastahane, hükümet tabibi veya okul doktorundan alınacak bir sağlık raporu ile sınavdan önce okul müdürlüğüne belgelendirmiş ve raporu okul müdürlüğünce kabul edilmiş bir öğrenci için engel sınavı düzenlenebilir. Engel sınavları bütünleme sınavı esaslarına göre yapılır.
Engel sınavı, raporu bitiş tarihinden itibaren, bütünleme sınavları sırasında, okul müdürlüğünce saptanacak bir günde yapılır. Rapor süresi bütünleme sınav dönemini aşan öğrenciler için engel sınavı, okulun açıldığı ilk hafta içinde okul müdürlüğünce saptanacak bir günde yapılır. Engel sınavlarına giren öğrencilerin durumları da bütünlemeli öğrenciler için olduğu gibi, sınıf öğretmenler kurulunda görüşülerek karara bağlanır.

Bütünleme sınavlarının engeli ile ilgili bu hükümler 1974 - 1975 öğretim yılı sonundan itibaren uygulanacaktır.

H. BİR DERSİN YIL SONU NOTU VE YIL SONU BAŞARI NOTU

1. YIL SONU NOTU

(88) Bir dersin yıl sonu notu, öğrencinin o dersten aldığı birinci ve ikinci kanaat notlarının aritmetik ortalamasıdır.

2. YIL SONU BAŞARI NOTU

(89) Bir dersin yıl sonu başarı notu, yıllık genel başarı ortalamasının ve diploma derecesinin saptanmasında esas olan nottur.

3. YIL SONU BAŞARI NOTUNUN SAPTANMASI

(90) a) Doğrudan geçilen bir dersin yıl sonu notu, o dersin "yıl sonu başarı notu" sayılır.

b) Bütünleme, sorumluluk ya da engel sınavında alınan not ile yıl sonu notunun aritmetik ortalaması "yıl sonu başarı notu" kabul edilir.

c) Öğretmenler kurulunca karar verilen bir dersin "yıl sonu başarı notu" ile sorumluluğu kalkmış sayılan bir dersin "yıl sonu başarı notu", bir önceki b) fıkrasına göre saptanır.

I — BÜTÜN DERSLERİN YILLIK GENEL BAŞARI ORTALAMASI

(91) Bütün derslerden yıllık genel başarı ortalaması, o yıl okunan derslerin yıl sonu başarı notlarının ağırlıklı ortalamasıdır. Ağırlıklı ortalama şöyle bulunur:

a) Bir dersin ağırlığı, o dersin haftalık ders saati sayısına eşittir.

b) Bir dersten alınan yıl sonu başarı notu ile o dersin haftalık ders saati sayısı çarpılır. Çıkan sayı o dersin "ağırlıklı notu" dur.

c) Aynı yılda okunan bütün derslerin ağırlıklı notları toplamı, aynı derslerin haftalık ders saatleri toplamına bölünür. Çıkan sayı, öğrencinin "yıllık genel başarı ortalaması" dır. Yıllık genel başarı ortalaması hesaplanırken bölme, virgülden sonra iki basamak yürütülür.

(92) Yıllık genel başarı ortalaması öğrencinin karnesinde, dosyasında, sınıf geçme ve diploma defterinde gösterilir.

Yıllık genel başarı ortalamasının saptanmasına örnek:

Bir öğrencinin ders kesimi sonunda okuduğu derslerden aldığı notlar aşağıdaki gibi olsun:

DERSLER	*Haftalık ders saati*	*Yıl sonu başarı notu*	*Dersin ağırlıklı notu*
Türkçe	5	6	5 × 6 = 30
Matematik	4	4	4 × 4 16
Sosyal bilgiler	3	8	3 × 8 24
Fen bilgisi	3	6	3 × 6 18
Yabancı dil	3	4	3 × 4 12
Resim	1	6	1 × 6 6
Müzik	1	8	1 × 8 8
Beden eğitimi	1	8	1 × 8 8
Ahlâk	1	8	1 × 8 8
Seçmeli I	2	4	2 × 4 8
Seçmeli II	2	8	2 × 8 16
Din bilgisi	1	8	1 × 8 8
TOPLAM	*27*		*162*

$$\text{Yıllık genel başarı ortalaması} = \frac{\text{Derslerin ağırlıklı notları toplamı}}{\text{Haftalık ders saatleri toplamı}} = \frac{162}{27} = 6.00$$

Bu öğrencinin yıllık genel başarı ortalaması = 6.00'dır.

I. DİPLOMA VERİLMESİ

(93) Ortaokulu bitirme sınıfı olan sekizinci ve ortaöğretimi bitirme sınıfı olan onbirinci (veya bazı okullarda onikinci) sınıflarda:

a) doğrudan sınıf geçen,

b) bütünleme ile sınıf geçen,

c) öğretmenler kurulu kararı ile sınıf geçen her öğrenciye "bitirme diploması" verilir.

Diploma üzerinde "diploma derecesi" gösterilir.

J. DİPLOMA NOTU VE DERECESİ

(94) Son sınıf derslerinden alınan yıl sonu başarı notları ile ara sınıflarda biten derslerden alınan yıl sonu başarı notları, "bitirme notları" sayılır.

(95) Diploma derecesi, bitirme notlarının ağırlıklı ortalamasıdır. Ağırlıklı ortalama şöyle bulunur:

a) Bir dersten alınan bitirme notu ile o dersin haftalık ders saati sayısı çarpılır. Çıkan sayı "ağırlıklı not" tur.

b) Bitirme notu alınan bütün derslerin ağırlıklı notları toplanır ve çıkan sayı aynı derslerin haftalık ders saatleri toplamına bölünür. Elde edilen not diploma notudur.

c) "Diploma derecesi", diploma notuna göre pekiyi, iyi veya orta olarak belirtilir.

K. DİPLOMAYA EKLİ BAŞARI DURUMU BELGESİ

(96) 1974-1975 öğretim yılından itibaren diploma ile birlikte her öğrenciye bir de başarı belgesi verilir. Bu belgede, öğrencinin bitirme notları ayrı ayrı gösterilir ve her dersten başarı durumu "doğrudan geçti" "bütünleme ile geçti" ya da "öğretmenler kurulu kararıyla geçti" şeklinde belirtilir. Bu belgeye diploma notu ve derecesi de işlenir.

(97) Başarı belgesinin aslı, öğrencinin okul dosyası içinde, üst öğrenim kurumuna gönderilir.

(98) Tek dersten sorumlu olarak bir üst öğretim kurumuna devam edecek öğrencilere yalnızca başarı durumu belgesi verilir.

L. ORTAOKUL YÖNELTME TAVSİYESİ

(99) Sınıf öğretmenler kurulu, sekizinci sınıf sonunda diploma almağa hak kazanmış her öğrencinin sekiz yıllık okul hayatını bütünü ile değerlendirerek ortaokuldan sonraki hayatı için yapılacak yöneltme tavsiyesini kararlaştırır.

Bu tavsiye,

1. Öğrencinin,

a) Ortaokulu kaç yılda başardığı,

b) Varsa başaramadığı dersler,

c) Tekrarladığı sınıflar,

ç) Son sınıfın yıllık genel başarı ortalaması,

2. Öğrenci hakkında,

a) Sınıf öğretmeninin görüşleri,

b) Okul rehberlik örgütü tavsiyeleri (varsa),

c) Eğitsel kol öğretmenlerinin görüşleri,

3. Öğrencinin sınıf öğretmenine bildirdiği yönelme isteği gibi hususlar, bir arada ve bütünüyle, sınıf öğretmenler kurulunca değerlendirilerek kararlaştırılır.

Yukarıdaki hususlarda gerekli bilgiler sınıf öğretmeni tarafından sağlanır.

Yöneltme tavsiyesi, doğrudan geçen öğrenciler için ders kesiminden sonra toplanan sınıf öğretmenler kurulu; bütünleme ya da kurul kararı ile geçen öğrenciler için ise, bütünleme sınavları sonunda toplanan sınıf öğretmenler kurulu tarafından kararlaştırılır.

Yöneltme tavsiyesinde öğrencinin ortaöğretimde takip edebileceği program hakkında sınıf öğretmenler kurulunun görüşü açık olarak belirtilir. Bu karar öğrencinin okul dosyasına, sınıf öğretmeni tarafından işlenir.

Yöneltme tavsiyesi, öğrenci velisine, okul müdürlüğü tarafından yazılı olarak duyurulur.

Öğrencinin okul dosyası üst öğrenim kurumuna gönderilir.

(Bu madde 1974 - 1975 öğretim yılı sonundan itibaren uygulanmağa başlanacaktır.).

M. OKUL DIŞINDAN BİTİRME SINAVLARI

(100) Okul dışından sınava girmek suretiyle diploma almak isteyenlerin sınavları da bütünleme sınavları ile birlikte yapılır.

N. AKŞAM ORTAOKUL VE LİSELERİ

(101) Akşam ortaokul ve liselerinin bütünleme sınavları da Haziranda yapılacaktır. Bu okullarda sınıf geçme ile ilgili esaslar ayrıca saptanacaktır.

XI — YILLIK ÇALIŞMA TAKVİMİNİN YENİDEN DÜZENLENMESİ

Yukarıdaki kararlara göre bütün okullarda yıllık çalışma takvimi yeniden düzenlenecektir.

(102) IX. Millî Eğitim Şûrası kararlarının (142) numaralı paragrafına uygun olarak, resmî ve özel, bütün ortaokullarda ve genel, mesleki ve teknik nitelikteki ortaöğretim kurumlarında çalışma takvimi aşağıdaki esaslara göre yeniden düzenlenecektir:

(103) 1. Ortaokullar ile genel, mesleki ve teknik ortaöğretim kurumları Eylül ayının ilk pazartesi günü açılır. Dersler Eylül ayının ikinci pazartesi günü başlar ve 21 Mayıs akşamı kesilir.

(104) 2. Açılışı izleyen ilk hafta içinde öğrenci kayıtları, sınıfların teşkili, yıllık çalışma planı ve programlarının hazırlanması, öğretmenler kurulu ve zümre öğretmenleri toplantısı gibi çalışmalar yapılır. Öğrenci kayıtları derslerin başladığı gün sona erer. Öğrenci mevcudu kalabalık okullarda kayıtlara, Ağustos ayının son haftasında başlanabilir.

(105) 3. Bir ders 40 dakikadır. Günlük zaman çizelgesi, okulun normal öğretim veya çift öğretim uygulaması ve iklim şartları gözönünde tutularak okul müdürlüğünce saptanır.

(106) 4. Öğretim yılı iki döneme ayrılır. Birinci dönem ile ikinci dönem arasında yarı yıl tatili verilir. Yarı yıl tatili Aralık ayının son pazartesi günü başlar ve iki hafta sürer.

(107) 5. Resmî tatiller dışında verilecek olağanüstü tatiller dolayısıyle yapılmayan dersler okul müdürlüğünce hazırlanacak bir ek programa göre yıl içinde telâfi edilir.

(108) 6. Mesleki ve teknik okullar öğrencileri, diploma almaya hak kazanabilmek için, yönetmeliklerine göre yapmak zorunda oldukları staj çalışmalarını okul müdürlüğünce uygun görülecek sanayi kuruluşları ile iş yerlerinde yaparlar. Uygun staj yeri bulunmaması halinde, bu çalışmalar her yıl derslerin başlamasından önce 15 gün içinde okulda yapılır. Gerektiğinde doğrudan geçen öğrenciler için bu çalışmalar Haziran ayı içinde de düzenlenebilir.

(109) 7. Birinci döneme ait not çizelgeleri, dönem sona ermeden en geç üç gün önce, ikinci dönem not çizelgeleri ise derslerin kesildiği günün akşamına kadar okul müdürlüğüne verilir.

(110) Her sınıf öğretmeni kendi sınıfına ait karnelerin işlenmesinde okul müdürlüğü ile işbirliği yapar.

(111) Birinci dönem karneleri ara tatilinden önce verilir ve öğrenci velisi tarafından imzalandıktan sonra, ara tatili sonunda, sınıf öğretmenine iade edilir.

(112) İkinci dönem sonunda not çizelgeleri müdürlüğe verildikten sonra, öğretmenler kurulu toplanır. Bu toplantıda, doğrudan geçen sekizinci sınıf öğrencileri için "yöneltme tavsiyesi" saptanır ve öğretim yılı içinde disiplin kurulunca davranış notu indirilmiş olan öğrencilerin durumları incelenerek Disiplin Yönetmeliğinin 41. maddesine göre gerekli kararlar alınır.

(113) Bütünlemeye kalan öğrencilere durumları ders kesiminden hemen sonra listeler asılmak suretiyle okul müdürlüğünce duyurulur.

(114) Doğrudan geçen öğrencilere karneler, ders kesiminden sonra yapılan öğretmenler kurulu toplantısını izleyen hafta içinde; bütünlemeli öğrencilere ise, bütünleme sınavının sonunda yapılan sınıf öğretmenler kurulu toplantısından sonra verilir.
İkinci karneler okula geri verilmez.

(115) 8. Yukarıdaki düzene geçiş yılı olan 1974 - 1975 öğretim yılında, resmî ve özel bütün ortaokullar ile genel, meslekî ve teknik nitelikteki bütün ortaöğretim kurumlarında aşağıdaki yıllık çalışma takvimi uygulanacaktır.

1974 - 1975 ÖĞRETİM YILI ÇALIŞMA TAKVİMİ

26 - 30 eylül 1974	:	Öğretmenler kurulu toplantısı ve yeni öğretim yılı hazırlıklarının görüşülmesi
1 ekim 1974 salı	:	Derslerin başlaması
13 - 27 ocak 1975	:	Yarı yıl tatili
27 ocak 1975 pazartesi	:	İkinci dönemin başlaması
21 mayıs 1975 çarşamba	:	Derslerin kesilmesi ve not çizelgelerinin idareye verilmesi

24 - 26 mayıs 1975	:	Öğretmenler kurulu toplantısı
28 mayıs - 24 haziran 1975	:	Bütünleme kursları
25 haziran - 10 temmuz 1975	:	Bütünleme sınavları ve öğretmenler kurulu toplantısı
11 temmuz - 1 eylül 1975	:	Yaz tatili
1 eylül 1975 pazartesi	:	Okulların açılması (sınıfların düzenlenmesi, çalışma programları, öğretmenler kurulu, zümre toplantıları vb.)
8 eylül 1975 pazartesi	:	Derslerin başlaması
29 aralık 1975 - 11 ocak 1976	:	Yarı yıl dinlenme tatili

XII — ÖĞRETİM KURUMLARININ LİSE ADI ALTINDA BÜTÜNLEŞTİRİLMESİ

Kanun gereğince bütün ortaöğretim kurumlarına lise adı verilecektir.

(116) Milli Eğitim Temel Kanununun 29. maddesinde aynen: "Ortaöğretim, çeşitli programlar uygulayan liselerden meydana gelir. Belli bir programa ağırlık veren okullara lise, teknik lise ve tarım meslek lisesi gibi eğitim dallarını belirleyen adlar verilir..." denilmektedir. Milli Eğitim Temel Kanununun bu hükmü uyarınca bütün ortaöğretim kurumlarına "lise" adı verilecektir. Buna göre,

a) "Teknisyen Okulu" yerine "Teknik Lise"

b) "Sanat Enstitüsü" yerine "Meslek Lisesi" (erkek veya kız) (*)

c) "Kız Enstitüsü" yerine "Meslek Lisesi" (kız veya erkek) (*)

ç) "İmam - Hatip Okulu" yerine "İmam Hatip Lisesi"

d) "Kolej adını kullanan resmî ve özel bütün liselerden, yabancı dil öğretimi ile ilgili özellikleri sürdürülmek kaydıyle, bu adın kaldırılarak bunun yerine "Lise",

e) "Öğretmen Okulu" yerine, Yüksek Öğretmen Okuluna hazırlık niteliğinde olmak üzere, yalnızca, "Öğretmen Lisesi" adları kullanılacaktır.

(*) Meslek liseleri uyguladıkları programların ağırlıklarını belirten niteliği adlarının başına eklerler. Örneğin: Tekstil Meslek Lisesi, Yapı Meslek Lisesi, Tarım Meslek Lisesi gibi.

XIII — YÖNETMELİK DEĞİŞİKLİKLERİ

Yukarıdaki kararlara göre yönetmeliklerde gerekli değişiklikler yapılacaktır.

(117) 2287 Sayılı Teşkilât Kanununun 4926 sayılı kanunla değişik üçüncü maddesi gereğince "..... Şûra kararları Bakanlık makamının tasdiki ile katileşir". Bu hüküm uyarınca 1974 - 1975 öğretim yılı başında, resmî ve özel bütün ortaokullarda ve genel, mesleki ve teknik nitelikteki bütün ortaöğretim kurumlarında uygulanması kararlaştırılan IX. Millî Eğitim Şûrası kararlarından bazıları yukarıda sıralanmıştır. Uygulama, 1974 - 1975 öğretim yılında bu kararlara göre başlayacak ve mevcut yönetmeliklerde gerekli değişiklikler yapılacaktır.

(118) Yeni kararlar karşısında, millî eğitim sistemimizin bütünlüğü içinde, okullar arasındaki yatay ve dikey geçişleri yurt düzeyinde sağlamak ve uygulamada herhangi bir okulun öğrencileri zararına bir durum yaratmamak için, yukarıda sıralanan yenilikler (Ankara Bahçelievler Deneme Lisesi, İstanbul Atatürk Kız Lisesi, Ankara Fen Lisesi, yabancı okullar ve azınlık okulları gibi) ayrı yönetmeliği olan okullar için de geçerli olacaktır. Bu okullar yukarıdaki kararlara aykırı olmayan özelliklerini sürdürebileceklerdir. Okul müdürlükleri özel yönetmeliklerinde ve ders dağıtım çizelgelerinde hazırlayacakları değişiklikleri onaylanmak üzere Bakanlığa göndereceklerdir. Böylece Millî Eğitim Temel Kanununda belirtilmiş olan Millî Eğitim sistemimizin genel amaç ve temel ilkeleri bütün okullarımızın yönetmeliklerinde ifadesini bulmuş olacaktır.

XIV — ÖĞRENCİLERİ VE VELİLERİ AYDINLATMA GÖREVİ

Yukarıdaki kararlar hakkında öğrenciler ve öğrenci velileri önceden aydınlatılacaklardır.

(119) Bütün ortaokulların ve ortaöğretim kurumlarının müdürleri, yukarıda belirtilen kararları, kendi okullarının öğrencilerine ve öğrenci velilerine öğretim yılı başında okul - aile birlikleri ve koruma

dernekleri ile işbirliği yaparak duyurmakla ve uygulamalar hakkında kamuoyunun zamanında ve yeterince aydınlatılmasına yardım etmekle görevli ve yükümlüdürler.

XV — UYGULAMANIN DÜZENLENMESİ

Uygulamaya geçmek üzere, yöneticiler için Bakanlıkça bölge toplantıları yapılacak ve dersler başlamadan önce okullarda gerekli hazırlıklar tamamlanacaktır.

(120) Bu kararlar Tebliğler Dergisinde yayımlanarak en kısa zamanda valiliklere ve doğrudan doğruya okul müdürlüklerine gönderilecektir.

Her okul müdürü, bu Tebliğler Dergisini alır almaz, ayrıca bir emir beklemeden, uygulamaya geçmekle görevli ve yetkilidir.

(121) Uygulamanın yukarıdaki kararlara göre düzenlenmesi için, yöneticileri aydınlatmak üzere, bütün yurt düzeyinde aynı zamanda, bölge toplantıları gerekli görülmüş ve bu amaçla Bakanlıkça 15 ekip kurulmuştur. Her ekipte, bir Talim ve Terbiye Kurulu üyesi (Başkan), bir Bakanlık Müfettişi, bir Daire temsilcisi ve bölgenin Milli Eğitim Müdürleri bulunmaktadır. Bu ekipler 18 - 30 eylül 1974 tarihleri arasında kendi bölgelerine giren illerde her ilin, Milli Eğitim Müdülüğünce uygun görülecek sayıda ve yerlerde düzenlenecek yönetici seminerlerine katılacaklardır. Aynı toplantılar Şubat ve Mayıs aylarında tekrar edilecektir. Ayrıca yöneticiler uygulamanın başarılı olarak yürütülmesini sağlamak için Bakanlıkça görevlendirilen ekiplerin üyeleri ile devamlı işbirliği sağlayacaklardır.

(122) Her okul müdürü derslerin başlamasından önce öğretmenler kurulu, sınıf öğretmenleri, zümre öğretmenleri ve okul - aile birliği toplantıları yapacak ve uygulamanın kendi okulu içinde karşılıklı anlayış ve işbirliği içinde yürütülmesini sağlamak için uygun göreceği tedbirleri alacaktır.

(123) Milli Eğitim Müdürleri kendi illerindeki uygulamanın gereği gibi düzenlenmesi ve yürütülmesi için uygun göreceği tedbirleri alacak, uygulamayı yakından izleyecek, okullara gerekli yardımları yapacak ve uygulama sonuçları hakkında Ocak ve Mayıs ayı başında Bakanlığa birer rapor vereceklerdir.

BÖLÜM VI

IX. MİLLÎ EĞİTİM ŞÛRASI KARARLARI UYARINCA GELİŞTİRMEK ÜZERE 1974 - 1975 ÖĞRENİM YILINDA UYGULAMAYA KONULAN YÖNETMELİK TASLAKLARI

Talim ve Terbiye Kurulu Kararı :

Karar sayısı: 419 Tarih: 17 Eylül 1974

Konu: Ortaokul yönetmelik taslağının geliştirilmesi Hk.

İlgi: a) 6 Mayıs 1974 gün ve 1788 sayılı Tebliğler Dergisinde yayımlanan IX. Millî Eğitim Şûrası önerileri.

b) 5 Temmuz 1974 gün ve 381 sayılı Talim ve Terbiye Kurulu kararı ile 15 Temmuz 1974 gün ve 1797 sayılı Tebliğler Dergisinde yayımlanan IX. Millî Eğitim Şûrası kararları.

c) 16 Eylül 1974 gün ve 1805 sayılı Tebliğler Dergisinde yayımlanan 5 Eylül 1974 gün ve 402 sayılı Talim ve Terbiye Kurulu kararı.

Millî Eğitim Temel Kanunu ve IX. Millî Eğitim Şûrası kararları uyarınca hazırlanan ve bir örneği bu karara bağlı olan ortaokul yönetmelik taslağının 18 ilde (İstanbul, Edirne, Bursa, Samsun, Trabzon, Bolu, İzmir, Muğla, Uşak, Ankara, Eskişehir, Konya, Antalya, Adana, Isparta, Sivas, Elâzığ ve Erzurum) seçilecek birer ortaokul ile Hasanoğlan, Beşikdüzü ve Bolu Kız İlköğretmen okulları bünyesindeki ortaokullarda 1974 - 1975 öğretim yılında, bir yıl süre ile uygulanarak geliştirilmesi ve bu uygulama sonunda kesin şeklini alacak olan yönetmeliğin 1975 - 1976 öğretim yılı başında bütün ortaokullarımızda yürürlüğe konması uygun görülerek durumun Bakanlık Makamının onayına arzı kararlaştı.

Uygundur.
17/9/1974
Mustafa ÜSTÜNDAĞ
Millî Eğitim Bakanı

ORTAOKUL YÖNETMELİK TASLAĞI

GEREKÇE

TÜRK EĞİTİM SİSTEMİ İÇİNDE YENİ ORTAOKULUN YERİ

Türk eğitim sisteminde "eleyici" düzen yerine "yöneltici" düzen gerçekleştirilecektir.

Bilindiği gibi, eğitim reformu amacı ile sürdürülen çalışmalar, Türk eğitim sisteminin, bir yandan, Türk vatandaşlarının ilgi, istidat ve yeteneklerine; öte yandan, ekonomik, sosyal ve kültürel kalkınmamızın ihtiyaçlarına dengeli olarak cevap verecek biçimde yeniden düzenlenmesi zorunluğunu ortaya koymuş ve bu amaçla yapılan hazırlıklar, IX. Milli Eğitim Şûrası kararları ile yeni ve hızlandırıcı bir aşamaya ulaşmış bulunmaktadır. Getirilen yeniliklerin özünü, kısaca, "yöneltme" teşkil etmektedir.

Eğitim sistemimizde, özellikle, ortaokul üstünde birbirlerine kapalı dikey kuruluşlardan oluşan, yüksek öğretim önüne öğrenci yığan ve başarısız sayılan öğrencileri eleyen bugünkü ortaöğretim sistemimiz, öğrencileri ilgi, istidat ve yeteneklerine ve toplum ihtiyaçlarına göre yüksek öğretimin çeşitli temel öğrenim alanlarına veya çalışma hayatının çeşitli alanlarına yönelten ve aralarında öğrencilere yeteneklerine göre yatay ve dikey geçiş yollarını açık tutan çeşitli programlardan oluşmuş bir sistem bütünlüğü içinde yeniden düzenlenecektir. Bu amaçla Milli Eğitim Temel Kanunu ile gerekli hükümler getirilmiş bulunmaktadır. Bugünkü ilkokul ve ortaokul temel eğitim halinde bütünleştirilecek; ortaöğretim (a) yüksek öğretime hazırlayan programları, (b) hem mesleğe hem de yüksek öğretime hazırlayan programları, (c) hayata ve iş alanlarına hazırlayan programları kapsayacak; öğrenciler, istek ve yeteneklerine göre bu programlara yönelerek yetişme olanağı bulacaklar ve (a) ve (b) programlarını bitiren öğrenciler yetiştirildikleri yönde üniversitelere, akademilere ve yüksek okullara girmek için aday olma hakkını kazanacaklardır. Böylece, ortaöğretim ile yükseköğretim arasındaki normal geçiş kanalları kurulmuş ve bugünkü kopukluk giderilmiş olacaktır. Hangi fakülte, akademi ve yüksek okullara hangi programları bitirenlerin nasıl girecekleri ilgili kurumlarca kararlaştırılarak önceden ilân edilecektir. Yani, öğrenciler, girmek istedikleri yüksek öğrenime ulaşabilmek için bütün umutlarını, yalnızca, yüksek öğretim önünde yapılan merkezî bir

yarışma sınavına bağlamayacaklar; fakat ortaokuldan itibaren uygulanacak "yöneltme" düzeni ile ortaöğrenimleri sırasında hangi programları hangi seviyede başarmakla yükümlü olduklarını bileceklerdir. Kısaca, "yöneltme" yalnızca bir noktada yapılmayacak; fakat bütün ortaokul ve ortaöğrenim süresi içinde gelişerek oluşacaktır.

Yöneltme düzeninin esasını, programlar ve öğrenci akışını düzenleyen kurallar bakımından getirilen yenilikler teşkil etmektedir:

Programlar, (a) ortak dersleri, (b) özel dersleri ve (c) seçmeli dersleri kapsayacaktır. Bakanlıkça hazırlanan ve IX. Millî Eğitim Şûrasınca kabul edilen yeni ders dağıtım çizelgelerinde (a) ortak derslerin ilkokuldan dokuzuncu sınıfın sonuna kadar okul programlarına esas olması, (b) öğrencileri ortaöğretimin üç amacından birine yönelten özel derslerin dokuzuncu sınıftan sonraki sınıflarda yer alması, (c) beceriye yönelik seçmeli derslerin veya meslek derslerinin ise altıncı sınıftan ortaöğretimin sonuna kadar bütün programlarda bulunması kararlaştırılmıştır.

Eğitim sisteminin bütünlüğü içinde öğrenci akışını düzenleyen kurallar bakımından (a) öğrencileri başarılarına göre yöneltmek ve çalışmağa teşvik etmek esas olduğundan her derste öğrenci başarısını dört ayrı notla, başarısızlığını ise tek notla değerlendiren beşli sayısal sistemin kullanılması, (b) beşli sayısal sistemin bütün eğitim kademelerinde de uygulanması, (c) ölçme işlemlerinin geçerli ve güvenilir araçlarla yapılması, (d) ölçme sonuçlarından değerlendirmeye geçişte eğitim ve öğretimin amaçları ile sınıfın başarı dağılımı ve her öğrencinin bu dağılımdaki yerinin dikkate alınması, (e) öğretim yılı sonunda yapılacak değerlendirmede bir dersin nihaî notu saptanırken ara ve dönem sonu sınavlarına, genel ilkelere uygun şekilde tanınacak ağırlıklar verilmesi, (f) öğretim yılı sonunda her dersten nihaî not olarak geçer notlardan birini alanların doğrudan sınıf geçmesi, bir ya da daha çok dersten aldığı nihaî not "geçmez" durumda olanların haziran ayında okulca açılacak yetiştirme kurslarına devam etmeleri, kurslardan sonra yapılacak bütünleme sınavlarında bir ya da daha çok dersten "geçmez" not alan öğrencilerin durumlarının sınıf öğretmenler kurulu tarafından karara bağlanması, (g) sınıf geçme ve okul bitirmede derslere verilecek bağıl önemin haftalık ders saati sayısını ayarlama yoluyle sağlanması, (h) her öğretim kademesi sonunda tek diploma verilmesi; ancak mezunların başarı durumlarındaki farklılıkların, öğrenci dosyasındaki kayıtlara dayalı olarak, alınan dersler ile başarı derecelerini ayrıntılı olarak gösteren bir belgenin de verilmesi, (i) bir öğretim kademesini bitirmek için kademe sonunda ayrıca bir bitirme sınavı yapılmaması, (k) bir öğretim kademe-

si mezunlarının bir üst öğretim kademesine kabulleri için "yeterli" ya da "yetersiz" olduklarının diploma üzerinde belirtilmemesi; bu husus ve giriş şartlarının üst öğrenim kurumunca karara bağlanması gibi temel ilkeler kabul edilmiştir.

İşte bu yönetmelikle, ortaokul, Millî Eğitim Sistemimizin yukarıda özetlenen bütünlüğü içinde yeniden düzenlenmektedir.

TEMEL EĞİTİMDE YENİ ORTAOKUL ANLAYIŞI

Yeni ortaokul, ortaöğretimin birinci devresi değil, temel eğitimin ikinci devresi olacaktır.

Fırsat ve olanak eşitliği bakımından Türk Millî Eğitimindeki gelişmeleri ortaya koymak amacıyle yapılan araştırmalar, son on beş yıl içinde (a) ilkokulda beş yıllık öğrenimi sınıfta kalmadan bitirme oranının en fazla yüzde 27 olduğunu, sınıf tekrar edenler de dahil olmak üzere birinci sınıfa kaydolanlardan ilkokulu bitirenlerin yüzde 50'yi geçmediğini; (b) ortaokullarda üç yıllık öğrenimi sınıfta kalmadan bitirme oranının yüzde 46 - 60, liselerde ise yüzde 53 - 69 arasında değiştiğini; (c) başarı yüzdelerinin 1968 yılında genelleştirilen yeni ilkokul programından sonra ilkokulda yüzde 90'a kadar yükseldiğini, oysaki ortaokul ve liselerde başarısızlık yüzdelerinin her yıl daha fazla arttığını; (ç) ilkokulu bitirenlerden yaklaşık olarak yüzde 45'inin hayata atıldığını; (d) ortaokulu bitirenlerin ise yaklaşık olarak yüzde 90'ının üst öğrenime geçtiğini; (e) ilkokuldan veya daha sonra hayata atılma durumunda kalanlar için onları iş alanlarına hazırlayıcı nitelikte eğitim tedbiri bulunmadığından bu çocukların kendi gelecekleri ile başbaşa bırakıldıklarını ve bu uygulamanın özellikle ortaöğretim kurumu bulunmayan veya yeterli olmayan yöreler için yurt düzeyinde olanak ve fırsat eşitliğini zedeleyici nitelikte olduğunu ortaya koymuştur. Verim düşüklüğünün, dolayısıyle ekonomik kaybın açık göstergeleri olarak değerlendirilmesi gereken bu yüzdeler, aynı zamanda, ilkokul, ortaokul ve ortaöğretim programları ile öğrenci akışını düzenleyen kuralların öğrencinin ihtiyaçlarına cevap verecek ve toplumumuzun uzun dönemli okullaşma hedeflerini gerçekleştirecek biçimde yeniden düzenlenmesini zorunlu kılmaktadır.

Millî Eğitim Temel Kanunu ile getirilen sistem bütünlüğü içinde temel eğitim, bugünkü beş yıllık ilkokul ile üç yıllık ortaokulu içine alarak

milli eğitim sistemimizin, 7 - 14 zorunlu öğrenim çağını kapsayan alt kademesini oluşturmaktadır. Zorunlu öğrenim çağı, 222 sayılı İlköğretim ve Eğitim Kanununa göre, çocuğun altı yaşını bitirdiği yılın eylül ayında başladığına ve 14 yaşını bitirip 15 yaşına girdiği yılın öğretim yılı sonunda bittiğine göre, ortaokul da yaş grubu olarak zorunlu öğrenim çağı içerisine girmiş olmaktadır. Uzun dönemli kalkınma planında ortaokul için 1995 yılında çağ nüfusunun yüzde 75'inin okullaşması gibi ileri bir sosyal hedef öngörülmüştür.

Temel eğitimin amacı, Millî Eğitimin genel amaç ve temel ilkelerine uygun olarak, her Türk çocuğunu hayata ve üst öğrenime hazırlamaktır. Şu halde, bir temel eğitim kurumu olarak, yeni ortaokulun görevi öğrencileri ilgi, istidat ve yetenekleri ölçüsünde yetiştirmektir. Başka bir deyişle hayata ve üst öğrenime yönelme temel eğitimde, özellikle ortaokulda başlayacaktır. Ortaöğretime giriş ve çeşitli programlara yönelme ise, insangücü ihtiyaçları da gözönünde tutularak, istek ve yeteneğe göre düzenlenecektir. Nitekim Millî Eğitim Temel Kanununun "Ortaöğretimden yararlanma hakkı" başlığını taşıyan 27. maddesinde "Temel eğitimini tamamlayan ve ortaöğretime girme hakkını kazanmış olan her öğrenci, ortaöğretime devam etmek ve ortaöğretim imkânlarından ilgi, istidat ve yetenekleri ölçüsünde yararlanmak hakkına sahiptir" hükmü getirilmiş bulunmaktadır. Bu hüküm uyarınca ortaöğretimin genel mesleki ve teknik nitelikteki çeşitli programlarına yönelme için belli başarıların aranacağından şüphe yoktur. Bu amaçla ortaokul öğrenimi sonunda öğrencilere, ortaokul diploması ile birlikte her dersteki başarı durumlarını gösteren birer "başarı durumu belgesi" de verilecektir. Ortaöğretime devam etmeyen, edemeyen ya da devam etmek istemeyen öğrenciler, pratik sanat okulu, çıraklık düzeni, mesleki yaygın eğitim kursları gibi çeşitli yollardan yararlanarak iş alanlarına hazırlanma olanağı bulabilmelidirler. Bu kurumların hem sayı hem de nitelik bakımından her yerde ihtiyacı karşılayacak düzeye getirilmesi, millî eğitim sistemimizin bütünlüğü içinde yöneltme düzeninin işlemesi bakımından zorunludur. Görülüyor ki ortaokul, yeni amacı bakımından, bundan böyle, liseye ve lise dengi okullara öğrenci hazırlayan, ortaöğretimin birinci kademesi niteliğinde bir kurum olmayacak; fakat genel hedefi, Türk çocuğunu çalışma hayatına ve üst öğrenime hazırlamak olan temel eğitimin ikinci kademesi alacaktır. Program ve öğrenci akış düzeni bakımından, belli bir programı yerine getirmekle görevli olan ve bu yolda "başarısız sayılan" öğrencileri sınıfta bırakma ve belge verme suretiyle okuldışında bırakan "eleyici" ortaokul kalkacak; bunun yerini, her öğrenci-

ye ortak genel kültür veren temel dersler ile çevreye, okula ve öğrencilere göre farklı seçmeli dersleri kapsayan, çocuğa göre esnek bir programla, öğrencileri çalışma hayatına ve üst öğretime hazırlayan bir temel eğitim kurumu olacaktır. Daha açık bir deyişle, ortaokul kademesinde amaç, her çocuktan programa dahil on üç dersin her birini ve her yıl mutlaka başarmasını istemek değil; fakat öğrencileri üç yıl içinde yetenekleri ölçüsünde mümkün olduğu kadar yetiştirerek onlara temel bir eğitim sağlamak olacaktır. Bu eğitimin sonunda temel eğitimin sonuçlandığını gösteren bir diploma (ortaokul diploması) verilecektir. Bu diploma, isteğe bağlı eleyici bir öğretim sonunda verilen bugünkü ortaokul diplomasından farklı olacaktır. Uzun dönemde vatandaşların, fırsat eşitliği ve sosyal adalet ilkeleri uyarınca, temel eğitimden geçmeleri sosyal bir hedef olarak kabul edildiğine göre, bu diploma, temel eğitim döneminin ve Devletin bu alandaki sorumluluğunun sonuçlandığını gösterir bir belge niteliğinde olacaktır. İstihdamda bu diploma sahiplerine bazı haklar tanınması, daha çok, ortaokul öğrenimini özendirmek içindir. Kısaca, Devlet, Türk çocuğuna temel eğitim vermekle ve uzun dönemde bu eğitimi, bütün yurt düzeyinde genelleştirmekle yükümlüdür. Artık, ortaokul döneminde de, ilkokul döneminde olduğu gibi, "başarısız sayılan" bir öğrencinin elenmesi genellikle söz konusu olmayacak ve her öğrenci beş yıllık bir ilkokul üzerine üç yıllık bir ortaokuldan geçmek suretiyle, isteği ve başarısı ölçüsünde, çalışma hayatına ve üst öğrenime yönelmiş olacaktır. Böylece, temel eğitim, Devlet için sosyal bir hedef olmaktadır. Bu hedefe ulaşmak için Devlet gerekli tedbirleri almak zorundadır.

Temel eğitim döneminde çocuğu kendi yaş grubu içinde arkadaşları ile birlikte yetiştirme değişmez bir hedeftir; öğretmen, programlar, öğrenci akışını düzenleyen kurallar gibi unsurların hepsi de değişkendir ve çocuğu yetiştirme görevinde birer araçtır. Temel eğitimde öğretmenin görevi her çocuğu kendi gücüne göre yetiştirmek olacaktır. İster okul açısından, ister öğrenci açısından olsun, gerekli şartların yerine getirilmediği ileri sürülerek "çocuk çalışmıyor" diye sınıfta bırakmak veya belge vermek suretiyle onu kaybetmek değil, imkân ölçüsünde yetiştirerek kazanmak esastır. Temel eğitim döneminde daimî başarısızlık korkusu içinde yetişen çocuğun kendine güveni olmaz, girişim yeteneği gelişmez, kişiliği daima zayıf kalır. Eğitimde esas, çocuğu başarısızlık korkusu altında yetiştirmeğe çalışmak değil; onu başarılı olmağa, çalıştıkça başarısını artırmağa ve başarısı yönünde ilerlemeye özendirmektir.

Üstelik, sınıfta bırakma suretiyle, hem sınıfta zaten kabarık olan öğrenci sayısı bir kat daha artırılarak eğitimin zararına bir durum ya-

ratılmış, hem de Devletin yükü o ölçüde artırılmış olmaktadır. Bu koşullar altında eğitime ayrılan kaynaklar esasen sınırlı olduğundan, temel eğitimin yurdun her yanına götürülmesi ve sosyal hedefin gerçekleştirilmesi mümkün olmaz. Şu halde program ve öğrenci akışını düzenleyen kurallar bakımından temel eğitimde, özellikle ortaokul kademesinde köklü bir anlayış ve uygulama değişikliği zorunlu olmaktadır. "Başarısız sayılan" öğrenci elenmeyecek; fakat yeteneği ölçüsünde mümkün olduğu kadar yetiştirilerek hayata ve üst öğrenime hazırlanacaktır. Bugüne kadar yalnız ilkokul için geçerli sayılan, ilkokul öğretmenlerimizce benimsenen ve uygulanagelen bu anlayış, bundan böyle temel eğitimin ikinci kademesi olan ortaokul kademesi için de geçerli olacaktır. Temel eğitim çağında birçok ülkelerde başarısızlıktan sınıfta kalma uygulamasının olmayışı ve bu uygulamanın uzun yıllardan beri yürürlükte olması, bu anlayışın sonucudur. Bu anlayış, "çalışmayanı" sınıf geçirerek eğitimde başarı düzeyini düşürmenin değil; aksine temel eğitim çağında, her öğrencinin daha başarılı olması için bütün olanakları seferber etme görev ve yükümlülüğünün kesin ifadesidir. Çocuk, her olanaktan yararlanılarak yetiştirilecektir. Yetiştirme okulun görevidir. Okul, aile ile de işbirliği yaparak ve çevrenin bütün olanaklarından alabildiğine yararlanarak bu görevi yerine getirecektir.

SONUÇ OLARAK, sekiz yıllık bir eğitimle öğrencileri hayata ve üst öğrenime hazırlamakla görevli olan temel eğitimde her öğrencinin her sınıfta bir öğretim yılı ders görmesi esas olacaktır. Öğrenci her sınıfın programından ilgi ve yeteneği ölçüsünde yararlanacak ve ertesi yılda bir üst sınıfın programına devam edecektir. Buna göre, her öğrencinin okulda yetişmesini sağlayıcı tedbirleri almak görevimiz olacaktır. Temel eğitimde her öğrenciyi okulda yetiştirebilme görevini başarabilmek için öğretmenlerimiz,

a) Programı amaç olarak değil araç olarak kullanacak ve her öğrencinin yeteneği ölçüsünde daha ileri bir düzeye geçmesine yardım edecek;

b) Ölçme ve değerlendirmeyi, yetişmemiş sayılan öğrenciyi elemek için değil, fakat öğretimin verimliliğini ve etkinliğini artırmaya yarayan bir araç olarak kullanacaklardır.

Temel eğitim anlayışına uygun olarak ilkokul ve ortaokul programlarının yeniden düzenlenmesi zorunludur.

Yukarıda özetlenen temel eğitim anlayışına uygun olarak, ilkokul ve ortaokul programları kaynaştırılmış bir bütün halinde yeniden düzenlenecek; bu amaçla yürürlükteki ilkokul ve ortaokul programları gözden geçirilecek ve IX. Millî Eğitim Şûrası kararları gereğince, yarışma açma veya komisyon kurma yolu ile tek kitap uygulamasına gidilecektir.

Her derse ait programın modern program geliştirme yöntemlerine göre hazırlanması zaman alacağı ve program geliştirmenin sürekli bir çalışma olduğu gözönünde tutularak, yeni ortaokul ile ilgili uygulamaya hemen başlanacak ve uygulama, yürürlükteki programlardan yararlanmak suretiyle bu yönetmelik hükümleri uyarınca gerçekleştirilmeğe çalışılacaktır.

ORTAOKUL YÖNETMELİĞİ (TASLAK)

Madde 1. Millî Eğitim Temel Kanunu uyarınca hazırlanan bu yönetmelik, temel eğitimin ikinci kademesi olan ortaokulun amaç ve görevleri ile program ve öğrenci akışını düzenleyen kuralları kapsar.

BİRİNCİ KISIM

GENEL ESASLAR

Birinci Bölüm

TEMEL EĞİTİMLE İLGİLİ GENEL ESASLAR

I. KAPSAM

Madde 2. Temel eğitim genel olarak 7 - 14 yaşlarındaki çocukların eğitimini kapsar.

II. AMAÇ VE GÖREVLER

Madde 3. Temel eğitimin amaç ve görevleri millî eğitimin genel amaçlarına ve temel ilkelerine uygun olarak :

1. Her Türk çocuğuna iyi bir vatandaş olmak için gerekli temel bilgi, beceri, davranış ve alışkanlıkları kazandırmak; onu millî ahlâk anlayışına uygun olarak yetiştirmek;

2. Her Türk çocuğunu ilgi, istidat ve yetenekleri yönünde yetiştirerek hayata ve üst öğrenime hazırlamaktır.

III. KURULUŞ

1. Temel eğitim kurumları :

Madde 4. Temel eğitim okulları beş yıllık birinci kademe ile üç yıllık ikinci kademe eğitim kurumlarından meydana gelir. Birinci kademe sonunda ilkokul, ikinci kademe sonunda temel eğitim diploması (ortaokul diploması) verilir.

2. Kuruluş şekilleri :

Madde 5. Temel eğitim kurumlarının birinci ve ikinci kademeleri, bağımsız okullar halinde kurulabileceği gibi olanak ve koşullara göre, birlikte de kurulabilir.

Nüfusu az ve dağınık olan yerlerde, köyler gruplaştırılarak, merkezî durumda olan köylerde temel eğitim bölge okulları ve bunlara bağlı pansiyonlar, gruplaştırmanın mümkün olmadığı yerlerde temel eğitim yatılı bölge okulları kurulur.

İkinci Bölüm

ORTAOKULLA İLGİLİ GENEL ESASLAR

I. AMAÇ VE GÖREVLER

Madde 6. Ortaokul, temel eğitimin ikinci kademesi olarak, Türk Millî eğitiminin genel amaçları ve temel ilkeleri uyarınca :

1. Öğrencilerin genel eğitimlerini yaş ve gelişim seviyelerine uygun surette sağlamak; onlara günlük yaşantıları ile yakından ilgili bilgi, beceri ve tavırları kazandırmak;

2. Öğrencilere ortaöğretim programlarına geçebilmek için gerekli olan temel bilgi ve becerileri kazandırmak;

3. Çevrenin coğrafî, ekonomik, sosyal ve kültürel özelliklerini de gözönünde tutularak, çeşitli iş ve uğraşı alanlarında ilgi ve yeteneklerini deneme ve geliştirme fırsatı vermek; böylece ileride işe yönelmede ve meslek seçiminde daha isabetli karar vermelerine yardımcı olmak ile görevli millî bir eğitim ve öğretim kurumudur.

II. ORTAOKUL PROGRAMININ GENEL NİTELİKLERİ

Madde 7. Yanlış ve erken bir yönelmeyi önlemek ve böyle bir yönelme sonucu normal öğrenim süresini uzatabilecek herhangi bir zaman kaybına yer vermemek için, bu kademede genel bir öğretim verilir. Ancak öğrencilerin seçmeli dersler, ders dışı eğitsel ve sosyal faaliyetler, öğretmen - veli ilişkileri, sürekli gözlemler ve rehberlik yolu ile istidat ve yeteneklerinin gelişmesi izlenir ve buna göre onlara ortaöğretimin çeşitli programlarına yönelme ve hayata hazırlanma bakımından yardım edilir.

Madde 8. Ortaokul programı, yukarıda sayılan amaç ve görevleri gerçekleştirmek üzere :

1. Öğrencilere temel nitelikte genel kültür kazandıran ortak dersler ile,

2. Öğrencinin ihtiyacına ve çevrenin özelliklerine cevap veren seçmeli dersleri ve

3. İlgi, istidat ve yeteneklerinin belirmesine, gelişmesine ve kişiliklerinin oluşmasına yardımcı olan rehberlik ve eğitsel çalışmaları kapsar.

III. ORTAK DERSLER

Madde 9. Ortak dersler, öğrencilere temel nitelikte genel kültür veren ve her öğrencinin alması gereken derslerdir. Bu dersler şunlardır : Türkçe, matematik, sosyal bilgiler, fen bilgisi, yabancı dil, sanat ve iş eğitimi, müzik, beden eğitimi ve ahlâk.

IV. SEÇMELİ DERSLER

Madde 10. Seçmeli derslerin amacı :

1. Öğrencilerin bireysel ilgi ve yeteneklerini tanıyıp anlamalarına ve geliştirmelerine olanak sağlamak;

2. Okul ve çevrenin olanaksızlıklarından doğan eşitsizlikleri gidermeğe yardımcı olmak;

3. Okul ile çevre arasında yakın bir ilişkinin kurulmasını sağlamak; böylece öğrencilerin hayata ve iş alanlarına uyumlarını kolaylaştırmak ve onları çevrelerinde etkili hale getirecek nitelikleri kazanmalarına yardımcı olmak;

4. Öğrencilerin çeşitli iş ve uğraşı alanlarına yönelmeleri için gerekli rehberlik çalışmalarına katkıda bulunmaktır.

Madde 11. Haftalık ders dağıtım çizelgesinde, hayata ve iş alanlarına yönelten seçmeli dersler için, okulun ve çevrenin olanak ve koşullarına göre kullanılmak üzere 8 ders saatlik yer ayrılır. Bu süre, seçmeli dersler için gerekli koşullar hazırlanıncaya kadar, en az 4 saat olarak uygulanır. Listede (*) işaretli derslerden birinin merkezî ders olarak alınması ve diğerlerinin bu merkez dersi destekleyici nitelikte uygulanması sağlanabilir.

Madde 12. Öğretmenler kurulu seçmeli derslerin çeşitlerini, zamanını ve programlarını, öğrencilerin de isteklerini dikkate alarak, çevre koşulları, öğretmen durumu, eldeki araç ve gereçler ve diğer olanaklara göre kararlaştırır. Bir seçmeli dersin uygulanabilmesi için en az 15 öğrencinin o dersi seçmesi gerekir. Öğrenci sayısı 15'ten az olduğu takdirde o dersin uygulanıp uygulanmaması hakkında öğretmenler kurulu karar verir. Okul müdürü, her ders yılı başında, seçmeli derslerin günlerini, saatlerini ve yerlerini haftalık ders programında gösterir.

Madde 13. Belli bir seçmeli derse çeşitli sınıflardan öğrenciler katılabilir. Aynı derse istekli olanların sayısı fazla olduğu takdirde çeşitli gruplar kurulur. Özelliğine göre aynı ders için birden fazla öğretmen görevlendirilebilir.

Süresi bir yılı geçen seçmeli derslerde yeni başlayanlarla, daha önce başlamış bulunanlar için ayrı çalışma grupları kurulur.

Madde 14. Seçmeli derslerin süresi, konunun gereklerine ve çevrenin olanaklarına göre saptanır.

Seçmeli derslerden bir kısmı belli mevsimlerde veya tatil aylarında yahut kısa bir dönemde olanak ve koşullara göre yoğunlaştırılmış şekilde yapılabilir. Bu takdirde okul müdürü, sınıf öğretmenler kurulunun görüşünü alarak, seçmeli derslerin saatlerini diğer derslere eklemeye ve yıllık toplam saatlerini azaltmadan bu derslerden alacağı saatleri seçmeli ders için bir arada toplamağa yetkilidir.

Madde 15. Bir okulun seçmeli derslerinin uygulanmasında, öteki okulların her türlü olanaklarından da yararlanılır. Bir okulun bazı seçmeli dersleri, öğretmen, atelye ve öğrenci durumu elverişli olan diğer bir okulda da, normal ya da yoğunlaştırılmış programlar halinde düzenlenebilir. Bu konuda okul müdürlerince hazırlanacak öneriler, millî eğitim müdürünün başkanlığında ilgili okul müdürlerinden kurulu bir komisyonca incelenir; uygulama planı okulların bütün olanaklarından en geniş ölçüde yararlanacak şekilde hazırlanır ve valiliğin onayı ile yürürlüğe konur.

Madde 16. Öğretmenler kurulu Bakanlıkça kabul edilen bir seçmeli dersin programında, çevrenin özelliklerini ve okulun olanaklarını gözönünde bulundurarak, dersin amaçlarına bağlı kalmak kaydiyle, bazı konulara ağırlık vermek, bazılarını çıkarmak veya yenilerini eklemek gibi değişiklikleri yapabilir. Bu gibi değişiklikler hakkında, ayrıca, Millî Eğitim Bakanlığına bilgi verilir.

Madde 17. İl danışma kurulu, okul müdürü, öğretmenler ve çevredeki resmî ve özel kuruluşlar, aşağıdaki listede bulunmayan çevrenin sosyal, ekonomik ve kültürel istiyaçlarına cevap verecek nitelikte gördükleri seçmeli derslerin de okul programına alınmasını önerebilirler. Önerilecek bu derslerin programları ve haftalık saatleri öğretmenler kurulunun kararı ve valiliğin görüşü üzerine Bakanlıkça saptanır. Yarı yıl devam eden seçmeli ders de uygulanabilir.

Madde 18. Öğrenciler, seçmeli dersler yerine sınıf öğretmenler kurulunun kararı ile haftanın belli günlerinde iş yerlerine de gönderilebilirler. Bu takdirde öğrencinin iş yerindeki çalışması, okul müdürünce görevlendirilecek bir öğretmen tarafından izlenir. Öğrencinin bu dersteki başarı notu, iş yerinin görüşü de dikkate alınarak, bu öğretmen tarafından verilir.

Madde 19. Okul müdürü, öğretmenler kurulunun da görüşünü alarak, okulda mevcut öğretmenlerden seçmeli dersleri okutacak olanları seçer. Ayrıca bu amaçla bölgedeki okul öğretmenlerinden ve çevredeki uzman ve ustalardan yararlanmak mümkünse bunları saptar. Uzman ve usta öğreticileri, özel yönetmeliğine göre, geçici olarak görevlendirebilir.

Madde 20. Öğrenciler her yıl haftada 4 - 8 saati doldurmak üzere madde 22'deki listeden okul olanaklarına göre öğretmenler kurulunca saptanacak derslerden ilgi ve yeteneklerine göre bir veya birkaçını seçerler. Öğrenciler seçmeli dersleri öğretim yılının ilk iki haftası içinde değiştirebilirler.

Madde 21. Seçmeli derslerin hazırlığı, dersler başlamadan önce tamamlanır. Seçmeli derslerin, öğrencilerce karşılanamayacak olan uygulama giderleri okulca sağlanır.

Madde 22. Seçmeli dersler listesi aşağıdadır :

SEÇMELİ DERSLER	*Yıl olarak süresi*	*Haftalık saati*
(*) *İş ve teknik eğitimi*	*1 - 3*	*4*
İş ve teknik eğitimini bütünü ile alamayanlar için :		
Ağaç işleri	*1 - 3*	*2 - 4*
Metal işleri	*1 - 3*	*2 - 4*
Modelaj işleri	*1 - 3*	*2 - 4*
Elektrik işleri	*1 - 3*	*2 - 4*
Mukavva işleri	*1 - 3*	*2 - 4*
Teknoloji	*1 - 3*	*2 - 4*
Motor bilgisi ve uygulaması	*1 - 3*	*2 - 4*
(*) *Mahallî el sanatları (Nakış, yün işleri, dokuma, halıcılık, hasır işleri, bakır işleri, taşçılık vb.)*	*1 - 3*	*4*
(*) *Ev ekonomisi ve uygulaması*	*1 - 3*	*4*
Ev ekonomisini bütünü ile alamayanlar için :		
Giyim	*1 - 3*	*2 - 4*
El sanatları	*1 - 3*	*2 - 4*
Ev yönetimi	*1 - 3*	*2 - 4*
Çocuk eğitimi	*1*	*2*
Beslenme bilgisi	*1 - 3*	*2 - 4*
Aile ilişkileri	*1*	*2*
(*) *Uygulamalı tarım*	*1 - 3*	*4*
Uygulamalı tarımı bütünü ile almayanlar için :		
Pratik hayvancılık	*1*	*2*
Pratik balıkçılık	*1*	*1*
Pratik arıcılık	*1*	*1*
Pratik tavukçuluk	*1*	*2*

(*)	*İşletmecilik*	1 - 3	4
	İşletmeciliği bütünü ile almayanlar için :		
	Kooperatifçilik	*1 - 3*	*1 - 2*
	Muhasebe	*1 - 3*	*1 - 2*
	Pazarlama	*1 - 3*	*1 - 2*
	Daktilo	*1 - 3*	*1 - 2*
	Otel ve lokanta hizmetleri	*1 - 3*	*1 - 2*
	Turizm ve çevre incelemeleri	*1*	*2*
(*)	*Güzel sanatlar eğitimi*	*1 - 3*	*4*
	Koro	*1 - 3*	*1 - 2*
	Çalgı ve çalgı toplulukları	*1 - 3*	*1 - 2*
	Resim çalışmaları	*1 - 3*	*1 - 2*
	Spor faaliyetleri ve millî oyunlar	*1 - 3*	*1 - 2*
	Dramatizasyon	*1 - 3*	*1 - 2*
	Güzel konuşma ve yazma	*1 - 3*	*1 - 2*
	Diğerleri :		
	Fotoğrafçılık	*1 - 3*	*1 - 2*
	Kampçılık ve yavrukurt	*1*	*1 - 2*
	Trafik	*1*	*1 - 2*
	Kütüphane bilgisi	*1*	*1 - 2*
	Pratik sağlık bilgisi	*1 - 3*	*2 - 4*
	Yabancı dil	*1 - 3*	*2 - 4*

(Yabancı dil saati takviyeli yabancı dil veya ikinci yabancı dil öğretimine ayrılabilir.)

V — DİN BİLGİSİ

Madde 23. Din bilgisi dersi, isteğe bağlı olarak VI. ve VII. sınıflarda haftada birer saat yer alır. Bu istek kayıt sırasında veli tarafından yazılı olarak okul idaresine bildirilir. Veli bu bildirimi kayıt bildirisinde açılan özel sütuna yazmak suretiyle yerine getirir. Devam etmeyenler için bu saat serbest saat olarak kullanılır.

VI — ORTAOKUL HAFTALIK DERS DAĞITIM ÇİZELGESİ

Madde 24. Ortaokulun yukarıdaki esaslara göre görevlerini yerine getirmesini sağlayan ortak ve seçmeli derslerin çeşitleriyle bu derslerin sınıflara göre haftalık dağıtımı aşağıdaki çizelgede gösterilmiştir :

ORTAOKUL HAFTALIK DERS DAĞITIM ÇİZELGESİ

DERSLER	*SINIFLARA GÖRE DERS SAATLERİ*			
	VI. Sınıf	*VII. Sınıf*	*VIII. Sınıf*	
Türkçe	*5(4 + 1)* (*)	*5(4 + 1)*	*5(4 + 1)*	*15*
Matematik	*4(3 + 1)*	*4(3 + 1)*	*4(3 + 1)*	*12*
Sosyal bilgiler	*3(2 + 1)*	*3(2 + 1)*	*4(3 + 1)*	*10*
Fen bilgisi	*3(2 + 1)*	*3(2 + 1)*	*3(2 + 1)*	*9*
Yabancı dil	*3(2 + 1)*	*3(2 + 1)*	*3(2 + 1)*	*9*
Sanat ve iş eğitimi	*1*	*1*	*1*	*3*
Müzik	*1*	*1*	*1*	*3*
Beden eğitimi	*1*	*1*	*1*	*3*
Ahlâk	*1*	*1*	*1*	*3*
TOPLAM	*22*	*22*	*23*	*67*
Seçmeli dersler listesi 22. maddedir. Öğrenci her yıl en az 4 saatlik seçmeli ders alır.	*4 — 8*	*4 — 8*	*4 — 8*	*12 — 24*
Din bilgisi	*(1)*	*(1)*	*—*	*(2)*
Haftalık ders saatleri toplamı	*26(27)*	*26(27)*	*27*	*79(81)*
Rehberlik ve eğitsel çalışmalar	*3*	*3*	*3*	*9*

Madde 25. Ortak dersler için çizelgede gösterilen haftalık ders saati sayısı, bu düzeyde okullar arasında üst öğrenime hazırlama görevinde fırsat eşitliğini sağlamak amacı ile, gerek normal gerek çift öğretim yapan bütün okullarımızda aynen uygulanacak; seçmeli derslere ayrılan haftalık en az 4 saat ise, normal öğretim yapan, öğretmen, bina, tesis, araç ve gereç durumları yeterli ve çevre kaynakları elverişli olan okullarda artırılabilecektir. Bu hususta ilgili öğretmenlerin ve öğretmenler kurulunun görüşlerini de alarak, karar vermeğe okul müdürü yetkilidir.

Madde 26. Yeni ortaokul ders dağıtım çizelgesi, genel, mesleki ve teknik nitelikteki resmî ve özel ortaöğretim kurumlarına bağlı ortaokul-

(*) Parantez içindeki birinci rakam sınıfın bütün öğrencilerine ikinci rakam gruplara ayrılan haftalık ders saatini gösterir. (Bakınız: Madde 109)

larda da yukarıdaki esaslara göre aynen uygulanacaktır. Bu okullarda seçmeli derslerin yerini alabilecek olan meslek derslerinin çeşitleri ile bunların uygulama ve laboratuvar çalışmaları, ilgili okulun ikinci döneminin amaçları ve özellikleri gözönünde tutularak saptanacak, gerekli görülürse ders saati sayısı artırılabilecektir.

VII. REHBERLİK VE EĞİTSEL ÇALIŞMALAR

Madde 27. Rehberlik ve eğitsel çalışmalar, aşağıdaki esaslara uygun olarak yeniden düzenlenecek ve yürütülecektir :

1. Okullarımızda rehberlik ve eğitsel çalışmaların düzenlenmesinde gözetilecek bazı genel esaslar, 6 Mayıs 1974 tarih ve 1788 sayılı Tebliğler Dergisinin 121 - 126. sayfalarında (230) - (263) numaralı paragraflarında ve daha önce 10 Ağustos 1970 tarih ve 1619 sayılı Tebliğler Dergisinde yayımlanmıştır. Bunları gözönünde tutarak, her okul müdürü, öğretmen ve yönetici sayısını, öğrenci sayısını, okulun ve çevresinin öteki olanaklarını da değerlendirmek suretiyle kendi okulunda uygulanacak "Okulun rehberlik ve eğitsel çalışmalar programı" nı hazırlayacaktır. Okul müdürü bu programı hazırlarken öğretmenler kurulunun görüşünü de alacaktır.

2 — "Okulun rehberlik ve eğitsel çalışmalar genel programı" çerçevesinde olmak üzere, her okul müdürü, gerektiğinde öğretmenler kurulunun görüşünü de almak suretiyle öğretmenleri görevlendirmeğe yetkilidir.

3 — Rehberlik ve eğitsel çalışmalarla görevli her öğretmen, "Okulun rehberlik ve eğitsel çalışmalar programı" na uygun olarak, kendi uygulayacağı yıllık çalışma planını hazırlar ve bu planda çalışmalarını aylara ve haftalara dağıtmak suretiyle gösterir. Bu plan okul müdürlüğünce incelenip onaylandıktan sonra uygulanır. Planlar üzerinde yıl içinde de değişiklikler yapılabilir. Her öğretmen planında gösterilen çalışmaları yapmakla yükümlüdür. Bu çalışmaları yakından izlemek, denetlemek ve gerektiğinde yazılı rapor istemek suretiyle okul müdürü, rehberlik ve eğitsel çalışmaların okulun programına uygun olarak düzenlenmesi ve yürütülmesini sağlar ve bu yolda yönetici ve öğretmenler arasında karşılıklı tam bir anlayış ve işbirliğinin geliştirilmesi için gerekli gördüğü tedbirleri alır.

4. Rehberlik ve eğitsel çalışmalarla görevlendirilen her öğretmene "sınıf öğretmenliği görevi" adı altında, haftalık en çok ders saati sayı-

sını geçmemek şartı ile, branş dışı olarak, haftada üç saat ek ders ücreti ödenir.

15.7.1974 tarih ve 7/8649 sayılı Bakanlar Kurulu Kararnamesinin 3. maddesinin H fıkrasında "Öğrenci kişilik hizmetleri" başlığı altında sayılan görevler, aynı Kararnamenin 16. maddesinde belirtilen "Sınıf öğretmenliği görevi" kapsamı içindedir. Bu hizmetler, "Sınıf öğretmenliği görevi" adı altında, öğretmenlere, her okulun rehberlik ve eğitsel çalışmalar programına göre, bir veya daha çok sınıfın sınıf öğretmenliği, bir veya birkaç eğitsel kolun öğretmenliği, ya da hem sınıf hem de eğitsel kol öğretmenliği olarak verilebilir. Bu konuda, öğretmenler kurulunun görüşünü de alarak karar vermeğe okul müdürü yetkilidir. Okul müdürlüğünce verilecek bu görevler, ders dağıtım çizelgelerinde ve ek ders ücreti onaylarında "Sınıf öğretmenliği görevi" adı altında gösterilir.

Rehberlik ve eğitsel çalışmalarla görevli bir öğretmene, bu görevler karşılığında, haftada üç saatten fazla ödeme yapılmaz.

5. Rehberlik ve eğitsel çalışmalar, her okulun olanak ve koşullarına göre, haftalık ders programında gösterilen ders saatleri içinde veya dışında yürütülebilir. Bu çalışmalar, haftalık ders saati sayısı "30" olup normal öğretim yapan okullarda haftalık ders programı içinde yürütülür. Olanak ve koşulları elverişli olan okullarda bu çalışmalar, çarşamba günü öğleden sonraya toplanabilir. Çift öğretim yapan okullarda rehberlik ve eğitsel çalışmalarla görevli öğretmenler, bu çalışmalarını okul müdürlüğünce uygun görülecek programları gereğince, haftalık ders dağıtım çizelgesi içinde gösterilmeden veya bir kısmı çizelgede gösterilerek yapabilirler. Bazı günler dersler başlamadan veya bittikten sonra ayrılacak saatlerden veya çeşitli nedenlerle boş geçen saatlerden de yararlanılabilir.

İKİNCİ KISIM

ÖĞRENCİ AKIŞINI DÜZENLEYEN KURALLAR

Birinci Bölüm

GENEL ESASLAR

I. TEMEL EĞİTİMDE YETİŞTİRME GÖREV VE SORUMLULUĞU

Madde 28. Temel eğitimde her öğrenciyi kendi yaş grubu içinde, "bütün olarak", yetiştirmek esastır. Temel eğitim dönemi öğrencinin her-

hangi bir dersten başarısızlığına bakılarak elenneceği bir dönem değil; fakat, programda öngörülen bütün derslerin ve ders dışı eğitsel çalışmaların ortak katkısı ile, ilgi, istidat ve yeteneği ölçüsünde yetiştirileceği bir dönemdir. Bu nedenle öğrencinin yıllık başarısı, yalnızca her bir dersteki başarı veya başarısızlığına bakılarak değil; bütün derslerde ve ders dışı eğitsel çalışmalarda elde ettiği başarı veya başarısızlıklar, bütün öğretmenleri tarafından bir arada ve bir bütün olarak değerlendirilmek suretiyle saptanacaktır. Bu görev ilkokulda bütün dersleri okutan sınıf öğretmenleri; ortaokulda ise, aynı öğrenciye not verme yetkisi olan öğretmenlerin toplandığı sınıf öğretmenler kurulunca yerine getirilecektir.

Beşi ilkokulda, üçü ortaokulda olmak üzere sekiz yıllık bir eğitimle öğrencileri hayata ve üst öğrenime hazırlamakla görevli olan temel eğitimde, her öğrencinin her sınıfta bir yıl öğrenim görerek yetişmesi esastır. Öğrenci her sınıfın programından ilgi, istidat ve yeteneği ölçüsünde yararlanacak ve ertesi yıl bir üst sınıfın programına devam edecektir. Buna göre öğretmen, her öğrencinin okulda yetişmesini sağlayıcı tedbirleri almakla görevli ve yükümlüdür.

II. AMAÇ, PROGRAM VE ÖLÇME - DEĞERLENDİRME İLİŞKİSİ

Madde 29. Temel eğitimde her öğrenciyi okulda yetiştirebilme görevini başarabilmek için öğretmen,

1. Programı amaç olarak değil, araç olarak kullanılacak ve her öğrencinin yeteneği ve başarısı ölçüsünde daha ileri bir düzeye geçmesine yardım edecek;

2. Ölçme ve değerlendirmeyi kendi dersinden yetişmemiş saydığı öğrenciyi elemek için değil, öğretimin verimliliğini ve etkinliğini artırmaya yarayan bir araç olarak kullanacaktır.

İkinci Bölüm

ÖĞRENCİ BAŞARISININ ÖLÇÜLMESİ VE DEĞERLENDİRİLMESİ İLE İLGİLİ GENEL ESASLAR

I. BEŞLİ NOT VERME DÜZENİ

Madde 30. Öğrencileri yeteneklerine ve başarılarına göre yöneltmek ve sürekli çalışmağa özendirmek esastır. Bunu sağlamak için, öğrenci başarısının değerlendirilmesinde başarısızlık değil, başarı derecelen-

dirilir. Bu amaçla her derste öğrenci başarısını dört ayrı notla; başarısızlığını ise tek notla değerlendiren "beşli not verme düzeni" uygulanır.

Verilecek notların sayısal değeri ile bu notları niteleyen sıfatlar aşağıdadır :

Ölçek değeri	*Değer hükmü*	*Sıfat karşılığı*
5	*Geçer*	*Pekiyi*
4		*İyi*
3		*Orta*
2		*Geçer*
1	*Geçmez*	*Geçmez*

Madde 31. Notlar, sınav kâğıtlarına, not çizelgesine, karnelere, sınıf geçme ve diploma defterlerine "sıfatlar" halinde yazılır. Ortalamaların saptanabilmesi için yalnızca öğretmen not defterinde "sayısal değerler" kullanılır.

Madde 32. Bir dersin dönem ve yıl sonu notları hesaplanırken çıkan sayıların nota dönüştürülmesinde yarım ve yarımdan büyük kesirler tama çıkarılır.

II. SINAVLARIN NİTELİĞİ

Madde 33. Bir sınavın başarıyı ölçecek nitelikte sayılabilmesi için, o sınavın geçerli, güvenilir ve objektif esaslara uygun olması gerekir.

Yazılı sınavlar için sorularla birlikte bir cevap anahtarı hazırlanır ve bu anahtarda her sorunun değeri ayrıntılı olarak gösterilir.

III. SINAV KÂĞITLARIN PUANLANMASI VE PUANLARIN NOTA ÇEVRİLMESİ

Madde 34. Toplu yapılan sınavlarda her öğrenciye verilen puanlar nota çevrilirken eğitim ve öğretimin amaçları ile sınıfın başarı dağılımı ve her öğrencinin bu dağılımdaki yeri gözönünde tutulur.

Sınav kâğıtlarının puanlanması ve puanların nota çevrilmesi ile ilgili esaslar, ders yılı başında toplanan öğretmenler kurulunca kararlaştırılan genel esaslara göre zümre öğretmenlerince saptanır ve uygulama bu esaslara göre yürütülür.

IV. SINAV SONUÇLARININ DEĞERLENDİRİLMESİ VE ÖĞRENCİLERE DUYURULMASI

Madde 35. Öğretmen, her sınav sonunda,

a) Her öğrencinin hangi soruları doğru olarak cevaplandırdığını,

b) Her sorunun kaç öğrenci tarafından doğru olarak cevaplandırıldığını,

c) Öğrencilere verilen notların sınıf ortalamasını inceler, anormallikler varsa nedenlerini araştırır ve gerekli tedbirleri alır.

Madde 36. Ölçme sonuçları, yalnız not vermek ve eksiklik aramak için değil, eğitim ve öğretimin amaçlarına ne ölçüde ulaştığını saptamak; özellikle, öğrencilerin güçlü ve güçsüz yönlerini görerek öğretmenin ne gibi tedbirler alması gerektiğini ortaya çıkarmak amacı ile de kullanılır. Bu nedenle öğretmen cevapları, etkili olabileceği en kısa sürede, en çok iki hafta içinde, inceler ve değerlendirme sonuçlarını ilk derste öğrencileriyle birlikte gözden geçirir.

V. SINAVIN YENİLENMESİ

Madde 37. Öğretmen tarafından yapılan sınavın, değerlendirilmesi sonunda, öğretmen yukarıdaki nitelikleri taşımadığı kanaatına vardığı takdirde, ya sınavı yenileme ya da buna ek olarak ayrı bir sınav yapma yoluna gidebilir. Komisyon tarafından yapılan sınavlar yenilenmez.

VI. KARŞILAŞTIRMALI SINAVLAR

Madde 38. Aynı sınıfı veya aynı dersi ayrı şubelerde okutan öğretmenlerin ortak değerlendirme yapabilmelerine olanak vermek üzere sınavların bir veya birkaçı birlikte düzenlenebilir. Zümre öğretmenleri veya aynı sınıfı okutan öğretmenler bu ortak sınavların sorularını birlikte hazırlar, yapılış zamanını ve değerlendirme esaslarını kararlaştırırlar.

Aynı çevrede ayrı okulların ayrı sınıflarında ortak değerlendirmeler de yapılabilir; böylece okullararası sınıf seviyeleri arasındaki farklılıkları ortaya çıkarmak ve öğretmenlere değerlendirmeleri hakkında karşılaştırma yapmak olanağı sağlanır. Bu sınavlar, ilgili okullarla işbirliği yapılarak, millî eğitim müdürlüğünce düzenlenir.

Bakanlık tarafından zaman zaman gönderilecek testler ve başka ölçme araçları ile de başarı seviyesi ölçülür ve bunlarla öğretmenlerin ken-

di ölçme ve değerlendirme sonuçları karşılaştırılır. Öğretmenler bu karşılaştırma sonuçlarından yararlanarak sonraki ölçme ve değerlendirme faaliyetleri için gerekli değişiklikleri yapabilirler.

Ölçme ve değerlendirme ile ilgili problemler, bu amaçla gerekli görülen zamanlarda toplanacak olan öğretmenler kurulunda görüşülür ve ortak çözüm yolları araştırılır.

VII. BAŞARI DAĞILIMININ DENETLENMESİ

Madde 39. Zümre toplantılarında, sınıf öğretmenler kurulunda ve okul öğretmenler kurulunda, yerine göre, her dersin, her sınıfın ve okulun başarı dağılımı incelenir: Anormallikler varsa nedenleri tartışılır ve gerekli tedbirler alınır.

Denetlemelerde, örnekleme yoluyla, sınavların başarı dağılımı incelenir ve öğretmenlerden her sınıfın başarı durumunu açıklaması istenir.

Üçüncü Bölüm

ÖĞRENCİNİN BİR DERSTEN YILLIK BAŞARISININ DEĞERLENDİRİLMESİ

I. HER DÖNEMDE YAPILACAK ÖLÇME VE DEĞERLENDİRMELER

Madde 40. Bir öğretim yılında iki dönem vardır. Öğrenci, her dönemde her dersten,

a) En az iki ara sınavı ile bir dönem sonu sınavına;

b) Sözlü yoklama, ödev, uygulama ve benzeri çalışmalara tabi tutulur.

Madde 41. Ara ve dönem sınavları, kısa cevaplı çok sorulu ölçme araçlarıyla yazılı olarak yapılır. Bu tür araçlarla ölçülmesi güç olan (kompozisyon yapabilme, tartışma, yaratıcı güç gibi) yeteneklerin ölçülmesinde de kompozisyon (klâsik yazılı yoklama) türü yazılı sınavlara başvurulur. Ayrıca dersin özelliğine göre yabancı dil, müzik, beden eğitimi, sanat ve iş eğitimi, iş ve teknik eğitimi ve uygulamalı nitelikteki seçmeli derslerin ara ve dönem sonu sınavları hem yazılı hem sözlü, hem sözlü hem uygulamalı, ya da hem yazılı hem uygulamalı olarak veya bunlardan yalnızca biri ile yapılabilir; ancak sınav sonucu tek not olarak değerlendirilir.

Bu konuda uygulanacak genel esaslar öğretim yılı başında toplanacak olan öğretmenler kurulunda kararlaştırılır. Her dersin zümre öğretmenleri o dersten bu madde gereğince yıl içinde yapılacak ara ve dönem sonu sınavlarının, hafta olarak, zamanını ve dersin özelliğine göre sınav şeklini saptarlar.

Bu karar öğretmenin "yıllık ders dağıtım planında" gösterilir ve okul müdürlüğünce okulda ilân edilir.

Madde 42. Her ara sınavı, o sınav dönemine giren zaman içinde öğrenilen konuları; dönem sonu sınavları ise, sınav dönemine giren zaman içinde öğrenilen konular ile aynı zamanda, genel çizgileriyle olmak şartiyle, o dönem konularını kapsar.

Madde 43. Her ders için, ara ve dönem sonu sınavlarının kesin günü, dersin öğretmeni tarafından en az bir hafta önce öğrencilere duyurulur. Aynı günde bir veya en çok iki dersten sınav yapılır. Sınav günlerinin saptanması için öğretmenler, sınıf öğretmeni ile işbirliği yaparlar.

Madde 44. Her iki dönemde de, ara ve dönem sonu sınavları dışında dersin gereğine göre yapılan sözlü yoklamalara, ödevlere ve uygulamalara da notlar verilir. Ve her dönem sonunda bu notlar tek nota çevrilir. Hangi derste bu ölçme faaliyetlerinden hangilerinin yapılacağı ve bunlara nasıl not verileceği zümre öğretmenlerince kararlaştırılır.

Madde 45. Okullarda ve evde yaptırılacak ödevlerin, öğrencinin emek ve zaman bakımından gücünü aşmayacak ölçüde düzenlenebilmesi için o sınıfta dersi olan öğretmenler aralarında işbirliği yaparlar. Bu işbirliği okul müdürü tarafından sağlanır.

Madde 46. Öğrenci, öğretmen tarafından yıl içinde yapılan bütün sınavlara girmek zorundadır. Özürsüz olarak sınava girmeyen öğrenciye "boş" (0) verilmek suretiyle öğrenci bu sınav hakkını kullanmış sayılır ve dönem notunun saptanmasında "sıfır" (0) olarak işlem görür. Özürleri okul müdürlüğünce kabul edilen öğrenciyi öğretmen ayrıca engel sınavına alır. Bu amaçla her yıl içi sınavının kendi ağırlığı içinde geçerli olmak üzere engel sınavı vardır. Ara veya dönem sonu sınavının engeli, önceki sınavla denk olabilecek sorularla öğretmenin tayin edeceği bir zamanda yapılır.

Madde 47. Ara ve dönem sonu sınavlarında kopya yapan veya yapılmasına yardım eden öğrenciler, hemen sınıftan çıkartılır ve kendilerine o sınava ait, boş anlamına gelen (0) verilir. Bu gibi öğrenciler bu

sınav hakkını kullanmış sayılır ve dönem notunun saptanmasında (0) olarak işlem görür. Ayrıca durumları okul müdürlüğüne bildirilir.

Madde 48. Ara ve dönem sonu sınavlarının notları, olanak ve koşulları elverişli olan okullarda, öğrenciye yazılı olarak duyurulmalıdır.

II. BİR DERSİN DÖNEM NOTUNUN SAPTANMASI

Madde 49. Bir dersin dönem notu, öğrencinin bu dersten dönem içinde aldığı notların ağırlıklı ortalamasıdır.

Her dönemde her ders için yapılacak çeşitli ölçme faaliyetlerine aşağıdaki ağırlıklar tanınır :

Ölçme faaliyetleri	*Ağırlığı*
Birinci ara sınavı notu	1
İkinci ara sınavı notu	1
Dönem sonu sınavı notu	2
Birleştirilmiş sözlü, ödev, uygulama notu	1

Ağırlıklı ortalama ölçme faaliyetlerine tanınan ağırlıklarla bu faaliyetlerden alınan notların çarpımları toplamının ağırlıklar toplamına bölünmesiyle bulunur. Bölme, virgülden sonra iki basamak yürütülür.

Dönem notunun bulunmasına ait bir örnek aşağıdadır :

Ölçme faaliyetleri	*Her ölçme faaliyetinin ağırlığı*	*Öğrencinin aldığı not*	*Ağırlıkların notlarla çarpımları (ağırlıklı not)*
Birinci ara sınavı	1	1	$1 \times 1 = 1$
İkinci ara sınavı	1	2	$1 \times 2 = 2$
Birleştirilmiş sözlü, ödev, uygulama notu	1	1	$1 \times 1 = 1$
Dönem sonu sınavı	+ 2	2	$2 \times 2 = 4$
Ağırlıkların toplamı	5	Ağırlıklı notlar toplamı	8

$$\text{Ağırlıklı Ortalama} = \frac{\text{Ağırlıklı notların toplamı}}{\text{Ağırlıkların toplamı}} = \frac{8}{5} = 1{,}60\text{'dır.}$$

32. madde gereğince yarım ve yarımdan büyük kesirler tama çıkarılacağından öğrencinin dönem notu = 2'dir (geçer).

III. ÖĞRETMEN NOT DEFTERİ

Madde 50. Her öğretmen, öğrencilere vereceği dönem notlarına esas olmak üzere bir not defteri tutar ve bu deftere öğrenciye verilen bütün notları ayrı ayrı yazar.

IV. ÖĞRENCİ GELİŞİM KARNESİ

Madde 51. Her dönem sonunda öğrencilerin o döneme ait başarı, gelişme, devam ve disiplin durumları karne ile velilerine bildirilir.

Karnede her dersin başarı notu ve sınıf öğretmeninin öğrenci hakkındaki genel görüşü belirtilir. Bu görüş öğrencinin öğrenim durumu, karşılaştığı güçlükler, okul içi ve dışı tavır ve hareketleri, arkadaşları ile geçimi, okulu ve ders araç - gereçlerini temiz tutma ve korumada gösterdiği özen, derslere karşı ilgi ve gayreti, uyarmalardan yararlanma derecesi ve benzeri hususların bir bütün halinde değerlendirilmesini kapsar. Bu hususlardaki gözlemler sınıf öğretmeni tarafından değerlendirilerek karnelere işlenir ve gerektiğinde, ayrıca yazılı olarak öğrenciye ve öğrenci velisine duyurulur. Bu gözlemlerin isabetli olması için sınıf öğretmenleri, gerektiğinde öğrencilerin durumu hakkında ders öğretmenleri ile işbirliği yaparlar.

Madde 52. Her sınıf öğretmeni okul müdürlüğü ile işbirliği yaparak sınıfındaki öğrencilerin karnelerini doldurur ve öğrencinin okul dosyasına ve ilgili defterlere işler. Karneler sınıf öğretmeni ile okul müdürü tarafından imzalanır.

Sınıf öğretmenlerince tutulan kayıtlar, okul müdürlüğünce saklanır.

Dördüncü Bölüm

ÖĞRENCİNİN YIL SONU BAŞARISININ SAPTANMASI

Madde 53. Öğrencinin bir dersten ve bütün derslerden yıl sonu başarı durumu aşağıdaki esaslara göre saptanır.

I. BİR DERSİN YIL SONU NOTU VE YIL SONU BAŞARI NOTU

1. YIL SONU NOTU

Madde 54. Bir dersin yıl sonu notu, öğrencinin o dersten aldığı birinci ve ikinci dönem notlarının aritmetik ortalamasıdır.

2. YIL SONU BAŞARI NOTU

Madde 55. Bir dersin yıl sonu başarı notu, yıllık genel başarı ortalamasının ve diploma notunun saptanmasında esas olan nottur.

3. YIL SONU BAŞARI NOTUNUN SAPTANMASI

Madde 56. a) Doğrudan geçilen bir dersin yıl sonu notu, o dersin "yıl sonu başarı notu" sayılır.

b) Bütünleme, sorumluluk ya da engel sınavında alınan not ile yıl sonu notunun aritmetik ortalaması "yıl sonu başarı notu" kabul edilir.

c) Öğretmenler kurulunca karar verilen bir dersin "yıl sonu başarı notu" ile sorumluluğu kalkmış sayılan bir dersin "yıl sonu başarı notu" bir önceki b) fıkrasına göre saptanır.

II. ÖĞRENCİNİN BÜTÜN DERSLERDEN YIL SONU BAŞARI DURUMU

Madde 57. Öğretim yılı sonunda öğrenci, bütün derslerden başarı durumuna göre :

a) Ya doğrudan sınıf geçer;

b) Ya da bütünleme kurslarına ve bütünleme sınavlarına girer.

1. DOĞRUDAN SINIF GEÇME

Madde 58. Öğrencinin doğrudan sınıf geçebilmesi için her dersten ikinci dönem notunun en az "geçer" olması gerekir.

2. BÜTÜNLEMEYE KALMA

Madde 59. Bir dersten birinci dönem notu kaç olursa olsun, ikinci dönem notu "geçmez" olan öğrenci, o dersten bütünlemeye kalır.

III. BÜTÜNLEME KURSLARI

Madde 60. Her öğrenciye öğretim yılı içinde yetişme olanağının okul tarafından sağlanarak başarı durumunun öğretim yılı sonunda saptanması ve yaz tatilinden yararlanmış ve dinlenmiş olarak yeni öğretim yılına başlama olanağının tanınması esastır. Bunun için, aşağıdaki esaslar uyarınca, bütünleme kursları düzenlenir ve bütünleme sınavları bu kurslardan hemen sonra yapılır :

a) İkinci dönem sonunda bütünlemeye kalan öğrenciler için başarısız oldukları derslerden ek bir çalışma ile eksiklerini tamamlamalarına yardım etmek üzere, derslerin kesilmesinden sonra, en az dört hafta süren yoğunlaştırılmış bütünleme kursları düzenlenir. Bu kurslarda, öğrenciler bütünlemeye girecekleri derslerden kendi öğretmenleri ya da okul müdürünün görevlendireceği öğretmenler tarafından yetiştirilirler.

b) Bütünleme kurslarında bir derse ayrılacak haftalık toplam ders saati sayısı, haftalık ders dağıtım çizelgesinde o derse ayrılan haftalık ders saatinden az olmamak üzere, okulun ve çevrenin öğretmen durumu, kurslara katılacak öğrenci sayısı, okulun öteki olanak ve koşulları gözönünde tutularak okul müdürlüğünce saptanır.

c) Bütünleme kurslarına devam eden öğrenciler için, kurs saatleri dışında ve günlük çalışma saatleri içinde, öğrencilerin ders hazırlığı, ders tekrarı, ödev ve uygulama gibi çalışmalar için yeteri kadar zorunlu çalışma (etüt) saatleri düzenlenir. Kurs görevi bulunmayan öğretmenler, bu saatlerde belleticilik ve nöbet görevi yapmak üzere okul müdürlüğünce görevlendirilirler.

Çalışma (etüt) saatleri, okulun öğretmen sayısına, bütünleme kurslarına katılacak öğrenci sayısına ve okulun öteki olanak ve koşullarına göre okul müdürlüğünce saptanır.

ç) Bütünleme kurslarında ve çalışma (etüt) saatlerinde görevli olan öğretmenlere, hafta da en çok 30 saat kadar görev verilebilir.

d) Bütünleme kursları ve sınavları süresince yapılacak nöbet görevleri, okul müdürü tarafından, öğretmenlerin bütünleme kurslarındaki haftalık ders saati sayısı da gözönünde tutularak ayarlanır.

e) Öğrencilerin bütünleme kurslarına ve çalışma (etüt) saatlerine devam etmeleri zorunludur. Bunlara özürsüz olarak katılmayan öğrenciler için devamsız öğrenciler gibi işlem yapılır.

f) Beklemeli öğrencilerin bütünleme kurslarına katılıp katılmayacaklarına okul müdürü karar verir.

g) Bütünleme kursları için öğrencilerden hiç bir surette ücret alınmaz.

IV. BÜTÜNLEME SINAVLARI İLE İLGİLİ ÖZELLİKLER

Madde 61. Bütünleme sınavları, bütünleme kurslarını izleyen on gün içinde yapılır. Bütünleme sınavlarının süresi, gerektiğinde, 10 temmuz'a kadar uzatılabilir.

Bu konuda, okulun olanak ve koşullarına göre, karar vermeğe okul müdürü yetkilidir.

Sorumlu derslerin sınavları, bütünleme sınavları ile birlikte yapılır. Derslerin kesimi tarihinden bütünleme sınavları sonuna kadar öğrenci nakli yapılamaz.

Madde 62. Bütünleme sınavları genellikle yazılı olarak yapılır. Ancak dersin özelliğine göre, yabancı dil, sanat ve iş eğitimi, müzik, beden eğitimi dersleri ile uygulamalı seçmeli derslerin ve uygulamalı meslek derslerinin sınavları, hem yazılı hem sözlü, hem uygulamalı ya da hem yazılı hem uygulamalı olarak veya bunlardan biri ile yapılabilir. Bu konuda sınav komisyonu karar verir.

Madde 63. Bütünleme sınavları okul müdürünün başkanlığında, dersin öğretmeni ile okul müdürünün seçeceği en az bir üyeden kurulan komisyonlar tarafından yapılır.

Sınav komisyonlarının teşkilinde, okullarda yeter sayıda öğretmen bulunmaması halinde çevredeki diğer okul öğretmenlerinden yararlanılır. Bu düzenlemenin yapılabilmesi için okul müdürleri, il merkezlerinde milli eğitim müdürünün başkanlığında, ilçelerde ise aralarından seçecekleri bir müdürün başkanlığında toplanırlar.

Müdürler toplantısı sınavlar başlamadan en geç bir hafta önce yapılır.

Okul müdürleri, sınavlar için yeteri kadar öğretmeni gözcü olarak görevlendirebilirler.

Sınav komisyonlarında üye olarak görevlendirilecek öğretmenlerin, sınavı yapılan dersle ilgisi gözönünde bulundurulur.

Sınavlardan en geç bir gün önce, öğretmenler kurulu toplanarak yönetmelik hükümlerine göre sınavlara ait ayrıntıları görüşüp kararlaştırır.

Madde 64. Bütünleme sınavlarının programları sınavlardan en geç bir hafta önce düzenlenerek öğrencilere duyurulur.

Programın onaylı bir örneği milli eğitim müdürlüğüne gönderilir.

Madde 65. Sınav soruları ve cevap anahtarlarının, sınav komisyonunca, sınavların başlama saatinden önce hazırlanmış ve okul müdürlüğünce onaylanmış olması gerekir. Uzun bir çalışmayı gerektiren derslerin sınav hazırlıkları, istisnaî olarak, okul müdürlüğünce uygun görülen

hallerde, komisyonca bir gün önceden yapılabilir. Bu konuda tam bir gizliliğe uyulur.

Madde 66. Sınavlarda soruların açık ve anlaşılır bir şekilde hazırlanmasına dikkat edilir. Sözlü sınavlarda öğrenci cevap verirken sözü kesilmez. Ancak alınan cevaplarda açıklanması gereken hususlar bulunursa o noktaların açıklanması öğrenciden istenebilir. Öğretmenler soruların cevabını sezdirecek, öğrenciyi şaşırtacak, kıracak ve korkutacak söz ve hareketlerden sakınmalıdırlar.

Madde 67. Yazılı sınavlar için sorularla birlikte bir cevap anahtarı hazırlanır, bu anahtarda her sorunun puan değeri ayrıntılı olarak belirtilir ve sınav süresi saptanır. Sınav kâğıtları okunurken cevap anahtarına göre değerlendirilir. Kâğıtlar okunurken rastlanan yanlışlıkların altı aslı bozulmaksızın renkli kalemle çizilebilir.

Madde 68. Yazılı sınavlara saat 10.00 da başlanır. Bu sınavlarda soruların cevaplarını yazmak üzere öğrencilere en çok iki saatlik bir zaman tanınır. Sözlü ve uygulamalı olarak yapılan bütünleme sınavlarına sabah saat 8.00'de başlanır. 12.00'den 13.30'a kadar ara verilir. 13.30'dan 19.30'a kadar sınava devam edilir. Ancak, 19.30'da sınavı yapılmamış öğrenci sayısı mevcudun onda birinden çok değilse, kalan öğrencilerin sınavlarının o gün bitirilmesi için bu süre uzatılır. Sınavı yapılmamış öğrenci sayısı mevcudunun onda birinden çok ise sınav ertesi güne bırakılır.

Okul idaresi gerekli görürse sözlü ve uygulamalı sınavları en geç saat 9.00'da başlatabilir.

Madde 69. Sınavlar için ayrılan günlerin azlığı halinde, bir teorik dersle uygulamalı bir dersin sınavı biri öğleden önce diğeri öğleden sonra olmak üzere aynı günde yapılabilir.

Madde 70. Sınav odasına okul müdürü ve müdür yardımcıları ile okulu denetleme yetkisi olanlardan başka kimse giremez.

Madde 71. Cevapların değerlendirilmesine sınav komisyonu üyelerinden başka kimse karışamaz. Not takdirinde anlaşmazlık olursa üyeler notlarını ayrı ayrı verirler. Bu notlarla gerekçeleri bir tutanak halinde not çizelgesine eklenir. Ayrı ayrı verilen notların ortalaması öğrencinin sınav notu olarak çizelgeye geçirilir.

Okul müdürü, sınav komisyonunun verdiği notu yerinde görmez ya da ortalamaları alınan notlar arasında büyük farklar bulursa sınavı durdurup olayı gerekçesiyle birlikte hemen valiliğe ve varsa Bakanlık mü-

fettişine bildirir. Bir taraftan da kendi başkanlığında kurulan takviyeli bir komisyonla sınavın devamını sağlar.

Madde 72. Sözlü sınavlarda, sınav odasına giren öğrenciye sınav komisyonu uygun gördüğü soruları yazdırır veya yazılı olarak verir. Sorular verildikten sonra her öğrenciye düşünmek için 10 dakikalık bir zaman bırakılır. Bir öğrenci soruları cevaplandırırken içeriye alınan ikinci öğrenci kendisine verilen soruların cevaplarını hazırlar. Öğrenci soruların cevaplarını düşünürken bir kâğıda not alabilir.

Madde 73. Bütünleme sınavlarında kopya yapan veya yapılmasına yardım eden öğrenciler, hemen sınav salonundan çıkartılır ve kendilerine o sınava ait, boş anlamına gelen (0) verilir. Kopya olayı komisyonca bir tutanakla saptanır. Bu gibiler o dersin sınavından başarısız sayılır. Kopya yapma veya yapılmasına yardım etme tekrarlanırsa ilgililer sınıf geçmede yıllık genel başarı notu ortalamasından yararlanamazlar.

V. BÜTÜNLEME SINAVI SONUÇLARININ DEĞERLENDİRİLMESİ

Madde 74. Bütünleme sınavlarında bir dersten "geçer" ya da daha yukarı not alan öğrenci bu dersten başarılı sayılır.

Madde 75. Başarısız derslerin her birinden en az "geçer" ya da daha yukarı not alan öğrenci sınıf geçer. Bu gibi öğrencilerin kayıtlarına "bütünleme ile sınıf geçti "yazılır.

Madde 76. Bütünleme sınavları sonunda, kaç dersten olursa olsun, başarısız notu olan her öğrencinin durumu hakkında sınıf öğretmenler kurulu karar verir.

VI. BAŞARISIZ NOTU OLAN ÖĞRENCİLERİN DURUMU VE SINIF ÖĞRETMENLER KURULU KARARI

Madde 77. Başarısız notu olan bütün öğrencilerin (son sınıflar dahil) durumları, bütünleme sınavları sonunda, okul müdürünün ya da görevlendireceği müdür yardımcısı veya sınıf öğretmeninin başkanlığında toplanacak olan sınıf öğretmenler kurulunda ayrı ayrı görüşülür. Sınıf öğretmenler kurulu, bu toplantıda, sınıf öğretmenleri tarafından tutulan öğrenci dosyasındaki bilgilere göre, her öğrencinin diğer dersleri ve geçen yıllardaki başarıları ile devam ve disiplin durumlarını inceler; eğitsel kol çalışmalarına katılmasını ve bu çalışmalardaki başarısını gözden geçirir; yıllık başarı durumunu bütünü ile değerlendirerek öğrencinin,

a) Ya bir üst sınıfa geçmesine karar verir. (Bu karar, yıllık genel başarı ortalaması kaç olursa olsun tek dersten başarısız olan öğrenciler ile, başarısız ders sayısına bakılmaksızın, yıllık genel başarı ortalaması en az "2.50" veya daha yukarı olan öğrenciler için verilebilir. Bu fıkra uyarınca, kurul bir ya da birden fazla dersten başarısız olan bir öğrencinin bir üst sınıfa geçmesine karar verebileceği gibi tek dersten sorumlu olarak bir üst sınıfa devam etmesine de karar verebilir. Tek dersten başarısız olup kurul tarafından bir üst sınıfa geçmesine karar verilmeyen öğrenciler o dersten sorumlu olarak üst sınıfa devam ederler.);

b) Ya da şu dört yoldan birine yönelmesi hususunda öğrenci velisine yapılacak tavsiyeyi kararlaştırır :

1) Öğrenci dışarıda beklemek suretiyle gelecek öğretim yılında başarısız olduğu derslerden sınava girmelidir;

2) Öğrenci başarısız olduğu derslere devam etmelidir;

3) Öğrencinin aynı sınıfı tekrarlaması, yetişmesi bakımından yararlıdır;

4) Öğrenci yaygın eğitim kurumlarına geçmelidir.

Sınıf öğretmenler kurulu bu kararı oy çokluğu ile alır. Oyların eşit olması halinde başkanın bulunduğu taraf çoğunlukta sayılır. Sınıf öğretmenler kurulunun öğrenci hakkındaki bu kararı öğrencinin velisine yazı ile duyurulur. Öğrenci velisi yapılan tavsiyeye uymadığı takdirde öteki üç yoldan birini seçebilir ve kararını en geç eylül ayının ilk haftası içinde okul müdürlüğüne yazılı olarak bildirir.

Madde 78. Öğretmenler kurulu kararı ile sınıf geçen öğrencinin notları değiştirilmez; okul kayıtlarında ve karnesinde "öğretmenler kurulu kararı ile sınıf geçti" yazılır.

Madde 79. Bir sınıfta birden fazla dersten başarısız duruma düşerek kendisine 77. maddenin b) fıkrası uygulanan öğrencilerden, ikinci yıl bütünleme sınavlarına girerek başarısız duruma düşen ve 77. maddenin a) fıkrası uyarınca bir üst sınıfa geçme koşullarını taşımayanlar hakkında sınıf öğretmenler kurulu 77. maddenin b) fıkrasının ya birinci ya da dördüncü bendlerinden birini tavsiye eder. Öğrenci velisi bu tavsiyelerden birini seçebilir.

Bu gibiler öğrencilik haklarından yararlanamazlar.

VII. SORUMLULUĞUN KALKMASI

Madde 80. Bir dersten başarısız duruma düşen ve bir üst sınıfa bu dersten sorumlu olarak devam eden öğrencilerin sorumluluk sınavları, bütünleme sınavları ile birlikte yapılır. Sınavda başarı gösteren öğrencinin tek dersten sorumluluğu kalkar.

Bunun dışında, tek dersten sorumlu olarak bir üst sınıfa devam eden öğrencinin sorumluluğunun kalkması için,

a) Ya devam ettiği üst sınıfta okutulan aynı dersten öğretim yılı sonunda başarılı olması,

b) Ya da bu üst sınıfta doğrudan doğruya veya sınıf öğretmenler kurulu kararı ile sınıf geçmesi gerekir.

VIII. BAŞARI GÖSTEREMEYEN ÖĞRENCİLER İÇİN SINAV HAKKI

Madde 81. 77. maddenin b) fıkrasının 1) ve 2) numaralı bendleri ile 79. madde gereğince başarısız duruma düşen öğrenciler, başarısız oldukları derslerin sınavlarına, isterlerse, ertesi yılların bütünleme sınav dönemlerinde sınırsız olarak girebilirler. Ancak bu gibiler için 77. maddenin a) fıkrası hükmü uygulanamaz.

IX. BÜTÜNLEME SINAVLARININ ENGELİ

Madde 82. Genel kural olarak bütünleme sınavlarının engeli yoktur. İstisnai olarak yatakta tedaviyi gerektiren bir hastalık nedeni ile bütünleme sınavına girecek durumda olmadığını resmi hastane, hükümet tabibi veya okul doktorundan alınacak bir sağlık raporu ile sınavdan önce okul müdürlüğüne belgelendirmiş ve raporu okul müdürlüğünce kabul edilmiş bir öğrenci için engel sınavı düzenlenebilir. Engel sınavları bütünleme sınavı esaslarına göre yapılır.

Engel sınavı, raporun bitiş tarihinden itibaren bütünleme sınavları sırasında, okul müdürlüğünce saptanacak bir günde yapılır. Engel sınavlarına giren öğrencilerin durumları da bütünlemeli öğrenciler için olduğu gibi, sınıf öğretmenler kurulunda görüşülerek karara bağlanır.

X. BÜTÜN DERSLERİN YILLIK GENEL BAŞARI ORTALAMASI

Madde 83. Bütün derslerden yıllık genel başarı ortalaması, o yıl okunan derslerin yıl sonu başarı notlarının ağırlıklı ortalamasıdır. Ağırlıklı ortalama şöyle bulunur :

a) Bir dersin ağırlığı, o dersin haftalık ders saati sayısına eşittir.

b) Bir dersten alınan yıl sonu başarı notu ile o dersten haftalık ders saati sayısı çarpılır. Çıkan sayı o dersin "ağırlıklı yıl sonu başarı notu" dur.

c) Aynı yılda okunan bütün derslerin ağırlıklı yıl sonu başarı notları toplamı, aynı derslerin haftalık ders saatleri toplamına bölünür. Çıkan sayı, öğrencinin "yıllık genel başarı ortalaması" dır. Yıllık genel başarı ortalaması hesaplanırken bölme, virgülden sonra iki basamak yürütülür.

Madde 84. Yıllık genel başarı ortalaması öğrencinin karnesinde, dosyasında, sınıf geçme ve diploma defterinde gösterilir.

Yıllık genel başarı ortalamasının saptanmasına örnek :

Bir öğrencinin ders kesimi sonunda okuduğu derslerden aldığı notlar aşağıdaki gibi olsun :

DERSLER	*Haftalık ders saati*	*Yıl sonu başarı notu*	*Dersin ağırlıklı yıl sonu başarı notu*
Türkçe	5	3	5 × 3 = 15
Matematik	4	2	4 × 2 = 8
Sosyal bilgiler	3	4	3 × 4 = 12
Fen bilgisi	3	3	3 × 3 = 9
Yabancı dil	3	2	3 × 2 = 6
Sanat ve iş eğitimi	1	3	1 × 3 = 3
Müzik	1	4	1 × 4 = 4
Beden eğitimi	1	4	1 × 4 = 4
Ahlâk	1	4	1 × 4 = 4
Seçmeli I	2	2	2 × 2 = 4
Seçmeli II	2	4	2 × 4 = 8
Din bilgisi	1	4	1 × 4 = 4
TOPLAM	*27*		*81*

$$\text{Yıllık genel başarı ortalaması} = \frac{\text{Derslerin ağırlıklı yıl sonu başarı notları toplamı}}{\text{Haftalık ders saatleri toplamı}} = \frac{81}{27} = 3{,}00$$

Bu öğrencinin yıllık genel başarı ortalaması = 3,00'tür.

XI. ORTAOKUL DİPLOMASI

Madde 85. Ortaokul bitirme sınıfı olan sekizinci sınıf sonunda,

a) Doğrudan sınıf geçen,

b) Bütünleme ile sınıf geçen,

c) Öğretmenler kurulu kararı ile sınıf geçen her öğrenciye okul müdürlüğünce "ortaokul diploması" verilir.

Diploma üzerinde "diploma notu" gösterilir.

XII. DİPLOMA NOTU

Madde 86. Diploma notu, öğrencinin üç yıllık genel başarı ortalamalarının aritmetik ortalamasıdır. Diploma notu hesaplanırken bölme, virgülden sonra iki basamak yürütülür.

Diploma notu diploma üzerinde gösterilir.

XIII. DİPLOMAYA EKLİ BAŞARI DURUMU BELGESİ

Madde 87. Diploma ile birlikte her öğrenciye bir de başarı belgesi verilir. Bu belgede, öğrencinin bitirme notları ayrı ayrı gösterilir ve her dersten başarı durumu "doğrudan geçti", "bütünleme ile geçti" ya da "öğretmenler kurulu kararı ile geçti" şeklinde belirtilir. Bu belgeye diploma notu da işlenir.

Madde 88. Başarı durumu belgesinin aslı, öğrencinin okul dosyası içinde, üst öğrenim kurumuna gönderilir.

XIV. ORTAOKUL YÖNELTME TAVSİYESİ

Madde 89. Sınıf öğretmenler kurulu, sekizinci sınıf sonunda diploma almağa hak kazanmış her öğrencinin sekiz yıllık okul hayatını bütünü ile değerlendirerek ortaokuldan sonraki hayatı için yapılacak yöneltme tavsiyesini kararlaştırır.

Bu tavsiye,

1. Öğrencinin,

a) Ortaokulu kaç yılda başardığı,

b) Varsa başaramadığı dersler,

c) Tekrarladığı sınıflar,
ç) Son sınıfın yıllık genel başarı ortalaması,
d) Üç yıllık genel başarı ortalaması,
e) Son sınıfın genel başarı dağılımındaki yeri;

2. Öğrenci hakkında,
a) Sınıf öğretmeninin görüşleri,
b) Okul rehberlik örgütü tavsiyeleri,
c) Eğitsel kol öğretmenlerinin görüşleri;

3. Öğrencinin sınıf öğretmenine bildirdiği yönelme isteği gibi hususlar, bir arada ve bütünüyle, sınıf öğretmenler kurulunca değerlendirilerek kararlaştırılır.

Yukarıdaki hususlarda gerekli bilgiler sınıf öğretmeni tarafından sağlanır.

Yöneltme tavsiyesi, doğrudan geçen öğrenciler için ders kesiminden sonra toplanan sınıf öğretmenler kurulu; bütünleme ya da kurul kararı ile geçen öğrenciler için ise, bütünleme sınavları sonunda toplanan sınıf öğretmenler kurulu tarafından kararlaştırılır.

Yöneltme tavsiyesinde öğrencinin ortaöğretimde izleyeceği program hakkında sınıf öğretmenler kurulunun görüşü açık olarak belirtilir. Bu karar öğrencinin okul dosyasına, sınıf öğretmeni tarafından işlenir.

Yöneltme tavsiyesi, öğrenci velisine, okul müdürlüğü tarafından yazılı olarak duyurulur.

Öğrencinin okul dosyası üst öğrenim kurumuna gönderilir.

Beşinci Bölüm

DEVAM ZORUNLULUĞU

Madde 90. Öğrencinin okula devamı zorunludur; devamsızlık rehberlik konusu ve disiplin olayıdır. Özürü kabul edilmeyen öğrenci için disiplin olayı olarak rehberlik ve disiplin örgütleri çerçevesinde gerekli tedbirler alınır.

Okula devam ederken yangın, deprem gibi âfetler yüzünden veya ana, baba, kardeş gibi yakınlarından birinin ölümü üzerine kendilerine

okul müdürlüğünce izin verilenlerle, yatakta tedavi veya ameliyatı gerektiren bir hastalıktan dolayı devam edemeyen öğrencilerin özürleri resmî rapor veya resmî belgelere dayalı olarak, okul müdürlüğünce kabul edilebilir.

Okul müdürü, öğrenci velisinin yazılı müracaatı üzerine, yılda toplam 10 günü geçmemek üzere önemli özürleri kabul edebilir. Özürleri bu yoldan kabul edilmiş öğrenciler için disiplin işlemi yapılmaz.

Özürleri usulüne uygun olarak okul müdürlüğünce kabul edilen öğrencilerden iki dönem notu almış ve gerekli başarıyı sağlamış olanlar doğrudan doğruya bir üst sınıfa kabul edilirler.

Özürleri okul müdürlüğünce kabul edilen öğrencilerden yalnız bir dönem notu almış olanlar ile iki dönem notu aldığı halde gerekli başarıyı gösteremeyenler, başarısız oldukları derslerden, diğer öğrenciler gibi bütünleme kurslarına ve bütünleme sınavlarına alınırlar.

Madde 91. Okula zamanında gelemeyen ve özürleri okul müdürlüğünce kabul edilen öğrenciler derse alınmakla beraber o gün için geç gelmiş sayılırlar.

Geç gelmeyi alışkanlık haline getirenler için disiplin işlemi yapılır.

ÜÇÜNCÜ KISIM

YILLIK ÇALIŞMA TAKVİMİ

Madde 92. Ortaokullar eylül ayının ilk pazartesi günü açılır. Dersler eylül ayının ikinci pazartesi günü başlar ve 21 mayıs akşamı kesilir.

Madde 93. Açılışı izleyen ilk hafta içinde öğrenci kayıtları, sınıfların teşkili, yıllık çalışma plan ve programlarının hazırlanması, öğretmenler kurulu ve zümre öğretmenler toplantısı gibi çalışmalar yapılır. Öğrenci kayıtları derslerin başladığı gün sona erer. Öğrenci mevcudu kalabalık okullarda kayıtlara, ağustos ayının son haftasında başlanabilir.

Madde 94. Bir ders 40 dakikadır. Günlük zaman çizelgesi, okulun normal öğretim veya çift öğretim uygulaması ve iklim koşulları gözönünde tutularak okul müdürlüğünce saptanır.

Madde 95. Öğretim yılı iki döneme ayrılır. Birinci dönem ile ikinci dönem arasında yarı yıl tatili verilir. Yarı yıl tatili aralık ayının son pazartesi günü başlar ve iki hafta sürer.

Madde 96. Resmi tatiller dışında verilecek olağanüstü tatiller dolayısiyle yapılamayan dersler okul müdürlüğünce hazırlanacak bir ek programa yöre yıl içinde telâfi edilir.

Madde 97. Birinci döneme ait not çizelgeleri, dönem sona ermeden en geç üç gün önce, ikinci dönem not çizelgeleri ise derslerin kesildiği günün akşamına kadar okul müdürlüğüne verilir.

Madde 98. Birinci dönem karneleri ara tatilinden önce verilir ve öğrenci velisi tarafından imzalandıktan sonra, ara tatili sonunda, sınıf öğretmenine iade edilir.

Madde 99. İkinci dönem sonunda not çizelgeleri okul müdürlüğüne verildikten sonra, öğretmenler kurulu toplanır. Bu toplantıda, doğrudan geçen sekizinci sınıf öğrencileri için "yöneltme tavsiyesi" saptanır ve öğretim yılı içinde disiplin kurulunca davranış notu indirilmiş öğrencilerin durumları incelenerek Disiplin Yönetmeliğinin 41. maddesine göre gerekli kararlar alınır.

Madde 100. Bütünlemeye kalan öğrencilere durumları ders kesiminden hemen sonra listeler asılmak suretiyle okul müdürlüğünce duyurulur.

Madde 101. Doğrudan geçen öğrencilere karneler, ders kesiminden sonra yapılan öğretmenler kurul toplantısını izleyen hafta içinde; bütünlemeli öğrencilere ise, bütünleme sınavının sonunda yapılan sınıf öğretmenler kurulu toplantısından sonra verilir.

İkinci karneler okula geri verilmez.

DÖRDÜNCÜ KISIM

ORTAOKULDA ÖZEL EĞİTİME MUHTAÇ ÇOCUKLAR

Madde 102. Beden, zihin, duygu ve sosyal gelişmeleri yönünden normal olarak ortaokul programına devam edemeyen öğrencilerle bu öğretim kademesi sonunda hayata atılmak isteyenlerin ondört yaş sonuna kadar okul çatısı altında yetişmelerine olanak sağlamak ve okul programlarından ilgi, istidat ve yetenekleri ölçüsünde yararlanabilmelerini sağlamak amacıyla özel sınıflar kurulabilir.

Madde 103. Özel sınıfa ayırma kararı altıncı sınıf sonunda sınıf öğretmenler kurulunun görüşü ve önerisi üzerine, öğrenci velisi ile de iş-

birliği yapılmak suretiyle, okul rehberlik örgütü ile Rehberlik Araştırma Merkezi veya Milli Eğitim Müdürlüğü Eğitim uzmanları Bürosu tarafından yapılacak inceleme raporuna dayanarak verilir ve bu karar okul müdürlüğünce uygulanır.

Madde 104. Bu sınıflarda uygulanacak programın haftalık ders saatleri normal sınıfların aynı, muhteva ve metotları farklıdır.

Özel sınıflarda öğrenciler, yetersiz oldukları ortak dersler yerine kendilerini hayata ve iş alanlarına hazırlayan uygulamalı dersler alabilirler.

Bu öğrenciler uygulamalı dersler yerine, haftanın belli günlerinde iş yerlerine de gönderilebilirler.

Madde 105. Özel sınıf açılabilmesi için en az 10 öğrencinin bulunması gerekir. Öğrenci sayısının daha az olması halinde bu öğrenciler normal sınıflar içinde ayrı seviye grupları halinde ve ihtiyaçlarına uygun programlarla yetiştirilirler.

Olanak ve koşulları elverişli yerlerde özel sınıf öğrencileri milli eğitim müdürlüğünce uygun görülen ayrı bir okulda toplanabilir.

Madde 106. Özel yedinci sınıf sonunda sınıf öğretmenler kurulu genel başarı durumu yeterli sayılan bir öğrencinin normal sınıfa geçebilmesini önerebilir. Bu öneri okul rehberlik örgütü ile Rehberlik ve Araştırma Merkezi veya Milli Eğitim Müdürlüğü Eğitim Uzmanları Bürosu tarafından incelenir; düzenlenecek rapora göre okul müdürlüğü öğrenciyi normal sınıfa geçirebilir.

Madde 107. Özel sekizinci sınıf sonunda kendileri için düzenlenmiş bulunan programı en az "geçer" derecede başaranlara da ortaokul diploması verilir ve özel durumu, diplomaya ekli başarı belgesinde belirtilir. Bunlardan ortaöğretime geçiş hakkı almak isteyenler, normal sekizinci sınıfın Türkçe, matematik, sosyal bilgiler, fen bilgisi ve yabancı dil derslerinden bitirme sınavlarına alınırlar.

BEŞİNCİ KISIM

SINIF MEVCUTLARI VE SINIFI İKİ GRUBA AYIRMA DÜZENİ

I. SINIF MEVCUTLARI

Madde 108. Sınıf mevcutlarının 40 öğrenciyi geçmemesi esastır. Sınıflar kurulurken, bu sayıyı geçmemek için önce bütün yollara başvuru-

lur ve gerekli bütün tedbirler alınır. Bu sayının üstüne, bütün tedbirlere rağmen başarılamayan durumlarda, ancak istisnai olarak çıkılabilir.

II. SINIFI İKİ GRUBA AYIRMA

Madde 109. Bütün okullarımızda, kalabalık sınıflar sorununun az da olsa hafifletilmesinde ve sınıf mevcudu ne olursa olsun öğretimin iyileştirilmesi amacı ile "sınıfı iki gruba ayırma düzeni" uygulanabilir.

Öğrencilerin her dersten sınıf içinde yeterli bir düzeyde yetişebilmeleri için onlara hem bireysel olarak, hem de küçük kümeler halinde çalışma olanaklarının verilmesi gerekir. Kalabalık sınıflarda bireysel çalışmalar ve küme çalışmaları düzenlemek mümkün olmadığından, öğretmen haftalık ders saatinin bir kısmını sınıfın bütün öğrencileriyle birlikte topluca, bir kısmını da (genellikle haftada bir saatini) öğrencilerini iki gruba ayırarak öğrenci seviyelerine göre farklı olarak kullanabilir. İkiye ayırdığı gruplarda öğretmen ortak saatte konuları bütün öğrencileriyle birlikte topluca işler; sınıfı iki gruba ayırarak yapacağı grup çalışmalarında ise daha önce topluca işlenmiş olan konular üzerinde öğrencilerin bireysel çalışmalar veya küme çalışmaları yaparak birbirleriyle etkileşebilmelerine, pratik çalışma, uygulama, alıştırma ve benzeri faaliyetlerde bulunmalarına, böylece zayıf öğrencilerin en azından yeterli, başarılı öğrencilerin de daha başarılı olmalarına yardımcı olur. Ancak bu uygulamanın yıllık öğretim programını aksatmamasına dikkat edilir.

(Örnek olarak, ortaokullarda haftada üç saat olan fen bilgisi dersi (2+1) olarak işlenebilir. 2 saat sınıfın bütün öğrencileriyle topluca işlenir. Bir saat de sınıf iki gruba ayrılarak daha çok bireysel ve küme çalışmaları yaptırılarak işlenir. Böylece 3 saatlik fen bilgisi dersinde öğrenciler ikisi topluca biri gruplar halinde olmak üzere 3 saatlik ders görmüş iken öğretmen, ikisi topluca, ikisi gruplar halinde olmak üzere, haftada 4 saat görev yapmış olur. Grup çalışması yapan okullarda öğretmenin haftalık ders saati sayısı, gruplara ayrılan saatler de sayılmak suretiyle hesaplanır.)

Sınıfı iki gruba ayırma düzeni; bütün ortaokullarda uygulanabilir. Her öğretmen, maaş ve zorunlu ücret karşılığında okutmakla yükümlü olduğu dersleri kendi okulu veya belediye sınırları içindeki diğer okullarda tamamlamakla yükümlüdür. Grup çalışmaları, ancak, doldurulamayan zorunlu saatler veya istekli ücrete bağlı ders saatleri içinde düzenlenebilir. Olanak ve koşulları elverişli olan okullarda, haftalık ders saati sayısı "sınıfı iki gruba ayırma düzeni" ni uygulayabilecek durumda olan

her öğretmenin bu konudaki önerisi, okul müdürlüğünce incelenerek karara bağlanır. Bu hususta doğrudan doğruya okul müdürü de karar alabilir.

Sınıfı iki gruba ayırma düzeninin uygulandığı okullarda haftalık zaman çizelgesi, grup çalışmaları yapabilecek şekilde düzenlenir. Okul müdürü, grup çalışmalarını düzenleyebilmek için gerektiğinde günlük normal ders saati toplamına ek olarak serbest saat ihdas etmekle yetkilidir. Serbest saatte, iki gruba ayrılan bir sınıfın birinci grubu bir dersin, ikinci grubu ise başka bir dersin grup çalışmasını yapabilir veya serbest saatte birinci grup, grup çalışması yaparken ikinci gruba, okulun elverişli bir sınıfında veya kütüphane salonunda bir öğretmenin gözcülüğü altında özel çalışma yapma olanağı verilebileceği gibi bu saatte rehberlik ve eğitsel kol çalışmaları da yapılabilir.

Grup çalışma saatlerinin düzenlenebilmesi için, okul müdürü, olanak ve koşulları elverişli okullarda, normal günlük ders saatlerine ek ders saatleri ihdas etmeğe de yetkilidir. Böylece bazı grupların okula daha erken gelmek veya okuldan daha geç ayrılmak suretiyle grup çalışması yapmaları olanağı sağlanmış olur.

III. MEVCUT KAPASİTEYİ EN VERİMLİ ŞEKİLDE KULLANMA GÖREV VE YETKİSİ

Madde 110. Okul müdürü okulun ve çevrenin öğretmen ve bina durumunu en yüksek kapasitede kullanmak suretiyle, haftalık ders programını hazırlamakla yükümlüdür.

Milli eğitim müdürleri kendi illerindeki okulların en verimli şekilde işletilmesini sağlamakla yükümlüdür. Bu amaçla milli eğitim müdürleri çevrede bulunan her derece ve türdeki okullara ait bina ve tesislerin kullanılış tarzını saptamakla ve öğretmenlerin asil veya ek görevli olarak çeşitli okullarda en elverişli bir şekilde görevlendirilmelerini sağlamakla görevli ve yetkilidirler. Bu amaçla milli eğitim müdürünün veya görevlendireceği bir okul müdürünün başkanlığında merkezde ve ilçelerde ilgili okul müdürlerinden kurulacak komisyon veya komisyonlar, bütün olanakları aramak, bulmak ve en yüksek kapasitede kullanmak için gerekli kararları almakta milli elitim müdürüne yardımcı olurlar.

GEÇİCİ HÜKÜMLER

Geçici Madde 1. 1973-1974 öğretim yılı bütünleme sınavları sonunda, sorumlu ders dahil, birden fazla dersten başarısız duruma düşüp

dışarıda beklemek suretiyle bütünleme sınavlarına girecek öğrenciler, isterlerse, gelecek öğretim yılında başarısız oldukları derslerden öğretim yılı sonunda açılacak bütünleme kurslarına katılabilirler. Bunlardan bütünleme sınavları sonunda başarı gösteremeyenler hakkında (77), (78), (79), (80) ve (81)'inci maddeler uyarınca işlem yapılır.

Geçici Madde 2. 1974 - 1975 ve 1975 - 1976 öğretim yılında ortaokulu bitirecek öğrencilerin diploma notu, altıncı ve yedinci sınıfta bitip bir üst sınıfta devam etmeyen dersler ile sekizinci sınıf derslerinden alınan yıl sonu başarı notlarının ağırlıklı ortalaması bulunmak suretiyle saptanır.

Geçici Madde 3. Madde 92 - 101 de belirtilen yıllık çalışma takvimi 1975 - 1976 öğretim yılı başından itibaren uygulanır.

Yukarıdaki düzene geçiş yılı olan 1974 - 1975 öğretim yılında, aşağıdaki yıllık çalışma takvimi uygulanacaktır.

1974 - 1975 ÖĞRETİM YILI ÇALIŞMA TAKVİMİ

26 - 30 eylül 1974	Öğretmenler kurulu toplantısı ve yeni öğretim yılı hazırlıklarının görüşülmesi.
1 ekim 1974 salı	Derslerin başlaması.
13 - 27 ocak 1975	Yarı yıl tatili.
27 ocak 1975 pazartesi	İkinci dönemin başlaması.
21 mayıs 1975 çarşamba	Derslerin kesilmesi ve not çizelgelerinin idareye verilmesi.
24 - 26 mayıs 1975	Öğretmenler kurulu toplantısı.
28 mayıs - 24 haziran 1975	Bütünleme kursları.
25 haziran - 10 temmuz 1975	Bütünleme sınavları ve Öğretmenler kurulu toplantısı.
11 temmuz - 1 eylül 1975	Yaz tatili.
1 eylül 1975 pazartesi	Okulların açılması (sınıfların düzenlenmesi, çalışma programları, öğretmenler kurulu, zümre toplantıları vb.).
8 eylül 1975 pazartesi	Derslerin başlaması.
29 aralık 1975 - 11 ocak 1976	Yarı yıl dinlenme tatili.

OKUL DIŞINDAN BİTİRME SINAVLARI

Geçici Madde 5. Bu yönetmeliğin deneme niteliğinde uygulandığı okullarda okul dışından bitirme sınavları yapılmaz. Zorunlu durumlarda eski yönetmelik hükümleri uygulanır.

YÜRÜRLÜK HÜKÜMLERİ

Madde 111. Bu yönetmelik 1974-1975 öğretim yılında, Bakanlıkça seçilen bazı okulların bütün sınıflarında uygulanarak geliştirilecek ve 1975-1976 öğretim yılı başından itibaren genelleştirilecektir.

Madde 112. Bu yönetmelik hükümlerini Milli Eğitim Bakanı yürütür.

NOT: Uygulama ortaokulları için hazırlanan aşağıda isimleri yazılı basılı evrak örnekleri eklidir:

EK 1 — Öğretmen not defteri

EK 2 — Birinci dönem not çizelgesi

EK 3 — İkinci dönem notları ve yıl sonu başarı durumu çizelgesi

EK 4 — Bütünleme sınavı çizelgesi

EK 5 — Öğrenci karnesi

Bu basılı evrak Bakanlıkça yeter sayıda bastırılarak okullara gönderilecektir.

ÖĞRETMEN NOT DEFTERİ

Ek : 1

ÖĞRENCİNİN NO	ÖĞRENCİNİN ADI VE SOYADI	DÖNEM NOTLARI						YIL SONU BAŞARI DURUMU				ÖĞRETMENİN ÖĞRENCİ HAKKINDA GÖZLEM SONUÇLARI	FOTOĞRAF
		BİRİNCİ DÖNEM (I.D)			İKİNCİ DÖNEM (II.D)								
SINAV TÜRLERİ	AĞIRLIK (A)	Notlar (N)	Ağırlıklı Not (AN)	Dönem Notu (DN)	Notlar (N)	Ağırlıklı Not (AN)	Dönem Notu (N)	Yıl sonu not (YSN)	Bütünleme Notu (BN)	Yıl sonu başarı notu (YSBN)	Ağırlıklı yıl sonu başarı notu		
1. ARA SINAVI	1												
2. ARA SINAVI	1												
SÖZLÜ ÖDEV UYGULAMA	1												
DÖNEM SONU SINAVI	2												
AĞIRLIKLAR TOPLAMI (AT)	5							SONUÇ					

DERSE GELMEDİĞİ GÜNLER

AYLAR	9	10	11	12	1	2	3	4	5	Toplam
Pazartesi										
Salı										
Çarşamba										
Perşembe										
Cuma										
TOPLAM										

19 /19 ÖĞRETİM YILI I. DÖNEM NOT ÇİZELGESİ

Ek: 2

Sınıf: Şube: Dersin Adı: Öğretmen Soyadı: ..../..../ 19

Öğrencinin		Sınav Türleri							
No	Adı ve Soyadı	1. Ara sınavı	2. Ara sınavı	Sözlü, Ödev, Uygulama	Dönem sonu sınavı	I. Dönem notu	Sınıftaki başarı sırası	Takdirname veya Teşekkür (*)	Öğretmenin Öğrenci Hakkında Gözlem Sonuçları

(*) Takdirname (TA),
Teşekkür (TE) ile gösterilecektir.

Ayrıca sınıfında en son yazılı sınavının adı ve tarihinde bir çizgi ile kapatılacak ve öğretmen tarafından imzalanacaktır.

19 /19 ÖĞRETİM YILI İKİNCİ DÖNEM NOTLARI VE YIL SONU BAŞARI DURUMU ÇİZELGESİ

Ek: 3

Sınıf : Şube : Ders'in Adı : Öğretmen Adı : ... / ... / 19

19 /19 ÖĞRETİM YILI

BÜTÜNLEME SINAVININ YIL SONU BAŞARI DURUMU

Ek : 4

Sınıf: Şube: Dersin Adı: Tarih:

ÖĞRENCİNİN		Yıl Sonu Notu	Bütünleme Sınavı Notu (BN) Sorumluluk Ünal Sınavı	Yıl sonu Başarı Notu (YSBN)	Ağırlıklı Yıl sonu Başarı Notu (AYSBN)	DÜŞÜNCELER
NO.	ADI VE SOYADI					

1- Bütünleme, Sorumluluk ya da Engel Sınavında alınan not ile Yıl sonu notunun YSN Aritmetik ortalaması Yıl sonu başarı notu (YSBN) kabul edilir. (Madde 35 a)

$$YSBN = \frac{YSN + BN}{2}$$

2- Bir dersten alınan Yıl sonu başarı notu (YSBN) ile o ders için haftalık ders saati sayısı çarpılır, çıkan sayı o dersin Ağırlıklı yıl sonu başarı notu (AYSBN)'dur.

3- Cetvelde en son yazılı öğrencinin altı → şöyle bir çizgi ile kapatılarak onun altı komisyonca imzalanacaktır.

ÖĞRENCİ KARNESİ

Ek : 5 üç.

DERSLER	Haftalık Ders Saati	DÖNEM NOTLARI		YIL SONU BAŞARI DURUMU				
		I. Dönem Notu	I. Dönem Notu	Yıl Sonu Notu	Bütünleme Notu	Yıl Sonu Başarı Notu	Ağırlıklı Yıl Sonu Başarı Notu	SONUÇ
TÜRKÇE	5							
MATEMATİK	4							
SOSYAL BİLGİLER	3-4							
FEN BİLGİSİ	3							
YABANCI DİL ( )	3							
SANAT VE İŞ EĞİTİMİ	1							
MÜZİK	1							
BEDEN EĞİTİMİ	1							
AHLÂK	1							
SEÇMELİ I ( )								
SEÇMELİ II ( )								
SEÇMELİ III ( )								
DİN BİLGİSİ	1							
TOPLAM								
Devam Etmediği Günler								

YILLIK GENEL BAŞARI ORTALAMASI	BAŞARISIZ DERSİ OLAN ÖĞRENCİLER İÇİN YIL SONU SINIF ÖĞRETİMİNİN KURULU TAVSİYESİ (x)
Ağırlıklı Yıl Sonu Başarı Notları Toplamı = ... / Derslerin Haftalık Saatleri Toplamı ..... = ...	1. [ ] ÖĞRENCİ DIŞARIDA BEKLEMEK SURETİYLE 19...../19..... ÖĞRETİM YILINDA BAŞARISIZ OLDUĞU ..... DERSLERDEN SINAVA GİRMELİDİR
GENEL SONUÇ	2. [ ] ÖĞRENCİ BAŞARISIZ OLDUĞU ..... DERSLERİNİ DEVAM ETMELİDİR
1. [ ] GEÇTİ 2. [ ] ..... DERSİNDEN SORUMLU GEÇTİ 3. [ ] BAŞARISIZ	3. [ ] ÖĞRENCİ AYNI SINIFI TEKRARLAMASI YETİŞMESİ BAKIMINDAN YARARLIDIR 4. [ ] ÖĞRENCİ YAYGIN EĞİTİM KURUMLARINA GEÇMELİDİR

(x) Öğrencinin durumuna uygun genel sonuç ve varsa kurul tavsiyesi ☒ şeklinde kırmızı mürekkeple belirtilecektir.

	I. DÖNEM	II. DÖNEM
SINIF OĞRETMENİNİN ÖĞRENCİ HAKKINDAKİ GÖZLEM SONUÇLARI	(İmza)	(İmza)
Öğrenci Velisinin İmzası		

OKUL MÜDÜR YARDIMCISI (Adı, Soyadı ve İmza)	OKUL MÜDÜRÜ (Adı, Soyadı ve İmza)

AÇIKLAMALAR

1. Bir öğretim yılında iki dönem vardır. Öğrenci, her dönemde her dersten,
   a) En az iki ara sınavı ile bir dönem sonu sınavına;
   b) Sözlü yoklama, ödev, uygulama ve benzeri çalışmalara tabi tutulur. (Mad.40).
2. Bir dersin dönem notu, öğrencinin bu dersten dönem içinde aldığı notların ağırlıklı ortalamasıdır.(Mad.49).
3. Öğrencinin doğrudan sınıf geçebilmesi için her dersten ikinci dönem notunun en az "geçer" olması gerekir. (Mad.58).
4. Bir dersin yıl sonu notu, öğrencinin o dersten aldığı birinci ve ikinci dönem notlarının aritmetik ortalamasıdır. (Mad.54).
5. Bir dersten birinci dönem notu kaç olursa olsun, ikinci dönem notu "geçmez" olan öğrenci, o dersten bütünlemeye kalır.
6. Doğrudan geçilen bir dersin yıl sonu notu, o dersin "yıl sonu başarı notu" sayılır.
   Bütünleme ile geçilen bir dersin "yıl sonu başarı notu" bütünleme notu ile yıl sonu notunun aritmetik ortalamasıdır.
7. Bir dersin ağırlıklı yıl sonu başarı notu, o dersin haftalık ders saati sayısı (Dersin ağırlığı) ile yıl sonu başarı notunun çarpımıdır.
8. Notlar karneye "sıfatlar" halinde yazılır. (Mad.31).
9. Öğrencinin başarısı "Pekiyi" (5), "İyi" (4), "Orta" (3), "Geçer" (2), ile başarısızlığı "Geçmez" ile değerlendirilir. (Mad.30).
10. Bu karne I. dönem sonunda öğrenci velisi tarafından görülüp imzalandıktan sonra geri verilir.
11. Karnesini kaybeden, üzerinde değişiklik yapan, zamanında vermeyen öğrenci hakkında disiplin işlemi yapılır.
12. Öğrenci velisi yapılan tavsiyeye uymadığı takdirde öteki üç yoldan birini seçebilir ve kararını en geç Eylül ayının ilk haftası içinde Okul Müdürlüğüne yazılı olarak bildirir.

.....ORTAOKULU
MÜDÜRÜ

19..-19..
ÖĞRETİM YILI

Ö Ğ R E N C İ K A R N E S İ

ÖĞRENCİNİN

Adı, Soyadı :

Sınıf ve Şube:

Numarası :

Sınıf Öğretmeninin
Adı, Soyadı :.....

Talim ve Terbiye Kurulu Kararı :

Karar sayısı : 242 Karar tarihi: 10.4.1975

Konu: Ortaöğretimde ders geçme ve kredi düzeni ile ilgili yönetmelik taslağı hk.

Milli Eğitim Temel Kanunu ve IX. Milli Eğitim Şûrası kararları uyarınca hazırlanan ve denenerek geliştirilecek olan "Ders Geçme ve Kredi Düzenini Uygulayan Ortaöğretim Kurumları İçin Yönetmelik" taslağının bağlı örneğine göre kabulü Kurulumuzca uygun görülerek Bakanlık Makamının tasviplerine arzı kararlaştı.

Uygundur.
10/4/1975
Nusret KARCIOĞLU
Milli Eğitim Bakanı a.
Müsteşarı

DERS GEÇME VE KREDİ DÜZENİNİ UYGULAYAN ORTAÖĞRETİM KURUMLARI İÇİN YÖNETMELİK TASLAĞI

Madde 1 — Milli Eğitim Temel Kanunu ve IX. Milli Eğitim Şûrası kararları uyarınca hazırlanan bu yönetmelik, ortaöğretim kurumlarının amaç ve görevleri ile ders geçme ve kredi düzenini uygulayan ortaöğretim kurumlarında program ve öğrenci akışını düzenleyen kuralları kapsar.

BİRİNCİ KISIM

GENEL ESASLAR

BİRİNCİ BÖLÜM

ORTAÖĞRETİMLE İLGİLİ GENEL ESASLAR

I — KAPSAM :

Madde 2 — Ortaöğretim, en az üç yıllık öğrenim veren genel mesleki ve teknik öğretim kurumlarının tümünü kapsar.

II — ORTAÖĞRETİMDEN YARARLANMA HAKKI :

Madde 3 — Temel eğitimini tamamlayan ve ortaöğretime girmeye hak kazanmış olan her öğrenci, ortaöğretime devam etmek ve ortaöğretim olanaklarından ilgi, istidat ve yetenekleri ölçüsünde yararlanmak hakkına sahiptir.

III — AMAÇ VE GÖREVLER :

Madde 4 — Ortaöğretimin amaç ve görevleri, Milli Eğitimin genel amaçlarına ve temel ilkelerine uygun olarak,

1. Bütün öğrencilere ortaöğretim seviyesinde asgarî ortak bir genel kültür vermek suretiyle onlara kişi ve toplum sorunlarını tanımak, çözüm yolları aramak ve yurdun ekonomik, sosyal ve kültürel kalkınmasına katkıda bulunmak bilincini ve gücünü kazandırmak,

2. Öğrencileri, çeşitli program ve okullarla, ilgi, istidat ve yetenekleri ölçüsünde ve doğrultusunda yüksek öğretim veya hem mesleğe, hem de yüksek öğretime veya hayata ve iş alanlarına hazırlamaktır.

Bu görevler yerine getirilirken, öğrencilerin istekleri ve yetenekleri ile toplumun ihtiyaçları arasında denge sağlanır.

IV — KURULUŞ :

Madde 5 — Ortaöğretim, çeşitli programlar uygulayan liselerden oluşur. Belli bir programa ağırlık veren okullara lise, teknik lise ve tarım meslek lisesi gibi eğitim dallarını belirleyen adlar verilir. Nüfusu az ve dağınık olan ve Millî Eğitim Bakanlığınca gerekli görülen yerlerde, ortaöğretimin, genel, mesleki ve teknik öğretim programlarını bir yönetim al-

tında uygulayan çok programlı liseler kurulabilir. Ortaöğretim kurumlarının öğrenim süresi, uygulanan programın özelliğine göre, Milli Eğitim Bakanlığınca saptanır.

İKİNCİ BÖLÜM

ORTAÖĞRETİMDE PROGRAMLAR İLE İLGİLİ GENEL ESASLAR

I — ÇEŞİTLİ PROGRAMLAR :

Madde 6 — Ortaöğretimin amaç ve görevlerini yerine getirebilmesi için ortaöğretim kurumlarında;

1. Yüksek Öğretime hazırlayan programlar,
2. Hem mesleğe hem de yüksek öğretime hazırlayan programlar,
3. Hayata ve iş alanlarına hazırlayan programlar düzenlenir.

Öğrenciler, ortaöğretimde, istek ve yetenekleri ölçüsünde ve doğrultusunda programlardan birine yönelerek yetişme olanağı bulurlar.

Madde 7 — Ortaöğretimde çeşitli programlar, öğrencilerin istek ve yetenekleri yönünden olan bireysel farklılıklarına ve yönelecekleri alanın özelliklerine cevap vermek üzere,

1. Bütün programlar için ortak dersler,
2. Yüksek öğrenime hazırlayan özel dersler,
3. Seçmeli veya meslekî derslerden oluşur.

Ortak dersler, her programda her öğrenci için zorunlu olan derslerdir.

Özel dersler öğrenciyi, ilerde gireceği yüksek öğrenim dalına yönelten ve ona bu yönde gelişme ve derinleşme olanağı veren, yalnız ilgili programlardaki öğrenciler için alınması gereken derslerdir. Öğrenci yüksek öğrenime gitmek istemiyorsa söz konusu özel dersleri almayabilir.

Seçmeli dersler veya meslek dersleri belli bir programa girmiş olan öğrencinin ortak ve özel dersler dışında seçtiği derslerdir.

Madde 8 — Ortaöğretimde çeşitli programların düzenlenmesinde dersler arasında "aynılık" yerine "denklik" ilkesi uygulanır.

II — BÜTÜN PROGRAMLAR İÇİN ORTAK DERSLER :

Madde 9 — Ortaöğretim kurumlarında, çeşitli programların ortak dersleri ve haftalık ders saatleri aşağıda gösterilmiştir.

IX. Yıl	*Saat*	*X. Yıl*	*Saat*	*XI. Yıl*	*Saat*
Türk dili ve edebiyatı I	4	Türk dili ve edebiyatı II	4	Kompozisyon	3
Matematik I	4	Milli güvenlik bilgisi	2	T. C. Tarihi	2
Tarih	2	Beden eğitimi	1	T. Coğrafyası	2
Coğrafya	2	Ahlâk	1	Beden eğitimi	1
Fiziksel bilimlere giriş	4	Din bilgisi (isteğe bağlı)	(1)		
Yabancı dil	4				
Beden eğitimi	1				
Ahlâk	1				
Din bilgisi (isteğe bağlı)	(1)				
	22 (23)		8 (9)		8

Madde 10 — Her öğrencinin 9. maddede belirtilen ortak derslere ek olarak IX. yılda seçmeli dersler arasında beceri kazandıran en az bir uygulamalı ders alması zorunludur.

Madde 11 — Yabancı dil yüksek öğretime hazırlayan programlar için zorunlu bir ortak derstir.

Madde 12 — Hayata ve iş alanlarına hazırlanmak isteyenler yabancı dil yerine seçmeli dersler veya meslek dersleri alabilirler.

Madde 13 — Seçmeli dersler arasında bulunan yabancı dil saati, takviyeli yabancı dil veya ikinci yabancı dil öğrenimine ayrılabilir.

III — YÜKSEK ÖĞRETİME HAZIRLAYAN PROGRAMLAR İÇİN ÖZEL DERSLER :

Madde 15 — Ortaöğretim kurumlarında, yüksek öğretime hazırlayan programlar ile hem mesleğe hem de yüksek öğretime hazırlayan programlar için IX., X. ve XI. yılların ortak derslerine ek olarak X. ve XI. yıllarda yüksek öğretime yönelik başlıca 4 değişik programın her birine göre öğrencilerin almak zorunda oldukları özel dersler ve haftalık saatleri aşağıda gösterilmiştir.

1. Dil ve Edebiyat alanında yüksek öğretime yönelik programın özel dersleri :

X. Yıl	*Saat*	*XI. Yıl*	*Saat*
Matematik II	3	Türk dili ve edebiyatı III	6
Tarih II	3	Felsefe grubu (Felsefe,	
Coğrafya II	3	Psikoloji, Sosyoloji, Mantık)	6
Fiziksel bilimler	6	Biyoloji	6
Yabancı dil	4	Yabancı dil	4
	19		22

2. Ekonomik ve Sosyal Bilimler alanında yüksek öğretime yönelik programın özel dersleri :

X. Yıl	*Saat*	*XI. Yıl*	*Saat*
Matematik II	3	Ekonomi grubu	6
Tarih II	3	Felsefe grubu (Felsefe,	
Coğrafya II	3	Psikoloji, Sosyoloji, Mantık)	6
Fiziksel bilimler	6	Biyoloji	6
Yabancı dil	4	Yabancı dil	4
	19		22

3. Matematik - Fizik alanında yüksek öğretime yönelik programın özel dersleri :

X. Yıl	*Saat*	*XI. Yıl*	*Saat*
Matematik II - III	6	Matematik (İleri)	6
Fizik	6	Kimya	6
Tarih II veya Coğrafya II	3	Felsefe grubundan iki ders	3
Yabancı dil	4	Yabancı dil	4
	19		19

4. Tabii Bilimler alanında yüksek öğretime yönelik programın özel dersleri :

X. Yıl	*Saat*	*XI. Yıl*	*Saat*
Matematik II - III	6	Biyoloji	6
Fizik	6	Kimya	6
Tarih II veya Coğrafya II	3	Felsefe grubundan iki ders	3
Yabancı dil	4	Yabancı dil	4
	19		19

IV — SEÇMELİ DERSLER :

Madde 16 — Ortaöğretim kurumlarında seçmeli derslerin amacı :

1. Öğrencilerin hayata çevreye ve iş alanlarına geçmelerini kolaylaştırmak için onlara gerekli bilgi ve becerileri kazandırmak;

2. Onların çeşitli iş alanlarını tanımalarına, bu alanda beceri kazanmalarına yardım etmek;

3. Onlara kişisel yeteneklerini geliştirme olanağı sağlamak;

4. Onların yönelecekleri yüksek öğretim alanına daha iyi hazırlanabilmeleri için tamamlayıcı bilgi ve beceriler edinmelerine yardım etmek;

5. Onlara boş zamanlarını yararlı şekilde kullanma alışkanlığı kazandırmaktır.

Madde 17 — Öğretmenler kurulu, kendi okulunda okutulacak seçmeli derslerin çeşitlerini, zamanını ve programlarını, öğrencilerin de isteklerini dikkate alarak, çevre koşulları, öğretmen durumu, eldeki araç ve gereçler ve diğer olanaklara göre kararlaştırır. Bir seçmeli dersin uygulanabilmesi için en az 15 öğrencinin o dersi seçmesi gerekir. Öğrenci sayısı 15'den az olduğu takdirde o dersin uygulanıp uygulanmaması hakkında öğretmenler kurulu karar verir. Okul müdürü, her ders yılı başında, okul programında yer alacak seçmeli derslerin günlerini, saatlerini ve yerlerini haftalık ders programında gösterir.

Madde 18 — Belli bir seçmeli derse çeşitli sınıflardan öğrenciler katılabilir. Aynı derse istekli olanların sayısı fazla olduğu takdirde çeşitli gruplar kurulur. Özelliğine göre aynı ders için birden fazla öğretmen görevlendirilebilir.

Süresi, bir yılı geçen seçmeli derslerden yeni başlayanlarla, daha önce başlamış bulunanlar için ayrı çalışma grupları kurulur.

Madde 19 — Seçmeli derslerin süresi, konunun gereklerine ve çevrenin olanaklarına göre saptanır.

Seçmeli derslerden bir kısmı belli mevsimlerde veya kısa bir dönemde olanak ve koşullara göre teksifi şekilde yapılabilir.

Bu takdirde okul müdürü, sınıf öğretmenler kurulunun görüşünü alarak, seçmeli derslerin saatlerini diğer derslere eklemeye ve yıllık toplam saatini azaltmadan bu derslerden alacağı saatleri seçmeli ders için bir arada toplamağa yetkilidir.

Madde 20 — Bir okulun derslerinin uygulanmasında, diğer okulların her türlü olanaklarından da yararlanılır. Bir okulun bazı öğrenci grupları için seçmeli dersleri öğretmen, atelye ve öğrenci durumu elverişli olan diğer okullar içinde normal veya teksifî programlar halinde düzenlenir. Bununla ilgili olarak okullarca hazırlanacak önerilere göre uygulama planı, okulların bütün olanaklarından en geniş ölçüde yararlanılacak şekilde, millî eğitim müdürünün başkanlığında ilgili okul müdürlerinden kurulu bir komisyon tarafından hazırlanır ve valiliğin onayı ile yürürlüğe konur.

Madde 21 — Öğretmenler kurulu Bakanlıkça kabul edilen bir seçmeli dersin programında, çevrenin özelliklerini ve okulun olanaklarını gözönünde bulundurarak, dersin amaçlarına bağlı kalmak koşuluyla, bazı konulara ağırlık vermek, bazılarını çıkarmak veya yenilerini eklemek gibi değişiklikleri yapabilir. Bu gibi değişiklikler hakkında değerlendirilmek üzere Millî Eğitim Bakanlığına bilgi verilir.

Madde 22 — İl danışma kurulu, okul müdürü, öğretmenler ve çevredeki resmî ve özel kuruluşlar, aşağıdaki listede bulunmayan çevrenin sosyal, ekonomik ve kültürel ihtiyaçlarına cevap verecek nitelikte gördükleri seçmeli derslerin de okul programına alınmasını önerebilirler. Önerilecek bu derslerin programları ve haftalık saatleri öğretmenler kurulunun kararı ve valiliğin görüşü üzerine Bakanlıkça saptanır. Yarıyıl devam eden seçmeli ders de uygulanabilir.

Madde 23 — Öğrenciler, seçmeli dersler yerine sınıf öğretmenler kurulunun kararı ile haftanın belli günlerinde iş yerlerine de gönderilebilirler. Bu takdirde öğrencinin iş yerindeki çalışması, okul müdürünce görevlendirilecek bir öğretmen tarafından izlenir. Öğrencinin bu dersteki başarı notu, iş yerinin önerisi de dikkate alınarak, bu öğretmenler tarafından verilir.

Madde 24 — Okul müdürü, öğretmenler kurulunun da görüşünü alarak, okulda mevcut öğretmenlerden seçmeli dersleri okutacak olanları seçer. Ayrıca bu maksatla bölgedeki okul öğretmenlerinden ve çevredeki uzman ve ustalardan faydalanmak mümkünse bunları saptar. Uzman ve usta öğreticileri, özel yönetmeliğine göre, geçici olarak görevlendirebilir.

Hangi öğretmenlerin hangi seçmeli dersleri branş içi olarak okutacağı Talim ve Terbiye Kurulunun 11 kasım 1974 gün ve 428 sayılı kararına göre saptanır.

Bir seçmeli dersin açılmasında, okul müdürü, ilgili öğretmenin önerisini de gözönünde bulundurur.

Madde 25 — Öğretmenler kurulu, olanak ve koşullara göre, seçmeli derslerin saatlerini saptamaya yetkilidir.

Madde 26 — Seçmeli derslerin, öğrencilerce karşılanmıyacak olan uygulama giderleri okulca sağlanır.

Madde 27 — Seçmeli derslerden, meslek liselerinde veya programları Millî Eğitim Bakanlığınca onaylanmış yaygın eğitim kurumlarında başarılan aynı veya benzeri herhangi bir derse de, seçmeli ders gibi kredi tanınabilir.

Madde 28 — Öğrenciler seçmeli dersleri öğretim yılının ilk iki haftası içinde değiştirebilirler.

Madde 29 — Öğrencinin bir okuldan başka bir okula nakletmesi halinde, naklettiği okulda, bir önceki okulda aldığı seçmeli ders okutulmuyorsa, o okulda okutulan seçmeli derslerden birini veya birkaçını almak zorundadır. Bu dersin veya derslerin dönem notunun saptanmasında, geldiği okulda aldığı notlar da dikkate alınır.

Madde 30 — Seçmeli derslerden beklenilen amaçlara ulaşılabilmesi için, teksifilik ve ders çeşidinin azaltılması ilkelerine de uygun olarak, bir öğrenci, her yıl, en çok üç ayrı seçmeli ders alabilir.

Madde 31 — Seçmeli derslerin listesi aşağıdadır :

SEÇMELİ DERSLER	*Süresi*
Genel endüstri bilgisi ve uygulaması	1 yıl
Teknik resim	1 - 3 yıl
İnşaat meslek resmi	1 - 3 yıl
Elektrik bilgisi ve uygulaması	1 - 3 yıl
Elektronik bilgisi ve uygulaması	1 - 3 yıl
Teknoloji	1 - 3 yıl
Trafik	1 yarı yıl
Ev ekonomisi (genel)	1 yıl
Giyim	1 - 3 yıl
Ev yönetimi	1 - 3 yıl
Besinler ve beslenme	1 - 3 yıl
Çocuk gelişimi ve eğitimi	1 - 1 yıl
Toplum ve aile ilişkileri	1 - 1 yıl

Ev dekorasyonu	1 - 1 yıl
El sanatları	1 - 3 yıl
Moda resmî	1 - 3 yıl
Mankenlik	1 - 1 yıl
Kuaförlük	1 - 1 yıl
Genel muhasebe	1 - 2 yıl
T. C. Anayasası	1 yıl
İstatistik	1 yıl
Kooperatifçilik	1 - 2 yıl
Pazarlama	1 - 2 yıl
İşletmecilik bilgisi	1 yıl
Turizm rehberliği	1 - 2 yıl
Genel hukuk bilgisi	1 yıl
Daktilo - Steno	1 - 2 yıl
Genel tarım bilgisi ve uygulaması	1 - 3 yıl
Sebzecilik, meyvecilik	1 - 3 yıl
Pratik hayvancılık, sığırcılık, koyunculuk, kümes hayvancılığı, balıkçılık, arıcılık vb.	1 - 3 yıl
Genel sağlık bilgisi ve uygulaması	1 - 3 yıl
Hasta bakımı	1 - 3 yıl
Konuşma ve yazma	1 yıl
Dramatizasyon	1 yıl
Kütüphane bilgisi	1 yıl
Gazetecilik	1 - 3 yıl
Sanat tarihi	1 - 3 yıl
Resim çalışmaları	1 - 3 yıl
Çalgı ve çalgı toplulukları	1 - 3 yıl
Koro	
Spor faaliyetleri ve milli oyunlar	1 - 3 yıl
Batı edebiyatı	1 yıl
Jeoloji	1 yarı yıl
Astronomi	1 yarı yıl
Yabancı dil	1 - 3 yıl

Madde 32 — Seçmeli dersler müzik, güzel sanatlar eğitimi, beden eğitimi, takviyeli yabancı dil eğitim gibi derslerin öğretimine ağırlık veren yüksek öğretime veya hayata ve iş alanlarına yönelik ortaöğretim programları halinde düzenlenebileceği gibi, bazı okullar, seçmeli dersler yerine doğrudan doğruya bu dallardan birine veya birkaçına ağırlık veren liseler halinde de kurulabilir.

Madde 33 — Hem mesleğe hem de yüksek öğretime hazırlayan programlar özellikle teknik liseler ile imam - hatip liseleri gibi eğitim kurumlarında uygulanır.

Bu programlarda madde 9 da belirtilen "Bütün programlar için ortak dersler" e ek olarak yüksek öğretime hazırlayan programlar için madde 15'de belirtilen özel ders gruplarında biri ile programın mesleğe hazırlama amacına uygun, yeter ağırlıkta meslek derslerine yer verilir.

Hem mesleğe hem de yüksek öğretime hazırlayan programların düzenlenmesinde, ortak dersler, özel dersler ve meslek dersleri öğretim süresince yıllara göre dağıtılabilir. Ancak aynı mslek dallarında hem mesleğe hem de yüksek öğretime hazırlayan programlar ile hayata veya iş alanlarına hazırlayan programlar için IX. sınıfta aynı programlar uygulanır.

V — HAYATA VEYA İŞ ALANLARINA HAZIRLAYAN PROGRAMLAR :

Madde 34 — Ortaöğretim seviyesinde bir öğrenimle yetinmek isteyen öğrenciler ile yüksek öğretime hazırlayan programlara geçiş koşullarını yerine getirmeyen veya yüksek öğretime hazırlayan programı izlerken bırakmak isteyen öğrenciler için, onları hayata veya iş alanlarına hazırlayan çeşitli programlar düzenlenir. Bu programlar olanak ve koşulları elverişli olan her türden ortaöğretim kurumlarında uygulanır.

Madde 35 — Hayata veya iş alanlarına hazırlayan programlarda madde 9'da belirtilen "Bütün programlar için Ortak Dersler" e ek olarak hayata veya iş alanlarına hazırlama amacına uygun yeter ağırlıkta meslek derslerine veya madde 31'de yer alan seçmeli derslere yer verilir.

Madde 36 — Mesleki yaygın eğitim kurumlarında izlenerek başarı sağlanan meslek ve atelye derslerinde meslek lisesi derslerine veya madde 31'de yer alan seçmeli derslere denkliği Bakanlıkça kabul edilenler, hayata veya iş alanlarına hazırlayan programların uygulandığı okullarda kredi olarak değerlendirilir.

Madde 37 — Öğretim yılı içindeki pratik öğretim okul atelyelerinde yapılır. Ancak, okul - sanayi ilişkilerini geliştirmek ve öğrencileri gerçek iş hayatına hazırlamak amacıyla bu çalışmalar, sanayi ve işyerlerinde de yapılabilir.

Pratik öğretimin yapılacağı işyerleri, okul müdürünün başkanlığında ilgili bölüm öğretmenlerinden ve iş yeri temsilcilerinden meydana ge-

lecek bir komisyon tarafından incelenir ve program amaçlarına uygun bir pratik öğretimin yapılması konusunda Millî Eğitim Bakanlığınca hazırlanacak yönetmelik esaslarına uygun olarak iş yeri ile protokol düzenlenir.

Pratik öğretimin etkinliğini ve sürekliliğini sağlamak için haftalık aylık veya yıllık programlar, amaç ve muhtevayı zedelememek suretiyle, teksifi bir şekilde işlenebilir veya dersler bloklaştırılabilir. Pratik öğretimde öğrencilerin çalışması okul müdürlüğünce görevlendirilecek bir öğretmen tarafından izlenir.

REHBERLİK VE EĞİTSEL ÇALIŞMALARIN YENİDEN DÜZENLENMESİ

Madde 38 — Rehberlik ve eğitsel çalışmalar, aşağıdaki esaslara uygun olarak yeniden düzenlenecek ve yürütülecektir :

1. Okullarımızda rehberlik ve eğitsel çalışmaların düzenlenmesinde gözetilecek bazı genel esaslar, 6 mayıs 1974 tarih ve 1788 sayılı Tebliğler Dergisinin 121 - 126. sayfalarında (230) - (263) numaralı paragraflarında ve daha önce 10 ağustos 1970 tarih ve 1619 sayılı Tebliğler Dergisinde yayımlanmıştır. Bunları gözönünde tutarak, her okul müdürü, öğretmen ve yönetici sayısını, öğrenci sayısını, okulun ve çevresinin öteki olanaklarını da değerlendirmek suretiyle kendi okulunda uygulanacak "okulun rehberlik ve eğitsel çalışmalar programı" nı hazırlayacaktır. Okul müdürü bu programı hazırlarken öğretmenler kurulunun görüşünü de alacaktır.

2. "Okulun rehberlik ve eğitsel çalışmalar genel programı" çerçevesinde olmak üzere, her okul müdürü gerektiğinde öğretmenler kurulunun görüşünü de almak suretiyle öğretmenleri görevlendirmeğe yetkilidir.

3. Rehberlik ve eğitsel çalışmalarla görevli her öğretmen, "okulun rehberlik ve eğitsel çalışmalar programı" na uygun olarak, kendi uygulayacağı yıllık çalışma planını hazırlar ve bu planda çalışmalarını aylara ve haftalara dağıtmak suretiyle gösterir. Bu plan okul müdürlüğünce incelenip onaylandıktan sonra uygulanır. Bu planlar üzerinde yıl içinde de değişiklikler yapılabilir. Her öğretmen bu planda gösterilen çalışmaları yapmakla yükümlüdür. Bu çalışmaları yakından izlemek, denetlemek ve gerektiğinde yazılı rapor istemek suretiyle okul müdürü, rehberlik ve eğitsel çalışmaların okulun programına uygun olarak düzenlenmesi ve yürütülmesini sağlar ve bu yolda yönetici ve öğretmenler arasında kar-

şılıklı tam bir anlayış ve işbirliğinin geliştirilmesi için gerekli gördüğü tedbirleri alır.

4. Rehberlik ve eğitsel çalışmalarla görevlendirilen her öğretmene "sınıf öğretmenliği görevi" adı altında, haftada en çok ders saati sayısını geçmemek şartı ile, branş dışı olarak, haftada üç saat ek ders ücreti ödenir.

15.7.1974 tarih ve 7/8649 sayılı Bakanlar Kurulu Kararnamesinin 3. maddesinin (H) fıkrasında "öğrenci kişilik hizmetleri" başlığı altında sayılan görevler, aynı kararnamenin 16. maddesinde belirtilen, "Sınıf Öğretmenliği Görevi" kapsamı içindedir. Bu hizmetler, "Sınıf öğretmenliği görevi" adı altında, öğretmenlere, her okulun rehberlik ve eğitsel çalışmalar programına göre, bir veya daha çok sınıfın öğretmenliği, bir veya birkaç eğitsel kolun öğretmenliği, ya da hem sınıf hem de eğitsel kol öğretmenliği olarak verilebilir. Bu konuda, öğretmenler kurulunun görüşünü de alarak karar vermeğe okul müdürü yetkilidir. Okul müdürlüğünce verilecek bu görevler, ders dağıtım çizelgelerinde ve ek ders ücreti onaylarında "Sınıf öğretmenliği görevi" adı altında gösterilir.

Rehberlik ve eğitsel çalışmalarla görevli bir öğretmene, bu görevler karşılığında, haftada üç saatten fazla ödeme yapılmaz.

5. Rehberlik ve eğitsel çalışmalar, her okulun olanak ve koşullarına göre, haftalık ders programında gösterilen ders saatleri içinde veya dışında yürütülebilir. Bu çalışmalar, haftalık ders saati sayısı "30" olup normal öğretim yapan okullarda saftalık ders programı içinde yürütülür. Olanak ve koşulları elverişli olan okullarda rehberlik ve eğitsel çalışmalarla görevli öğretmenler, bu çalışmalarını okul müdürlüğünce uygun görülecek programları gereğince, haftalık ders dağıtım çizelgesi içinde gösterilmeden veya bir kısmı çizelgede gösterilerek yapabilirler. Bazı günler dersler başlamadan veya bittikten sonra ayrılacak saatlerden veya çeşitli nedenlerle boş geçen saatlerden de yararlanılabilir.

6. Rehberlik ve eğitsel çalışmalar sınıf öğretmenliği görevi öncelikle okul kadrolarındaki öğretmenlere verilir. Bu görev, okulun kendi kadrosundaki öğretmenlerle karşılanmadığı takdirde okulda ücretle ders okutan öğretmenlere ve zorunluluk halinde okulun müdür ve müdür yardımcılarına da verilebilir.

7. Sınıf öğretmenliği görevi yaz tatilinin başlangıcına kadar devam eder.

8. Sınıf öğretmenliği veya eğitsel kol öğretmenliği ile görevli her öğretmene bu görevlerinden dolayı üç saatlik ders ücreti ödenir.

9. Öğretmen sayısı yeterli olan okullarda, okul müdürü, aşırı derecede kalabalık sınıflar veya eğitsel kollar için istisnaî olarak birden fazla öğretmen görevlendirebilir.

İKİNCİ KISIM

ÖĞRENCİ AKIŞINI DÜZENLEYEN KURALLAR

BİRİNCİ BÖLÜM

ÖĞRENCİ BAŞARISININ ÖLÇÜLMESİ VE DEĞERLENDİRİLMESİ İLE İLGİLİ GENEL ESASLAR

I — NOT VERME DÜZENİ :

Madde 39 — Öğrencileri yeteneklerine ve başarılarına göre yöneltmek ve sürekli çalışmağa özendirmek esastır. Bunu sağlamak için öğrenci başarısının değerlendirilmesinde başarısızlık değil, başarı derecelendirilir. Bu amaçla her dersten öğrenci başarısını dört ayrı notla; başarısızlığını ise tek notla değerlendiren "beşli not verme düzeni" uygulanır.

Verilecek notların ölçek değeri ile bu notları niteleyen sıfatlar aşağıdadır:

Ölçek değeri	*Değer hükmü*	*Sıfat karşılığı*
5	Başarılı	Pekiyi
4		İyi
3		Orta
2		Geçebilir
1	Başarısız	Geçmez

Madde 40 — Bir dersin dönem ve yıl sonu notları hesaplanırken çıkan sayıların nota dönüştürülmesinde yarım ve yarımdan büyük kesirler tama çıkarılır.

II — SINAVLARIN NİTELİĞİ :

Madde 41 — Bir sınavın başarıyı ölçecek nitelikte sayılabilmesi için, o sınavın geçerli, güvenilir ve objektif esaslara uygun olması gerekir.

Yazılı sınavlar için sorularla birlikte bir cevap anahtarı hazırlanır. Ve bu anahtarda her sorunun değeri ayrıntılı olarak gösterilir.

III — SINAV KÂĞITLARININ PUANLANMASI VE PUANLARIN NOTA ÇEVRİLMESİ :

Madde 42 — Toplu yapılan sınavlarda her öğrenciye verilen puanlar nota çevrilirken eğitim ve öğretimin amaçları ile sınıfın başarı dağılımı ve her öğrencinin bu dağılımdaki yeri gözönünde tutulur.

Sınav kâğıtlarının puanlanması ve puanların nota çevrilmesi ile ilgili esaslar, ders yılı başında toplanan öğretmenler kurulunca kararlaştırılan genel esaslara göre zümre öğretmenlerince saptanır ve uygulama bu esaslara göre yürütülür.

IV — SINAV SONUÇLARININ DEĞERLENDİRİLMESİ VE ÖĞRENCİLERE DUYURULMASI :

Madde 43 — Öğretmen, her sınav sonunda,

a) Her öğrencinin hangi soruları doğru olarak cevaplandırdığını,

b) Her sorunun kaç öğrenci tarafından doğru olarak cevaplandırıldığını,

c) Öğrencilere verilen notların sınıf ortalamasını inceler anormallikler varsa nedenlerini araştırır ve gerekli tedbirleri alır.

Madde 44 — Ölçme sonuçları, yalnız not vermek ve eksiklik aramak için değil, eğitim ve öğretimin amaçlarına ne ölçüde ulaştığını saptamak; özellikle, öğrencilerin güçlü ve güçsüz yönlerini görerek öğretmenin ne gibi tedbirler alması gerektiğini ortaya çıkarmak amacı ile de kullanılır. Bu nedenle öğretmen cevapları etkili olabileceği en kısa sürede, en çok iki hafta içinde, inceler ve değerlendirme sonuçlarını ilk derste öğrencileriyle birlikte gözden geçirir.

V — SINAVIN YENİLENMESİ :

Madde 45 — Öğretmen yaptığı sınavın sonunda yukarıdaki nitelikleri taşımadığı kanaatına vardığı takdirde, ya sınavı yenilemeye ya da buna ek olarak ayrı bir sınav yapma yoluna gidebilir. Komisyon tarafından yapılan sınavlar yenilenmez.

VI — KARŞILAŞTIRMALI SINAVLAR :

Madde 46 — Aynı sınıfı veya aynı dersi ayrı şubelerde okutan öğretmenlerin ortak değerlendirme yapabilmelerine olanak vermek üzere sınavların bir veya birkaçı birlikte düzenlenebilir. Zümre öğretmenleri veya aynı sınıfı okutan öğretmenler bu ortak sınavların sorularını birlikte hazırlar, yapılış zamanını ve değerlendirme esaslarını kararlaştırırlar.

Aynı çevrede ayrı okulların aynı sınıflarında ortak değerlendirme de yapılabilir; böylece okullar arası sınıf seviyeleri arasındaki farklılıkları ortaya çıkarmak ve öğretmenlere değerlendirmeleri hakkında karşılaştırma yapmak olanağı sağlanır Bu sınavlar, ilgili okullarla işbirliği yapılarak, Milli Eğitim Müdürlüğünce düzenlenir.

Bakanlık tarafından zaman zaman gönderilecek testler ve başka ölçme araçları ile de başarı seviyesi ölçülür ve bunlarla öğretmenlerin kendi ölçme ve değerlendirme sonuçları karşılaştırılır. Öğretmenler bu karşılaştırma sonuçlarından yararlanarak sonraki ölçme ve değerlendirme faaliyetleri için gerekli değişiklikleri yapabilirler.

Ölçme ve değerlendirme ile ilgili problemler, bu amaçla gerekli görülen zamanlarda toplanacak olan öğretmenler kurulunda görüşülür ve ortak çözüm yolları araştırılır.

VII — BAŞARI DAĞILIMININ DENETLENMESİ :

Madde 47 — Zümre toplantılarında, sınıf öğretmenler kurulunda ve okul öğretmenler kurulunda, yerine göre, her dersin, her sınıfın ve okulun başarı dağılımı incelenir. Anormallikler varsa nedenleri tartışılır ve gerekli tedbirler alınır.

Denetlemelerde, örnekleme yoluyla, sınavların başarı dağılımı incelenir ve öğretmenlerden her sınıfın başarı durumunu açıklaması istenir.

İKİNCİ BÖLÜM

ÖĞRENCİNİN BİR DERSTEN YILLIK BAŞARISININ DEĞERLENDİRİLMESİ

I — HER DÖNEMDE YAPILACAK ÖLÇME VE DEĞERLENDİRMELER :

Madde 48 — Bir öğretim yılında iki dönem vardır. Öğrenci, her dönemde her dersten,

a) En az iki ara sınavı ile bir dönem sonu sınavına,

b) Sözlü yoklama, ödev, uygulama ve benzeri çalışmalara tabi tutulur.

Madde 49 — Ara ve dönem sonu sınavları, kısa cevaplı çok sorulu ölçme araçlarıyla yazılı olarak yapılır. Bu tür araçlarla ölçülmesi güç olan (kompozisyon yapabilme, tartışma, yaratıcı güç gibi) yeteneklerin ölçülmesinde de kompozisyon (klâsik yazılı yoklama) türü yazılı sınavlara başvurulur. Ayrıca dersin özelliğine göre yabancı dil, müzik, beden eğitimi, resim, iş ve teknik eğitimi ve uygulamalı nitelikte seçmeli derslerin ara ve dönem sonu sınavları hem yazılı hem sözlü, hem sözlü hem uygulamalı, ya da hem yazılı hem uygulamalı olarak veya bunlardan yalnızca biri ile yapılabilir; ancak sınav sonucu tek not olarak değerlendirilir.

Bu konuda uygulanacak genel esaslar öğretim yılı başında toplanacak olan öğretmenler kurulunda kararlaştırılır. Her dersin zümre öğretmenleri o dersten bu madde gereğince yıl içinde yapılacak ara ve dönem sonu sınavlarının, hafta olarak, zamanı ve dersin özelliğine göre sınav şeklini saptarlar,

Bu karar öğretmenin "yıllık ders dağıtım planı" nda gösterilir ve okul müdürlüğünce okulda ilân edilir.

Madde 50 — Her ara sınavı, o sınav dönemine giren zaman içinde öğrenilen konuları; dönem sonu sınavları ise, sınav dönemine giren zaman içinde öğrenilen konular ile aynı zamanda, genel çizgileriyle olmak koşuluyla, o dönem konularını kapsar.

Madde 51 — Her ders için, ara ve dönem sonu sınavlarının kesin günü, dersin öğretmeni tarafından en az bir hafta önce öğrencilere duyurulur. Bir günde bir veya en çok iki dersten sınav yapılır. Sınav günlerinin saptanması için öğretmenler, sınıf öğretmeni ile işbirliği yaparlar.

Madde 52 — Her iki dönemde de, ara ve dönem sonu sınavları dışında dersin gereğine göre yapılan sözlü yoklamalara, ödevlere ve uygulamalara da notlar verilir ve her dönem sonunda bu notlar tek nota çevrilir. Hangi derste bu ölçme faaliyetlerinden hangilerinin yapılacağı ve bunlara nasıl not verileceği zümre öğretmenlerince kararlaştırılır.

Madde 53 — Okullarda ve evde yaptırılacak ödevlerin, öğrencinin emek ve zaman bakımından gücünü aşmayacak ölçüde düzenlenebilmesi için o sınıfta dersi olan öğretmenler aralarında işbirliği yaparlar. Bu işbirliği okul müdürü tarafından sağlanır.

Madde 54 — Öğrenci, öğretmen tarafından yıl içinde yapılan bütün sınavlara girmek zorundadır. Özürsüz olarak sınava girmeyen öğrenciye boş (0) verilmek suretiyle öğrenci bu sınav hakkını kullanmış sayılır ve dönem notunun saptanmasında "sıfır" (0) olarak işlem görür. Özürleri okul müdürlüğünce kabul edilen öğrenciyi öğretmen ayrıca engel sınavına alır. Bu amaçla her yıl içi sınavının kendi ağırlığı içinde geçerli olmak üzere engel sınavı vardır. Ara veya dönem sonu sınavının engeli, önceki sınavla denk olabilecek sorularla öğretmenin belirteceği bir zaman da yapılır.

Madde 55 — Ara ve dönem sınavlarında kopya yapan veya yapılmasına yardım eden öğrenciler, hemen sınıftan çıkarılır ve kendilerine o sınava ait, boş anlamına gelen (0) verilir. Bu gibi öğrenciler, bu sınav hakkını kullanmış sayılır ve dönem notunun saptanmasında (0) olarak işlem görür. Ayrıca durumları okul müdürlüğüne bildirilir.

Madde 56 — Ara ve dönem sonu sınavlarının notları, olanak ve koşulları elverişli olan okullarda, öğrenciye yazılı olarak duyurulmalıdır.

II — BİR DERSİN DÖNEM NOTUNUN SAPTANMASI :

Madde 57 — Bir dersin dönem notu, öğrencinin bu dersten dönem içinde aldığı notların ağırlıklı ortalamasıdır.

Her dönemde her ders için yapılacak çeşitli ölçme faaliyetlerine aşağıdaki ağırlıklar tanınır:

Ölçme faaliyetleri	*Ağırlığı*
Birinci ara sınavı notu	1
İkinci ara sınavı notu	1
Dönem sonu sınavı notu	2
Birleştirilmiş sözlü, ödev, uygulama notu	1

Ağırlıklı ortalama ölçme faaliyetlerine tanınan ağırlıklarla bu faaliyetlerden alınan notların çarpımları toplamının ağırlıklar toplamına bölünmesiyle bulunur.

Dönem notunun bulunmasına ait bir örnek aşağıdadır :

Ölçme faaliyetleri	*Her ölçme faaliyetinin ağırlığı*	*Öğrencinin aldığı not*	*Ağırlığın notlarla çarpımları (Ağırlıklı not)*
Birinci ara sınavı notu	1	1	1 × 1 = 1
İkinci ara sınavı notu	1	2	1 × 2 = 2
Birleştirilmiş sözlü, ödev, uygulama notu	1	1	1 × 1 = 1
Dönem sonu sınavı notu	2	2	2 × 2 = 4
	+		+
Ağırlıklar toplamı	5	Ağırlıklı notların toplamı	8

$$\text{Ağırlıklı ortalama} = \frac{\text{Ağırlıklı notların toplamı}}{\text{Ağırlıkların toplamı}} = \frac{8}{5} = 1{,}60$$

Öğrencinin dönem notu = 1,60 dır. (Geçebilir)

III — ÖĞRETMEN NOT DEFTERİ :

Madde 58 — Her öğretmen, öğrencilere vereceği dönem notlarına esas olmak üzere bir not defteri tutar ve bu deftere öğrenciye verilen bütün notlar ayrı ayrı yazar.

IV. ÖĞRENCİ GELİŞİM KARNESİ :

Madde 59 — Her dönem sonunda öğrencilerin o döneme ait başarı, gelişme devam ve disiplin durumları karne ile velilerine bildirilir.

Karnede her dersin başarı notu ve sınıf öğretmeninin öğrenci hakkındaki genel görüşü belirtilir. Öğrencinin öğrenim durumu, karşılaştığı güçlükler, derslere karşı ilgi ve gayreti, uyarmalardan yararlanma derecesi ve benzeri hususların bir bütün halinde değerlendirilmesine çalışılır. Bu hususlardaki gözlemler sınıf öğretmeni tarafından değerlendirilerek gerekirse karnelere işlenir. Bu değerlendirmenin isabetli olması için sınıf öğretmenleri öğrencilerin durumu hakkında ders öğretmenleri ile de işbirliği yaparlar.

Madde 60 — Her sınıf öğretmeni kendi sınıfına ait karneleri işlenmesinde okul müdürlüğü ile işbirliği yapar. Karneler sınıf öğretmeni ile okul müdürü tarafından imzalanır.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

ÖĞRENCİNİN YIL SONU BAŞARISININ SAPTANMASI

Madde 61 — Öğrencinin bir dersten ve bütün derslerden yıl sonu başarı durumu aşağıdaki esaslara göre saptanır.

I. BİR DERSİN YIL SONU VE YIL SONU BAŞARI NOTU.

1 — YIL SONU NOTU.

Madde 62 — Bir dersin yıl sonu notu, öğrencinin o dersten aldığı birinci ve ikinci dönem notlarının aritmetik ortalamasıdır.

2 — YIL SONU BAŞARI NOTU.

Madde 6 — Bir dersin yıl sonu başarı notu, yıllık genel başarı ortalamasının ve diploma notunun saptanmasında esas olan nottur.

3 — YIL SONU BAŞARI NOTUNUN SAPTANMASI.

Madde 64 — a) Doğrudan geçilen bir dersin yıl sonu notu o dersin "yıl sonu başarı notu" sayılır.

b) Bütünleme ya da engel sınavında alınan not ile yıl sonu notunun aritmetik ortalaması "yıl sonu başarı notu" kabul edilir.

II — ÖĞRENCİNİN BÜTÜN DERSLERDEN YIL SONU BAŞARI DURUMU :

Madde 65 — Öğretim yılı sonunda öğrenci, bir dersten başarı durumuna göre,

a) Ya o dersi doğrudan geçer,

b) Ya da o dersten bütünleme kurslarına ve bütünleme sınavlarına girer.

1 — BİR DERSİ DOĞRUDAN GEÇME.

Madde 66 — Öğrencinin bir dersten geçebilmesi için o dersten ikinci dönem notunun en az "geçebilir" olması gerekir.

2 — BÜTÜNLEMEYE KALMA.

Madde 67 — Bir dersten birinci dönem notu kaç olursa olsun, ikinci dönem notu "geçmez" olan öğrenci o dersten bütünlemeye kalır.

III — BÜTÜNLEME KURSLARI :

Madde 68 — Her öğrenciye öğretim yılı içinde yetişme olanağının okul tarafından sağlanarak başarı durumunun öğretim yılı sonunda saptanması ve yaz tatilinden yararlanmış ve dinlenmiş olarak yeni öğretim yılına başlama olanağının tanınması esastır. Bunun için, aşağıdaki esaslar uyarınca, bütünleme kursları düzenlenir ve bütünleme sınavları bu kurslardan hemen sonra yapılır :

1. İkinci dönem sonunda bütünlemeye kalan öğrenciler için başarısız oldukları derslerden ek bir çalışma ile eksiklerini tamamlamalarına yardım etmek üzere, derslerin kesilmesinden sonra, en az dört hafta süren yoğunlaştırılmış bütünleme kursları düzenlenir. Bu kurslarda, öğrenciler bütünlemeye girecekleri derslerden kendi öğretmenleri ya da okul müdürünün görevlendireceği öğretmenler tarafından yetiştirilirler.

2. Bütünleme kurslarında bir derse ayrılacak haftalık toplam ders saati sayısı, haftalık ders dağıtım çizelgesinde o derse ayrılan haftalık ders saatinden az olmamak üzere, okulun ve çevrenin öğretmen durumu, kurslara katılacak öğrenci sayısı, okulun olanak ve koşulları gözönünde tutularak okul müdürlüğünce saptanır.

3. Bütünleme kurslarına devam eden öğrenciler için kurs saatleri dışında ve günlük çalışma saatleri içinde, öğrencilerin ders hazırlığı, ders tekrarı, ödev ve uygulama gibi çalışmalar için yeteri kadar zorunlu çalışma (etüt) saatleri düzenlenir. Kurs görevi bulunmayan öğretmenler, bu saatlerde belleticilik ve nöbet görevi yapmak üzere okul müdürlüğünce görevlendirilirler.

Çalışma (etüt) saatleri, okulun öğretmen sayısına, bütünleme kurslarına katılacak öğrenci sayısına ve okulun öteki olanak ve koşullarına göre okul müdürlüğünce saptanır

4. Bütünleme kurslarında ve çalışma (etüt) saatlerinde görevli olan öğretmenlere, haftada en çok 30 saat kadar görev verilebilir.

5. Bütünleme kursları ve sınavları süresince yapılacak nöbet görevleri, okul müdürü tarafından, öğretmenlerin bütünleme kurslarındaki haftalık ders saati sayısı da gözönünde tutularak ayarlanır.

6. Öğrencilerin bütünleme kurslarına ve çalışma (etüt) saatlerine devam etmeleri zorunludur. Bunlara özürsüz olarak katılmayan öğrenciler için devamsız öğrenciler gibi işlem yapılır.

7. Bütünleme kursları için öğrencilerden hiçbir surette ücret alınmaz.

IV — BÜTÜNLEME SINAVLARI İLE İLGİLİ ÖZELLİKLER :

Madde 69 — Bütünleme sınavları, bütünleme kurslarını izleyen on gün içinde yapılır. Bütünleme sınavlarının süresi, gerektiğinde 10 Temmuza kadar uzatılabilir.

Bu konuda, okulun olanak ve koşullarına göre karar vermeğe okul müdürü yetkilidir.

Madde 70 — Bütünleme sınavları genellikle yazılı olarak yapılır. Ancak dersin özelliğine göre, yabancı dil, resim, müzik, beden eğitimi dersleri ile uygulamalı meslek derslerinin sınavları, hem yazılı hem sözlü, hem sözlü hem uygulamalı ya da hem yazılı hem uygulamalı olarak veya bunlardan biri ile yapılabilir. Bu konuda sınav komisyonu karar verir.

Madde 71 — Bütünleme sınavları okul müdürünün başkanlığında, dersin öğretmeni ile okul müdürünün seçeceği en az bir üyeden kurulan komisyonlar tarafından yapılır.

Sınav komisyonlarının teşkilinde, okullarda yeter sayıda öğretmen bulunmaması halinde çevredeki diğer okul öğretmenlerinden yararlanılır. Bu düzenlemenin yapılabilmesi için okul müdürleri, il merkezlerinde Millî Eğitim Müdürünün başkanlığında, ilçelerde ise aralarında seçecekleri bir müdürün başkanlığında toplanır.

Müdürler toplantısı sınavlar başlamadan en geç bir hafta önce yapılır.

Okul müdürleri, sınavlar için yeteri kadar öğretmeni gözcü olarak görevlendirebilirler.

Sınav komisyonlarında üye olarak görevlendirilecek öğretmenlerin sınavı yapılan dersle ilgisi gözönünde bulundurulur.

Sınavlardan en geç bir gün önce, öğretmenler kurulu toplanarak yönetmelik hükümlerine göre sınavlara ait ayrıntıları görüşüp kararlaştırır.

Madde 72 — Bütünleme sınavlarının programları sınavlardan en geç bir hafta önce düzenlenerek öğrencilere duyurulur.

Programın onaylı bir örneği Millî Eğitim Müdürlüğüne gönderilir.

Madde 73 — Sınav soruları ve cevap anahtarlarının, sınav komisyonunca, sınavların başlama saatinden önce hazırlanmış ve okul müdürlüğünce onaylanmış olması gerekir. Uzun bir çalışmayı gerektiren derslerin sınav hazırlıkları, istisnaî olarak okul müdürlüğünce uygun görülen hallerde, komisyonca bir gün önceden yapılabilir. Bu konuda tam bir gizliliğe uyulur.

Madde 74 — Sınavlarda soruların açık ve anlaşılır bir şekilde hazırlanmasına dikkat edilir. Sözlü sınavlarda öğrenci cevap verirken sözü kesilmez. Ancak alınan cevaplarda açıklanması gereken hususlar bulunursa o noktaların açıklanması öğrenciden istenebilir. Öğretmenler soruların cevabını sezdirecek, öğrenciyi şaşırtacak, kıracak ve korkutacak söz ve hareketlerden sakınmalıdır.

Madde 75 — Yazılı sınavlar için sorularla birlikte bir cevap anahtarı hazırlanır. Bu anahtarda her sorunun puan değeri ayrıntılı olarak belirtilir ve sınav süresi saptanır. Sınav kâğıtları okunurken cevap anahtarına göre değerlendirilir. Kâğıtlar okunurken rastlanan yanlışlıkların altı aslı bozulmaksızın renkli kalemle çizilebilir.

Madde 76 — Yazılı sınavlara saat 10.00'da başlanır. Bu sınavlarda soruların cevaplarını yazmak üzere öğrencilere en çok iki saatlik bir zaman tanınır. Sözlü ve uygulamalı olarak yapılan bütünleme sınavlarına sabah saat 8.00'de başlanır. 12.00'den 13.30'a kadar ara verilir. 13.30'dan 19.30'a kadar sınava devam edilir. Ancak 19.30'da sınavı yapılmamış öğrenci sayısı mevcudun onda birinden çok değilse, kalan öğrencilerin sınavlarının o gün bitirilmesi için bu süre uzatılır. Sınavı yapılmamış öğrenci sayısı mevcudun onda birinden çok ise sınav ertesi güne bırakılır.

Okul idaresi gerekli görürse sözlü ve uygulamalı sınavları en geç saat 9.00'da başlatabilir.

Madde 77 — Sınavlar için ayrılan günlerin azlığı, halinde, bir teorik dersle uygulamalı bir dersin sınavı biri öğleden önce diğeri öğleden sonra olmak üzere aynı günde yapılabilir.

Madde 78 — Sınav odasına okul müdürü ve müdür yardımcıları ile okulu denetleme yetkisi olanlardan başka kimse giremez.

Madde 79 — Cevapların değerlendirilmesine sınav komisyonu üyelerinden başka kimse karışamaz. Not takdirinde anlaşmazlık olursa üyeler notlarını ayrı ayrı verirler. Bu notların gerekçeleri bir tutanak halinde not çizelgesine eklenir. Ayrı ayrı verilen notların ortalaması öğrencinin sınav notu olarak çizelgeye geçirilir.

Okul müdürü, sınav komisyonunun verdiği notu yerinde görmez ya da ortalamaları alınan notlar arasında büyük farklar bulursa sınavı durdurup olayı gerekçesiyle birlikte hemen valiliğe ve varsa Bakanlık Müfettişliğine bildirir. Bir taraftan da kendi başkanlığında kurulan takviyeli bir komisyonla sınavın devamını sağlar.

Sınav kâğıtlarının değerlendirilmesi sonunda geçmez not alan öğrencilerin sınav kâğıtları, ilk incelemede verilen notlar görülmeyecek şekilde kapatılır. Bu kâğıtlar okul müdürünün başkanlığında komisyonun bütün üyeleri tarafından ertesi gün, bu mümkün olmadığı takdirde, en kısa süre içinde bir kere daha incelenerek değerlendirilir. Sonuç bir tutanakla saptanır.

Sınav kâğıtlarının değerlendirilmesiyle ilgili bütün işlemler bittikten sonra öğrencilerin aldıkları notlar not çizelgesine geçirilir.

Bu suretle kesinleşen notlar değiştirilemez. Çizelgelerle cevap anahtarları ve sorular sınav kâğıtları ile birlikte üç yıl saklanır. Sınav kâğıtları okulu denetlemeye yetkili olmayan kimselere gösterilmez ve verilmez.

Madde 80 — Sözlü sınavlarda, sınav odasına giren öğrenciye sınav komisyonu uygun gördüğü soruları yazdırır veya yazılı olarak verir. Sorular verildikten sonra her öğrenciye düşünmek için 10 dakikalık bir zaman bırakılır. Bir öğrenci soruları cevaplandırırken içeriye alınan ikinci öğrenci kendisine verilen soruların cevaplarını hazırlar. Öğrenci soruların cevaplarını düşünürken bir kâğıda not alabilir.

Madde 81 — Bütünleme sınavlarında kopya yapan veya yapılmasına yardım eden öğrenciler, hemen sınav salonundan çıkartılır ve kendilerine o sınava ait boş anlamına gelen (0) verilir. Kopya olayı komisyonca bir tutanakla saptanır. Bu gibiler o dersin sınavından başarısız sayılır.

V — BÜTÜNLEME SINAVI SONUÇLARININ DEĞERLENDİRİLMESİ :

Madde 82 — Bütünleme sınavlarında bir dersten "geçebilir" ya da daha yüksek not alan öğrenci bu dersten başarılı sayılır.

VI — BÜTÜNLEME SINAVLARININ ENGELİ :

Madde 83 — Genel kural olarak bütünleme sınavlarının engeli yoktur. İstisnaî olarak yatakta tedaviyi gerektiren bir hastalık nedeni ile bütünleme sınavına girecek durumda olmadığını resmî hastane, hükümet tabibi veya okul doktorundan alınacak bir sağlık raporu ile sınavdan önce okul müdürlüğüne belgelendirmiş ve raporu okul müdürlüğünce kabul edilmiş bir öğrenci için engel sınavı düzenlenebilir. Engel sınavları bütünleme sınavı esaslarına göre yapılır.

Engel sınavı, raporun bitiş tarihinden itibaren bütünleme sınavları sırasında, okul müdürlüğünce saptanacak bir günde yapılır.

VII — BÜTÜN DERSLERİN YILLIK GENEL BAŞARI ORTALAMASI :

Madde 84 — Bütün derslerden yıllık genel başarı ortalaması, o yıl okunan derslerin yıl sonu başarı notlarının ağırlıklı ortalamasıdır.

a) Bir dersin ağırlığı, o dersin haftalık ders saati sayısına eşittir.

b) Bir dersten alınan yıl sonu başarı notu ile o dersin haftalık ders saati sayısı çarpılır. Çıkan sayı o dersin "ağırlıklı not" udur.

Bütün ortaöğretim kurumlarında atelye derslerinin ağırlıklı notu dersin haftalık ders saati sayısının yarısının yıl sonu başarı notu ile çarpımına eşittir.

c) Aynı yılda okunan bütün derslerin ağırlıklı notları toplamı, aynı derslerin haftalık ders saatleri toplamına bölünür. Çıkan sayı öğrencinin "yıllık genel başarı ortalaması" dır. Yıllık genel başarı ortalaması hesaplanırken bölme, virgülden sonra iki basamak yürütülür.

ç) Grup başarı ortalaması: Bütün dersler yerine belli bir grup ders içinde (c) fıkrasında açıklanan yolla yıllık başarı ortalaması bulunabilir. Buna grup başarı ortalaması denir. Böylece, öğrencinin edebiyat, fen ve diğer bir grup dersten grup başarı ortalaması hesaplanabilir.

Madde 85 — Yıllık genel başarı ortalaması öğrencinin karnesinde, dosyasında, sınıf geçme ve diploma defterinde gösterilir.

Yıllık genel başarı ortalamasının saptanmasına örnek :

Bir öğrencinin ders kesimi sonunda okuduğu derslerden aldığı notlar aşağıdaki gibi olsun :

DERSLER	*Haftalık ders saati*	*Yıl sonu başarı notu*	*Dersin ağırlık notu*
Türk dili ve edebiyatı	4	3 4 × 3 =	12
Matematik I	4	2 4 × 2 =	8
Tarih	2	4 2 × 4 =	8
Coğrafya	2	3 2 × 3 =	6
Fiziksel bilimlere giriş	4	4 4 × 4 =	16
Yabancı dil	4	2 4 × 2 =	8
Beden eğitimi	1	4 1 × 4 =	4
Ahlâk	1	5 1 × 5 =	5
Seçmeli I	4	4 4 × 4 =	16
Seçmeli II	4	3 4 × 3 =	12
Din bilgisi	1	5 1 × 5 =	5
TOPLAM	*31*		*100*

$$\text{Yıllık genel başarı ortalaması} = \frac{\text{Derslerin ağırlıklı notları toplamı } 100}{\text{Haftalık ders saatleri toplamı } 31} = 3{,}22$$

Bu öğrencinin yıllık genel başarı ortalaması = 3,22 dir.

VIII — ORTAÖĞRETİMDE YÖNELTME :

Madde 86 — Ortaokulda ilgi ve yetenekleri belirlenmekle beraber ortaöğretimin başlarında pek çok çocuk henüz yollarını aramakta olduklarından, ortaöğretimin özellikle ilk yılında öğrencilerin yeteneklerinin daha belirgin olmasına fırsat verilir ve istekle izleyecekleri çeşitli programlar için yönelme olanakları hazırlanır. Bu amaçla IX. yıl programlarının düzenlenmesinde aşağıdaki esaslar gözönünde tutulur.

1. Bu sınıfta,

a) Ortaokuldan gelen öğrenciler arasındaki seviye farklarının giderilmesine çalışılır.

b) Öğrencilerin ortaöğretimde çeşitli programları için gerekli olan ortak genel kültürü kazanmaları sağlanır.

c) Ortaokul sonunda öğrencilere yapılan yöneltme tavsiyelerindeki muhtemel yanılmaları düzeltme olanak ve fırsatı bulunur.

2. Ortak dersler bütün mesleki ve teknik okulların birinci sınıflarında da aynen uygulanır. Bu okulların amaçlarına göre meslek dersleri için haftalık ders saati artırılabilir.

IX — DOKUZUNCU YIL SONUNDA YÖNELTME :

Madde 87 — Dokuzuncu yıl sonunda yüksek öğretime hazırlayan programlara geçmek isteyen öğrenci, genel yeteneğinin, ilgisinin ve isteğinin yanısıra şu koşulları da gerçekleştirmek zorundadır:

a) IX. sınıftaki yıllık genel başarı ortalaması en az 2,00 olmak; ayrıca edebiyat ve fen programlarına girebilmek için bu sınıfta bu programlarla ilgili derslerin herbirinden "geçer" not almak koşulu ile grup başarı ortalaması en az 3.00 olmak.

Bu sınıfta edebiyat grubu dersleri şunlardır :

1. Türk Dili ve Edebiyatı,
2. Tarih,
3. Coğrafya.

Fen grubu dersleri de şunlardır:

1. Matematik,

2. Fiziksel Bilimlere Giriş.

b) Bir öğrenci yöneltme sınıfında hem edebiyat, hem fen programına girebilecek şartları yerine getirmişse seçim kendi isteğine bırakılır.

c) IX. yıl sonunda her dersten geçip te yıllık genel başarı ortalamaları en az 2.00 ve ortaokul diploma dereceleri iyi veya pekiyi olan öğrenciler de, sınıf öğretmenler kurulunun, bu gibi öğrencilerin ortaokulda ve IX. yılda çeşitli derslerden gösterdikleri başarı durumlarını göz önünde bulundurarak yapacağı tavsiyeye göre, yüksek öğretime yönelten bir programa geçebilirler.

X — DOKUZUNCU YIL SONUNDA YÖNELTME TAVSİYESİ :

Madde 88 — Liselerin dokuzuncu sınıfında sınıf öğretmenler kurulu öğrencinin okul hayatını bütünüyle değerlendirerek her öğrencinin dokuzuncu yıldan sonra ayrılacağı programı seçme konusunda velisine yapılacak tavsiyeyi kararlaştırır. Bu amaçla öğretmenler kurulu, birinci dönem sonunda, ikinci dönem sonunda ve bütünleme sınavları sonunda olmak üzere, yılda üç defa toplanır ve :

a) Öğrencinin dokuzuncu sınıftaki her dersten dönem sonu veya yıl sonu başarı notlarını ve yıllık genel başarı ortalamasını;

b) Öğrencinin ortaokuldan gelen dosyasını ve ortaokul öğretmenler kurulunun yöneltme tavsiyesini;

c) Sınıf öğretmeni, rehberlik örgütü, eğitsel kol öğretmenleri ve okul idaresinin öğrenci hakkındaki görüş ve önerilerini ve öğrencinin sınıf öğretmenine bildirdiği yönelme isteği gibi hususları tümüyle değerlendirerek ve onuncu yılın çeşitli programlarına ayrılmada aranacak başarı koşullarını da göz önünde bulundurarak yöneltme tavsiyesini kararlaştırır.

Yukarıdaki hususlarda gerekli bilgiler sınıf öğretmeni tarafından sağlanır.

Sınıf öğretmeni dokuzuncu sınıf sonunda yapılan tavsiyeyi öğrencinin dosyasına ve karnesine işler. Bu tavsiye öğrenci velisine okul müdürlüğünce yazılı olarak duyurulur.

Madde 89 — IX. yıl ders kesimi sonunda X. yıl için istediği programa giriş koşullarını gerçekleştiremiyen öğrenci isterse not yükseltmek amacıyla bütünleme kurslarında istediği dersleri tekrar ederek sınavlarına girebilir.

Bütünleme sınavları sonunda da yüksek öğretime hazırlayan bir programa giriş koşullarını gerçekleştiremiyen veya yüksek öğrenime devam

etmeyi düşünmeyen öğrenci ya yaygın eğitim kurumlarına ya da hayata ve iş alanlarına hazırlayan programlara geçer.

IX. yıl sonunda yüksek öğretime götüren programlar için öngörülen başarı koşullarını yerine getiremiyen ve kendilerine bunun dışında kalan programlara yönelmeleri tavsiye edilen öğrenciler tavsiyeye uymak istemezlerse ders geçme ve kredi düzeninin uygulanmadığı başka bir okula nakledilirler. Bu gibilerin intibakaları gittikleri okulda uygulanan yönetmelik esaslarınagöre yapılır.

XI — BAŞARI GÖSTEREMİYEN ÖĞRENCİLER İÇİN DERS TEKRARI:

Madde 90 — Bütünleme sınavları sonunda herhangi bir dersten "geçmez" notu alan öğrenci,

a) Bu ders ortak derslerden biri ise o dersi bir sonraki yıl tekrarlar;

b) Bu ders izlediği programa ait özel bir ders ise o dersi ya tekrarlar ya da program değiştirir;

c) Bu ders seçmeli bir ders ise öğrenci ya bu dersi tekrarlar ya da bu dersin yerine başka bir seçmeli ders alabilir;

ç) Hem mesleğe hem yüksek öğretime hazırlayan programlarda özel derslere ek olarak hangi meslek derslerinin tekrar edilmesi gerektiği bu programların özelliğine göre ders dağıtım çizelgelerinde gösterilir.

Madde 91 — Öğrenci bir dersi bir defadan fazla tekrar edemez. Tekrar edilerek başarısızlığa uğranılan ders;

a) Ortak bir ders ise bu dersten başarısız olan öğrenci yaygın eğitim kurumlarına yöneltilir veya ertesi yıllarda sınırsız olarak dışardan bütünleme sınavlarına girebilir;

b) Özel ders ise öğrencinin program değiştirmesi gerekir.

Madde 92 — Bir dersi tekrarlayan öğrenci o ders daha ileri yılda okutulan bir dersin ön şartı ise, ileriki yılda okutulan dersi alamaz. Çeşitli programlara göre hangi derslerin ön şartlı olduğu ilgili programlarda gösterilir.

XII — ORTAÖĞRETİMDE YATAY VE DİKEY GEÇİŞLER :

Madde 93 — Ortaöğretimde yüksek öğretime hazırlayan programlardan hayata veya iş alanlarına hazırlayan herhangi bir programa geçi-

lebileceği gibi, hayata veya iş alanlarına hazırlayıcı bir programdan yüksek öğretime hazırlayan herhangi bir programa da geçilebilir. Bu geçiş olanakları öğrenim süresi içinde ek programlarla olabileceği gibi herhangi bir programı başararak diploma almış olanlarla diploma almadan okuldan ayrılmış bulunanlara da tanınır. İstekliler eksik derslerini gerekiyorsa ayrıca düzenlenecek standart kurslar sistemi ile veya okul dışından sınava girmek suretiyle tamamlayabilirler.

XIII — ORTAÖĞRETİMDE DERS GEÇME VE KREDİ DÜZENİ :

Madde 94 — Ortaöğretim kurumlarında çeşitli programlar ders geçme ve kredi toplama düzenine göre tamamlanır.

Madde 95 — Bir öğretim yılı boyunca haftada bir ders saati olarak okutulan derse bir kredi verilir. Yalnız bir yarı yıl okutulan bir saatlik derse yarım kredi tanınır.

Bütün ortaöğretim kurumlarında atelye derslerinin her iki saatine bir kredi tanınır.

Ders geçme ve kredi düzeninin uygulanabilmesi için dersler belli kredili standart kurslar halinde düzenlenir.

XIV — LİSE DİPLOMASI :

Madde 96 — a) Yalnız yüksek öğretime hazırlayan programlar için en az 84,

b) Hayata ve yüksek öğretime hazırlayan programlar için en az 120,

c) Hayata ve iş alanlarına hazırlayan programlar için en az 84, kredilik bir öğrenimi başarıyla tamamlayan öğrencilere lise diploması verilir.

Diploma üzerinde öğrencinin hangi programı başardığı gösterilir.

XV — DİPLOMA NOTU VE DERECESİ :

Madde 97 — Diploma notu, öğrencinin üç yıllık genel başarı notlarının aritmetik ortalamasıdır. Diploma notu sesaplanırken bölme virgülden sonra iki basamak yürütülür.

Diploma derecesi, diploma notuna göre pekiyi, iyi veya orta olarak elirtilir.

XVI — DİPLOMAYA EKLİ BAŞARI DURUMU BELGESİ :

Madde 98 — Diploma ile birlikte her öğrenciye bir de başarı belgesi verilir. Bu belgede, alınan dersler, bu derslerdeki başarı dereceleri ve diğer değerlendirme sonuçları öğrencinin toplu dosyasındaki kayıtlara dayalı olarak belirtilir.

Madde 99 — Başarı belgesinin aslı, öğrencinin okul dosyası içinde, üst öğretim kurumuna gönderilir.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

DEVAM ZORUNLULUĞU

Madde 100 — Öğrencinin okula devamı zorunludur; devamsızlık rehberlik konusu ve disiplin olayıdır. Özürü kabul edilmeyen öğrenci için disiplin olayı olarak rehberlik ve disiplin örgütleri çerçevesinde gerekli tedbirler alınır.

Okula devam ederken yangın, deprem gibi âfetler yüzünden veya ana, baba, kardeş gibi yakınlarından birinin ölümü üzerine kendilerine okul müdürlüğünce izin verilenlerle, yatakta tedavi veya ameliyatı gerektiren bir hastalıktan dolayı devam edemiyen öğrencilerin özürleri resmî rapor veya resmî belgelere dayalı olarak, okul müdürlüğünce kabul edilebilir.

Okul müdürü, öğrenci velisinin yazılı müracaatı üzerine, yılda toplam 10 günü geçmemek üzere önemli özürleri kabul edebilir. Özürleri bu yoldan kabul edilmiş öğrenciler için disiplin işlemi yapılmaz.

Özürleri usulüne uygun olarak okul müdürlüğünce kabul edilen öğrencilerden iki dönem notu almış ve gerekli başarıyı sağlamış olanlar doğrudan doğruya bir üst yıla ait dersleri alırlar.

Özürleri okul müdürlüğünce kabul edilen öğrencilerden yalnız bir dönem notu almış olanlar ile iki dönem notu aldığı halde gerekli başarıyı gösteremeyenler, başarısız oldukları derslerden, diğer öğrenciler gibi bütünleme kurslarına ve bütünleme sınavlarına alınırlar.

Madde 101 — Okula zamanında gelemeyen ve özürleri okul müdürlüğünce kabul edilen öğrenciler derse alınmakla beraber o gün için geç gelmiş sayılırlar.

Geç gelmeyi alışkanlık haline getirenler için disiplin işlemi yapılır.

ÜÇÜNCÜ KISIM

YILLIK ÇALIŞMA TAKVİMİ

Madde 102 — Ortaöğretim kurumları eylül ayının ilk pazartesi günü açılır. Dersler eylül ayının ikinci pazartesi günü başlar 21 mayıs akşamı kesilir.

Madde 103 — Açılışı izleyen ilk hafta içinde öğrenci kayıtları, sınıfların teşkili, yıllık çalışma plan ve programlarının hazırlanması, öğretmenler kurulu ve zümre öğretmenler toplantısı gibi çalışmalar yapılır. Öğrenci kayıtları derslerin başladığı gün sona erer, öğrenci mevcudu kalabalık okullarda kayıtlara ağustos ayının son haftasında başlanabilir.

Madde 104 — Bir ders 40 dakikadır. Günlük zaman çizelgesi, okulun normal öğretim veya çift öğretim uygulaması ve iklim koşulları göz önünde tutularak okul müdürlüğünce saptanır.

Madde 105 — Öğretim yılı iki döneme ayrılır. Birinci dönem ile ikinci dönem arasında yarı yıl tatili verilir. Yarı yıl tatili aralık ayının son pazartesi günü başlar ve iki hafta sürer.

Madde 106 — Resmî tatiller dışında verilecek olağanüstü tatiller dolayısıyle yapılamayan dersler okul müdürlüğünce hazırlanacak bir ek programa göre yıl içinde telâfi edilir.

Madde 107 — Birinci döneme ait not çizelgeleri, dönem sona ermeden en geç üç gün önce, ikinci dönem not çizelgeleri ise derslerin kesildiği günün akşamına kadar okul müdürlüğüne verilir.

Madde 108 — Birinci dönem karneleri ara tatilinden önce verilir. Ve öğrenci velisi tarafından imzalandıktan sonra, ara tatili sonunda, sınıf öğretmenine iade edilir.

Madde 109 — İkinci dönem sonunda not çizelgeleri müdürlüğe verildikten sonra, öğretmenler kurulu toplanır. Bu toplantıda her dersten doğrudan geçen dokuzuncu sınıf öğrencileri için "yöneltme tavsiyesi" saptanır ve öğretim yılı içinde disiplin kurulunca davranış notu indirilmiş öğrencilerin durumları incelenerek Disiplin Yönetmeliğinin 41. maddesinegöre gerekli kararlar alınır.

Madde 110 — Bütünlemeye kalan öğrencilere durumları ders kesiminden hemen sonra listeler asılmak suretiyle okul müdürlüğünce duyurulur.

Madde 111 — Doğrudan geçen öğrencilere karneler, ders kesiminden sonra yapılan öğretmenler kurul toplantısını izleyen hafta içinde, bütünlemeli öğrencilere ise, bütünleme sınavının sonunda yapılan sınıf öğretmenler kurulu toplantısından sonra verilir.

İkinci karneleri okula geri verilmez.

DÖRDÜNCÜ KISIM

MEVCUT KAPASİTEYİ EN VERİMLİ ŞEKİLDE KULLANMA GÖREV VE YETKİSİ

Madde 112 — Okul müdürü okulun ve çevrenin öğretmen ve bina durumunu en yüksek kapasitede kullanmak suretiyle, haftalık ders programını hazırlamakla yükümlüdür.

Millî Eğitim Müdürleri kendi illerindeki okulların en verimli şekilde işletilmesini sağlamakla yükümlüdür. Bu amaçla Millî Eğitim Müdürleri çevrede bulunan her derece ve türdeki okullara ait bina ve tesislerin kullanılış tarzını saptamakla ve öğretmenlerin asil veya yedek ek görevli olarak çeşitli okullarda en elverişli bir şekilde görevlendirilmelerini sağlamaklagörevli ve yetkilidirler.

Bu amaçla Millî Eğitim Müdürünün veya görevlendireceği bir okul müdürünün başkanlığında merkezde ve ilçelerde ilgili okul müdürlerinden kurulacak komisyon veya komisyonlar, bütün olanakları aramak, bulmak ve en yüksek kapasitede kullanmak için gerekli kararları almakta Millî Eğitim Müdürüne yardımcı olurlar.

GEÇİCİ HÜKÜMLER

Geçici Madde 1 — 1973 - 1974 öğretim yılı bütünleme ve engel sınavları sonunda, birden fazla dersten başarısız duruma düşen öğrenciler hakkında, yeni programlara uyumu sağlama bakımından; her okul kendi özelliğine göre gereken tedbirleri alacaktır. Bu konuda okul müdürleriyetkilidir.

Geçici Madde 2 — Madde 102 - 111 de belirtilen yıllık çalışma takvimi 1975 - 1976 öğretim yılı başından itibaren uygulanır.

Yukarıdaki düzene geçiş yılı olan 1974 - 1975 öğretim yılında, aşağıdaki yıllık çalışma takvimi uygulanacaktır.

1974 - 1975 ÖĞRETİM YILI ÇALIŞMA TAKVİMİ

26 - 30 eylül 1974	Öğretmenler kurulu toplantısı ve yeni öğretim yılı hazırlıklarının görüşülmesi
1 ekim 1974 salı	Derslerin başlaması
15 - 27 ocak 1975	Yarı yıl tatili
27 ocak pazartesi	İkinci dönemin başlaması
21 mayıs 1975 çarşamba	Derslerin kesilmesi ve not çizelgelerinin idareye verilmesi
24 - 26 mayıs 1975	Öğretmenler kurulu toplantısı
28 mayıs - 20 haziran 1975	Bütünleme kursları
26 haziran - 11 temmuz 1975	Bütünleme sınavları ve öğretmenler kurulu toplantısı
12 temmuz - 1 eylül 1975	Yaz tatili
1 eylül 1975 pazartesi	Okulların açılması (sınıfların düzenlenmesi, çalışma programları, öğretmenler kurulu, zümre toplantıları vb.)
8 eylül 1975 pazartesi	Derslerin başlaması
29 aralık 1975 - 11 ocak 1976	Yarı yıl dinlenme tatili

YÜRÜRLÜK HÜKÜMLERİ

Madde 11 — Bu yönetmelik 1974 - 1975 öğretim yılında, Bakanlıkça seçilen bazı okulların 9. sınıflarında uygulanarak geliştirilecek ve 1975 - 1976 öğretim yılı başından itibaren genelleştirilecektir.

Madde 114 — Bu yönetmelik hükümlerini Milli Eğitim Bakanı yürütür.

No. 9456

TOPTAN SATIŞ
İstanbul Devlet Kitapları Müdürlüğü
Ankara, İzmir, Adana, Samsun, Elazığ, Erzurum,
Trabzon ve Van Bölge Şeflikleri

PERAKENDE SATIŞ
Millî Eğitim Yayınevleri
ve Bakanlık Yayınları satıcısı kitapçılar

% 6 KDV DAHİL FİYATI : 35000 LİRA
(33019 Lira + 1981 Lira)